

Ἐξαρίθρον Τοιοχηγίας καὶ ἱστορίας
Α. Παϊσιόου

Τοιοχηγία
Γ. Μ. Κ.

Εὐαγγελίου Ἁγίου καὶ Κόσμου
Ἁγίου Πνεύματος Ὁριόου.

Εἰς ὁμοῦ ἀριόου καὶ.

καρμύου (Εὐ. Παρισίου)

Ναύμυα Κωριόου
Προβείας 1889.

Ε. Μεγάου
Προβείας καὶ Κωριόου τῶν Κωριόου

Γ. Γεωργίου
Εὐαγγέλιον Κόσμου.

Κεκορηόου Μαχαρίου.

Сорок 22

~~XVII~~
~~1136~~

Διοφύλαξ Κυριακός
ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

ΜΕΤΑ

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΥΠΟ

Α. ΠΑΙΣΙΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΤΑ

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ. ΦΙΤΗΚΙΔΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ

XVII
1136

ΕΝ ΒΑΡΩΣΙΟΙΣ

1887

Τ Ο Π Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

ΟΡΙΑ ΘΕΣΙΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ

Ἡ Κύπρος, ἡ μεγαλειτέρα οὔσα τῶν τῆς ἀνατολικῆς Μεσογείου νήσων, βρέχεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Κιλικίου αὐλῶνος, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου καὶ τῆς Συρικῆς θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς θαλάσσης τῆς Παλαιστίνης καὶ τοῦ Αἰγυπτίου πελάγους καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Παμφυλίου πελάγους. Τὸ μέγιστον αὐτῆς μῆκος ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς ἦτοι ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Δειναρέτου μέχρι τοῦ Δρεπάνου ἀκρωτηρίου εἶναι 50 Κυπριακὰ μίλια· τὸ δὲ μέγιστον αὐτῆς πλάτος ἀπὸ νότου πρὸς ἄρκτον ἦτοι ἀπὸ τῆς Κουριάδος ἄκρας μέχρι τοῦ Κρομμύου ἀκρωτηρίου εἶναι σχεδόν 20 μίλια, καὶ ἡ περιφέρεια αὐτῆς κατὰ τοὺς ναυτικούς χάρτας 650 θαλάσσια μίλια.—Κεῖται δὲ μεταξὺ τῆς 30°—32° 5' Α. μήκους κατὰ τὸν μεσημβρινὸν τῶν Παρισίων καὶ μεταξὺ τῆς 34° 43'—35° 30' Β. πλάτους.

Ἡ μεγαλειτέρα ἡμέρα ἐν αὐτῇ τὸ θέρος εἶναι 14 ὥρ. καὶ 22' τῆς ὥρας.

ΚΟΛΠΟΙ ΚΑΙ ΑΚΡΩΤΗΡΙΑ

Ἐπισημότεροι κόλποι αὐτῆς εἶναι ὁ τῆς Ἀμμοχώστου πρὸς Ἀνατολίας· ὁ τῆς Λάρνακος, ὁ τῆς Λέμης καὶ ὁ τῆς Ἐπισκοπῆς πρὸς νότον· ὁ τῆς Χρυσοχοῦς καὶ τοῦ Μόρφου πρὸς ἄρκτον. Ἀκρωτήρια δ' αὐτῆς εἶναι τὸ Δεινάρετον (Ἅγιος Ἀνδρέας), τὸ ἀνατολικώτερον τῆς νήσου· τὸ τῆς Ἐλαίας, τοῦ Πηδελίου, τοῦ Ξυλοφάγου, τῶν Δάδων (Κιτίου), τοῦ Μαζωτοῦ, ἡ Κουριάς, τὸ Λευκόν, τὸ Ζεφύριον, τὸ Δρέπανον (Ἀγ. Γεώργιος), ὁ Ἀκάμας (Ἅγιος Ἐπιφάνιος), τὸ τοῦ Πωμοῦ, τῆς Καλλινοῦσης, τοῦ Λιμνίτη καὶ τὸ Κρόμμυον (Κορμακίτης).

ΠΟΤΑΜΟΙ ΚΑΙ ΑΙΜΝΑΙ

Ποταμοὶ αὐτῆς, ἢ μᾶλλον χεῖμαρροι εἶναι ὁ Πεδιᾶτος (Πηδιᾶς)· οὗτος ἐκ τῶν ὀρέων τοῦ Ἀώου (Μαχαιράδος) πηγάζων καταβρέχει ἅπασαν τὴν πεδιάδα τῆς Μεσαορίας καὶ χύνεται μεσημβρινῶς τῆς Σαλαμίως, ὁ Ἰδαλίας (Γιάλιᾶς) ἐκ τῶν αὐτῶν ὀρέων πηγάζων, διέρχεται διὰ τοῦ Ἰδαλίου καὶ χύνεται νοτιώτερον τοῦ Πηδιᾶ. Ὁ Πεντάσχοινος ἐκ τῶν αὐτῶν ὀρέων πηγάζων χύνεται παρὰ τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Μαζωτοῦ. Ὁ Τέτιος (Βασιλοπόταμον) ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὄρους πηγάζων, διέρχεται διὰ τοῦ χωρίου Τόχνης καὶ χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν δυτικῶς τοῦ Ζυγίου. Ὁ Ἀμαθοῦς (τῆς Γερμασογείας) χυνόμενος δυτικῶς τῆς Ἀμαθοῦντος. Ὁ Λύκος, συνιστάμενος ἐκ δύο κλάδων ἐνουμένων ἐν τῷ μέσῳ τῆς πορείας των, πηγάζει ἐκ τῶν ὑπωρείων τοῦ Τρωόδους, καὶ εἴτα πάλιν χω-

ρίζεται, καὶ ὁ μὲν εἰς τῶν κλάδων του διέρχεται διὰ τοῦ Κολοσίου καὶ γύνεται εἰς τὸ τῆς Λεμησσοῦ ἄλοπηγεῖον, ὁ δὲ ἕτερος διερχόμενος διὰ τῆς Ἐπισκοπῆς (Κουρίου) γύνεται εἰς τὴν θάλασσαν ὑπὸ τὸ ὄνομα Κούρης. Ὁ Βάρβαρος (Διέριζος) ἐκ τῆς ΝΔ. πλευρᾶς τοῦ Τρωάδους πηγάζων καὶ ῥέων ἀενάως ἀρδεύει μέρος τῆς Πάφου καὶ γύνεται παρὰ τὸν ὅρμον τῶν Κουκλίων. Ὁ τῆς Χρυσογοῦς, ὅστις γύνεται εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον. Ὁ Σέτραχος (Ξηροπόταμον) ἀπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Τρωάδους πηγάζων καὶ διερχόμενος διὰ τῆς Λέυκας γύνεται εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μόρφου. Ὁ Κλάριος (Κάρης) ὁ μεγαλύτερος τῶν ποταμῶν τῆς νήσου· οὗτος ῥέων ἀενάως πηγάζει ἐκ τῶν ὀρέων Κακοπετριᾶς καὶ Γαλάτας καὶ διερχόμενος τὴν Εὐρύχουν ποτίζει τὴν γῆν τῆς Σολέας καὶ γύνεται εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον παρὰ τὸν Σέτραχον. Ὁ Σεράχης ὅστις διερχόμενος διὰ τῶν Παλαιοχωρίων ποτίζει τὴν γῆν τοῦ Μόρφου καὶ γύνεται εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον. Ὁ Λάπιθος ὅστις διέρχεται διὰ τῶν χωρίων Καραχῆ καὶ Λαπίθου καὶ γύνεται εἰς τὴν θάλασσαν.

Λίμναι δὲ ἡ τοῦ Κιτίου καὶ ἡ τῆς Λεμησσοῦ, αἵτινες εἶναι ἄλοπηγεῖα· ἡ τῆς Σαλαμῖνος καὶ ἡ τῆς Ἀμμοχώστου, αἵτινες ξηραίνονται ἐν καιρῷ ἀνομβρίας κατὰ τὸ θέρος· ἡ τελευταία πούτων ἔχει ἐγγέλεις καὶ ἰχθῦς ἀφθόνους.

ΟΡΗ ΚΑΙ ΠΕΔΙΑΔΕΣ

Ἐν Κύπρῳ ὑπάρχουσι δύο σειραὶ ὀρέων, καὶ ἡ μὲν ἀρχίζουσα ἀπὸ τοῦ Κρομμύσου ἀκρωτηρίου καὶ

προχωροῦσα καθ' ἅπασαν τὴν ἑσπερίαν πλευρὰν τῆς νήσου ἀπολήγει εἰς τὸ Δεινάρετον ἀκρωτήριο· ταύτης ὑψηλοτέρα κορυφὴ εἶναι τὸ Βουφαβέντον, 3200 ποδῶν ἔχον ὕψος. Ἡ δὲ ἐτέρα ἀρχομένη ὀλίγον δυτικώτερον τοῦ Κρομμίου καὶ πρὸς δυσμὰς χωροῦσα τελευτᾷ εἰς τὸ ἀκρωτήριο τοῦ Ἀκάμαντος, Ὀλυμπος κυρίως καλουμένη. Ταύτης ὑψηλοτέρα κορυφὴ εἶναι τὸ Τρώοδος τὸ ὑψηλότατον ὄρος τῆς νήσου 6590 ποδῶν. Ἀνατολικὸς κλάδος τοῦ Ὀλύμπου εἶνε τὰ ὄρη τοῦ Ἀώου (Μαχαιράδος), ὧν ὑψηλοτέρα κορυφὴ εἶναι ἡ τῶν Δύο Ἀδελφῶν 5375 ποδῶν ἔχουσα ὕψος καὶ τὸ Σταυροβοῦνι 2300 ποδῶν.

Ἐπισημότεραι δ' αὐτῆς πεδιάδες εἶναι ἡ Μεσσαρία ἡ μεγαλειτέρα καὶ εὐφορωτέρα πεδιάς τῆς νήσου καὶ ἡ τοῦ Μόρφου.

ΚΑΙΝΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟΝ

Τὸ κλίμα τῆς νήσου εἰς μὲν τὰ ὀρεινὰ μέρη εἶναι συγκερασμένον καὶ ὑγιεινόν, εἰς δὲ τὰ πεδινὰ θερμότατον καὶ νοσερόν, ὅπου ὑπάρχουσι λιμνάζοντα ὕδατα. Παράγει δὲ προϊόντα ἐκ μὲν τοῦ φυτικοῦ βασιλείου ἀφθόγους δημητριακοὺς καρπούς, οἶνους ἐξαιρέτους καὶ κεράτια, ἔτι δὲ βάμβεκα, λῆνον, ἐρυθρόδανον, ἔλαιον, σησάμιον, σταφίδας, μέλι, κηρίον, γεώμηλα, κρόμμυα, κυδῶνια, καρύδια, ἀμύγδαλα, σῦκα, ρόδια, βερύκοκκα, κίτρα, πορτοκάλια, λεμόνια, ὅσπρια καὶ λαχανικὰ διάφορα. Ἐκ δὲ τοῦ βασιλείου τῶν ὀρυκτῶν ἔχει χαλκόν, μάρμαρα, ἀσβεστον, γύψον, φαιὰν γῆν, ἄλλας καὶ ἀμίαντον· καὶ ἐκ τοῦ βασιλείου τῶν ζώων, σπόγγους,

τυρόν, βούτυρον, μαλλία, μέταξαν, δέρματα, ὄνους, ἵππους, ἡμιόνους, βοῦς, πρόβατα, αἰγας, καμήλους καὶ χοίρους. — Ἡ βιομηχανία ἐν τῇ νήσῳ εἶναι ἐλαχίστη· διακρίνονται δὲ τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα τῆς Λευκωσίας καὶ τοῦ Κοιλανίου· τὰ βαμβάκερὰ ὑφάσματα τῆς Κυθραίας, τῶν Λευκάρων, τοῦ Λευκωνίου καὶ τῆς Γύψου· τὰ μάλλινα σακκία καὶ δισάκκια τῆς Μαρθάσης καὶ τῆς Λύσης· τὰ πήλινα ἀγγεῖα τῶν Βαρωσίων, τῆς Λαπίθου καὶ τοῦ Κόρνου, τὰ κατεργασμένα δέρματα καὶ αἱ καθέκλαι. Ἡ ἐμπορικὴ κίνησις τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς τῆς νήσου ἀνῆλθε τὸ 1885 εἰς 607,732 ἀγγλικὰς λίρας.

ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑ

Οἱ κάτοικοι τῆς Κύπρου ἀποδεκατῶντες ἕνεκα τῶν δεινῶν τῆς πολυχρονίου δουλείας καὶ τῆς βροτολογιοῦ μάστιγος τῆς πανώλους, ἥτις τὸ πάλαι ἐκ Συρίας καὶ Αἰγύπτου ὀρμωμένη πολλάκις εἰσέβαλεν εἰς αὐτήν, φθάνουσιν ἤδη εἰς 186,200, ἐκ τῶν ὁποίων 141 χιλ. εἶναι Ἑλληνες λαλοῦντες τὴν ἀπλοελληνικὴν γλῶσσαν, 42 χιλ. Τοῦρκοι καὶ Ἀθίγγανοι ὁμιλοῦντες οἱ πλεῖστοι αὐτῶν καὶ τὴν Τουρκικὴν καὶ 3 χιλ. περίπου Μαρωνῖται, Ἀρμένιοι, Φράγγοι καὶ Ἑβραῖοι λαλοῦντες καὶ τὰς μητρικὰς αὐτῶν γλώσσας. — Θρησκεία δ' ἐπικρατοῦσα εἶναι ἡ Ὀρθόδοξος Ἀνατολική, διοικουμένη ὑπὸ τετραμελοῦς συνόδου ἀρχιερέων, ἧς προεδρεύει ὁ τῆς Λευκωσίας ἱεράρχης, ὅστις προσαγορευόμενος Μακαριώτατος καὶ Ἀρχιεπίσκοπος νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύ-

πρου, εἶναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ πάσης ἄλλης τῶν ὁμοδόξων ἐκκλησιῶν διὰ θεσπίσματος τῆς Γ' ἐν Ἐφέσῳ Οἰκουμενικῆς συνόδου. Οἱ Τοῦρκοι ἔχουσιν ἴδιον αὐτῶν θρησκευτικὸν ἀρχηγὸν τὸν μουφτῆν τῆς Λευκωσίας, καὶ οἱ καθολικοὶ μετὰ τῶν Μαρωνιτῶν τὸν ἐν Λάρνακι διαμένοντα ἐπίτροπον τοῦ Λατίνου τῶν Ἱεροσολύμων πατριάρχου.

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΠΡΟΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΙΣ

Ἡ Κύπρος ἀπὸ τοῦ 1878 διὰ συνθήκης παρεχωρήθη ἐπὶ ἐτησίᾳ χρηματικῇ ἀποζημιώσει 92,686 λίρῶν στερλινῶν ὑπὸ τῆς Ὀθωμανικῆς Πύλης εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἥτις καὶ ἐκτοτε διοικεῖ αὐτὴν δι' ἐνὸς Ἀγγλοῦ ἀρμοστοῦ, διοριζομένου μὲν ὑπὸ τοῦ Βρεττανικοῦ θρόνου, ὑπαγομένου δ' εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἀποικιῶν. Ἐχει δὲ καὶ Νομοθετικὸν σῶμα τὴν Βουλὴν ἐκ 18 μελῶν, τῶν ὁποίων τὰ μὲν 6 διορίζονται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἶναι Ἀγγλοὶ, τὰ δὲ 12 ἐκλέγονται κατὰ πενταετίαν ὑπὸ τῶν Κυπρίων κτηματιῶν τῶν ἐχόντων ὅλους τοὺς φόρους αὐτῶν ἐξωφλημένους. Τοῦ συμβουλίου τούτου, οὗτινος τὰ 12 αἰρετὰ μέλη εἶναι 9 χριστιανοὶ καὶ 3 Μωαμεθανοί, προεδρεύει συνήθως ὁ Μ. Ἀρμοστής, ὅστις φέρει καὶ τὸν τίτλον Ἀρχιστράτηγος τῆς νήσου Κύπρου.

Ἡ ἐτησίᾳ πρόσοδος τῆς νήσου ἀναβαίνει μέχρις 176 χιλ. λίρῶν στερλινῶν, καὶ ἡ δαπάνη μετὰ τῆς πρὸς τὴν Τουρκίαν τελουμένης ἐκμισθώσεως ἀνέρχεται εἰς 207,175. Χρέος δημόσιον πρὸς τὸ παρὸν δὲν ὑπάρχει· διότι τὸ μένον ἔλλειμμα συμπληροῦ τὸ Βρεττανικὸν ταμεῖον. Ἡ στρατιωτικὴ δύναμις σύγ-

κειται ἐξ ἡμίσεος τάγματος Ἀγγλων, διαμενόντων τὸ μὲν ὅρος ἐν Τρωάδει, τὸν δὲ χειμῶνα εἰς τὸ παρὰ τὴν Λεμησσὸν χωρίον Πολεμίδια.

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

Πρὸς ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης ὑπάρχουσιν εἰς πᾶν διαμέρισμα ἐπαρχίας ἐν ἧ καὶ πλειότερα Κωμοδικεῖα, εἰς ἐκάστην δὲ πρωτεύουσαν ἐπαρχίας ἐν Ἐπαρχιακὸν δικαστήριον, καὶ εἰς ὅλην τὴν νῆσον ἐν Ἐφετεῖον. Διὰ δὲ τὴν ἐκδίκασιν τῶν κακουργημάτων συνεδριάζει τρίς τοῦ ἔτους ἐν ἐκάστῳ ἐπαρχιακῷ δικαστηρίῳ Κακουργιοδικεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον λαμβάνουσι μέρος καὶ τὰ δύο μέλη τοῦ Ἐφετείου, τοῦ Ἀρχιδικαστοῦ ἔχοντος τὴν προεδρείαν.

Πρὸς ἐκπαίδευσιν ὑπάρχουσιν ἤδη ἐν τῇ νήσῳ, μετὰ τὴν γενομένην ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως διὰ τοῦ Ἀγγλοῦ ἐφόρου τῶν σχολείων ἐπιχορήγησιν, 270 δημοτικὰ σχολεῖα. Τούτων τὸ $\frac{1}{5}$ εἶναι Τουρκικὰ ὑπάρχουσι δὲ πρὸς τούτοις καὶ τρία Ἑλληνικὰ Σχολαρχεῖα καὶ δύο Ὀθωμανικὰ Ρουστιέ.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ

Ἡ Κύπρος ἀπὸ τοῦ 1869 διαιρεῖται εἰς 6 ἐπαρχίας, ἐκάστη τῶν ὁποίων ἔχει ἓνα διοικητὴν. Αἱ ἐπαρχαὶ αὗται ὑποδιαιροῦνται εἰς 15 διαμερίσματα, ἅτινα ἐπὶ Τουρκοκρατίας εἶχον ἕκαστον μουδέρην, ὑπαγόμενον εἰς τὸν διοικητὴν τῆς ἐπαρχίας, εἰς τῆς ὁποίας τὸ διαμέρισμα ἦτο προσηρτημένον. Ἐκάστη πρωτεύουσα ἐπαρχίας ἔχει ἐν δημοτικὸν συμβού-

λιον (ἐξ ὀκτῶ ἕως δώδεκα μελῶν) ἐκλεγόμενον ὑπὸ τῶν δημοτῶν καὶ διαχειριζόμενον μετὰ τοῦ δημάρχου (ὅνπερ ἐκλέγει κατ' ἔτος μεταξὺ τῶν μελῶν του τοῦ δημοτικὸν συμβούλιον ὡς πρόεδρον) τὰ τοπικὰ πράγματα ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς Κυβερνήσεως. Ἡδὴ συνεστήθησαν ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω καὶ ἄλλα δημαρχεῖα ἐν τισι μεγάλας κώμας.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ (πληθ. 58,286.)

Ἡ ἐπαρχία τῆς Ἀμμοχώστου συνίσταται ἐκ τριῶν διαμερισμάτων. —

α. Τῆς Ἀμμοχώστου. Ἐπιστημ. πόλεις Ἀμμόχωστος πρὸς ἀνατολὰς ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου ἔχουσα φρούριον ὀχυρόν, κτισθὲν ἐπὶ βράχου μετὰ βαθείας πέριξ τάφρου καὶ πολλῶν προμαχῶνων Γαλλικῶν καὶ Ἑνετικῶν, τὸν εὐρυχωρότερον καὶ ἀσφαλέςτατον λιμένα τῆς νήσου, πολλὰ τοῦ μεσαιῶνος λαμπρὰ ἐρείπια· οἷον τὸν βασιλικὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας, ἐντὸς τοῦ ὁποίου οἱ Λουζινιανοὶ ἡγεμόνες τῆς νήσου περιστοιχούμενοι ὑπὸ τῶν βαρῶνων καὶ πριγκήπων ἐστέφοντο καὶ βασιλεῖς τῆς Ἱερουσαλὴμ, τὸν καθεδρικὸν ναὸν τοῦ Ἀγίου Νικολάου, τὰ ἐρείπια τοῦ Ἑνετικοῦ στρατῶνος καὶ τοῦ Ἡγεμονικοῦ ἀνακτόρου, πολλοὺς κατηρειπωμένους Ἑλληνικοὺς καὶ Λατινικοὺς ναοὺς, καὶ κατοίκους μετὰ τῶν Βαρωσίων 2,609, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ 1/4 εἶναι μωαμεθανοὶ ἔχοντες γραμματοδιδασκαλεῖον. Βαρῶσια παρὰ τὴν Ἀμμόχωστον πρωτεύουσα νῦν τῆς ἐπαρχίας, διαιρούμενα εἰς Ἀνω καὶ Κάτω, ἔχοντα λαμπροὺς καὶ ἐκτεταμένους κήπους ἐκ λεμονεῶν,

πορτοκαλλεῶν, ροιῶν, βερυκοκκεῶν καὶ ἄλλων ὀπωροφόρων δένδρων, ἐξαίρετα κατὰ τὴν παραλίαν λειβάδια, εἰς τὰ ὅποια καλλιεργεῖται τὸ ἐρυθρόδανον, τὰ γεώμηλα, τὰ κρόμμυα, οἱ πέπονες καὶ ἄλλα, ἐμπόριον, βιομηχανίαν πηλίνων ἀγγείων καὶ δημοτικὸν σχολεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον. — Παραλίμνιον, δύο μίλια μεσημβρινῶς τῶν Βαρωσίων κώμη ἔχουσα 750 κατ. Ταύτης μίαν περίπου ὥραν ΝΑ. παρὰ τὴν θάλασσαν ἔκειτο ἡ πόλις Λεύκολλα, εἰς τὸν λιμένα τῆς ὁποίας Δημήτριος ὁ πολιορκητὴς κατεναυμάχησε τὸ 311 π. Χ. τὸν βασιλέα τῆς Αἰγύπτου Πτολεμαῖον. — Ἀγία Νάπα, κώμη καὶ μονὴ πρὸς νότον τοῦ Παραλιμνίου, εἰς τὴν ὁποίαν κατὰ πᾶν φθινόπωρον συλλαμβάνονται διὰ ἱξῶν πολυάριθμα ἀμπελοπούλια. Ταύτης 1½ ὥραν ἀνατολικῶς παρὰ τὸ Πηδάλιον ἀκρωτήριον ἔκειτο ἡ πόλις Θρόνοι, εἰς ἣν ὑπέρκειται λόφος τραχύς, ὑψηλὸς καὶ τραπεζοειδὴς τῇ Ἀφροδίτῃ ἀφιερωμένος. Ὀρμήδεια πρὸς δυσμὰς παρὰ τὴν ἀμαξιτὸν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς Λάρνακα, κώμη κειμένη ἐν εὐφύρῳ κοιλάδι καὶ ἔχουσα ὠραίους κήπους. — Ἅγιος Σέργιος δύο μίλια ἀρκτικῶς τῆς Ἀμμοχώστου κώμη ἔχουσα 530 κατ. Ταύτης ΝΑ. παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πεδιαίου κεῖνται τὰ ἐρεῖπια τῆς ἀρχαίας Σαλαμῖνος, πόλεως ἐχούσης λαμπρὰς οἰκοδομὰς ἀπὸ τῶν Ὀμηρικῶν ἤδη χρόνων, καταστραφείσης δ' ἐκ θεμελιῶν τὸ 648 μ. Χ. ὑπὸ τῶν Ἀράβων. Περιστερονοπηγὴ, Μαράϊόδουνον καὶ Πραστειό, τὰ πολυπληθέστερα χωρία τοῦ διαμερίσματος.

6. Τῆς Μεσαορίας ἐπιστημ. κῶμαι Βατιλὴ, ἔδρα τοῦ διαμερίσματος 6½ μίλια δυτικῶς τῆς Ἀμμο-

γώστου κειμένη ἐπὶ τῆς ἀμαξίτου ὁδοῦ τῆς ἀγοῦσης εἰς Λευκωσίαν, καὶ ἔχουσα δημοτικὸν σχολεῖον καὶ 870 κατ. Ἀσία ΒΔ. τῆς ἀνωτέρω ἔχουσα 1000 κατ. Λύση ΝΑ. τῆς Βασιλῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ὑφαίνονται ἀξιόλογα μάλ्लινα σακκία, ἔχουσα 790 κατ. καὶ δημοτικὸν σχολεῖον συντηρούμενον ὑπὸ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Κυπριακῆς ἀδελφότητος. Τρεμετουσία, μικρὰ κώμη ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Τριμηθοῦντος πατρὶς τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος. — Λευκόνικον, ἡ πολυπληθεστέρα κώμη τῆς Μεσαορίας εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάρχει κωμοδικεῖον, ἔχουσα 1,500 κατ. — Ἀκανθοῦ πρὸς βορρᾶν τῆς ἀνωτέρω, παράγουσα ἀξιόλογον ἔλαιον, τυρόν καὶ κεράτια καὶ ἔχουσα 1,200 κατ.

γ'. Τοῦ Καρπασίου ἐπισημ. κῶμαι Τρίκωμον ΒΑ. τῆς Ἀμμογώστου $4\frac{1}{3}$ μίλια αὐτῆς ἀπέχουσα καὶ ἔχουσα 870 κατ. — Κώμη Κεπίρ ΒΑ. τοῦ Τρικώμου ἔδρα τοῦ διαμερίσματος, ἔχουσα δημοτικὸν σχολεῖον καὶ 750 κατ. — Λεονάρισσον πρὸς ἀνατολὰς τῆς Κώμης ἔχουσα κωμοδικεῖον καὶ 500 κατ. Ἑπτακώμη, Κώμη Γιαλοῦ καὶ Γαλάτεια, ἀξιόλογοι κῶμαι τοῦ Καρπασίου. — Ἅγιος Ἀνδρόνικος πρὸς ἀνατολὰς κώμη παράγουσα τὸ ἀξιολογώτερον κολοκάσι τῆς νήσου καὶ ἔχουσα 650 κατ. — Αἰγιαλοῦσσα ΒΑ. τοῦ Ἁγίου Ἀνδρονίκου ἐν εὐαέρῳ θέσει κειμένη καὶ ἔχουσα πολλοὺς κήπους ἐκ συκαμινεῶν καὶ ἄλλων ὁπωροφόρων δένδρων καὶ 1300 κατ. — Ῥιζοκάρπασον, τὸ ἀνατολικώτερον χωρίον τῆς νήσου ἀπέχον τῆς Ἀμμογώστου 20 σχεδὸν μίλια καὶ ἔχον πολλοὺς κήπους ἐκ συκαμινεῶν καὶ ἄλλων ὁπωροφόρων δένδρων, παρθεναγωγεῖον καὶ 1860 κατ.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΡΝΑΚΟΣ (πληθ. 20, 650).

Ἡ ἐπαρχία τῆς Λάρνακος συνίσταται ἐξ ἐνὸς διαμερίσματος, τοῦ ὁποίου ἐπίσημ. πόλεις εἶναι Λάρναξ ἐντὸς τοῦ ὁμωνύμου κόλπου ἐπὶ τῶν ἑρειπίων τοῦ ἀρχαίου Κιτίου, πατρὶς τοῦ φιλοσόφου Ζήνωνος, πόλις ἔχουσα ἔτι μεσαιωνικὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, σιδηρᾶν ἀποβάθραν, τελωνεῖον, δικαστήριον, διοικητήριον, ταχυδρομεῖον, ὠραῖον ναὸν τῶν Φραγκισκανῶν, ἕτερον τῶν Καλογραιῶν ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους καὶ 7844 κατ. Εἶναι δὲ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας καὶ ἔδρα χριστιανοῦ μητροπολίτου, διατηροῦσα ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῶν ναῶν τῆς Ἑλληνικῶν σχολεῖον, δύο δημοτικὰ καὶ δύο παρθENAγωγεῖα. Μεσημβρινῶς τῆς Λάρνακος κεῖται τὸ ἀλοπηγεῖον, ἔνθα ἐξορύσσεται τὸ ἄλας καὶ πλησίον αὐτοῦ ὁ Τεκὲς, Τουρκικὸν τέμενος, ἔνθα ὑπάρχει ὁ τάφος τῆς θυγατρὸς τοῦ πρώτου καλῖφου τῶν Ἀράβων Ἀβουβεκίρ, συζύγου τοῦ στρατηγοῦ Μαυτοῦ καὶ γυναικαδέλφης τοῦ Μωάμεθ, ἀποθανούσης καὶ ταφείσης ἐνταῦθα κατὰ τὴν πρώτην ἐπὶ τῆς νήσου Ἀραβικὴν ἐπιδρομὴν. — Ἀραδίππου, ἐν μίλιον ἀπέχουσα ἀρκτικῶς τῆς Λάρνακος καὶ ἔχουσα 1230 κατ. — Κίτιον μεσημβρινῶς τῆς Λάρνακος δύο μίλια αὐτῆς ἀπέχον καὶ ἔχον 680 κατ. καὶ ναὸν τῆς Παναγίας Ἀγγελοκτίστου, φραγγικῆς τέχνης. — Λεύκαρα, κώμη πρὸς δυσμὰς τῆς Λάρνακος, 8 μίλια αὐτῆς ἀπέχουσα· ἐν αὐτῇ ὑπάρχει λαμπρὸς ναὸς τοῦ Σταυροῦ, δημοτικὸν σχολεῖον, παρθENAγωγεῖον, κωμοδικεῖον καὶ 1700 κατ. — Μάριον πρὸς νότον, λείψανον τῆς ἀλ-

λοτε σημαντικῆς πόλεως Μαρίου καθέδρας ἐνὸς τῶν ἐννέα τῆς Κύπρου βασιλείων.—Καλαβασὸς ΒΔ. τοῦ Μαρίου κώμη κειμένη 8 μίλια μακρὰν τῆς Λάρνακος καὶ ἔχουσα πολλοὺς κήπους καὶ 670 κατ. Πρὸς νότον ταύτης ἐπὶ τῆς παραλίας κεῖται τὸ Ζύγιον, ὅθεν ἐξάγονται τὰ κεράτια τοῦ μέρους τούτου.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΜΗΣΣΟΥ (πληθ. 29,205).

Ἡ ἐπαρχία τῆς Λεμησσοῦ συνίσταται ἐκ τριῶν διαμερισμάτων.

α'. Τῆς Λεμησσοῦ ἐπισημ. πόλεις Λεμησσὸς ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου πόλις κτισθεῖσα τὸ 1192 ὑπὸ Γουίδου πρώτου ἡγεμόνος τῆς νήσου Λουζινιανοῦ, εἶναι ἤδη ἡ ἐμπορικωτέρα καὶ πλουσιωτέρα πόλις τῆς νήσου, ἐκ τοῦ ὅρμου τῆς ὁποίας ἐξάγονται διὰ τὴν ἀλλοδαπὴν οἱ πλείστοι οἶνοι, αἱ σταφίδες καὶ τὰ κεράτια. Πρωτεύουσα οὖσα τῆς Ἐπαρχίας ἔχει σιδηρᾶν ἀποβάθραν, ἀναγνωστήριον, Ἑλληνικὸν σχολεῖον, δύο δημοτικά, παρθηναγωγεῖον καὶ 6 χιλ. κατ. Ταύτης δύο μίλια ἀνατολικῶς παρὰ τὸν Ἅγιον Τύχωνα κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Ἀμαθοῦντος πόλεως καταστραφείσης τὸ 1190 μ. Χ. ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Ῥιχάρδου τοῦ Λεοντοθύμου.—Πολεμίδια ΒΔ. τῆς Λεμησσοῦ, ἔχουσα 610 κατ. ἐνταῦθα διαχειμάζει ὁ ἀγγλικὸς στρατὸς τῆς νήσου.—Ἀγρός, κώμη μεσόγειος κατάφυτος ἐξ ἀμπελώνων καὶ ἄλλων ὀπωροφόρων δένδρων.

β'. Τοῦ διαμερίσματος Αὐδῆμου ἐπισημ. κῶμαι Κολόσιον δύο μίλια δυτικῶς τῆς Λεμησσοῦ, κώμη διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Κούρη κατάφυτος ἀπὸ

λεμονέας, πορτοκαλλέας καὶ ἄλλα δένδρα, παράγουσα ἀξιόλογον βαμβάκιον καὶ ἔχουσα γαλλικόν τινα πύργον, φέροντα, ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τὰ σήματα τῶν Ναϊτῶν. Ἐπισκοπὴ δυτικῶς τοῦ Κολοσίου πλησίον τῶν ἑρειπίων τῆς ἀρχαίας πόλεως Κουρίου, ἥς διατηρεῖται εἰσέτι τὸ ἀρχαῖον στάδιον καὶ λείψανά τινα ὑδραγωγείου· εἶναι κώμη κατάφυτος ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων, παράγουσα βαμβάκιον καὶ σησάμιον καὶ ἔχουσα 840 κατ. — Αὐδήμου κώμη πρὸς δυσμὰς ἔδρα τοῦ διαμερίσματος, παράγουσα ἀξιόλογον καπνόν. — Πυσσοῦρι (Βοότουρα) κώμη ΝΔ. τῆς ἀνωτέρω, ἐκ τοῦ ὅρου τῆς ὁποίας ἐξάγονται κεράτια. Ὅμοδος ΒΑ. τῆς ἀνωτέρω κώμη παράγουσα τὸν οἶνον τὸν καλούμενον ἀνθοσμῖαν καὶ ἔχουσα 600 κατ. καὶ μονὴν τοῦ τιμίου Σταυροῦ· ἀπέχει δ' αὕτη τῆς Λεμησσοῦ $8 \frac{2}{3}$ μίλια.

γ'. Τοῦ διαμερίσματος Κοιλανίου ἐπισημ. κῶμαι, Κοιλάνιον οὐ μακρὰν τοῦ Ὅμοδου κειμένη, ἔδρα τοῦ διαμερίσματος ἔχουσα 1,000 κατ. Ἐνταῦθα κατασκευάζονται τὰ μεταξωτὰ καὶ μάλλινα ὑφάσματα τὰ χαίροντα μεγάλην ὑπόληψιν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς νήσου. — Βουνὶ ΝΔ. τῆς ἀνωτέρω, κώμη ἔχουσα 600 κατ. Πλάτραι κώμη 10 μίλια μακρὰν τῆς Λεμησσοῦ· ταύτης βορειότερον κεῖται τὸ θερινὸν μέγαρον τοῦ ἄρμοστοῦ, τὰ γραφεῖα τῆς διοικήσεως καὶ ὁ κατὰ τὸ θέρος ἐνταῦθα διαμένων ἀγγλικὸς στρατὸς. Ἐπὶ τῆς κλιτύος τοῦ ὅρους Τρωόδους ἐν γραφικωτάτῃ θέσει καὶ ἐν μέσῳ ἀειθαλοῦς δάσους κεῖται ἡ μονὴ τῆς Τρωοδιτίσεως.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΦΟΥ (πληθ. 28, 408).

Ἡ ἐπαρχία τῆς Πάφου συνίσταται ἐκ τριῶν διαμερισμάτων.

α. Τῆς Πάφου ἐπισημ. πόλεις Πάφος, μικρά καὶ εὐτελής κώμη ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας πόλεως Πάφου τῆς κτισθείσης ὑπὸ τοῦ Ἀγαπήνορος ἡγεμόνος τῶν Ἀρκάδων, ἔχουσα ἤδη μικρὸν κατηρειπωμένον φρούριον καὶ τινα ἀσήμαντον λιμενίσκον. Ταύτης πλησίον κεῖται τὸ Κτήμα, πρωτεύουσα νῦν τῆς ἐπαρχίας καὶ ἔδρα χριστιανοῦ Μητροπολίτου, ἔχουσα μετὰ τῆς ἀνωτέρω 2,204 κατ. διατηρούντων δημοτικὸν σχολεῖον, παρθεναγωγεῖον καὶ ἀνώτερον Ὀθωμανικὸν ἐκπαιδευτήριον Ρουσιτίε. — Τεροσκήπια (Γεροσκήπου) πρὸς ἀνατολὰς τῆς Πάφου ἔχουσα 500 κατ. — Κούκλια ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Παλαιπάφου 3¹/₄ μιλ. ἀνατολικῶς τῆς Πάφου. Ἐνταῦθα ὑπῆρχεν ὁ διάσημος εἰς τὴν ἀρχαιότητα ναὸς τῆς Παφίας Ἀφροδίτης, εἰς ὃν συνέρρεον κατ' ἔτος πλῆθος προσκυνητῶν ἐκ διαφόρων τόπων. — Τσάδα μικρὰ κώμη 1¹/₂ μιλ. μακρὰν τοῦ Κτήματος, παρὰ τὴν ὁποίαν ὑπάρχει καὶ ἀξιόλογος μονὴ τοῦ Ἀγ. Νεοφύτου κτίσμα τῆς ἐποχῆς τῶν Λουζινιανῶν. — Πέγεια, ἡ πολυπληθεστέρα κώμη τοῦ διαμερίσματος ἔχουσα 800 κατ.

β. Τοῦ διαμερίσματος Κελοκεδάρων ἐπισημ. κῶμαι Κελοκέδαρα ἔδρα τοῦ διαμερίσματος, εἰς ἣν ὑπάρχει καὶ κωμοδίκης. — Πάνω Παναγιά καὶ Χούλου, αἱ πολυπληθέστεραι κῶμαι τοῦ διαμερίσματος, ἔχουσα ἡ μὲν πρώτη 470 ἡ δὲ δευτέρα 440 κατ.

Ἀνατολικῶς τοῦ Κτήματος 6 μίλια ἐν λαμπρᾷ τοποθεσίᾳ κεῖται ἡ ἀξιόλογος μονὴ τῆς Χρυσορροϊατίσσης καὶ 6 μίλια ΒΑ. αὐτῆς ἡ πλουσιωτέρα τῶν μονῶν τῆς νήσου Κύκκος

γ. Ὁ τοῦ διαμερίσματος Χρυσοχοῦς ἐπισ. κῶμαι Πόλις, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Ἀρσινόης πόλεως κτισθείσης ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Πτολεμαίου· ἀπέχουσα δ' ἀρκτικῶς τῆς Πάφου 7 μίλια ἔχει 450 κατ. Πρὸς νότον ταύτης κεῖται ἡ Χρυσοχοῦ, ἔδρα τοῦ διαμερίσματος καὶ νοτιώτερον αὐτῆς ἡ Κρίτου Τέρρα ἔχουσα 560 κατ. — Δροῦσα πρὸς δυσμὰς τῆς ἀνωτέρω, ἐνθα ἡ Κυπριακὴ ἀδελφότης συνέστησε δημοτικὸν σχολεῖον, ἔχουσα 610 κατ. — Ἀρόδαι ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, διαιρούμεναι εἰς Ἄνω καὶ Κάτω καὶ ἔχουσαι ἀμφότεραι 600 κατ. — Λυσώ, μικρὰ κώμη παράγουσα ἐξαίρετα σῦκα. Πλησίον αὐτῆς παρὰ τὴν θέσιν Λίμνην ὑπάρχουσι μεταλλεῖα χαλκοῦ, τῶν ὁποίων τὴν ἐξόρυξιν ἀνέλαβεν ἐσχάτως παρὰ τῆς Κυβερνήσεως Ἀγγλικὴ τις ἐταιρία.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΥΡΗΝΕΙΑΣ (πληθ. 13,266).

Ἡ ἐπαρχία τῆς Κυρηνείας συνίσταται ἐξ ἑνὸς διαμερίσματος, τοῦ ὁποίου ἐπισ. κῶμαι εἶναι Κυρήνεια πρῶτ. τῆς ἐπαρχίας κώμη ἔχουσα δημοτικὸν σχολεῖον, παρθενῶγειον, μικρὸν φρούριον ἀξιωματικὸν νευτον, δι' ἣν ὑπέστη πολιορκίαν τὸ 1460 καὶ 1552. — Καραβᾶς κώμη διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ Λαπίθου 3 μίλια πρὸς δυσμὰς τῆς ἀνωτέρω ἔχουσα 1,500 κατ. καὶ πολλοὺς ὑδρομύλους. — Λάπιθος διαρρεομένη

ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ, μικρὸν ἀπέχουσα τοῦ Καρα-
 βᾶ, ἔχουσα πολλοὺς κήπους, ὑδρομύλους, δύο δημο-
 τικὰ σχολεῖα, παρθεναγωγεῖον, βιομηχανίαν πηλίνων
 ἀγγείων καὶ 2,500 κατ. Ταύτης 20' τῆς ὥρας μα-
 κράν ἐπὶ τῆς παραλίας ὑπάρχει ἡ ἀξιόλογος μονὴ τῆς
 Ἀχειροποιήτου, κτισθεῖσα ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρ-
 χαίας Λαπίθου, πόλεως σημαντικῆς καὶ ἔδρας ἐνὸς
 τῶν ἐννέα τῆς Κύπρου βασιλείων. — Ἅγιος Ἀμβρό-
 σιος 7 μίλια ἀνατολικῶς τῆς Κυρηνείας. Παρὰ ταύ-
 την ἐν μέσῳ κήπων, ἐλαιῶν καὶ ἄλλων καρποφόρων
 δένδρων ὑπάρχει ἡ μονὴ τῆς Μελανδρίνης κτισθεῖσα
 ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας πόλεως Μαλοῦ, κατα-
 στραφείσης ὑπὸ τῶν Πτολεμαίων τῆς Αἰγύπτου. —
 Καζάφανι κώμη, ἧς οἱ κάτοικοι ἐξάγουσι μέλι ἐκ τῶν
 κερατίων, ἔχουσα 500 κατ. — Πελλαπαῖς, κώμη χει-
 μένη πλησίον τῆς ἀνωτέρω· εἰς αὐτὴν ὑπάρχει λαμ-
 πρὸς Γοτθικὸς ναὸς κτισθεὶς ὑπὸ τοῦ Λουζινιανοῦ
 ἡγεμόνος Οὐῦγου Γ'. Πρὸς νότον ταύτης 3 μίλια κεῖ-
 ται ἡ μονὴ τοῦ Χρυσοστόμου καὶ πλησίον αὐτῆς 1
 μίλιον ἀρκτικῶς τὸ Βουφαβέντον ἐχυρὸν δεσμωτή-
 ριον ἐπὶ Φραγγοκρατίας. — Ἅγιος Ἰλαρίων 7 μίλια
 ΒΑ. τῆς Λευκωσίας, φρούριον εἰς ὃ διέτριβον τὸ θέ-
 ρος οἱ Λουζινιανοὶ ἡγεμόνες, ἔχον ὀρίζοντα ἐκτετα-
 μένον. — Κορμακίτης, κώμη παρὰ τὸ Κρόμμυον ἀ-
 κρωτήριον ἔχουσα 400 κατ. Μαρωνίτας, ἀνθρακεῖς
 τὸ πλεῖστον. — Μύρτου πρὸς ἀνατολὰς τῆς ἀνωτέρω,
 κώμη ἔχουσα μονὴν τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, εἰς
 ἣν ἔχει τὴν ἔδραν τοῦ ὁ τῆς Κυρηνείας μητροπολί-
 τος. — Λάρναξ Λαπίθου πρὸς ἀνατολὰς τῆς ἀνω-
 τέρω, κώμη ἀπέχουσα τῆς Κυρηνείας 6 μίλια. —

Βασιλεία πρὸς δυσμὰς τῆς Λαπίθου, ἔχουσα μετό-
χιον τῆς μονῆς τοῦ Σινᾶ Ὅρους καὶ 500 κατ.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ (πληθ. 56,276).

Ἡ Ἐπαρχία τῆς Λευκωσίας συνίσταται ἐκ 4 δια-
μερισμάτων· α'. Τῆς Κυθραίας, ἐπισ. πόλεις Λευκω-
σία πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας καὶ ὅλης τῆς νήσου,
ἔχουσα Ἐνετικὸν φρούριον, λαμπρὰν ἐξωτερικὴν
θέαν, τὸν μεσαιωνικὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας κτι-
σθέντα ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, χάριν τῆς συζύγου
αὐτοῦ Θεοδώρας τῆς Κυπρίας· τὸν ναὸν τῶν Ναϊτῶν
ἢ τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης, τὸν ναὸν τῶν Ἰπποτῶν
τῆς Ῥόδου ἢ τῆς Ἑμεργές, τὸν ναὸν τοῦ Σταυροῦ
τῆς μίς Ἐρρίκου, τοῦ Ἀγίου Νικολάου, τῆς Κοι-
μήσεως τῆς Θεοτόκου, τὸ ἡγεμονικὸν ἀνάκτορον με-
ταβλήθην ἤδη εἰς δικαστήριον, τὸν πλούσιον ναὸν τῆς
Φανερωμένης καὶ τὸ Ἀρχιεπισκοπεῖον. Ἐκτὸς δὲ τῆς
πόλεως τὸν Ἀγγλικὸν στρατῶνα, εἰς τὸν ὁποῖον ὑ-
πάρχει ἡ αἰθουσα τῆς Βουλῆς καὶ τὰ γραφεῖα τῆς
Κυβερνήσεως, τὴν Ἀγγλικὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου
Παύλου καὶ ἐπὶ τῆς Καυκάλλας τὸ μέγαρον τοῦ Ἀρ-
μοστοῦ μετὰ κήπων ἐξ εὐκαλύπτων καὶ ἄλλων ἀ-
γρίων δένδρων. Ἀριθμεῖ μετὰ τῶν προαστείων αὐτῆς
Παλλουροτίσσης, Καίμακλι, Ἀγίου Δομετίου,
Ἀγίων Ὁμολογητῶν καὶ Ἀγλαντζιάς 13,853 κατ.
χριστιανῶν τῶν πλείστων. ἔχει δὲ βιομηχανίαν με-
ταξωτῶν ὑφασμάτων, βυρσοδεψεῖον, ἀναγνώστηριον,
σχολαρχεῖον, 3 δημοτικὰ σχολεῖα, 2 παρθεναγωγεῖα
καὶ ἓν ἀνώτερον Ὀθωμανικ. ἐκπαιδευτήριον Ῥουσιέ.
—Στρόβυλος κώμη πρὸς νότον ἔχουσα 600 κατ. —

Ἀθηαίνου 3 $\frac{1}{3}$ μίλια ΝΑ. τῆς Λευκωσίας, κώμη
κειμένη ὀλίγον μακρὰν τῶν Γόλγων πόλεως διασῆ-
μου εἰς τὴν ἀρχαιότητα διὰ τὸν ἐν αὐτῇ ναόν τῆς
Ἀφροδίτης, ἔχουσα 1200 κατ.—Δάλι ΝΔ. τῆς ἀνω-
τέρω ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ Ἰδαλίου πόλεως ὀνομα-
στῆς εἰς τὴν ἀρχαιότητα διὰ τὸν ἐν αὐτῇ ναόν τῆς
Ἀφροδίτης ἔχουσα 870 κατ.—Λουρουτσίνα κώμη
πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἰδαλίου, ἔχουσα ὠραίους ἀμπε-
λῶνας καὶ 600 κατ. Κυθραία 3 μίλια ΒΑ. τῆς
Λευκωσίας, κώμη διαρρεομένη ὑπὸ πολλῶν ὑδάτων
καὶ κατάρυτος, ἔχουσα πολλοὺς ὑδρομύλους, δημο-
τικὸν σχολεῖον, παρθεναγωγεῖον καὶ 1700 κατ.

ε'. Τοῦ διαμερίσματος Μόρφου, κειμένου εἰς τὰ
ΒΔ. τῆς νήσου ἐπισημ. κῶμαι εἶναι Μόρφου 8 μίλια
μακρὰν τῆς Λευκωσίας ἔχουσα 2,360 κατ. δημοτι-
κὸν σχολεῖον, παρθεναγωγεῖον καὶ κωμοδικεῖον· εἶναι
δὲ νῦν ἡ ἔδρα τοῦ διαμερίσματος.—Ζώδια ΝΑ. τοῦ
Μόρφου, διαιρουμένη εἰς Ἄνω καὶ Κάτω καὶ ἔχουσα
880 κατ.—Ἀστρομερίτης ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω ἔ-
χουσα 440 κατ.—Περιστερῶνα ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω
ἔχουσα 750 κατ.—Ἀκάκι πρὸς ἀνατολὰς τῆς ἀνω-
τέρω, κώμη ἔχουσα 530 κατ.—Μένικον κώμη
πρὸς νότον τῆς ἀνωτέρω ἔχουσα 420 κατ.

γ'. Τῆς Ὀρεινῆς ἐπισημ. κῶμαι Γερόλακκος ΒΔ.
τῆς Λευκωσίας ἔχουσα 450 κατ.—Δευτερά 2 $\frac{2}{3}$
μίλια ἀπέχουσα τῆς Λευκωσίας καὶ ἔχουσα 550 κατ.
Λακατάμια ΒΑ. τῆς ἀνωτέρω ἔχουσα 610 κατ.—
Πέρα καὶ Ἐπισκοπεῖο κῶμαι πρὸς νότον τῆς Δευτε-
ρᾶς, κείμεναι ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Ταμασ-
σοῦ, πόλεως σημαντικῆς διὰ τὰ παρ' αὐτὴν κατὰ

τὴν ἀρχαιότητα ἐξορυττόμενα μέταλλα τοῦ χαλκοῦ. Λιθορρόντας, ἡ πολυπληθεστέρα κώμη τοῦ διαμερίσματος ἔχουσα 700 κατοίκους καὶ παράγουσα τὴν ἀρίστην κουμανδαρίαν. Πρὸς δυσμὰς αὐτῆς ἐπὶ τῶν ὁρέων τοῦ Ἀώου κεῖται ἡ ἀξιόλογος μονὴ τῆς Παναγίας τοῦ Μαχαιρᾶ.

δ. Τῆς Λεύκας ἐπισήμ. κῶμαι Λεῦκα 12 μίλια δυτικῶς τῆς Λευκωσίας, ἔδρα τοῦ διαμερίσματος καὶ τοῦ κωμοδίκου διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Σετράχου κεῖται πλησίον τῆς θαλάσσης παρὰ τὸν κόλπον τοῦ Μόρφου καὶ ἔχει πολλοὺς κήπους ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων καὶ 900 κατ. μωαμεθανοὺς τὸ πλεῖστον. — Καραβοστάσιον, κώμη ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς πόλεως Σόλων ἔδρας ἐνὸς τῶν ἐννέα τῆς Κύπρου βασιλείων· ἐκ τοῦ ὅρου αὐτῆς ἐξάγονται τὰ προϊόντα τοῦ διαμερίσματος. — Πύργος ἡ μόνη ἀξία λόγου κώμη τῆς Τιλλυρίας, ἔχουσα δημοτικὸν σχολεῖον συντηρούμενον ὑπὸ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Κυπριακῆς ἀδελφότητος. — Καλοπαναγιώτης 3 μίλια μακρὰν τοῦ Κύκκου κώμη ἔχουσα 500 κατ. Μοδουλᾶς καὶ Πεδουλᾶς πρὸς νότον τῆς ἀνωτέρω, αἱ ἀξιολογώτεραι κῶμαι τῆς Μαραθάσης, κείμεναι παρὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ Τρωόδου καὶ οὔσαι κατὰφυτοι ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων καὶ ἀμπελώνων. Εὐρύχου πρὸς ἀνατολὰς, ἡ ἐπισημοτέρα κώμη τῆς Σολέας, ἔχουσα 600 κατ. δημοτικὸν σχολεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον. — Ἀπασα ἡ κοιλὰς τῆς Σολέας κειμένη ΝΑ. τῆς Λεύκας καὶ διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Κλαρίου εἶναι κατὰφυτος ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων.

ΜΕΡΟΣ Β'.

ΙΣΤΟΡΙΑ

Πρῶτος οἰκιστὴς τῆς νήσου μετὰ τὸν κατακλυ-
σμὸν θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν ὁ Χεττίμ δυσέγ-
γονος τοῦ Νῶε, οὗτινος οἱ ἀπόγονοι πολλαπλασια-
σθέντες διεσπάρησαν ἐφ' ὅλης τῆς νήσου ζῶντες ἐν
αὐτῇ βίον ἄγριον. Εἰς τοὺς πρῶτους τούτους κα-
τοίκους προσετέθησαν μετὰ τινὰς ἑκατονταετηρίδας
καὶ ἄλλοι νέοι ἄποικοι ὁρμηθέντες οὗτοι ἐκ τῆς Μι-
κρᾶς Ἀσίας. Τὸν δὲ 15^{ον} π. Χ. αἰῶνα εἰσέβαλον
καὶ κατεστάθησαν ἐν αὐτῇ Κίλικες, ὧν ὁ ἀρχηγός,
Πυγμαλίων καλούμενος, ἰδρύσει τὴν πρῶτην ἐν Κύ-
πρῳ δυναστείαν τῶν ἐπικληθέντων θεῶν. Ὁ δ' ἐπὶ θυ-
γατρὶ γαμβρός τοῦ Πυγμαλίωνος Κινύρας, διαδεχθεὶς
τὸν Πάφον εἰς τὴν βασιλείαν, ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐκυβέρ-
νησε τὴν νήσον, ἔχων ἐνταυτῷ καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς
ἀρχιερωσύνης. Οὗτος εἰσήγαγε νόμους, κατέστησεν
ἐορτὰς καὶ ἐπροστάτευσεν τὰς τέχνας. Οἱ υἱοὶ καὶ ἀπό-
γονοι αὐτοῦ Κινυράδαι καλούμενοί ἐπὶ δύο περίπου αἰ-
ῶνας ἄρξαντες ἐφ' ὅλης τῆς νήσου εἰσήγαγον ἐν αὐτῇ
τὴν ναυτιλίαν καὶ κατασκευάσαντες ἐκ τῶν δασῶν
αὐτῆς πολλὰς τριήρεις, ἐθαλασσοκράτησαν ἐπὶ ὀλίγα
ἔτη ἡττηθέντες ὁμῶς ἐν τινὶ ναυμαχίᾳ ὑπὸ τοῦ βα-
σιλέως τῆς Τύρου Βήλου, ἀπώλεσαν ὅχι μόνον τὴν
θαλασσοκρατορίαν ἀλλὰ καὶ μέγα μέρος τῆς ἑαυτῶν
ἐπικρατείας. Φοίνικες ἄποικοι κατώκησαν τότε εἰς
τὴν ὑπὸ τῶν Κυπρίων ἀπολεσθεῖσαν χώραν καὶ
νέα πρωτεύουσα Φοινικικοῦ κράτους ὑποτελοῦς τοῖς
Τυρίοις ἐν τῇ νήσῳ τὸ Κίτιον ἀποκατέστη.

Μετὰ δὲ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον πολυάριθμοι Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι ἐγκατεστάθησαν ἐπὶ τῆς νήσου, ὧν οἱ ἀρχηγοὶ ἔλαβον τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως καὶ οὕτως ἡ Κύπρος εἰς ἑννέα βασιλεια διηρέθη. Οἱ βασιλεῖς οὗτοι τὸ πρῶτον ἀνεξάρτητοι ὄντες ὑπετάγησαν τὸ 570 π. Χ. εἰς τοὺς Αἰγυπτίους, εἶτα εἰς τοὺς Πέρσας καὶ τελευταῖον εἰς τοὺς διαδόχους τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ὑπὸ τῶν ὁποίων ἀφοῦ ἀλλήλοδιαδόχως ἅπαντες ἐξηφανίσθησαν ἐγένετο ἡ νῆσος κτῆσις τῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου Πτολεμαίων. — Οἱ Ῥωμαῖοι κατέλαβον αὐτὴν διὰ τοῦ Κάτωνος καὶ τὴν ἐκυβέρνησαν ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ διαδεχθέντες αὐτοὺς αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου. Εἶτα δ' ἐκυριεύθη τὸ 1190 μ. Χ. ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων καὶ τέλος ἔπεσε εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Τούρκων. Οὗτοι δὲ τὸ 1878 παρεχώρησαν αὐτὴν ἐπὶ ἐνιαυσίῳ ἀποζημιώσει εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, οἵτινες μέχρι σήμερον αὐτὴν κατέχουσιν.

Ἡ Κύπρος ὑπὸ τὴν διοίκησιν ἰθαγενῶν βασιλέων ἦτο πολυάνθρωπος καὶ πλουσία. Γυμνωθεῖσα ἔμωσεν τῶν ἑαυτῆς θησαυρῶν ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίου Κάτωνος ἤρχισεν ἔκτοτε νὰ παρακμάζῃ. Ἐπὶ δὲ τῆς κυριαρχίας τῶν Βυζαντινῶν πολλὰς ὑπέστη λεκλασίας ὑπὸ τῶν Ἀράβων. Κατακτηθεῖσα δ' εἶτα ὑπὸ Ῥιχάρδου τοῦ Λεοντοθύμου ἐλεηλατήθη καὶ κατόπιν ἐδόθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τοὺς Ναύτας· εἶτα δ' ἐπωλήθη αὕτη ὑπὸ Ῥιχάρδου εἰς τοὺς Γάλλους Λουζινιανούς, ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τῶν ὁποίων ὑπέστη τὰς λεηλασίας τῶν Γενουατῶν καὶ Μαμελούκων. Οἱ Ἑνετοὶ διαδεχθέντες τοὺς Γάλλους τὴν ἐκυβέρνησαν κακῶς, καὶ τέλος οἱ Τούρκοι κατακτηταὶ ἀφῆρσαν ἀπ' αὐτῆς πάντα ὄλβον.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΠΙΣΗΜΟΤΕΡΩΝ ΣΥΜΒΑΝΤΩΝ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

"Ε-τη π. Χ.

- 2, 180. Χεττίμ δισέγγονος Νῶε πρῶτος οἰκιστῆς τῆς νήσου. (Ἰωσήπ. Ἰουδ. ἀρχ. βιβλ. α'. κεφ. ζ'.)
- 1, 511. Πυγμαλίων ὁ Κίλιξ ὁ ἐπικληθεὶς θεὸς ἰδρύει ἐν Κύπρῳ τὴν πρώτην δυναστείαν (Ἑλλην. Κυπρ)
- 1, 190. Βῆλος ὁ βασιλεὺς τῆς Τύρου νικᾷ κατὰ θάλασσαν τοὺς Κυπρίους, ἀποβιβάζει στρατὸν καὶ κυριεύει μέγα μέρος τῆς νήσου. Ἰδρυσις Φοινικικοῦ κράτους ἐν Κιτίῳ καὶ Ἰδαλίῳ ('Α-λεξ. Ἐφес. παρὰ Στεφάν.)
- 1, 184. Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι ἐν Κύπρῳ Ἰδρυσις τοῦ κράτους τῆς Σαλαμίνος ὑπὸ Τεύκρου ('Ηροδ.), τῆς Λαπίθου ὑπὸ Πραξάνδρου (Στραβ.), τῶν Σόλων ὑπὸ Ἀκάμαντος καὶ Φαλήρου τῶν Ἀθηναίων (Στραβ.), τῆς νέας Πάφου ὑπὸ Ἀγαπήνορος τοῦ Ἀρκάδος (Παυσ. Ἀρκαδ.) καὶ τῆς Ἀμαθοῦντος καὶ Κουρίου ὑπὸ τῶν ἀπογόνων τοῦ Κινύρα (Στεφ.)
- 1, 140. Ἰδρυσις τοῦ βασιλείου τῶν Χύτρων ὑπὸ Χύτρου υἱοῦ τοῦ Ἀλέδρου ἐγγόνου τοῦ Ἀκάμαντος ('Αλέξανδ. Ἐφес. παρὰ Στεφ.)
570. Ἀμασις κυριεύει τὴν νῆσον. Οἱ Κύπριοι βασιλεῖς γίνονται τὸ πρῶτον φόρου ὑποτελεῖς εἰς τοὺς Αἰγυπτίους ('Ηροδ. β'. καὶ ε').

525. Καμθύσης κυριεύει τὴν Αἴγυπτον. Οἱ Κύπριοι βασιλεῖς γίνονται φόρου ὑποτελεῖς εἰς τοὺς Πέρσας (Ἡρόδ.)
479. Πausanίας καὶ Ἀριστείδης ἐν Κύπρῳ μετὰ στρατοῦ καὶ στόλου· Οἱ Κύπριοι βασιλεῖς ἀπαλλάσσονται τοῦ φόρου τῆς Περσικῆς ὑποτελείας (Διοδ. Σικ. βιβλ. ια'. καὶ ιβ'.)
410. Εὐαγόρας βασιλεύει ἐν Σαλαμῖνι.
400. Ἀκμή τοῦ κράτους τῆς Σαλαμῖνος.
395. Πόλεμος. μετὰξὺ Περσῶν καὶ Εὐαγόρου (Διοδ. Σικ. βιβλ. ιδ'.)
385. Ἦττα κατὰ θάλασσαν τοῦ Εὐαγόρου καὶ ἀποκλεισμός τῆς Σαλαμῖνος. Συνθήκη δι' ἧς οἱ Κύπριοι βασιλεῖς ἀναγνωρίζουσι καὶ αὐθις τὴν Περσικὴν ἐπικυριαρχίαν.
332. Ἦττα Δαρείου τοῦ Κοδομανοῦ ἐν Ἰσφῷ ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Οἱ Κύπριοι βασιλεῖς ὑποτάσσονται εἰς τὸν Ἀλέξανδρον.
320. Ἰουδαῖοι ἄποικοι ἐν Κύπρῳ.
312. Πτολεμαῖος ὁ Λάγου κυριεύει τὴν νῆσον. Τέλος τῆς ἀρχῆς τῶν ἐννέα τῆς Κύπρου βασιλέων. (Κυπρ. Ἱστορ. Κύπρ. Κεφ. 4.).
311. Δημήτριος ὁ πολιορκητὴς νικᾷ κατὰ θάλασσαν τὸν Πτολεμαῖον ἐν τῇ περὶ τὴν Λεύκολλαν ναυμαχίᾳ, ἀποκλείει καὶ κυριεύει τὴν Σαλαμῖνα καὶ γίνεται οὕτω κύριος ὅλης τῆς νήσου.
304. Μάχη ἐν Ἰψῷ τῆς Φρυγίας καὶ θάνατος τοῦ Ἀντιγόνου. Ὁ Πτολεμαῖος καὶ αὐθις ἐπανακτᾷ τὴν νῆσον.

57. Ὁ Μάρκος Κάτων ὑποτάσσει τὴν νῆσον εἰς τοὺς Ῥωμαίους (Πλουτ. ἐν βίῳ Κάτωνος)
47. Ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ παραχωρεῖ τὴν νῆσον καὶ αὐθις εἰς τοὺς Πτολεμαίους, (Δίων Κασ. βιβλ. μβ.)
30. Ἡ Αἴγυπτος γίνεται Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία. Ἀνθύπατοι Ῥωμαῖοι διορίζονται ἐν Κύπρῳ (Κυπρ. Ἰστ. Κυπρ. κεφ. δ).
14. Σεισμὸς καταστρέφει τὴν Πάφον. Ὁ Καῖσαρ Αὐγουστος ἀνοικοδομεῖ τὴν πόλιν καὶ καλεῖ αὐτὴν διὰ δόγματος αὐτοῦ Αὐγούστην (Δίων Κασ. βιβλ. νδ').
- Ἔτη μ. Χ.
42. Παῦλος καὶ Βαρνάβας κηρύττουσιν ἐν Κύπρῳ τὸ Εὐαγγέλιον (Πράξ ιε'. 1—12.)
117. Ἐπανάστασις τῶν ἐν Κύπρῳ Ἰουδαίων καὶ σφαγὴ 24 μυριάδων λαοῦ. Ὁ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Λούκιον Ῥωμαϊκὸς στρατὸς διώκει ἐκ τῆς νήσου τοὺς Ἑβραίους (Ἰωαν. Ξιφιλ. Ἐπιτ. Ῥωμ. Ἰστ. Κασ.).
306. Κωνσταντῖνος ὁ μέγας μοναρχεῖ πολυετὴς ἀνομβρία καθιστᾷ τὴν νῆσον ὀλιγάνθρωπον (Κυπρ. Ἰστ. Κύπρ. Κεφ. ε').
343. Σεισμὸς καταστρέφει τὴν Σαλαμίνα. Φλάβιος Κωνσταντῖος ἀνοικοδομεῖ τὴν πόλιν καὶ διὰ δόγματος αὐτοῦ καλεῖ αὐτὴν Κωνσταντίαν (Θεοφ. χρονογ.)
368. Ἐπιστάνιος ὁ Α' προχειρίζεται ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντίας. Στερήσεως τοῦ χρι-

- στιανισμού ἐν Κύπρῳ (Πολυβ. ἐπισκ. 'Ρι-
νοκ. ἐν βίῳ 'Επιφαν.).
648. 'Αραβικὴ ἐπιδρομὴ ἐπὶ Μαυρίου καὶ κατα-
στροφὴ τῆς πόλεως Σαλαμῖνος (Παυλ. διακ.
τῆς ἐν 'Ακουῖλ 'Εκκλ. βιβλ. ιθ').
688. Μετανάστευσις τῶν πλείστων Κυπρίων
εἰς 'Ελλάσποντον μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου
'Ιωάννου ἕνεκα φόβου 'Αραβικῆς ἐπιδρομῆς
κατὰ τῆς νήσου διὰ τὴν τότε γενομένην δια-
κοπὴν τῶν σχέσεων μεταξὺ τοῦ αὐτοκράτο-
ρος τοῦ Βυζαντίου 'Ιουστινιανοῦ τοῦ Β'. καὶ
τοῦ καλῖφου τῶν 'Αράβων 'Αβδουλμελίχ
(Παυλ. διακ. βιβλίον ιθ').
695. Συνθήκη εἰρήνης μεταξὺ Γραικορωμαίων
καὶ 'Αράβων. 'Επάνοδος τῶν Κυπρίων εἰς
τὴν πατρίδα των (Κωνσταν. Πορφυρ. πρὸς
'Ρωμαν. κεφ. μζ').
- 743 'Ο Καλὶφης Οὐαλίδ λεηλατεῖ τὴν νῆσον
καὶ ἀπάγει πολλὰς χιλιάδας Κυπρίων εἰς
Συρίαν (Κυπρ. 'Ιστ. Κυπρ. κεφ. 7.).
- 806 'Ο Καλὶφης 'Αράβων 'Ααρὼν ἀλ' 'Ρασίδ
κυριεύει καὶ λεηλατεῖ τὴν νῆσον (Παυλ.
διακ. βιβλ. κβ'. καὶ κδ').
870. Βασιλεῖος ὁ Μακεδὼν ἀποσπᾷ τὴν νῆσον
ἀπὸ τῶν 'Αράβων
877. Οἱ 'Αραβες καὶ αὐθις γίνονται κύριοι τῆς
νήσου (Κωνστ. Πορφ. πρὸς 'Ρωμαν.).
963. Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς ἀνακτᾷ τὴν νῆσον
(Ζων. βιβλ. ζ').
- 1,042. 'Ο Δοῦξ τῆς Κύπρου Θεόφιλος ὁ 'Ερωτικὸς

- ἀποστατεῖ· σύλληψις αὐτοῦ (Ζων βιβλ. γ').
- 1,090. Ὁ Δοῦξ τῆς Κύπρου Ραψωμάτης ἀποστατεῖ· σύλληψις αὐτοῦ (Ἄννα Κομν. Ἀλέξ κεφ. θ').
- 1,154. Ὁ Δοῦξ τῆς ἐν Συρίᾳ Ἀντισχείας λεηλατεῖ τὴν νῆσον (Κυπρ. Ἰστ. Κυπρ. κεφ. 7.).
- 1,185. Ὁ Δοῦξ τῆς Κύπρου Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς ἀποστατεῖ καὶ ἀναγορεύεται τύραννος τῆς νήσου (Νικηφ. Χωνιατ. βιβλ. 5).
- 1,190. Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς συλλαμβάνεται αἰχμάλωτος ὑπὸ Ῥιχάρδου τοῦ Λεοντοθύμου.
- 1,191. Ὁ Ῥιχάρδος πωλεῖ τὴν νῆσον εἰς τοὺς Ναίτας ἀντὶ 100 χιλ. δουκάτων
- 1,192. Οἱ Ναῖται διώκονται τῆς νήσου ὑπὸ τῶν Κυπρίων· ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Ῥιχάρδος πωλεῖ αὐτὴν εἰς τὸν πρῶτον βασιλέα τῆς Ἰερουσαλήμ Γουίδον Λουζινιανὸν (Κυπρ. Ἰστ. Κυπρ. κεφ. 8.)
- 1,1291. Ἡ Πτολεμαῖς κυριεύεται ὑπὸ τῶν Τούρκων. Οἱ τὴν μάχαιραν αὐτῶν διαφυγόντες χριστιανοὶ τῆς πόλεως ἐκείνης μεταίαστεύουσιν εἰς τὴν νῆσον. Ἀκμὴ τοῦ ἐμπορίου ἐν Ἀμμοχώστῳ καὶ ὀχύρωσις τῆς πόλεως ταύτης ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἑρρίκου Β'. (Κυπρ. Ἰστ. Κύπρ. κεφ. 11.)
- 1,1330. Πλήμμυρα ἐν Λευκωσίᾳ τοῦ ποταμοῦ Πεδιαίου καὶ πνιγμὸς 3 χιλ. ψυχῶν.
- 1,348. Λοιμὸς ἐν Κύπρῳ.
- 1,373. Οἱ Γενουᾶται κυριεύουσι διὰ δόλου τὴν Ἀμμόχωστον καὶ λεηλατοῦσιν αὐτὴν καὶ

- τὴν Λευκωσίαν (Κυπρ. Ἰστ. Κυπρ. κεφ. 14.)
- 1,408. Ἀκρις τὸ πρῶτον ἐμφανίζεται ἐν τῇ νήσῳ.
- 1,425. Οἱ Μαμελοῦκοι τῆς Αἰγύπτου κυριεύουσι τὴν νῆσον. Ὁ βασιλεὺς Γιάννος αἰχμαλωτίζεται εἰς τὴν παρὰ τὴν Χοιροκοιτίαν μάχην καὶ ἀπάγεται εἰς Αἴγυπτον. Οἱ Λουζινιανοὶ γίνονται φόρου ὑποτελεῖς εἰς τοὺς Μαμελοῦκους (Κυπρ. Ἰστ. Κύπρ. κεφ. 16.)
- 1,464. Ἰάκωβος Β'. κυριεύει τὴν Ἀμμόχωστον ἐκ τῶν Γενουατῶν (Κυπρ. Ἰστ. Κύπρ. κεφ. 18.)
- 1,489. Αἰκατέρινη ἡ βασίλισσα τῆς Κύπρου παρὰχωρεῖ τὴν νῆσον εἰς τοὺς Ἑνετοὺς (Κυπρ. Ἰστ. Κύπρ. κεφ. 19).
- 1,569. Οἰκοδομὴ τοῦ τείχους τῆς Λευκωσίας.
- 1,570. Σελίμ ὁ 6'. κηρύττει τὸν πόλεμον τοῖς Ἑνετοῖς. Ὁ Τουρκικὸς στόλος φθάνει τὴν α'. Ἰουλίου εἰς Πάφον, λεηλατεῖ τὴν Λεμεσσοὺν καὶ ἀποβιβάζει στρατὸν εἰς Λάρνακα. 16 Ἰουλίου ὁ Τουρκικὸς στράτος ἀποκλείει τὴν Λευκωσίαν. 7 Ἰουλίου ἀφικνοῦνται τοῖς Τούρκοις νέαι ἐπικουραὶ. 9 Ἰουλίου γενικὴ κατὰ τῆς πόλεως ἔφοδος καὶ κατάληψις. Τριήμερος λεηλασία καὶ σφαγὴ 20 χιλιάδων ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδίων. 15 Ἰουλίου ὁ Μουσταφᾶ πασιᾶς εἰσέρχεται νικητὴς εἰς τὴν πόλιν καὶ ἡ Ἀγία Σοφία μεταβάλλεται εἰς Τουρκικὸν τέμενος. 18 Ἰουλίου ὁ Τουρκικὸς στόλος προσορμίζεται πρὸ τῆς Ἀμμοχώστου. 15 Ἰουλίου ἡ εὐγενὴς Ἀρνάλδα θυγάτηρ τοῦ κόμητος Ρουχιᾶ θέτει πῦρ εἰς

τὴν πυριτιδαποθήκην τοῦ πλοίου τοῦ ἀπάγον-
τος εἰς Κωνσταντινούπολιν τὰς αἰχμαλώ-
τους Λευκωσιάτιδας καὶ ἀνατινάσσει αὐτὸ
εἰς τὸν ἀέρα μετὰ δύο ἐτέρων παρ' αὐτῷ
προσωρμισμένων πλοίων.

1,571. Νέα Τουρκικὰ στρατεύματα ἀφικνοῦνται
εἰς τὴν νῆσον 1.^η Ἀπριλίου. Ἐφοδος κατὰ
τοῦ πύργου τοῦ ναυστάθμου 21 Ἰουλίου. Ἐ-
φοδος κατὰ τοῦ προμαχῶνος τοῦ Ἰβελλίνου
29 Ἰουλίου. Ἐφοδος κατὰ τοῦ προμαχῶνος
τῆς πύλης τῆς Λεμησσοῦ 10 Ἰουλίου. Νεαὶ
ἔφοδοι κατὰ τοῦ φρουρίου 24 καὶ 26 Ἰουλίου.
Ἰψωσις λευκῆς σημάϊας ἐπὶ τοῦ φρουρίου
δι' ἔλλειψιν τροφίμων 1.^η Ἀυγούστου. Συν-
θηκολόγησις καὶ παράδοσις τῆς πόλεως 6
Αὐγούστου. Ὁ Μουσταφᾶ πασιᾶς εἰσέρχεται
εἰς τὸ φρούριον τὴν 7 Αὐγούστου. Παράβασις
τῶν συνθηκῶν καὶ μαρτυρικὸς θάνατος τοῦ
διοικητοῦ Ἀμμοχώστου Μαρκαντωνίου Βρα-
γαδίνου, σφαγὴ φρουράρχου Ἐκτορος Βα-
γλιόνε καὶ τῶν λοιπῶν ἀξιωματικῶν καὶ
πλείστων στρατιωτῶν τῆς ἐν Ἀμμοχώστῃ
Ἑνετικῆς φρουρᾶς 17 Ἀυγούστου (Κυπρ.
Ἱστορ. Κύπρ. Παραδ. Ἀμμοχ.).

1,572. Ὁ Μουσταφᾶ πασιᾶς ἀναχωρεῖ διὰ τὴν
Κωνσταντινούπολιν. 20 χιλ. Ἀσιανῶν βαρ-
βάρων μένουσι κάτοικοι ἐν τῇ νήσῳ. 3 χιλ.
Γενίπσαροι καὶ Σπαῖδες διορίζονται φρουρὰ
τῆς νήσου (Κυπρ. Ἱστορ. Κύπρ. τὰ μετὰ
τὴν ἄλωσιν).

- 1,680. Ἀποστασία τοῦ Μεχμέτ Πογιατσόγλου. Στρατὸς Τουρκικὸς ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Τσολάκ Μεχμέτ ἀποβιβάζεται εἰς τὴν νῆσον. Διάφοροι ἀψιμαχίαι λαμβάνουσι χώραν. (Ἀστίερ Γάλλου προξένου Σημ.)
- 1,687. Νέος Τουρκικὸς στρατὸς ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἀχμέτ πάσιᾶ Τσιφούτογλου ἀποβιβάζεται εἰς τὴν νῆσον. Ἦττα τῶν ἐπαναστατῶν καὶ ἀπαγχόνησις τοῦ Πογιατσόγλου καὶ τῶν δορυφόρων (Ἀστ. Γαλ. Προξ. σημ).
- 1,692. Μέγας λοιμὸς ἐν Κύπρῳ· τὰ $\frac{2}{3}$ τῶν κατοίκων ἀποθνήσκουσιν ἐκ τῆς Πανώλους
- 1,741. Σεισμὸς ἐν Κύπρῳ.
- 1,756. Μετανάστευσις πολλῶν Κυπρίων εἰς Ἀνατολὴν ἕνεκα λιμοῦ προσελθόντος ἐξ ἀνομβρίας καὶ ἀκρίδος.
- 1,760. Ὀλόκληρα χωρία τῆς νήσου ἐρημοῦνται κατοίκων ἕνεκα τῆς πανώλους.
- 1,764. Πυρπόλησις τοῦ ἐν Λευκωσίᾳ σεραίου 16 8βρίου. Διαρπαγὴ τοῦ ταμείου καὶ φόνος τοῦ μουσελλίμη μετὰ τῶν ἀνθρώπων του ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἕνεκα τῆς προσθήκης νέων φόρων. Ὁ Χαλήλ Τσιδάρης ὑψώνει τὴν σημαίαν τῆς ἀνταρσίας ἐν Κυρηνείᾳ. Τουρκικὰ στρατεύματα ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ κισὸρ Ἀχμέτ πασιᾶ ἀποβιβάζονται εἰς τὴν νῆσον. Πολιορκία τῆς Κυρηνείας καὶ παράδοσις τοῦ φρουρίου Ὁ ἀποστάτης Χαλήλ καρατομεῖται, οἱ δὲ ὁπαδοὶ του ἀνασκολοπίζονται.
- 1,821. Ἐκρηγῖς τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως.

Ὁ μουσελλίμης τῆς νήσου κουτσούκ Μεχε-
μέτ ἀφοπλίζει τοὺς χριστιανούς κατὰ διατα-
γὴν τῆς Πύλης. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου
Κυπριανὸς μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ τοῦ
γραμματέως αὐτοῦ ἀπαγχονίζονται ἐπὶ τινος
πλατάνου καὶ συκαμινέας παρὰ τὴν πλατεῖαν
τοῦ σεραίου 9 Ἰουλίου. — Οἱ ἐπίσκοποι
Πάφου, Κιτίου, καὶ Κυρηνείας μετὰ τῶν
ἡγουμένων τῶν μονῶν καὶ διακοσίων περίπου
ἄλλων Κυπρίων καρατομοῦνται κατὰ τὰς
δέκα ἀκολουθοῦς ἡμέρας. Ἡ κινητὴ καὶ
ἀκίνητος περιουσία τῶν φονεθέντων δημεύ-
εται καὶ ἐκποιεῖται πρὸς ὄφελος τῶν ἐντο-
πίων ἀγάδων καὶ τινων Φράγγων (Φιλιπ.
Γεωργ. Ἑκκλ. Εἰδησ. Ἀιών 19).

- 1,822. Τουρκικὰ στρατεύματα ἀφικνοῦνται πρὸς
φύλαξιν τῆς νήσου.
- 1,828. Τὰ πρὸς φύλαξιν τῆς νήσου Τουρκικὰ
στρατεύματα ἀναχωροῦσι τὸν 10 μῆριον.
- 1,865. Χολέρα τὸ πρῶτον ἐμφανίζεται εἰς τὴν νήσον.
- 1,870. Μεγάλῃ ἀνομβρία καὶ σιτοδείᾳ καθ' ἑλὴν
τὴν νήσον.
- 1,878. Ἀγγλοτουρκικὴ σύμβασις ὑπογράφεται
ἐν Κωνσταντινουπόλει 23 Μαΐου. Ἡ Βρετ-
τανικὴ σημαία ὑψοῦται ἐν Λευκωσίᾳ τὴν 26
Ἰουλίου. Ἀπόβαςις Ἀγγλοϊνδικοῦ στρα-
τοῦ ἐν Κύπρῳ. Ὁ σίρ Γάρνερτ Οὔσλεϋ διορί-
ζεται πρῶτος ἀρμοστής τῆς νήσου.
- 1,883. Σύστασις Νομοθετικοῦ σώματος καὶ με-
ταρρύθμισις τῶν δικαστηρίων.

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΥΠΟ

Γ. Μ. Κ.

ΕΥΡΙΣΚΕΤΑΙ ΠΑΡΑ ΤΩ ΕΚΔΟΤΗ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΠΟΛΗ,

Π. © ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

ΕΝ ΛΑΡΝΑΚΙ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1886

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

Ώρια, θέσις, μῆκος, πλάτος.

Ἡ Κύπρος εἶνε μία τῶν μεγαλητέρων νήσων τῆς Μεσογείου θαλάσσης, κειμένη ἐν τῇ γωνίᾳ τῇ μεταξὺ Κιλικίας καὶ Συρίας· ὀρίζεται δὲ πρὸς βορρᾶν ὑπὸ τῆς θαλάσσης τῆς Κιλικίας, πρὸς νότον ὑπὸ τῆς θαλάσσης τῆς Συρίας καὶ Αἰγύπτου, πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τοῦ Συρικοῦ πελάγους, καὶ πρὸς δυσμὰς ὑπὸ τοῦ Παμφυλίου πελάγους. Τὸ μῆκος αὐτῆς λογίζεται περὶ τὰ 130 ἀγγλικά μίλια, τὸ δὲ μέγιστον αὐτῆς πλάτος περὶ τὰ 54.

Ἱστορία.

Πρῶτος τῆς Κύπρου οἰκιστῆς λέγεται ὁ Κετίμ, εἷς τῶν δισεγγόνων τοῦ Νῶε, ὅστις ἱδρύσεν τὴν πόλιν Κίτιον. Μὲ τοὺς πρώτους τούτους κατοίκους ἀνεμίχθησαν Φοίνικες καὶ Ἕλληνες, ἐπὶ δὲ Νίνου τοῦ βασιλέως τῶν Ἀσσυρίων, ὑπέπεσεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ καὶ ἔπειτα καθυπέταξαν τὴν νῆσον οἱ Αἰγύπτιοι, τοὺς ὁποίους ἐδίωξαν οἱ Ἀργεῖοι, ἀποβιβάσθέντες εἰς τὰ ἀνατολικά παράλια τῆς νήσου.

Μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, τινὲς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμόνων τῶν κατὰ τῆς Τροίας στρατευσάν-

των, ἤλθον εἰς Κύπρον καὶ ἰδρύσαν καὶ ἄλλας ἐλληνικὰς ἀποικίας, ἔκτοτε δὲ ἤρχισε νὰ ἐπικρατῇ τὸ ἐλληνικὸν στοιχεῖον ἐν τῇ νήσῳ, διαιρεθεῖσθαι κατὰ μικρὸν εἰς ἐννέα βασίλεια· σημαντικώτερον δὲ τούτων ἦτο τὸ τῆς Σαλαμῖνος, τὸ ὁποῖον ἔφθασεν εἰς τὴν μεγίστην αὐτοῦ ἀκμὴν ἐπὶ τῆς ἐνδόξου βασιλείας τοῦ Εὐαγόρου (510 π. Χ.). Περὶ τὸ 560 π. Χ. ὑπέταξε τὴν νήσον Ἀμασις ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, μετὰ δὲ ταῦτα ἐγένετο φόρου ὑποτελὲς εἰς τοὺς Πέρσας καὶ ἐξηκολούθει νὰ εἶνε μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, τοῦ ὁποῖου ἀνεγνώρισε τὴν κυριαρχίαν. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ περιῆλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τῶν διαδόχων του, πρῶτον τοῦ Ἀντιγόνου καὶ εἶτα τοῦ Πτολεμαίου καὶ τῶν διαδόχων του, βασιλέων τῆς Αἰγύπτου. Τὸ 57 ἔτος π. Χ. οἱ Ῥωμαῖοι ἐκυρίευσαν αὐτήν, ἥτις ἀπετέλεσεν ἐπαρχίαν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους, ὕστερον δὲ τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Τὸ 1191 ἔτος μ. Χ. Ῥιχάρδος ὁ Λεοντόθυμος, βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, κυριεύσας τὴν νήσον ἐπώλησεν αὐτήν εἰς ἓν τάγμα θρησκευτικόν, τοὺς Ναΐτας, ἀντὶ 100,000 χρυσῶν¹⁾, δουκάτων οἵτινες περὶ τοὺς 15 μῆνας κυβερνήσαντες τὸν τόπον, ἐδιώχθησαν ἐπὶ τέλους ὑπὸ τῶν κατοίκων ἕνεκα τῆς σκληρότητος καὶ τῆς αἰσχροῦς διοικήσεως καὶ ἀπέδωκαν τὴν νήσον πάλιν εἰς τὸν Ῥιχάρδον, οὗτος δὲ τὴν ἐπώλησεν εἰς τὸν Γουζινιανόν, Γάλλον ἡγεμόνα καὶ πρῶτον βασιλέα τῆς Ἱερουσαλὴμ. Ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν δὲ τῶν Λουζι-

¹⁾ Ἰσοδυναμοῦσι περὶ 950,000 φράγκων.

νιανῶν ἡγεμόνων ἔμεινεν ἡ Κύπρος σχεδὸν τρεῖς αἰῶνας· ἀλλὰ καὶ οἱ Γενοῦνται ἐν τῷ μεταξύ κατεῖχον ἐπὶ τινα χρόνον τὴν Ἀμμόχωστον. Τοὺς Λουζινιανούς διεδέχθησαν οἱ Ἑνετοὶ κληρονομήσαντες παρ' αὐτῶν τὴν νῆσον, τὴν ὁποίαν ἐξουσίαζον μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων κατακτήσεως αὐτῆς κατὰ τὸ ἔτος 1571. Ἡ δὲ τουρκικὴ δυναστεία διήρκεσεν ἐν Κύπρῳ μέχρι τῆς 28 Ἰουνίου τοῦ 1878, ὅτε κατέλαβε καὶ κατέχει αὐτὴν ἡ Ἀγγλία δυνάμει συμβάσεως αὐτῆς πρὸς τὴν Τουρκίαν.

Πολιτικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ διαίρεσις.

Πολιτικῶς διαιρεῖται ἡ Κύπρος εἰς 6 ἐπαρχίας, διοικουμένας ὑπὸ ἰσαρίθμων διοικητῶν, τὴν τῆς Λευκωσίας, Λάρνακος, Λεμεσσοῦ, Πάφου, Κυρηνείας καὶ Ἀμμοχώστου, καὶ αὗται πάλιν ὑποδιαιροῦνται εἰς 15 διαμερίσματα. Ἡ δὲ ὁρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία εἶνε αὐτοκέφαλος καὶ διοικεῖται ὑπὸ ἱεράς Συνόδου, ἣν ἀπαρτίζουν οἱ ἀρχιεπίσκοπος, ὡς πρόεδρος αὐτῆς, καὶ οἱ τρεῖς μητροπολίται τῆς νήσου. Ὁ θρόνος τοῦ ἀρχιεπισκόπου περιλαμβάνει τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἐπαρχίας Λευκωσίας καὶ τὴν ἐπαρχίαν Ἀμμοχώστου, ὁ θρόνος τοῦ μητροπολίτου Πάφου περιλαμβάνει τὴν ἐπαρχίαν τῆς Πάφου καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ διαμερίσματος Αὐδῆμου τῆς ἐπαρχίας Λεμεσσοῦ· ὁ τοῦ Κιτίου τὴν ἐπαρχίαν Λάρνακος καὶ τὸ πλεῖστον τῆς ἐπαρχίας Λεμεσσοῦ, καὶ τέλος ὁ θρόνος τοῦ Κυρηνείας τὴν ἐπαρχίαν Κυρηνείας καὶ 2 διαμερίσματα τῆς Λευκωσίας (τὸ τοῦ Μόρφου καὶ τὸ τῆς Λεύκας). Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς

Κύπρου καλεῖται « Μακαριώτατος »; ὡς καὶ οἱ πατριάρχαι τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, πρὸς τοὺς ὁποίους εἶνε ισότιμος, καὶ ἔχει τινὰ προνόμια· οἷον νὰ φορῇ ἐρυθρὸν μανδύαν καὶ νὰ κρατῇ σκήπτρον ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς, νὰ ὑπογράφηται διὰ κινναβάρεως (ἐρυθρᾶς μελάνης), μὲ τὴν ὁποίαν ἔγραφον οἱ Βυζαντινὲς αὐτοκράτορες καὶ νὰ καλεῖται αὐτοκέφαλος. Τὰ προνόμια ταῦτα ἀπέκτησεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀνθέμιος παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ζήνωνος, προσενεγκὼν αὐτῷ τὸ κατὰ Ματθαῖον αὐτόγραφον Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον ἀνεῦρεν ἐπὶ τοῦ λειψάνου τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα ἐν Σαλαμῖνι. Ἐκ δὲ τῶν τριῶν μητροπολιτῶν, οἵτινες προσαγορεύονται πανιερώτατοι, πρῶτος εἶνε ὁ Πάφου, δεύτερος ὁ Κιτίου καὶ τρίτος ὁ Κυρηνείας. Καὶ ὁ μὲν ἀρχιεπίσκοπος ἐκλέγεται ὑφ' ὅλης τῆς νήσου καὶ χειροτονεῖται ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, οἱ δὲ μητροπολίται ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ λαοῦ τῆς ἰδίας ἐπαρχίας τῇ συναινέσει τῆς ἱερᾶς Συνόδου καὶ χειροτονοῦνται ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου.

Πληθυσμός, θρησκεία, γλῶσσα, πολιτεῦμα.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Κύπρου ἀναβαίνει εἰς 186, 200 κατοίκους, τῶν ὁποίων 140,800 εἶνε Ἕλληνες, 42,650 Τούρκοι καὶ 2,750 διαφόρων ἐθνικοτήτων, (Ἀρμένιοι, Ἀγγλοὶ, Μαρωνῖται, Ἰταλοὶ, Γάλλοι).

Θρησκεία ἐπικρατοῦσα εἶνε ἡ Χριστιανικὴ Ὁρθόξος, καὶ γλῶσσα ἡ Ἑλληνική.

Τὴν νῆσον κατέχει ἡ Ἀγγλία διὰ συμβάσεως, καθ' ἣν ὀρεῖται νὰ πληρώνη ὡς ἐκμίσθωμα κατ' ἔτος

92,686 λίρας στερλίνας τῇ Τουρκίᾳ, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ πολιτικῶς ἀνήκει. Κυβερνᾶται δὲ ὑπὸ Ἀγγλοῦ ἀρμοστοῦ, διοριζομένου ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ θρόνου τῆς Μ. Βρετανίας, καὶ ὑπάγεται εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἀποικιῶν. Ἔχει δὲ καὶ νομοθετικὸν Συμβούλιον, τοῦ ὁποίου προεδρεύει ὁ ἀρμοστής, συγκροτούμενον ἀπὸ 18 μέλη· τούτων 6 εἶνε Ἀγγλοι ὑπάλληλοι, διοριζόμενοι ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ 12 ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ, τῶν ὁποίων 3 ὑπὸ τῶν μωαμεθανῶν κατοίκων καὶ 9 ὑπὸ τοῦ λοιποῦ πληθυσμοῦ. Κατὰ τὰς ἐκλογὰς ἡ ἐπαρχία τῆς Λευκωσίας μετὰ τῆς Κυρηνείας ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον ἐκλογικὸν διαμέρισμα, ἡ τῆς Λάρνακος καὶ Ἀμμοχώστου τὸ δεύτερον καὶ ἡ τῆς Λεμεσσοῦ καὶ Πάφου τὸ τρίτον· ἕκαστον δὲ τῶν τριῶν διαμερισμάτων ἐκλέγει ἀνὰ 4 ἀντιπροσώπους, τῶν ὁποίων ὁ εἰς ἐκλέγεται χωριστὰ ὑπὸ τῶν μωαμεθανῶν. Ψηφοφοροῦσι δὲ μόνον οἱ κτηματῖαι οἱ ἔχοντες ἐξωφλημένους ὅλους τοὺς φόρους των· πᾶς δὲ ψηφηφόρος δύναται καὶ νὰ καὶ ἐκλεχθῇ.

**Κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα, εἰσαγωγή καὶ ἐξαγωγή
ἐμπορευμάτων, πρόσοδοι.**

Τὸ κλίμα τῆς νήσου εἶνε συγκεκερασμένον καὶ ὑγιεινόν, τὸ δ' ἔδαφος εὐφορώτατον καὶ μᾶλλον πεδινόν· παράγον δημητριακοὺς καρπούς, οἶνους, βάμβακα, κεράτια (χαρούπια), μέταξιν, μαλλία, δέρματα, λινάριον, λιναρόσπορον, ἔλαιον, σιγάμιον, σταξίδας, ἐρυθρόδανον (ρίζαρι), ροῦν (σουμάκι), γεώ-

μηλα, κρίμμου, λεμόνια, πορτοκάλλια, ρώδια καὶ διαφόρους ἄλλους καρπούς καὶ φαιὰν γῆν.

Μεγάλαι ποσότητες τῶν προϊόντων τούτων ἐξάγονται ἐκ τῆς νήσου. Κεράτια ἀξίας 90—95 χιλιάδων λιρῶν κατ' ἔτος ἀποστέλλονται εἰς Ἰσπανίαν, Γαλλίαν, Ἀγγλίαν, Αἴγυπτον καὶ Ἰταλίαν.

Σίτος ἀξίας 30—35 χιλ. λιρῶν ἀποστέλλεται εἰς Γαλλίαν, Ἰταλίαν, Γιβραλτάρ καὶ Τουρκίαν. Κριθὴ ἀξίας 20—25 χιλ. λιρῶν ἀποστέλλεται εἰς Αἴγυπτον καὶ Τουρκίαν. Οἶνος ἀξίας 65—70 χιλ. λιρῶν ἀποστέλλεται εἰς Αἴγυπτον, Γαλλίαν, Τουρκίαν, Αὐστρίαν καὶ Ἰταλίαν. Βάμβαξ ἀξίας 25—30 χιλ. λιρῶν ἀποστέλλεται εἰς Γαλλίαν Ἀγγλίαν, Αὐστρίαν, Τουρκίαν, Ἰταλίαν καὶ Ἑλλάδα. Ἡ ἀξία τῶν ἐξαγομένων μαλλίων κατὰ μέσον ὅρον εἶνε περίπου 8,000 λιρῶν, τῶν δερμάτων, 7,000, τῶν οἰνοπνευμάτων 5,000, τῆς μετὰξης 3,000 καὶ τῶν ὀρυκτῶν 2,000.

Ἀπασα ἡ κατ' ἔτος γινομένη ἐξαγωγή τῶν προϊόντων εἶνε ὡς ἔγγιστα, κατὰ μέσον ὅρον μιᾶς τριετίας, 291,000 λιρῶν, ἡ δὲ εἰσαγωγή 320,500. Πρὸς τούτοις γίνεται κατ' ἔτος ἐξαγωγή εἰς νομίσματα 28,700 λιρῶν, καὶ εἰσαγωγή 47,900 λιρῶν.

Αἱ πρόσοδοι τῆς νήσου ἀναβαίνουνσι περίπου εἰς 180—185 χιλ. λιρῶν, τὰ δὲ ἔξοδα, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ πρὸς τὴν Τουρκίαν φόρου, εἰς 205,000 λιρῶν περίπου. Τὸ μένον κατ' ἔτος ἔλλειμμα συμπληροῖ τὸ ταμεῖον τῆς Ἀγγλίας.

Ἐκπαίδευσις, δικαιοσύνη, δημαρχεῖα.

Ἀπό τινος χρόνου ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις ἐξηπλώθη σχεδὸν καθ' ἅπασαν τὴν νῆσον. Ὑπάρχουσιν ἐν Κύπρῳ περὶ τὰ 200 σχολεῖα, εἰς ἃ διδάσκονται τὰ τέκνα τῶν Ἑλλήνων κατοίκων τὴν μητρικὴν τῶν γλῶσσαν, Τουρκικὰ δὲ περὶ τὰ 60. Εἰς τὰ σχολεῖα ταῦτα δίδει ἐπιχορήγησιν ἡ κυβέρνησις 3,000 λιρῶν διὰ τοῦ ὑπ' αὐτῆς διωρισμένου Ἀγγλοῦ ἐφόρου τῶν Σχολείων.

Πρὸς ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης ὑπάρχουσιν 6 δικαστήρια ἐπαρχιακὰ, ἀνὰ ἓν εἰς ἐκάστην πρωτεύουσιν ἐπαρχίαν καὶ 10 εἰς διαφόρους μεγάλας κώμας, κωμοδικεῖα καλούμενα· ἐν δὲ τῇ πρωτευούσῃ Λευκωσίᾳ ὑπάρχει καὶ τὸ ἀνώτατον δικαστήριον, τὸ Ἐφετεῖον, ἀπαρτιζόμενον ὑπὸ τοῦ Ἀγγλοῦ ἀρχιδικαστοῦ καὶ ἐτέρου Ἀγγλοῦ ὡς προέδρου. Τῶν ἐπαρχιακῶν δικαστηρίων προεδρεύει εἰς Ἀγγλος καὶ πάρεδροι εἶνε εἷς Ἕλλην καὶ εἷς Τοῦρκος. Ἐν δὲ τοῖς κωμοδικείοις εἷς μόνος δικάζει πολιτικὰς δίκας μέχρι πέντε λιρῶν. Πάντες δὲ οἱ κωμοδίκαί εἶνε Ἕλληνες Κύπριοι, ἐκτὸς ἐνός, ὅστις εἶνε Τοῦρκος. Τρεῖς δὲ τοῦ ἔτους ἐν ἐκάστῳ ἐπαρχιακῷ δικαστηρίῳ συνεδριάζει Κακουργιοδικεῖον, τοῦ ὁποίου μετέχουσι καὶ τὰ δύο μέλη τοῦ Ἐφετείου, προεδρεύοντος τοῦ ἀρχιδικαστοῦ.

Ἐκάστη τῶν τριῶν πόλεων (Λευκωσία, Λάρναξ καὶ Λεμεσός) ἔχει ἐν Δημαρχεῖον, τοῦ ὁποίου ἡ δικαιοδοσία περιορίζεται ἐντὸς τῆς περιφερείας τῆς πόλεως. Ὑπάρχουσι δὲ πρὸς τούτοις καὶ ἄλλα μικρό-

τερα δημαρχεῖα εἰς τὰς λοιπὰς τρεῖς πρωτευούσας τῶν ἐπαρχιῶν, ἤτοι εἰς Κυρήναιαν, Βαρώσια καὶ Κτῆμα, ὡς καὶ εἰς τέσσαρας μεγάλας κώμας. Κατὰ τὸν περὶ δημαρχείων νόμον, πᾶν δημοτικὸν συμβούλιον ἀπαρτίζεται ὑπὸ 8 μέχρι 12 μελῶν, χριστιανῶν καὶ μωαμεθανῶν, κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἐνήλικος ἄρρενος πληθυσμοῦ τοῦ κατοικοῦντος ἐν ἐκάστῳ δημοτικῷ διαμερίσματι.

Ταχυδρομεῖα καὶ τηλεγραφεῖα.

Ἐν τῇ νήσῳ ὑπάρχει ἐν κεντρικὸν ταχυδρομεῖον, ἐδρεῖον ἐν Λάρνακι καὶ διοικούμενον ὑπὸ εἰδικοῦ διευθυντοῦ· ἕτερα δὲ δευτέρας τάξεως ταχυδρομεῖα ὑπάρχουσι δύο, τὸ μὲν ἐν Λεμεσῶ, τὸ δὲ ἐν Λευκωσίᾳ. Ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς πρωτευούσαις τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν εἶνε ἰδρυμένα ταχυδρομεῖα, ὡς καὶ ἐν ταῖς ἐξῆς κώμας, ἐν Λευκάραις, Μόρφῳ, Κυθραΐᾳ, Βατιλῇ, Λευκωνίκῳ, Τρικώμῳ, Λαπίθῳ, Ῥιζοκαρπάσῳ, Εὐρύχῳ, Πολεμιδίῳ (στρατοπέδῳ) καὶ Πλάτραις ἢ Τρωῶδει. Ἡ ταχυδρομικὴ συγκοινωνία ἐκτελεῖται καθ' ἐκάστην μὲν μεταξὺ Λάρνακος καὶ Λευκωσίας, ἐξάκις δὲ τῆς ἐβδομάδος μεταξὺ Λεμεσσοῦ καὶ Πολεμιδίων, καὶ τετράκις μεταξὺ Λάρνακος καὶ Λεμεσσοῦ. Ἡ δὲ μεταξὺ τῶν λοιπῶν ταχυδρομείων συγκοινωνία εἶνε σπανιωτέρα.

ὑποβρύχιον καλωδίον τῆς Ἀνατολικῆς Τηλεγραφικῆς Ἐταιρείας συνδέει τὴν Λάρνακα μετὰ τῆς Ἀλεξανδρείας· ἐκ Λάρνακος δὲ ἡ τηλεγραφικὴ γραμμὴ διευθύνεται εἰς τὰς λοιπὰς πρωτευούσας τῶν ἐπαρχιῶν ὡς καὶ εἰς τὸ Τρωόδον. Ἐτερον κα-

λφώδιον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Ὀθωμανικοῦ τηλεγρά-
φου ἐκ Λαοδικείας φθάνει εἰς τὸν Ἅγιον Θεόδωρον
τοῦ Κορπασίου, ἐκεῖθεν δὲ διευθύνεται εἰς Λευκωσίαν
καὶ Λάρνακα.

Ἀκρωτήρια, κόλποι, ὄρη καὶ πεδιάδες.

Ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς ἀνατολικωτέρας ἄκρας τῆς
νήσου ἀπαντῶμεν τὰ ἐπόμενα ἀκρωτήρια·

Πρῶτον τὸ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, πρὸς νότον
τούτου τὸ ἀκρωτήριο Ἑλαιάς, ἔπειτα τὸ ἀκρωτή-
ριον Γραίκου (Πηδάλιον), Πύλας, Κίτιον (Δᾶδας),
Δόλον, Γάτας (Κουριάδα), Ζευγάριον, Ἀσπρον καὶ
Ζεφυρίαν. Ἐπὶ δὲ τῆς δυτικῆς ἀκτῆς τὸ Δρέπανον
καὶ ἐπὶ τῆς βορείας τὸ ἀκρωτήριο Ἀρναούτην (Ἀ-
κάμαντα), Πωμὸν καὶ Κορμακίτην (Κρόμμυον).

Κόλποι δὲ εἶνε οἱ ἐξῆς. Ὁ τῆς Ἀμμοχώστου
πρὸς ἀνατολάς· ὁ τῆς Λάρνακος, ὁ τοῦ Ἀκρωτηρίου
καὶ ὁ τῆς Ἐπισκοπῆς πρὸς νότον, καὶ τέλος οἱ κόλ-
ποι τῆς Χρυσοχοῦς καὶ τοῦ Μόρφου πρὸς βορρᾶν.

Ἐν Κύπρῳ δύο ὑπάρχουσιν ὄρέων σειραὶ ἡ μὲν
ἐκτείνεται καθ' ἅπασαν τὴν βορείαν πλευρὰν τῆς
νήσου, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Ἁγίου Ἀνδρέου μέχρι
τοῦ Κρουμίου, ἥς ὑψηλότεραι κορυφαὶ εἶνε ἡ Καν-
τάρρα (2,006 ποδ. ὕψος), τὸ Σινᾶ ὄρος (2,380 ποδ.),
ὁ Ὀλυμπος (2,430 ποδ.), ὁ Γλαηλᾶς (3,065), ὁ
Πενταδόχτυλος (2,405), τὸ Βουφαβέντον (3,135),
ὁ Ἅγιος Ἰλαρίων (2,386), ὁ Κόρνος (3,106). Ἐπὶ
τῶν κορυφῶν τῶν ὄρέων τούτων σῶζονται ἀκόμη
τρεῖς πύργοι κτισθέντες ὑπὸ τῶν Λουζινιανῶν, ὁ τῆς
Καντάρρας, Ἐκατὸν Σπίτια ἤδη καλούμενος, ὁ τοῦ

Βουραβέντου (Φρούριον τῆς βασιλείσεως) καὶ ὁ τοῦ Ἀγίου Ἰλαρίωνος (Φρούριον τοῦ Θεοῦ Ἐρωτος).

Ἡ ἄλλη σειρά, κατέχουσα τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῆς νήσου τὸ πρὸς δυσμάς, ἔχει πολλοὺς κλάδους, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων ὑψοῦται τὸ Τρώδος (Ὀλυμπος), τὸ ὑψηλότετον τῆς νήσου ὅρος ἔχον ὕψος 6,400 ποδῶν. Εἶνε κατάφυτον ὑπὸ διαφόρων ἀγρίων δένδρων, ἀπὸ δὲ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ φαίνεται ὅλη ἡ νήσος. Ἄλλοι κλάδοι εἶνε ὁ Κύκκος (3,350 ποδ.), τὸ ὅρος τῶν Ἀδελφῶν (5,300 ποδ.), τὰ ὄρη τῆς Μαχαιράδος (4,670 ποδ.) καὶ πρὸς ἀνατολὰς μεμονωμένον τὸ Σταυροβούνιον (2,260 ποδ.), ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶνε ἐκτισμένη ἡ ἀρχαία μονὴ τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ὅστις Θεοκρέμαστος ἐπωνομάζεται καὶ εἶνε κτίσμα τῆς Ἀγίας Ἐλένης.

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο τῶν ὁρέων σειρῶν κεῖται ἡ ἐκτεταμένη καὶ εὐφορωτάτη πεδιάς τῆς Μεσσαορίας, ἐτέρα δὲ πεδιάς ἀξία λόγου εἶνε ἡ τοῦ Μόρζου.

Ποταμοί.

Τρεῖς ποταμοὺς ἔχει ἡ Κύπρος, τὸν Κάρην (Κλάριον) ἐν Σολέα, τὸν Κούρην (Λύκον) ἐν Ἐπισκοπῇ καὶ τὸν Διάριζον (Βάρβαρον ἢ Ἱεροπόταμον) ἐν Πάφῳ. Ὁ πρῶτος, ὅστις εἶνε ὁ μέγιστος, ἐκ τοῦ Τρώδους πηγάζων ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μόρζου παρὰ τὴν κώμην Πεντάγειαν, ὁ Κούρης πηγάζων ἐκ τοῦ Τρώδους ἐκβάλλει παρὰ τὴν Ἐπισκοπὴν, ὁ Διάριζος ἐκ τῆς νοτιοδυτικῆς τοῦ Τρώδους πλευρᾶς πηγάζων χύνεται παρὰ τὸν ὅρμον τῶν Κουκλίων.

Χείμαρροι δὲ πολλοὶ καὶ μεγάλοι ὑπάρχουσι, τῶν ὁποίων κυριώτεροι εἶνε· ὁ Πηδιᾶς (Πεδιάϊος) ὁ μέγιστος πάντων, πηγάζων ἐκ τῶν ὁρέων τῆς Μαχαιράδος, καὶ ποτίζων τὴν πεδιάδα τῆς Μεσαορίας χύνεται πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀμμοχώστου παρὰ τὴν ἀρχαίαν Σαλαμίνα. Ὁ Γιάλιᾶς (Ἰδάλιος) πηγάζων ἐκ τῶν αὐτῶν ὁρέων καὶ διερχόμενος παρὰ τὸ Ἰδάλιον χύνεται πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀμμοχώστου πλησίον τοῦ Πηδιᾶ· ὁ τοῦ Μόρφου (Σάραχος), ὁ Ξηροπόταμος (Σάτραχος) ἐν Λεύκα, ὁ Πεντάσχινος πηγάζων ἐκ τῶν ὁρέων τῆς Μαχαιράδος καὶ χυνόμενος ἀνατολικῶς τοῦ Ζυγίου, τὸ Βασιλοπόταμον (Τέτιος) ἐκβάλλον πρὸς δυσμὰς τοῦ Ζυγίου, ὁ τῆς Γερμασόγειας ἀνατολικῶς τῆς Λεμεσσοῦ, ὁ Γαρίλλης διαρρέων διὰ τῆς πόλεως Λεμεσσοῦ.

Α'. ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ

Ἡ ἐπαρχία αὕτη ἔχει 38,000 κατοίκων, τὸ τέταρτον τῶν ὁποίων εἶνε Τοῦρκοι. Διαιρεῖται δ' εἰς τρία διαμερίσματα, τὰ ἐξῆς·

1. Διαμέρισμα Καρπασίου.

Τὸ διαμέρισμα Καρπασίου κεῖται εἰς τὰ βορειοανατολικά τῆς νήσου, πρᾶγον κυρίως μέταξαν, βάμβακα, γεννήματα, κολοκάσιον, καὶ ἔχον δάση ἄπειρα. Τὰ κυριώτερα χωρία εἶνε· Ριζοκάρπασον, ἔδρα τοῦ διαμερίσματος, ωραία κώμη ἔχουσα κλῖμα ὑγιεινότερον, λαμπροὺς κήπους καὶ 1,860 κατοίκους, συντηροῦντας δημοτικὸν σχολεῖον καὶ παρθεναγωγ-

γείτον καὶ φημιζομένους διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ ὠραιότητά των. Γαληνόπορην νοτιοδυτικῶς αὐτοῦ ἔχουσα 420 κατ. καὶ πρὸς δυσμὰς αὐτῆς Κορόβια (250 κατ.). Γαλοῦσα βορειοδυτικῶς αὐτῆς ἐν εὐαέρῳ θέσει πλησίον τῆς θαλάσσης (1,300 κατ.). Πλησίον αὐτῆς Ἅγιος Ἀνδρόνικος (650 κατ.). Πρὸς νότον τοῦ Ἁγίου Ἀδρονίκου κεῖται ἡ Βαθύλακκα (220 κατ.) καὶ παρ' αὐτὴν ἡ Λυθράγκωμη (200 κατ.). Ἀνάρισσον πρὸς δυσμὰς, κώμη εὐπορος ἔχουσα 500 κατοίκους· ἐνταῦθα ὑπάρχει κωμοδικεῖον. Πλατανισσὸς βορειοδυτικῶς αὐτῆς (300 κατ.). Κώμη τοῦ Γαλοῦ (500 κατ.) πρὸς νότον τοῦ Λεοναρίσσου. Ταύτης δυσμικῶς κεῖται ἡ Γαλάτεια (600 κατ.) καὶ βορειοδυτικῶς αὐτῆς ἡ Ἑπτακώμη (500 κατ.). Κώμη Κεπὶρ νοτιοδυτικῶς (750 κατ.). Πατρίκι πρὸς νότον καὶ παρ' αὐτὴν Ἅγιος Θεόδωρος (320 κατ.). Γαστριὰ πρὸς νότον τοῦ Πατρικίου (250 κατ.). Πρὸς δυσμὰς τῶν Γαστριῶν κεῖται ἡ κώμη Ἅγιος Ἡλίας ἔχουσα 320 κατοίκους καὶ πρὸς βορρᾶν αὐτῆς τὸ Ὀβγόρος (200 κατ.). Φλαμοῦδι βορειοδυτικῶς τοῦ Ὀβγόρου (250 κατ.) καὶ Τρίκωμον νοτιοδυτικῶς τοῦ Ἁγίου Ἡλίας (870 κατ.).

2. Διαμέρισμα Μεσσαορίας.

Πρὸς ἀνατολὰς τοῦ διαμερίσματος Καρπασίου κεῖται τὸ διαμέρισμα τῆς Μεσσαορίας, παράγον ἀφθόγους δημητριακοὺς καρποὺς καὶ βύμβακα. Αἱ κυριώτεραι αὐτοῦ κῶμαι εἶνε αἱ ἀκόλουθοι·

Δαυλὸς πρὸς δυσμὰς τῆς Κώμης Κεπὶρ (360

κατ.). Ἀκανθοῦ (ἀρχ. Ἀλκάνθου) εἰς τὸ βορειότερον τῆς Μεσαορίας, κατάφυτος ὑπὸ διαφόρων δένδρων ἔχουσα κλίμα ἐξαίρετον καὶ 1,170 κατ. Πλατάνι πρὸς νότον αὐτῆς (160 κατ.). Γοῦφαι νοτιοδυτικῶς 270 κατ. Νοτιανατολικῶς αὐτῶν κεῖται τὸ Λευκωνικόν, τὸ πολυπληθέστερον χωρίον τῆς Μεσαορίας, παράγον ἄφθονα γεννήματα καὶ ἔχον 1,500 κατ. Ἐνταῦθα ὑπάρχει κωμοδικεῖον. Ψηλάτος νοτιοδυτικῶς (340 κατ.) καὶ Κνωδάρα δυσμικῶς τοῦ Λευκωνικοῦ (450 κατ.). Βιτσάδα νοτιοδυτικῶς τοῦ Ψηλάτου (250 κατ.) καὶ Τσάτος πρὸς δυσμὰς (570 κατ.). Ἀγκαστίνα πρὸς νότον 520 κατ.). Ἀφάνια νοτιώτερον (360 κατ.). Ἄσσια πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἀφάνιας ἔχουσα περὶ τοὺς χιλίους κατοίκους καὶ ἀνατολικῶς αὐτῆς Στρογγυλιν (280 κατ.). Γενάγρα βορειανατολικῶς (400 κατ.) καὶ πρὸς νότον αὐτῆς ἡ Σίντα (300 κατ.). Βατιλὴ νοτιανατολικῶς τῆς Ἀσσίας (870 κατ.). Ταύτης νοτιανατολικῶς κεῖται ἡ Λύσις παράγουσα λαμπρὸν βάμβακα καὶ ἔχουσα δημοτικὴν σχολὴν συντηρουμένην ὑπὸ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Κυπριακῆς Ἀδελφότητος καὶ 760 κατ. Κοντέα πρὸς ἀνατολὰς (400 κατ.) καὶ Ἄρσος πρὸς δυσμὰς τῆς Λύσεως (200 κατ.) καὶ πλησίον αὐτῆς Τρεμεθουσιὰ (Τριμηθοῦς), πατρὶς τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος (150 κατ.). Τροῦλλοι πρὸς νότον (170 κατ.). Πυρκὰ βορειανατολικῶς τῆς Σίντας (350 κατ.). Τρυπημένη πρὸς βορρᾶν τῶν Κνωδάρων (260 κατ.). Γύφος ἀνατολικῶς τοῦ Λευκωνικοῦ (430 κατ.). Ἐν αὐτῇ ὑφαίνουσι βαμβακερὰ ὑφάσματα.

5. Διαμέρισμα Ἀμμοχώστου.

Ἀμμόχωστος ἐπὶ ὁμωνύμου κόλπου πόλις ἀκμάσασα κατὰ τὸν μεσαιῶνα καὶ ὀνομαστή διὰ τῇ ἡρωϊκῇ αὐτῆς ἀντίστασιν κατὰ τῶν Τούρκων. ἔχει πολλά τοῦ μεσαιῶνος ἐρείπια ναῶν, ἀνακτόρων καὶ ἄλλων οἰκοδομῶν, τὸν περικαλλῇ ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας μεταβεβλημένον ἤδη εἰς τσαμίον, ὀχυρὸν φρούριον, καὶ λιμένα ἄξιον λόγου. Εἶνε ἡ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, ἀλλ' ἤδη τὰ δικαστήρια καὶ τὰ γραφεῖα τῆς κυβερνήσεως μετεφέρθησιν εἰς Βαρῶσια ἀπέχοντα αὐτῆς δέκα λεπτά καὶ διαιρούμενα εἰς Ἄνω καὶ Κάτω Βαρῶσια· εἶνε ὀνομαστὰ διὰ τοὺς λαμπροὺς κήπους των ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων. Ἐνταῦθα κατασκευάζονται πῆλινα ἀγγεῖα. Κατοίκους τὰ μὲν Βαρῶσια ἔχουσι 2,000, ἡ δὲ Ἀμμόχωστος μόλις 600. Ἀχυρίτου πρὸς δυσμὰς (290 κατ.) καὶ Δερύνει πρὸς νότον τῶν Βαρωτίων (460 κατ.). Φρέναρος νοτιοδυτικῶς αὐτῆς (240 κατ.) καὶ Παρχλίμνι ἀνατολικῶς (750 κατ.). Σωτήρα νοτιοδυτικῶς αὐτοῦ (300 κατ.). Πρὸς δυσμὰς αὐτῆς κεῖται τὸ Λιοπέτρι (250 κατ.) καὶ νοτιανατολικῶς αὐτοῦ ἡ Ἁγία Νάπα (240 κατ.)· ἐνταῦθα θηρεύονται πολλὰ ἀμπελοπούλια. Πρὸς δυσμὰς τῆς Ἁγίας Νάπας ὑπάρχουσι τὰ μοναστήρια Ἅγιος Νίκανδρος, Ἁγία Βαρβάρα, Ἁγία Θέκλα (κατηρειπωμένον), Ἅγιος Εὐστάθιος καὶ Ἅγιος Γεώργιος. Εὐλοφάγου νοτιοδυτικῶς τοῦ Λιοπετρίου (240 κατ.) καὶ πρὸς δυσμὰς αὐτοῦ Ὁρμίδεια ἐν εὐφώρῳ κοιλάδι κειμένη, ἔχουσα ὠραίους κήπους ἐκ ῥοιῶν καὶ ἄλλων ὀπωροφόρων

δένδρων καὶ 260 κατοίκους. Βορειοδυτικῶς τῆς Ὀρμίδειας κεῖται ἡ Εὐλοτύμβου (230 κατ.) Ἀχνα βορειανατολικῶς αὐτῆς (410 κατ.). Αὐγόρου νοτιανατολικῶς (400 κατ.) καὶ Καλοψίδα πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀχνης (310 κατ.). Ἐγκώμη πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀμμογώστου ὀλίγον ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης (160 κατ.). Πλησίον αὐτῆς κεῖται τὸ μοναστήριον τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα καὶ πλησίον αὐτοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως Σαλαμῖνος. Σπύλοι βορειοδυτικῶς (220 κατ.) καὶ βορειότερον Λιμνιά (500 κατ.). Ἅγιος Σέργιος πρὸς ἀνατολὰς πλησίον τῆς θαλάσσης (530 κατ.). Ἐνταῦθα ἤδη συναθροίζονται καὶ ἐξάγονται πολλὰ γεννήματα. Σπαθαρικὸν πρὸς βορρᾶν (130 κατ.) καὶ βορειότερον Ἅγιος Γεώργιος. Λάπαθος βορειοδυτικῶς (160 κατ.). Μηλιὰ νοτιοδυτικῶς (260 κατ.) καὶ νοτιοδυτικῶς ταύτης Πηγὴ (300 κατ.) καὶ Περιστερώννα (450 κατ.) πλησίον ἀλλήλων. Μαραθόβουνον πρὸς δυσμὰς παράγον σίτον ἐξαίρετον (780 κατ.) καὶ Πραστειὸν πρὸς νότον τῆς Περιστερώννας πλησίον τοῦ Πηδιά ἔχον γαίας εὐφρωτάτας καὶ 600 κατοίκους.

Β'. ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΥΡΗΝΕΙΑΣ

Ἡ ἐπαρχία Κυρηναίας ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓν μόνον διαμέρισμα, καὶ ἀριθμεῖ 18,300 κατοίκους, τῶν ὁποίων 2,700 εἶνε Τοῦρκοι. Ἐκτείνεται δ' ἐπὶ τοῦ βορείου μέρους τῆς νήσου, εἶνε ὄρεινὴ καὶ κατὰφυτος τὸ πλεῖστον ἐξ ἐλαιῶν, κερατεῶν καὶ ἄλλων δένδρων, παράγουσα κεράτια, ἔλαιον, γεννήματα, μέταξαν.

Κυριώτεροι κῶμαι εἶνε αἱ ἀκόλουθοι. Καλογραία πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀκανθοῦς πλησίον τῆς θαλάσσης (290 κατ.). Πρὸς δυσμὰς αὐτῆς Ἅγιος Ἀμβρόσιος (490 κατ.), καὶ νοτιοδυτικῶς τοῦ Ἁγίου Ἀμβροσίου ἡ Χάρτζια (220 κατ.). Μεταξὺ Καλογραίας καὶ Ἁγίου Ἀμβροσίου παρὰ τὴν θάλασσαν ἐν μέσῳ κήπων καὶ ἐλαιῶνων κεῖται ἡ μονὴ τῆς Μελανδρίνης. Ἅγιος Ἐπίκτητος πρὸς δυσμὰς παράλιος κώμη ἔχουσα 400 κατοίκους. Καζάρανι δυσμικῶς (500 κατ.). Πλησίον αὐτῆς κεῖται ἐπὶ ὠραίας θέσεως ἡ περικαλλῆς κώμη Πελλαπαῖσι ἔχουσα λαμπρὸν γοτθικὸν ναόν, ἐξαίρετον κλίμα καὶ 320 κατοίκους. Πρὸς νότον αὐτῆς 1 1/2 μίλ. κεῖται ἡ μονὴ τοῦ Χρυσοστόμου. Κυρήνεια, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ἔχουσα ἀρχαῖον φρούριον καὶ λιμένα, τὸν ὅποιον ἤρχισε νὰ καθαρίζῃ ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις, δημοτικὸν σχολεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς συμποσοῦνται εἰς 1,200. Κάρμι νοτιοδυτικῶς ἐπὶ ὄρους (410 κατ.). Καραβᾶς πρὸς δυσμὰς ὠραία κώμη ἔχουσα δημοτικὸν σχολεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον, πολλοὺς κήπους καὶ ὕδατα, δι' ὧν ἀρκετοὶ μύλοι ἀλέθουσι καὶ 1,500 κατοίκους. Δεκαπέντε λεπτὰ δυτικῶς αὐτῆς κεῖται ἡ ἐπίσης ὠραία καὶ κατὰ φύσιν κώμη Λάπιθος, ἡ μεγαλειτέρα τῶν ἐν τῇ νήσῳ. Ἡ Λάπιθος ἐχρημάτισε πρωτεύουσα ἐνὸς τῶν ἐννέα βασιλείων τῆς Κύπρου. Τῶν πολλῶν αὐτῆς βρύσεων ἡ μεγίστη, κεφαλόβρυσον ὀνομαζομένη, θέτει εἰς κίνησιν πολλοὺς μύλους καὶ ποτίζει τοὺς πρὸς τὴν θάλασσαν γονίμους ἀγρούς της, παράγοντας κολλοκάσιον, σησάμιον, βάμβακα, κρόμμυα καὶ ἄλλα

προϊόντα. ἔχει δύο δημοτικά σχολεῖα καὶ παρθεναγωγεῖον καὶ 2,500 κατοίκους. Οἱ Λαπίθιοι ἀσχολοῦνται ἐκ παλαιωτάτων χρόνων εἰς τὴν κεραμικὴν, ἔτι κατασκευάζουσι καθέκλας, ροδόστχγμα, αἱ δὲ γυναῖκες αὐτῶν ὑφαίνουσι πανία ἀξιόλογα. Ἐν Λαπίθῳ ὡς καὶ ἐν Καραβᾷ ἀπὸ τινος χρόνου ἐβρύθη δημαρχεῖον. Ἐπὶ τῆς παραλίας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀπέχει εἴκοσι λεπτά, ὑπάρχουσι τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως Λαμπούσης καὶ ἡ ἀξιόλογος μονὴ τῆς Ἀχειροποιήτου. Βασίλεια πρὸς δυσμὰς τῆς Λαπίθου, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ἐν μετόχιον τοῦ Σινᾶ ὄρους (500 κατ.). Κορμακίτης παρὰ τὸ ὁμώνυμον ἀκρωτήριον, οἱ κάτοικοι αὐτοῦ συμποσούμενοι εἰς 400 εἶνε ἅπαντες Μαρωνῖται. Διόριος νοτιανατολικῶς ἔχουσα ὠραίαν θέαν καὶ 390 κατοίκους. Πλησίον αὐτοῦ πρὸς ἀνατολὰς κεῖται ἡ Μύρτου, ἔνθα εὐρίσκεται ἡ ὀνομαστή μονὴ τοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος καὶ ἡ Μητρόπολις ἔνθα ἐδρεύει ὁ Μητροπολίτης Κυρηναίας (280 κατ.). Πρόχωροῦντες πρὸς ἀνατολὰς εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους ἀπαντῶμεν τὰς κώμας Λάρνακα τῆς Λαπίθου (380 κατ.). Ἀγριδάκι (170 κατ.). Σύσκληπον (170 κατ.) καὶ Ἀγρίδι (140 κατ.). Καμπυλὴ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μύρτου καὶ πρὸς νότον τῆς Καμπυλῆς ὁ Ἀσώματος (200 κατ.)· νοτιώτερον δὲ ὁ Κοντεμένος (270 κατ.). Πρὸς ἀνατολὰς αὐτοῦ Ἅγιος Ἐρμόλαος (230 κατ.) καὶ νοτιανατολῶς αὐτοῦ ἡ Φώττα (150 κατ.). Πάνω Δίκωμον (230 κατ.) καὶ Κάτω Δίκωμον (420 κατ.) πρὸς ἀνατολὰς τῆς Φώττας.

Γ'. ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Ἡ ἐπαρχία αὕτη ἔχει 56,300 κατοίκους, τῶν ὁποίων 13,500 εἶνε Τοῦρκοι, καὶ περιλαμβάνει 4 διαμερίσματα.

1. Διαμέρισμα Μόρφου.

Κυριώτερα προϊόντα τοῦ διαμερίσματος Μόρφου, κειμένου εἰς τὸ βορειοδυτικὸν μέρος τῆς νήσου, εἶνε ἄφθονοι δημητριακοὶ καρποί, ἐρυθρόδανον, λινάριον κλπ.

Μόρφου, ἔδρα τοῦ διαμερίσματος ἐν εὐφορωτάτῃ πεδιάδι, ἔχουσα δημοτικὸν σχολεῖον, παρθεναγωγεῖον, κωμοδικεῖον καὶ 2,360 κατοίκους. Πρὸς δυσμὰς τοῦ Μόρφου πλησίον τῆς θαλάσσης κεῖται τὸ Συριανοχώρι ἔχον (300 κατ.) καὶ πρὸς νότον αὐτοῦ τὸ Πραστειὸν (200 κατ.) καὶ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Πραστειοῦ ὁ Νικήτας (160 κατ.). Νοτιανανολικῶς τοῦ Μόρφου κεῖται ἡ Πάνω Ζώδια (380 κατ.) καὶ ἡ Κάτω Ζώδια (500 κατ.). Ἀργάκι βορειανατολικῶς αὐτῶν (460 κατ.) καὶ Κατωκοπίᾳ πλησίον τοῦ Ἀργακίου (310 κατ.). Ἐλαία πρὸς νότον τοῦ Πραστειοῦ (340 κατ.) καὶ πρὸς νότον αὐτῆς Πέτρα (480 κατ.) καὶ Καλὸν Χωρίον δυσμικώτερον τῆς Πέτρας (250 κατ.). Ἀστρομερίτης νοτιανατολικῶς τῆς Ζώδιας (440 κατ.) νοτιανατολικῶς αὐτοῦ κεῖται ἡ Περιστερώνη (750 κατ.) καὶ πρὸς νότον αὐτῆς ἡ Ὁροῦντα (390 κατ.). Ἀκάκια πρὸς ἀνατολὰς τῆς Περιστερώνας (550 κατ.). Μένικον πρὸς νότον (420 κατ.) καὶ Αὐλῶνα πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀκάκας (160 κατ.), βορειότερον δὲ ἡ Φιλιά (160 κατ.). Κυρὰ πρὸς δυ-

σμάς (200 κατ.) καὶ Σκυλλούρα βορειανοτολικῶς τῆς Φιλιάς (280 κατ.). Πρὸς νότον πολὺ τῆς Ὀρούνης κεῖται τὸ Φτεριοῦδι παράγον ἐξαίρετον οἶνον καὶ ἔχον (150 κατ.). Πλατανιστάσα πρὸς ἀνατολὰς αὐτοῦ (240 κατ.) καὶ πρὸς νότον τῆς Πλατανιστάσης ἡ Ἄλωνα (220 κατ.). Ἀσκᾶς ἀνατολικῶς αὐτῆς, χωρίον ὀνομαστὸν διὰ τὰ χοιρομήριά του ἔχον 150 κατοίκους. Νοτιανοτολικῶς τοῦ Ἀσκᾶ κεῖται τὸ Παλιοχώρι ἔχον 340 κατ.

2. Διαμέρισμα Κυθραίας.

Τὸ διαμέρισμα Κυθραίας παράγει γεννήματα, βάμβακα, μέταξαν καὶ ἔλαιον. Λευκωσία (Ληδρός ἡ Λευτεών) πρωτεύουσα τῆς νήσου ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν Λουζινιανῶν (1,194) καὶ ἔδρα τοῦ ἀρχιεπισκόπου περιβάλλεται ὑπὸ ἐνετικοῦ τείχους, καὶ περιέχει πολλὰς ἀρχαίας οἰκοδομάς, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι εἶνε ὁ μεγαλοπρεπὴς ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας¹⁾, ἀρχιτεκτονικῆς γοθικῆς, μεταβληθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων εἰς τσαμίον καὶ πλησίον αὐτοῦ δύο ἄλλοι γοθικοὶ ναοί, ὁ Ἅγιος Νικόλαος καὶ ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου, χρησιμεύοντες ἤδη ὡς ἀποθήκαι, τὰ ἀνάκτορα τῶν Λουζινιανῶν καὶ Ἑνετῶν ἡγεμόνων τῆς νήσου, ἐπὶ τῆς πύλης τῶν ὁποίων διατηρεῖται ἀκόμη τὸ ἐνετικὸν ἐθνόσημον, χρησιμεύοντα καὶ ὡς σεράγιον τῶν Τούρκων. Ἐξωθεν αὐτοῦ σώζεται ὁ πλάτανος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ τῆς Κύπρου ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανὸς ἐκρεμάσθη καὶ μετ' αὐτοῦ οἱ ἄλλοι

¹⁾ Ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀγίας Σοφίας ἐστέφοντο οἱ Λουζινιανοὶ βασιλεῖς τῆς Κύπρου, ἔπειτα μεταδίδοντες εἰς τὸν ἐν Ἀμμοχώστῃ ὁμῶν ναὸν ἐστέφοντο βασιλεῖς τῆς Περουταλήμ.

τρεις ἀρχιερεῖς καὶ 300 περίπου προὔγοντες τῆς νήσου ἐκκρατομήθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Μεταξὺ δὲ τῶν νέων οἰκοδομῶν ἐξέχει ὁ περικαλλὴς καὶ πλούσιος ναὸς τῆς Φανερωμένης. Ἐξώθεν τῆς πόλεως πρὸς δυσμὰς εἶνε ἰδρυμένα τὰ γραφεῖα τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως καὶ ξύλινον παλάτιον τοῦ ἀρμοστοῦ, περίξ τῶν ὁποίων ἐφυτεύθησαν πολλὰ δένδρα· πλησίον δὲ τῶν γραφείων κεῖται ἡ ἀγγλικὴ ἐκκλησία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐν Κύπρῳ Ἀγγλων κατὰ τὸ ἔτος 1885. Ἡ Λευκωσία ἔχει 3 δημοτικὰ σχολεῖα, 1 ἐλληνικόν, 2 παρθεναγωγεῖα καὶ 12,000 κατοίκων. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσιν ἀρκετὰ βυρσοδεφεῖα καὶ ὑφαίνονται ὠράϊα μεταξωτὰ καὶ βαμβάκερὰ ὑφάσματα. Πέριξ αὐτῆς κεῖνται αἱ κῶμαι Παλουριώτισσα (290 κατ.). Καϊμακλί (1,000 κατ.). Ὀμορφίτα (350 κατ.). Στροβίλος (600 κατ.). Βορειανατολικῶς τοῦ Καϊμακλίου κεῖται ἡ Μιὰ Μηλιὰ (270 κατ.). Ἀγλατζιὰ νοτιανατολικῶς τῆς Λευκωσίας (300 κατ.). Γέρι πρὸς νότον αὐτῆς (220 κατ.) καὶ βορειανατολικῶς αὐτοῦ ἡ Τύμβου (280 κατ.). Πυρρεῖ πρὸς νότον τῆς Τύμβου ἐπὶ τῆς μεταξὺ Λάρνακος καὶ Λευκωσίας ἀμαξίτου (100 κατ.). Πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Πυρρεῖος κεῖται ἡ Ἀθηαῖνου παράγουσα μέλι ἐξαίρετον, βούτυρον, δημητριακοὺς καρποὺς καὶ σταφυλὰς· ἔχει ἐκτὸς τοῦ δημοτικοῦ σχολείου καὶ παρθεναγωγεῖον καὶ 1,200 κατοίκους¹. Ἀγὰ πρὸς βορρᾶν αὐτῆς (210 κατ.). Νοτιοδυτικῶς αὐτῆς κεῖται τὸ

¹ Πλησίον τῆς Ἀθηαῖνου ἀνεκαλύφθησαν τὰ εἱρεπία τῆς ἀρχαιοτ-
της πόλεως Γόλων, ὅπου ὑπῆρχε ναὸς τῆς Ἀφροδίτης.

Δάλι (Ἰδάλιον) ἐπίσημον κατὰ τὴν ἀρχαιότητα διὰ τὸν ἐν αὐτῷ ναὸν τῆς Ἀφροδίτης· ἐνταῦθα κατὰ διαφόρους ἀνασκαφὰς εὐρέθησαν λαμπρὰ ἀρχαῖα μνημεῖα. Ἦδη ἔχει περὶ τοὺς 870 κατ. Λουριτζίνα πρὸς ἀνατολὰς αὐτοῦ ἔχουσα καλοὺς ἀμπελῶνας καὶ 600 κατ. καὶ πρὸς νότον αὐτῆς τὰ Λύμπια (360 κατ.). Πρὸς δυσμὰς τοῦ Δαλίου κεῖται ἡ Νῆσος (480 κατ.), πρὸς νότον δὲ αὐτῆς ἡ Ἀλάμβρα (200 κατ.). Πρὸς νότον τῆς Ἀλάμβρας κεῖται ἡ Σκιὰ (180 κατ.). Πολιτικὸν πρὸς ἀνατολὰς τῆς Νήσου παράγον ἀρίστην κομανδάρειαν (150 κατ.). Τὸ Πολιτικὸν θεωρεῖται ὡς ἡ ἀρχαιοτάτη πόλις Ταμασσός, ἐπίσημος διὰ τὰ ἐν αὐτῇ μεταλλεῖα χαλκοῦ. Ξέρι βορειανατολικῶς (330 κατ.) καὶ πρὸς βορρᾶν τοῦ Πολιτικοῦ τὸ Ψημολόφου, ἐνθα ὑπάρχουσι βυρσοδεφεῖα (350 κατ.). Παλαίκυθρον πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μιᾶς Μηλιᾶς (350 κατ.), πρὸς βορρᾶν δ' αὐτοῦ τὸ Τραχωῖνι (200 κατ.) καὶ βορειότερον τὸ Νεοχωρί (580 κατ.). Πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Νεοχωρίου κεῖται ἡ Βώνη ἔχουσα 370 κατοίκους καὶ νοτιανατολικῶς αὐτῆς ἡ Ἐπιχώ (310 κατ.) καὶ τὸ Ἐξω Μετόχιον (340 κατ.). Κυθραῖα πλησίον τοῦ Νεοχωρίου πρὸς βορρᾶν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Πενταδακτύλου, κώμη κατὰφυτος καὶ ὑπὸ πολλῶν ὑδάτων βρεχομένη, διὰ τῶν ὁποίων πολλοὶ μύλοι κινοῦνται. Ὅθεν καὶ ἐκ τῶν 1,700 κατοίκων αὐτῆς πολλοὶ εἶνε ἀλευροπῶλαι. Ἐχει 2 δημοτικὰ σχολεῖα καὶ παρθεναγωγεῖον.

3. Διαιμέρισμα Ὀρεινῆς.

Τὰ κυριώτερα προϊόντα τοῦ διαμερίσματος τούτου εἶνε δημητριακοὶ καρποί, ἔλαιον, βάλσαμα, οἶ-

νος καὶ σταφίδες, Ἅγιος Δεμέτιος πλησίον τῆς Λευκωσίας καὶ δυσμικῶς αὐτῆς (430 κατ.). Ἅγιοι Ὁμολογηταὶ μεταξὺ τῶν γραφείων τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Ἀρμοστείου (320 κατ.). Γερόλακκος δυτικῶς τοῦ Ἁγίου Δεμετίου (450 κατ.) καὶ δυτικώτερον τὰ Μάμμαρα. Κόκκινη Τριμιθιά πρὸς νότον (200 κατ.). Πρὸς νότον αὐτῆς κεῖται τὸ Παλαιὸν Μετόγι (410 κατ.) καὶ νοτιανατολικῶς τούτου οἱ Ἅγιοι Τριμιθιάς (160 κατ.). Ἀνω καὶ Κάτω Δευτερά νοτιανατολικῶς (550 κατ.) καὶ πλησίον αὐτῆς βορειανατολικῶς ἡ Ἀνω καὶ καὶ Κάτω Λακατάμια (610 κατ.). Ἀμφότεραι αὐταὶ αἱ κῶμαι πολλοὺς δημητριακοὺς καὶ ἄλλους καρποὺς παράγουσιν. Ἀργάται πρὸς νότον τῆς Δευτερᾶς (220 κατ.) καὶ νοτιώτερον τὰ Πέρα (460 κατ.). Ἡ κώμη αὕτη εἶνε ἔδρα κωμοδίκου, παράγει λαμπράν κομανδαρίαν, καὶ ἔχει κλῖμα ὑγιεινότατον. Καὶ τὰ Πέρα ὡς καὶ ἡ πλησίον μικρὰ κώμη Ἐπισκοπεῖον εἶνε ἐκτισμέναι ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς Ταμασσοῦ. Βορειοδυτικῶς τῶν Περῶν κεῖται τὸ χωρίον Ἀραδίου (220 κατ.). Ἅγιος Ἰωάννης βορειοδυτικῶς τοῦ Ἀραδίου (140 κατ.), καὶ πρὸς νότον αὐτοῦ ἡ Κλήρου (370 κατ.). Νοτιοδυτικῶς τῆς Κλήρου κεῖται τὸ Καλὸν Χωρίον (140 κατ.), πρὸς νότον δ' αὐτοῦ ὁ Φαρμακῆς, κώμη τερπνοτάτη ἔχουσα 280 κατοίκους, καὶ πλησίον αὐτῆς ἡ Καμπή (170 κατ.). Πρὸς νότον τῶν Περῶν κεῖται ἡ Καμπιά (220 κατ.) ἀνατολικῶς δὲ τῆς Καμπιάς πλησίον τῆς Νήσου κεῖται τὸ Πέρα Χωρίον (360 κατ.) καὶ νοτιοδυτικῶς αὐτοῦ ἡ Ἁγία Βαρβάρα (360 κατ.), καὶ ὁ Μαθιάτης (210 κατ.). Καπέδες πρὸς

νότον τῆς Καμπιάς (220 κατ.). Νοτιανατολικῶς αὐτῶν κεῖται ὁ Λυθροδόοντας παράγων ἀρίστην κομμανδαρίαν καὶ ἔλαιον καὶ ἔχων 700 κατ. Πρὸς δυσμὰς τοῦ Λυθροδόοντος ἐπὶ τῶν ὁρέων τῆς Μαχαιράδος κεῖται ὁ Μαχαιράς ἢ ἡ Παναγία τοῦ Μαχαιρά, ἀξιόλογος μονὴ ἀνεξάρτητος (σταυροπήγιον) διοικουμένη ὑπὸ ἰδίου ἡγουμένου.

4. Διαμέρισμα Λεύκας.

Ἐν τῷ διαμερίσματι τῆς Λεύκας περιλαμβάνονται καὶ ἡ Σολέα (Σόλοι), ἡ Τιλλυρία καὶ μέρος τῆς Μαραθάσας. Κυριώτεροι δὲ κῶμαι εἶνε αἱ ἀκόλουθοι. Λεῦκα ἔδρα τοῦ διαμερίσματος καὶ τοῦ κωμοδίκου ὀλίγον ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης καὶ ἔχουσα πολλοὺς κήπους ἐξ ὁπωροφόρων δένδρων καὶ 900 κατοίκους, τῶν ὁποίων οἱ πλεῖστοι εἶνε Τοῦρκοι. Παρὰ τὴν θάλασσαν ἐντὸς τοῦ κόλπου τοῦ Μόρφου κεῖται τὸ Καραβοστάσι (50 κατ.), ὅρμος δι' οὗ ἐξάγονται πολλὰ τῶν προϊόντων τῆς Λεύκας καὶ Μόρφου. Πλησίον αὐτοῦ σῶζονται τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως Σόλων, ἣτις ἐχρημάτισε πρωτεύουσα ἐνὸς τῶν ἐννέα βασιλείων. Πρὸς δυσμὰς τοῦ Καραβοστασίου κεῖται ἡ Γαλήνη ἔχουσα 290 κατοίκους καὶ βορειοδυτικῶς αὐτῆς ὁ Ξερόβουνος 230 κατ. Βορειοδυτικῶς τοῦ Ξεροβούνου κεῖται ἡ κώμη Ἀμοδαί (150 κατ.) καὶ πρὸς δυσμὰς αὐτῆς ὁ Πύργος ἡ μόνη ἀξία σημειώσεως κώμη τῆς Τιλλυρίας, ἔχουσα δημοτικὸν σχολεῖον συντηρούμενον ὑπὸ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Κυπριακῆς Ἀδελφότητος καὶ 300 κατοίκους. Ἅγιος Θεόδωρος βορειοδυτικῶς τοῦ Πύργου (310 κατ.).

Ἀμπελίκου πρὸς δυσμὰς (260 κατ.) καὶ Κάμπος πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν τῆς Λεύκας (380 κατ.). Πρὸς νότον τοῦ Κάμπου κεῖται ἡ Τσακίστρα (100 κατ.). Πλησίον τῆς Τσακίστρας ἐπὶ τοῦ ὑψώματος τοῦ ὄρους κεῖται μετὰξὺ ὑψηλῶν πευκῶν ἐν θαυμασίᾳ θέσει ἡ ἀρχαία καὶ ὀνομαστή μονὴ τῆς Παναγίας τοῦ Κύκκου, ἐνθα εὐρίσκεται μία τῶν τριῶν εἰκόνων τῆς Θεοτόκου, ἃς ἱστόρησεν ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς. Ὁ Κύκκος εἶνε σταυροπηγιακὸν μοναστήριον διοικούμενον ὑπὸ ἡγουμένου ἰσοβίου, τὸν ὁποῖον ἐκλέγουσιν οἱ πατέρες τῆς μονῆς ἀριθμούμενοι περὶ τοὺς 40 καὶ εἶνε τὸ πλουσιώτατον τῶν ἐν Κύπρῳ μοναστηρίων, ἔχον πολλὰ κτήματα καθ' ὅλην τὴν νῆσον καὶ ἐκτὸς αὐτῆς. Πολιτικῶς δὲ αὐτὴ ὑπάγεται εἰς τὸ διαμέρισμα τῆς Πάφου.

Νοτιανατολικῶς τῆς Λεύκας κεῖται ἡ γραφικὴ κοιλάς τῆς Σολέας, ἣν ἀρδεύει ὁ Κλάριος ποταμός, κατὰφυτος ἐκ διαφόρων καρποφόρων καὶ ἀγρίων δένδρων, βάμβακος καὶ ἄλλων προϊόντων· κυριώτεραι αὐτῆς κῶμαι εἶνε Κατύδατα (130 κατ.), Αἰνίου πρὸς νότον (220 κατ.) καὶ νοτιώτερον Πάνω καὶ Κάτω Βλάσος (320 κατ.)· πρὸς βορρᾶν τῆς Κατύδατος κεῖται ἡ μονὴ τῆς Σκουριωτίσσης καὶ παρ' αὐτὴν πολλοὶ λόφοι σκωρίας χαλκοῦ, ὅστις ἐμεταλλεύετο τὸ παλαιὸν ἐνταῦθα. Πρὸς νότον τῆς Βλάσου κεῖται ἡ Κοράκου (370 κατ.). Εὐρύχου πρὸς ἀνατολὰς ἔχουσα δημοτικὸν σχολεῖον, παρθεναγωγεῖον καὶ 600 κατ. Τεμβριά πρὸς νότον τῆς Κοράκου ἔχουσα 300 κατ. Καλιανὰ πρὸς νότον αὐτῆς (170 κατ.). Ὅρος Σινᾶ πρὸς ἀνατολὰς τῶν Καλιανῶν

(370 κατ.). Πρὸς νότον αὐτοῦ κεῖται ἡ Γαλάτα (360 κατ.) καὶ νοτιώτερον ἡ Κακοπετριά (330 κατ.). Πρὸς δυσμὰς τῆς Σολέας κεῖται ἡ μαγευτικὴ κοιλάς τῆς Μαραθάσας, πλήρης πολλῶν ῥυάκων, κερασεῶν, καρυῶν, μηλεῶν, ῥοδωνιῶν καὶ ἄλλων δένδρων. Χωρία αὐτῆς ὑπαγόμενα εἰς τὸ διαμέρισμα Λεύκας εἶνε ὁ Νίκος (150 κατ.). Καλοπαναγιώτης (500 κατ.). Μουδουλλᾶς πρὸς νότον αὐτοῦ (330 κατ.) καὶ νοτιώτερον Πεδουλλᾶς (550 κατ.) κείμενα εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Τρωόδου. Ἐν Πεδουλλᾷ ὑπάρχει βυρσοδεφεῖον· ἐκ δὲ τῶν πολλῶν ἀνθέων τῆς Μαραθάσας, πρὸ πάντων ἐκ ῥόδων, ἐξάγουσι ῥοδόσταγμα.

Δ'. ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΦΟΥ

Ἡ ἐπαρχία τῆς Πάφου εἶνε ὀρεινὴ παράγουσα σίτον καὶ κριθήν ἐξαίρετον, μέταξαν, κάνναβιν· ἔχει δὲ 28,500 κατοίκους, τῶν ὁποίων 9,500 εἶνε Τοῦρκοι, καὶ διαίρεται εἰς τρία διαμερίσματα.

1. Διαμέρισμα Χρυσοχοῦς.

Τὸ διαμέρισμα Χρυσοχοῦς κεῖται πρὸς δυσμὰς τοῦ τῆς Λεύκας, εἶνε τὸ ὀρεινότερον τῆς νήσου διαμέρισμα, τὸ δὲ ὄνομα τοῦτο ἔλαβε φαίνεται ἐκ τῶν πολλῶν μεταλλείων, τὰ ὁποῖα εἶχεν, ἢ μᾶλλον διότι ἐνταῦθα ἐκαθαρίζετο χρυσός, καθὼς ἀναφέρουσί τινες τῶν συγγραφέων. Ἐπὶ τοῦ Ἀκάμαντος, ὅστις εἶνε ἔρημος, βόσκουσι ζῶα ἄγρια· οἶον βοῦς, ἵπποι, χοῖροι. Παρὰ τὸ ἀκρωτήριο Ἀγ. Ἐπιφανίου ὑπάρχει ἡ πηγὴ τοῦ Ἑρωτος ἔχουσα μικρὸν ὄρμον. Πόλις (τῆς Χρυσοχοῦς) κειμένη ἐν τῷ μυχῷ τοῦ κόλπου καὶ μικρὸν τῆς παραλίας ἀπέχουσα· ἔχει δημαρχεῖον

καὶ 450 κατοίκους. Ὀλίγην νοτιοδυτικῶς αὐτῆς κεῖται ὁ Πρόδρομος (190 κατ.) καὶ πρὸς δυσμὰς αὐτοῦ Νεοχώριον (190 κατ.). Πρὸς νότον τῆς Πόλεως κεῖται ἡ Χρυσοχοῦ ἔδρα τοῦ διαμερίσματος ἔχουσα 280 κατ. Νοτιώτερον ἡ Τέρρα (300 κατ.) καὶ ἡ Κρίτου Τέρρα (560 κατ.). Πρὸς δυσμὰς τῆς Κρίτου Τέρρας κεῖται ἡ Δρούσια, ἐνθα ἐσυστήθη δημοτικὸν σχολεῖον ὑπὸ τῆς Κυπριακῆς Ἀδελφότητος (610 κατ.). Νοτιανατολικῶς αὐτῆς Πάνω καὶ Κάτω Ἀρόδαι ἔχουσαι ἀμφότεραι 600 κατοίκους. Νοτιώτερον αὐτῶν κεῖται ὁ Κάθικας (360 κατ.) καὶ πρὸς ἀνατολὰς αὐτοῦ Θελέτρα (240 κατ.). Βορειανατολικῶς τῆς Θελέτρας κεῖται ἡ Γιόλου (310 κατ.) καὶ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Γιόλου ἡ Δρύμου ἔχουσα 220 κατ. αἱ γυναῖκες τῆς Δρύμου κατασκευάζουσιν ὠραία μάλλινα ἱχράμια καὶ ζῶνας. Λάσα πρὸς ἀνατολὰς (180 κατ.) καὶ πρὸς νότον αὐτῆς Δρυνιά (560 κατ.), πρὸς ἀνατολὰς δὲ ἡ Φύτη (230 κατ.) καὶ παρ' αὐτὴν Κρίτου Μαρόττου (270 κατ.). Σύμου βορειοδυτικῶς τῆς Δρύμου (230 κατ.). Τριμυθοῦσα βορειοδυτικῶς τῆς Σύμου (240 κατ.). Περιστερώνα πρὸς βορρᾶν τῆς Τριμυθούσας (200 κατ.) καὶ βορειανατολικῶς αὐτῆς Λυσῶ (290 κατ.). Πολὺ βορειότερον αὐτῆς κεῖται ἡ Γαλιὰ ἔχουσα 310 κατοίκους, καὶ ἔτι βορειότερον παρὰ τὴν θάλασσαν ὁ Πωμός ἔχων 190 κατοίκους· ἀμφοτέρω τὰ χωρία ταῦτα εἶνε τῆς Τιλλυρίας.

2. Διαμέρισμα Πάφου.

Πρὸς νότον τοῦ διαμερίσματος Χρυσοχοῦς κεῖται τὸ τῆς Πάφου, τοῦ ὁποῦ κυριώτεροι κῶμαι εἶνε·

Κτήμα παρὰ τὴν θάλασσαν, πρωτεύουσα τῆς Ἐπαρχίας ἔχουσα ἐρείπια τοῦ μεσαιῶνος, πολλοὺς κήπους, δημοτικὸν σχολεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον καὶ 2,000 κατοίκους. Πάφος πρὸς νότον, παράλιος κώμη ἐν μέσῳ πολλῶν ἐρειπίων, ἔχουσα κλίμα νοσῶδες καὶ 210 κατ. Ἡ Πάφος εἶνε ἀρχαία πόλις, ἐπίσημος διὰ τὸν ἐν αὐτῇ ναὸν καὶ τὴν λατρείαν τῆς Ἀφροδίτης· εἶχε λιμένα ἀξιόλογον, ὅστις τώρα εἶνε κεχωσμένος ὑπὸ ἄμμου. Παρ' αὐτὸν δὲ σώζεται ἐτοιμόρροπον φρούριον· ἐχρημάτισε δὲ πρωτεύουσα ἐνὸς τῶν ἐννέα βασιλείων καὶ ἔδρα τοῦ Ῥωμαίου διοικητοῦ τῆς νήσου. Γεροσκήπου (Ἱερὸς Κήπος) πρὸς ἀνατολὰς τῆς Πάφου ἔχουσα 500 κατοίκους· ἐνταῦθα ἦσαν οἱ Ἱεροὶ κήποι τῆς Ἀφροδίτης ἐκτεινόμενοι μέχρι τῆς ἐγγυὲς Ἱεροκηπίας. Κόνια ἀνατολικῶς (200 κατ.) καὶ Χλώρακα πρὸς βορρᾶν τοῦ Κτήματος (250 κατ.). Ἐμπα βορειανατολικῶς (320 κατ.) καὶ βορειοδυτικῶς αὐτῆς ἡ Κισσόνεργα (250 κατ.). Τάλα βορειανατολικῶς αὐτῆς (280 κατ.). Μέσα Χωρίον πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἐμπας (170 κατ.), καὶ πρὸς βορρᾶν αὐτοῦ ἡ Μεσόγη (250 κατ.). Τσάδα πρὸς ἀνατολὰς τῆς Τάλας ἔχουσα 390 κατ. Παρ' αὐτὴν εὐρίσκεται τὸ σταυροπηγιακὸν μοναστήριον τοῦ Ἀγίου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου κτισθὲν ὑπὸ τοῦ ιδίου, ἔνθα εὐρίσκεται καὶ τὸ σῶμά του. Πιταυγοῦ πρὸς ἀνατολὰς (130 κατ.) καὶ Καλλέπια βορειανατολικῶς τῆς Τσάδας (280 κατ.). Λετόμβου βορειανατολικῶς αὐτῆς (360 κατ.). Κοίλη πρὸς δυσμὰς (300 κατ.) καὶ βορειοδυτικῶς αὐτῆς Ἀκουρσὸς (160 κατ.). Πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀκουρσοῦ κεῖται ἡ Πέγνα ἔχουσα

800 κατ. Πολέμι βορειανατολικῶς τῆς Κοίλης (360 κατ.). Στρουμπὶ πρὸς δυσμὰς (420 κατ.). Ἐπισκοπὴ πρὸς νότον τοῦ Πιταυγοῦ (270 κατ.) καὶ πρὸς δυσμὰς αὐτῆς Ἄρμου (250 κατ.). Μαραθοῦντα νοτιανατολικῶς αὐτῆς (200 κατ.). Ἀναρίτα πρὸς νότον τῆς Ἐπισκοπῆς (200 κατ.) καὶ νοτιώτερον τὰ Μανδριά (150 κατ.) μικρόν ἀπέχοντα τῆς θαλάσσης. Κούκλια (Παλαίπαφος) ἀνατολικῶς τῶν Μανδριῶν (420 κατ.). Τὰ Κούκλια εἶνε ἐκπισμένα παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς Παλαιπάφου, πόλεως ἀρχαιοτάτης, ἔνθα ὑπῆρχεν ὁ διάσημος ναὸς τῆς Ἀφροδίτης, εἰς τὸν ὁποῖον συνέρρεον κατ' ἔτος πλῆθος προσκυνητῶν ἐκ διαφόρων τόπων. Ἐνταῦθα κατὰ τὴν μυθολογίαν ἡ Ἀφροδίτη ἐγεννήθη ἐκ τοῦ ἀφροῦ τῆς θαλάσσης.

3. Διαμέρισμα Κελοκεδᾶρων.

Τοῦ διαμερίσματος Κελοκεδᾶρων κειμένου πρὸς ἀνατολὰς τοῦ τῆς Πάφου ἔδρα εἶνε τὸ ὁμώνυμον χωρίον ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ διαμερίσματος, ἔνθα ἐδρεύει καὶ κωμοδίκης, ἔχον 300 κατοίκους. Κιθάσι πρὸς ἀνατολὰς αὐτοῦ (150 κατ.). Κέδαρες βορειανατολικῶς (180 κατ.) καὶ πρὸς βορρᾶν Πραιτῶρι (230 κατ.). Φιλοῦσα βορειοδυτικῶς (190 κατ.) καὶ Σαλαμίου δυτικῶς τοῦ Πραιτωρίου (270 κατ.). Ἀρμίνου βορειανατολικῶς αὐτοῦ (210 κατ.). Ἄγιος Νικόλαος πρὸς ἀνατολὰς (400 κατ.) καὶ Ἄγιος Ἰωάννης βορειοδυτικῶς τῆς Ἀρμίνου (260 κατ.). Βρέτσια βορειοδυτικῶς (240 κατ.). Βορειοδυτικῶς αὐτοῦ κεῖται ἡ Πάνω Παναγία (470 κατ.). Ἀσπρογεια

πρὸς δυσμὰς αὐτῆς (240 κατ.). Στατὸς πρὸς δυσμὰς τῆς Βρέτσιας (300 κατ.). Μεταξὺ τῆς Πάνω Παναγίας καὶ τοῦ Στατοῦ κεῖται ἡ ἀξιόλογος μονὴ τῆς Χρυσορογιατίσσης ἐν λαμπρᾷ τοποθεσίᾳ. Χούλου νοτιοδυτικῶς τοῦ Στατοῦ ἔχουσα 440 κατοίκους. Ἅγιος Φώτιος πρὸς ἀνατολὰς (230 κατ.) καὶ Λεμώνα πρὸς νότον τῆς Χούλους (190 κατ.). Γαλαταριά πρὸς ἀνατολὰς (190 κατ.) καὶ Πενταλιὰ πρὸς νότον τοῦ Ἁγίου Φωτίου (260 κατ.). Ἀμαργιέτι νοτιοδυτικῶς τῆς Πενταλιᾶς (330 κατ.). Νατὰ πρὸς νότον αὐτοῦ (200 κατ.) καὶ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Νατᾶς Σταυροκόνου (300 κατ.). Πρὸς νότον τῆς Νατᾶς καὶ ὀλίγον βορειότερον τῶν Κουκλίων κεῖται τὸ μικρὸν χωρίον Νικόκλεια καὶ βορειανατολικῶς αὐτοῦ Σουσχίου (200 κατ.).

Ε'. ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΜΗΣΣΟΥ

Ἀνατολικῶς τῆς ἐπαρχίας Πάφου κεῖται ἡ τῆς Λεμησσοῦ, ὑποδιαιρουμένη εἰς τρία διαμερίσματα καὶ κατοικουμένη ὑπὸ 59,200 ψυχῶν, ἐξ ὧν, 5,800 εἶνε Τοῦρκοι.

1. Διαμέρισμα Κοιλανίου.

Τὸ διαμέρισμα τοῦτο εἶνε τὸ κατ' ἐξοχὴν οἰνοφόρον. Κοιλάνιον ἔδρα τοῦ διαμερίσματος καὶ τοῦ χωμοδίκου ἔχον 1,000 κατοίκους. Ἐν Κοιλανίῳ ὑφαίνουσι μεταξωτὰ καὶ μάλλινα ὑφάσματα καὶ καθήκλας. Νοτιοδυτικῶς αὐτοῦ κεῖται τὸ Βουνὶ (710 κατ.) καὶ πρὸς νότον αὐτοῦ ὁ Ἅγιος Θεράπων (250 κατ.). Πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Βουνίου. κεῖται ἡ Λόφος (600 κατ. καὶ πρὸς ἀνατολὰς αὐτῆς Ἅγιος Γεώργ-

γιος (170 κατ.). Δωρὸς πέραν τοῦ ποταμοῦ Κούρη ἐπὶ εὐρείας πεδιάδος (110 κατ.), πρὸς νότον δ' αὐτοῦ τὸ Μονάγριον ἔχον δημοτικὸν σχολεῖον συντηρούμενον ὑπὸ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Κυπριακῆς Ἀδελφότητος (300 κατ.). Βορειανατολικῶς τοῦ Δωροῦ ἐν κοιλάδι περιστεφομένη ὑπὸ ἀμπελορύτων ὁρέων κεῖται ἡ Λάνια ἔχουσα 360 κατοίκους. Πάνω καὶ Κάτω Λιμνάτι πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Δωροῦ (340 κατ.)· πρὸς βορρᾶν δὲ τοῦ Λιμνατίου τὸ Καπηλεῖον (130 κατ.). Ἁγίος Μάμας πρὸς βορρᾶν αὐτοῦ (190 κατ.). Τριμίκλινη πρὸς βορρᾶν τῆς Λάνιας (140 κατ.). Συλύκου νοτιοδυτικῶς αὐτῆς (300 κατ.). Πέρα Πεδι βορειανατολικῶς τοῦ Κοιλανίου (190 κατ.) καὶ βορειοδυτικῶς τοῦ Πέρα Πεδιοῦ τὰ Μανδριά (300 κατ.), ἀμφοτέρω κατὰ φύτα χωρία. Βορειανατολικῶς τῶν Μανδριῶν κεῖνται αἱ Κάτω Πλάτραι (180 κατ.) καὶ μετὰ ταύτας αἱ Πάνω Πλάτραι (100 κατ.). Φοινὶ πρὸς βορρᾶν τῶν Κάτω Πλατρῶν (300 κατ.). Πρὸς βορρᾶν τοῦ Φοινιοῦ ἐν γραφικωτάτῃ θέσει ἐπὶ κλιτύος τοῦ Τρωόδους κεῖται ἡ μονὴ τῆς Τρωοδιτίσσης, ὑπὸ κρυσταλλωδῶν ρυάκων βρεχομένη καὶ ἐν μέσῳ δάσους ἀειθαλοῦς. Βορειότερον τῶν Πλατρῶν ἐπὶ τοῦ Τρωόδους κεῖται τὸ ἐξοχικὸν Ἀρμოსτεῖον καὶ τὰ γραφεῖα τῆς διοικήσεως τῆς νήσου. Ἐνταῦθα διάγει τὸ θέρος καὶ ὁ ἐν Κύπρῳ παραμένων ἀγγλικὸς στρατός. Εἰς τὰς δυτικὰς ὑπωρείας τοῦ Τρωόδους κεῖται ὁ Πρόδρομος, ἡ τερπνοτέρα κώμη τῆς Μαραθάσας ἔχουσα 200 κατοίκους. Λεμίθου πρὸς δυσμὰς αὐτῆς (100 κατ.). Τρεῖς Ἑλαῖαι νοτιοδυτικῶς (200 κατ.) καὶ Καμινάρια πρὸς νότον (260 κατ.).

2. Διαμέρισμα Αὐδήμου.

Τὸ διαμέρισμα Αὐδήμου κεῖται πρὸς ἀνατολὰς τοῦ διαμερίσματος Κελοκεδάρων καὶ πρὸς νότον τοῦ Κοιλανίου. Παράγει οἶνους, σταφίδας, σίτον, βάμβακα, κεράτια. Αὐδήμου ἡ ἔδρα τοῦ διαμερίσματος ἔχουσα 380 κατοίκους. Πυσοῦρι (Βοόσουρα) νοτιοδυτικῶς τῆς Αὐδήμου ὅχι πολὺ μακρὰν τῆς θαλάσσης (500 κατ.). Ἐκ τοῦ ὅρμου τοῦ Πυσουρίου ἐξάγονται τὰ κεράτια τοῦ διαμερίσματος. Πλατανίσκια πρὸς βορρᾶν (190 κατ.). Ἀλέκτορα πρὸς δυσμὰς αὐτῆς (230 κατ.). Βορειανατολικῶς τῆς Πλατανίσκιας κεῖται ἡ Ἀνώγυρα (440 κατ.). Πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀνωγύρας κεῖται ἡ Δορὰ (340 κατ.). Πρὸς ἀνατολὰς τῆς Δορᾶς κεῖται ἡ Πάχνα (600 κατ.). Μαλλιά πρὸς βορρᾶν τῆς Πάχνας (480 κατ.). Βορειοδυτικῶς αὐτῆς κεῖται ἡ Βάσα (400 κατ.). Βορειοδυτικῶς τῆς Βάσας κεῖται τὸ Ἄρσος παράγον λαμπροὺς μαύρους οἶνους καὶ ἔχον 600 κατοίκους. Ὁμοδὸς βορειανατολικῶς τοῦ Ἄρσους ἔχον 600 κατ. καὶ παράγον τὸ καλῆτερον μοσχᾶτον τῆς νήσου, ἐξαίρετον μαῦρον οἶνον καὶ χαπνὸν περίφημον. Ἐνταῦθα ὑπάρχει μονὴ τοῦ Σταυροῦ, ἐν ἣ φυλάττεται τεμάχιον τῆς καννάβεως, μὲ τὴν ὁποίαν ἔδεσαν τὸν Χριστόν, ἔχει δημοτικὸν σχολεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον. Ἅγιος Ἀμβρόσιος πρὸς ἀνατολὰς τῆς Πάχνας (170 κατ.). Νοτιανατολικῶς αὐτοῦ Πάνω καὶ Κάτω Κυβύδες (320 κατ.). Σανάγα πρὸς νότον (180 κατ.). Καντοῦ νοτιανατολικῶς αὐτῆς (150 κατ.). Ἐρήμη πρὸς νότον (150 κατ.). Ἐπισκοπὴ πλησίον τῆς Ἐρήμης κώμη κατάρφυτος καὶ κατάρφυτος παρὰ τὸν Κούρην ποταμὸν

παράγουσα βάμβακα, σίτον καὶ ἄλλα προϊόντα καὶ ἔχουσα 840 κατ. Πλησίον τῆς Ἐπισκοπῆς ὀλίγον δυσμικῶς ἔκειτο τὸ Κούριον πόλις ἀρχαία πρωτεύουσα ἐνὸς τῶν ἐννέα βασιλείων, ἐνθα σώζονται τὰ εἰρεπια τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος· ἐνταῦθα ἀνασκαφῶν γενομένων ἀνευρέθησαν πολλὰ κειμήλια. Ἐν τῇ Ἐπισκοπῇ ἐκαλλιεργεῖτο ἄλλοτε τὸ ζαχαροκάλαμον, ἀπὸ τοῦ ὁποῖον ἐξήγετο ἀρκετὴ ποσότης ζαχάρως. Κολόσσι πλησίον τῆς Ἐπισκοπῆς καὶ ἀνατολικῶς αὐτῆς ἔχον 400 κατοίκους, καὶ παράγον τὰ αὐτά, ἅπερ καὶ ἡ Ἐπισκοπὴ προϊόντα· ἐνταῦθα σώζεται λαμπρὸς πύργος τετράγωνος τοῦ μεσαιῶνος.

3. Διαμέρισμα Λεμησσοῦ.

Λεμησσός (Νεάπολις) ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ ἀκρώτηρίου πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, ὅθεν ἐξάγεται ἡ μεγαλειτέρα ποσότης τοῦ οἴνου, ἔχουσα δύο δημοτικά καὶ ἐν ἑλληνικὸν σχόλειον καὶ παρθεναγωγεῖον, ἀναγνωστήριον ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ὠραίας οἰκοδομᾶς, μεγάλην σιδηρὰν ἀποβάθραν, εἰς τὴν ὁποίαν προσεγγίζουσι τὰ πλοῖα καὶ ἀτμόπλοια καὶ 6,000 κατοίκων. Πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν μέρος αὐτῆς κεῖται τὸ στρατιωτικὸν Ἐπιμελητήριον τῶν Ἀγγλων. Πάνω καὶ Κάτω Πελεμιδία βορειοδυτικῶς τῆς Λεμησσοῦ (610 κατ.). Πλησίον αὐτῶν πέραν τοῦ χειμάρρου Γαρίλλη εἶνε ὁ λόφος Δόχιμος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στρατοπεδεύει τὸν χειμῶνα ὁ ἐν τῇ νήσῳ διαμένων ἀγγλικὸς στρατός. Ἀγία Φύλαξις βορειανατολικῶς τῶν Πελεμιδίων (400 κατ.) καὶ πρὸς ἀνατολὰς αὐτῆς Ἅγιος Ἀθανάσιος (180 κατ.). Μέσαγειτονία

πρὸς βορρᾶν τῆς Λεμησσοῦ (120 κατ.). Νοτιοδυτικῶς τῆς Λεμησσοῦ κεῖται τὸ Τραχῶνι (170 κατ.) καὶ πρὸς νότον αὐτοῦ τὸ Ἀκρωτήριον ἐπὶ τῆς ὄχθης τῆς Ἀλυκίδος Λεμησσοῦ (300 κατ.). Γερμασόγια ἐν καταφύτῳ κοιλάδι βορειανατολικῶς τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου ἔχουσα 350 κατ. Φασοῦλλα βορειοδυτικῶς τῆς Γερμασόγιας (200 κατ.) καὶ πρὸς βορρᾶν αὐτῆς ἡ Ἀπσιοῦ (200 κατ.). Πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀπσιοῦς κεῖται ἡ Γεράσα (160 κατ.). Καλὸν Χωρίον πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀπσιοῦς ἔδρα κωμοδίκου ἔχον 230 κατ. Βορειοδυτικῶς αὐτοῦ κεῖται ἡ Ζωοπηγῆ (180 κατ.). Πρὸς βορρᾶν τῆς Ζωοπηγῆς κεῖται ὁ Ἅγιος Ἰωάννης (280 κατ.) καὶ πρὸς δυσμὰς αὐτοῦ τὰ Πελένδρια (450 κατ.). Ἅγιος Θεόδωρος πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου (270 κατ.) καὶ πρὸς βορρᾶν αὐτοῦ ὁ Ἀγρὸς κατάφυτος ὑπὸ ἀμπελώνων, καρυῶν, κυδωνιῶν καὶ ἄλλων ὁπωροφόρων δένδρων ἔχων 500 κατ. Ἀρακαπᾶς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Καλοῦ Χωρίου ἐνθα εὐρίσκεται ἡ μονὴ τῆς Ἱαματικῆς (180 κατ.). Πρὸς νότον τοῦ Ἀρακαπᾶ κεῖται ἡ Διερῶνα (200 κατ.), πρὸς ἀνατολὰς δ' αὐτοῦ ἡ Ἐπταγῶνα (320 κατ.). Τὰ δέκα τελευταῖα χωρία εἶνε ἅπαντα οἰνοφόρα. Κελλάκιον πρὸς νότον τῆς Ἐπταγῶνας (320 κατ.). Τὸ Κελλάκιον παρῆγε τὴν καλῆτέραν κομανδαρίαν τῆς Κύπρου, ἀλλ' ἀπὸ τινων ἐτῶν οἱ ἀμπελῶνες αὐτοῦ κατεστράφησαν ὑπὸ νόσου. Βάσα νοτιανατολικῶς τοῦ Κελλακίου (150 κατ.). νοτιοδυτικῶς δ' αὐτοῦ τὸ Πραστεῖον (150 κατ.). Ἀσγάτα νοτιανατολικῶς τῆς Βάσας (250 κατ.), καὶ νοτιοδυτικῶς τῆς Ἀσγάτας τὸ Πεντάκωμον (270

κατ.). Πρὸς δυσμὰς αὐτοῦ κεῖται ἡ Μονὴ (270 κατ.) καὶ βορειοδυτικῶς αὐτῆς Πύργος (200 κατ.). Πάνω Ἐκκλησιὰ πρὸς δυσμὰς (170 κατ.). Νοτιοδυτικῶς αὐτῆς κεῖται ὁ Ἅγιος Τύχωνας, καὶ πρὸς νότον αὐτοῦ πρὸς τὴν παραλίαν κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαιοστάτης πόλεως Ἀμαθοῦντος, ἥτις Παλαιὰ Λεμητσὸς σήμερον ὀνομάζεται· ἐχρημάτισε καὶ αὕτη πρωτεύουσα ἐνὸς τῶν ἐννέα βασιλείων καὶ εἶχε ναὸν διασημον τῆς Ἀμαθουσίας Ἀφροδίτης καὶ πλούσια μεταλλεῖα χαλκοῦ.

ΣΤ'. ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΡΝΑΚΟΣ

ὑπὸ ἐνὸς μόνου διαμερίσματος ἀποτελεῖται ἡ ἐπαρχία Λάρνακος, ἀριθμεῖ δὲ 20,700 κατοίκους, τῶν ὁποίων 5,400 εἶνε Τοῦρκοι.

Καὶ τὸ μὲν τὸ πρὸς ἀνατολὰς μέρος αὐτῆς εἶνε πεδινὸν παράγον γεννήματα, βάμβακα, τὸ δὲ πρὸς δυσμὰς ὄρεινόν παράγον οἶνους, κεράτια καὶ ἔλαιον.

Λάρναξ ἐντὸς τοῦ ὁμωνύμου κόλπου ἡ ἐμπορικωτέρα πόλις τῆς νήσου, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ἔχουσα περὶ τὰς 8,000 κατοίκους.

Διαιρεῖται δὲ εἰς παλαιὰν καὶ νέαν Λάρνακα ἢ Σκάλαν. Ἔχει δύο δημοτικὰ σχολεῖα, δύο παρθεναγωγεῖα καὶ ἐν ἑλληνικὸν σχολεῖον ἐν Σκάλα κοινὸν τῶν δύο πόλεων. Ἐν Σκάλα ὑπάρχουσι τὰ προξενεῖα Ἑλλάδος, Γαλλίας, Ἰταλίας, Αὐστρίας, Σουηδίας καὶ Νορβηγίας, ὡς καὶ τὰ κεντρικὰ γραφεῖα τῶν τελωνείων, τῶν ταχυδρομείων καὶ τῶν τηλεγραφείων. Μνημεῖα ἄξια λόγου εὐρίσκονται ὁ ἀρχαῖος ναὸς τοῦ Ἁγίου Λαζάρου ἐν Σκάλα κτισθεὶς

ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Βυζαντινῶν Λέοντος τοῦ Σοφοῦ τὸ 1,001 μ. Χ. ἔνθα εὐρίσκεται καὶ ὁ τάφος τοῦ πρώτου ιεράρχου τῶν Κιτιέων καὶ φίλου τοῦ Χριστοῦ Λαζάρου. Ὁ ναὸς τῆς Παναγίας τῆς Χρυσοπολιτίσσης ἐν Λάρνακι, ὀνομασθεὶς οὕτως ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως, ἥτις ἐκαλεῖτο πρότερον Χρυσόπολις. Ἐν τῇ παλαιᾷ Λάρνακι εἶνε ἡ ἑδρα τοῦ Μητροπολίτου Κιτίου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Σωτῆρος. Πρὸς δυσμὰς τῆς Λάρνακος εὐρίσκεται ἡ μονὴ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Κοντοῦ, ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῆς ὁποίας συντηροῦνται τὰ ἐκπαιδευτικὰ τῆς πόλεως καταστήματα, ἐξαιρουμένης τῆς δημοτικῆς σχολῆς Σκάλας, ἥτις συντηρεῖται δαπάνῃ τοῦ Ἁγίου Λαζάρου· ὑπάρχει ἐν Λάρνακι καὶ ὠραῖος ναὸς τῶν Φραγκισκανῶν καὶ μετὰξὺ Σκάλας καὶ Λάρνακος ἕτερος ναὸς τῶν Δυτικῶν ὁ τῶν Καλογραιῶν (ἀδελφῶν τοῦ Ἑλέους). Ἐπὶ τῆς βορείας ἀκτῆς τῆς πόλεως εἶνε πεπηγμένη ἡ μεγάλη σιδηρὰ ἀποβάθρα καὶ παρ' αὐτὴν τὸ τελωνεῖον, τὸ διοικητῆριον, τὸ δικαστῆριον καὶ τὸ ταχυδρομεῖον. Νοτιοδυτικῶς τῆς Λάρνακος ἐκτείνονται μεγάλαι ἀλικάι, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξορύσσεται ὠραῖον ἄλας, καὶ παρ' αὐτὰς κεῖται τουρκικὸν τέμενος, Τεκκὲς καλούμενον, ἔνθα συρρέουσι πολλοὶ προσκυνηταί. Ἡ Λάρναξ θεωρεῖται ὡς ἡ ἀρχαιοτάτη πόλις Κίτιον, οὕσα πρωτεύουσα ἐνὸς τῶν ἐγγέα βασιλείων καὶ πατρίς τοῦ φιλοσόφου Ζήνωνος. Ὁ βασιλεὺς αὐτῆς Πύματος ἐδώρησεν εἰς τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον πολύτιμον ξίφος, μὲ τὸ ὁποῖον οὗτος ἐνίκησε τὸν Δαρεῖον.

Κατὰ διαφόρους ἀνασκαφὰς παρὰ τὴν Λάρνακα

εὐρέθησαν πολλὰ ἀρχαῖα μνημεῖα Φοινικικά, Ἀσσυριακά καὶ Ἑλληνικά.

Λειβάδια πρὸς βορρᾶν (450 κατ.). Ἀραδίππου πρὸς δυσμὰς τῶν Λειβαδίων, ἔχουσα δημοτικὸν σχολεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον καὶ 1230 κατ. Βορόκλινη βορειανατολικῶς τῶν Λειβαδίων (260 κατ.) καὶ βορειανατολικῶς αὐτῆς ἡ Πύλα (380 κατ.). Καλὸν Χωρίον (Βουδᾶς) πρὸς δυσμὰς τῆς Λάρνακος (430 κατ.). Δρομολαξιά νοτιοδυτικῶς τῆς Λάρνακος (260 κατ.) καὶ πρὸς νότον αὐτῆς Κίτι (680 κατ.), πλησίον δ' αὐτοῦ τὰ Περιβόλια τοῦ Κιτίου (380 κατ.). Πρὸς τὴν βορείαν ἄκραν τοῦ Κιτίου κεῖται ὁ ναὸς τῆς Παναγίας κτισθεὶς κατὰ τὸν μεσαιῶνα, καὶ πλησίον αὐτοῦ ἐρείπια πύργου Λουζινιανῶν. Πρὸς ἀνατολὰς τῶν Περιβολίων πλησίον τοῦ φάρου ἕτερος πύργος μεγαλύτερος τῶν αὐτῶν χρόνων. Τερσεφάνου βορειοδυτικῶς τοῦ Κιτίου (200 κατ.). Πάνω καὶ Κάτω Ἀλεθρικὸν πρὸς δυσμὰς τοῦ Τερσεφάνου (510 κατ.). Πάνω καὶ Κάτω Ἀγγλίσιδαι νοτιοδυτικῶς τοῦ Ἀλεθρικοῦ (270 κατ.). Ἀναφωτιά πρὸς νότον (290 κατ.) καὶ νοτιανατολικῶς αὐτῆς Μαζωτὸς (280 κατ.). Ἀλαμινὸς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Μαζωτοῦ (250 κατ.) καὶ πρὸς δυσμὰς Ἅγιος Θεόδωρος ἐπὶ τοῦ Πεντασχίνου ποταμοῦ, ἐνθα ἰξεύονται πολλὰ καὶ παγεῖαι συκαλίδες (ἀμπελοπούλια), ἔχων 560 κατοίκους. Κοφίνου Πάνω καὶ Κάτω πρὸς βορρᾶν αὐτοῦ (430 κατ.). Σκαρίνου πρὸς δυσμὰς (230 κατ.) καὶ νοτιοδυτικῶς τῆς Σκαρίνου Χοιροκοιτία (340 κατ.). Τόχνη πρὸς νότον αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ (470 κατ.). Νοτιανατολικῶς αὐτῆς κεῖται ὁ Ψεμα-

τισμένους (230 κατ.), καὶ νοτιανατολικῶς τούτου τὸ Μαρόνι ἐπὶ λαπρᾶς θέσεως (310 κατ.). Πρὸς νότον αὐτοῦ δεκαπέντε λεπτά πρὸς τὴν παραλίαν κεῖται τὸ Ζύγι, ἔθεν ἐξάγονται τὰ κεράτια τοῦ μέρους τούτου. Καλαθασὸς ἐπὶ τοῦ Βασιλοποτάμου νοτιοδυτικῶς τῆς Τόχνης (670 κατ.), ἔχουσα πολλοὺς κήπους ἐκλεμονέων πρὸ πάντων. Πρὸς νότον τῆς Καλαθασοῦ κεῖται τὸ Μαρί (Μάριον), τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ὡς μία ἀπὸ τὰς πρωτεύουσας τῶν Ἑλληνικῶν βασιλείων. Ἦδη ἔχει 250 κατ. Βάβλα πρὸς βορρᾶν τῆς Καλαθασοῦ (250 κατ.). Κάτω Δρυς ἀνατολικῶς αὐτῆς (350 κατ.). Πάνω καὶ Κάτω Λεύκαρα πρὸς βορρᾶν τῆς Κάτω Δρυός, ὡραία κώμη παράγουσα οἶνον σταφίδα, ἔλαιον κεράτια καὶ ἔχουσα δημοτικὸν σχολεῖον, παρθεναγωγεῖον, δημαρχεῖον, κωμοδικεῖον καὶ 1,700 κατ. Αἱ γυναῖκες τῶν Λευκαριτῶν κατασκευάζουσιν ἀξιόλογα κεντητὰ σινδόνια. Ἐν Λευκάροις εὕρισκεται λαμπρὸς ναὸς τοῦ Σταυροῦ, ἔνθα σώζεται τεμάχιον τοῦ τιμίου ξύλου. Πλησίον δὲ τῶν Λευκάρων ἐπὶ ὡραίας θέσεως κεῖται ἡ μονὴ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ. Ὅρᾳ πρὸς δυσμὰς τῶν Λευκάρων ἀξιόλογος κώμη ἔχουσα 430 κατοίκους καὶ παράγουσα λαμπρὰν κομανδαρίαν. Μελίνη βορειοδυτικῶς τῆς Ὁρᾶς (150 κατ.). Ὁδοῦ πρὸς βορρᾶν τῆς Μελίνης (170 κατ.). Ἁγίους νοτιανατολικῶς τῆς Ὁδοῦς (270 κατ.). Βαβατζινὰ βορειανατολικῶς (170 κατ.). Κόρνος βορειανατολικῶς τῶν Λευκάρων (330 κατ.). Ἐνταῦθα κατασκευάζονται ὑδρῖαι πῆλιναι. Πυργὰ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Κόρνου (210 κατ.) καὶ νοτιανατολικῶς αὐτοῦ Κλαυδία (220 κατ.).

ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΥΠΟΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

1.	'Αρτίμι.	Βατιλή.
Λεονάρισσον.	"Αγ. Νικόλαος.	"Αρσος.
'Ριζοκάρπασον.	Τρουπημένη.	Τρεμεθουσιά.
Γαλγνόπορνη.	"Αγ. Χαρίτων.	Μελούσσια.
Μανάγρι.	Κορνόκηπος.	Λύσις.
'Ανάσια.	Γούραι.	Κοντέα.
Κηρόδια.	Τσάτος.	'Ατλάσκα.
"Ελισίς.	Κνώδαρα.	Μακράσυλα.
Μελάναγας.	Ψηλάτος.	"Αθνα.
Γιαλουσα.	Γύφος.	Κούκλια.
'Αγ. 'Ανδρόνικος.	Λάπαλος.	Καλοψίδα.
Κουλάμερος.	Τρίκωμον.	Πέργαμος.
Πλατανισός.	"Αγ. Γεώργιος.	Ξυλοτύμβου.
"Αγ. Σιμεών.	Σπαθαικόν.	'Ορχήδια.
Βαθύλακκας.	'Αρνάδι.	Λυγόρου.
Νέτα.	Μηλιά.	Ξυλοσάγου.
Βασιλι.	Παραδείσι.	Λισοπέτρι.
Κώμη του Γιαλου.	'Αλσίδα.	'Αγία Νάπα.
Γαλάτεια.	Σανδαλάρης.	Σωτήρα.
'Επτακώμη.	Περιστερώνια.	Παραλίμνι.
Κώμη Κεπήρ.	Πηγή.	Φρέναρος.
Λειβάδια.	Γενάγας.	Δερνία.
"Αγ. Ευστάθιος.	Βετσάδα.	'Αγρητήτου.
"Αγ. Θεόδωρος.	Μαραθόδουνον.	"Αγ. Λουκάς.
Βοκωλίδας.	'Αγκαστίνα.	Βαρώσια.
Γαύρος.	Μαράθα.	4.
2.	Περίεθλια Τρικώμου.	Κυρήνεια.
Λευκόνικον.	'Ηλίτα.	Βασίλεια.
Δαυλός.	Σύγκρασις.	Λάπιθος.
"Αγ. Νικόλαος.	"Οβγαρος.	Καραβάζ.
Κρίδια.	Πραστειόν της Σίγουρης.	Μοτίθες.
Πατρίκι.	'Απαλαίστρα.	Φτέρυγα.
Γαστριά.	Πυργά.	Παλαιόσπορος.
Φλαμούδι.	Μουσουλίτα.	Πιλέρι.
"Αράνα.	3.	Πλάισια.
Γεράνι.	'Αμμόγιστος.	Φώττα.
Αυγολίδα.	"Εγκωμη.	Κρηνή.
"Αγ. 'Ανδρόνικος.	"Αγ. Σέργιος.	Κιτμουργί.
"Αγ. 'Ηλίας.	Λιμνιά.	'Αγρίδι.
Μάναργα.	Στύλος.	Κάρμι.
'Ακανθοῦ.	Γαϊδουρά.	Τέμπλος.
Μάνδραι.	Σιντα.	'Ρηάτικον.
"Αγ. 'Ιάκωβος.	Στρογγυλόν.	Καζάφανι.
Πλάτανι.	Αφάνια.	Πελλαπαίσι.
Μαλουντα.	"Ασσια.	"Αγ. 'Επίκτητος.

Κλεπίνα.
Χάρτσια.
"Αγ. 'Ανδρόνικος.
Καλογράϊα.
'Ελιά.
Μελανίσυκον.
5.
Μόρφου.
Λιόεράς.
Κορμακίτης.
'Αγ. Ειρήνη.
Δόριος.
Μύρτου.
Καμπυλή.
Σύσκληπος.
Καρπάσια.
Πετρόμανδραι.
Συριανογώρι.
Καλόν Χωρίον.
Δύο Ποταμοί.
"Αγιος 'Ηλίας.
'Αγ. Μαρίνα.
Συλλούρα.
Κοντεμένος.
'Ασώματος.
"Αγ. 'Ερμούλαος.
Δένια.
Φιλιά.
Μάσσαρα.
Κυρά.
Χρυσηλίσσι.
Πραστεϊόν.
Νικήτας.
Καζιόερά.
Κάτω Ζώδια.
Πάνω Ζώδια.
'Αργάκι.
Κατωκοπιά.
'Αστρομερίτης.
'Ορούντα.
Περιστερώνα.
'Ανάγια.
Αυλώνα.
'Αγριδάκι.
Λάφραξ Λαπίθου.

Κουροῦ Γιαννῆς.
Ποτάμι.
"Αγ. Βασίλειος.
6.
Λευκωσία.
Πάνω Δίκωμον.
Κάτω Δίκωμον.
Σιχαρί.
Βουνά.
Κουτζοθέντης.
Κυθραία.
Καλυδάκια.
Μπέη Κισού.
Νεογώρι.
Βώνη.
'Επιχώ.
Πέτρα τοῦ Διγενῆ.
'Εξω Μετόχι.
Τραχώνι.
Παλαϊκυθρον.
Κιόννηλη.
Μάμαρα.
Κοκκίνη Τριμηθιά.
Κουροῦ Μοναστήρι.
'Ιερύλακος.
"Αγ. Δεμέτιος.
'Εγκωμη.
'Ορτά Κισί.
Τράχωνας.
'Ομορφίτα.
Καίμακλι.
Παλουριώτισσα.
Μόρα.
'Ορνίθι.
Τυμβου.
Μαργόν.
'Αγιά.
'Αθηαίνου.
Πετροφάνι.
Πυρόει.
Λουρουκίνα.
Δύμπια.
'Αλάμβρα.
Πέρα Χωρίον.
Νῆσος.

Δάλι.
Ποταμί.
"Αγ. Σωζόμενος.
Πολιτικόν.
Γέρι.
'Αγλαντζιά.
"Αγ. 'Ομολογηταί.
Στροβίλος.
Πάνω Λακατάμια.
Κάτω Λακατάμια.
Πάνω Δευτερά.
Κάτω Δευτερά.
"Αγιοι Τριμηθιάς.
Παλαιόν Μετόχι.
Μιά Μηλιά.
Τσέρι.
Λαξιά.
Χρυσίδα.
7.
Πέρα.
Ξυλιάτος.
'Αγία Μαρίνα.
'Ηλιόφωτοι.
Κάτω Μονή.
Μένικον.
"Αγ. 'Ιωάννης.
Μιτσερόν.
'Αγροκηπιά.
'Αραδιοῦ.
Μαλοῦντα.
'Επισκοπειόν.
'Αργάται.
'Ανάγια.
Ψωμολόφου.
Πολιτικόν.
Μαργί.
Κοτσιάτης.
'Αναλύνοντας.
Καμπιά.
Κλήρου.
Καλόν Χωρίον.
Καταλύνοντας.
'Αγ. Βαρβάρα.
Μαθιάτης.
Λυθροδόντας.

Καπέδες.
Φιλάνι.
Στενοκαμπιά.
Φικάρδου.
Γούρρι.
Λασάνια.
"Αγ. Ἐπιφάνιος.
Καμπή.
Φαρμακῆς.
"Απλίι.
Παλαιολώρι.
"Ασκᾶς.
Σιά.
"Αλωνα.
Λειβάδια.
"Αληθινοῦ.
Πατανιστάσα.
Φτερινοῦδι.
Πολύστυπος.
Λαγουδερά.
Σαράντι.

8.

Λεῦκα.
Βοάσια.
Κόκκινα.
Παχὺς "Αμμος.
"Αγ. Γεωργούδι.
Πηγαίνια.
Χαλαίρι.
Πηγή.
"Αγ. Θεόδωρος.
Μερσινοῦδι.
Πύργος.
Λάκκος τοῦ Λιναρδιοῦ
"Αμυδαί.
Σαλειμάνι.
"Αμπέλια.
Καράβι.
Ξερόδουνος.
Λουτρός.
Βαρίσια.
Γαλήνη.
Καραδοστάσι.
"Αμπελίκου.
Μαυροβοῦνι.

"Απλίι.
Κάμπος.
Τσακίστρα.
Κύκκος μοναστ.
Πέδουλάς.
Μουδουλλάς.
Καλοπαναγιώτης.
Νίκος.
Γεράκις.
Περιστερωνάρι.
Καλὸν Χωρίον.
Πέτρα.
"Αγ. Γεώργιος.
"Αγ. Νικόλαος.
Κατύδατα.
Λινοῦ.

"Αγ. Ἐπιφάνιος.
Πάνω Βλάσος.
Κάτω Βλάσος.
"Αγρολάδου.
Κοράκου.
Καλλιανιά.
Εὐρύγρου.
"Αγ. Θεόδωρος.
Σινὰ ὄρος.
Τεμεριάζ.
Γαλάτα.
Κακοπετριά.
Σπηλιά.
Κούρδαλι.
Καννάβια.
"Αγ. Εἰρήνη.
"Αγ. Γεώργ. Κάφκαλλος.
Μανδραϊ.
Βοζακιά.
Νικητάρι.
Πάνω Κουτραφᾶ.
Κάτω Κουτραφᾶ.
"Αγκωλέμη.
"Ελαία.
Πεντάγεια.
9.
Χρυσογροῦ.
Πωμός.
"Αγ. Μαρτίνα.

Γαλλιά.
Λειβάδι.
"Αργάνα.
Μακοῦνδα.
"Εσσω Μακοῦνδα.
Πόλις.
Παλαιόμυλος.
Κινοῦσα.
Νεοχώρι.
Πρόδρομος.
Πελαγοῦσα.
"Αγ. Μερκούριος.
Μυρμηκόβι.
"Αγ. Ἰσίδωρος.
Καραμοῦλληδες.
"Ανδρολύκου.
Γούδι.
Στενή.
Λυσώ.
Περιστερωνά.
Μελάνδρα.
Φασλί.
Χόλι.
Σκούλλι.
Μελάδια.
Ζαχαριάς.
Φιλοῦσα.
Τρεμιθοῦτα.
Ἰστιγκώ.
Δροῦσια.
Εὐρέτου.
Οἶνια.
Κρίτου Τέorra.
Σκαρρός.
Κάτω "Ακουρδάλια.
Σαράμα.
Λουκροῦνου.
Κάτω "Αρόδες.
Πάνω "Ακουρδάλια.
Σύμου.
"Αναδοῦ.
Μιλιού.
Πάνω "Αρόδες.
Φύτη.
Γόλου.

Δρύμου.
Λάσα.
Κρότου Μαρόττου.
Κάθικας.
Μηλιά.
Κανναδιοῦ.
Δρύνια.
Θελέτρα.
Ἄγ. Δημητριάδος.
Μελανιοῦ.
Ψαθί.
Τέρρα.

10.

Κτήμα.
Πέγνα.
Ἀκουρσός.
Στρομπί.
Πολέμι.
Κοίλη.
Λέτυμβου.
Κούρδακας.
Καλλέπεια.
Τάλα.
Τσάδα.
Πιταυγοῦ.
Κισσόνεργα.
Τρεμηθοῦσα.
Λέμπα.
Μεσόγι.
Μωρόνερον.
Ἐμπα.
Μέσα Χωρίον.
Χλώρακας.
Πετρόδιζα.
Ἄρμου.
Ἐπισκοπή.
Ἀναβαργός.
Μαραθοῦντα.
Κονιά.
Πάφος.
Ἱερός κήπος.
Ἄγ. Μαρينوῦδα.
Κολώνι.
Ἄγ. Βαρβάρα.
Ἀχέλια.

Κούκλια.
Μανδριά.
Νικόκλεια.
Ἀναρίτα.
Τίμη.
Φοίνικας.

11.

Κελοκέδαρα.
Μιλικούρι.
Ἀσπρόγια.
Πάνω Παναγιά.
Τρεμίθα.
Μαμμούνταλι.
Λαπιθιοῦ.
Σταός.
Βρέτσια.
Κοιλίνα.
Γαλαταριά.
Ἄγ. Ἰωάννης.
Χούλου.
Ἄγ. Φώτιος.
Μαλοῦντα.
Ἀρμίνου.
Ἄγ. Νικόλαος.
Λεμόνα.
Φάλια.
Πενταλιά.
Φιλοῦσα.
Μέσανα.
Πραιτώρι.
Σαλαμιοῦ.
Κέδαρες.
Κάτω Παναγία.
Ἄγ. Μαρίνα.

Κιδάσι.
Γεροδάσα.
Ἀμαργιέτι.
Ἐλεζιόν.
Ἀξόλου.
Τραχυπέδουλα.
Σταυροκόνου.
Πρακτεῖον.
Νατά.
Ἄγ. Γεώργιος.
Δορά.

Χολέτρια.
Μαμμόνια.
Μάρωνας.
Μούσερα.
Φασοῦλα.
Πάνω Ἀρχιμανδρίτα.
Κάτω Ἀρχιμανδρίτα.
Σουσκιοῦ.
Ἀνώγυρα.
Ἄγ. Θωμᾶς.
Ἀλέκτορα.
Πατανίσκια.

12.

Κοιλάνιον.
Πρόδρομος.
Λεμίθου.
Τρεῖς Ἑλαιοί.
Παλαιόμυλος.
Καμινάρι.
Ἄγ. Δημήτριος.
Φοινί.
Πάνω Πλάτραι.
Κάτω Πλάτραι.
Μανδριά.
Μονιάτης.
Ὀμοδος.
Πέρα Πεδί.
Κουκά.
Τριμύκλινη.
Ἄγ. Μάμας.
Καπηλεῖον.
Λάνια.
Συλόκου.
Βίσα.
Ἄροσος.
Μαλλιὰ.
Κισσοῦσα.
Ποταμιοῦ.
Βουνί.
Λόφος.
Δωρός.
Ἄγ. Γεώργιος.
Κάτω Λιμνάτης.
Πάνω Λιμνάτης.
Μονάγρι.

"Αγ. Θεράπων.
"Αγ. Ἀμείρσιος.
Κλαδύς.
Πάνω Κυβίδες.
Κάτω Κυβίδες.
Πάργα.

13.

Λεμητσός.
Κορρή.
Γεράσια.
Ἀψιού.
Ἀπαΐσια.
Πραστεῖον.
Ἀχρούντα.
Μαθικολώνη.
Φασούλα.
Φοινικάρια.
Σπιτάλι.
Παραμύθα.
Παλώδια.
Χαλάσσα.
Σούνη.
Σανήχη.
Σωτήρα.
Καλογενάτα.
Παραμύθη.
Αὐδῆμου.
Πραστεῖον.
Πουσούρι.
Βούναςος.
Καντού.
Ἰψίνας.
Ἐρήμη.
Κολόσσι.
Ἐπισκοπή.
Ἀκρωτήρι.
Ἀσώματος.
Τραγώνι.
Ζακάνι.
Πολεμίδι.
Ἀγ. Φύλαξις.
Ἀγ. Ἀθανάσιος.
Μέσα Γετονειά.
Γερμασόγεια.
Μουταγιάνα.
Ἀγ. Τύχωνας.

Ἀρμενογῶρι.
Παρεκκλήσια.
Πύργος.
Μονή.
Μοναχρούλλι.
Πεντάκωμον.

14.

Λεύκαρα.
Ὀδοῦ.
Μελίνη.
Ἀγιούς.
Βαθατζινιά.
Δελίκηπος.
Κόρνος.
Κάτω Δρῦς.
Βάβλα.
Λάγια.
Ἀκαπνοῦ.
Βίλλα.
Κλωνάρι.
Κελλακί.
Σανίδα.
Βάσα.
Παρσάτα.
Σκαρίνου.
Κορίνου.
Ἀγ. Θεόδωρος.
Χοιροκοιτία.
Δράπη.
Ἀγνάτα.
Καλαθασός.
Τόγνη.
Ψευματισμένος.
Μαρόνι.
Μαρί.
Ζύγι.
Ὀρά.
15.
Λάριναξ.
Μορσιλωτή.
Προῦ.
Ψευδῆς.
Ἀγ. Ἀννα.
Κλαυδιά.
Κώγη.

Καλὸν Χωρίον.
Δρομολαξιά.
Ἄρπερα.
Ἀλεθρικόν.
Τερσεφάνου.
Ἀγγλισταί.
Κίτι.

Κυδισίλι.
Σορτάδες.
Περιστόλια.
Μενεοῦ.
Μεννόγια.
Ἀναρωτία.
Μαζωτός.
Ἀλαμινός.
Ἀραδίππος.
Λειθάδεα.
Κελλιζά.
Βορόκλινη.
Πύλα.
Τροῦλλοι.
Ἀδελλερόν.

16.

Καλὸν Χωρίον.
Ἀρακαπᾶς.
Μύλος.
Διερώνα.
Λουβαράς.
Ὀρόγκον.
Ἀθρακός.
Ἀγ. Παῦλος.
Ζωοπηγή.
Ἀγ. Κωνσταντῖνος.
Συκοπέτρα.
Πελένδρια.
Κάτω Μύλος.
Ἀγ. Θεόδωρος.
Ἀγ. Ἰωάννης.
Ποταμίτισσα.
Δύμαι.
Ἀγρός.
Ἀγρίδια.
Κυπερούντα.
Χανδριά.
Ἐπαγώνια.

ΣΥΝΑΞΑΡΙΟΝ
ΑΓΙΩΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Α'

ΑΓΙΟΣ ΡΗΓΙΝΟΣ
ΚΑΙ ΟΡΕΣΤΗΣ

ΕΝ ΔΕΜΕΣΩΙ

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς «Ἀληθείας»

1903

ΤΟ ΠΑΡΟΝ συναξάριον καὶ ἡ ἀκολουθία τοῦ
'Αγ. Ρηγίνου ἐκδίδεται ἐκ χειρογράφου ἀνήκοντος
εἰς τὴν κώμην Φασούλλαν. Παρ' αὐτὴν, ἐν ἀγγλ.
μίλιον ΝΑ:, εὐρίσκονται τοῖχοι κατεστραμμένους
ἐκκλησίας, φερούσης τὸ ὄνομα τοῦ 'Αγίου καὶ
ἐχούσης θολωτὸν ὑπόγειον, ὅπου δεικνύεται ὁ
τάφος αὐτοῦ. Πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ κατερχομένου
δεικνύεται καταχωσμένος ὁ τάφος τοῦ 'Αγίου
'Ορέστου, ὁ δὲ τοῦ 'Αγ. Ρηγίνου εἶναι κτισμένος
διὰ μεγάλων λίθων ἀποτελούντων κυρτὸν σκέ-
πασμα, τοῦ ὁποίου μέρος κατεστράφη. Ἐνταῦθα
προσέρχονται πρὸς θεραπείαν οἱ πάσχοντες ἐκ
πυρετοῦ, ἰδίως ρίγους, τὴν δὲ κ' τοῦ Αὐγουστοῦ
ὅτε τιμῶνται οἱ Ἅγιοι, τελεῖται λειτουργία καὶ
ψάλλεται ἡ ἀκολουθία ἐκ τοῦ ἐκδιδόμε-
νου χειρογράφου. Τοῦτο φαίνεται ἀντιγραφὴν
κατὰ τὰ μέσα τῆς προπαραελθούσης ἐκατονταετηρί-
δος, καὶ γέμει ἀνορθογραφῶν, ἰδίως τὸ προσ-
ηρημένον συναξάριον. (συνηθεστάτη ἀνορθο-
γραφία εἶναι Ριγίνος καὶ Ὁρέστης) ἀπο-
τελεῖται δὲ ἐκ 40 σελίδων, μεθ' ἧς ἔπονται δύο
χωριστὰ φύλλα γραφῆς παλαιότερας περιέχον-
τα τὸν βίον τῶν ἁγίων εἰς ἀρχαίαν γλῶσσαν. Τὸ
φερόμενον ὄνομα τῆς πόλεως Λεμεσοῦ Νεμεσός,
ἦτο εὐχρηστον πρὸ τῶν Φράγκων, ἴσως δὲ καὶ τὸ
τῆς κώμης Φασούλλας, ὅπερ φέρεται Φασούλεια.

Εἶναι δὲ ἡ κώμη πράγματι παλαιά, ὡς μαρτυροῦσι πολλοὶ περίξ ἀνορυσσόμενοι συχνῶς ἐπιτόμβιοι στηλαι, ἰδίως δὲ τὸ Κ Ἀ σ τ ρ ο ν, ἡ Ἀκρόπολις, ἐφ' ἧς ὑπῆρχεν ἱερὸν τοῦ Διὸς (Richter, Ancient Places of Worship in Kypros. ἀρ. 46) ἐπὶ δὲ τῶν βυζαντιακῶν χρόνων ναῖσκος τῆς Παναγίας, ὡς μαρτυρεῖ τὸ σφζόμενον ὄνομα Χρυσοκαστρίτισσα, οἷον ὑπάρχει καὶ ἐν Σίφνῳ. Ἐκεῖ ἀναβαίνοντες οἱ Φασουλλιώται, τελουσι λειτουργίαν τὴν Τρίτην τοῦ Πάσχα, φυλάττοντες ὡς φαίνεται, συνήθειαν τῶν χρόνων καθ' οὓς ἤκμαζεν ἡ κώμη. Τὸν Ἅγιον Ρηγίνον, ὅστις κατὰ τὸ συναξάριον ἦλθεν ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων εἰς τὴν Φασούλειαν, δὲν ἀναφέρει μὲν μετὰ τῶν ἄλλων Ἀγίων τῆς Κύπρου ὁ Μαχαιρᾶς (Σά. θα, Μεσ. Βιβλ. Β', σ. 68) ἀλλ' εἶναι προφανῶς διάφορος τοῦ Ἱερομάρτυρος Ρηγίνου, ἐπισκόπου Σκοπέλων, οὗ τὴν μνήμην ἐορτάζει τὴν κ' τοῦ Φεβρουρίου ἡ Ἐκκλησία, καὶ καθαρώς κυπριακὸς Ἅγιος. Τοῦ παρόντος φυλλαδίου τὸ τίμημα θὰ διατεθῇ πρὸς συντήρησιν τοῦ ἐπ' ὀνόματι Αὐτοῦ τιμωμένου παρεκκλησίου τῆς Φασούλλας.

1902, Μαΐου 4.

ΜΗΝΙ ΑΥΓΟΥΣΤΩ, Κ', ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ
ΕΝΔΟΞΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΡΗΓΙΝΟΥ ΚΑΙ ΘΡΕΣΤΟΥ

Ἐσπέρας μετὰ τὸν προοιμιακὸν ψαλμὸν,
στιχολογοῦμεν τὸ, Μακάριος ἀνὴρ· εἰς δὲ τὸ,
Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους η΄· καὶ ψάλλομεν
στιχηρὰ προσομῳα, τῶν Ἀγίων καὶ τῆς
ἐορτῆς.

Ἦχος α΄.

Ω τοῦ παραδόξου θαύματος, ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς
ἣς ἐν μνημείῳ τίθεται, καὶ κλιμαξὶ πρὸς
οὐρανὸν ὁ τάφος γίνεται, εὐφραίνου Γεθσημανῇ, τῆς
Θεοτόκου τὸ ἅγιον τέμενος, βοήσωμεν οἱ πιστοὶ, τὸν
Γαβριὴλ κεκτημένοι ταξίαρχον. Κεχαριτωμένη χαῖρε,
μετὰ σοῦ ὁ Κύριος, ὁ παρέχων τῷ κόσμῳ, διὰ σοῦ
τὸ μέγα ἔλεος.

Βαβαὶ τῶν σὼν μυστηρίων Ἀγνή, τοῦ Ὑψίστου
θρόνου ἀνεδείχθης Δέσποινα, καὶ γῆθεν
πρὸς οὐρανὸν, μετέστης σήμερον· ἡ δόξα σου εὐπρεπῆς,
θεοφεγγέσιν ἐκλάμπουσα χάρισι· Παρθένοι σὺν
τῇ μητρὶ, τοῦ βασιλέως πρὸς ὕψος ἐπάρθητε. Κεχαριτωμένη
χαῖρε, μετὰ σοῦ ὁ Κύριος, ὁ παρέχων
τῷ κόσμῳ διὰ σοῦ τὸ μέγα ἔλεος.

~ **Τ**ὴν σὴν δοξάζουσι Κοίμησιν, Ἐξουσίαι Ὁρῶναι,
 Ἀρχαὶ Κυριότητες, Δυνάμεις καὶ Χερουβείμ,
 καὶ τὰ φρικτὰ Σεραφεῖμ ἀγαλλονται γηγενεῖς, ἐπὶ
 τῇ θεῖᾳ σου ὁδῷ κοσμοῦμενοι· προσπίπτουσι βασιλεῖς,
 σὺν Ἀρχαγγέλοις Ἀγγέλοις καὶ μέλπουσι. Κεχαρίτω-
 μένῃ χαῖρε, μετὰ σοῦ ὁ Κύριος, ὁ παρέχων τῷ κόσ-
 μῳ, διὰ σοῦ τὸ μέγα ἔλεος.

Ἔτερα στιχῆρά τῶν Ἀγίων, ἥχος, δ΄.

Ἐδωκας σημείωσιν.

Τὸ μακαριώτατον, καὶ κατὰ τὰ πάντα σεβά-
 σμιον, τοῖς ἀξίοις ποθοῦμενον τέλος ἀπειλή-
 φατε, καὶ τὰς δι' αἰῶνας, γενναῖαι, ἐλπίδας· καὶ ἀνα-
 βλύξετε ἡμῖν κρουνοὺς θαυματων, φλογμὸν ἑξαίροντας,
 παθῶν ψυχῆς καὶ σώματος, τῶν εὐσεβῶς τὴν ἐτή-
 σιν Ἑσπέρην ὑμῶν πάντοτε ἐκτελούντων, πανεύ-
 φημοι.

Ρηγίνος ὁ ἐνδοξος, καὶ ὁ Ὁρέττης ὁ πάνσω-
 φος, ἡ δυὰς ἡ πανάριστος, Τριάδος λαμπρό-
 τησι κατηγλαίσμενοι, καὶ πεποικιλμένοι, ταῖς τῶν
 στιγμῶν καλλοναῖς, μετὰ Ἀγγέλων αἰεὶ ἀγαλ-
 λονται· τοῖς πίστει δὲ τὴν ἐνδοξον, καὶ ἱερὰν αὐτῶν
 ἄθλησιν, ἐορτάζουσι νέμουσι, φωτισμὸν τε καὶ ἔλεος.

3 **Λ**ῖθοι τελειότατοι, τῷ μαρτυρίῳ τεμνόμενοι, ταῖς
 ποιναῖς λαξευόμενοι, οἱ Ἅγιοι πέφηναν, οἱ
 κοδομηθέντες, εἰς Ναὸν Κυρίου, καὶ τῶν εἰδώλων τοῦς
 βωμοὺς καὶ τὰ τεμένη κατεδαφίσαντες· αὐτοὺς οὖν
 μακαρίσωμεν, ὡς παραδείσου οἰκήτορας, ὡς ναοὺ ἁ-
 ναθηματα, οὐρανίου ὑπαρχοντα.

Χάριν ἀπαντλήσατε, καὶ φωτισμὸν ἀπαρύσασθε
εὐφροσύνην καὶ ἔλεος, λειψάνους προσψαύον-
τες, ἱερῶν Μαρτύρων, Ρηγίνου καὶ Ὁρέστου, ἐξ ὧν
πηγάζει δαψιλῶς. τῶν ἱαμάτων θεία ἐνέργεια· καὶ
τούτους μακαρίζοντες, ὡς τοῦ Κυρίου θεράποντας,
ἐκτενῶς ἐκδοήσωμεν ὁ Θεὸς ἡμῶν δόξα σοι.

Καὶ τυπτόμενοι μάστιγι, καὶ δεινῶς περνιζόμε-
νοι, καὶ φρουρᾷ μακάριοι καθειργνύμενοι, τέ-
λους ἀμείβετε θλιβόμενοι, σάκκῳ συγκλειόμενοι,
καὶ βυθῷ προσομιλῶν, καὶ θαλάσῃ ποντοῦμενοι, καὶ
δεξάμενοι τὸ μακάριον τέλος, οὐκ ἡρνήσασθε, τὸν
δεσπότην τῶν ἀπάντων, κλέος μαρτύρων, πανεύφημοι.

Δόξα, ἡχος δ'.

Στρατευθέντες τῷ Χριστῷ, τὰ ἐπὶ γῆς τερπνὰ
4 κατελίπατε· καὶ τὸν σταυρὸν ἐπ' ὧμων ἄ-
ραντες, διὰ βασάνων πολυπλόκων, αὐτῷ ἠκολουθή-
σατε, καὶ ἐναντίον βετιλέων καὶ τυράννων, μὴ ἁρ-
νησάμενοι αὐτόν. Ἄγγελοι τὰ βραβεῖα τῆς νίκης,
σὰς κεφαλὰς ὑμῶν κατέστεψαν, παρρησιασμένοι τῇ
ψυχῇ, καὶ φαιδρῶς εἰς τὸν νυμφῶνα, τὸν μέγαν συν-
εληλύθατε. Ρηγίνε, τὸ κλέος τῶν Μαρτύρων, καὶ
Ὁρέστα, τῶν δαιμόνων ὀλοθρευτὰ, ἀλλ' ὦ μεγαλο-
μαρτυρες, παρρησίαν ἔχοντες, τῷ Σωτῆρι τῶν ὅλων
πρεσβεύσατε ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Καὶ νῦν. Τῆς ἐορτῆς.

Δεῦτε ἀνυμνήσωμεν λαοί, τὴν Πανάγιον παρ-
θένον ἀγνήν, ἐξ ἧς ἀρρήτως προῆλθε σαρκῶ-
θεὸς ὁ λόγος τοῦ Πατρὸς, κράζοντες καὶ λέγοντες,
εὐλογημένη σὺ ἐν Γυναιξί· μακαρία ἡ γαστήρ, ἡ χω-
ρήσασα Χριστόν· αὐτὰρ ταῖς ἁγίαις χερσὶ τὴν ψυ-

χὴν παραθεμένη, πρέσβευε Ἀχραντε, σωθῆναι τὰς
ψυχὰς ἡμῶν.

Εἰσοδος, τὸ Φῶς ἱλαρόν. Προκείμενον τῆς
ἡμέρας καὶ τὰ Ἀναγνώσματα.

Προφητείας Ἡσαΐου τὸ Ἀνάγνωσμα.

Τάδε λέγει κύριος· πάντα τὰ ἔθνη συνήχθησαν
ἅμα, καὶ συναχθήσονται ἄρχοντες ἐξ αὐτῶν·
5. τίς ἀναγγελεῖ ταῦτα ἐν αὐτοῖς; ἢ τὰ ἐξ ἀρχῆς τίς
ἀκουστὰ ποιήσει ἡμῖν; ἀγαγέτωσαν τοὺς μάρτυρας
αὐτῶν, καὶ εἰπάτωσαν ἀληθῆ· γίνεσθέ μοι μάρτυρες
καὶ ἐγὼ μάρτυς Κύριος ὁ Θεός, καὶ ὁ παῖς ὃν ἐξε-
λεξάμην· ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύσετε μοι, καὶ συνῆτε,
ὅτι ἐγὼ εἰμι, ἐμπροσθέν μου οὐκ ἐγένετο ἄλλος Θεός,
καὶ μετ' ἐμὲ οὐκ ἔσται, ἐγὼ εἰμι ὁ Θεός καὶ οὐκ ἔσται
παρεξ ἐμοῦ ὁ σῶζων· ἐγὼ ἀνήγγειλα καὶ ἐσῴψα, καὶ
οὐκ ἦν ἐν ὑμῖν ἀλλότριος· ὑμεῖς ἐμοὶ μάρτυρες καὶ ἐγὼ
κύριος ὁ Θεός· ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ἐγὼ εἰμι, καὶ οὐκ ἔστιν
ἐκ τῶν χειρῶν μου ἐξαιρούμενος· ποιήσω, καὶ τίς ἀ-
ποστρέψει αὐτό; οὕτω λέγει Κύριος ὁ Θεός, ὁ λυτ-
ερούμενος ἡμᾶς ὁ ἅγιος Ἰσραὴλ.

Σοφίας Σολομῶντος τὸ Ἀνάγνωσμα.

Δικαίων ψυχαὶ ἐν χειρὶ Θεοῦ, καὶ οὐμὴ ἄφηται
αὐτῶν βάσαντος· ἔδοξαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων
τεθνάναι, καὶ ἐλογίσθη κάκωσις ἡ ἐξοδος αὐτῶν, καὶ
ἡ ἀφ' ἡμῶν πορεία σύντριμμα· οἱ δὲ εἰσιν ἐν εἰρήνῃ,
καὶ γὰρ ἐν ὕψει ἀνθρώπων, ἐὰν κολασθῶσιν, ἡ ἐλπίς
αὐτῶν ἀθανασίας πλήρης· καὶ ὀλίγα παιδευθέντες,

μεγάλα εὐεργετήθησονται· ὅτι ὁ Θεὸς ἐπείρασέν αὐ-
τὸν, καὶ ἐῴρεν αὐτοὺς ἄξιους ἑαυτοῦ ὡς χρυσόν ἐν
χωνεύτηρι· ἐδοκίμασεν αὐτούς, καὶ ὡς ὁλοκάρπωμα
θυσίας προσεδέξατο αὐτούς· καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς
αὐτῶν ἀνάλαμψουσι, καὶ ὡς σπινθήρες ἐν καλάμῃ
διαδοραμοῦνται· κρινοῦσιν ἔθνη, καὶ κρατήσουσι λαῶν,
καὶ βασιλεύει αὐτῶν Κύριος εἰς τοὺς αἰῶνας· οἱ πεποι-
θότες ἐπ' αὐτὸν συνήσουσιν ἀλήθειαν, καὶ οἱ πιστοὶ
ἐν ἀγάπῃ προσμενοῦσιν αὐτῷ· ὅτι χάρις καὶ ἔλεος
ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς
αὐτοῦ.

Σοφίας Σολομῶντος τὸ Ἀνάγνωσμα.

Δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι, καὶ ἐν Κυρίῳ ὁ
μισθὸς αὐτῶν· καὶ ἡ φροντίς αὐτῶν παρὰ ὑ-
ψίστῳ· διὰ τοῦτο λήφονται τὸ βασίλειον τῆς εὐφρε-
πείας, καὶ τὸ διαδῆμα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς Κυρίου.
ὅτι τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ σκεπάσει αὐτούς, καὶ τῷ βραχίονι
ὑπερασπιεῖ αὐτῶν· λήφεται πανοπλίαν τὸν ζῆλον αὐ-
τοῦ, καὶ ἐπλοποιήσῃ τὴν κτίσιν εἰς ἄμυναν ἐχθρῶν·
ἐνδύσεται θώρακα δικαιοσύνης, καὶ περιθήσεται κο-
ρυθα, κρίσιν ἀνυπόκριτον· λήφεται ἀσπίδα ἀκαταμά-
χητον, ὁσιότητα· ὀξυνεῖ δὲ ἀπότομον ὄργανον εἰς ρομ-
φαίαν· συνεκπολεμήσῃ αὐτῷ ὁ κόσμος ἐπὶ τοὺς πα-
7. τέρφρονας· πορεύσονται εὐτοχικὲς βολίδες ἀστραπῶν,
καὶ ὡς ἀπὸ εὐκύκλου τόξου τῶν νεφῶν ἐπὶ σκοπὸν
ἐλθοῦνταί, καὶ ἐκ πέτρῳ βόλου θυμοῦ πλήρεις ριφήσου-
νται· χαλάζαι· ἀγανακτήσει κατ' αὐτῶν ὕδωρ θα-
λάσσης· ποταμοὶ δὲ συγκλύσουσιν ἀποτόμως· ἀντιστή-
σεται αὐτοῖς πνεῦμα θυνάμεως, καὶ ὡς λαίλαψ ἐκ-
λικμήσει αὐτούς, καὶ ἐρημώσῃ πάντας τὴν γῆν ἀνο-
μία, καὶ ἡ κακοπραγία περιτρέψῃ θρόνους θυναστῶν·

ἀκούσατε οὖν βασιλεῖς καὶ σύνετε, μάθετε δικασταὶ
περατῶν γῆς, ἐνωτίσασθε οἱ κρατοῦντες πληθους,
καὶ γεγαυρωμένοι ἐπὶ ὄχλοις ἐθνῶν ὧν ἐδόθη παρὰ
Κυρίου ἡ κράτησις ὑμῖν, καὶ ἡ δυναστεία παρὰ
ὑψίστου.

Εἰς τὴν λιτὴν Στέχηρά· Ἰδιόμελά· Ἥχος, α'.

Τὸ διστέλεγον ἄθροισμα, οἱ λάτρευταὶ τῆς Ἀγί-
ας Τριάδος, ὡσπερ ἀστέρες φαεινοί, ἐκ τῆς
ἐώας φανέντες, τὴν κτίσιν συγκαλοῦσι, πρὸς ἱερὰν
πανηγυρίν, Ρηγίνος οὖν Ὁρέσι τῷ σφῶ· τὰς γὰρ
σάρκας αὐτῶν, βασάνοις παρέδωκαν· καὶ τῷ αἵματι
τὴν γῆν προσφυώσαντες, στετηφόροι ἐν οὐρανοῖς, μετ'
Ἀγγέλων χορεύουσιν αἰτούμενοι ὑπὲρ ἡμῶν τὸν φι-
8 λάνθρωπον Θεὸν πλημμελημάτων ἄρεσιν ὡρῇ-
θῆναι καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Εὐρραίνου ἐν Κυρίῳ, Νεάπολις Νεμεσοῦ, τῶν
Κυπρίων ἀγάλλου καὶ χορευε, πίστει λαμπρο-
φρόνους, τὴν Λάρνακα Ρηγίνου τε καὶ Ὁρέστου, τῶν
πανευθεσίων ἀθλητῶν, ἐν κλίποις κατέχευσα ὡς θη-
σαυρόν, βαθυτάλαντον καὶ ἀνεξάλειπτον· μεθ' ὧν καὶ
ἡμεῖς ὁσημέραι ἀπαρυόμενοι, ἐξ αὐτῆς τὰ τῶν ἰάσε-
ων ρεῖθρα, ἀπὸ πάσης ἀπαλλαττομεθα νόσου, εὐχα-
ριστοῦντες Θεῷ, τῷ κηδεμόνι καὶ σωτῆρι τῶν ψυχῶν,
καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν.

Μεγαλομαρτυρὰ ἀθλητὰ τοῦ Χριστοῦ Ρηγί-
γενναϊότατε, οὖν ῥωμαῖέω φρονήματι, τὸν ὄν-
τως Θεὸν μεγαλοφώνως ἐν στασίῳ ἐκήρυξας, τῶν πα-
ρόντων καταφρονήσας ὡς προσκαίρων· καὶ νῦν ἐν οὐ-
ρανῷ ἐπαγαλλόμενος οὖν τοῖς χειροῖς τῶν Ἀγγέλων,
ἐπαύστως τὸν Χριστὸν, ἐν υἱὸν Θεοῦ παρρησίᾳ ὡμῶς

λόγητας, ικέτευε εἰρηνεῦσαι τὸν Κόσμον, καὶ τὴν τοῦ
ρίγους νότον ἐξ ἀνθρώπων ποιῆσαι, ἐκ χινδύνων λυ-
τρούμενον ἡμᾶς πάντοτε ἀεὶ, τοὺς ἐν πίστει, καὶ πόθῳ
ἀσπαζομένους τὴν πανσεβάσμιόν σου Θήκην, καὶ τὴν
ἀγίαν σου μνήμην ἐορτάζοντας.

9. Δόξα. Ὡχος, πλ. α΄,

Δεῦτε φιλομάρτυρες πάντες εὐωχθῶμεν, ἐν τῇ
πανσέμῳ πανηγύρει τῶν Ἀθλοσφῶν, καὶ
πνευματικῶς πανηγυρίσωμεν σήμερον συγκαλεῖται
ἡμᾶς ἡ πανσεβάσμιος πανήγυρις Ρηγίνου τοῦ μεγα-
λομάρτυρος καὶ Ὁρέστου, τράπεζαν ἡμῖν παρατιθε-
μένη τὰς ἀριστείας τῶν παλαισμάτων αὐτῶν, καὶ τὴν
πανσεβάσμιον καὶ ἱερὰν Θήκην τῶν αὐτῶν Λειψάνων,
ἱάματα ὡς νάματα βλύζονταν πᾶσι τοῖς πιστῶς αὐ-
τῇ προσιοῦσι, καὶ ἀρνούμενοις ἐξ αὐτῆς ἰασιν ψυχῶν
τε καὶ σωμάτων καὶ δεινῶν ἀπαλλαγὴν καὶ τὸ μέγα
ἔλεος. Καὶ νῦν τῆς Ἑορτῆς.

Ασατε λαοί, τῇ Μητρὶ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἄσατε·
σήμερον γὰρ τὴν ὀλόφωτον ψυχὴν αὐτῆς, εἰς
πᾶς ἀχράντους παλάμας, τοῦ ἐξ αὐτῆς σαρκωθέντος-
ἄνευ σπορᾶς παρατίθησιν· ὧ καὶ πρεσβεύει ἀδελφεί-
πτως, δωρηθῆναι τῇ οἰκουμένῃ, εἰρηνὴν καὶ τὸ μέγα
ἔλεος.

Εἰς τὴν στίχον στιχηρὰ, προσόμοια, Ὡχος α΄.

Πανεύφημοι μάρτυρες ὑμᾶς.

Ρηγίνε καὶ Ὁρέστα ὑμᾶς, ὁ τῆς δόξης κύριος,
κατακοσμήσας ταῖς χάρισι, ταῖς τῶν ἱάσεων,

10. θαυμαστοὺς ἐν κόσμῳ, εὐκλείως ἀνέδειξε, νοσοῦν-
τας δι' ὑμῶν θεραπεύων αἰεὶ διὸ πρεσβεύσατε, δωρη-
θῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, τὴν εἰρήνην καὶ τὸ μέγα
ἔλεος.

Στίχος, Θαυμαστός ὁ Θεὸς ἐν τοῖς.

Ρηγίνε καὶ Ὁρέστα ὑμεῖς, ἐπὶ γῆς ἀθλήσαντες,
ἐν οὐρανοῖς συγχορεύετε, σὺν ἀτωμάτοις γὰρ
αἰεὶ παρυστώτες, τῇ Τριάδι Ἅγιοι, καὶ δόξῃ ἐντρο-
φῶντες ἀγαλλεσθε· διὸ πρεσβεύσατε, δωρηθῆναι ταῖς
ψυχαῖς ἡμῶν, τὴν εἰρήνην καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Δόξα. Ἦχος δ'.

Τῆς Χαλκηδόνος ἄνθη τὰ τερπνότετα, οἱ ἐν
πολέμοις καὶ στρατείᾳ διαπρέψαντες, Ρηγίνος
καὶ Ὁρέστης οἱ Μεγαλομάρτυρες, οἱ διὰ Χριστὸν
Κύπρον οἰκήσαντες, καὶ Φασουλέων μέγιστοι φρουροὶ
ὑπ' αὐτοῦ προχειρισθέντες, συγκαλοῦνται νῦν ἡμᾶς,
11. πρὸς ἐστιασιν πνευματικῇν· δεῦτε σὺν φιλόρο-
τοι ἐντροφῆσθαι, τῶν τερατουργημάτων αὐτῶν, οὓς
καὶ πρὸς Κύριον πρέσβεας ληψώμεθα· ἵνα δι' αὐτῶν
τύχωμεν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρί-
σεως. Καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς.

Τὴν πάνσεπτον σου Καίρην, Παναγία παρ-
θένε Ἄγνη, τῶν ἀγγέλων τὰ πλήθη ἐν οὐρανῷ,
καὶ ἀνθρώπων τὸ γένος ἐπὶ τῆς γῆς μακαρίζου·
ὅτι μήτηρ γέγονας τοῦ ποιητοῦ τῶν ἀπάντων Χριστοῦ

πρὸ θεοῦ· αὐτὸν ἱκετεύουσα. ὑπὲρ ἡμῶν μὴ παύσῃ
δεόμεθα, τῶν εἰς σὲ μετὰ Θεόν, τὰς ἐλπίδας θεμέτι-
γων, Θεοτόκε πανύμνητε καὶ ἀπειρογάμη.

Τροπᾶριον ἤχος, δ΄

Μαρτύρων σύλλογος νῦν εὐφραίνεται· ἀγγέλων
ἄσμασι μεγαλύνομεν, τὴν μνήμην ὑμῶν ἅγι-
οι, ἅπαντες μελωδοῦντες, καὶ πιστῶς ἑκδοῶντες,
χαίροντες τῆς Τριάδος, Δυνάς μαρτύρων καὶ κλέος·
Ῥηγίνε καὶ Ὁρέστα, ὑπὲρ ἡμῶν αἰεὶ προσδευέτε.

Δόξα, τὸ αὐτό. Καὶ νῦν, τῆς Ἑορτῆς.

Ἐν τῇ γεννήσει τὴν παρθενίαν ἐφύλαξας, ἐν τῇ.

Εἰς τὸν Ὁρθρον, μετὰ τὴν α΄ στιχολογίαν

Καθίσματα, ἤχος α΄. Τὸν τάφον σου σωτήρ.

12. **Ρ**ηγίνον οἱ πιστοί, καὶ Ὁρέστην σὺν τούτῳ,
ἀθλήσαντας στερεῶς, καὶ ἐχθρὸν καθελόντας,
συμφώνως ὑμνήσωμεν· τὸν Χριστὸν μεγαλύνοντες,
οὗτοι θαύμασιν τῶν παθημάτων τὸ σκότος ἐκδιώ-
κουσιν, φωταγωγοῦντες τοῖς ἐν πίστει, αὐτοῖς προσπε-
λάζουσιν.

Δόξα, τὸ αὐτό. Καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς.

Οπάντιμος χορὸς, τῶν σοφῶν ἀποστόλων, ἡρώ-
δῃ θαυμαστῶς, τοῦ κηδεῖναι ἐνδύξας, τῇ

σῶμα σου τὸ ἄχραντον, Θεοτότε πανύμνητε· οἷς συνύμνησαν καὶ τῶν Ἀγγέλων τὰ πλήθη, τὴν μετάστασιν, τὴν σὴν σεπτῶ· εὐφημοῦντες, ἣν πίστει ἑορτάζομεν.

Εἰς τὴν β'. στιχολογίαν καὶ ἤχος δ'. Ὁ ὑψωθείς.

Καταβαλόντες τοῦ ἐχθροῦ τὰς ἐπάρσεις, τῇ καρτερίᾳ τῶν δεινῶν, Ἀθλοφόροι, τὸν οὐρανὸν ὤκῃσατε γηθόμενοι, Ρηγίνε παναοίδιμε, καὶ Ὁρέστα παυμάκαρ· ὅθεν μακαρίζεσθε, εἰς αἰῶνα αἰῶνος, ὑπὲρ ἡμῶν πρεσβεύοντες Χριστῷ, τῶν ἐκτελούντων ὑμῶν τὰ μνημόσυνα.

Δόξα, τὰ αὐτὰ, Καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός.

Ταχὺ προκατάλαβε.

Τὴν σὴν ἑορτάζομεν, κοίμησιν ἄχραντε· ἐν ᾗ παραγέγονεν, ὁ διὰ σοῦ σαρκωθείς Χριστός· ὁ
13 Θεὸς ἡμῶν, μετὰ δόξης ἀπάτου, προσλαβεῖν τὸ σὸν πνεῦμα, καὶ μετέστης ἐν δόξῃ, μὴ λιποῦσα τὸν κόσμον, πρεσβείαις σου Θεοτόκε σκέπουσα τοὺς ὑμνοῦντάς σε.

Μετὰ τὸν πολυέλεον καὶ ἤχος, πλ. δ'.

Τὴν σοφίαν καὶ λόγον ἐν σοί.

Τὰ τῆς πίστεως ἄνθη, τοὺς νοητοὺς μαργαρίτας Κυρίου καὶ ἀθλητάς, Ρηγίνογ τιμήσω·

μέν· καὶ Ὁρέστην τοὺς Μάρτυρας· ὡς τοῦ ἐχθροῦ τὴν
πλάνην· ἐνθέως πατήσαντας· καὶ τῶν εἰδομένων πα-
σαν ἰσχὺν ἐδαφίσαντας· ὅθεν ἐπαξίως· οὐρανίθεν τὸ
στέφος· τῆς νίκης δεξάμενοι· σὺν Ἀγγέλοις χορεύου-
σιν διὸ πίστει βοήσωμεν, πρεσβεύσατε Χριστῷ τῷ
Θεῷ, τῶν πταισμάτων ἄφεσιν δωρήσασθαι, τοῖς ἐορ-
τάζουσι πόθῳ, τὴν ἁγίαν μνήμην ὑμῶν.

Δόξα, τὸ αὐτὸ. Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς.

Η Θεὸν συλλαβοῦσα ἄνευ σπερμᾶς, σαρκωθέντα
τεκοῦσα δίχα φθορᾶς· τὴν νέαν ἀμφοτέρωθεν,
ἀφθαρσίαν τοῦ Πνεύματος· ὡς γὰρ ζωῆς σὺ μήτηρ,
καὶ πάντων βασίλισσα, πρὸς τὴν ζωὴν μετέστης,
παρθένη τὴν αὔλον, ὅθεν ἐπαξίως, ἀληθῶς ἀνεδείχθης,
νεφέλῃ πηγάζουσα, τῆς ζωῆς ἡμῶν νάματα. Θεομητ-
τορ πανάμωμε, πρέσβευε τῷ σῶν υἱῷ καὶ Θεῷ, πταί-
14. σμάτων ἄφεσιν δωρήσασθαι, τοῖς προσκυνουσίν
ἐν πίστει σὴν ἁγίαν μέταστασιν.

Οἱ ἀναβαθμοὶ, τὸ α'. Ἀντίφωνον· τοῦ δ'. ἤχου·

Προκείμενον· Θαυμαστὸς ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις.
Στίχος. Τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ θαυμάστωσεν

Εὐαγγέλιον. Ζήτηι Ἀπριλίου, κγ'. ὁ Ν'.

Δόξα. Ταῖς τῶν ἀθλοφόρων πρεσβείαις.
Καὶ νῦν. Ταῖς Θεοτόκου πρεσβείαις ἐλεήμων.
Ἐλεησόν με ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου.

Ἦχος, β'.

Τοὺς νεαροὺς φωστῆρας τῆς πίστεως, Πήγνυν
καὶ Ὁρεστέην τιμῶμεν, ὅτι ἡ/ἐγξάν βασιλέα
τὸν ἐγχιστόν· καὶ τῷ αἵματι τοῦ μαρτυρίου αὐτῶν,
τὴν ἐκκλησίαν Θεὸς ἐπορφύρωσεν· ὅθεν καὶ ἀπέλαβον,
τῶν λαμάτων τὴν χάριν τὴν ἀφθονον, τοῦ ἰασθαι
τάς νόσους, τῶν πιστῶς προστρεχόντων, ἐν τῇ σοφίᾳ
τῶν λειψάνων αὐτῶν· καὶ πρεσβεύουσι τῷ κυρίῳ· ἐλε-
ηθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν. Εἶτα, τὸ, Σῶτον ὁ Θεός,
τὸν λαόν σου. Ὁ Κανὼν τῆς Θεοτόκου· εἰς, στ'.
τῆς Κοιμήσεως, τὸ. Ἀνοιξω τὸ στόμα μου, εὐρή-
σεις αὐτό· τῇ ἱε'. Αὐγοῦστού· καὶ τῶν, Ἀγίων, εἰς·
ἡ'. οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Πιστῶς ἀνυμνῶ μάρτυρας στερ-
15. φηφόρου· Ἰωσήφ.

Ὡδὴ α'. Ἦχος, δ'.

Ἀνοιξω τὸ στόμα μου, καὶ πληρωθήσεται.

Πιστῶς ἐναθλήσαντες, καὶ τὸν ἀγῶνα τελέ-
σαντες, τῆς νίκης τὸν στέφανόν, συ·ανεδή-
σασθε, Θεοὶ Μάρτυρες, τὴν θείαν ὑμῶν μνήμην· ὅθεν
ἐσπάζομεν, ἐπαγαλλόμενοι.

Ἰστίῳ πτερούμενοι, Πνεύματος Θεοῦ, τὸ πέλαγος
ἀβρόχως διηλθετε, μάρτυρες ἐνδοξοί, τῶν κολά-
σεων, καὶ νῦν πρὸς θεῖον ὄρμον, τῆς ἁνῶ λαμπρότητος
κατεσκηνώσατε.

Σταυρὸν ὥσπερ θώρακα, ἐνδεδυμένοι μακάριοι,
ἐχθρὸν τὸν ἀσώματον, κατεπαλίσσατε, μετὰ

σώματος, βατάνους, πολυπλέκους, καὶ θάνατον ἄ-
δικον καθυπομείναντες. Θεοτοκίον.

Τὴν μόνην χωρήσασάν, τὸν προαιώνιον Κύρι-
ον, ἐν μήτρᾳ σου πανάουμον, κόρην ὑμνή-
σωμεν, ὅτι γέγονεν, οὐρανῶν πλατυτέρα, Θεὸν ὡ-
ματώσασα, δι' ἀγαθότητα.

Ἄλλος, ἦχος, α'. Σοῦ ἡ τροπαιοῦχος δεξιὰ.

Ρηγίνε θεράπον τοῦ Χριστοῦ, συμπρεσβευτήν
προσλαβὼν καὶ συλὴν ἡτορᾶ, Ὁρέσπην τὸν ἁ-
16. οἰδισμόν, μεθ' οὗ τοὺς ἄλλους θεοσφόνως ἤνυσας
λόγον μοι σοφίας, ὑμᾶς ὑμνοῦντι βραβεύτατε.

Επὶ τὴν ἀτάλευτον Χριστοῦ, πέτρᾳ τῆς πί-
στεως ἅγιοι, μάρτυρες θέντες τὸν θεμέλιον,
ἐπ' ἀσφαλὸς ἐρηρυσμένοι πίστεως, προβολοὶ καὶ πύρ-
γοι, τῆς εὐσεβείας ἐδείχθητε.

Ρήμασι πιστεύσαντες Χριστοῦ, καὶ πρὸς αὐ-
τὸν ἀτενίζοντες, πᾶσαν διεπτύσατε, παρεργο-
μένην εὐδοξίαν Ἁγιοὶ δοξῆς αἰῶνιου, κατασχεθέντες
τῷ ἔρωτι.

Γένους καὶ πατρίδος καὶ τιμῆς, διὰ Χριστὸν
γυμνωθέντες ἀγαλλίσθε, καὶ περιβαλλόμενοι,
σάκκον καὶ ριφέντες εἰς θάλασσαν, τὴν τῆς ἀνθαρ-
σίας, καταστολὴν ἡμφιάθητε. Θεοτοκίον.

Ἰλεων γενέσθαι τοῖς πιστοῖς, καὶ εὐμενῇ Θεοῦ ἡ-
τορ δυσώπησον, λόγον ὃν ἐγέννησας, σωματι-
κῶς ἡμῖν ἐπιδημησαντα· σὲ γὰρ προστασίαν, καὶ
σωτηρίαν κεκτήμεθα.

Καταβασίς. Ἀνοιξω τὸ στόμα μου.

Ὡδὴ γ'. Τοὺς σὺς θύοις θγο ε.

Ω βροτρὺες θειοι γεγόνετες, αὐ εἰου τῆς θείας
ἀληθῶς, ἀθητησῶς πρὸ/έουτιν, εἰνον ἡλῆν, αἰ
μαστυρες, πνευματικῶς εὐφραίνοντα, τὰς δ' αὖτις ἐν
17 γάοιτι.

Σ περὶ τῶς ἀντετάξω τῶ διόκτῃ, Ρηγῆνε μετὰ
λουμαρτος τοῦ Χριστοῦ, πρὸς τὸ πρῶτον, τι καὶ
θδῆλως σε, θμεν θεῖς παρόλθῃς, τῶ ὧ, ἀρνίον θμε-
εσθαι, ἐτοίμως ἔχοντι ἐνδοξῇ.

Α ἔτεως παῖτες συμφωνία, ὑμνήτωμεν σημε-
ρον πιστῶς, Ρηγῆνόν σε τὸν ἐνδοξόν, Ὁρέ-
στην τον θαυμάσιον, τῆς ἀληθείας μάστυρας, γεγε-
νημένους ἐν πνεύματι. Θεοτοκίον.

Ν ὁμου πρὸς τὸ πρῶτον ἡ σκηνη σε, γενητεσθαι
μελλούσα, ἀγνή, Θεοῦ ἁγίου στήθῳ, ἐν ᾧ
ἱλασμος ἡμῶν, ἁγιασμον ὁωρούμενος, πᾶσιν ἡμῖν
ἐπελευθεύεται.

Ἄλλος. Ὁ μόνος εἰδὼς τῆς.

Ο μόνος γινώσκων ὡς Θεός, τὰ πάντα πρὶν
εἰσέτις, τὴν πρὸς αὐτὸν ἐρῶν ὑμῶν πρὸς
θεῖον, ἰσρίας λόγον καὶ θείας γινώσκων, καὶ στερροῦ
εὐφροσύνης, ἀσπλῶ, ἐνέπληκτον, ὡς αὐτοῦ στρατιω-
τας ὑπακούοι.

Ν αἰμῶς θεράποντες Χριστοῦ, ἀλλήλων πρὸς ἐλ-
μενοι, τὴν φθειρομένην ὁρῶν καὶ ρέουσαν,
καὶ τοῦτον πάντα καὶ κοσμοκράτορα, λογισμῶ θεο-
φρον, ἀλλήφοροι μαρτυρες, ἐνδεδυμένοι ποικίλ τοῦ
κρίματος.

Α γράνται νῦν ἐπιδόξῃ, θεῶ νῦν παριστάμε-
18 νον, καὶ τῆς ἐκείνου ἀγίας, πρὸς τὸν

νοι, καὶ τῆς ἀρεστῆς μακαριότητος, σαφῶς ἀπολαύ-
οντες, πειρασμῶν καὶ θλίψεων, ἀθλιότητος κυρίου σου
πρωτόκλη.

Θεοτακίαν,

Θανάτῳ κρατούμενος τὸ πρὶν, Ἄραμ νῦν ἤ-
λθε θάνατον· τῇ σὴ γεννήσει μὲν θάνατος,
ζωῇ· τῇ δὲ ἄνω· τὴν ἐνυπόστατον, ἐνωθεῖσαν σώ-
ματι· ἀντὶ καὶ ὑποστασίς, ὑπὲρ φύσιν καὶ λόγον
ἐκύησας.

Καταθυσία. Τοῦ τοῦ ὑμνολόγου Θεοτόκου.

Καθίσματα, ἡ/ος δ'.

Ἐπειρανθῇ σήμερον.

Μυριπλόσις ἄταξι καὶ ὑμνωδίαις, συνελθόντες
στεφάνωμεν τοὺς μαρτύρους νῦν· οἱ πιστοί, Ρῆ-
γινον καὶ Ὁρέστην τε, ῥώσιν διδόντας παντοίων
κακώσεων.

Δόξα, τὸ αὐτὸ, Καὶ νῦν, τῆς ἐορτῆς.

Τὴν σεπτὴν Μετάστασιν τοῦ Παναγία, ἐορτὴν
στησαμενοι, σὲ ἀνυμνοῦμεν εὐσεβῶς, θεογενε-
στῆτος πανύμνητε· μὴ οὖν παύσῃς τοὺς πόθῳ ὑ-
μνοῦντάς σε.

Ὡδή, δ'. Ὁ καθήμενος ἐν δόξῃ.

Υπὲρ ἔννοιαν ὁ πόθος, τῶν ἁγίων μαρτύρων
σου, υπερβαίνει πάντα, λόγῃ, λογιζόμεν τὰ
παλαιόματα, καὶ οἱ ἄνδρες ἁγῶνες, καὶ τὰ ἔπα-
19· θλα, ἃ παρέσχες νομιμῶς αὐτοῖς ἐναθλήσασιν.

Μίαν γνώμην ἑσθέρους, ἀλκιζόμενοι σώμασιν, οἱ Χριστοῦ ὀπλῆται, ὑπερβολικῶς ἐπεδείξαντο, ἵνα μὲν ἐν σταδίῳ ὠλελόγηται, καὶ πολύθεον, πλά-
νῃ, σαυῶ ἐξηράνισαν.

Τὸ Ρηγίνου τοῦ ἐνδόξου, καὶ Ὁρέστου παν-
τοκλείου, τῶν σεπτῶν μαρτυρῶν, ἄγγελοι τὴν
παλιν ἐκχύλασαν πῶς ἐν σαρκὶ τῷ ἀταρκῇ συμπλε-
κόμενοι, κατηθέχρισαν τοῦτο, εἰς γὰρ ἀνδρικώτατα.

Ως γενναῖοι στρατιῶται, ὡς ἀήττητοι μάρτυ-
ρες, οἱ Χριστοῦ ὀπλῆται, ὥς τῆς εὐσεβείας
ὑπέρμαχοι τὰς οὐρανίας τακτικῶν, ἐκληρώσασθε
καὶ χοροῖς τῶν ἀγγέλων, αἰεὶ ἐπαγαλλίσσθε.

Θεοτοκίον.

Μὴ κενώτας τοὺς πατέρας, ὁ ὑπέρθεος ἄχραν-
τε, θεστοκε κόλπου, κόλποις σου ἄχραντοις
καθεῖξεται· θείαν καθεύραν τοῖς πᾶσιν ἀγαθότητι,
ἐτοιμαζῶν καὶ ὁδοῦν, αἰεὶ διαμένουσιν.

* Ἄλλος. * Ὅρος σε τῇ χάριτι

Λαμπτήρες διττοὶ ἀπὸ δυσμῶν ἐξανέτειλαν,
τὴν ἐναντίαν τῷ τῆς γῆς, τότε κρατοῦντι δυσ-
σεβεί, ποιούμενοι κίνησιν. καὶ πρὸς τὴν ἀνατολὴν
20. ἐπειγόμενοι, τὴν φωτισφόρον χριστὲ καὶ σωτήριον.

Οὕτως εὖ πῦρ εὖ διωγμὸς οὐδὲ μάστιγες,
τῆς εὐσεβείας περὶ θεόν, γνώμης ἐχώρισαν
θμᾶς· ζῶν γὰρ ἠγγήσαθε, τὴν τελευταίην τὴν δι'
σύττον ἀξιάσασται, καὶ μακαρίαν τροφὴν καὶ ἀνώ-
λεθρον.

Φωστῆρες εἰ ὄντως ἀπλανεῖς τὸ στερέωμα, τῆς
ἐκκλησίας τοῦ χριστοῦ, περιουγάζουσι φωτὶ
τῆς θείας ἐλλάμψεως, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν εὐσεβῶν

κατευφραίνουσι, τὰς τῶν θαυμάτων ἀκτῖνας ἐκπέμποντες.

Ο Ρηγίνος ὁ θεὸς καὶ Ὁδέστης ὁ ἐνδόξος, ἐν ταῖς ἐνισχυτικαῖς περιστάσεσιν, τοὺς εὐσεβεῖς ἐραπιδεύς, καὶ τοῦ φιλοφροσύνης πνευματικῶς πρὸς εὐωχίαν προτρέπονται, τὰς ἀριστείας αὐτῶν προτιθέμενοι.

Θεοτοκίον.

Ρουφαία τὰς πύλας τῆς Εὐδὲμ φυλάττουσα, παρηγορεῖ νῦν τοὺς πιστοὺς, καὶ ὑποδέχεται θαιδρῶς, τιμῶν ἐν Αἰλατι, τὸ ἐκ τῆς σῆς γαστροῦ τεθελέντος παναύψωμε, τηρεσιωθέντος ὁρώσα καὶ χαριτι.

Ὁδὴ ε'. Ἐξέστη τὰ σύμπαντα.

Αἰκίας το σῶμά σου, Ρηγίνε ὠμίλησεν, ὁσπράτοισι καὶ βεστάνοις πολυπλοκοῖς· μῦρον εὐώδες, 21. σθεν πηγάζει ἡμῖν, κατευωδιάζον τὰς ψυχὰς, πίστει ἀδιστάκτω τὰς ἡμῶν πανεύφημε.

Ρυτίσιν αἱμάτων σου κατέσθεςας τοὺς ἄνθρωπος, τῆς πολυθείας ἀβίλοφορε· θείων θαυμάτων πυρὶ δὲ πάνσοφε, ὕλην παθημάτων χαλεπῶν, φλέγεις θεία χάριτι, τοῦ Σωτῆρος Ρηγίνε μακάριε.

Τὰ ἄνθη τὰ πνέοντα, ὁσπτήν ἐνθέου γνώσεως, τῆς θεογνωσίας τοὺς λειμώνας, τοῦ Παραδείσου δένδρα τὰ ἔγκαρπα, τοὺς περικαλλεῖς καὶ φωταυγεῖς, μάρτυρας ὑμνήσωμεν, καὶ πιστῶς μακαρίσωμεν.

Θεοτοκίον.

Ρουφαία τὸ πρότερον, ἢ τὴν Εὐδὲμ φυλάττουσα, νῶτα τοῖς πιστοῖς ἀγνὴ παρέχει, σημειούμενοι τιμῶν αἵματι, πάλαι κενωθέντι ἐκ πλευρᾶς, λόγχης ἐκκεντήματι τοῦ ἐκ σοῦ ἀνατεῖλαντος.

Ἄλλος. Ὁ πρωτίσας τῇ ἐλπίσει.

Οὐ τὴν πλάνην ἀληθείας ἐν ὀπίω ἐλάτυντες, καὶ τυράννων καρτερώς αἰκισταίους ὑπομείναντες, νικηταὶ γέγονατε, παρὶ Χριστοῦ στεφανώθεντες, καὶ νῦν ἀξίως ἀγάλλεσθε.

Νευρούμενοι ἀηττήτῳ δυνάμει καὶ χάριτι, ἥτις ἡ θαυμαστὴ τῶν μαρτύρων κατέβαλε, τοῦ τοῦ σκότους ἄρχοντα, καὶ τοῦ αὐτῷ δεδουλωμένου 22. νου, τῆς τούτου πλάνης ἐρύτατο.

Καρτερίᾳ, καὶ ἀνδρείᾳ ψυχῆς καὶ σπερδότητι διανοίας ξυνορίς τῶν μαρτύρων ἡ ἐνδοξία, ὅτε ῥέβη ἄτασαν τὴν διωκτῶν πικρὰν ψαλίαν, καὶ σὺν ἀγγέλοις αὐλίζεται. Θεοτοκίον.

Ανέτειλας θεομήτορ ὡς ὁ θρόνος τὸν ἥμιον τῶν ἄδουτον ἡνωμένον σαρκὶ καθ' ὑπόστασιν, ἐν ἀγκαλῆσι φέρουσα, τῆς ἀληθείας δικαιοσύνης διότι πάντες δοξαζομεν.

Ὡδὴ στί'. Τὴν θεῖαν ταύτην καὶ πάντιμον.

Αἰσαὶ περὶ ἐν ὕδασι, ἐγένοντο Ρηγίνε μακάριε, καὶ οὐκ ἐγνώστη σου, τοῦτοις παύλῃ ἐν πνεύματι, οὐ τῇ δυνάμει πάντας ἐχθρούς κατ' ἰσχυνας.

Σωμάτων πάθη ἀνίατα, τῇ θεῇ ἐθεράπευσται χάριτι, Ρηγίνε ἐνδοξὴν μύρον εὐώδες περγάζεις δέ, τοῖς τῷ σεπτῷ λειψάνῳ σου προσπελάζουσι.

Σοφῶς Ρηγίνες ὁ πάνσοφος, ὁ μέγας τε Ὁρίστης ὁ ἐνδοξος, κλειδοῦτον ἐπίκληρον, καὶ δυναστείαν πατήσαντες, τῆς αἰωνίου δόξης κατηξώθησαι Θεοτοκίον.

Τοῦ νόμου κόρη ἐκαίνισα, τῆς φύσεως παρθένη
κηρύσσα· θεὸν ἀθάνατον, σάρκα θνητὴν ἐνδύ-
σασμενον, ἵνα θνητοὺς θεώτῃ δι' ἀγαθότητα.

Ὡδὴ στ'. ἄλλος. Ἐκύκλωτεν ἡμᾶς.

Ιστέων πηγὰς μαρτύρων λειψύνα, πλουσίως
123. ἀνα-θεύουσιν· ἀριστώμεθα προθύμως εἰ πι-
στοί, καὶ τοὺς ἀλλοφρόνους μακαρίσωμεν, τὸν εὐκλεῆ
Ρηγίτην, Ὁρέστην τὸν αἰοῖδιμον.

Βροθύμενοι τὴν μετ' ἀνδρῶν σκηνώσιν, τὴν
124. αἰαντὶ, δυσχεραίνοντες τὴν οὐρανίον πορεί-
αν· οὐταλῶς, Ρηγίτης καὶ Ὁρέστης ἐπερθεύοντο, καὶ
προχρίσθησαν, ἐφ' ἧσαν τὸν ἀγχείαστον.

Ανοίγονται τοῖς ἀλλοφρόσι μαρτυρίαι, αἱ πύλαι
125. αἱ οὐραναί, εὐλαβούμεναι το πάθος τοῦ Χρι-
στοῦ, ὃ τῇ ἐκλήρῃ τοῦ Θεοῦ ἡτῶν χαριτωθῆν,
καὶ συχαδεύονται δαιμονῶν φαλαγγες. Θεοτοκίον.

Κοικῶς σε θεοῦ αἰχτέρω πάναγνε, φρονούντες
126. καταγγέλλομεν· τὸν γὰρ ἄναρχον υἱὸν μο-
νογενῆ τὸν πρὸ τῶν αἰώνων ἀναλάβοντα, ἐκ τοῦ
πατρὸς, ἀνεριμνητῶς παρ' ἐνὲ τέτοκας.

Κοντάκιον, ἦχος δ'. Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ.

Ως θησαυρὸν πολυτελέῃ ὁ Δεσπότης, καὶ κρήνην
127. βρυστὴν κοινῶς βασιλῶν, τοῖς ἐπὶ γῆς
παύσεσθε τὰ λειψύνα υἱῶν νοσοῦ· μὲν καθαιρόν-
τα, παθημάτων ποικίλων χάριν δὲ βραβεύοντα,
τοῖς φυγαῖς σενάτως διὰ συμφωνίας Ρηγίτη τῶν
128. αἰώνων Ὁρέστηα πόθῳ τελευτῶν παλῆγγον.

Ὁ Οἶκος·

Η Προαιώνιος Θεοῦ σοφία τε καὶ λόγος, νοῦς μου τὴν οὐμίγλην ἀπέλασεν· καὶ δίδου λόγον σοφίας ὡς θεός, τοὺς μιμηταμένους διὰ πόθον ἐλικῶς τὰ θεῖά σου πάθημάται· ἀνυμνῆσαι προθύμως, ὡς ὑπὸ σοῦ Δέσποτα τῶν δυνάμεων, ἐπαξίως τῶν ἀγώνων τὰς ἀμοιβὰς ἀποληψομένους· ἐνταῦθα γάρ πιστῶν οἱ ὄντες κυκλοῦντες τῶν λειψάνων τὴν Σορὸν, τὴν εὐεξίαν δρέπονται, διὸ συμφώνως Ρηγίνε τὴν ὑμῶν, Ὁρέστα ποθῶ τελοῦμεν πανήγυριν.

Τῷ αὐτῷ Μηνί. Κ'. Τῶν Ἀγίων ἐνδόξων.
Μεγάλων Μαρτύρων, Ρηγίνου καὶ Ὁρέστου.

Στίχοι. Ξίσει διὰς τυγθεῖσα, τοιστάτας πλάνης.
Βυθῷ καλύπτει τῶν ἐσυχῆς αἰματων.

Εἰκοστή Ρηγινόν τε τάμον Ὁρέστην.

Τὸ συναξάριον ζητεῖ εἰς φύλλα. 35.

Ὡδὴ. ζ'. Οὐκ' ἐλάτρευσαν τὴν κτίσιν.

Επεὶ πέτρων θείας γνώσεως ἔρεσαντες, τὰς βλάπτες ἐνδόξοι, τῶν καρδιῶν ὑμῶν ἐχθρῶν μηχανησασιν, οὐ παρεστραπήτε, ἀναμείποντες· ὁ τῶν πατέρων Κύριος καὶ Θεὸς εὐλογητός εἰ.

Φῶς ἀνέσπερον, ἀθήνησιν δι' αἵματος, ὑμῖν ἀρῶ. λέπειλε καὶ εὐτροπύνη σαφώς, ὑμᾶς διεξέειπε Μεγαλόμαρτυρες, ἀναμείποντας ὁ τῶν πατέρων Κύριος καὶ Θεὸς εὐλογητός εἰ.

Ηγιασταί, προθύμως διερχόμενοι, πόδας μακαρίων, ἀμνησχοῦντες Χριστὸν τυραννῶν ἐν ὧς

πιον, καὶ πᾶσαν ἰασιν, παρέχόμενοι τοῖς δευμένοις
χάριτι τοῦ σωτῆρος ἀθλοφόροι. Θεοτοκίον;

Φωτεινότατον, παλάτιον εὐράμενος, θεὸς τὴν
μήτραν σου, ταύτην κατώκησεν, υἱοὺς ἐρ-
γαζόμενος, φωτὸς πανάμωμε, τοὺς κραυγάζοντας·
ὁ τῶν πατέρων κύριος καὶ θεὸς εὐλογητὸς εἰ

Ἄλλος, Σὲ νοητὴν θεοτοκε.

Χαῖρε δυὰς ἀθλοφόρων ἐνδοξε· χαῖρε νικήσασα
λαμπρῶς τῶν τυράννων τὰς ἀπειλάς· χαῖρε
ἡ ἀνύσασα ὁδόμον τὸν μακάριον· χαῖρε τρανῶς πα-
ρεστώσα θεῷ θεομακάριστε.

Ολολαμπεῖς, ἐπὶ γῆς βαδίζόντες, τοὺς τῶν
δαιμόνων ὀφθαλμοὺς, καὶ τὰς ὄψεις τῶν δι-
ωκτῶν, Μάρτυρες ἡμυβλύνατε, φέγγει τῷ τῆς χάρι-
τος, καὶ ταῖς αὐγαῖς τῆς ἀθλήσεως, τὸν αἰνετὸν ἀ-
νυμνοῦντες, θεὸν τὸν ὑπερένδοξον.

Ναοὶ θεοῦ πεφηνότες ἐνδοξοὶ, ζῶντος καὶ ζῶν-
τος 26. τες ἀθληταί, τῇ δυνάμει τῇ αὐτοῦ
ὄντως δυναμούμενοι, στίφος ἐτροπώσασθε, τῶν δυ-
σμενῶν παμμακάριστοι, τὸν κραταῖον ἐν πολέμοις
Χριστὸν, ὕμνοις γεραίροντες. Θεοτοκίον.

Αχραντε σὺ, ναὸς ἐχρημάτισας, καὶ παναγία
κιβωτός, δεξαμένη τὸν ποιητὴν, τὸν ἀπερινό-
ητον, καὶ τὸν ἀπερίληπτον, ἐν τῇ γαστρὶ σου χω-
ρήσασα τὸν αἰνετὸν τῶν πατέρων θεὸν καὶ ὑπερέν-
δοξον.

Ὡδὴ, ἡ. Παῖδας εὐαγεῖς ἐν τῇ.

Ορθρίζοντες πρὸς τὸν ἐκπαρθένου, ἐκλάμψαν-
τα παραδόξως μέγαν ἥλιον, Μάρτυρες ἀήτ-

τήτοι, φῶς ἐγρηματίσατε, καὶ τὸ τῆς πλάνης χάριτι, σκοτος ἐλύσατε, τὸν κύριον ὑμνεῖτε βοῶντες, καὶ ὑπερυψοῦτε, εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ρώμην σου ἡ πάλαι Χαλκηδὼν, Ρηγίνε κηρύττει σεὺς πολυάθλε, ἀγῶνας ἡ Κύπρος τε, ἄδει τὰ τεράστια, τὸ Ἱερὸν σου λείψανον πιστεῖ κατέχουσα καὶ κύριον ὑμνεῖτε βοῶσα, καὶ ὑπερυψοῦτε, εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ο Θεὸς Ὁρέστης νῦν πηγάζων, τὰ μῦθρα τῆς χάριτος προτρέπεται, πάντας τοὺς προτρέγοντας, πιστεῖ ἀπαρύσασθαι, εἰς φωτισμὸν καὶ καθάρσιν, ἀνακραυγάζοντας· τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ 27. ἔργα, καὶ ὑπερυψοῦτε, εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Υμᾶς τοὺς γενναίους Ἀθλοφόρους, Ρηγίνον τὸν θεῖον καὶ τὸν ἐνδοξον, Ὁρέστην τὸν αἰοδιμόν, πρέσβεις πρὸς τὸν κύριον, δυνατωτέρους ἔχοντες, πόθῳ κραυγάζομεν· τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα, καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Θεοδοκίον.

Σαρκὶ ἐνωθεὶς σοι κατ' οὐσίαν, ὃ πᾶσι το εἶναι παρεχόμενος, ὅλον με ἀνέπλασεν, ὅλον ἀνέκαίνισε, παλαιωθέντα πάντα γινε, ταῖς παρὰ βλάσει· διό σε τὴν παρθένον ὑμνοῦμεν, καὶ ὑπερυψοῦμεν, εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὁδὴ, ἡ'. Ἄλλος. Ἐν καμίνῳ παῖδες.

Οτὴ δρόσῳ πάλαι τοῖς παισὶ, τὴν φλόγα κατὰ φύξας, ἐστῶτας ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἐδυνάμωσεν αὐτοὺς, τοὺς μαρτυρας ψάλλοντας· εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τοῦ κυρίου.

Ισθλοὺς καὶ ψυχροβλαβεῖς, θωπείας τῶν τυράντων, ἐμφρόνως οἱ ἀθλοφόροι διεκρούσαντο, Χριστ

στῷ βοῶντες καὶ ψάλλοντες· εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

Δραστηρίους φύλακας ἡμῶν, Ρηγῖνον καὶ Ὁρέη τὴν, τοὺς ὄντας στεφανηφόρους, ἐπεστήρατο
28 Χριστὸς, προορῶντας καὶ ψάλλοντας· εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον. Θεοτοκίον.

Μακαρίζω σε τὴν ἀληθῆ, Θεοῦ ἡμῶν μητέρα, τὸ χαῖρε σὺν τῷ ἀγγέλῳ προσκομιζῶν ἀγνῇ, πανάλωμε Δέσποινα· σὲ γὰρ ὄντως, πάντα τὰ ἔργα ὑμνοῦσι καὶ ὑπερυψοῦσιν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὡδὴ, θ'. Εὐὰ μὲν τῷ τῆς παρακοῆς.

Ισχυὶ νευρούμενοι Χριστοῦ, τοῦ κλίναντος τὴν καρτίαν τοῦ ἀλαστροῦ, κλίναντος τούτῳ τὸν αὐχένᾳ, τὸ τέλος διὰ ξίφους ἐδέξασθε, λυθέντες τῆς σαρκὸς μεγαλόνυμοι· ὅθεν ἀξίως μακαρίζεσθε.

Ωραῖοι ἐν στίγμασι σαρκὸς γεγονάτε, καὶ ἀγγέλοις ὁμοιωθήτε, νῦν δὲ παρίστασθε τῇ πάντων, γηθόμενοι, αἰεὶ ὡραιότητι, μεθεξesi σαφῶς καλυνόμενοι, ὡραιόταταις πανσεβάσμιοι.

Σημεῖοις καὶ τέρασιν ὑμᾶς, ἐχόσμητε καὶ πρὸ τέλους παναοίδιμοι, καὶ μετὰ τέλος ὁ δεσπότης, Ρηγῖνε καὶ Ὁρέστα μακάριοι, μεγαλόνυμοι ἀήττητοι μάρτυρες· ὅθεν ἀξίως μακαρίζεσθε. Θεοτοκίον.

Φωνήν σοι τοῦ θεοῦ Γαβριὴλ προσαγομένη, 29. γεγηθότες κόρη παναγνή. χαῖρε ἡ κεχαριτωμένη, μαρτύρων ἀποστόλων τὸ καύχημα, καὶ πάντων τῶν πιστῶν τὸ διάκωσμα, παρθενομήτορ ἡ πειρογάμε.

Ἄλλος, Τύπον τῆς ἀγνῆς λοχείας σου.

Ολον τὸν Χριστὸν ἐκτήσασθε, κόσμον γὰρ ἔλθον δι' αὐτὸν κατελίπετε· καὶ νῦν μάρτυρες τοῦ οὐρανοῦς ἐμβατεύοντες, τὰς χορείας τῶν ἄνω δυνάμεων, ἀνδρῶν τε τῶν μακαρίων κατανοεῖτε εὐφραίνόμενοι.

Νέμοις ξυνωρὶς πανάριστε, τῷ τοὺς ἐπαίνους πόθῳ σοι προσκομίζοντι, χάριν ἄνωθεν καὶ πᾶν πταισμάτων συγχώρησιν, δυσωπεύσα τὸν μόνον οἰκτιρμονα· πρὸς θν ἐπειγομένη, τῶν χαμαιζήλων κατεφρόνησας.

Δρόμον τὸν καλὸν τελέσαντες, τὴν εὐσεβῆ τε πίστιν σώζειν σπουδάζοντες, τὴν ἀσάλευτον παραλαβεῖν ἠξιώθητε, βασιλείαν πανένδοξοι Μάρτυρες, διαδόχημα τοῦ καλλοῦς, τῆς εὐπρεπείας περιεχόμενοι.

Θεοτοκίον.

Ω τῶν ὑπὲρ νοῦν θαυμάτων σου· τὸν τοῦ θεοῦ γὰρ λόγον σάρκα γενόμενον, μόνη τέτοκας ὑπερφυῶς μητροπάρθενε τὸν τὰ σύμπαντα θείῳ βουλήματι, σοφῶς διακρατοῦντα, καὶ κυβερνῶντα 30. καὶ συνέχοντα.

Ἐξαποστειλᾶριον. Τοῖς μαθηταῖς συνέλθωμεν.

Πολυειδεῖς οἱ Μάρτυρες, αἰκισμοὺς ἐνεγκόντες, πολλῶν ἐπάθλων ἔτυχον, καὶ βραβείων τῆς νίκης, παρὰ Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος, Ρηγίνος ὁ θεόφρων, καὶ Ὁρέστης ὁ ἐνδοξος, αἱ στερροὶ ἀθλοφόροι τὴν σεπτὴν, ἐκτελοῦντες μνήμην τούτους τιμῶμεν, ὑπὲρ ἡμῶν πρεσβεύοντας, τοῦ ρυσθῆναι πταίσματων.

Ὅμοιον. Γυναῖκες ἀκουτίσθητε·

Ρωννύμεθα προσπαύοντες, τοῖς ἱεροῖς πανόλβις-
οι, ὑμῶν λειψάνοις ἐν πίστει, Ρηγῖνε σὺν τῷ
Ὁρεστίῃ· ἀλλ' ὧ μεγαλομάρτυρες, μνείαν ἡμῶν πρὸς
χύριον ποιεῖτε ὥ παρίστασθε, τῶν τὴν ὑμῶν ἐκτελούν-
των, λαμπρὰν καὶ πάμφωτον μνήμην. Τῆς Ἑορτῆς.

Ὁ Οὐρανὸν τοῖς ἄστροις.

Τῶν ἀποστόλων ὁ δῆμος, συναθροισθεὶς ἐν νεφέ-
λαις, ἀξιοχρέως κηδεύει, τὴν τοῦ κυρίου μητέρα
παρὸντος καὶ τοῦ Σωτῆρος, σὺν μυρίασιν Ἀγγέλων.

Εἰς τοὺς αἰῶνες, στιχηρὰ προσόμοια δ' ἦχος δ'.

Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν.

Οὶ τὸν δρόμον τελέταντες, καὶ τὴν πίστιν τη-
σαντο, 31. ρήσαντες, μαρτυρίου στέφανον ἀνεδή-
σαντο, Ὁρέστης καὶ Ρηγῖνος τε, οἱ πύργοι οἱ ἄσει-
στοι, ἐκκλησίας οἱ μαστοί, οἱ τὸ γάλα τὸ ἄδολον,
ἀναβλύζοντες· οἱ φαιδροὶ μαργαρίται, οἱ φωστῆρες,
οἱ τὴν κτίσιν ταῖς ἀκτίσι, τῆς εὐσεβείας πυρσεύοντες.

Μὴν γνῶμην προσφέρουσα, καὶ τὸ ἐν συμφο-
ρῇ νήσασα, ἡ δυὰς ἡ ἐνθεος, τὴν πολυθεον, πλά-
νῃν τυράννου διέλυσε, διδάσκουσα σέβεσθαι συναῖδιον
πατρὶ, τὸν υἱὸν καὶ συνάναρχον, καὶ τῷ πνεύματι,
ἐν μονάδι τριάδα, καὶ μονάδα, ἐν τριάδι μίαν φύσιν,
τρισὶ προσώποις ἀμέριστον.

Τὴν δυάδα τιμήσωμεν, τῶν μαρτύρων ἐν ἁ-
σμασι, τῆς Τριάδος ἔχουσιν τὴν λαμπρότη-

τα, τοὺς θεμελίους τῆς Πίστεως, τὰ ἄνθη τὰ πνέον-
τα, τὴν ὁσμήν τὴν ἀληθῆ, τῆς Θεοῦ ἐπιγνώσεως,
τὸν Ρηγινόν τε, καὶ σὺν τούτῳ τὸν μέγαν τε Ὁρέ-
στην, ὡς πρεσβεύοντα ἀπαύστως, ὑπὲρ ἡμῶν τὸν
φιλόανθρωπον.

Ως ἀστέρες πολύφωτοι, Ἀθλοφόροι πανεύφημοι,
θεικαῖς λαμπρότησι καταυγάζετε, τῆς οί-
κουμένης τὰ πέρατα, δαιμόνων σκοτούμενα, καὶ
32. παθῶν φθοροποιῶν, καὶ κινδύνων ἐξαίροντες·
ὄθεν σήμερον, τὴν φαιδρὰν καὶ φωσφόρον καὶ ἀγίαν,
συνελθόντες ἐκτελοῦμεν, ὑμῶν πανήγυριν ἐνδοξοί.

Δόξα, ἦχος, πλ. δ'.

Ω τοῦ μεγίστου μυστηρίου τῆς τοῦ Χριστοῦ
δυναμείας· οἱ ἐν πολέμοις καὶ στραταῖς εὐ-
δοκίμεοντες, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀνάλωτοι, τὸν τῆς ἀ-
θλήσεως δρόμον ὑστερον ἡρετίσαντο, τὸν ἀρχέκακον
ἐχθρον πτερνίσαντες, Κύπρον ὤκησαν, καὶ Νεάπολιν
διελθόντες, εἰς Φασουλλεῖαν κώμην κατώκησαν, καὶ
εἰς αὐτὴν ἐκραταιώθη, τῶν τοῦ Χριστοῦ μαρτύρων,
κατ' ἐχθρῶν τὸ σύστημα, ἐν οἷς ὡς φωστῆρες κο-
σμικοὶ διαλάμπουσιν, οἱ εὐσθενεῖς καὶ ἄριστοι ἀθλο-
φόροι, Ρηγινός τε καὶ Ὁρέστης· τοῦτοις ἐκλίνε τὰ
νώτα ἢ πονηρὰ φάλαγξ τῶν δαιμόνων, τούτους ἐξε-
πλάγησαν Τύραννοι, καὶ ἐθαύμασαν Ἀγγελοι, ὁρῶν-
τας τὸν ἀσώματον, μετὰ σαρκὸς πατούμενον· τῶν
δὲ πιστῶν Κυπρίων ἡ Ἐκκλησία, πανέροτον ἐορτὴν
καὶ κοσμικὴν χαρμονὴν, ἐπιτελοῦσα βεῶ· ὁ ἀσθενεὶς
σαρκὸς πεδῆσας τὸν ἰσχυρόν, ταῖς πρεσβείαις τῶν
33. Ἀγίων σου, σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν

Καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς, ὁ αὐτός,

Παρθενικαί χρειταί σήμερον, μυστικῶς τῇ κλίνῃ τῆς παρθένου καὶ μητρὸς, κύκλῳ παρίστανται, καὶ ψυχαί δικαίων περιϊπτάμεναι, τὴν βασιλίδα γεραίρουσιν· αἱ μὲν, ὡς προΐκα τὴν παρθε-
νίαν, ἀντὶ μύρου κομίζουσαι· αἱ δὲ, τὴν αὐλὸν ὑμνωδίαν, τὰ τῆς ἀρετῆς προσάγουσαι· πρέπει γὰρ τῇ Μητρὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς βασιλίδι ταῖς βασιλικαῖς, τῶν ἀρετῶν δορυφορεῖσθαι λαμπροφαιαῖς, αἷς καὶ ἡμεῖς, βίον καθαρὸν συνεισενεγκόντες, ἐξέλθωμεν πρὸς κηδείαν, τῆς ὄντως μητρὸς τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, αὐτὴν συμφώνως μακαρίζοντες.

Δοξολογία Μεγάλη, καὶ ἀπόλυσις.

Εἰς τὴν Λειτουργίαν τυπικᾶ, καὶ ἐκ
τοῦ Κανονοῦ ᾠδῇ, γ'. καὶ στ'. Ἀπό-
στολον, Ζῆτει, ὀκτωβρίου, κστ'.

Εὐαγγέλιον, Ζῆτει, τῇ, κγ'.

τοῦ ἀπριλίου Μηνός.

Κοινωνικόν. Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔστε δίκαιοι.

Δίδοται καὶ Ἅγιον ἔλαιον, ἐκ τῆς Κανδελᾶς
τῶν Ἀγίων.

ΒΒ. ΤΩ ΑΥΤΩ ΜΗΝΙ, Κ'. ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΕΝΔΟΞΩΝ

ΜΕΓΑΛΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΡΗΓΙΝΟΥ ΚΑΙ ΟΡΕΣΤΟΥ

ΤΩΝ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΩΝ

Οὗτοι οἱ Ἅγιοι, ὑπῆρχον ἀπὸ τὴν Χαλκηδὼνα
τὴν πόλιν, καὶ διὰ τὴν αὐτῶν προκοπὴν τε
καὶ εὐγένειαν, τοὺς ἔγραψάν εἰς τὸ νούμερον τοῦ
βασιλέως, ὡς Τύρωνες, ἤγουν ἐκατόνταρχους, διὰ
τὴν νεότητά αὐτῶν καὶ ἀνδρίαν· ἀλλ' ὁμῶς ἦσαν
ἀμφοτεροὶ χριστιανοὶ καὶ οἱ δύο τοὺς παῖδιόν· οὗτος
οὖν ὁ γενναῖος ἀδάμας Ρηγῖνος, ὀνομάζετο Βονομί-
ληξ τὸ πρότερον· ἐπώλησεν ἅπαντα ὅτι εἶχε, καὶ τὰ
ἔδωκεν ἐλεημοσύνην· καὶ ἐποίει νησιάν καὶ ἄλλας
ἀρετάς, ἔτρωγε ἄρτον ξηρὸν μίαν φορὰν τὴν ἡμέραν,
δοεῖν βλέποντες αὐτὸν οἱ ἀναιδεῖς καὶ ἀσεβέστατοι Ἐλ-
ληνες, τὸν ἐκατάβαλαν, εἰς τὸν Ἡγεμόνα ὅστις ἐλέ-
γετο Περσενίλος ὁ στρατηλάτης· ὅστις ἐπρόσταξεν
καὶ τὸν ἔφεραν ἔμπροσθέν του· ὁ δὲ ἡγεμὼν ἐρώτησε
τοῦτ' ἀρεστῶτα, ποῖος εἶναι αὐτός, καὶ τί εἶναι τὸ
ὄνομά του, οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτὸν, Βονομίληξ ὁ ἐρμη-
νευόμενος Ρηγῖνος, εἰτα λέγει του ὁ στρατηλάτης,
τί λέγουσιν οἱ ἐταῖροί σου περὶ σοῦ, ἤγουν οἱ συστρα-
τιῶσαι σου· ὁ δὲ Ἅγιος λέγει, ὅτι ἔχουσιν κατ' ἐ-
μοῦ λεγέτωσαν καὶ λέγει αὐτῷ· θυσίασε τοῖς θεοῖς
Ρηγῖνε, ἵνα φύγῃς ἀπὸ τὰ βασαν· ὁ δὲ Ἅγιος λέγει
αὐτῷ· Θύω τῷ Θεῷ μου τῷ ὑψίστῳ θυσιαν· αἰνέσω
ω, τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν

θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς τῷ πλαστου-
ρήσαντι κατ' ἀρχὰς τὸν ἄνθρωπον· τούτῳ θυσία
γίνουμαι ἐγώ· οἱ δὲ θεοὶ ὅπου προσκυνᾶτε ἐσεῖς, εἰ-
δωλὰ εἰσι κωφὰ καὶ ἄλαλα· τότε ἐθυμώθη κατὰ
πολλὰ ὁ τύραννος καὶ ὠργίσθη κατὰ τοῦ Ἁγίου, καὶ
προστάσσει νὰ τὸν ἀπλῶσουν κατὰ γῆς, καὶ τὸν ἐρά-
βδιζαν ἐννέα στρατιῶται ἕως οὗ ἐκουρασθῆσαν, καὶ ἡ
γῆ ἐκοκκίνισεν ἀπὸ τὸ αἷμα, ὁ δὲ ἅγιος ἐδόξαζε τὸν
Θεόν, ὅπου τὸν ἤξιωσε νὰ πάθῃ διὰ τὸ ὄνομα του·
ἐπειτα πάλιν προστάσσει ὁ τύραννος, καὶ ἕκαμαν μίαν
τάβλαν ὑπτρακίνην ἢ σιδηρὰν καὶ τὴν ἐπύρωσαν τό-
σον ἕως οὗ ἐκοκκίνισεν ἀπὸ τὸ πῦρ, καὶ τότε ἀπλῶσαν
ἐπάνω εἰς αὐτὴν τὸν Ἅγιον γυμνὸν διὰ νὰ ἀναλωθῇ
ἀπὸ τὴν πυρὰν τοῦ χαλκουργήματος, ὁ δὲ ἅγιος
προσευχόμενος ἐσβυτεν ἡ φλόγα καὶ ἔμεινεν ἀβλαβής·
τότε ἐθαύμασαν ἅπαντες οἱ παρεστῶτες, ὁ δὲ ἀλιτή-
ριος Περσεντίνος, ὁ στρατηλάτης, ἄρχισε νὰ κολακεύῃ
36. τὸν Ἅγιον καὶ τοῦ λέγει, θύσον τοῖς θεοῖς ὧ
Ρηγίνε διὰ νὰ τιμήσῃς αὐτοὺς καὶ τοῦ λόγου σου,
καὶ ἐγὼ νὰ σοὺ δώσω περισσοτέραν τιμὴν παρὰ ὅ-
που εἶχες τὸ πρῶτον· εἰ δὲ καὶ παρακούσῃς μου, θέλω
νὰ σὲ βυθίσω εἰς τὴν θάλασσαν. ὁ δὲ ἅγιος λέγει
πρὸς αὐτόν, τὲς τιμὰς ὅπου μοῦ τάσσεις καὶ χάρι-
σματά, τὲς ἄφησε διὰ λόγου σου, διὰ νὰ τὲς ἔχῃς
μαζί σου, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, καὶ διὰ τὸν βυθὸν
τῆς θαλάσσης ὅπου με φεβερίζεις, ἐγὼ δὲν τὸ βάννω
εἰς τὸν νοῦν μου τίποτε· διότι ὁ Θεὸς ἐγλύτωσε τὸν
προφήτην Ἰωάνν ὅπου ἦτον εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ κή-
τους, αὐτὸς θέλει γλυτώτῃ καὶ ἐμένα σήμερον ἀπὸ
τὴν θάλασσαν καὶ διὰ τοὺς μισρούς σου θεούς, δὲν

σοῦ τὸ εἶπα μισοῦσθε ὅτι πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν
δαίμονια, ὁ δὲ Κύριος τοὺς οὐρανοὺς ἐποίηρε· τότε
θυμωθεὶς ὁ Περσεντίνος, ἐπροστάξεν καὶ ἔσπεραν σακ-
κον καὶ ἔθαλαν μέσα εἰς αὐτὸν τὸν Ἅγιον· καὶ τὸν
ἐβούλωσε σὲ μοῦρδι, καὶ παρέδωκε τοῖς ναύταις.
καὶ τὸν ἐπῆραν αὐτοὶ μέσα εἰς τὴν θάλασσαν, ἕως
σαραντα μίλια, καὶ ρίψαντες αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν
ἀνεχώρησαν ἀλλὰ ὁ Θεὸς τί οἰκονόμησεν; ὡς ποτὲ καὶ
τὸν Ἰωάνν, ὅπου ἐπροστάξε τὸ κῆτος τὸ μεγάλο
37. καὶ τὸν ἐκατάπιεν, οὕτως οἰκονόμησε καὶ εἰς τὸν
δοῦλον τοῦ Ρηγίνου τὰ ὅμοια, ὅτι ὡς καθὼς ἔρριψαν
τὸν ἅγιον καὶ ἀνεχώρησαν, ἐρράγη ὁ σάκκος καὶ ἐβγή-
κεν ὁ Ἅγιος ἀπὸ τοῦ σακκίου· καὶ βλέπει (ὦ τοῦ θαύ-
ματος!) σιμά του δύο ἀδελφίνες, καὶ τὸν ἐδέχθησαν
ἀπάνω τους, καὶ τὸν ἔθαλαν ἔξω εἰς τὸ παραθαλάσσι-
σιον ὡς ὅτε εἶδεν ὁ Περσεντίνος νὰ ἐβγῇ ἔξω ὁ ἅγιος,
ἐνόμιζε μαγίαν τὸ θαῦμα ὁ ἀσεβέστατος· οἱ δὲ μετ'
αὐτοῦ ὡς εἶδαν τὸ γεγονός, ἔπεσαν εἰς τὰ ποδάρια
τοῦ Ἁγίου πολλοὶ τῆς πόλεως λέγοντες, μέγας ὁ Θε-
ὸς τῶν χριστιανῶν καὶ ἐπίστευσαν πάντες καὶ ἐβαπ-
τίσθησαν. Ὁ δὲ μισῶν αὐτοὺς ἀρχὸν ἐπροστάξε καὶ
ἔθαλαν τὸν ἅγιον εἰς τὴν φυλακὴν καὶ Ὁρέστην τὸν
συστρατιώτην αὐτοῦ, διατί ὡς εἶδε τὸν σύντροφον
αὐτοῦ Ρηγίνον νὰ ἐβγῇ ἀπὸ τὴν θάλασσαν, ἐκήρυττε
καὶ αὐτὸς παρηρῶσια τὸν Χριστὸν θεὸν εἶναι ἀληθι-
νόν· καὶ μετ' αὐτοὺς ἔθαλαν πάντας τοὺς πιστεύσαν-
τας, ἕως νὰ συλλογισθῇ μὲ τί θάνατον νὰ τοὺς θανα-
τώσῃ· ὁ δὲ Ἅγιος ἰδιόχσεν αὐτοὺς εἰς τὴν φυλα-
κὴν, διὰ νὰ στέκουνται στερεοὶ εἰς τὴν ὁρὴν πίστιν
38. τοῦ Χριστοῦ· προσευχόμενοι δὲ ἕως τὴν αὐγὴν

ἄγγελος δὲ κυρίου ἤνοιξε τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, καὶ ἐξελθόντες ἔξω ἀνεχώρησαν ἅπαντες ὅπου τὸν ὠδηγῆσεν ἕκαστος· ὁ δὲ Ἅγιος Ρηγίνος σὺν τῷ Ὁρέστη μετὰ ἐτέρων πολλῶν ἄραξαν ἐν τῇ νήτῳ Κύπρῳ καὶ διασπαρέντες ἐν πολλοῖς τόποις, ἄλλοι ἀτκήτευσαν εἰς ἀπόκρυφον τόπον, ἄλλοι δὲ ὑπὸ τῶν εἰδωλολατρῶν τὰς κεφαλὰς ἀπετυμήθησαν· ὁ δὲ Ἅγιος Ρηγίνος σὺν τῷ Ὁρέστη, διελθόντες εἰς τὰ μέρη τῆς Νεαπόλεως Νεμεσοῦ ἐκήρυττον παρρησίᾳ τὸν Χριστὸν, καὶ διελθόντες ἕως τὴν κώμην Φιστούλειαν, ὑπὸ τῶν εἰδωλολατρῶν κρατηθέντες, καὶ ἐξετασθέντες, καὶ πολλὰ βίασαν ὑπ' αὐτῶν ὑπομείναντες, τὰς τιμὰς αὐτῶν κεφαλὰς ἀπετυμήθησαν· καί ποιοι δὲ εὐλαβεῖς χριστιανοί, ἐπῆραν τὰ μαρτυρικὰ λείψανα, καὶ τὰ ἔθαψαν αὐτὰ ἐντίμως· μετὰ δὲ χρόνους ἱκανοὺς, ἐφάνησαν οἱ ἅγιοι μάρτυρες, εἰς ἓνα θεοσεβῆ καὶ εὐλαβῆ ἱερέα, ἐν ὁράματι καὶ πηγαινάμενος, ἤυρε τὴν μυροθήκην καὶ ἱερὰν λάρνακα, μετὰ τῶν ἱερῶν καὶ μαρτυρικῶν λειψάνων, μεγαλοπρεπῆτε καὶ ἐντεχνον, 39. καὶ μετὰ γράμματα ἐπάνω εἰς αὐτὴν, γεγραμμένα ἐντέχνως, τὰ τῶν μαρτύρων ὀνόματα· καὶ ἔκτισε νατὸν μεγαλοπρεπῆ, εἰς τὸ ὄνομα τῶν Ἀγίων, καὶ εἰκόνα ἐντεχνον ἐξωγράφησεν, τὰ τῶν Ἀγίων μορφώματα, νέους κομιδῇ τὴν ἡλικίαν, καὶ εἰς ἵππους καθημένους· ἐπειδὴ ἦσαν στρατιῶται ἀμφοτέρω, καὶ μάλιστα τύπῳ· ἔκτοτε τὸ λοιπὸν ἐπεκράτητε νὰ γίνεται συγνῶθροις τῶν εὐλαδῶν Κυπρίων, εἰς τὸν θεὸν αὐτὸν ναόν, καὶ ἱερὰν λάρνακα· καὶ ὅσοι εἰσέρχονται εἰς αὐτὴν, μετ' εὐλαβείας καὶ πίστεως λαμβάνουσι ἐκάστης ἀθηνείας τὴν ἱσιν· καὶ μάλιστα οἱ ὑπὸ παθ

ρίγους καὶ θέρμης πάσχοντες, λαμβάνουσι, τάχιστα
τὴν ἱασιν.

Τελεῖται δὲ ἡ αὐτῶν σύναξις, ἐν τοῖς μέρεσι Νεα-
πόλεως Νεμεσοῦ, εἰς χωρίον Φασούλλειαν καὶ ἐν
τοῖς μέρεσι Λευκωσίας, εἰς χωρίον Ἀπλίκιν.

Ταῖς τῶν ἁγίων σου μαρτύρων Χριστὲ πρεσβείαις,
ἐλέησον, καὶ σῶσον ἡμᾶς, Ἀμήν.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ. Ἐπειδὴ ἐσημειώθησαν οἱ ἀριθμοὶ τῶν
σελίδων τοῦ χειρογράφου. παρελείφθησαν οἱ τοῦ παρόντος βι-
βλίου. Ἐκ τοῦ προλόγου μετὰ τὸν 16 στ. παρελείφθη ὁ ἐλῆς:
“τῷ 1837 ὑπὸ ἱερέως Χριστοδοῦλου ἐκ κειμένου γραφέντος ἴσως”
Τὰ δὲ ἐν τῷ κειμένῳ παροράματα ἀφίενται εἰς τὴν ἐπιείκειαν
τῶν κ. ἀναγνωστῶν.

ΕΙΣ ΟΙΩΝΟΣ ΑΡΙΣΤΟΣ ΑΜΥΝΕΣΘΑΙ

ΠΕΡΙ

ΠΑΤΡΙΣ

ΧΑΡΙΚΛΕΟΥΣ

(Φθίνοντος του α' ν' γ')

ΑΘΗΝΑΙ,

ΤΥΠΟΙΣ Α. Δ. ΒΙΛΑΡΑ καὶ Β. ΔΙΟΥΜΠ.

ΤΟΙΣ ΦΙΛΕΛΛΗΣΙΝ,

Εὐγνωμοσύνης τεκμήριον.

•

Ἰπῆρξε στιγμή τρισολβία δι' ἡμᾶς — ἡ στιγμή καθ' ἣν πρῶτον περιῆλθεν εἰς γυνῶσίν μας ὅτι ὁ ἔνδοξος ἀπεσταλμένος τοῦ Μεγάλου τῆς Ἀρκτου Αὐτοκράτορος ἐντολὴν ἔχει τὸ ὑποστηρίξαι δικαιώματα καταπεπατημένα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ ἀναπετάσαι τὴν νικηφόρον πτέρυγα τοῦ δικεφάλου Ἀετοῦ ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Αἱ καρδίαι μας, εἰς τὰς μεγάλας τοῦ πράγματος ἀποβλέπουσαι συνεπείας, ἀνέδωκαν βιαιότερον τὸν παλμὸν — παλμὸν ὁποῖον οὐδὲ τῶν πατέρων αἱ καρδίαι, ὅτε κατὰ τὰ Ἰσθμια ὁ Κᾶϊος Φλαμίνιος ἀναστὰς ἀνεκήρυττε τοὺς Ἕλληνας ἐλευθέρους.

Ἀνεπερρώθημεν ἔκτοτε εἰς ἐλπίδας χρηστάς.

Διελύθημεν εἰς δάκρυα θερμά.

Καὶ στιγμή δὲν παρῆλθεν ἀνευ εὐχῆς ἐνδομούχου ὑπὲρ τοῦ γενναίου κηδεμόνου.

Ἀλλ' ὥς μὴ ὤφελεν, ἐνῶ τὰ πράγματα συνέτεινον καὶ οὐχ ἥττον ἀκολουθοῦσι νὰ συντείνωσι πρὸς τὸ δικαιῶσαι τὰς ἐλπίδας, τὰ δάκρυα, τὰς εὐχὰς μας — ἔστιν ὅτε καὶ ἐφρίζαμεν, ἔστιν ὅτε καὶ ἄρᾳ τὰ χεῖλη μας ἐπρόφερον τρέμοντα.

Ἐξομολογούμεθα ἀνερυθρίαστως μὲν, μετὰ λύπης δέ. — Καὶ τὴν φρίκην ταύτην, τὰς ἀρὰς ταύτας ἐπέσυρε καθ' ἐκυτῆς καὶ διήγειρεν ἡ Δύσις.

Βῆμα πρὸς βῆμα ἀναμετροῦντες τὴν πορείαν τῆς διπλωματίας ἐπὶ τῆς Ρωσσοτουρκικῆς διαφορᾶς — τὰς προσπαθείας, τὰς ἀξιώσεις, τοὺς λόγους τῆς Δύσεως ἐξετάζοντες — τὰ ἐπιχειρήματα, τοὺς ἀγῶνας αὐτῆς μελετῶντες — ἐβιάσαμεν ἑαυτοὺς πολλάκις νὰ πιστεύσωμεν τὰ δρώμενα, ἠρωτήσαμεν ἑαυτοὺς πολλάκις ἂν ὀνειρώττωμεν ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ, ἂν ἦν ποτὲ δυνατόν, εἰς ἀναχρονισμοὺς τοσοῦτον γελοίους ν' ἀνατρέξωμεν.

Καὶ ὅμως τὰ πράγματα ἐπὶ μᾶλλον τείνουσιν εἰς ἔλεγχον τοῦ ἐναντίου.

Ἀφ' ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐπὶ τὸ ἀναιδέστερον διασύρεται ἡ Πατρίς, προσβάλλεται ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν φιλοτιμία, παραγνωρίζονται τὰ ἡμέτερα δικαιώματα, δι' αὐτὰ ταῦτα καταγινωσκόμεθα — ἐπιδιώκονται πραγματοποιήσεις σχεδίων χιμαιρικῶν — σκιμαχοῦσι — παίζουσι τὴν τύχην μας!

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς παραδόξου ταύτης ἰδεῶν καὶ συμπερόντων πάλης, τολμῶμεν ν' ἀνυψώσωμεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τῆς ἐσχατιᾶς ταύτης τοῦ Ἑλληνισμοῦ τὴν φωνήν, καθόσον, προκειμένου περὶ Πατρίδος, ἀμάρτημα ἠθέλομεν ἀμαρτήσῃ τὸ θανασιμώτερον ἂν τὴν σιωπὴν ἐπετεινομεν ἐπὶ πλέον. Τὰ πράγματα ἔφθασαν εἰς τὴν ἀκμὴν — ἡ σιωπὴ δὲν ἐγχωρεῖ — δύναται νὰ ἐκκληρυθῇ ὡς ἀναλγησία.

.
ὦ Πατρίς μου! Σὲ, τὴν δοῦσάν μοι τὸ ζῆν, Σὲ, τὴν ἀοράτως παρισταμένην ἐπικαλοῦμαι! τὴν ἀντίληψίν σου ἐπικαλοῦμαι! ἔμπνευσόν μοι ἀγαθόν τι ὑπὲρ Σοῦ!

ΧΑΡΙΚΛΗΣ.

ΕΙΣ ΟΙΩΝΟΣ ΑΡΙΣΤΟΣ

ΑΜΥΝΕΣΘΑΙ ΠΕΡΙ ΠΑΤΡΗΣ.

Πρευνήσαμεν πολλάκις τὰς αἰτίας τῆς τοσαύτης καὶ ἡμῶν καταφορᾶς τῆς Δύσεως — καὶ ὁ μικρός μου νοῦς, εἰκάζων ἐκ τῶν γεγονότων, μίαν καὶ μόνην ἐδυνήθη νὰ εὔρη ἀφορμὴν, καὶ ταύτην μικρὰν μὲν, ἀλλ' οὐ μικρὰν προσερίβουσαν τῇ Εὐρώπῃ κηλίδα, καθὸ ἀντιβαίνουσαν πρὸς τε τὰς δοξασίας, τὰς ἀρχάς, τὴν τάσιν, τὸ πολίτευμα αὐτῆς.

Ἐπεθυμήσαμεν πρὸς τιμὴν τῆς Εὐρώπης κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην νὰ εἴμεθα εἰς ἀπάτην.

Ἄλλ' ὥς μὴ ὥφελε πᾶτα ἡμέρα, πᾶσα στιγμή τείνει πρὸς τὸ μεταποιῆσαι τὰς εἰκασίας μας εἰς πεποιθήσιν.

Προτιθέμεθα τὴν ἀφορμὴν ταύτην ν' ἀναπτύξωμεν ἐνταῦθα, ἐμπνευσμένοι ἀπὸ τὸν πρὸς τὴν πατρίδα ἔρωτα καὶ σεβασμόν.

Προτιθέμεθα ν' ἀναπτύξωμεν αὐτὴν ἐνταῦθα, ὑπεύκοντες εἰς τοῦ καθήκοντος τὴν φωνήν.

Ἐνδέχεται νὰ προσκρούσωμεν εἰς φιλοτιμίας, καὶ ποτε ὁ κάλαμός μας νὰ βαφῇ εἰς ἰὸν πικρὸν — ὁψωνται οἱ προκαλέσαντες ἡμᾶς δι' ἐπιθέσεως κατὰ παντός ὅ,τι δύναται νὰ καταστήσῃ τὸν βίον πολύτιμον.

Κατὰ τὸ 1453 Μωάμεθ ὁ Β' μετὰ τεσσαράκοντα μυριάδων μαινομένων Ὀθωμανῶν ἐπολιόρκει στενῶς τὴν βασιλεύουσαν τῶν Κωνσταντίνων — καὶ ἡ πρωτεύουσα τότε τοῦ κόσμου ἀμυντήριον νὰ προτάξῃ δὲν εἶχεν ἢ τὰ στήθη

τοῦ γενναίου Αὐκράτορός της καὶ τῶν εὐαρίθμων ὁπαδῶν αὐτοῦ, προκινδυνεύοντων, καὶ τὸν ὑπὲρ πάντων ἀγωνιζομένων ἁγῶνα, καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἐπικουρίας καταλιμπανομένων εἰς τὴν λύσσαν τοῦ Πλαυκτοβίου ἄρπαγος τῆς Κασπίας.

Μετὰ τὴν πάροδον τεσσάρων αἰώνων, κατὰ τὴν αὐτὴν ὥς ἐγγιστα ὥραν, οἱ ὁρθόδοξοι ῥωστικοὶ λεγεῶνες πρὸ τῶν πλυῶν καταβαίνουνσι τοῦ Βυζαντίου ὑπὲρ τῶν καταδυναστευομένων Ὀρθοδόξων — καὶ ἡ Χριστιανικὴ Δύσις, αὐτὴ ἐκείνη ἣτις πρὸ τεσσάρων αἰώνων, χαρίζομένη πρὸς ἓνα Πάπαν, ἐβλεπεν ἀναλγητεῖ εἰς τὴν ἐπαλξιν τοῦ Βυζαντίου τὸν ἔσχατον τῶν Παλαιολόγων ἀγωνιζόμενον ἕως θανάτου καὶ τὰ Ὀθωμανικὰ σμήνη κατακλύζοντα καὶ πυρπολοῦντα τὴν πρωτόκλητον τοῦ Χριστιανισμοῦ κοιτίδα, αὐτὴ καὶ πάλιν, χαρίζομένη πρὸς ἕτερον Πάπαν, καὶ πάνυ ἀναιδῶς συγχέουσα τὸν θρησκευτικὸν μετὰ τοῦ πολιτικοῦ λόγον, αἶρει τὸ ξίφος καὶ πρὸ τῶν πυλῶν σπεύδει τοῦ Βυζαντίου, ὅπως ἐνόπλως ὑποστηρίξῃ τὴν ἡμισέληνον κατὰ τοῦ σταυροῦ.

Βαβαὶ τῆς ἀβελτηρίας!

Ἄλλ' ἀναγνωρίζουσα ὅτι ταῦτα δρῶσα καταπατεῖ τοὺς ἱερωτέρους τῆς ἡθικῆς νόμους καὶ τὸ εὐαγγέλιον μυκτηρίζει, δὲν τολμᾷ μὲν νὰ κηρύξῃ δημοσίᾳ τὴν ἑαυτῆς πρόθεσιν, ὡς αὐτὴ ἑαυτὴν αἰδουμένη, καταφεύγει δ' εἰς προφάσεις καὶ ἐπιχειρήματα ἄνοια καὶ σκαλιότητα ἐλέγχοντα — αὐτὴ ἑαυτὴν καταδικάζει.

Ἐξηγούμεθα.

Αἶρει, λέγει, ἡ Δύσις τὸ ξίφος καὶ διαβρῆγνύεται ὑπὲρ τῆς ἀκεραιότητος τῆς Τουρκίας — χάριν τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς, εἰς τὸ στάδιον τοῦ ὁποίου ἐκ πολλοῦ γε ἤδη εἰσῆλθεν ἡ Τουρκία.

Αἶρει, λέγει, ἡ Δύσις τὸ ξίφος καὶ διαβρῆγνύεται ὑπὲρ

τῆς ἀκεραιότητος τῆς Τουρκίας—χάριν τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἰσορροπίας.

Ἀκεραιότητα, κραυγάζει ἡ Τουρκία δυνάμει τῶν συνθηκῶν—καὶ ταύτην νὰ στηρίξῃ διὰ τοῦ πολιτισμοῦ.

Δὲν ἐρωτῶμεν πῶς τὴν ἀκεραιότητα ταύτην δὲν ἐξή-
τησε καὶ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος πρὸ τεσσάρων αἰώνων, ὅτε
ὑπὸ τὸ ρόπαλον τοῦ Β'. Μωάμεθ τεσσαράκοντα μυριά-
δες Ὀθωμανῶν περιεζώννουν στενῶς τὴν βασιλεύουσαν
τῶν Κωνσταντίνων, ἀπειλοῦσαι τῆς Εὐρώπης τὴν κατα-
στροφὴν καὶ τὴν ἀπόσβεσιν τῆς λυχνίας τοῦ ἀρχαικοῦ
φωτός, ὅπερ ἡ Ἑλλὰς κλονιζομένη καὶ τὰ λοιίσθια πνέ-
ουσα ἐξωπύρει διὰ τοῦ αἵματός της.

Δὲν ἐρωτῶμεν πῶς παραβλέπουσα τὴν ἀπαράγραφτον
συνθήκην, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ὥρισεν ἐπὶ γῆς—τὸ ἑαυ-
τοῦ ἐκάστω ἀπονέμειν—ἀπαιτεῖ τὴν τήρησιν συν-
θηκῶν, τὰς ὁποίας αἱ περιστάσεις καὶ ὁ χρόνος, ὡς ἐκά-
λεσαν, δύνανται καὶ νὰ διαγράψωσιν.

Ἐπίσης παραλείπομεν καὶ τὸ συζητῆσαι ἂν ἡ ὑπαρξὶς
τῆς Τουρκίας, ἐν ᾗ περ περιῆλθε στάσει δύναται νὰ ἐξ-
ασφαλίσῃ τῆς Εὐρώπης τὴν ἰσορροπίαν—καθόσον ἡ ὀριαμ-
βικὴ κάθοδος τῶν ῥωσικῶν λεγεόνων εἰς τὰς Παρα-
δουναβίους ἡγεμονίας εἶναι γεγονὸς τοιοῦτον, ὅποιον μό-
νοις τοῖς ἡλιθίοις ἐπιτρέπει τὸ ἀμφιβάλλειν περὶ τοῦ ἂν
εἰς τὴν θέλησιν καὶ τὸ συμφέρον τοῦ Ὀρδοδόξου Αὐτο-
κράτορος ὑφίσταται ἢ οὐ, τὸ ἀναστηλῶσαι τὸν Σταυρὸν
ἐπὶ τῆς Ἀγίας Σοφίας, χωρὶς καὶ, οὐχὶ ἀντίστασιν ἢ κώ-
λυμα νὰ παρεμβάλῃ ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη, ἀλλ' οὐδὲ εἰς δια-
μαρτυρήσεις, τὰ συνήθη ἀμυντήρια τῶν ἀνισχύρων, νὰ
λάβῃ καιρὸν νὰ καταφύγῃ.

Ἐρωτῶμεν πλὴν τῆς Τουρκίας σήμερον τὴν ἀκεραιό-

τητα τοῦ θέλουσι βασίσει; εἰς ὅποια στοιχεῖα; ἐπὶ τίνι συνδέσμῳ κοινωνικῷ ἢ ἠθικῷ; ἐπὶ τίνι ἐνότητι ἐθνικῇ;

Γελοῖοι γελοῖα ἀξιοῦντες!

Ἡ ἀκεραιότης καὶ ἡ ζωὴ τῶν Βασιλείων δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἡμετέραν θέλησιν.

Ἐν τῷ κόσμῳ τῷ ὑλικῷ ὑπάρχει φυσικός τις νόμος—ὁ νόμος τοῦ γίνεσθαι καὶ ἀπογίγνεσθαι—ὅστις, ὑποβάλλων τὰ πάντα ὑφ' ἑαυτὸν, μίαν καὶ ἀπαράγραπτον, τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ἀκολουθεῖ φορὰν.

Εἰς τὸν νόμον τοῦτον ὑπάγεται καὶ ἡ Τουρκία.

Ἐγεννήθη—ἤκμασε, παρήκμασε—θ' ἀποθάνῃ—τί λέγομεν θ' ἀποθάνῃ; ἀπέθανεν ἤδη.

Ἡ Κράτος ὅπερ οἰκονομικῶς περιῆλθεν εἰς ἐσχάτην παραλυσίαν, ὅπερ οὔτε ναυτικὰς οὔτε πεζικὰς ἔχει δυνάμεις, ὅπερ ἠθικῶς διηρέθη εἰς δύο πολέμια στρατόπεδα λυσσαλέως διαμαχόμενα τὰς δοξασίας, ὅπερ καμμίαν δὲν παρέχει ἀσφάλειαν, ὅπερ περιφρονεῖται καὶ κολαφίζεται δεξιὰ καὶ εὐώνυμα καὶ ἀπειλεῖται πανταχόθεν ὑπὸ μυρίων ἐχθρῶν, ὅπερ οὐδεμίαν ἐλπίδα παρέχει βελτιώσεως, καθόσον καὶ πάντων τῶν ἐπιδεκτικῶν ἀμοιρεῖ στοιχείων, ὅπερ πρὸς αἵτχός σου, ὦ Εὐρώπη, παραμένει ἔτι ὡς κηλὶς ἀκολασίας εἰς τὸν χάρτην σου—κράτος, λέγομεν, τοιοῦτον δυνατὸν νὰ θεωρῆτε ὑπάρχον;

Σῶμα πρόκειται νεκρὸν περὶ ὃ ἐρίζετε συναλλήλους τίς τίνος πρότερον νὰ ψάλλῃ τὰ ἐξόδια αὐτοῦ.

Καὶ μ' ὅλον τοῦτο, ὦ Εὐρώπη, ἰσχυρίζεσθε ὅτι τὴν ἀκεραιότητα ταύτην δύνασθε νὰ ὑποστηρίξετε διὰ τῆς μεταρρύθμισσεως καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, εἰς τὸ στάδιον τοῦ ὁποίου πρὸ πολλοῦ ἤδη, καθ' ὑμᾶς, οὐ μικρὰς ἔκαμε τὰς προόδους ἡ Τουρκία.

Ὡς πρὸς τὸ ἔσχατον μέρος τοῦ δισχυρίσμοῦ σας τοῦτου ἀπαξιούμεν τοῦ ἐνδιατρίψαι ἐπὶ πολὺ καὶ συζητήσαι μετὰ σπουδῆς—διότι, εἰ μὲν μετὰ πεποιθήσεως δισχυρίζεσθε τὸ τοιοῦτον, μὲ λύπην μας βλέπομεν ὅτι παρ' ὑμῖν ἐν μέσῳ δεκάτῳ ἐννάτῳ αἰῶνι ἔχασε τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ σημασίαν καὶ ὁ πολιτισμὸς—ὅτι κατέστη συνώνυμος τοῦ πληθικίζειν τὰς ξηρὰς διατυπώσεις τῆς ἀηδοῦς ἐθιμολογίας, εἰς τὰς ὁποίας πάνυ γελοίως ἀπὸ τινος ὑπεβλήθη ἡ Τουρκία—συνώνυμος τοῦ περιβάλλεσθαι τὰς εὐρωπαϊκὰς περισκελίδας καὶ τὴν πλαστὴν ἐκείνην ἡμερότητα, τὴν ὁποίαν ἐνεδύθη ὁ Ὀθωμανὸς, ἀφ' ἧς τὸ ἐλληνικὸν ξίφος διέσχισεν αὐτῷ τὴν λεοντήν, καὶ τότε περιττὴ πᾶσα περὶ τούτου συζήτησις μεθ' ἡμῶν τῶν πάντῃ ἄλλως ἐννοούντων τὸν πολιτισμὸν—εἰ δὲ ἀπατημένοι ἐκ πληροφοριῶν ἀργυρωνήτων τινῶν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν στομάτων ἰσχυρίζεσθε ταῦτα, ὅπως ἐξαγάγωμεν ὑμᾶς ἀπὸ τῆς ἀπάτης καὶ ἀμυδρὰν δώσωμεν ὑμῖν ἰδέαν τῆς περὶ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν προόδου παρ' Ὀθωμανοῖς, ἀρκεῖ νὰ σᾶς ὑπενθυμίσωμεν τὸν ἐν Γαλλίᾳ πρεσβευτὴν τῆς Τουρκίας ἐκεῖνον, ὅστις, μετακομιζομένων ἐκ τῆς Ἀγίας Ἐλένης τῶν λειψάνων τοῦ ἀνθρώπου τοῦ αἰῶνός μας, ἐν συνελεύσει προσώπων διακεκριμένων, βρενθυόμενος ἐξέφρασεν ἀπορίαν περὶ τοῦ πῶς οἱ Ἕλληες μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης δὲν ἐπορεύοντο εἰς τὴν νῆσον τῆς Ἀγίας Ἐλένης εἴτε πεζῇ, εἴτε ἑφ' ἱπποῖ ὅπως προσκυνήσωσι τὰ λείψανα τοῦ Ναπολέοντος.

Ὡς πρὸς τοὺς δισχυρισμοὺς σας τοῦ νὰ ὑποστηρίξετε τῆς Τουρκίας τὴν ἀκραιότητα διὰ τοῦ πολιτισμοῦ, ἀξιῶσατέ μας πρὸς στιγμὴν τῆς προσοχῆς Σας.

Ἐκαστον ἔθνος, ὅπως καὶ ἕκαστον ἄτομον ἰδίως, ἔχει ἰδίαν τὴν τάσιν.

Ἡ ἀπαράγραπτος αὕτη ἀρχὴ λογικῶς συνεπάγεται καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ ὅτι πᾶν ἔθνος ἀπαιτεῖ καὶ νομοθεσίαν σχετικὴν πρὸς τε τὰς διαθέσεις, τὰς παραδόσεις, τὸ κλίμα, τὴν θρησκείαν, τὰ ἥθη, τὰ ἔθιμα αὐτοῦ—ἡ νομοθεσία δὲ αὕτη, οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ, ὅτι εἶναι τὸ βαρόμετρον τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς καταστάσεως τῶν ἐθνῶν.

Ἐρωτῶμεν ἤδη ἡμεῖς·

Ἰ Ἡ Τουρκία ὁποῖαν τινὰ ἔχει τὴν τάσιν;

Ἀμερολήπτως καὶ μετὰ δικαστικῆς ἀκριβείας δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν—τὴν βίαν.

Ἰ Ἡ Τουρκία ὁποῖαν τινὰ ἔχει τὴν διάθεσιν, τὰς παραδόσεις, τὴν θρησκείαν, τὰ ἥθη, τὰ ἔθιμα;

Ἰ Ἐστὶν ὁ ἀρνούμενος ὅτι ἡ ἀμάθεια, ἡ δεισιδαιμονία, ἡ βία, ἡ ἀρπαγὴ, ἡ ἀδικία, ἡ δολιότης, τὸ κακούργημα, ἡ ἀπάτη, ἡ ἀκολασία, ὁ ἐκφραλισμὸς ἠθικὸς τε καὶ φυσικὸς, ἡ διαπόρνευσις ἀμφοτέρων τῶν φύλων, θρησκεία διαμαχομένη πρὸς πᾶσαν βελτίωσιν καὶ πυρὶ καταδιώκουσα πάντα ἀλλόδοξον, εἰς τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἔθνους τούτου, τοῦ πολυκεφάλου τούτου δαίμονος τῆς καταστροφῆς τοῦ ἀντιποιομένου τὸ ὄνομα φυλῆς ἀνθρωπίνου;

Ἰ Τοιαῦτα δ' ἔχουσα ἡ Τουρκία προσόντα εἶναι ἐπιδεκτικὴ πολιτισμοῦ;

Μὴν ἀπατᾶτε ἑαυτοὺς.

Ὁ πολιτισμὸς—ὁ πραγματικὸς τοῦτέστι πολιτισμὸς—ὥς πρὸς τὴν Τουρκίαν ἀποβαίνει ἐπιβλαβέστατος· ἀντίθετα ἐπιφέρει ἀποτελέσματα, ἐπισπεύδει τὴν διάλυσιν τῆς—εἶναι φάρμακον δραστηριώτατον, τὸν θάνατον αὐτῆς συνεπάγον.

Τὰ πράγματα ἐπιμαρτυροῦσιν.

Ἡ Τουρκία, καὶ ὑφήγησιν σχολιῶν τινῶν διπλωματι-

κῶν σκιαμαχούντων τυφλῶς πως ἀπό τινος, ἐνηγκαλίσθη
τινὰς μεταρρύθμισεις—καὶ ἡ Εὐρώπη, σεμνυνομένη ἐπὶ τῇ
ὁδῷ τῇ ἀγαθῇ εἰς ἣν ἔσπευσε νὰ εἰσαγάγῃ τὴν ἑαυτῆς
σύμμαχον, ἐχειροκρότησε καὶ αὐτὴ ἑαυτὴν ἐστεφάνωσε,
πρὶν ἰδῇ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀγώνων τῆς.

Τί δ' ἐκ τούτου προέκυψεν ;

Ἐπειδὴ παρ' Ὀθωμανοῖς πᾶσα πολιτικὴ μεταρρύθμισις
ἀντιβαίνει τοῦ Κορανίου, τοῦ πολιτικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ
αὐτῶν κώδικος, τὸ Ὀθωμανικὸν ἔθνος, βεβυθισμένον εἰς
τὴν ἀμάθειαν, εἰς τὴν δεισιδαιμονίαν εἰς τὴν βαρβαρό-
τητα καὶ πᾶν τὸ ἀλλότριον θεωροῦν ὡς βλασφημίαν καὶ
ἱεροσυλίαν κατὰ τῆς θρησκείας του, διηρέθη ἀμέσως εἰς
δύο στρατόπεδα ἀλληλόμαχα τῆς δοξασίας—τὸ τῶν με-
ταρρύθμιστῶν καὶ τῶν συντηρητικῶν—ἐπομένως τὸ σχί-
σμα τοῦτο τῶν δογμάτων ἐξήλειψε πᾶσαν παρ' αὐτοῖς ἰ-
δέαν ἐθνικὴν, καθόσον ὁ ἐθνισμός των ἦν συνώνυμος καὶ
ἐπὶ μόνον ἐρείδετο τοῦ δόγματος· αὐτὸ τοῦτο ἤναψε πά-
θη, ὑπέθαλψε μέσα θανάσιμα, ἐπέφερε διενέξεις—αἱ διεν-
έξεις τὴν ἀδυναμίαν—ἡ ἀδυναμία ἐκχαύνωσιν, παραλυ-
σίαν, ἐν συντόμῳ τὸν πολιτικὸν ἢ ὀλίγου δεῖν τὸν πολι-
τικὸν θάνατον—Καὶ ἐν τοσούτῳ ἑτέρα τις φυλὴ παρηγκω-
νισμένη, οἱ παρεγνωσμένοι Ἕλληνες ἡμεῖς, ἡμεῖς τοὺς
ὁποίους ἀπεσβέσατε τῆς βίβλου τῶν ἐθνῶν, ἐξωγκωμένα
ἔχοντες τὰ στήθη ἀπὸ πατρῴας ἀναμνήσεις πλήρεις δό-
ξης, πηδάλιον θρησκείαν προσδευτικὴν, ἔθιμα καὶ ἥθη τὰ
βέλτιστα, τάσιν τὸ ἀγαθόν, παραδόσεις τὴν ἀρετὴν,
προωδεύσαμεν εἰς τὴν βιομηχανίαν, τὰς τέχνας τὰς ἐπι-
στήμας, τὰ γράμματα, τὸ ἐμπόριον ἐξόχως τὸ θαλάσ-
σιον, τὰς γνώσεις εἰς πᾶν ἀγαθόν. Ταῦτα δὲ προώδευσαν
παρ' ἡμῶν οὐχὶ διότι ἔπαυσαν αἱ καταπιέσεις, αἱ καταδιώ-

Ξεις, αἱ ὕβρεις, αἱ ἀρπαγαί, αἱ ἐπιβουλαὶ κατὰ τῆς Ὁρη-
σκειᾶς μας, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὀργασμοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ στοι-
χείου, ὅπερ, ἀκαταμάχητον φύσει καὶ τεῖνον πάντοτε εἰς
τὸ ὑποβάλλειν ὑφ' ἑαυτὸ πᾶν ἑτερογενές καὶ ἀλλότριον,
καρπούμενον τὴν περίστασιν καὶ ἰδίως τὴν ἀδυναμίαν
τῶν τυράννων του, εἰς ἐνέργειαν ἔθετο ἀνυπερθέτως καὶ
ἐρ' ὅσον αἱ περιστάσεις ἐπέτρεπον πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἡθι-
κὴν καὶ φυσικὴν δραστηριότητα.

Ὑμεῖς ἴσως πρεσβεύετε τὰναντία τούτων—καὶ ἔξε-
στιν ὑμῖν, καθότι μετράτε τὰ πράγματα καὶ ἐντρυφᾶτε
ἐπὶ τὸ συμφέρον, ὅπερ περιποιεῖ ὑμῖν τὰ παρὰ τῆς Τουρ-
κίας, ἀδυναμία καὶ οὐ προαιρέσει, παραχωρηθέντα ὑμῖν
προνόμια.

Ὑμεῖς ἴσως πρεσβεύετε τὰναντία τούτων—καὶ ἔξεστιν
ὑμῖν, καθότι τυφλώττετε ὑπὸ χαμαιζήλων παθῶν καὶ δὲν
μελετᾶτε κατὰ βάθος καὶ μετὰ περισκέψεως τὰ ἐν Ἀνα-
τολῇ γιγνόμενα.

Ἄλλ' ἐρωτήσατε καὶ ἡμᾶς—

Ἐρωτήσατε καὶ ἡμᾶς τοὺς ἀθλίους ὑποτελεῖς, τοὺς
ἐπὶ τέσσαρας ὀλοκλήρους αἰῶνας ὑποστάντας τὰς φρι-
κωδεστέρας τῶν ὅσας ποτὲ ὑπέμεινεν ἔθνος κολάσεις ὑ-
πὸ τοὺς ὄνυχας τοιούτων θηρίων—ἐρωτήσατε καὶ ἡμᾶς
τοὺς διχθιοῦντας ἐν ὀδύνῃ καὶ ὀδυρμῷ, ἐν ταπεινότητι
καὶ δακρύῳ, ἡμᾶς, οἵτινες μ' ὅλας τὰς καταπιέσεις, μ' ὅλας
τὰς κακώσεις δὲν ἐπαύσαμεν τοῦ ζῆν ἡθικῶς τε, πολιτι-
κῶς τε, καὶ διανοητικῶς—ἐρωτήσατε καὶ ἡμᾶς τοὺς ἀνα-
σκολοπισθέντας, πριονισθέντας, ἡμᾶς τοὺς περιῶθρισθέν-
τας, ὀβελισθέντας, τοὺς μυριοτρόπως κακωθέντας, ἡμᾶς
τοὺς ὀρφανευθέντας καὶ πλούτου, καὶ τέχνων, καὶ γονέων,
καὶ ἀδελφῶν, καὶ πατρῶων ἡθῶν, καὶ ἐφεστίων, καὶ πατρί-
δος.

λιούχων, ἡμᾶς τοὺς ὑποσάντας ἀγογγυσεῖ πᾶν εἶδος μαρ-
 τυρίου ὅπως διασώσωμεν τὸν ἐθνισμόν, ὃν τινα ἀκμαῖον
 παρέδωκεν ἡμῖν τῶν πατέρων ἡ θρησκεία, τὸ πηδάλιον
 τοῦτο τῆς ἡμετέρας σωτηρίας—ἐρωτήσατε ἡμᾶς τοὺς βά-
 ψαντας τὴν γῆν ταύτην μὲ τὸ αἷμα τῶν πατέρων, τῶν
 ἀδελφῶν, τῶν τέκνων ἡμῶν· ἡμᾶς, οἵτινες ὅπου καὶ ἀ-
 ναβλέψωμεν, εἴτε τὰς στέγας, εἴτε τὰς πόλεις μας, εἴτε
 τὰ ὄρη, εἴτε τὰς πεδιάδας μας, εἴτε τοὺς ἀγρούς, εἴτε τὰς
 θαλάσσας μας, θέλομεν ἀναπολήσει μετὰ δακρύων καὶ μίαν
 ἀνάμνησιν ὀδυνηράν, καὶ μίαν σελίδα τῆς ἱστορίας τῶν μαρ-
 τυρίων μας—ἐρωτήσατε, ὦ χριστιανοὶ τῆς Δύσεως, καὶ
 ἡμᾶς, τοὺς ὑπὲρ ὅψιν ὑμῶν καταδυναστευομένους, καὶ οἵ-
 τινες, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς μας, συναισθανόμενοι τὰς συνε-
 πείας ἐκάστης πράξεως τοῦ μεγάλου τούτου καθ' ὑμᾶς
 ἔθνους, εἴμεθα καὶ εἰς θέσιν παντὸς ἄλλου μᾶλλον καὶ
 ἀμερολήπτως νὰ κρίνωμεν περὶ τῆς βελτιώσεως τοῦ τοῦ
 ἔθνους τούτου.—! Τῆς δικαιοσύνης ἡ διανομὴ ἔπαυσε πλέον
 τοῦ μετᾶσθαι ἐπὶ τοῦ δικαίου τοῦ ἰσχυροτέρου; τὰ ληφθέντα
 μεταρρυθμιστικὰ μέτρα ἐφηρμόσθησάν ποτε; ἐνώπιον τῶν
 Τουρκικῶν δικαστηρίων, ἐγκαλουμένου Ὀθωμανοῦ, ἀνα-
 γνωρίζεται ποτε ἡ ἠθικὴ βαρύτης εἴτε ἡμῶν τῶν ὑποτελῶν
 Ἑλλήνων, εἴτε ὑμῶν τῶν Χριστιανῶν τῆς δύσεως; ἡ τιμὴ
 μας, ἡ περὶ οὐσίαν μας ἐξησφαλίσθη ἀπέναντι τοῦ κα-
 κούργου; ἡ θρησκεία μας ἀπήλαυσε τῆς ἀνηκούσης προ-
 στασίας; τὰ κακουργήματα ἔπαυσαν τοῦ νομιμοποιεῖσθαι
 ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως; οἱ φόροι μας ἡλαττώθησαν; ἡ
 δημόσιος ὑπηρεσία περιῆλθεν εἰς τινα τάξιν, ἔστω καὶ τὴν
 ἐλαχίστην; τῶν δημοσίων λειτουργῶν, τῶν κατ' ἐπαρχίαν
 ἀκολάστων καὶ ἀπλήστων τούτων τυραννίσκων αἱ κατα-
 χρήσεις ἔπαυσαν; ἔπαυσαν αἱ ἄμεσοι ἢ ἔμμεσοι καταπιέσεις;

Μὴ ἀπατάσθε, ἐπαναλέγομεν, ὑμῖν, ὦ φίλοι!

Ὁ Τούρκος οὔτε μετεβλήθη, οὔτε μεταβάλλεται ποτέ· ἱματισμὸν μόνον ἥλλαξεν· ἂν δὲ ἡ μάχαιρα αὐτοῦ φθείρεται ἐν σχωρία, ἀποδοτέον εἰς τὴν ἐκχαύνωσιν, τὴν ἀδυναμίαν, τὴν ἐκθήλυνσιν εἰς ἣν τινα περιέπεσε.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, καὶ ἐν ᾧ, ὦ λαοὶ τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, διαβρῆγνύεσθε ὑπὲρ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς· τίνος ἔνεκεν, ἀντὶ τοῦ νὰ ἐπιληφθῆτε τῶν μέσων καὶ περιποιηθῆτε τὰ στοιχεῖα δι' ὧν τὸ ἔργον νὰ φέρητε εἰς πέρας, τρέπεσθε εἰς τὰ ἀντίθετα, ἀντίθετα ἐπιφέροντες ἀποτελέσματα; Τίμος ἔνεκεν, ἔχοντες πρόχειρα τὰ μέσα πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἀγαθοῦ ἔργου, κολάζετε μὲν ταῦτα, ἐπιδιώκετε δ' ἕτερα, ἄνοιαν καὶ ἀβελτηρίαν ἐλέγχοντα; Ταῦτα δὲ δρῶντες, γνωρίζετε ὅτι καταπατεῖτε τὰ ἀδιοφιλονείκητα δικαιώματα τοῦ πρωτοκλήτου γένους τῆς γῆς, ὅτι ἐξασφαλίζετε τοὺς βαρβάρους τὴν βία σφετερισθεῖσαν πατρικὴν ἡμῶν κληρονομίαν; γνωρίζετε ὅτι εἰς ἀμοιβὴν τῶν ἀγαθῶν, ἃ τινα τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος μετέδωκεν ὑμῖν, ἀνὰ πᾶσαν ὥραν, ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ποτίζετε ἡμῖν τὸ μαρτυρικὸν ὄξος; γνωρίζετε ὁποῖαν Ουσίαν τελεῖτε ὑπὲρ τοῦ καθ' ὑμᾶς πολιτισμοῦ, τὴν σκολιὰν ἀκολουθοῦντες πορείαν σας, τὴν ἡμισέληνον αἰωροῦντες ὑπὲρ τὸν σταυρὸν, γνωρίζετε ὁποίους λαοὺς καταδικάζετε εἰς μαρασμὸν, ὁποῖα στοιχεῖα καταδικάζετε εἰς ἀδράνειαν, εἰς ἀποσύνθεσιν;

Χριστιανοὶ ὑμεῖς — ἀνασύρετε τὴν σπάθην ὑπὲρ τῆς Τουρκίας, κηρύττεσθε ὑπὲρ τῆς ἀκαιρεότητος τῆς σταυροδιωκτρίας Τουρκίας! Ἐλεύθεροι ὑμεῖς καὶ ἐλευθερίας παρὰ τοῖς βαρβάροις προστάται — καταδικάζετε ὑπὸ τὸν ἐπονείδιστον καὶ ἀφόρητον τῆς Τουρκίας ζυγὸν τοὺς εὐχέ-

νεστέρους λαούς τῆς ὑπ' οὐρανόν, θύματα προσφέροντες εἰς ὀλοκαύτως ἐκείνους πρὸς οὓς χρεωστεῖτε καὶ ἠθικὴν καὶ πολιτικὴν ὑπαρξιν. Καὶ πράξεις τοιαύτας χαρακτηρίζετε ὡς τὸν ἄριστον τῆς κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς μεταβολῆς ἀγῶνα, ἐν ᾧ περ, ὡς εἴ τις καὶ ἄλλος, ὑμεῖς γνωρίζετε ὅτι πρὸς ἐπίτευξιν τῆς μεταβολῆς ταύτης ἐν Ἀνατολῇ μέγιστόν ἐστι κώλυμα ἡ εὐνοουμένη ὑμῶν Τουρκία, ὁ ἠθικὸς καὶ κοινωνικὸς αὐτῆς σύνδεσμος, αἱ παραδόσεις καὶ ἡ θρησκεία, τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα, τὸ πνεῦμα αὐτῆς, τὸ κατὰ πάντα διαμαχόμενον πρὸς πᾶν ὅ,τι εὐγενὲς καὶ ὠραῖον ;

ᾠ ὕβρις !

Ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη ἐξανίσταται σήμερον καθ' ἡμῶν — χριστιανὴ καὶ αὕτη χαλκεύει τὰς ἀλύσεις χριστιανῶν — μᾶς καταδιώκει, μᾶς κατακρίνει, μᾶς θεωρεῖ ἀξίους ἀπαγχονίσεως πάντας — διαρρήγνυται ὑπὲρ τῆς διαιωνίσεως τῆς βαρβαρότητος, τῆς βίας, ὑπὲρ τῆς ἐξοντώσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ — διαρρήγνυται ὑπὲρ διατηρήσεως συνθηκῶν λαοκαταράτων — καὶ οὐχ ἥττον τολμᾷ νὰ καθάπτεται ἡμῶν ἐπὶ ἠθικῷ ἐκφραλισμῷ, ἐπὶ μυρίοις ἐλαττώμασιν ἄλλοις !

Οὐαὶ σοι, ᾠ Εὐρώπη ! ἥτις φέρουσα ἐπὶ κεφαλῆς τὸν σταυρὸν καὶ εἰς χώρας βαρβάρους καὶ χέρσους περιάγουσα αὐτὸν μετὰ ζήλου, καὶ ἀπόστολος ἀναδεικνυομένη αὐτοῦ, ἐν Ἀνατολῇ, τῇ εὐλογημένῃ ταύτῃ τοῦ χριστιανισμοῦ κοιτίδι, δράττεται τὸ ξίφος ὑπὲρ τῆς σαυροδιωκτρίας ἡμισελήνου !

Οὐαὶ σοι, ᾠ Εὐρώπη, ἥτις βυσσοδομεύουσα θανάσιμον κατὰ τῆς ὀρθοδοξίας μῖσος, δὲν τολμᾷς τὸ μῖσος τοῦτο νὰ ἐκχύσης ἀπερικαλύπτως, ἀλλ' ἀγωνίζεσαι χαρακτηῖρα νὰ δώσης φιλάνθρωπον, πρὸς πᾶν ὅ,τι ὄντως ἀντιβαίνει τῇ φιλάνθρωπῃ !

Ουαί σοι, ὦ Εὐρώπη, ἥτις περιωβρίζουσα οὕτω τὸ Εὐαγγέλιον, τολμᾷς οὐχ ἥττον νὰ καταφέρῃσαι καὶ καθάπτησαι ἡμῶν ἐπὶ ἀγνωμοσύνη, ἐπὶ θρησκευτικῷ φανατισμῷ, ἐπὶ ἡθικῷ ἐκφασλισμῷ.

Ἰ. Ἡμεῖς ἀγνωμόνως, ὦ Εὐρώπη! ἡμεῖς, οἵτινες μέχρι τῆς χθὲς ἀκόμῃ ἐπροφέρεμεν τὸ ὑμέτερον ὄνομα μετὰ δακρύων, ἡμεῖς, οἵτινες τὸν ὀβολόν σου ἐν πάσῃ ὥρᾳ καὶ παντὶ καιρῷ ἐδέχθημεν μετὰ συντριβῆς καρδίας; ἡμεῖς, οἵτινες τὴν προτεραίαν ἀκόμῃ, εἰς τὸν ἀγῶνα ἀλειφθέντες τὸν ἐνδοξον τῆς πατρίδος, πρὸς Σὲ ἤραμεν τὸ ὄμμα, ὡς πρὸς πιστὴν ἀδελφὴν καὶ τὴν ἀντίληψίν σου ἐπεκαλέσθημεν; ἡμεῖς, οἵτινες καὶ μετὰ τὴν παντελεῖαν ἡμῶν καταστροφὴν, εἰς ἣν ἡ ὑμετέρα ὀλιγωρία οὐχ ἥττον ἢ τὰ ὑμέτερα, ὡς μὴ ὠφέλει, παραπτώματα συνέτεινον, εἰς τοὺς κόλπους σου ἐσπεύσαμεν νὰ παρακαταθέσωμεν τὰ λείψανα τῆς προγονικῆς μας δόξης; — Φεῦ! Καὶ τί νῦν δικαιούμεθα νὰ Σὲ ἀποκαλέσωμεν ἡμεῖς ὀνόματι, Σὲ, τὴν χρεωστοῦσαν ἡθικὴν τε καὶ πολιτικὴν ὑπαρξίν εἰς τοὺς ἐν Μαραθῶνι, τοὺς ἐν Θερμοπύλαις, τοὺς ἐν Σαλαμῖνι, τοὺς ἐν Πλαταιαῖς, τοὺς ἐν Μυκᾷ θριαμβοῦς μας; Σὲ, τὴν χρεωστοῦσαν τὴν ὑπαρξίν, εἰς τὸν μαρτυρικὸν θάνατον τοῦ μάρτυρος Κωνσταντίνου τοῦ τελευταίου, καὶ τὴν νοερὰν ἀνάπτυξίν σου εἰς τὰ ἔσχατα ἀπαυγάσματα τῶν Ἑλληνικῶν φώτων, ἅτινα οἱ πατέρες ἡμῶν, φυγοπάτριδες, μετέφερον εἰς τὴν γῆν Σου; τί νῦν δικαιούμεθα νὰ Σὲ ἀποκαλέσωμεν ἡμεῖς ὀνόματι, Σὲ τὴν ἀείποτε, εἴτε ἀμέσως, εἴτε ἐμμέσως, ὡς ἀμοιβὴν δοῦσαν ἡμῖν τὸ μαρτυρικὸν ὄξος, καὶ ἥτις, ἂν ποτε, οὐχὶ ἐκ προαιρέσεως, ἀλλ' ἐκ συγκυρίας ἢ ἀνάγκης τινὸς ιδιωτικῆς, ἀνταπέδωκός πως μέρος ἐλάχιστον τῶν ὀφειλομένων; οὐχ ἥττον ὁμως ἐπ' ἐσχάτων ἡ-

νάγκασας ἡμᾶς νὰ καταρασθῶμεν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἠσπᾶσθημεν τὴν χειρὰ Σου εὐεργετοῦσαν ;

Ἐπὶ φανατισμῷ καθάπτεσθε ἡμῶν, διότι ἄχρι τοῦδε οἱ ἱεραπόστολοί Σας, μ' ὄλην τὴν γελοίαν ἐπιμονὴν των, μ' ὅλας τὰς ῥαδιουργίας των, δὲν εὐμοίρησαν νὰ περιπλέξωσιν εἰς τὰ δίκτυά των οὐδένα ὀρθόδοξον, ἐξαιρέσει ἡλιθίου τινός ἢ βλακός ; Ἐπὶ φανατισμῷ καθάπτεσθε ἡμῶν, διότι πᾶσαν καταβύλλομεν προσπάθειαν ὅπως τηρήσωμεν ἀπαράγραπτον καὶ ἀναλλοίωτον τὸ δόγμα μας ; Ἐπὶ φανατισμῷ διότι ψυχῇ καὶ σώματι πλέον οἱ Ἕλληνες πάντες ἐσμὲν ἀφωσιωμένοι τῇ ὁμοδόξῳ Ῥωσσίᾳ ; Ἀλλὰ γνωρίζετε ὅτι ἡ ἀποτυχία αὕτη τῶν ὑμετέρων Ἱεραποστόλων τιμᾷ κατὰ πάντα τὸ Ἑλληνικὸν γένος, καὶ δὲν ἐρμηνεύεται ἄλλως ἢ πρὸς ἔπαινον αὐτοῦ τε καὶ τῆς θρησκείας αὐτοῦ ; Ἀλλὰ γνωρίζετε ὅτι αἱ προσπάθειαι τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους πρὸς τὸ τηρῆσαι ἀπαράγραπτον καὶ ἀναλλοίωτον τὸ δόγμα τῶν πατέρων αὐτοῦ, αὐταὶ αὗται καὶ διέσωσαν τὸν ἔθνισμόν, τὴν γλῶσσαν, τὰ ἔθιμα, τὰ ἥθη, τὰς παραδόσεις αὐτοῦ—καὶ ὅτι σήμερον, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν αἰώνων τῆς ὀδύνης καὶ τῶν δακρύων, ὑποφωσκούσης τῆς ἐλπίδος τοῦ μεγάλου μέλλοντος, ἡμεῖς ἠθέλομεν πέσῃ εἰς τὴν ἀναιδεστέραν τῶν βλασφημιῶν, εἰς τὴν φρικωδεστέραν πατροκτονίαν, ἢ ἐτολμῶμεν τὴν ἐλαχίστην παραλλαγὴν τοῦ δόγματος, τοῦ παραπέμψαντος ἡμῖν διὰ μέσου κλυδώνων ἀπείρων τὸ προπατορικὸν κληρονόμημα ; Ἀλλὰ γνωρίζετε ὅτι ἡ πρὸς τὴν ὀρθόδοξον Ῥωσσίαν ἀφοσίωσίς μας εὐγνωμοσύνης ἐστὶ φόρος λαῶν καταδυναστευομένων πρὸς τοὺς ὀρέγοντας αὐτοῖς χεῖρα ἄρωγόν καὶ προστατίδα κατὰ τῶν δυναστῶν των, καὶ ὅτι ἔξοστιν ἔτι ὑμῖν, διὰ μιᾶς μόνης λέξεως, δι' ἑνὸς μόνοι βήματος τὸ συμμερισθῆναι τὴν εὐγνωμοσύνην ταύτην ;

Καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα πρεσβεύοντες ἡμεῖς, καὶ τὴν πατρίδα κατὰ πάσης ἐπιθέσεως ἀμυνόμενοι, καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔχοντες ἐν νῷ τε καὶ καρδίᾳ, ἀμαρτάνομεν καθ' ὑμᾶς, ὀνειροπολοῦμεν, ἄξιοι μορφῆς ἐσμέν καὶ ἀπαγχονίσεως — Ὑμεῖς δὲ, οἱ τὸ Εὐαγγέλιον μυκτηρίζοντες, οἱ καταπατοῦντες πάντα νόμον ἡθικῆς, ὑμεῖς οἱ βαρυπλήττοντες, καὶ ἐν ἀγνωμοσύνῃ καὶ παρακοπῇ μωρίας περιφρονοῦντες καὶ καταδιώκοντες τοὺς γνησίους ἀπογόνους τοῦ πρωτοκλήτου ἔθνους τῆς ὑπουρανόν . . . ὦ! πολὺ ἀπέχομεν τοῦ νὰ χαρακτηρίσωμεν ὑμᾶς — ὡς πολὺ ἀπέχομεν καὶ τοῦ ν' ἀπολογηθῶμεν εἰς τὴν περὶ ἡθικοῦ ἡμῶν ἐκφραλισμοῦ καὶ μυρίων ἄλλων ἐλαττωμάτων κατηγορίαν ὑμῶν, καθότι δὲν θέλομεν ν' ἀδικήσωμεν ὑμᾶς πιστεύοντες ὅτι ἐν πεποιθήσει μᾶς κακίζετε τοσοῦτον.

ὦ! θεὸς μὴ τὸ δώσῃ ποτὲ νὰ περιέλθῃτε εἰς χεῖρας τυράννου τοιοῦτου, οἷος ὁ ἐπὶ τέσσαρας ὅλους αἰῶνας ἐκμυζῶν τὸ αἷμά μας, ἵνα μὴ ἐκ πείρας γνωρίσῃτε ὁποῖός τις ὁ βίος, καὶ ἡ θέσις εἰς ἣν καταναγκάζων ἔφερεν ἡμᾶς, καὶ ὁποῖά τινα ἦσαν τὰ πλεονεκτήματα καὶ αἰάρετα τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους, δι' ὧν ἐτήρησε τὸ εὐγενὲς τῆς καταγωγῆς αὐτοῦ καὶ ἐν μέσῳ βίας, καὶ ἐν μέσῳ λεηλασιῶν, καὶ ἐν μέσῳ ἀρπαγῶν, καὶ ἐν μέσῳ ἀκολασίας!

.

Τὸ ἔργον μας ἀρίμεν ἡμιτελές.

Ἐμελετῶμεν νὰ ἐκτανθῶμεν ἔτι — ἰδίως περὶ τοῦ ἂν ᾗ ἐφικτὴ, καὶ τῆς εἰρήνης ἐπιτυγχανομένης, ἡ ὑπαρξὶς τῆς Τουρκίας, ἡ μᾶλλον εἰπεῖν ἡ παράτασις τῆς διαλύ-

σεως τοῦ νεκροῦ αὐτῆς, καὶ τίς ἡ ὠφελιμωτέρα, ἢ νόμιμωτέρα καὶ ἡ ἥττον ἐπικίνδυνος λύσις τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος.

Ἀλλὰ περιττὸς πλέον ἀποβαίνει πᾶς λόγος.

ΤΟ ΠΥΡΟΒΟΛΟΝ ΕΒΡΟΝΤΗΣΕΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΟΧΘΑΣ ΤΟΥ ΔΑΝΟΥΒΙΟΥ.

Ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς ἐνεργείας καὶ παρῆλθεν ἡ ὥρα τῶν λόγων.

Ἀγαλλιᾶσθε, ὦ Ἕλληνες, τῷ Θεῷ τῷ βοηθῷ ἡμῶν· ἀλαλάξατε τῷ Θεῷ Ἰακώβ.

Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ ἐπὶ τέσσαρας ὁλοκλήρους αἰῶνας, ὥσει νεοστούς, ὑπολαβὼν ἡμᾶς ἐπὶ τῶν πτερύγων αὐτοῦ, συσπᾶ τέλος τὰς ὁφρὺς καὶ τὸν παντοκράτορα ἀνατείνει δάκτυλον,

Ὁ κραταῖος καὶ περίδοξος τῶν ἑκατὸν μυριάδων λογχῶν Αὐτοκράτωρ, ἐπὶ τῶν πτερύγων τοῦ δικεφάλου αἰετοῦ του ὀχοῦμενος, ἰδοὺ ταχὺς πέτεται ἐξ Ἀρκτου, ἔνθεν μὲν μετὰ τοῦ σταυροῦ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἔνθεν δὲ μετὰ τῆς διστόμου ῥομφαίας τῶν Ἀρχαγγέλων, σύρων ὑπὸ τὰ νεύματα τοῦ μυριάδας στρατῶν λογχοφόρων, σπινθηρακιζόντων ἐν σιδήρῳ καὶ τὰς χεῖρας ἀνεχόντων πρὸς ἡμᾶς τοὺς ὁμοδόξους ἀδελφούς αὐτῶν.

Ἰδοὺ! ὑπὸ τὸ βᾶδισμά των ἡ γῆ ταραττέται καὶ τὰ Ἑλληνικὰ ἐδάφη βαρυσείονται, ἐκδίκησιν ζητοῦντα τῆς περιυβρισθείσης ὀρησκειᾶς, τῶν ἀδίκως χυθέντων αἱμάτων, τῆς βεβηλωθείσης πατρίδος, τῆς καταπατηθείσης τιμῆς, τῆς λεηλατηθείσης περιουσίας.

Ἕλληνες τῆς Θράκης, Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Ἡπείρου! Ἕλληνες τῆς Κύπρου, τῆς Κρήτης, τῆς Ρόδου, τῆς Σάμου, τῶν Ψαρῶν, τῆς Χίου! Ἕλληνες τῆς Ἑπτανήσου, ἀδελφοὶ ἡμῶν γνήσιοι, ἀδίκως καταδικασθέντες ὑπὸ

τοὺς ὄνυχας τῆς Βρεταννίας, Ἕλληνες τῆς γῆς ἀπάσης! εἰς τὰ ὄπλα! τὸ μέγα δρᾶμα τῆς πατρίδος ἄρχεται! ὁ ἀγὼν τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος ἀνοίγεται!

Ἰ Μέχρι τίνος ἀστέγαστοι, ἀπάτριδες καὶ πεπλανημένοι εἰς ξένας χώρας τὸν ἀβίωτον νὰ διάγωμεν βίον; Τὴν προτεραίαν οἱ πατέρες ἡμῶν, καταβάντες ἀπὸ τῶν ὀρέων, μόνοι καὶ ἄμοιροι πάσης βοήθειας, κατεκερμάτισαν τὴν Ὀθωμανικὴν λεοντὴν διὰ ποιμενικῶν ράβδων—: προστάτιδα ἡμεῖς σήμερον ἔχοντες κεκρηυγμένην τὴν ὁμόδοξον Ῥωσσίαν, θέλομεν ἀνεχθῆ ἐπὶ πλεόν τὸν νεκρὸν τῆς Τουρκίας, ἵνα ἐπὶ τέλους σπηδόμενος μεταδώσῃ ἡμῖν τὸ μίasma;

Ἐντεῦθεν τοῦ Αἵμου, ὦ Ἕλληνες, ἡμεῖς—ἐκεῖθεν τοῦ Αἵμου, ὦ Ἕλληνες, οἱ ἀδελφοὶ Ῥῶσσοι—ἄνωθεν ὁ Θεὸς—καὶ ἐμπρὸς! εἰσελάσωμεν ἐν ἵππῳ καὶ ἐν τεθρίπποις, ἐν παιᾶνι καὶ ἐν θριάμβῳ εἰς τὴν βασιλεύουσαν τῶν Κωνσταντίνων—ἐκεῖ, ὑπὸ τὸν ἀστερογεῖτονα θόλον τῆς Ἀγίας Σοφίας, ἀπὸ τῆς 29 Μαΐου 1453 ὁ ἱερεὺς τοῦ Ὑψίστου, ἀφείς ἡμιτελῇ τὴν ἱερὰν θυσίαν, περιμένει ἡμᾶς, κρατῶν ἔτι ἀπηworρημένα τὰ ἄχραντα τοῦ Χριστοῦ μυστήρια, ὅπως τελέσῃ αὐτὴν καὶ μεταδώσῃ ἡμῖν τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Σωτῆρος.

Ἰ Τί οὖν βραδύνομεν, ὦ Ἕλληνες;

Ψυχῇ μιᾷ, σώματι ἐνὶ, θελήσει μιᾷ, ἀναλάβωμεν πάντες τὴν ἀσπίδα καὶ τὸν θώρακα!

Ἢ γῆ μας ἅπασα, ἀπὸ Αἵμου μέχρις Ἀκροκεραυνίων, ἀπὸ Λιβάνου ἕως Ῥοδόπης, γεννηθῆτω πυρὰ μία, ἀναδοσάτω φλόγας ἅπασα, καὶ κατακλυσθῆτω αἷματος, αἵματος βαρβάρων ἀπ' αἰῶνων οὐχὶ εὐαρίθμων, μαχαιροκοπούντων, περιωθριζόντων, διαρπαζόντων καὶ ἐκχυζώντων τὴν ἐλαχίστην τοῦ βίου μας ἰκμάδα.

Μὴ πτοήσωσιν ἡμᾶς, ὦ ἀδελφοί, τῆς Δύσεως αἱ ἀπει-
λὰι—μέχρι λόγου εἰσὶν—ἀλλ' ἂν καὶ εἰς πράξεις νὰ ἔλ-
θῃ εὐδοκῇ, ἰδοὺ ἡ Σαλαμίς, ἰδοὺ αἱ Ἡλαταιαί, ἰδοὺ αἱ
Θερμοπύλαι, ἰδοὺ ὁ Μαραθὼν. Τὸν σταυρὸν ἐγχαράττο-
μεν τότε εἰς τὰ στήθη, ἀνοίγομεν τὰς ἀγκάλας καὶ ἄο-
πλοι—κ τ ὕ π α, κ τ ὕ π α—λέγομεν αὐτῇ.

Ὁ γενναῖος αὐτοκράτωρ μας, ὦ Ἕλληνες, θανὼν ἀφῆκεν
ἡμῖν κληρονομίαν αἵματος καὶ μίσους κατὰ τῶν φονέων
αὐτοῦ—δεῦτε ἀποπλύνωμεν τὸ μῖσος εἰς τὸ αἷμα αὐτῶν!
δεῦτε λάβωμεν ἐν στιγμῇ μιᾷ τὴν δίκην ὅσῃ ἐν χρόνῳ
μακρῷ ὑπέστημεν.

Ὡ τρισένδοξος τοῦ ἀγῶνος σημαία! ἔξελθε τῆς πενι-
χρᾶς μας καλύβης καὶ ἐπανάφερον ἡμῖν τὰς ἡμέρας τῶν
ὀριάμβων καὶ τῆς δόξης!

Δεῦτε εἰς τὸ μέγα ἔργον, ὦ παῖδες Ἑλλήνων! ὁ ὀλιγω-
ρῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐπικατάρατος ἕως ἐννάτης γενεᾶς!

Ὡ! εὐτυχεῖς ὅσοι, νέοι ἔτι εὐμαῖρῆσώμεν εἰς τὸν ἀ-
γῶνα ν' ἀλειφθῶμεν τὸν μέγαν, κατ' οὐδὲν ὑπολειπόμενοι
τῶν πατέρων καὶ τὰ δάκρυα τῶν ἐτοιμοσβέστων ὀφθαλ-
μῶν αὐτῶν δυνηθῶμεν ν' ἀπομάξωμεν διὰ τῆς ἀναστάσεως
παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ!

Εὐτυχεῖς ὅσοι, κεκμηχότες ὑπὸ τοὺς παγετοὺς τοῦ
χρόνου, ἰδῶσιν ἡμᾶς μὲ τὸ λάβαρον τῆς αὐτοκρατορίας
ἀνὰ χειρὸς εἰς τὸ Βυζάντιον εἰσελαύνοντας, ὅπως ἀνα-
στήσωμεν τῶν Κωνσταντίνων τὸν θρόνον καὶ ἀναστρεφώ-
σωμεν τὸν σταυρὸν ἐπὶ τῆς Ἀγίας Σοφίας!

Παῖδες τῆς Ἑλλάδος ἴτε!

Ἴτε ὑπὲρ τῆς πατρίδος! ὑπὲρ τῆς θρησκείας ἴτε!

Μὲ ψυχὴν, μὲ σκοπὸν ἓνα, μὲ ἐλπίδα ὅλοι μίαν,

Ἄς προσφέρωμεν τὰ πάντα διὰ τὴν ἐλευθερίαν.

Ποία δόξα, νὰ ἰδῶμεν, μετὰ τέσσαρας αἰῶνας,
Τοὺς στρατοὺς μας τεταγμένους εἰς τοὺς λόφους τοὺς ἑπτὰ !
Νὰ κοσμοῦν εἰς εὐφροσύνους αἱ νεάνιδες ἀγῶνας
Μὲ μυρσίνας καὶ μὲ δάφνας τῶν πεσόντων τὰ ὅστ' αἱ !

Αἶμα μαῦρον, οὐχ ἰδρῶς,
Τοὺς κροτάφους μας νὰ βρέχῃ καὶ τὸ ξίφος μας νὰ λάμπῃ ! . . .
Ἄπο ὕμνους καὶ παιᾶνας ν' ἀντηχοῦν οἱ περίξ κάμποι,
Καὶ τὸ λάδ' αρον ἐν μέτῳ ν' ἀνυψοῦται κ' ὁ Σιαυρός ! . . .

ὦ Γρηγόριε ! εἰς νέαν ἢ πατρὶς ἐμβαίνει πάλιν—
Ἐλα νὰ τὴν εὐλογήσῃς μὲ τὴν θείαν δεξιάν σου !
Τὴν ποιμενικὴν σου ῥάβδον ἔλα ν' ἀναλάβῃς πάλιν,
Κορυφαίε τῶν μαρτύρων ! — καὶ μὲ τὴν ἀριστεράν σου
Σφίγγων τὸν χρυσοῦν σταυρὸν,

Πρῶτος ἀνοίξῃ τὰς πύλας τῆς Σοφίας τῆς Ἀγίας !
Πρῶτος ἀνοίξῃ τὰ χεῖλη, πρῶτος χύσῃ εὐλογίας !
Πρῶτος Σὺ τὸ γόνυ κλίνῃς κ' εὐχαρίσται τὸν Θεόν ! . . .
Στρῶσατε τὴν γῆν μὲ δάφνας, μὲ μυρσίνας καὶ μὲ ἴα !
Ψάλλατε ἐπινικίους, ψάλλατε, παιᾶνας, κόραι !
Γέροντες, τὰ δάκρυά Σας ἀπομάξατε . . . αἱ ὥραι
Τῆς πικρίας μας παρῆλθον, ἔπεσεν ἡ τυραννία !
Κ' ἡ Ἑλλάς χρυσοχαλίνου δίφρου πάλιν ἐπιβαίνει
Ὡς τὸ πάλαι δοξασμένη !

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σελ. 9. στίχ. 14. Ἀνάγν. Ἄντ' « τὸ ἑαυτοῦ ἐκάστῳ
ἀπονέμειν, » τὸ προσῆκον ἐκάστῳ ἀπονέμειν.

For the benefit of our English readers we publish a translation of the Memorial presented to Her Majesty the Queen, by the Cyprus Deputation.

TO HER MOST GRACIOUS MAJESTY THE QUEEN OF GREAT
BRITAIN IN COUNCIL, ETC., ETC., ETC.

THE respectfully undersigned representatives of the Christian inhabitants of the Island of Cyprus, Members of the Legislative Council, and representatives specially elected by the people at general assemblies and meetings held throughout the Island, the warrants of which have been forwarded in due course to Your Majesty's Government, have the honour to respectfully lay before Your most Gracious Majesty, whom God save, this our humble petition by which, according to the publicly expressed wants of the people, mercy is implored from Your Majesty.

When ten years ago the administration of the Island was entrusted to the Government of Your Majesty, Cyprus hailed the political change, and did not hesitate to point out, by means of a pan-Cypriot memorial, the necessity of reform for securing a state of things in accordance with the material and moral development of a people, whose affairs were entrusted to the most well-governed and civilized nation.

Your Gracious Majesty in the perpetual care for Your subjects was pleased to bestow upon the Island certain

reforms for which we are thankful, but since then we have all been decidedly persuaded that these reforms could not correspond with the wishes of Your Majesty in granting them; and the Island, in a financial point of view, is going to certain ruin, against which we dare to implore help from Your Majesty.

The Island has been subjected to a taxation disproportionate to its means, daily it becomes more evident to us that this taxation conduces more and more to the poverty of the Island, draining its resources, for it is estimated that each person contributes a yearly tax equal to nearly one-fifth of his average income, as regards produce.

The admitted heavy and oppressive taxation of the previous Government has been further increased by the present Government which, during the last five years, 1882-83, 1884-85 and 1886, collected a sum of £914,836, or a yearly average of £182,967, whereas during the five years which preceded the British Occupation from 1873 till the end of 1877 the previous Government exacted 83,950,051 piastres, equal to £736,405, reckoning 114 piastres to the £ sterling, or a yearly average of £147,281, but even this latter sum is above the actual amount, because we must necessarily subtract from it arrears definitely written off, and further about 50 per cent., the difference of caïmé during the two last years of 1876 and 1877, for 100 piastres caïmé paid by the tax-payer to the Treasury cost him on an average only 50; it must not be considered that this increase of taxation has been brought about by the analogous increase of produce, for we are persuaded to the contrary if we take into consideration the amounts collected for tithes by the two Governments during the above-mentioned periods of five years; thus the tithes rented by the previous

Governments brought in to the Government Treasury a net sum of about £301,000, whereas the present Government collected £285,875 by way of tithes during the corresponding period, adding to which a sum of about £20,000 for the tithes on grapes abolished since 1884, we have a round sum of £306,000, but from this a sum of £50,000 must be subtracted as expenses for the valuation and collection thereof, so that the net revenue derived by the English Government from tithes does not exceed £256,000, notwithstanding the excessive valuations made generally by the Idare Councils; it will therefore be seen that whilst the productions and benefits of the Island have considerably decreased, the taxation has greatly increased, hence the extreme financial exhaustion to which we have come to.

But to the disproportionate and oppressive taxation, of which the greater part of the amount received thereby is yearly sent out of the Island in payment of the Turkish Tribute by virtue of the Convention, there should be added also the fact that the excess of imports over exports, which amounts yearly to about £50,000 in an agricultural place having no industry or commerce, is at a disadvantage. The Island has also recently suffered by the sales at unfortunate terms of the principal productions, owing to the extraordinary depreciation of their values consequent upon the recent heavy dues imposed upon them at foreign markets of consumption.

These, then, and other natural causes, have brought about the financial exhaustion of the Island, consequently resulting in landed property generally becoming of much less value. It behoves us, therefore, and we are in duty bound to implore Your most Gracious Majesty to cause to be adopted means conducive to check the gradual ruin to

which we are going, and we believe that this could be attained by fixing a yearly sum of about £140,000 as the total amount of taxation of the Island, for a definite number of years, as the payment of any sum greater than this becomes impossible without ruin.

The favourable assent to this measure would not only afford relief to the Island, but would also facilitate the understanding with the Cyprus Government in substituting other taxes without causing loss to the Treasury, in place of unbearable taxes, which are not at all in accordance with the principles of the liberal English nation.

The British Government exacts from the Island at present a sum more than is necessary for its administration, and yet it becomes necessary for the British Exchequer to vote a sum styled as a Grant in Aid of the Island. This sum, together with the excess of revenue over expenditure, is made use of for a purpose not at all relating to the moral or material development of the Island, and it was done without any previous consent on the part of the Island having been obtained, we refer to the Turkish Tribute imposed on us by the Convention of the 4th June, 1878.

We do not intend to interfere with matters regulated by the two contracting Governments for their mutual high reasons, but it becomes necessary for us to pray the Government of Your Majesty to kindly cause a method to be adopted for reducing the loss occasioned to the Cyprus Treasury as well as to the Imperial Treasury that pays the yearly deficit, and to mitigate thereby the serious consequences of the Convention.

The settlement of this question, of course, rests with the enlightened Government of Your Majesty, but if we were allowed to express our humble opinion in the matter, we

would suggest that, in lieu of the yearly tribute, a single payment of a lump sum be made, by means of a loan contracted in the name of the Island and guaranteed by the British Government, so that the amount to be paid by the Island for interest thereof and for a sinking fund should not exceed the half of the amount which is paid at present.

Such a substitution, and the reduction, as far as possible, of the public expenditure of the Island, approved by the Government, without prejudice to the public service, together with the expected necessary improvements, would allow the taxation of the Island to be reduced to a sum not far out of the one above shown.

Mention having been made in this memorial respecting economies, we feel ourselves bound to state that we respectfully protest against any being effected in the judicial establishment which at present is not susceptible to any reform of a financial kind which would prejudice its functions. It is the only improved Government branch responding to its high mission, and it demands rather further development in the future.

Your most Gracious Majesty was pleased to graciously hearken unto the supplications of the Cypriot people contained in the memorials submitted since the British occupation, and to assent to the establishment of a Legislative Council, but in order that the privilege awarded may respond more fully to the high wishes of Your Majesty and to the requirements of the Island, we implore Your Majesty to kindly cause certain amendments to be made to the Queen's Order in Council by virtue of which the Council was established; such as, the power of veto to rest exclusively with Your Majesty alone, in the decisions of the Legislative Council; the non-imposition of fees by

the Government without the sanction of the Council, and the removal of the obstacles of not allowing members of the Council to submit laws amending the taxation without causing loss to the Treasury.

We also believe that an addition of two native members to the Executive Council, chosen by the Government, would afford considerable help to the High Commissioner in disposing of the duties thereof.

The respectfully undersigned also invite the attention of the Government to the middle education of the Island, which is worthy of notice.

The agricultural question is the next of vital importance after the amendment of taxation. It is well known that the Island suffers throughout as soon as the numerous agricultural classes become poor, in aid of which we implore the attention of Your Majesty. We believe the establishment of a separate Agricultural Department, charged with framing measures by which the production of this exclusive source of revenue could be derived, would be contributive to this. This Department properly worked would afford considerable benefits, not only to the Island but also to the Government, whose hopes principally depend on the resources of the agricultural classes, and would probably also attract foreign capital to the Island by framing laws amending the intricate law referring to mortgaged property in such a manner as to facilitate the establishment of an Agricultural Bank, the necessity for which daily becomes indispensable. The abolishment of the monopoly of tobacco, and the free plantation thereof, would be one of the cares of this Department, for not only is a large sum of money exacted from this unfortunate place by the monopoly, but it is further deprived of the benefits of

plantation. The dues at present collected by the Government could easily be provided for by substituting a duty on certain articles of importation, and by doubling the tithes on tobacco. These and other similar works, such as hydraulic power, etc., would tend to extricate the Island from the unfortunate position it has come to.

One of the important branches of the Executive power, the police, to whom are entrusted responsible duties, will, no doubt, engage the attention of Your Majesty's Government, in order that its duties throughout the Island may be carried out in a better and safer manner.

In Cyprus there is an independent Church, the Eastern Orthodox, whose relations with the constitution were regulated from the time of the conquest by Sultans' firmans whenever a new Archbishop was elected. Since the British occupation these relations have been uncertain, and therefore we think they should be ratified by a special law according to circumstances.

By Your Majesty assenting to hearken unto our humble prayers, the loyal and peaceful inhabitants of the Island gratefully hope to be able to follow the steps of progress and civilisation of the other inhabitants of the vast British Empire, guaranteed to them by the glorious kingdom of Your most Gracious Majesty, whom God save.

NICOSIA, CYPRUS, 8/20 April, 1889.

RAPPORT EXPLICATIF.

A SA SEIGNEURIE LE TRÈS HONORABLE LORD KNUTSFORD,
Ministre Secrétaire d'Etat au Département des Colonies.

MY LORD,

Les soussignés composant la députation spéciale élue par la population chrétienne de l'Ile de Chypre avons eu l'honneur de soumettre à Votre Seigneurie le mémoire contenant les demandes de l'Ile destiné à Sa Très Haute Majesté la Gracieuse Souveraine.

Nos mandants nous ayant donné le pouvoir de soumettre aussi des questions qui n'étaient pas explicitement contenues dans le document précité, nous croyons répondre à leur désir en soumettant très respectueusement à Votre Seigneurie le rapport qui suit et qui sert à expliquer ou à compléter le susdit mémoire.

La population chrétienne de l'Ile, tout en n'oubliant pas son origine et ses traditions, et aspirant toujours à un avenir national, n'a jamais cessé de saluer avec bonheur le changement politique à la suite duquel ses destinées ont été confiées à la nation la plus grande et la plus civilisée, mais plus d'une fois aussi elle a cru devoir soumettre au Gouvernement de Sa Majesté des demandes qui d'après elle pourraient assurer à l'Ile l'amélioration de son état moral et matériel.

Cet état, surtout au point de vue financier, étant parvenu à un degré très critique, la population chrétienne chypriote a cru devoir nous confier l'insigne mandat d'invoquer à la sollicitude de Votre Seigneurie.

Notre pays est un pays agricole par excellence, il ne peut chercher ses ressources que dans l'agriculture exclusivement, étant presque privé complètement d'industrie et de navigation. Il est à la connaissance du Gouvernement de Sa Majesté que l'Ile se trouve dans une extrême misère, et cet état ne tardera pas à s'aggraver davantage encore si on ne s'empresse pas à venir en aide au pays. Malgré cet état de misère, nôtre Ile peut répondre aux exigences légitimes du Gouvernement pour son administration. Nous pensons que c'est tout ce qu'on peut demander d'un pays quelconque confié à l'administration d'une nation civilisée. Cependant l'Ile de Chypre, pouvons-nous espérer, est prête à se forcer de faire davantage. Nous nous expliquons.

Par le Mémoire que nous avons eu l'honneur de soumettre à Votre Seigneurie pour Sa Majesté nous avons demandé que les impôts payés par notre pays ne dépassent pas la somme de £140,000. La somme de £80,000 nous paraît suffisante pour couvrir les dépenses de l'administration si le Gouvernement croyait devoir faire des économies dans ses différentes branches, sans toutefois diminuer tous ce qui a rapport à notre organisation judiciaire qui est la seule qui ait progressé depuis l'occupation Britannique. 9,000 livres dépensées après vote détaillé du Conseil Législatif en faveur des travaux publics, et 10,000 votées de la même manière en faveur de l'Agriculture formeraient la somme annuelle de 100,000 livres, et 1,000 livres pour l'instruction moyenne indépendamment des 3,000 livres pour l'instruction élémentaire. Les 40,000 livres sur les 140,000 qui en restent serviraient au Gouvernement à satisfaire en partie au paiement d'une obligation contractée en dehors des intérêts de notre pays, et sans aucun engagement de sa part.

Il n'appartient pas aux soussignés de discuter dans ce rapport une convention combinée entre deux autres parties contractantes pour des nécessités politiques, mais nous osons croire que cette convention, par sa haute nature même, doit nous laisser complètement étrangers, et accepter de nous le seul sacrifice que nous puissions faire matériellement en cette occasion, et cela avec un effort extrême, vu notre situation matérielle.

Le Gouvernement de Sa Majesté pourra disposer de grands moyens, s'il croyait convenable de se servir, à l'effet de diminuer ou de remplacer le tribut payé annuellement à la Porte Ottomane, de manière à ce que les subsides payés annuellement par le Trésor anglais ne dépassent pas la somme déjà fournie chaque année.

L'expérience faite a amené les signataires du Mémoire à solliciter de Sa Majesté qu'il lui plaise de concéder, par un nouveau décret, certains droits au Conseil Législatif, afin qu'il puisse mieux répondre au mandat que la Gracieuse Reine a daigné lui confier. Indépendamment des deux points contenus dans la Mémoire précité, nous osons appeler l'attention bienveillante de Votre Seigneurie sur la question suivante, à savoir, que le décret sollicité ordonne qu'aucune taxe ou droit ne soit perçue qu'à la suite d'un vote confirmé de ce Conseil; de cette manière nous pensons pouvoir éviter l'accumulation de taxes ou droits pour un pays qui n'est que trop imposé. Ce décret contiendrait aussi pour le Conseil le droit de reviser les frais judiciaires, généralement considérés comme excessifs par la population chypriote.

Les pétitionnaires ont cru devoir solliciter aussi l'adjonction de deux membres indigènes au Conseil Exécutif. Les Chypriotes, par la connaissance des affaires du pays, sau-

raient rendre de grands services à un Conseil destiné à statuer souvent sur les mêmes affaires.

Nous avons eu déjà l'honneur d'avancer que notre île est un pays agricole par excellence. La classe agricole est non seulement la plus importante et la plus nombreuse parmi nous, mais elle est aussi celle qui est plus aggravée d'impôts. L'agriculture intéresse tout aussi bien cette classe que toute autre de notre île. Nous avons déjà soumis le vœu de consacrer annuellement £10,000 pris sur les revenus annuelles en faveur de nos classes agricoles, mais nous pensons que ce moyen ne suffirait pas à procurer à notre état agricole une amélioration qui devient de jour à autre plus indispensable, car l'agriculture est la seule source de richesse et qu'on doit exploiter avantageusement à Chypres. Ainsi qu'il est relaté dans notre Mémoire, l'établissement d'une Banque agricole avec la garantie du Gouvernement se pose comme indispensable. Nous entendons par la garantie celle que le Gouvernement pourra offrir aux gens qui voudraient entreprendre une pareille œuvre. Le pays couvrira cette garantie en continuant de fournir à l'avenir aussi ce qui est payé actuellement chaque année comme subside contre la destruction de la sauterelle. Cette mesure nous pouvons assurer Votre Seigneurie, sera agréée par tous les Chypriotes, car elle servira directement ou indirectement, les intérêts de toutes les classes sans exception. En effet, il n'y a pas une seule classe en Chypre dont les intérêts ne soient pas strictement liés à notre état agricole. Plus d'une fois il a été prouvé parmi nous que des années malheureuses par rapport à l'agriculture ont sensiblement sévi sur toutes les autres classes, et le malaise a été général. L'absence du numéraire se fait sentir de jour à autre davantage chez nous.

L'agriculture ne trouvera plus à emprunter même sur les conditions si onéreuses du passé, à savoir, au taux de 18 pour cent, et avec l'obligation de laisser ses produits à un prix inférieur à celui du marché à ces créanciers, qui, à leur tour, devraient se procurer cet emprunt chez les banques établies en Chypre à des termes très courts et à des conditions peu avantageuses. Cette source, si extrême qu'elle soit, a servi pour le pauvre agriculteur, pour lequel il n'y aurait de salut que dans la création d'une banque agricole qui lui offrirait des capitaux au taux d'intérêts humains, et avec de très longues échéances pour le paiement.

Un moyen d'améliorer aussi l'état agricole serait d'encourager la plantation du tabac en Chypre. L'introduction du monopole chez nous, depuis 1874, a complètement détruit cette plantation quoique florissante autrefois, car elle suffisait non seulement à la consommation locale, mais il s'en produisait assez pour l'exportation. Le monopole a occasionné une grande difficulté pour les planteurs du tabac, qui ont dû renoncer à sa culture, et ce monopole a été la cause aussi d'en faire sortir du pays, depuis 1874, une grande somme pécuniaire. Il y aurait moyen de sauvegarder l'intérêt du Gouvernement après la suppression de ce monopole par la création des droits sur l'importation sur certains objets à déterminer par le Conseil Législatif, et sur un droit à percevoir par les planteurs du tabac.

Depuis que nos destinées ont été confiées à la Grande-Bretagne, nous ne pouvons plus laisser notre instruction moyenne à l'état où elle se trouve actuellement. Il serait à souhaiter qu'une impulsion lui soit donnée, afin de la faire sortir d'un état que laisse trop à désirer, c'est pourquoi nous avons cru devoir retenir sur le budget les 1,000 livres dont il est question au commencement de ce rapport.

Afin d'assurer autant que possible le succès de cette haute œuvre nous osons prier Votre Seigneurie qu'il lui plaise d'ordonner qu'un Comité d'instruction publique soit nommé en Chypre composé de quatre chefs religieux de la population chrétienne sous la présidence d'un employé supérieur du Gouvernement, qui auront 'à statuer sur la rédaction d'un règlement et sur les autres détails pour la bonne conduite annuelle de l'instruction en général.

La multiplication des crimes et délits en Chypre a déjà préoccupé le Gouvernement qui a procédé à la nomination d'une commission chargée à étudier la question de la police. Malgré notre demande au Conseil Législatif nous n'avons pu nous procurer le résultat des travaux de cette commission. S'il nous était permis d'émettre notre humble avis sur la question qui nous préoccupe, nous aurions proposé de confondre les deux postes, à unir celui du Commissionnaire et du Commandant de Police dans chaque district, à un seul, pour pouvoir utiliser la somme payée en appointements à l'un d'eux pour la création des détachements de Zaptiés dans les villages les plus importants, sous des chefs indigènes.

Les rapports de nos chefs religieux envers le Gouvernement, et leur juridiction envers le clergé et les administrés spirituels, étaient réglés par des firmans impériaux. Depuis l'occupation anglaise la vigueur de ces firmans a été mise en doute sans qu'une nouvelle base fut établie. Il serait donc nécessaire de combler cette lacune.

Le rapport que nous avons l'honneur de soumettre à Votre Seigneurie conserve les intérêts principaux du pays en général. Ces intérêts ne sont pas exclusifs à la population chrétienne qui nous a fait l'honneur de nous accréditer auprès de Votre Seigneurie, mais ils sont communs aussi à nos

compatriotes musulmans qui n'avaient pas hésité au commencement à s'associer à notre œuvre, ayant pris part à la rédaction du Mémoire, et ayant élu deux de leur co-religionnaires qui avaient mission de nous accompagner à la Capitale du royaume. Plus tard, les prétentions de nos compatriotes musulmans ont rendu notre coopération impossible : les musulmans ont insisté à soumettre notre mandat aux deux conditions suivantes qu'ils ont déclarées indispensables, à savoir : en premier lieu que le Mémoire à soumettre ne touchât point la question du tribut payé à la Porte, et en second lieu de nous rendre en députation directement à Constantinople et de solliciter de la Porte l'amélioration de notre malheureux sort, et ce ne serait qu'à la suite de l'autorisation de la Porte que nous pourrions prendre le chemin de Londres.

Autant la population chrétienne qui nous a fait l'honneur de nous élire, que les soussignés, avons sans hésiter déclaré ces conditions comme absolument inacceptables. C'est le seul motif qui a privé nos compatriotes musulmans d'avoir l'honneur de se présenter devant Votre Seigneurie.

Les questions que nous avons eu l'honneur de soumettre à Votre Seigneurie sont celles surtout qui préoccupent sérieusement nos mandants. Nous osons nous flatter que Votre Seigneurie daignera les honorer d'un examen bienveillant, et que les hauts sentiments de justice plaideront en faveur d'une population parvenue à un point critique et qui ne se désespère pas de l'avenir sachant que ses destinées ont été confiées entre les mains de Sa Majesté et de la grande nation anglaise.

LONDRES,

Le 10 Juillet 1889.

AU TRÈS HONORABLE LORD KNUTSFORD,

*Ministre Secrétaire d'Etat au Département des Colonies,
G.C.M.G., etc., etc., etc.*

MY LORD,

Nous avons l'honneur de soumettre nos observations sur les différents rapports du Gouvernement de Chypre relativement aux demandes de l'Ile et que Votre Seigneurie a daigné nous communiquer.

Les rapports du 22 Octobre 1888, No. 308, et 9 Février 1889, No. 34, traitent de la Banque Agricole et du projet soumis par M. Goussios.

L'unanimité de nos compatriotes, aussi bien que la majorité du Gouvernement de l'Ile, ont reconnu qu'il y avait urgence incontestable de favoriser l'installation chez nous d'un établissement, appelé à apporter quelque soulagement à notre agriculture aux abois et inspirer du courage pour l'avenir.

Il résulte, d'après nous, de ces rapports, que le Gouvernement presque en général, a bien voulu reconnaître l'état malheureux auquel est réduite l'Ile. Cette situation dépeinte sans exagération, mais en toute franchise par le Mémoire et les meetings qui ont eu lieu dans les différents endroits de l'Ile, cette situation, disons-nous, a suggéré le mandat qui nous a été confié par la population chrétienne de Chypre. En effet, elle s'est bien persuadée qu'on ne devrait plus différer à prendre des mesures extraordinaires et efficaces pour parer à une situation dont la prolongation conduirait à une ruine complète.

Nous ne nous proposons guère d'entrer dans tous les détails du projet de M. Goussios. Nous serions heureux de faire admettre en principe la nécessité absolue de l'établissement chez nous de la Banque Agricole, sans exclure les modifications qui seraient jugées à propos.

Que Votre Seigneurie daigne nous permettre d'examiner de quelle manière nous pourrions arriver à cette fin. L'argent et l'initiative individuelle font absolument défaut en Chypre ; aussi point d'espoir qu'une pareille entreprise réussisse par nos seuls efforts. Il devient donc indispensable que l'argent nous vienne de dehors, mais cela ne peut se faire qu'à la suite d'une garantie nécessaire. Le Gouvernement, espérons-nous, reconnaît la solvabilité de l'île. En effet, il sait que Chypre, indépendamment de sa fortune mobilière, possède une fortune immobilière inscrite et estimée dans le cadastre, *Land Registry Office*, pour £7,000,000. Mais en dehors de ces biens mobiliers ou immobiliers, le peuple Chypriote paie annuellement et cela en vertu d'une loi votée, la somme de £9,000 environ (impôt pour la sauterelle). Cette somme est tout à fait indépendante du budget de Chypre, et une très petite partie sur les £9,000 est dorénavant nécessaire pour la poursuite de cet insecte. Nous évaluons cet excédant à £7,000 environ. Cette somme, le peuple de Chypre propose de l'utiliser et de la faire servir comme sûreté pour le dividende du taux d'intérêts à régler en faveur des créanciers capitalistes. N'y aurait-il du précédent militant en faveur d'une garantie de la part du Gouvernement, vu les circonstances actuelles, la situation difficile à laquelle est réduite la sûreté multiple qu'elle fournit ; nous pensons que nous serions justifiés en sollicitant la garantie du Gouvernement destinée à assurer le paiement d'un dividende égal à l'excé-

dant de l'impôt de sauterelle. S'il y avait impossibilité absolue de la part du Gouvernement de Sa Majesté de fournir une pareille caution, ne pourrions-nous espérer que le Gouvernement de Sa Majesté autoriserait celui de Chypre à satisfaire à cette garantie sur la base indiquée ? Il nous reste à examiner si l'établissement d'une Banque Agricole sous les conditions sus-mentionnées, est appelé à faire profiter toutes les classes de la communauté, et si par conséquent on serait justifié de faire servir cet impôt additionnel à la sûreté du paiement du dividende, sans porter atteinte aux intérêts d'aucune classe de la même communauté.

My lord, nous avons eu l'honneur d'avancer à plusieurs reprises que notre île est privée de toute industrie et navigation, et qu'elle est exclusivement agricole ; c'est un fait définitivement acquis que le sort des classes même non-agricoles est si étroitement lié à l'agriculture que toutes les classes, sans en excepter une seule, sont heureuses ou malheureuses suivant qu'il y a bonne ou mauvaise récolte. Les rapports communiqués sont pour la plupart d'accord avec nous sur ce point. La réalisation du projet relatif à l'établissement d'une Banque Agricole en Chypre procurera à l'île plus d'un profit ; le pays sera, pour ainsi dire, ranimé ; cette banque procurera l'argent qui n'existe plus chez nos classes agricoles, ce qui permettra à cette dernière de continuer ses opérations, et nos agriculteurs ne seront plus tenus à subir comme actuellement les conditions désastreuses de l'usure, à voir leurs propriétés disparaître de leurs mains par les ventes forcées à la suite d'un ordre judiciaire, et à se défaire de leurs produits dans des époques peu convenables et sous des conditions fort préjudiciables.

Qu'il nous soit permis d'examiner l'objection contenue

dans un des rapports que Votre Seigneurie a daigné nous communiquer : l'auteur du rapport en question est vivement préoccupé de ce qu'il arriverait, d'après lui, au moment de la liquidation de la Banque, qui s'effectuerait à l'échéance du terme des 40 ans, lorsque les actionnaires exigeront le paiement entier de leurs avances ; l'auteur craint que le 1/10 de la fortune immobilière des agriculteurs ne soit aliéné en faveur des actionnaires de la Banque. L'intérêt que sont parvenus à inspirer nos agriculteurs à l'auteur mentionné nous paraît complètement inutile. Nous en avons la preuve dans le rapport officiel de l'employé Gouvernemental ; ce rapport porte la date du 19 Octobre 1888. Qu'il nous suffise d'ajouter que la situation actuellement si malheureuse de nos agriculteurs, forcés à vendre à vil prix leurs biens pour donner satisfaction à l'usure de ses créanciers, cette situation ne pourra jamais comporter comparaison avec celle que craint le rédacteur du rapport pour notre agriculteur, 40 ans après l'établissement de la Banque. Mais le financier qui avec tant de préoccupation envisage ce que sera la situation de l'agriculteur à l'échéance des 40 ans, pendant lesquels il aura à payer un intérêt au taux de 8 %, pourquoi ne se préoccuperait-il pas à juste titre plus vivement, s'il consentait à examiner combien cette situation serait beaucoup plus désespérante, les 40 ans écoulés, lorsque pendant tout ce long intervalle de temps, ce même agriculteur, en l'absence d'une Banque Agricole, serait forcé de continuer à avoir recours à des emprunts, pour se procurer l'argent nécessaire ? Mais au lieu d'avoir cet argent au taux d'intérêt de la banque à 8 %, les usuriers ne le lui fourniront qu'à 20 %, laissant de côté que ce pauvre agriculteur, ainsi que sa fortune, seront sans cesse à la discrétion de ce créancier peu scrupuleux.

Passons aux rapports du 15 et 17 Mai 1889, N° 142 et 147.

Les nombreux meetings inconnus jusqu'alors chez nous, qui ont eu lieu dans les différents endroits de l'île, ne doivent être attribués qu'à la conviction certaine, née chez tout le monde, que la situation était devenue vraiment triste et insupportable, et qu'il y avait urgence de s'en débarrasser; c'est pourquoi une seule voix s'est élevée de toute part, et tous à l'unanimité ont demandé la diminution des impôts payés, comme le seul moyen qui pût permettre d'espérer une amélioration de ce malheureux sort.

Le rapport trouve une somme un peu moindre que celle que nous avons calculée nous-mêmes, relativement au paiement effectué par chaque individu par rapport à ses revenus. Nous n'avons guère l'intention de rechercher d'où vient cette différence, peu importe : le gouvernement de Chypre, lui-même, dans le rapport en question, reconnaît que les $17\frac{1}{2}\%$ payés par chaque individu sur son produit brut, est une imposition lourde par rapport aux moyens dont dispose actuellement l'île, mais nous devons signaler que dans un pays agricole, comme le nôtre, que les $17\frac{1}{2}\%$, perçus sur le produit brut, est une somme de beaucoup supérieure. En effet, l'agriculteur, en acquittant la dîme, paie chaque année la dîme sur le capital ainsi que sur les frais, de sorte qu'il n'y a de profit pour lui, ni même pour les bonnes années. Le compte que nous avons l'honneur de soumettre ci-dessous, décrit la situation du paysan chypriote telle qu'elle. L'agriculteur paie annuellement pour chaque *donum* en frais en moyenne $11/6$. Nous calculons comme il suit, frais pour labourer :—

	C.P.
Deux fois la terre pour la charrue . . .	25
Prix de la semence, blé ou orge . . .	21
Frais pour semer . . .	12
Frais pour nettoyer . . .	5
Frais pour moissonner . . .	22
Thrashing, etc. . .	15
Ventilating . . .	5
	105 C.P.

Ainsi, chaque donum lui coûte piastres 105 ; et ce donum en années plus que médiocres, ne produit que 5 kilés de blé et 12 d'orge. 12 kilés d'orge à 10 piastres 120 ; 5 kilés de blé à 24 piastres 120. En déduisant la dîme, 12 C.P., nous avons piastres 108 pour les années médiocrement heureuses, après avoir dépensé 105; ainsi le profit net est de 4*d*. Ce calcul concerne celui qui fait cultiver ses terrains par des personnes étrangères. Pour ce qui concerne le laboureur de ses propres terrains, on doit faire le calcul suivant :—

Il a besoin pour cette culture d'une paire de bœufs ou d'un âne, et il ne cultive en moyenne que 50 donums de blé et d'orge annuellement :—

Nourriture des animaux pendant 7 mois,	
à raison de 10 piastres par jour, les autres	C.P.
5 mois les faisant paître gratuitement . .	2,100
Frais de moisson à 22½ C.P. le donum, pour	
50 donums	1,125
Instruments	100
Semence d'orge, kilés 50 pour 30 donums .	600
et 18 kilés de blé pour 20 donums . . .	450
	4,375 C.P.

Moyenne de rendement pour les années ordinaires, 12 kilés d'orge, 5 kilés de blé, par donum :

30 donums orge à 12 C.P. donnent 600 à	C.P.
10 C.P.	3,600
20 donums blé à 5 donums, 100 à 24 C.P. .	2,400
	6,000 C.P.
Déduction faite de la dîme	600
	5,400 C.P.

Il reste à l'agriculteur pour toute l'année
piastres 1,025 C.P.

pour son travail, sa nourriture, et la dépréciation de ses animaux. Il résulte de ce qui précède que l'agriculteur paie chaque année la dîme de ses semences et de ses frais, puisque la dîme est perçue sur le produit brut. Mais cet agriculteur n'est pas encore quitte avec toutes ses obligations: il doit satisfaire le gouvernement et ses créanciers aussi, et il n'a pour toutes ces charges et frais que la somme insignifiante ci-dessus. De pareils impôts, le gouvernement ne peut que les reconnaître très lourds.

L'île dispose de ressources dont le développement rendrait ces impôts moins onéreux, nous souhaitons de tout notre cœur qu'il plaise au gouvernement de faire développer ces ressources en vue d'un meilleur avenir. Le mémoire et les rapports soumettent très respectueusement les mesures que nous croyons pouvoir répondre à cet heureux résultat.

Contrairement à ce que nous avons avancé, le gouvernement de Chypre prétend que depuis l'occupation anglaise, les impôts au lieu d'augmenter ont diminué, par rapport à ce qu'il y avait lieu sous l'administration ottomane, et il

croit le prouver en signalant les diminutions, modifications et augmentations survenues depuis l'occupation anglaise. Avant d'entrer dans les détails, nous nous permettons d'observer que la base adoptée pour le receiver général est erronée. Il prend en moyenne le revenu de 10 ans sous l'occupation anglaise et le porte à £169,830. Il prend 5 seulement de l'administration turque et trouve la somme de £132,133. Mais s'il avait pris pour les Turcs dix ans aussi, de 1869-79, il aurait trouvé £100,000 contre £169,830 de l'occupation anglaise, car les années 1869, 70 et 71 étaient des années très malheureuses.

La comparaison exacte ne peut être que celle que nous avons fait nous-mêmes, car les 5 ans de l'administration ottomane et les 5 ans de l'occupation anglaise, sont à peu de chose près les mêmes sous les rapports atmosphériques.

Il en résulte que l'excédant signalé de £28,000 est inférieur à l'excédant réel. Mais nous accepterions cette base erronée, que nous n'en insisterions pas moins à dire qu'il y a eu augmentation d'impôts.

Le Gouvernement de Chypre compare les diminutions, modifications et augmentations des impôts et tire la conséquence, ce que ces impôts ont diminué de £13,000, conformément à la liste contenue dans le rapport de 17 Mai, mais il a omis de faire mention de certains impôts qui ont été augmentés ou modifiés. Tels sont les suivants :—

Droit de douane, armes et munitions	...	£	300
Frais judiciaires			6,000
Différence droit cadastre (Defter-Hakani)			2,000
Passeport			10
Royalties			800
A Reporter			9,110

	Report ...	9,110
Droits des forêts ...	...	1,000
Permis éponges ...	...	500
„ chasse ...	...	500
Avocat ...	...	70
		£11,180
Droit sur le sel ...	...	30
		£11,210
Excédant sur les Droits de quarantaine et		
Port ...	...	2,990
Droits bateliers et canots ...	...	60
Amende de dîme, etc. ...	...	2,000
Droits de quai ...	...	100
Excédant de poste ...	...	1,800
		£18,130

Armes et Munitions.—Cette somme nous donne une augmentation de la taxe sur les armes et munitions de ce qui était perçu autrefois, à savoir : on percevait 8 % tandis que l'on paie 25 % sur la valeur des armes, et 20 % sur les munitions.

Sel.—C'est une taxe toute nouvelle à raison de 2 piastres l'ocque pour le sel sec, l'introduction étant autrefois interdite.

Frais Judiciaires.—C'est un droit établi en vertu d'un règlement. On en payait aussi sous l'administration turque, mais ces droits étaient réglés de manière à ce que le demandeur n'était tenu qu'à avancer une somme insignifiante pour commencer son procès, et il était exempt de tout autre frais, dans le cas bien entendu qu'il ne voudrait

pas demander l'exécution du jugement ; tandis que de la manière dont ces droits sont réglés actuellement les 2/3 deviennent obligatoires avant l'introduction du procès ; nous pensons qu'il n'y a pas de comparaison possible avec les frais judiciaires sous l'administration turque, car ces frais étaient volontiers, c'est à-dire que la partie intéressée les payait ou non, suivant qu'il y avait pour elle nécessité de poursuivre ou non son procès.

Différence des Droits perçus par le Defter-Hakani (Land Registry Office).

Cet office a été doté par des droits tout à fait nouveaux, et qui étaient inconnus, jusqu'à l'administration anglaise. Ces droits sont surtout à la charge de notre pauvre classe agricole. Tels sont les droits payés pour renseignements relatifs aux biens immeubles du débiteur, droits remontant pour la plupart à la moitié de ce qui est dû en vertu d'un jugement, le droit inconnu, mais exigé pour le document de la mise aux enchères, le droit pour la préparation du plan, et l'émission des affiches pour le transfert des propriétés, ce sont là principalement les taxes grossissant les droits du Defter-Hakani. Qu'on ne se méprenne guère en pensant qu'on devrait faire la part aussi de ce qui est perçu pour le transfert des héritages, droit diminué de 5 % à 2½ % car ces cas sont rares. De là la différence indiquée ci-dessus.

Passeports.—Ce droit a été porté à la somme inscrite depuis l'occupation anglaise, à la suite d'un ordre ministériel.

Droits des forêts.—Inutile d'assurer que sous l'administration ottomane ce droit tel qu'il existe aujourd'hui était complètement inconnu. Nos souvenirs nous rappellent que

pendant une seule année les Turcs avaient perçu irrégulièrement un droit insignifiant de ceux qui taillaient le bois pour le vendre. Quant à celui qui coupait le bois pour son usage personnel, réparations ou autres, il n'était tenu à payer aucun droit; c'est ce qui explique l'absence du tarif turc que l'auteur du rapport a inutilement cherché.

Royalties.—Avant l'occupation anglaise on exploitait la terre de cette nature ou pour un usage local ou pour l'exporter sans payer aucun droit.

Permis d'éponges.—Il en est de même de ce droit.

Permis de chasse.—C'est un droit perçu en vertu d'une ordonnance de 1879. Le droit à percevoir sous l'administration turque était non seulement insignifiant, mais encore nominal, ne se réalisant que dans des cas excessivement rares.

Permis d'avocats.—Droit inconnu jusqu'à l'ordonnance de 1882, qui l'avait établi.

Excédant des droits sanitaires et de port.—L'augmentation survenue à la suite des lois 1881, 84, 85, 86 est très sensible. Les Turcs percevaient de ce côté en moyenne annuellement £360, environ, contre £3,350 environ, perçues actuellement, en comparant les années 1882-86 y compris.

Taxe pour les bateliers et canots.—Cette taxe était inconnue et n'a été réglée qu'en 1879 et 1884.

Amendes des dîmes et autres espèces.—Sous ce nom est perçue la somme annuelle et approximative qui est relatée ci-dessus à laquelle sont soumis ceux qui ne paient pas la taxe à temps. Il n'y avait aucun doute lors de l'établissement de la loi de cette taxe que la classe agricole ne

saurait jamais être à même de satisfaire à temps à ses obligations ; c'est par conséquent une taxe décrétée en vue d'augmenter les impôts. On ne saurait dire que cela était l'intérêt à payer par le débiteur d'impôts en demeure, car dès qu'une personne est frappée de cette amende, l'autorité procède à l'encaissement de l'impôt en entier et en force le paiement par les saisies.

Droit de quai.—C'est une nouvelle taxe (années 1882, 1883, 1886).

Excédant de la taxe de poste.—On ne devrait pas donner littéralement, le nom de taxe à cette somme, mais la nécessité du service du Gouvernement et du public a imposé au pays cette dépense supérieure. Nous avons déduit ce qui était marqué au bulletin turc, comme profit pour la poste, et £400 en outre somme calculée approximativement comme représentant la dépense des habitants sous l'administration turque.

Nous ne voulons pas examiner quel est le revenu général payé sous l'administration ottomane par l'île de Chypre, ni celui qu'elle paie depuis l'occupation anglaise ; nous ne voulons non plus examiner quels étaient les impôts en général et quels sont aujourd'hui ; ce sera une tâche dont nous nous acquitterons à la fin du présent rapport. Mais en l'absence même d'un pareil examen, et tout en admettant comme exactes les bases posées par les autorités de l'île, il n'en résultera pas moins que les impôts en général ont augmenté.

Nous sommes d'accord avec le Gouvernement de Chypre, lorsqu'il dit que la somme perçue par la dîme ne serait pas une base certaine pour trouver si la production a augmenté ou diminué, et qu'il serait plus sûr d'examiner la quantité

de terrains cultivés, des arbres et des vignes, mais un pareil examen, le Gouvernement lui-même le reconnaît, n'est guère possible. Mais qu'il nous soit permis d'observer dans ce rapport qu'il y avait une plus grande quantité de céréales exportée sous les Turcs, que celle exportée depuis l'occupation anglaise; ce qui prouve d'après nous que la production a diminué depuis cette dernière époque. Dans tous les cas, la dîme était la seule base possible, nous insistons à assurer que la production a diminué. Le rapport officiel calcule qu'en moyenne la dîme monte à £53,196 depuis l'occupation anglaise, et à £50,082 sous l'administration turque. Nous croyons devoir faire les observations suivantes : D'abord le rapport ne déduit de la somme perçue au moyen de dîme que £54,000, à savoir, £6,000 pour chacun des 9 ans, ce qui n'est pas exact d'après nous. En effet, le rapport de Mr. Fairfield (Blue Book N° 3661) porte que la somme nécessaire pour la perception des taxes monte à 13 pour cent, d'où il résulte que la somme à déduire serait £68,120; dans ce cas la somme perçue par le Gouvernement anglais de l'île doit forcément descendre à £51,627; d'un autre côté, il y a, à la vérité, l'augmentation extraordinaire d'un cinquième pour les dîmes pour les années 1874 et 1875, calculée par le rapport à £4,341,714, la somme exacte est de £4,034,199, mais cette somme ne doit être guère déduite de la dîme turque, car en prenant en considération les livres et registres des appaltateurs des dîmes pour ces deux années, on trouvera que la somme perçue à raison de dîme correspond bien à l'augmentation d'impôt, d'où il résulte nécessairement qu'on doit laisser toutes les années turques sans modification, comme si la dîme avait été perçue même pour les deux années 1874 et 1875 à raison de 10 pour cent. Nous ajoutons la somme défalquée à

celle du rapport, et nous avons la somme de £57,000 environ pour la Turquie. On devrait y ajouter aussi la différence de la Livre sterling, puisque nous calculons la Livre à 114, tandis que le Gouvernement le fait à 120 moins une fraction, car indépendamment du prix de la Livre à Constantinople, le paiement était effectué en Chypre la Livre calculée à piastres 114. Mais passons outre. En admettant tous les calculs du Gouvernement, la production était plus grande sous les Turcs qu'aujourd'hui.

Pour ce qui concerne la somme perçue depuis l'occupation anglaise, il faudrait déduire aussi la différence qui provient de la surestimation des produits faits par le Conseil Central idaré, c'est un fait qui n'est pas admis par le Gouvernement, mais des preuves suffisantes le constatent; nous nous bornons à relater les plus importantes des surestimations qui ont été faites à l'année 1886-87; en effet, après le paiement de l'impôt, selon l'estimation de l'idaré, une somme insignifiante est restée aux producteurs des vins.

Le rapport du 15 mai nous amène à faire l'observation suivante dans la liste des impôts indirects et de la douane il y a un excédent de £30,559 sur ce qui était perçu sous l'administration précédente; mais il aurait dû marquer pour l'administration ottomane la somme de £2,800 environ annuellement; cette différence provient de la différence du paiement de l'impôt du monopole pour le tabac; en effet, ce monopole n'existait pas en 1873 et il n'avait pas été mis complètement en vigueur en 1874, de sorte que la différence, d'après le calcul du Gouvernement, ne devait être que de £27,752.

Le rapport de 28 mai 1889, N° 163, traite l'importation et l'exportation. Nous dirons ici d'une manière générale que lorsque chez nous l'importation est plus grande que

l'exportation, c'est un signe que le pays ne prospère pas. Notre île n'a d'autres ressources que la vente de ses produits, quand il y en a; ce qu'elle exporte forme son actif contre ce qu'elle importe, qui est son passif. Or, si le passif continue à dépasser l'actif, cette situation ne peut plus se prolonger sans de très grands inconvénients.

Le Gouvernement admet que l'importation dépasse l'exportation de £54,000, mais il dit qu'il faudrait en déduire ce qui est importé pour l'armée £25,000, la déclaration infidèle des négociants qui déprécient leurs marchandises en les déclarant à la douane au moment de l'exportation, l'importation des choses qui ne sont pas payées par l'argent indigène, d'où il résulte pour le Gouvernement l'équilibre entre l'importation et l'exportation. Nous nous conformerons au désir du Gouverneur en admettant que ce qui est importé chaque année pour l'armée monte à £50,000, qu'il y a £9,000 pour des marchandises ne servant pas aux Chypriotes; mais nous repoussons la suggestion du Gouvernement lorsqu'il dit que nos commerçants déprécient leurs marchandises en les déclarant à la douane: si le Gouvernement connaissait quels sont les prix obtenus à l'étranger pour ces marchandises, dépréciées par lui, il ne se ferait pas une difficulté de changer d'avis.

Le Gouvernement dit qu'il y a en fait d'importation £59,000 qui n'intéressent pas la bourse chypriote, et il établit l'équilibre entre importation et exportation. Nous persistons à croire que l'importation dépasse l'exportation de £50,000, car tout en acceptant l'équilibre ci-dessus, il y a une somme de £54,000 reconnue par le Gouvernement à laquelle il faudrait ajouter £55,000 qui sort chaque année du pays pour payer le tribut ottoman.

Rapport du 10 Juin 1889. — Le Gouvernement de Chypre ne se fait point de difficulté pour reconnaître que la situation de l'île est parvenue à un point fâcheux, d'un autre côté des membres officiels de ce même Gouvernement s'accordent à assurer que cette situation est aussi malheureuse que celle dépeinte par notre Mémoire, mais le Gouvernement attribue cet état financièrement critique à des motifs qui ne sont qu'habituels en Chypre. Qu'il nous soit permis d'observer très respectueusement que les mauvaises années que nous avons eues sous l'administration ottomane et spécialement les années 1869 et 71, ne comportent pas de comparaison possible avec l'année 1887, à laquelle fait allusion le haut commissaire; cependant l'île n'était point parvenue à l'époque turque à la situation si critique qu'elle est actuellement; car le numéraire n'avait pas complètement disparu comme à présent, et si l'année suivante était bonne, cela suffisait alors pour cicatriser les plaies de l'année précédente. Nous devons donc forcément chercher les motifs de cette situation en dehors aussi de ces motifs habituels, à des motifs tout nouveaux; en effet nous les trouverons: 1° en ce que les opérations agricoles sont devenues depuis l'occupation anglaise très dispendieuses. 2° La baisse des prix des produits, et 3°, ce qui en est la conséquence, que la source de la richesse du pays qui risque de tarir. 4° La lourde imposition en proportion de l'état du pays, et 5°, la sévérité avec laquelle le Gouvernement persiste à avoir les impôts malgré l'état critique où se trouve l'île, contrairement à ce qui se passait sous les Turcs, qui pendant les années malheureuses ne forçaient jamais la perception.

Nous avons dit que nous considérons le tribut comme une charge lourde pour le pays, mais le receveur général nous

oppose que sous le nom de tribut, sort du pays actuellement une somme inférieure à celle qui était envoyée à Constantinople chaque année, comme excédant des revenus sous l'administration turque; nous observons que sous les Turcs il arrivait qu'aucune somme ne sortait de l'île pendant certaines années, et que si nous prenons en considération un intervalle de dix ans, 1868 à 77, de l'administration turque jamais somme supérieure à £50,000 ne sortait de l'île pour aller au trésor de Constantinople comme excédant; mais on a toujours à déduire une certaine somme pour les arriérés annuels; de sorte que la somme qui sort actuellement de l'île en moyenne, indépendamment des subsides du Parlement, est supérieure à celle que les Turcs expédiaient à la capitale de l'Empire Ottoman. Le Gouvernement lui-même calcule qu'une somme de £50,469 en moyenne sort de l'île chaque année à titre de tribut.

Une autre observation à faire ce serait de ne pas oublier que tout l'argent qui servait pour l'administration de l'île était nécessairement dépensée dans l'île tandis qu'aujourd'hui une somme de £20,000 environ de ce qui est reçu par les employés anglais pour l'administration du pays, leur reste toujours, déduction faite de leur dépense; cette somme ne peut pas être considérée comme faisant partie du capital de l'île, puisqu'il n'est pas dépensé dans le pays même. Indépendamment de la somme mentionnée, il faut prendre aussi en considération la somme qui sort de Chypre sur les appointements des employés, et l'autre dépense administrative, pour se procurer de l'étranger ce qui leur est nécessaire, aux employés aussi bien qu'au gouvernement.

Mais on dit aussi qu'une somme, £50,000 environ, arrive au pays à cause de l'armée, l'argent que l'armée dépense en

Chypre pour consommation des produits indigènes, transports, etc., cet argent ne peut aller au-delà de £12,000 annuellement, de sorte que même cette dernière somme prise en considération, il y a exportation de numéraire pour £20,000 chaque année de ce qui est importé, et cela indépendamment du calcul fait pour le tribut.

Le rapport du Haut-Commissaire envisage aussi la question de remplacement du tribut, et il en conclut qu'il y aurait possibilité d'arriver à une somme inférieure à payer à la Porte, mais il n'espère pas diminuer par ce moyen les impôts, il en doute fort, cependant il n'hésite pas d'avancer lui-même qu'en faisant des strictes économies dans l'administration de l'île, il y aurait lieu d'espérer pour l'avenir une certaine diminution d'impôt. Pour ce qui nous concerne nous pensons qu'avec la conversion du tribut, accompagnée aussi par une économie strictement nécessaire dans les dépenses administratives, sans préjudice du service public, on arriverait à une moindre imposition proportionnelle à celle que peut comporter l'état financier de l'île.

L'île de Chypre a été occupée pour satisfaire à de hautes vues politiques intéressant la nation anglaise; il résulte pour nous qu'il est de toute justice qu'elle doit continuer à fournir les subsides nécessaires pour le paiement du tribut, indépendamment de tout bénéfice que la conversion pourrait procurer, car s'il y a quelqu'un qui doit à juste titre profiter de ce bénéfice, ce ne pourra être que l'île de Chypre et dans ce cas les impôts à payer par elle pourraient bien descendre à une somme même inférieure à celle portée dans notre Mémoire.

Rapport de 4 Juin N° 181.

Malgré le rapport, nous persistons à penser qu'il y a une dépréciation réelle et sérieuse de la fortune immobilière en Chypre. On ne doit en chercher la preuve que dans les ventes forcées par voie judiciaire exclusivement. Le rapport croit justifier la grande et énorme quantité de ces ventes, contrairement à ce qu'il y avait lieu sous l'administration ottomane, par la loi prohibitive des ventes d'immeubles, en vigueur sous les Turcs. Nous observons en premier lieu que cette loi ne concernait que les terres (arazimirié) et qu'elle a été subrogée avant l'occupation; ainsi le motif donné par le rapport n'est pas sérieux. On doit en chercher un autre. Nous devons plutôt attribuer l'absence de ces ventes sous la Turquie à la plus grande solvabilité des possesseurs d'immeubles et à la meilleure situation des créanciers au point de vue financier, qui n'avait ni intérêt ni nécessité de forcer les débiteurs de rembourser ces sommes dues. La preuve en est que le Director of Survey ne trouvera sous les Turcs l'énorme quantité de jugements contre les débiteurs, comme il arrive de nos jours. La comparaison qu'il tâche faire des ventes privées, ne peut rien prouver, car l'acheteur a des raisons toutes spéciales pour y procéder. L'augmentation qu'il croit pouvoir signaler pour ce qui concerne les biens immeubles de Nicosie, elle s'explique tout simplement parce que les immeubles de Nicosie qui appartiennent à des Turcs, ont été très bas estimés, lors de leur estimation sous les Turcs, et en

second lieu de ce que les terres qui environnent Nicosie ont été utilisées pour des constructions, d'où une certaine plus-value.

Nous sommes sûrs que le rédacteur du rapport est complètement dans l'erreur, lorsqu'il suppose qu'il doit en être de même des autres districts, pour lesquels cependant il avoue n'avoir pas fait des recherches. S'il avait étudié le rapport du 19 Octobre 1888, du Commissaire de Papho, il aurait changé d'avis, du moins pour ce qui concerne les immeubles de ce district. Il en est absolument de même des districts de Famagusta et de Larnaca. Pour le district de Kyrenia, qui d'après lui, contient des terrains bons pour en faire des vignes et y cultiver les arbres caroubiers, nous pouvons affirmer que la dépréciation est encore plus grande. Le rédacteur du rapport n'ignore pas les ventes d'immeubles qui ont eu lieu tout dernièrement à Kyrenia, des immeubles très importants ont été vendus au sixième du prix auquel ils avaient été achetés un peu avant l'occupation anglaise.

Nous avons déjà examiné en détail la question des impôts. La même question examinée en général est ramenée pratiquement à ceci : si le pays paie depuis l'occupation anglaise en impôts, une somme supérieure ou inférieure. Il n'y a pas de doute, que si l'on compare les cinq années de l'occupation anglaise et cinq années de l'administration ottomane, seule base sûre et possible, on trouvera que le pays payait annuellement à la Turquie en moyenne £132,000, la livre sterling à piastres 120, et déduction faite du caïmé, qui faisait une différence sérieuse, contre £182,000 payées annuellement au gouvernement anglais, en moyenne toujours des cinq ans relatés dans le Mémoire, d'où il y a excédant pour chaque année de £50,000. Le gouvernement de Chypre prend

la moyenne des neuf ans de l'occupation anglaise comme base, et trouve la somme annuelle de £170,000 environ, contre £132,000 perçues sous les Turcs par moyenne sur les cinq ans qui ont précédé l'occupation anglaise, ce qui lui permet de diminuer l'excédant à £38,000. Cette base, ainsi que nous l'avons déjà dit, n'est pas exacte. Car si on prenait aussi pour l'administration turque neuf ans à comparer au lieu de cinq ans, comme il a été fait par le gouvernement, on trouverait une somme de beaucoup inférieure à £132,000 ; la conséquence en serait que la différence serait supérieure à la somme de £50,000 signalée par nous.

D'après nous, de quelque manière qu'on fasse les comptes, une somme de £50,000 sort des chiffres, en plus que sous les Turcs et de £38,000 d'après le gouvernement. Celui-ci assure que cette augmentation ne provient pas essentiellement de l'importation qu'il croit même avoir diminué, mais des impôts indirects, des droits de la douane. Nous avons déjà examiné la question, s'il y a eu diminution ou augmentation d'impôts, et nous nous sommes prononcés pour la dernière.

Il a été déjà dit que le gouvernement trouve un excédent à cause de la douane et des impôts indirects de £28,000 sur l'administration turque. En premier lieu il y en a là de nouveaux ou qui ont été augmentés, et ensuite ces £28,000 ne forment pas toute la somme payée en surplus. En général nous ne voyons pas de différence pour notre pays si une partie de ce surplus payé aujourd'hui, est considérée comme résultant des impôts indirects, car ce sont bien toujours des impôts payés par le pays et cet argent sortant de sa bourse l'appauvrit.

Pour ce qui concerne l'importation, quand même on adop-

terait les considérations du gouvernement d'après lesquelles il y a un excédant d'importation sur l'exportation annuellement de £54,000, mais que cet excédent est couvert par ce qui est importé pour l'armée et les autres marchandises qui ne touchent pas aux bourses chypriotes ; que l'argent qui sort annuellement du pays sous le nom de tribut ne monte qu'à £55,000 tandis que ce même tribut sortait en somme supérieure, même en acceptant ces considérations nous persistons à dire qu'il y a un excédent de £30,000 d'exportation d'or. Nous avons déjà dit que ce qui sortait autrefois à titre d'excédant ne pouvait pas dépasser la somme de £50,000, et aujourd'hui une somme de £20,000 sort sur les appointements des employés, et une autre somme de £10,000 dépensées par les employés et le Gouvernement pour se procurer de l'étranger des objets qui leur sont nécessaires, tandis que la petite somme servant à l'administration turque était nécessairement dépensée dans le pays. Mais la question n'est pas dans la comparaison. Une somme de £55,000 sort du pays annuellement ou non et une autre somme de £30,000 excédant des appointements des employés anglais avec ce que ces derniers et le Gouvernement dépense pour se procurer ce qui leur est nécessaire de l'étranger ?

En admettant que l'excédant de l'importation est équilibré par ce qui est importé par l'armée, nous ne dirions pas moins qu'une somme de £85,000 sort de ce pauvre pays, ce qui diminue chaque année son capital pour la même somme. C'est un fait qu'on ne saurait nier et qui tôt ou tard conduira le pays à une pauvreté certaine.

Il en résulte que l'île se trouve dans l'impossibilité de continuer à payer les impôts actuels sans courir le risque d'une catastrophe imminente et certaine. Nous avons

demandé par notre Mémoire, et nous sollicitons de Votre Seigneurie, qu'il lui plaise d'approuver que l'île ne paie pas annuellement une somme supérieure à £140,000. Cette somme est quelque peu supérieure à celle payée sous l'administration Ottomane. Si ce maximum est accepté par le Gouvernement, les contribuables anglais ne subiront pas de nouveaux sacrifices, pourvu que le Gouvernement, en acceptant la mesure signalée, se décidât à faire de sérieuses diminutions au budget des dépenses, qui est susceptible d'en subir de pareilles sans préjudice au service public, qui continuera à fonctionner parfaitement, si en faisant toujours une exception en faveur de l'organisation judiciaire, les différents départements étaient administrés par des employés indigènes, ayant à leur tête comme chefs des employés anglais. En outre, si le Gouvernement parvient à faire convertir le tribut payé, un bénéfice en résulterait ainsi qu'il est arrivé par le passé pour d'autres Etats et pour la Grande-Bretagne, et qu'il obtienne enfin un arrangement pour ce qui concerne le sel avec le Gouvernement Ottoman; ces bénéfices deviendraient importants au point de permettre à la nation anglaise, qui a procédé à l'occupation de l'île pour de hautes vues politiques, lui permettre, disons-nous, non seulement de se soustraire à de nouveaux sacrifices en faveur de cette occupation, mais encore, le temps aidant, de s'en dispenser complètement.

Pour ce qui concerne les autres demandes de l'île parmi lesquelles il y a aussi l'établissement d'une Banque Agricole, demandes qui ne touchent point à la question des revenus, mais qui intéresse vivement le pays, nous osons nous flatter qu'ils mériteront l'attention bienveillante de Votre Seigneurie à laquelle nous avons l'honneur de recommander tout spécialement la question financière, question

éminemment vitale pour un pays qui a passé sous l'administration britannique et qui est par là même justifié d'aspirer à un heureux avenir, tel que le lui avait fait espérer le drapeau de Sa Majesté aussitôt développé chez nous.

LONDON, 19 *Juillet* 1889.

MY LORD,

Votre Seigneurie a daigné nous assurer qu'Elle honore Chypre de Son vif intérêt; aussi croyons-nous répondre au désir de Votre Seigneurie en développant certaines questions, ou en lui soumettant d'autres dont la réalisation contribuerait à atteindre le but que, de concert avec Votre Seigneurie, nous avons l'honneur de poursuivre.

La question d'encourager la plantation du tabac de nouveau en est une.

Avant la loi de 1874 sur le monopole, le tabac aussi était cultivé en Chypre sur une grande échelle, de manière non seulement à suffire à la consommation locale, mais en permettre l'exportation, surtout pendant les dernières années qui avaient précédé la loi du monopole. Les résultats qu'étaient parvenus les planteurs du tabac étaient satisfaisants au point de les engager alors à en soigner l'amélioration de la qualité.

Mais, depuis la promulgation de la loi sur le monopole, qui avaient établi les manufactures du tabac, la culture de ce produit avait été entourée de tant de formalités difficiles, que les planteurs ont dû l'abandonner complètement. Le tabac nécessaire à la consommation de l'île vient depuis lors de l'étranger et le commerce de ce produit s'est ramassé tout entier entre les mains de certains fabricants étrangers, car le Gouvernement de Chypre a obstinément refusé à des Chypriotes qui avaient sollicité l'autorisation d'établir des nouvelles manufactures de tabac, bien que ces derniers eussent proposé de satisfaire de leur propre bourse

à toute dépense que les nouveaux établissements pourraient occasionner au Gouvernement.

La loi sur le monopole a fait un tort immense au pays. En effet, nous calculons qu'on importe en l'île du tabac chaque année 130,000 ocques environ, ce qui revient à dire que £20,000 environ sortent de l'île pour l'achat du tabac, et cela indépendamment de la taxe perçue par le Gouvernement et la dépense nécessaire pour sa fabrication.

Il n'y a plus de doute pour personne que la culture des céréales ne suffit guère pour assurer par elle-même les intérêts de la classe agricole ; on doit avoir recours aussi à la culture d'autres produits pouvant procurer des bénéfices plus sûrs. Il a été dit à plusieurs reprises que l'absence du numéraire se fait de plus en plus sensible au pays, dont les intérêts exigent impérieusement d'arrêter la sortie du capital de l'île. Pourquoi ne procéderait-on pas à la suppression de la loi de 1874 sur le monopole ?

Nous ne méconnaissions point que cette loi a été très avantageuse pour le Gouvernement, en contribuant à l'augmentation des revues d'une manière importante. Mais en proposant l'abolition de la loi de 1874 nous entendons sauvegarder les intérêts du trésor, en ne lui faisant rien perdre du côté de ce revenu. L'île est disposée de chercher son équivalent à la diminution de ce revenu en ayant recours à des moyens plus convenables ; tels seraient, d'après nous, l'augmentation des droits d'importation sur le pétrole et sur certains objets de luxe, doubler le droit de dîme du tabac, l'augmentation du droit d'importation sur les tabacs venant de l'étranger. Si nos vues avaient l'honneur d'être partagées par Votre Seigneurie, on parviendrait à mettre obstacle à la sortie de l'île d'une quantité d'argent impor-

tante et par conséquent le profit à recueillir par nos classes agricoles serait très sérieux.

Nous passons à un autre produit dont la culture avait été introduite quelques années avant l'occupation anglaise malgré la loi ottomane prohibitive; c'est le hachich; le produit procurait des avantages importants à nos classes agricoles, car il y avait profit en moyenne de £8 par donum. Le hachich était régulièrement exporté pour l'étranger, le pays n'en connaissant pas l'usage. Depuis l'occupation anglaise l'ancienne loi turque qui jusqu'alors théorique et nominale, a été mise en vigueur et la culture du hachich strictement et définitivement défendue. Si la défense était rappelée par l'abolition de la loi en question, nous pensons qu'il y aurait profit sérieux à tirer par le pays sans qu'il y eût le moindre danger pour lui d'en faire jamais usage.

Une autre question qui serait à l'avantage du pays et du Gouvernement, ce serait l'exploitation du sel. Monsieur R. H. Lang, directeur jadis de la Banque Impériale Ottomane, chez laquelle à la suite d'un arrangement avec le Gouvernement Ottoman étaient déposées les recettes provenant du sel, M. Lang, disons-nous, a publié en 1878-79 que le Gouvernement Ottoman percevait annuellement £40,000, bien que les bulletins officiels ne portent que £20,000. Un profit calculé en proportion à £5,000 annuellement résultait aussi en faveur des habitants de Larnaca à cause des opérations de l'exploitation, du transport et du chargement du sel et de la touché à Larnaca des navires destinés à l'exporter. C'est une ressource qui a manqué au pays aussi bien qu'au Gouvernement, puisque l'importation dans l'Empire Ottoman du sel Chypriote a été défendue. Nous pensons qu'il n'y aurait pas des difficultés pour le

Gouvernement de Sa Majesté, s'il daignait prendre en considération la question de poursuivre sur ce sujet un arrangement entre Lui et la Porte Ottomane.

Nous sommes reconnaissants envers le Gouvernement de Sa Majesté de la sollicitude dont il a déjà honoré les classes vignicoles par la suppression de la dîme sur les raisins. Sa pensée était sage et profonde. En effet, il est évident pour tout le monde que le concours fait à nos céréales par les autres localités productives de blé et d'orge ne peut plus permettre à l'Ile de confier tout son espoir aux céréales comme la source exclusive du pays à exploiter. Tout en facilitant et en encourageant l'agriculture qui a tant d'importance en Chypre, par les moyens que nous avons eu l'honneur de soumettre à Votre Seigneurie, le Gouvernement aussi bien que les habitants de l'Ile doivent rechercher encore d'autres ressources pour assurer au pays l'avenir auquel, Dieu aidant, il peut arriver. Le développement des vignes, et l'amélioration de nos vins seraient aussi à coup sûr une des ressources les plus importantes. Le Gouvernement a contribué par une large part à la réalisation de ces vins pour la prospérité de l'Ile, mais ce n'est pas assez pour assurer le succès du but poursuivi. D'un coté la diminution si sensible du phyloxera en France, lui permettra de suffire par ses propres vignes, d'un autre coté la taxe qui frappe nos vins à leur arrivée aux marchés étrangers de consommation risquent de rendre l'exportation de nos vins à peu près impossible. De là la nécessité de procurer à nos classes vignobles certaines facilités encore et de leur ouvrir de nouveaux débouchés. Comme facilités nous avons l'honneur de proposer à Votre Seigneurie le remplacement du zingirié par une autre mesure assurant l'intérêt du fisc, mais dispensant les paysans des formalités

si compliquées et si importantes. Le débouché à ouvrir à nos vins ce serait celui des marchés anglais. Mais les vins de Chypre à leur entrée en Angleterre paient une taxe de 1 shelling par galon. Cette taxe ne rend pas avantageuse l'expédition de nos vins en Angleterre. Si le Gouvernement de Sa Majesté daignait supprimer cette taxe, tout nous fait espérer qu'il y aurait un grand avantage pour les classes vignobles, et cela sans préjudice au trésor puisque les vins chypriotes ne venant pas actuellement en Angleterre, le trésor n'en tire aucun profit. D'un autre côté si l'Ile de Chypre n'est pas considérée en droit par le Gouvernement de Sa Majesté comme une possession britannique, elle peut l'être en quelque chose de fait, de sorte que notre Ile serait justifiée d'aspirer à cet avantage. Nous soumettons bien respectueusement à Votre Seigneurie l'examen bienveillant de la question.

Nous avons déjà eu l'honneur d'avancer dans un de nos rapports précédents qu'il y aurait grand avantage pour notre agriculture si on décrétait l'établissement d'un département agricole pouvant disposer de la somme qui serait nécessaire pour la construction des travaux destinés à son développement. La mission du département en question serait surtout celle de s'entendre avec des sociétés étrangères pour la construction des travaux hydrauliques, moyennant la concession de privilèges pour une longue période d'années dans le cas où il ne pourrait pas s'en charger lui-même. En effet, il y a une grande quantité d'eau pendant l'hiver qui se jette dans la mer de ce qu'elle ne sert pas à nos agriculteurs ou bien encore de ce qu'elle ne peut pas être utilisée.

Si nous sommes bien informés, une société importante a déjà fait des offres au Gouvernement et elle semble dis-

posée d'entreprendre des travaux de cette nature. Nous ignorons quelles sont les conditions mises en avant par cette société, mais nous n'hésitons pas à dire qu'aux dépens même de certains sacrifices le Gouvernement ferait œuvre utile en encourageant ces sociétés à entreprendre des travaux réclamés d'une manière urgente par le pays.

Veuillez agréer, etc.

(Signés) L'ARCHEVÊQUE DE CHYPRE SOPHRONIUS.
 TH. M. PERISTIANY.
 P. CONSTANTINIDES.
 A. LIASSIADES.

L. Mergida.

ΦΩΝΗΤΙΚΗ

ΤΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ ΤΩΝ ΣΗΜΕΡΙΝΩΝ ΚΥΠΡΙΩΝ

Ἄν κεφαλαιωδῶς διαιρέσωμεν τὰ φωνητικὰ φαινόμενα τὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἰδιόζοντα εἰς τὴν λαλιὰν τῶν νῦν Κυπρίων, εἰς παθήματα φωνηέντ, καὶ παθήματα συμφώνων, παρατηροῦμεν εὐθὺς ὅτι τὰ πρῶτα σχετικῶς εἶν' ὀλίγιστα. Διότι ἂν ἐξαίρεσωμεν τὸ ἰ ὡς ἄκις ἐγένετο j, τὰ λοιπὰ φωνήεντα καὶ αἱ δίφθογγοι προφέρονται καθὼς ὑπὸ τῶν ἄλλων τῆς σήμερον Ἑλλήνων. Ἐν μέσῳ δὲ λέξεως οὐδὲν τούτων, χωρὶς ἰδιαιτέρου τινὸς λόγου, ἀποβάλλουσιν οἱ Κύπριοι, καθὰ δὴ καὶ οἱ λοιποὶ τοῦ ἑλληνικοῦ νησιῶται, οἱ κατὰ τοῦτο σαφῶς διακρινόμενοι τῶν ἡπειρωτικῶν ἢ μᾶλλον τῶν βορείων (1). Ἀλλὰ τῶν ἀρκτικῶν φωνηέντων ἀπέκοψαν ἀνηλεῶς πλεῖστα μὴ τονούμενα, οὐ μόνον e, i, o, καθὼς ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ a. Ἡ ἀποκοπὴ τῶν πρώτων εἶναι κανὼν (2), ὥστε πολὺ χρησιμώτερον τῶν παραδειγμάτων εἶναι νὰ καταλεχθῶσιν αἱ ἀπσλειπόμεναι τούτων ἐξαιρέσεις. Ὡς τοιαύτας ἐκ μὲν τῶν ἀπὸ τοῦ θ ἀρχομένων εὐρίσκει τις πλὴν τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ τῶν ἀριθμητικῶν, τὰ σπάνια μόρια ἐξὸν καὶ ἐπειδή τις (3), τὰ ὀνόματα ἐβδομάδα, ἐλαιά, ἐρκομός, εὐκαρίστησι, ἔτι δὲ ἐλενημοσύνη, εὐλογιά, εὐρετή, ἐκκλησιά, τὰ ἐπιρρήματα ἐχτὲς καὶ κατὰ τοῦτο ἐψὲς καὶ τέλος τὰ ῥήματα εὐλοῶ καὶ εὐκαριστῶ, εἰς ἃ δύναται νὰ προστεθῇ καὶ τὸ φραστι-

(1) Χάριν περιεργίας ὑπομιμνήσκω ὅτι τὴν διαίρεσιν ταύτην ἔκαμε πρῶτος ὁ τοῦ Ἀνακρέοντος ζηλωτῆς Ἀθανάσιος Χριστόπουλος ἐν ἐπιστολῇ πρὸς Ἀθ. Ψαλίδαν, δημοσιεύθεισα ἐν τῇ Ἑστῇ τοῦ 1878, 21 Μαΐου. «ἡμποροῦμεν νὰ διαιρέσωμεν τὴν τωρινὴν ῥωμαϊκὴν γλῶσσαν κάλλιστα εἰς στερεωτικὴν καὶ νησιωτικὴν, ἡ ὁποία ἔχει κάποιαις διαφοραῖς καὶ εἰς κλίσιν καὶ εἰς σύνταξιν».

(2) Πχ. γγίζω, κεῖ, δά, μπλέω, κοσιένα καὶ οὕτω πᾶς ἀπὸ τῆς ἐξ καὶ ἐπὶ ἀρχομένη λέξις, δρώννω, μερώννω, λιοπύριν, Γούμενος, Κονόμος, ψηλός, πομονή, ῥίζω, μόννω, φελῶ κλ.

(3) Ὁμοίως λέγεται καὶ ἀφούτις (;), τὸ αὐτὸ δὲ καὶ παφούτις (ἀπ' ἀφ' οὗ) καὶ παψῆς (ἀπ' ἀφ' ἧς, ἡμέρας ἐνν.).

κὸν αἰσκύνομαι. Ἡ συλλαβικὴ ὁμως αὐξήσις τηρεῖται πάντοτε μετὰ σαφεστάτης τῆς ἐννοίας τοῦ παρελθόντος. Πολὺ τούτων ὀλιγώτερα εἶναι τὰ ὑπολειπόμενα ἐκ τῶν ἀρχομένων ἀπὸ τῶν παντοίων ἰ, τῶν ἀτόνων· ἐκτὸς δὴλα δὴ τῶν εὐθύς ἐκ τονουμένου παραγομένων ὡς ἰσιώννω ἐκ τοῦ ἴσιος, ὑστερινὸς ἐκ τοῦ ὕστερα, ἐκ τοῦ ὕπνος ὑπνοφᾶς, ἐκ τοῦ ἥλιος ἡλιακός, μόνον τὸ ἐκκλησιαστικὸν εἰκόνησμαν, τὸ σπάνιον ὑποψία καὶ τὸ τουρκικὸν ἱμπρίκκιν. Μὴ τονούμενον δὲ ἀρκτικὸν οἱ ἔχουσιν ἐκτὸς τῶν ὀχτῶ καὶ ὀγδόοντα μόνα τὰ ὀκνιά (ὄκνος) καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ, ὀρκή (φραστικὸν καὶ τοῦτο) ὀγγιά, ὀφτός, ὀρκά, ὀρμός. Εἰς πάντα τὰ λοιπὰ τὸ ο προῆλθεν ἐξ ε ὡς ὀχτρός, ὀμπρός, εἰς δὲ τὰ ὀπλειὰ καὶ ὀσκιὰ εἶναι πρόσθετον χάριν εὐφωνίας εἰς τὴν αἰτιατικὴν. Ἀδιστακτως δὲ εἰς τὴν εὐφωνίαν πρέπει ν' ἀποδώσωμεν σχεδὸν πᾶσαν ἐν ἀρχῇ τήρησιν ἀτόνων ο ἰ ο.

Ἐπιθεωρῶν τις τὰς ἀναγραφείσας ἐξαίρέσεις καὶ παραλείπων τὰς ἀνωθυμίας, τὰριθμητικὰ καὶ τὰ σπάνια, βλέπει μετὰ τὰρκτικὰ φωνήεντα σύμφωνα διπλᾶ καὶ δυσπρόφερτα, μάλιστα κατόπιν τῶν τελικῶν ν, τῶν ἐν Κύπρῳ φυλαττομένων. Ἀλλὰ ἀποκοπέντα α εἶναι πολὺ ὀλιγώτερα. Παντοτινὸς εἶναι μόνος ὁ ἀποκεφαλισμὸς τῶν ἐκ τῆς ἀπὸ ἀρχομένων, ὡς ποσκεπάζω (σημ. καὶ προκύπτω), πολογιαζώ (διώκω, ἀποβάλλω), πογελῶ (παύομαι γελῶν(1)), πόδκιακος (ὁ ἀποβαλὼν τὰ ῥάσα διάκος) καὶ τέλος ποφασίζω. Καὶ αὐτὴν δὲ τὴν ἀπὸ λέγοντες πό, καθὼς καὶ σήμερον, εἰς τὰ πὸ τοῦτον, πὸ κεῖνον, ποδά, ποκεῖ, πομπρός, ἐσχέτισαν ἐπὶ τέλους πρὸς τὸ πολύσημον ποῦ καὶ οὕτω κυρίως τοῦτο λέγεται πλέον ἀντὶ τῆς ἀπό· λ.χ. ποῦ τὴλ Λεμεσὸν ὡς τὴ Σκάλαν· ἐπῆρα το ποῦ τὸν Κωστῆν· ποῦ τὸ πρῶν ὡς τὸ δείλις· ποῦ· πλύμμαν τοῦ πλυμμάτου (ἀπὸ πλύσιν ὡς πλύσιν)· τοῦτον ἐν περήτου ποῦ τὸ ἄλλον· βρε ποῦ τὸ ψάριν. Ἄλλως τοιαῦται λέξεις δὲν εἶναι πολλαί· φτίν, κόμα, γοράζω, στράφτει, κρόννομαι, (ἀκροῶμαι, σημ. ὑπακούω), τιμάζω (καταρῶμαι), κλουθῶ, ἐν δημ. ἄσμ., ῥωστῶ καὶ νεθαίννω καὶ τινες ἄλλαι σύνθετοι ἐκ τοῦ ἄκρος, ὡς κρολοοῦμαι (ῶτακουσῶ), κροκωλῖα (βαθὺ σκύψιμον) κλ. Τούναντίον δὲ εἰς ἄλλας προστίθεται παρὰ φύσιν ἀρκτικὸν α, ὡς εἰς τὸ ἀβτέλλα καὶ τὰ ῥ. ἀχ-

(1) Π. χ. νὰ κάτσης μαζὶν της ἐν πογελᾶς, τόσον ἀστεία εἶναι δὴλα δὴ.

νωρίζω, ἀππνδῶ, ἀσκοπῶ, ἀζουλεύκω. Διάφορα βεβαίως τούτων εἶναι τὰ ὀνόματα ἀμμάτιν, ἀθάσιν, ἀρκάκιν (κ. ρύάκιν, ἀλλ' ἔπειτα μόνον κοίτη χειμάρρου βαραθρώδης), ἀσκέλλιν, ἀστοίχνημαν, εἰς ἃ προσεκολλήθη προδήλως ἐκ τοῦ πληθυντικοῦ ἄρθρου, καθὼς καὶ εἰς τὰ ἀππάριν καὶ ἀχνάριν. Εἰ δέ τινα τῆς ἀρχῆς, οἷον ὀχυρούμενα, μετετράπησαν ὡς ἀλλαχοῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς α, καθὼς τὸ τῆς ἐν εἰς τὸ ἀντροπή, ἀγγαστρωμένη, ἀγκαλιῶ, ἀμπλέπω, ἀθθυμοῦμαι, ἀνώρας (ἐνωρίς, κατὰ τὸ ἐξώρας, ὅπερ εἶν' ἄχρηστον) καὶ τῶν ἄλλων πλὴν τοῦ ἀρκάτης τὰ ἀξινάστραφα, ἀλαφρός, ἀρωτῶ, ἀχκέλιν, ἀγγόνιν, ἐξ οὗ ρ. ἀγγονίζομαι, σημαῖνον ἱλαρῶς πως ἀποκτῶ, καθὼς «ἀγγονιστήκαμεν κορκοὺς», τρόπον τινὰ περιεστοιχίσθημεν ὑπ' αὐτῶν. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ἐνάμισυ κατήντησεν ἀνάμισυ. Ἐπίσης ὅμως τὸ ἀρκτικὸν ε γίνεται ο, ὡς ὀρπίζω, ὀχτρός, ὀρμηνεύκω (παραινῶ) καὶ ὀξω, ὀξυπνος, ὀμορῆος καὶ ὀφκαιρος (εὐκαιρος, κενός), ὅπου δῆλα δὴ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ πέσῃ, εἴτε διὰ τὴν εὐφωνίαν εἴτε διὰ τὸν τόνον. Τροπῆς δὲ ο εἰς α παραδείγματα εἶναι τά, ἀφθάλλιν, ἀγκάνισμαν, ἀρθανὸς καὶ ἄνταν ἀντὶ ὄνταν, ἴσως δυνάμενα ν' ἀποδοθῶσι καὶ εἰς ἀφομοίωσιν πρὸς τὴν ἐπομένην συλλαβὴν, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ ἀποῦ (= ὅποιος), βεβαίως ἀντὶ τοῦ ὀποῦ, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ ποῦ, λεγομένου καὶ τούτου ἀορισταναφορικῶς. «Ποῦ μ' ἀγαπᾷ νὰ χαίρεται, ποῦ μὲ μισῇ νὰ σκάσῃ». Ἄλλως τοιαύτη τις ἀφομοίωσις εἶναι σπανία· γεναῖκα(1), σιμιδάλλιν, δικιμάζω, λουτουρκά, παρπατῶ· διότι τὰ ὄρωμαν, βούτούρος, ἀρμάζω εἶναι λίαν ἀμφίβολα.

Ὅμοιως ὀλίγα φαίνονται καὶ τῆς συγκοπῆς τὰ παραδείγματα· πλὴν τῶν κοινῶν σκόρτος ὁ, τὸ σκόροδον, καὶ πέρσι, τὸ περβόλιν, κλουθῶ, παρκάτου. Εἰς ὠρισμένους δὲ τόπους καθολικῆς τροπῆς φωνήεντος εἰς ἄλλο περίπτωσις, ἐκτὸς τῆς πανελληνίου, νομίζω, τοῦ ι εἰς ε πρὸ τοῦ ρ, ὡς πλὴν ἄλλων, μερσίνιν, μέρικορ, (ὁ = ἡ μυρική) στερακιὰ (στύραξ) ἄχερον, Κερκακὴ (ὑπάρχουσιν

(1) Ἐκ τοῦ γεναῖκα παράγεται τὸ γεναικάτον, σημαῖνον περὶ γυναικὸς ὅ,τι τὸ ἀνθρωπινὰ διὰ τοὺς ἄνδρας. «Ὅϊ νὰ πῆς (= ὄντως), ἡ κοκκῶνα Δεσποينوῦ ἔχει πάνω τῆς πολὺ γεναϊκάτον». Ἀμφοτέρων ἀντίθετον εἶναι τὸ γαδουροσύνη.

ὁμως καὶ τινες ἐξαιρέσεις), εἶναι καὶ ἡ ἀντίστροφος αὐτοῦ μετὰ τὸ ξ τοῦ ξε, τούτέστι τῆς ἐξ· λέγεται δῆλα δὴ, ξικλειδώννω, ξιφο- νικίζω (διὰ κλάδου φοίνικος καθαρίζω τὰς ἀράχνας τῶν τοίχων) ξιμολῶ, ξιπολυῶ (τὸν κόμπον, ἤτοι λύω, ξαπολῶ δὲ = ἀνίημι), ξιντύννομαι καὶ ὁμοίως πάντα τὰ λοιπά. Ἴσως ὁμως ἡ μεταβολὴ αὕτη δὲν ἔχει λόγον ἐντελῶς φωνητικόν, ὡς ἄλλαι κατ' ἄλλας λέξεις, ἔχουσαι βεβαίως ἰδιαίτερον ἐκάστη. Διὸ περατοῦμεν τὰς περὶ φωνηέντων παρατηρήσεις, ἀναφέροντες ἔτι τοῦτο μόνον, ὅτι ἐν σειρᾷ δύο ἢ καὶ τριῶν ἕκαστον τούτων ἢ ἀπαγγέλλεται σαφῶς, ἢ ὀριστικῶς ἐκβάλλεται, ἀλλ' οὐδέποτε προφέρεται τι μεταβατικῶς, λέγεται δῆλα δὴ ἢ τετρασυλλάβως ἀηδόνην ἢ ἀδόνην ἢ ἀετὸς ἢ ἀτός. Ἄλλ' ἐκ τοῦ ου + ε παραγεται ὡ φύσει κείμενον ἐν μέσῳ τούτων, οὐδέποτε δ' ἐπὶ συναλοιφῆς αὐτῶν πίπτει τὸ ε· οὕτως ἀντὶ ποῦ ἐν (= ποῦ δὲν ἢ ποῦ ἐνι) λέγεται πῶν· πάμεντε σὲ κεῖνον πῶν καλὸς ἢ πῶν ἐν ἀκριβός· ὁμοίως ἴντα 'ν' που σῶκαμεν; = τί· ἐν δὲ τοῖς στίχοις εἶναι συχνόν, ὡς φαίνεσται, μῶππεσεφ φιλίν. Ἐν αὐτοῖς ἐνίοτε καὶ τὸ τελικόν ι ἐνοῦται ὡς j μετὰ τοῦ φωνήεντος τῆς ἐπιφερομένης, ὡς «ἀποῦ ζουλεύκει ἄς σκάση», καίτοι πολλάκις ἐν τῇ αὐτῇ λέξει δὲν γίνεται j, ὡς σιωπῶ, Μαριοῦ, ἐμπόρειες (ἡδύνασο) κλ. Ταῦτα πρὸς διάκρισιν γράφω ἄνευ τοῦ σημείου τῆς συνιζήσεως. (1) Τοσαῦτα περὶ φωνηέντων

Ἄλλὰ τὰ σύμφωνα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης πάσχουσιν ἐν Κύπρῳ πολλὰ καὶ χαρακτηριστικὰ πάθη. Διαιροῦμεν δὲ ταῦτα κεφαλαιωδῶς εἰς τρία, τὰς ἀποβολάς, τὰς μεταβολάς καὶ τοὺς διπλασιασμούς· τὰς ἀποβολὰς διακρίνομεν τῶν ἐκκρούσεων, περὶ ὧν κατωτέρω. Ἀποβάλλονται λοιπόν, ἤτοι κυριολεκτικώτερον ἐξέπεσον βαθμηδὸν ἐκ τῆς προφορᾶς, κυρίως μόνα τὰ μέσα καλούμενα σύμφωνα β, γ, δ, εὐρισκόμενα μεταξὺ δύο φωνηέντων. Ὁ νόμος οὗτος ἰσχύει κατὰ τὸ μᾶλλον

(1) Ὅταν πρὸ τοῦ ι εἶναι πλείονα τῶν δύο συμφώνων, τότε πρὸς ἀποφυγὴν περιπλοκῶν προφέρεται τοῦτο κατὰ διάστασιν ἀπὸ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος· ὡς παντρειά, τάγγαστριον, καμπριὰ (πληθ. τοῦ καμπρίν, ὁ ἀλλαχοῦ χασές), κοντριάζει (τὸ χτηνόν, ἤτοι κάμνει κόντραν, πληγὴν ἀπὸ τοῦ στρατούριον ἢ σάμαν, — οὐχὶ σάμμαν ὡς παρὰ Σακελλαρίῳ), ξαστριὰ (= ἐξ - αστεριά)· ταύτης, σημειωτέον ἐν παρόδῳ, τὸ ἐναντίον φαινόμενον, ὅπερ θεωρεῖται σημεῖον βροχῆς, λέγεται κατὰ θαυμαστὴν μεταφορὰν ἐν τῷστρα κολυμπωμένα, δηλαδὴ μόλις διακρίνονται, ὡς νῆ ἦσαν εἰς τὸ βάθος ὕδατος πολλοῦ, ὡς αἱ ψηφίδες τῆς θαλάσσης.

καὶ ἤττον μεταξὺ πάντων τῶν ἡμετέρων νησιωτῶν. Οὕτω λέγουσιν οἱ Κύπριοι, φροῦμαι, δικιᾶολος, φλέει, (ὅθεν τὸ ῥ. βλοτομῶ), κάουρος, ἀραῶνα (ἡ), λαώννω (1), κα(α)λλικεύκω, συντροολῶ, ζαός, στραός (ἐξ οὗ ῥῆμα στραώννομαι γίνομαι τυφλός, ἀποτόμως δὲ λέγεται καὶ ἀντι τοῦ βλέπω· ἐν το στραώννεσαι;) κῶος, σαοῦρα, καουρτίζω κλ. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος, ἀποβαλὼν τὸ β κατήντησεν ἐν Πάφῳ παρερμηνευόμενος Ἀῖς Ἀκουας καὶ σήμερον οἱ πᾶσχοι τὰ ὦτα πηγαίνουσι πρὸς αὐτὸν εἰς τὸ χωρίον Κονιὰ πρὸς θεραπείαν (2). Ἡ δὲ τοῦ γ ἀποβολὴ κατέστη κανών, ἀπαράβατος ἐν τοῖς χωρίοις (3), ἃν δὲ τις ἀκούσῃ που καμμίαν ἐξαίρεσιν, πάντως αὕτη δὲν ἐπικρατεῖ πανταχοῦ· (συχνότεραι βεβαίως εἶναι τὸ ἀγάπη καὶ ἐγώ). Τὸ πάθος ἐκτείνεται μέχρι τῶν συνθέτων· οἶον ἀναελῶ (= περιπαίζω), ἀναείρνομαι (ναυτιῶ), πόυρος, στενοῦρης (ὁ γυρίζων τὰ στενά, τοὺς δρόμους)· ὁ κάτοικος τοῦ χωρίου Μέσα Γειτονιὰ λέγεται μονολεκτικῶς Μεσσαειτονίτης (4), ὁ μὴ ὀρεινῆς κατωήτης, ἀκούεται δὲ καὶ σκυλλόαμος τὸ σύνηθες σκυλλόγαμος (5). Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ φράσεων ἀναλλοιώτων, ὡς ἄμεύρευκε· ὁμοίως ἐκ τῆς συνεχοῦς ἐκφορᾶς (sandhi) ἐν τοῖς δημοτικοῖς ᾄσμασιν ἐκπίπτουσι πολλὰ τῶν ἀρκτικῶν γ· ἐννὰ ἐνῆ, βρὰ ἐναῖκα. Τὸ

(1) Τὸ λαδώννω σήμερον ἐν Κύπρῳ σημ. μόνον καταπλήττω τινὸς τὸν νοῦν, ὡς ἐλάωσές με ἢ ἐξιλάωσες με = μ' ἐτρόμαξες, εἰδικώτερον δὲ τὸ λαώννομαι = σεληνιάζομαι. Οὕτω λαωμένος εἶναι σχεδὸν ὁ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων λεγόμενος ἀπόπληκτος· ὄντως τὸ τοῦ Δημοσθένους (XXI 143) «οὐχ οὕτως εἴμ' ἀφρων, οὐδ' ἀπόπληκτος ἐγώ», λέγεται κατὰ λέξιν ὑπὸ τῶν Κυπρίων «ἐν εἴμ' ἔτσι παιλὸς μὲ (=μῆε=μῆδὲ) λαωμένος».

(2) Ὁ αὐτὸς Ἅγιος, τραπέντος τοῦ β εἰς φ, ὡς ἀναφέρεται κατωτέρω, μετεβλήθη κατὰ τὴν αὐτὴν πρόληψιν εἰς Ἀκωφον εἰς τὴν Χεροιδιάν.

(3) Π. χ. λόος, λοῖς, κακολοπητής, συλλοῖζομαι, δικιλοῖζομαι, ἀμολόπητος, περιλοῖ (ἐεῖχαν τὴν περιλοῖν τοῦ Γιανναχοῦ) = ὠμιλοῦσαν περὶ Γ.) καλόρηρος, λαός, ριῶ, ἔφαα, ἔφθα, φάουσα, μαετριόσα, γλήουρα, παῖδιν, ἀρπαίν, κυνηῶ, ῥαῖζω, κατπορῶ, τραοῦδιν, παναῦριν, μπήω, πνιόμαι, μάος, σαῖτα, τρυόνιν, ζυός, ἄλοον, τρύος, τνάνιν, μαουλούκιν (προςκεφάλαιον, διότι κλίνει τις τὸ μάγουλον), ῥηνάγια (νομίσματα regalia) καὶ τὰ εἰς -λόιν ἀθροιστικά, χωρκατολόιν, ἀρκοντολόιν κλ. κλ.

(4) Ὅμοιως μονολεκτικῶς ὁ χωρικός τῆς Ἀγιάς Φύλας (= Φυλάξεως) λέγεται Ἀῖφυλαξίτης.

(5) Διασκεδαστικὴ τῶν λυσοδοχικῶν ἀγρυπνία τὴν 40ὴν νύκτα, νομιζομένη θεραπευτικῇ.

γιλάριν λέγεται καὶ ἐλάριν, τὸ γητεύκω (γοητεύω, σημαῖνον κάμνω μαγειρές, ναρκῶ τι) λέγεται καὶ ἡτεύκω. Τὸ j φαίνεται μᾶλλον ἀντέχον ἐν μέσῳ δύο φωνηέντων, διότι γ τινα πιθανῶς ἵνα μὴ πέσωσιν, ἐγένοντο j· ὡς ἐγὼ (ἐν Λάρνακι κυρίως, εἰς δὲ τινα χωρία ἀρχαικώτερον ἐγῶνυ ὡς καὶ ἐσοῦνυ τὸ σύ). Τὸ αἶγια (πρὸς ὃ πρβ. τὸ λεγόμενον ἀλλαχοῦ γιομίζω) καὶ μούγια (μυῖα) ἐγένοντο ἴσως ἐκ τοῦ πληθυντικοῦ ἔχοντος τὸ j. Ὅμως ἐξ ἄλλου λέγεται ζυάζω, ὑές, ἀντὶ ὑγείης, εἰς τὴν φρ. «μὲ τές ὑές σου», Χακηνάννης, Χακηνώρκης καὶ γιάλι ἀλι τὸ κατὰ τὸν Κ. Λιβαδάδην ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ gala παραγόμενον ἀγάλια (1). Ἡ δὲ τοῦ δ ἀποβολὴ σήμερον εἶναι νόμος κατηρηγμένος εἰς τὰς πόλεις, ὥστε μόνον ἀποτελέσματα τῆς ἄλλοτ' ἐπικρατήσεως αὐτοῦ παρατηροῦμεν· ἕνεκα τούτου τὸ μηδὲν (= μή, ὡς οὐδὲν = οὐ) ἔγινε μὲν λεγόμενον καὶ ἀπαγορευτικῶς, καὶ τὸ μηδὲ μὴ καὶ μέ, τὸ δίδω, δικῶ καὶ πάλιν διῶ, τὸ ἐδῶ δὰ μόνον δὰ (δαχαμαὶ = ἐνθάδε), τὸ ἔτσι δὰ μόνον ἔτσά (= μόλις· μὲ ἔτσά νάκκον = «οὐδὲ τυτθόν») τὸ τώρα δὰ μόνον τωρὰ καὶ ὁ ἀρκιδᾶτος (κήλων) ἀρκιδᾶτος. Ἀλλ' ἀκούων τις τοὺς χωρικούς, δύναται νὰ σωρεύσῃ τοιαῦτα παραδείγματα ὅσα θέλει (2), ὡς ἀππηῶ, γάαρος καὶ γᾶρος, ἀερφῶς καὶ ἀρφῶς· οἱ πληθυντικοὶ εἰς -δες, πεθθεράες, γαμπροῦες, καθαλλάριες κλ.· συχνότατα δὲ εἶναι τὰ ὑποκοριστικά εἰς οὖν ἀντὶ οὔδιν, ὡς π. χ. χεροῦν, βερκούν, ποοῦν καὶ πλεῖστα τοιαῦτα, ἐξ ὧν εἶναι καὶ τὸ παρᾶ-ξενον ἱσιακατούιν, ἥτοι μικρὸν ἱσια κάτω, σύντομος κατήφορος. Ἐκ τούτων πλὴν τῶν ἀρσενικῶν εἰς οὔδις (ὡς ἐπώνυμα Φραγκοῦ-δις, Ἀγγελοῦ-δις) ἔγειναν καὶ θηλυκὰ εἰς οὔδα, προφερόμενα καὶ ταῦτα παρὰ τῶν χωρικῶν οὔα, καθὼς κοπελοῦα καὶ ὑποκοριστικώτερον κοπελλουροῦα· νομισθέντος δ' ἔπειτα τοῦ α περιττοῦ, ἀφοῦ τὸ ου ἐπιδέχεται κλίσιν, τὸ οὔδα κατήντησε μόνον οὔ, ὡς κοροῦδα-κοροῦα-κοροῦ (3)· ὁμοίως γυαλλουροῦ ἢ μικρὴ γυαλλούρα, δῆλα δὴ γλαυκόμματος, ὅπως ἀπήρεσκεν εἰς τὸν Πλά-

(1) Ν. Ἡμέρα 957. Τοῦτο ἔχει καὶ περιέργον πληθυντικὸν γυαλιαλεῖτε (πρβλ. βαρδᾶτε) σημ. τὸ τοῦ Θουκυδίδου «Κόσμον καὶ σιγὴν περὶ πλείστου ἡγεῖσθε».

(2) Πρβ. τὸ δίστιχον: Καὶ μὰ τὴν Παναῖαμ μας

Σὰν τὴν ἐφίλουν εἰαμ μας.

(3) Τὸ κόρη παρὰ Κυπρίοις ποιητικώτατα σημαίνει καὶ τὴν κάλυκα τοῦ ῥόδου, μόνον οὕτως ὀνομαζομένην. Ἡ τριανταφυλλέα μας ἐγέμωσεν κόρες

τωνα (1) Ἐντεῦθεν πᾶν ὄνομα γυναικεῖον ἐπὶ τὸ θωπευτικώτερον τρέπεται προχείρως εἰς οὐ· καθὼς Λενοῦ ἢ Ἐλεγκοῦ, Κατινοῦ, Χα-
ρικλοῦ, Ἀννοῦ, Δομνοῦ, Μαριτσοῦ, Ζωιτσοῦ καὶ τέλος Ἀου-
στοῦ ἢ Αὐγούστα καὶ Φι(γ)ενοῦ ἢ Ἰφιγένεια. Ταῦτα πρὸ πάντων
ἀγαπῶσιν οἱ Λεμεσιανοὶ καὶ οἱ Λευκωσιᾶται. Ἀλλὰ διαρκέστερον
ἀποτέλεσμα τῆς ἀποβολῆς τοῦ δ εἶναι τοῦ δὲν ἢ συνήθης εἰς πολ-
λοὺς νησιώτας ἐλάττωσις εἰς ἓν ἕνεκα τοῦ καὶ δὲν καὶ ποῦ δέν,
καθὼς ὁμοίως λέγεται πάντοτε ἔ·το (voici), καὶ τὸ ἰσάκκιν. Τὸ
δὲν διετηρήθη σῶον μόνον εἰς τὸ ἀδδέν = ἂν δέν, οὐ συχνότερον
εἶναι τὸ ἀμμὲν = ἂν μὴ (2). Ὅμοίως μόνον εἰς τὸ ἀθθένα διεσώθη
τὸ θ τοῦ θενᾶ, λεγομένου ἄλλως ἐννά. Τὸ θ ἐνταῦθα, ἐξέπεσε
παρὰ τὴν συνήθειαν, ἀφοῦ λέγεται ἔθεν = ἤθελεν (3), ἀλλὰ καὶ τὸ
χ μόνον εἰς τὸ ὄχι, λεγόμενον αἰέποτε ὄι.

Ἐπανερχόμενοι εἰς τὰ β, γ, δ, παρατηροῦμεν ὅτι ταῦτα πεσόν-
τα, φαίνεται, πρὸ πολλοῦ, τόσον ἀγνοοῦνται σήμερον ὑπὸ τῶν
ἀπειροτέρων καὶ ἀγραμμάτων, ὥστε συγχέουσιν αὐτὰ πειρώμενοι
νὰ συμπληρώσωσι τὰ παραχθέντα χάσματα· δύναται τις δὴλα
δὴ ν' ἀκούσῃ παρὰ χωρικῶν εἰς τὰ τραγούδια «Ὅσοι μὲ
φθοδερίζουσιν», «Ἀντὰς σειστῇ καὶ λυδιστῇ» κλ., εἶναι δὲ
συχνὸν τὸ ῥῶβα ἀντὶ ῥῶγα. Οὕτω λέγεται καὶ καταβῶῃ ὁ κατή-
φορος βεβαίως ἀντὶ καταγωγῇ (4). Ἰσως εἰς τοιαύτην ἀδέξιον ἀνα-
πλήρωσιν δύναται ν' ἀποδοθῇ τὸ ἀνυπόλυτος ἀντὶ ἀνυπόδνητος
(τὸ ξυπόλυτος ἐν Κύπρῳ σημαίνει λυμένος) καὶ τέλος πομιλόριν
(ντομάτα) ἀντὶ πομιδόριν, ἥτοι pomme d'or.

Ἐρχόμενοι νῦν εἰς τὰς οἰασθήποτε μεταβολὰς τῶν συμφώνων,
παρατηροῦμεν ἀμέσως ὅτι πολλὰ τούτων καὶ καθ' ἑαυτὰ καὶ συμ-
πλεκόμενα προφέρονται τόσον ἀλλοίως, ὥστε μόνον διὰ ξενικῶν χαρα-

(1) 253 E. Φαίδρω. Γυαλλούρης λέγεται ὁ ἔχων ὀφθαλμοὺς ποῦ γυαλλίζουν, ὡς τοῦ γάτου τούτεστι πρασινωπούς· (πρβ. γυαλλουρίζω τάμμάδκια μου = τὰ γρυλλῶν) ὁ ἔχων γαλανοὺς ὀφθαλμοὺς λέγεται βενετόμματος (βηλ. -όμματη).

(2) Οὐδέποτε λέγεται ἂν ἓν, ὡς ἐνιαχοῦ γράφει ὁ κ. Σακελλάριος, δυνατόν μόνον νὰ λεχθῇ ἂν ἓν ἐνι, ὡς ἐναντίος ὅρος τοῦ ἂν ἐνι.

(3) Καὶ τὸ κολοδόν τοῦτο ἀποβάλλει τὸ ἀρχτικόν του ε, ὡς ἄτονον, ἐνίστε εἰς τὰ ἄσματα.

(4) Πρβ. καὶ Λουκᾶ Φιλ. Ἐπ. 78 «Ὡρα καλὴ κιῶρ' ἀδαχῇ» ἀντὶ ἀγαθῇ, τραπέντος τοῦ θ εἰς χ, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω.

κτῆρων εἶνε δυνατόν ὅπως οὖν νά παρασταθῶσιν. Οὕτω μεταβάλλον-
ται τὰ κ καὶ χ πρὸ τῶν ε καὶ ἰ· τὸ δὲ γ οὐδὲν τοιοῦτο πάσχει καθὼς
ἐν Κρήτῃ. Καὶ πρῶτον τὸ χ. Τοῦτο πρὸ ε καὶ ἰ λαμβάνει τὴν προ-
φορὰν τοῦ Γαλλικοῦ *ch* ἢ τοῦ Ἀγγλικοῦ *sh* ἢ τοῦ Γερμανικοῦ *sch*,
ἀλλ' ὅχι τόσον πολὺ· καθὼς χαιρετῶ, χέριν, κηράτη, κυλός,
χοῖρος (παραστώμεν τό τε χ τοῦτο καὶ ἄλλα παρηλλαγμένα Κ Σ κτλ.
διὰ κεφαλαίων γραμμάτων, ἐλλείψει κρείσσονος τρόπου ἐν τῷ τυπο-
γραφείῳ) (1). Τὸ δὲ Ἰταλικὸν *sc(e)* ἀντιστοιχεῖ πληρέστατα πρὸς τὸ δι-
πλοῦν *xx(e)*, (ἐκ τοῦ *γχ*) καθὼς τυχχαίννω, σενάχχιν (5). Τὸ ἔρεχ-
κεν καὶ βέχχει ἀντὶ τοῦ κανονικωτέρου βέσει, ἠκολούθησαν τὸ α'
πρόσωπον, ὡς καὶ τὰ εὗρισκες, ἀρέσκει καὶ πάντα τὰ εἰς -ίσκω
διαλεκτικὰ ρ. (2).

Τὸ δὲ κ πρὸ ε καὶ ἰ προφέρεται περίπου *tch*, ὡς ὑπὸ τῶν Κρη-
τῶν, ἀλλὰ πῶς ξηρότερον ἴσως· π. χ. καιρός, κημός, κίτρος (6)
κύρις. Κακῶς δὲ παριστῶσιν αὐτὸν διὰ τοῦ τσ, ὑπάρχοντος καὶ
τούτου καὶ προφερομένου καθὼς ἀλλαχοῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀλλ' ἰσχυ-
ρότερον ἢ ἐν Ἀθήναις· ὡς τσαέρα, ἡ καρέκλα (3) τέτσορ, ὁ κισσός,
τσέστος, εὐρὺ κάνιστρον, (ἐκ τοῦ Ἰταλ. *cesta*) καὶ τὰ εἰς -άτσορ,
-άτσα μεγεθυντικὰ (π. χ. ἀθροωπάτσορ), ἢ διὰ τοῦ τζ, φθόγγου

(1) Οὕτω διὰ χ ἐκλαμβάνουσι καὶ τὰς τουρκικὰς λέξεις τὰς γραφομένας διὰ σιν (*is'*
ψηφίον)· καριεύχομαι, καίχιν. Ἀλλ' ὅταν ἀκολουθῇ σύμφωνον, τὸ σιν οὐδὲν Ἑλλη-
νικὸν παριστᾷ· ἀνάγκη λοιπὸν νά γραφῇ *tischlin* (= ἐψήθη, παιγνίδιον, Λουκᾶ, Φιλ.
Ἐπ. 111) καὶ *reshpiéris* (= σπορεύς. Beaud. Et. 25).

(2) Σχηματίζουσι τοιοῦτον ἐνεστῶτα πάντα τὰ ἔχοντα τὸν ἀόριστον εἰς -να, ἐπλυν-
να-πλυννίσκω, ἔμεινα-μεινίσκω, ἐξέρανα-ξερανίσκω, ἀνέφανε-ἀνε-
φανίσκει, ἐγλιανε-γλιανίσκει πιθανῶς κατὰ τὸ ἀπέθανεν-ἀποθνήσκει, σή-
μερον πεθανίσκει. Ἀλλὰ καὶ τούτων ὀλίγα, καθὼς ἐπληροφορήθην, ἀνά τὴν Πάφον
καὶ τὴν Μεσαρχὰν προφέρονται ὡς *se(i)* οἷον βρίσκει· οὕτω καὶ τὸ γινώσκει ἐν τῇ
φρ. «ὁ Θεὸς γινώσκει», ὅπου μόνον καθ' ὅσον ἤκουσα λέγεται τὸ ρ. Τὸ δὲ χάσκει
προφέρεται καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Κύπρου χάσκει, μόνον ὅμως ἐπὶ τινος ἀνοικτοῦ καταλει-
φθέντος πράγματος π. χ. στέκεται καὶ χάσκει, ἀλλὰ ποδᾷ χάσκει δικυδὸ
δάχτυλα.

Τὸ ἐκ συνεχοῦς ὅμως ἐκφορᾷς *σκ(i)*, ἤγουν ὅταν τὸ μὲν *ς* εἶναι τελικόν, τὸ δὲ *κ(i)*
ἀρκτικόν τῆς ἐπιφερομένης, ἀκούεται, κατ' ἀφομοίωσιν τοῦ *ς*, ὡς κκ, ὡς δηλαδὴ προ-
φέρεται κουκκίν. π. χ. πάεις κεῖ; ἴντα θέλεις κυρά; μὲς κεῖν τάρμαριν κλ.

Τὸ ἄχιν = περίπου τῷ Ὀμηρ. ἄχος, σύνθετος εἰς τὴν φράσιν «ἔδοκαλεν τὸ
ἄχιν του» βεβαίως ἐστοίχησε τῷ ἄχ ἐξ οὗ παράγεται.

(3) Παρατηρητέον ὅτι τὸ Γαλλικὸν *ch* (*chaire*) ἔγινε τσ, ὅπως καὶ εἰς τὰ πρότσα,
ρότσα, τάτσα (*broche, roche, tache*).

σχεδὸν ἀνυπάρκτου ἐν Κύπρῳ, διότι μόνον ἡγουμένου ν προφέρεται, καθὼς Φραντζῆς, Φραντζεσκοῦ (τὰ ὀνόματα ταῦτα ἐπιχωριάζουσιν εἰς τὸ Πελέντριον (1)) ντζάρα, πιθάριν ἀλειφτόν, (ἐκ τοῦ Ἰταλ. giara) ντζανίν, ἱκτερος (οἶονεῖ κιτρινάδι ἐκ τοῦ Γαλ. jaune) (2). Μοναδικαὶ τῆς τοιαύτης τοῦ κ προφορᾶς ἐξαιρέσεις φαίνονται τὸ κοιλόν, ὅπερ ὅμως καὶ πολλοὶ προφέρουσι Κοιλόν, τὸ νοίκιν καὶ τὸ κιρτάριν κατὰ μετάθεσιν ἀντὶ κριθάριν· διότι ὅς' ἂν ἀκούσῃ τις εἰς τὰς πόλεις εἶναι νεωτέρα μίμησις τῶν ὀρεγομένων κομψότερον νὰ λαλῶσιν. Οὕτω προφέρονται τινὰ τῶν εἰς - άκεις ὑποκοριστικῶν ἐπεισάκτων εἰς τὴν Κύπρον, ὡς Μιχαλάκις, ἀλλὰ τὰ συνηθέστερα Νικολάκις, Γιωρκάκις καὶ Δημητράκις, ὡς καὶ τὰ ἐπώνυμα (Πελαβάκις) προφέρονται κυπριακῶς. Γενικώτερα κάπως εἶναι τὰ δική σου καὶ κεντῶ, ἀλλὰ τοῦτο μόνον περὶ ἐργοχείρου, ὃ νέα χρῆσις, διότι προκειμένου περὶ πόνου λέγεται Κεντῶ. Τὸ σκ(ε) προφέρεται καθὼς τὸ sc(e) τῶν Ἰταλῶν, ὡς σκέπω, σκύλλος, ἐξαιρουμένων τῶν ὀθνεῖων ἀσκέριν, πεσκέχιν (δῶρον), μισκίνης, σκέττος καὶ τῶν ἀρτίως εἰσαχθέντων σκεδὸν καὶ σκέδιον, ἐνθα τὸ σχ ἔπαθε μόνον τὴν πανελληνίον εἰς σκ μεταβολήν. Ἐπειδὴ δέ, καθὼς εἶδομεν, τὴν αὐτὴν ἔχει προφορὰν καὶ τὸ διπλοῦν χχ, ἔταυτίσθησαν ἐντελῶς τὰ scέλλα, σκέλη, καὶ τὰ scέλλα, τὰ χέλυα· ἤκουσα δὲ παρὰ τινος δεσποίνης φιλοτιμουμένης ν' ἀπαγγέλλῃ καθαροὺς τοὺς ἀνελληνίστους τούτους φθόγγους, νὰ λέγῃ προκειμένου περὶ φαγητῶν ἵντα μ' ἀρέσκουν τὰ παχῆὰ ἀσκέλλα.

Κατόπιν δέ τινος ἑρρίνου φθόγγου τὸ κ(ε) προφέρεται καθὼς τὸ Ἰταλικὸν ng(e) (angelo), π.χ. ἐν κεῖ μέσα, ἐν καὶ (δὲν καί, = οὐδαμῶς), φλαγκὶν (ἦπαρ καὶ πνεύμων, ἐκ τοῦ Γαλλ. flanc). μάγκιπας. Ὅμοίως, ἐννοεῖται, προφέρεται Ἀγγελοῦ. Τὸ δὲ διπλοῦν

(1) Ἐπίσης τὸ Ἰζορτζῆς, ἀλλ' ὅμως πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ χωρὶς ν τζ ἔγεινε Ντζορτζῆς, καὶ κατόπιν ἀπλούστερον Ντορτζῆς.

(2) Ὅσαι λέξεις φέρονται παρὰ Σακελλαρίῳ διὰ τζ, λ.χ. τζῖφος κλ. ἀκούονται μὲ τδ. Οἱ δὲ Χατζῆδες προφέρονται ὡς Χακῆδες, ὅπως δηλ. τὸ κακῆ· οὕτω δὲ καὶ πάντα τὰ Τουρκικὰ τὰ διὰ δζιμ (ς' ψηφίου τῆς ἀλφαβήτου ὁμοίου περίπου τῷ Ἀγγλικῷ g(e)) καθὼς κιρρίττιν, ὃ τουρκικὸς ἀγὼν τοῦ ἀκοντίου, (δζιριδ - ὀγιουνοῦ) ὅπερ ἀγνοῶ πῶς ὁ Κ. Λουκάς ἔταυτίσε μὲ τὸ κηρύκειον τοῦ Ἀργεφόντου. (Φιλ. Ἐπ. σ. 104). Ὅμοίως πογιακῆς, καφεκῆς κλ. Ἀπόδειξις αὕτη ὅτι τὸ κ προφέρετο *Ich* πάντως πρὸ τῆς τουρκικῆς κατακτήσεως. (1571) Ὁ κ. Beaudouin ἀπέδειξεν (*Etude p. 38*) ὅτι οὐχὶ καὶ πρὸ τῆς βενετικῆς (1489).

κ πρὸ μὲν α, ο, υ προφέρεται μετὰ τινος δασέος πνεύματος, ὡς τὰ κόκκαλος (ὁ) κοκκωτός (1), κοκκῶνα (2), κουκκούλλιν, πρὸ δὲ τῶν ε, ι ὡς ἰσχυρότερον *tch* ἥτοι *tteh*, περίπου καθὼς Ἀγγλικὸν *ch* (*chief*) π. χ. κουκκίν, σακκίν, κόκκινος, κουκκιστός, βοῦκκες, καὶ τὸ ὑποκοριστ. τοῦ λάκκος, λακκίν (3).

Ἄλλ' ἀνάγκη νὰ διαλάβωμεν ἐνταῦθα περὶ μεγάλης ἐξαιρέσεως. Πολὺ περισσότεραι τῶν ἀνωτέρω λέξεις προφέρονται δι' ἀμεταβλήτου κκε καὶ κκι. Αὗται παρελήφθησαν ἀπὸ τῆς Τουρκικῆς. Οἱ Τοῦρκοι, καθὰ γινώσκουσιν οἱ τουρκομαθεῖς, ἔχουσι δύο εἰδῶν κ· τὸ κάφ, κδ' γράμμα τῆς ἀλφαβήτου, παρόμοιον τῷ ἡμετέρῳ κ, ἀλλὰ πῶς ἔρρινον, καὶ τὸ κιέφ (4), κέ, προφερόμενον ὡς κκέφ, ἥτοι κχέφ, ὅπως ἀληθῶς γράφει Κχαλίφης, κχίλιφ κλ. ὁ Σκ. Βυζάντιος ἐν τῇ «Κωνσταντινουπόλει». Τὸ κιέφ λοιπὸν ἔνεκα τοῦ δασυτάτου πνεύματος ἀντέχει παρὰ Κυπρίοις καὶ πρὸ ε καὶ ι· ἐνῷ δὴλα δὴ λέγεται κονάκιν (*tchin*) ὅπου καὶ τὰ δύο κ εἶναι κάφ, ἐξ ἄλλου προφέρεται ττενεκκές, πουρέκκιν, ττεφαρίκκιν, οὕτω δὲ καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῶν λέξεων κκέφιν, κκεμέριν, κκιρᾶς (ἐνοίκιον, ἀγώγιον), ἐξ οὗ κκιρακῆς, κκιλίμιν (τάπης), κκέλης (φαλακρός), κκιλιπίριν (ἔρμαιον ἢ μᾶλλον *occasion*) καὶ πολλῶν ἄλλων. Τὸ κακὸν ὅμως εἶναι ὅτι τοιοῦτοτρόπως προφέρονται καὶ τινὰ σημερινὰ ὀνόματα Ἑλλήνων, ὡς λ.χ. Κολακκίδης, Πεζίκκης κ. ἄ. Τί δ' ἐξάγεται; Ὅτι συνεθισθέντες εἰς τὴν τουρκικὴν ταύτην προφορὰν οἱ Κύπριοι παραλαμβάνουσιν αὐτήν, ὁ λαὸς βεβαίως, ὁσάκις θέλουσι νὰ μὴ γείνη *tch*, νὰ τηρηθῇ δηλ. κατὰ τὸ ἐνὸν ἀμετάβλητον ἐπὶ τὸ ἐλληνικώτερον τὸ κ, ὅπερ, πρὸ τονιζομένου μάλιστα, δὲν ἐμπορεῖ κατ' ἄλλον τρόπον νὰ σταθῇ κυπριακῶς. Οὕτω καὶ τὸ ῥηθὲν κοιλὸν πολλοὶ χωρικοὶ προφέρουσι κκοιλόν (5).

(1) «Ἐν κοκκωτῇ τῆς εὐλογίᾳς, ἀμμᾶν καψοκαρτοῦσα». Δημ. ἄσμα.

(2) Μεγενθυτικὸν τοῦ κοκκῶνιν, ὑποκοριστικοῦ τοῦ κόκκων. Ὁ πολὺς Κύπριος Οἰκονομίδης, κατὰ τὸν Κ. Θερεϊανόν (Ν. Ἡμέρα 33) ἐνόμιζε τὴν κατάληξιν Δωρικὴν ἀντὶ κοκκῶνι, ὡς Δίων Διώνη καὶ πλείστα ἄλλα.

(3) Οὕτω προφέρονται καὶ τὰ Τουρκικά, τσίμ (τ' ψηφίον) ὡς κκιπούκκιν.

(4) Μεταγράφω κατὰ τὸν λεξικογράφον Ἄδρ. Μαλλιζάκαν.

(5) Οὕτως ἀληθῶς ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τὴν λαλιὰν τῶν ὑποτελῶν οἱ συζῶντες καταχτηταί. Μεταδίδουσι πρῶτον εἰς αὐτοὺς ἰδίᾳς λέξεις, ἃς ἐκεῖνοι κατὰ μικρὸν ἐθίζονται νὰ προφέρωσιν ὡς ἀκούουσι καὶ ὁσάκις ἀπάδουσι πρὸς τοὺς ἰδικούς των νόμους. Κατόπιν ἀφοῦ

Ἐὰν ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν τουρκικὴν ἀλφάβητον, εὐρίσκομεν καὶ δύο εἰδῶν πὲ μαλακὸν καὶ σκληρὸν β' καὶ γ' κατὰ τὴν σειράν. Καὶ τὸ μὲν σκληρὸν, προφερόμενον μετὰ δασυτάτου πνεύματος, ἀποδίδουσιν οἱ Κύπριοι πιστῶς ὡς διπλοῦν π, προφέροντες οὕτω καὶ πάσας τὰς ἀπὸ τούτου λέξεις ὅσας ἐδανείσθησαν παρὰ τῶν Τούρκων. Καταλέγω τινὰς ἐκ τούτων· ππαρᾱς, ππασιᾱς, ππελάβιν, ππούλιν, ππούση (ὀμίχλη), ππαλουζὲς (μουσταλευριά), ππερονζὲς (εἶδος πολυτίμου λίθου), ππερεντὲς (φορὰ πρὸς πῆδημα). Οὕτως, ἐννοεῖται, προφέρονται καὶ τὰ ἑλληνικὰ καππάριν, ἀππάριν. Ἀλλὰ τὸ μαλακὸν, ὅμοιον πρὸς Λατινικὸν b οὐδέποτε παρέλαβον εἰς τὴν λαλιάν των οἱ Κύπριοι· οὔτε Γάλλοι, οὔτε Βενετοί, οὔτε Τοῦρκοι κατάρθωσαν νὰ μεταδώσωσιν εἰς αὐτοὺς τὸν φθόγγον τοῦτον, οὐχὶ ἀνοίκειον ἤδη ἀλλαχοῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ· τὰς διὰ τούτου ξένας λέξεις προφέρουσι διὰ καθαρωτάτου π, ὡς χαππάριν, κκιιοπάνης, κκιπούκκιν, πηλὲ (τοῦλάχιστον), πέρκι (εἶπως, ἴσως) (1), πογάζιν, παρούτιν, πελᾱς, πόλικος, παρπέρης, παρκόνιν, πράβο, πράτσον, παστούνιν, πικάτσα, πουταλᾱς, πάνιον, πάτσος, πιραρία καὶ πλείστας ἄλλας τοιαύτας σημερινάς, ὡς καὶ τὰ τῶν ξένων ἐπώνυμα (2). Τὸ δὲ περιέργον εἶν' ὅτι διὰ τὰς ἑλληνικὰς λέξεις μεταχειρίζονται τὸ μπ· οἷον μπορω, μπαίννω, μπλέω, μπῆω, μπερτεύκω, μπότης, μπρόεμαν (3). Συχνότερα ἐξαιρέσεις εἶναι τὸ μπακκίρα, προφέρεται νῦν ὁμως εἰς τὰ χωρία καὶ πακκίρα· ἄλλα δὲ σπανιώτερα τὰ μπακαλιᾱός καὶ μπαστάρτος.

Καὶ τὸ σκληρὸν τ, ἢ μᾶλλον τὰ δύο τοιαῦτα τῶν Τούρκων, προφέρουσιν οἱ Κύπριοι πιστῶς διὰ δύο τ· ἐννοῶ τὸ τέ, δ' τῆς ἀλφάβητου, καὶ τὸ τῆ, ιθ', ὁμοιάζοντα περίπου πρὸς τὸ ἰσχυρὸν ἀγγλικὸν t (lea). Τὰ τενεκεές, τεμπίχιν (σύστασις, ἐντολὴ) ἀρχίζουσιν ἐκ

τάναγκαστὰ δάνεια πληθυνθῶσιν, ἐξοικειοῦται καὶ τὸ γλωσσικὸν αἴσθημα εἰς προφορὰς ἀλλοτριάς, ὅπως καὶ τὸ φυλετικὸν εἰς ἔθιμα καὶ ἥθη. Περὶ τῆς τοιαύτης ἀποδοχῆς ἀνοικίων φθόγγων πρβ. ὅσα περὶ τῆς διαλέκτου τῶν Ἀδριανοπολιτῶν ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν ὑφηγητὴν κ. Σκιαῶν ὁ γεραρὸς καθηγητῆς κ. Κουμανούδης ('Ἑστία, 1893 τόμ. Β' σ. 20).

(1) Ἀλλὰ τουρκικὰ μόρια συνήθη γενόμενα μεταξὺ τῶν Κυπρίων εἶναι ταῦτα· ὄξα (γιοῖσα, ἦ), σάκκι (τάχα), ἄκχαπα (ἄράγει), ζαττι (ἄλλως τε καί), λείσα (οὐλείσα, δῆθεν, si dis placet).

(2) Ὁ πρῶν ἀρχιδικαστῆς Bovill, καὶ εἰς τὰς ἐφημερίδας ἐγράφετο Πόδιλ, καὶ ὡς Πέλλ ὁ πρῶν ἰδιοκτῆτης ἀτμοπλοίων Bell.

(3) Ἐνταῦθα ἡ πρὸ συνεχύθη μὲ τὸ ἐμπρός.

τοῦ α', τὰ δὲ τταβᾶς (τηγάνι) καὶ ττόππιν, ἐκ τοῦ β'. Ὅμοιος βιλαέττιν, φεραέττιν (τίτλος ιδιοκτησίας), ττίρα, ττέλιν, τταϊνιν, ττοπποῦζα (ρόπαλον), τταλίμιν, ττάππα κλ. Ἀλλὰ τὸ ἀντίστοιχον μαλακόν, δῆλα δὴ τὸ δᾶλ, ἰ' ψηφίον, ὅμοιον τοῦ Λατινικοῦ d, προφέρουσιν, ὡς καὶ τοῦτο, διὰ καθαροῦ τ' π.χ. γετέκκιν, ταβᾶς (δίκη), τιβάνι, τουβάριν, τελικᾶτος, τόμινον, ἀπαραλλάκτως ὡς τωρά, ταπισόν, τέλεια.

Τὸ ἀραῶνα (ἡ) καὶ Σάβατον δὲν δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν, ὁ δὲ μετὰ τὴν αὔξησιν μὴ διπλασιασμός τοῦ ρ, (ὡς ἔραψα, ἔριψα, ἔράην (γ' πρ.) κλ. πιθανώτατα δὲν ἔχει φωνητικὴν αἰτίαν. Ἐπίσης καὶ τὸ ἄρωστος. Τώρα τὰ παπαῶς (ἀνὰ τὰ χωρία Κύρις καὶ ἀφέντης) καὶ μᾶνα (οὐ ἡ κλητικὴ μανά) δέονται, νομίζω, ἀποδείξεως ἂν ἔπρεπε νὰ προφέρωνται διὰ διπλοῦ, ὡς καὶ τὰ Ῥοῦσος καὶ Ῥουσία. Οὕτω τὸ τῆς πόλεως Λεμνησοῦ ὄνομα, ὅπερ, προφερόμενον Λεμεσὸ, γράφεται τοιοῦτοτρόπως δῆθεν ἀπὸ τινος Νέας Τεμνησοῦ, παράγεται πιθανῶς ἀπὸ τοῦ φραγκικοῦ Limeçon Ὡς εἰκός, καὶ τῶν ξένων λέξεων, ὅσας ἤκουσαν οἱ Κύπριοι παρὰ τῶν κατακτητῶν, τηροῦσι τὰ διπλᾶ. Εἰς τὰς τουρκικὰς εἰδομεν ὅτι φυλάττεται ὡς διπλῇ ἡ προφορὰ τῶν κέϕ, ππὲ καὶ ττέ. Διπλοῦν ὁμοίως προφέρεται τὸ λ καὶ τ ὅλων τῶν ἐκ τῆς Ἰταλικῆς ληφθεῖσῶν ὅσαι λήγουσιν εἰς ella, ello καὶ etta, etto· πλὴν δὲ τούτων τὰ σύμφωνα τῶν περροῦκκα, σιρόκκος, φλόκκος. κασκαβάλλιν, σοῦππα, καππέλλος (ὁ), σιρόππιν, σαίττα, κάττος, λόττος, καπότητος, πποῦϕϕος κλ. Αἱ φαίνόμεναι τυχὸν ἐξαιρέσεις, ὡς παπαγάλος, κουμπάσος, ἀνάγκη νὰ βασανισθῶσιν, ἂν ἐκληροδοτήθησαν ὑπὸ τῶν ξένων ἢ μήπως εἰσῆχθησαν ὑπ' ἄλλων Ἑλλήνων, ὅπως λ. χ. τὸ πιζέλιν (pisello) ὅπερ ἐν Κύπρῳ μόλις ἐσχάτως ἐκαλλιεργήθη.

Ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω βλέπει τις, ἡ Κυπριακὴ προφορὰ φυλάττει μὲν τὰ τραχέα κ, π, τ ὡς διπλᾶ, τούναντίον δὲ φεύγει τὰ b, d, καὶ τέλος τὸ g, ἂν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν ὅτι οὐδεμία μὲν ἑλληνικὴ λέξις ἀρχίζει παρὰ Κυπρίοις ἀπὸ γκ, ὡς ἀλλαχοῦ τὰ γκαβός, γκαμῖλα κλ., οὐδεμία δὲ ξένη μετ' αὐτοῦ παρεισέφρησε (1). Καὶ τὰ μὲν πρῶτα

(1) Τὸ γογγύζω κατὰ μεταπλάσμον γογγῶ ἔγινε κογγῶ, διελθὼν πιθανῶς διὰ προφορᾶς γγογγῶ.

προφέρει μετὰ δασέος πνεύματος, τὰ δὲ δεύτερα καθαρῶς, ὡς τὰ φύσει κ, π, τ· ὁμοίαν διαφορὰν τῆς προφορᾶς τῶν τριῶν τούτων γραμμᾶτων θὰ παρατηρήσωμεν ἀμέσως κατωτέρω, προχωροῦντες εἰς τὰς μεταβολὰς τῶν συμπλεγμάτων τῶν συμφώνων.

Ὡς πάντες οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Κύπριοι πολλὰ συμφώνων συμπλέγματα μεταβάλλουσι· λ. χ. τὰ δύο διαφόρων δασέων καὶ τὰ δύο ψιλῶν εἰς σύμπλεγμα δασέος καὶ ψилоῦ, λέγοντες φτεῖρα, εὐκαριστῶ, ἔχτεις καὶ φτερνακίζομαι (πτάρνυμαι) (1), χτηνόν (2)· προφέρουσι δ' ἐπίσης μπ, ντ, στ ἀντὶ μβ, νδ, σθ. Ἀλλὰ πλὴν τούτων ἡλλόιωσαν ἰδιωματικῶς καὶ ἄλλα συμπλέγματα.

1. Τὰ ργ καὶ ρχ γίνονται καὶ τὰ δύο ρκ, ἀντέχον καὶ πρὸ ε καὶ ι. Ἀλλὰ τὰ δύο ταῦτα κ διαφέρουσι· τὸ μὲν πρῶτον εἶναι καθαρόν, προδήλως ἀντικαταστῆσαν προφορὰν τινὰ g, ἣν ἐνθυμίζει ποῦ μὲν τῆς Κύπρου ὀλιγώτερον, ποῦ δὲ περισσότερον (3). Οὕτω προφέρονται τὰ βέρκη, ὄρκη, ἀρκάτης. Τὸ δ' ἐκ τοῦ ρχ προφέρεται μετὰ δασέος πνεύματος, οἶονεῖ ρκχ, ὡς ἀρκεύκω, ἔρκομαι. Οὕτω σαφῶς ἐκ τῆς προφορᾶς διακρίνονται τὰ ἀρκή=ἀρχή, καὶ ἀρκεῖ=ἀργεῖ (4).

2. Τὰ δὲ ρδ καὶ ρθ γίνονται ρτ· περτίκιν, κάρταμα, λαρτίν, βόρτος, «ὁ τὰ βάρη δονῶν» Βυζαντιακὸς βόρδων, ὅθεν ὁ βορτωνόμυλος καὶ ἦρτεν, ξορτώννω, ἐφέρτηκεν (ἢ ἐφέρτην), ἐδερτήκασιν (ἢ ἐδέρτησαν)· ἀλλὰ πάλιν τὸ μὲν ἐκ τοῦ α' συμπλέγματος εἶναι τ καθαρόν, ὡς τὸ ἀπλοῦν (πρῶτα), τὸ δ' ἐκ τοῦ β' ἔχει τὴν δασεῖαν προφορὰν, ἐλαφροτέραν μὲν ἂν ὁ τόνος πίπτῃ πρὸ τοῦ ρ, ἰσχυροτέραν δέ, ἂν μετὰ τὸ τ.

3. Τὰ συμπλέγματα λκ, λπ, λτ, μεταβάλλουσι τὸ λ εἰς ρ, ὡς καὶ τὰ Πανελλήνια λβ (λγ), λμ, λφ, προσλαμβάνουσι δὲ τὸ δασύ πνεῦμα, καθὼς παρκόνιν (balcon), πέρκι (μπέλκι), ὀρπίζω,

(1) Πτ προφέρουσι μόνον εἰς τὰς τουρκικὰς λέξεις ζαπτιές, Ἀπτουλλᾶς καὶ εἰς τὴν ἄλλην, ὅπου τὸ πτ ἀντιπροσωπεύει τὸ bd.

(2) Οὐδαμῶς μοι συνέβη ν' ἀκούσω καθαρὸν κτ, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ κ. Beaudouin, *Ejude* p. 35

(3) Ὁ γνωστὸς Κ. Γ. Λουκᾶς μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι δύναται τις ν' ἀκούσῃ καὶ σήμερον αὐτὸ ὡς γκ. Εἰς τὰς πόλεις προφέρεται καθαρὸν κ.

(4) Τὸ γαργαλίζω κατὰ μεταπλασμόν γαργαλιῶ ἔγινε καρκαλιῶ, τραπέντος τοῦ ργ εἰς ρκ καὶ κατ' αὐτὸ τοῦ ἀρκτικοῦ γ. Ἀλλ' οὕτω μεταβαλλόμενον, ἔλαβε καὶ δασύ πνεῦμα, ὡς νῦν ἦτο καρχαλιῶ,

κάρπης (κάλπικος) (1), πορτός, βάρ' το. Σχεδὸν ἀδύνατον ὁ Κύπριος ν' ἀποφύγῃ τὴν μεταβολὴν ταύτην (2)· οὕτω καὶ τὰ ὀνόματα Μελοπομένη, Ἀλκιβιάδης καὶ Ἑλπινίκη προφέρονται διὰ ρ. Ἐπειδὴ δὲ καθὼς εἶπομεν καὶ τὸ ρθ μεταβάλλεται εἰς ρτ(h), οὐδεμία διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ὀνόματος Μάρθας καὶ τῆς νήσου Μάλτας· ἀμφότερα προφέρονται Μάρτα (3).

4. Τὰ δὲ βγ καὶ βδ καὶ γδ προφέρονται καθαρῶς δκ, (ἀντέχον καὶ πρὸ ε καὶ ι) βτ, γτ. Π. χ. βκαίννω, ζευκάριν, (προφ. ἐννοεῖται, ζεβκάριν (4), ἐνφ' ἐφαριστῶ), ῥαβτίν, ἐβτομάδα καὶ γτέρνω, γτίν. Ἐξαιροῦνται μόνον τὰ ἐβδομῆντα καὶ ὀγδόοντα, βεθαίως ὁμως οὐχὶ παρὰ πάντων. Τὰ δὲ μυθολογούμενα σίγδινα καὶ μίγδινα τῶν καθαρογλωσσημάτων ἐπλάσθησαν ἴσα ἴσα πρὸς τροχισμόν τῆς γλώσσης (5). Ἡ προφορὰ τῶν συμπλεγμάτων τούτων προφανῶς διῆλθε διὰ βg, βd καὶ γd, διὰ τοῦτο δὲ προφέρονται χωρὶς τινος πνεύματος. Γενικῶς δ' ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγομεν περὶ τῶν κ, π, τ τῶν συμπλεγμάτων ὅτι δὲν ἔχουσι δασεῖαν προφορὰν, ὅσάκις ἀντικαθιστῶσιν b, d, g, ὡς γίνεται κατὰ δῆλον ἐκ τῶν παρπέρης, καρτερίμιν, ἀλάρκα.

Ἄλλὰ πῶς προφέρονται τὰ πρωτότυπα ρκ, ρπ, ρτ; Τοῦ ρκ παραδείγματα εἶναι τὸ σωθὲν ἐν Πάφῳ περκαστός, ἦτοι στικτός, ὡς «τὸ ταυρίμ μου τὸ περκαστόν», ὁ Μᾶρκος, ὁ πέρκαλ-

(1) Παροιμία, λεγομένη κυρίως ἐπὶ ὑποκριτοῦ· Ἐγὼ καταλαβαίνω τοσ δάν τὸ πιπαρᾶν τὸν κάρπην.

(2) Ἀκούεται ὁμως ἀκόμη κατ' ἐξαιρέσιν φιλτικὴν ἐνθα τὸ τ ἐντικατέστησε τὸ d.

(3) Διὰ τοῦτο Κύριός τις λεγόμενος Μάρτας ὑπογράφεται Μάλτας, ἐνφ' πιθανώτερον εἶναι Μάρθας.

(4) Διὰ τοῦ φθόγγου τούτου (βκ) μεταπλάττουσι τὸν ἐνεστώτα συλλήδην ὅσα ῥήματα σχηματίζουσι τὸν ἄοριστον εἰς ψα πάσης φύσεως· ὡς ἐθαψα-θαδκω, ἐραψα-ράδκω, ἐκαψα-κάδκω, ἐσύναψα-συνάδκω, ἐχαψα-χάδκω, ἐσκαψα-σκάδκω, ἐλειψα-λείδκω, (=ἐπιλείπω) ἐνιψα-νιδκω, ἐριψα-ρίδκω, ἐξηλειψα-ξηλείδκω, ἐκοψα-κόδκω (ἀλλὰ ἴντα με κόβεται), ἐμασείρεψα-μασειρέδκω, ἐνεψα-νέδκω κλ. εἰς εὖω, καθ' ἃ προφανῶς ἐπλάσθησαν τὰ προηγούμενα. Τηροῦσιν ὁμως ἔτι τὴν παράδοσιν τὰ κλαιώ, πέμπω, κλέβω βλάβτω, στράβτω, βάβτω, ἀλείβω (λέγεται καὶ ἀλείδκω) στρέβω, γράβω, ἔτι δὲ καὶ τὰ κατὰ μεταπλασμόν παραχθέντα κρύβω καὶ τριβω, πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὸ γλείβω. Τὸ δὲ ἄψα (ἄψε τὸλ λύχνον) ἔχει ἐνεστώτα ἀψταίννω.

(5) Μόνον ἐσχάτως ἐπληροφορήθην ὅτι χωρία τινὰ τηροῦσιν ἀκόμη τὸ γδ, ὡς γδύννω λέγουσιν εἰς Κελλάκιν· ἡ χρῆσις ὁμως εἶναι πολὺ περιορισμένη.

λος ἦτοι προθυμότατος (1), κατάσαρκα (ἐπιρρ. = ἀμέσως ἐπὶ τοῦ σώματος), ἡ βάρκα καὶ τὰ παρκάτου (=κατώτερον) καὶ ἀρκούδα. Τοῦ ρπ τὰ ἀρπάσσω, καρπερόν, Καρπάσιν. Τοῦ δὲ ρτ εἶναι περισσότερα· καθὼς χόρτον, χορτάννω, ἄρτος (ὁ διὰ τὴν ἐκκλησίαν), ἀρτύματα (οὕτως ὀνομάζουσι τὸ πιπέρι), μάρτυρας, χαρτίν, πόρτα, Μάρτις, καὶ μαρτίν, τὸ ἀκολουθοῦν πρόβατον. Καὶ ταῦτα φαίνονται μᾶλλον μετὰ πνεύματος προφερόμενα, μάλιστα ἂν ὁ τόνος πίπτει ἀμέσως κατόπιν· εἶναι δὲ πρόδηλος ἡ διαφορὰ πρωτοτύπου ρκ καὶ ρκ ἐκ j, προφερομένου καθαρώτατα. Τὸ δίστιχον

Τὴν πέτρην ποῦ ἐπάτησες Κ' ἔμπηκες μὲς στῆβ βάρκαν
 Ἐνὰ τὴν καπνίσω ξυλαλᾶν Κ' ἐνὰ τῇ λούσω δάρκα.

καὶ χωρὶς τοῦ ν δὲν ὁμοιοκαταληκτεῖ τελείως ἔνεκα τῆς δασύτητος τοῦ κ τῆς βάρκας. Ἀλλ' ὅτι ταῦτα συνεξέδραμον πρὸς τὰ παράγωγα, δεικνύει τοῦ καθ' αὐτὸ ρκ ἡ τροπὴ πρὸ e καὶ i εἰς tch, ὡς σαρκερόν ἦτοι ψαχνόν, κουμέρκιν, Τοῦρκοι, φουρκίζω καὶ κατ' αὐτὰ χαρκὶν τὸ χάλκινον σκεῦος, τὸ παρὰ Ξενοφῶντι χαλκίον. Τοῦτ' αὐτὸ παρατηρήσαμεν καὶ περὶ τῶν κληρονομηθέντων κκε καὶ κκι ὅτι δῆλα δὴ μεταβάλλονται, ἐνῶ τούναντίον ἀντέχουν τὰ κατόπιν εἰσαχθέντα. Τοῦτο δὲ πιθανῶς ἀποδεικνύει ὅτι καὶ τῶν διπλῶν κκ, ππ, ττ τὸ δασὺ πνεῦμα δὲν ὑπῆρχεν ἀνάκαθεν, ἀλλὰ μετεδόθη κατόπιν ἀπὸ τῶν ὀθνείων (2). Ἡ τοιαύτη σύγχυσις ὑφίσταται καὶ σήμερον· πολλάκις ἀγρότης, εἰπὼν ἐφάκκησα διὰ tch, λέγει μετ'

(1) Τὸ ἐπίθετον τοῦτο σημαῖνον κοινῶς τὸν ἔχοντα υπερβολικὴν καλωσύνην, σήμερον εὐχρηστεῖ μόνον εἰς τὴν περὶ προπετοῦς φράσιν Εὐρέθηκεν πέρκαλλος, ἤγουν ἐτοιμότητος, χωρὶς κανεῖς νὰ τὸν προτρέψῃ· ὥστε ὁ τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ πέρκαλλος μαῦρος εἰκονίζεται λαμπρῶς ὡς θυμοειδὴς ἵππος, ὅχι ὠραίος. Ἡ ἑρμηνεία τοῦ Κ. Σακελλαρίου «ὑπέρκαλλος ἀρχ.» ἔκαμε τὸν κ. Ῥοῖδην νὰ νομίσῃ τὴν λέξιν συνώνυμον τοῦ πανώριος (Εἰδωλ. σ. 203). Οὐδόλως ὅμως παράδοξον ἡ λέξις νὰ μὴ σχετίζεται μῆτε πρὸς τὴν ἀρχαίαν μῆτε πρὸς τὴν νέαν σημασίαν τοῦ καλὸς νὰ εἶναι δὲ μόνον αὐτὸ τοῦτο τὸ Ἰταλ. *bergolo*.

(2) Ὁ Κ. Beauduin (Etude p. 51) νομίζει τὴν τοιαύτην προφορὰν ὡς ἴσως παριστῶσαν τὴν ἀρχαίαν. Ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἡ παλαιὰ γλῶσσα πολλὰ τοιαῦτα διπλᾶ δὲν ἀφῆκε· ττ μὲν οὐδέν, ππ δὲ μόνον εἰς τὰ ἀππάριν καὶ καππάριν, καὶ κκ εἰς τὰ καταλεχθέντα, ἀπερ βεβαίως δὲν δύνανται νὰ στηρίξωσι τὴν ὑπόθεσιν ἐναντίον ἀγέλης ὅλης τουρκικῶν· ἔπειτα δέ, καθὼς εἴπομεν, τὰ κληρονομηθέντα κκε-κκι προφέρονται διὰ tch. Δυστυχῶς πολὺ τῶν θείων προγόνων ἐγγυτέρους ἔχομεν ἀλλοφύλους ἐπίδρομεις.

φωνάς»· οὐχί, ἀλλὰ ποιῶ θόρυβον καὶ λέγεται ἐπὶ στερεῶν ἀντικειμένων. «λαζαρίνα=ὁ σωλὴν τοῦ πυροβόλου»· οὐχί πᾶς τοιοῦτος σωλὴν, ἀλλ' εἰδός τι πυροβόλου μακροῦ. «λαλλάδι=χάλυψ τῆς θαλάσσης»· ἂν ἡ περὶ τὴν Ἰκαρίαν ἢ ἄλλη τις θάλασσα περιέχει χάλυβα, ἄγνωστον ἐμοί. λαλλάδι σημαίνει ἀπλῶς τὸν χάλικα ἢ κάχληκα τῆς ἄμμου. «λαλῶ=ἐλαύνω ζῶον, βόσκω»· οὐχί, ἀλλὰ μόνον ἐλαύνω κτλ.

*Ἄν ἐν τοῖς γλωσσικοῖς, ἅτινα σχετικῶς εἶναι πολὺ εὐκολώτερα τῶν γεωγραφικῶν, οὕτως ἐπιπολαίως εἰργάσθη ὁ κ. συγγραφεύς, εὐκόλως δύναται τις νὰ εἰκάσῃ ἐκ τῶν προτέρων τίνας μαργαρίτας περιέχει, ἐν οἷς διαλαμβάνει περὶ τῆς ἱστορίας τῆς νήσου. Οὕτω λ. χ. ἐν σελίδι 8-9 γράφει «Ὦντως δ' ἡ Ἰκαρος οὐδένα ἔχει λιμένα ἢ ὄρμον ὅπως ἐν αὐτῷ ναυλοχῶσι τὰ πλοῖα. . . . Τῶν Κεράμων ἀπώτερον ἐν μίλλιον εὐρηται νησίς, Καραβοστάσι, ἐνθα τὰ πλοῖα ἀγκυροβολοῦσιν ἐξησφαλισμένα μένοντα κατὰ πάσης τρικυμίας». Ὁ νοῦς παρὼν ἀπεδήμει ὅτε ταῦτα ἐγράφοντο, ἐντεῦθεν ἡ ἀντίφασις. Πρῶτον λέγει ὅτι ἡ Ἰκαρία οὐδένα ἔχει λιμένα ἢ ὄρμον, ἂν καὶ ἐπ' ἄληθείας ἔχη πολλοὺς ὄρμους, κατωτέρω δὲ ὅτι εἰς τὸ Καραβόσταμα ἔχει λιμένα ἀσφαλέστατον. Οὐδ' ἡ νησίς, ἣν ὀνομάζει Καραβοστάσι ὑπάρχει ἀληθῶς που, πλὴν ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ κ. Σταματιάδου. Ὁ κ. Σταματιάδης οὐδέποτε περιελθὼν τὴν νῆσον, περιέγραψεν αὐτήν, ὡς ἐφαντάσθη· ἔκτισε χωρία ἀνύπαρκτα, ναοὺς, μετετόπισε χωρία καὶ ὄρη, ἀνέτρεψε ροὰς ποταμῶν, ὀλόκληρον δῆμον καὶ πεδιάδας μετέβαλεν εἰς ὄρη κτλ. Ταῦτα ἴσως καὶ δικαίως φαίνονται παράδοξα τῷ ἀναγνώστῃ, ἀλλὰ ταχέως θέλει ἐν τοῖς κατωτέρω παρατηρήσει ὅτι ἀληθῶς οὕτως εἰργάσθη. Ἰδοὺ τινα γεύματα τῆς ἀκριβοείας τῆς περὶ ἧς λόγος· «ἰδικώτερον δὲ τὸ μὲν πρὸς τὸ ἀκρωτήριον Πάπαν μέρος αὐτοῦ (τοῦ ἐπιμήκους ὄρους τῆς Ἰκαρίας) καλεῖται Πέζη καὶ Ῥάντη, τὸ δὲ πρὸς τὸ ἀκρωτήριον Φανάρι, Καψαλινόκαστρο καὶ Φάρδη καὶ τὸ ἐν τῷ μέσῳ τῆς νήσου, Μεσαρξὰ καὶ Κοσκινᾶς». Ταῦτα παντάπασιν ἀνακριβῆ. Ὁ Ῥάντης (οὐχί δ' ἡ Ῥάντη) ὑψοῦται σχεδὸν εἰς τὸ μέσον τῆς νήσου καὶ οὐχί πρὸς τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Πάπα, ἀπέχων παρασάγγας αὐτοῦ· τὰ δὲ πρὸς τὸ Φανάρι λέγονται γενικῶς «Ῥψηλές (αἱ)», ὧν μέρη εἰσὶν ἡ Φάρδη, τὸ Καψαλινὸν Κάστρο καὶ ἄλλα πρὸς τὸ αὐτὸ ἀκρωτήριον· ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῆς νήσου ὑψοῦται τὸ ὄρος

Κεφάλαια (ή), ή Πούντα καί τοῦ «Χριστοῦ τὸ Βουνί»· ή δὲ Μεσαρέ δὲν εἶναι ὄρος, ἀλλ' ὀλόκληρον τμήμα τῆς νήσου περιέχον καὶ ὄρη καὶ πεδιάδας. Ὁμοίως ὁ Κοσκινᾶς εἶναι κοιλάς μεταξὺ τῆς Κεφαλᾶς καὶ τῆς Πούντας κειμένη, καὶ οὐχὶ ὄρος. Κατωτέρω γράφει «κέκνηται δὲ μόνον δύο ὑφόρμους, ὧν ὁ μὲν καλεῖται ἙΑγ. Φωκάς, ὁ δὲ ἕτερος Κέραμοι». Παρέλιπε τὸν σπουδαιότατον ὄρμον τοῦ Εὐδήλου, ὅστις εἶναι σχεδὸν εἰπεῖν ἄξιος λόγου λιμῆν, προσέθηκε δὲ τὰ Κεραμέ, κείμενα ἐν ὅλῳς ἀνοικτῇ παραλίᾳ.

Συχνότατα δὲ ἀναγράφει ἐσφαλμένως τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων τῶν κωμῶν· οὕτω λ. χ. γράφει ὅτι ή κώμη Χριστὸς σύγκειται ἐξ οἰκων 30· οὐχί, ἀλλ' ἐκ 40· ὁ ἙΑγιος Παντελεήμων ἐκ 30· οὐχί, ἀλλ' ἐκ 52. Ἡ Εὐαγγελίστρια ἐκ 30· οὐχί, ἀλλ' ἐκ 42. Ἡ Δάφνη ἐκ 30· οὐχί, ἀλλ' ἐκ 46. Οἱ Φραντᾶτοι ἐκ 30· οὐχί, ἀλλ' ἐκ 60. Τὸ Μάραθο(ν) ἐκ 15· οὐχί, ἀλλ' ἐκ 27. Ὁ Σταβλος (τὸ χωρίον, οὐχί δ' ή ἐνορία) ἐκ 30· οὐχί, ἀλλ' ἐκ 15. Ὁ Μαγγανίτης ἐκ 15· οὐχί, ἀλλ' ἐκ 36. Λαψαχάδες (αἱ) ἐκ 30· οὐχί, ἀλλ' ἐκ 42. Καθὼς δὲ περὶ τὸν τῶν κατοίκων ἀριθμὸν, οὕτω σφάλλεται καὶ περὶ τὰς ὀνομασίας τῶν κωμῶν, γράφων «Τζουρέρο, Μπαφυγάτα, Ὁξαί (αἱ), Μαυράτο, Περδίκι, Μωλιπό, Πλωμάρι, Κά ή Ἀκαμάτρα, Κοτσίκια, Ἀράθουσα, Πλάγια, Φρυδᾶτον, Μάραθον, Καρχινάγρι», ἀνθ' ὧν γραπτέον, καθ' ἃ ἀληθῶς προφέρονται· Τσουρέδω «σ' τῶν Τσουρέδω» (Τσουρές -έδες -έδω(ν)), Μπαφυλλάτω(ν) (Μπαφυλλῆς -λάτοι -λάτω(ν)), ή Ὁξέ (Ὁξέ-α), Μαυράτω(ν), Μπερδίκι, Μυλιωπό (μύλος· διότι ἐν αὐτῷ ὑπῆρχόν ποτε πολλοὶ ὑδρόμυλοι), Πλουμάρι, Κά-χωρὸ, Κοσσήκια (οἶκος-σηκός), Ἀράθουσα, Πλαγιά ήτις καὶ δὲν εἶναι χωρίον, ἀλλὰ περιοχὴ μεγάλη μεμονωμένας τινὰς οἰκίας περιέχουσα. Περὶ τῶν πλείστων τούτων διαλαμβάνει ὀρθῶς καὶ ὁ κ. Χατζιδάκις.

Ὁ κ. Σταματιάδης γράφει προσέτι: «Νά» κατάληξις πάντως τῆς λέξεως λιμένα ή ναῦς, διὰ τὸ σύντομον «Νά» λεγόμενον, κώμιον ἐκ δώδεκα οἰκων. Αὐτόθι φαίνεται ὅτι ήτο λιμενίσκος τὸ πάλαι, ὃν οἱ ἐγγύριοι προσέχωσαν, οὐ μικρὸν εἰς τοῦτο συντελέσαντος καὶ τοῦ ἀπὸ τῶν ὀρέων τῆς Μεσαριᾶς πηγάζοντος καὶ εἰς αὐτὸ τὸ μέρος ἐκβάλλοντος ποταμίσκου τῆς Χάλαρης... Αὐτόθι εὐρηται καὶ ναὸς ἀρχαῖος, ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἀγίας Εἰρήνης τιμώμενος». Τούτων ἀληθῶς οὐδὲ

σσάζω, ζβήννω-βζήννω-ζζήννω. Τὰ πλείστα τούτων, καθὼς εἶπαμεν, εἶν' ἰδιωματικά, διασυστάμενα πολλάκις ὑπ' ἄλλων Κυπρίων.

Μεταβαίνοντες εἰς τὰ πολλὰ καὶ δεινὰ παθήματα τῶν μετὰ τοῦ j συμπλεκομένων συμφώνων παρατηροῦμεν γενικῶς ὅτι τοῦτο προφέρεται τραχύτερον ἢ ἄλλαχού τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἀνάγκη δὲ νὰ διαιρέσωμεν τὰ ἐξ αὐτοῦ φαινόμενα εἰς δύο· α') εἰς τὰς μεθ' ἐνὸς συμφώνου ἐνώσεις τοῦ j, καὶ β') εἰς τὰς μετὰ δύο. Ἄλλ' ἢ α' ὁμοταξία δύναται νὰ ὑποδιαιρεθῇ εἰς ἕξ τάξεις. Τούτων 1) ἔστω ἡ μετὰ τῶν γ, λ, μ, ν ἐνώσεις, ἅτε προσφερομένη καθὼς ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι· μαγεῖά, κοιλιά, μιά, παραξενιά.

2) μετὰ τοῦ ρ (ρ+j), ὅθεν παράγεται ρκ καθαρὸν· ὡς Κκυρκάκος, τερκαστός, μερκές, χωρκόν, ψαρκοῦ. Καὶ τὰ ὄργυιὰ δὲ καὶ λειτουργία ἐγένιναν ὄρκὰ καὶ λουτουρκά· ὁμοίως τὸ κεφαλαλγία κεφαλαρκά. Οὕτω καὶ τὰ θηλυκὰ τῶν εἰς -άρις σχηματίζονται εἰς -ρκά, ἀναμαλλιαρκά, ἀντροπκιαρκά, γαλαταρκά κλ.

3) κατόπιν τῶν ζ, κ, σ, χ τὸ j ἐνούμενον ἐντελῶς μετ' αὐτῶν μεταβάλλει τὴν προφορὰν τῶν, γραφόμενον δ' ἐπέχει ὃν τόπον τὸ e εἰς τὸ Γαλλικὸν nous mangeons. Καὶ τὸ μὲν ζ+j παράγει φθόγγον ὅμοιον πρὸς τὸ j ἢ g(e) τῶν Γάλλων, ὡς μαζιὰ (θάμνοι), τοῦ μαραζιοῦ, τῶς βυζιῶν καὶ ζιῆ, ἀντὶ ζῆ (προφ. Γαλλ. ja, ji). Τὸ δὲ κ λαμβάνει καὶ πρὸ τοῦ a, o, u ἣν ἔχει προφορὰν πρὸ τῶν e, i, ἥτοι tch, στερακιά, κιό, αὐλακιοῦ (προφ. tcha, tche, tchu). Ὁμοίως τὸ μὴ Τουρκικὸν κκ+j τὴν ἰσχυροτέραν ttech, ὡς κουκκιά, σακκιάζω. Τὴν ἀπαράλλακτον προφορὰν ἔχει καὶ τὸ τσ+j οἷον κλωτσιά, τερατσιῶν, ῥοτσιά, πληγὴ μὲ ῥότσαν πέτραν, ἐξ οὗ τὸ ταυτόσημον πετριά (1). Ἐνταῦθα προσθετέον ὅτι καὶ σκ+j καὶ γκ(γγ)+j προφέρονται καθὼς τὰ σκε, σκί καὶ γκε, γκί, τοῦτέστιν ὡς τὰ Ἰταλικά sc(i) καὶ ng(i)· π. χ. φλασκιά, τῶν ἀσκιῶν, ἀργεῖα (σημαίνει καὶ τὰ πιάτα), λιγγιῶ (λιγγιῶ) σημαῖνον ὅτι καὶ τὸ ἀνακατώννομαι, «λιγγιῶ νὰ τῆθ θωρῶ». Καὶ τὸ χ+j προφέρεται καὶ πρὸ a, o, u καθὼς τὸ ἀπλοῦν χ πρὸ τοῦ e καὶ i ἥγουν ὡς τὸ Ἀγγλικὸν sh· σπανάχια, χιόνιν τοῦ μαστιχιοῦ, πρόφερε

(1) Παροιμία περὶ ἀργοῦ· Ἀχτυπᾶ τοὺς ἀνέμους πετριές.

sha, sho, shu. Τὴν ἀπαράλλακτον προφορὰν ἔχει καὶ τὸ σ+j· οἶον ὁ κάτοικος τῆς Λεμεσοῦ Λεμεσιανός, τετρακόσια, ἴσιος, τοῦ ἀθασιοῦ (1). Ἐντεῦθεν αἱ τόσαι συγχύσεις ἐν τοῖς κυπριακοῖς χειρογράφοις, καὶ τὸ δεινότερον, αἱ τῶν ἀναγνωστῶν αὐτῶν εἰκασίαι ὅτι δῆθεν οἱ Κύπριοι τῶν μέσων αἰώνων ἔτρεψαν τὸ σ εἰς χ (2). Εἶναι μόνον τυχαία σύμπτωσις τῶν δύο φθόγγων, ὡς τόσαι ἄλλαι, καθιστῶσα γελοίους καὶ σήμερον τοὺς προσπαθοῦντας νὰ προφέρωσι κατὰ τὴν καθαρεύουσιν ἀγραμμάτους, ὅταν λέγωσι λ. χ. ἴχια ἀντὶ ἴσια. Χάριν ἐντελεστεράς διασαφήσεως ἀναγκαζόμεθα νὰ παραθέσωμεν μετὰ λεπτομεροῦς ἐξηγήσεως καὶ τὸν ἐπόμενον στίχον, ὃν συνήθως προβάλλουσιν ὡς καθαρογλώσσημα.

Ἡ ἀθασιὰ τῆς Ἀιχῆς ἂν ἔχῃ ἀθάσιᾳ ἄς ἔχῃ.

Ἐνταῦθα μετ' ἐπανελημμένην προφορὰν sh (σιᾶ, χε, χιᾶ, σιᾶ, χι) γεμιζουσιν οἰονεὶ τὸ στόμα, δυσκολεύεται κανεὶς νὰ προφέρῃ καθαρόν τὸ ς τοῦ ᾄς, ὅπερ οὕτω καταντᾷ χ, ἀπαγγέλλων δὲ πρωθυστερώς ὡς σ ἀντὶ sh τὸ χ τοῦ ᾄ(ς) ἔχῃ, προκαλεῖ δι' ἀσεμνολογίας τὸν γέλωτα καὶ τὸ σκῶμμα.

4. Μετὰ τὰ β, δ, θ, π, φ τὸ j λαμβάνει τὴν προφορὰν τοῦ κλωμένου κ, ὡς δῆλα δὴ λέγουσιν ἐν Ἀθήναις παιδάκια, κιό καὶ οἶαν ἔχει τὸ κ φύσει πρὸ ε καὶ ι. Οὕτω βκιάζομαι, ρόδκια, καρύδκια, δκιαλέω καὶ ὁμοίως πᾶς· ἀπὸ τῆς διὰ ἀρχομένη λέξης, δεκεβάζω, παίδκοι (παίδκοιος ὁ καθ' Ὁμηρον ἡίθεος), ῥεμέδκιον, ἀλήθκειᾶ, θικὲ (θεῖε), τῶν ἀγκαθικιῶν, ῥουφκιά, τῶν χωραφικιῶν· ὁμοίως πκιάννω, πκὲ (πίε), πκοιός, πκοὶ (ποῖοι)· ἀλλὰ τὸ j τὸ κατόπιν δύο π γίνεται κ κλώμενον ἅμα καὶ δασυνόμενον, ἥτοι κχι καθὼς προφέρεται τὸ τουρκικὸν κχιᾱπὲς προσκύνημα· ὡς μιλᾶππιν, πληθ. μιλᾶπκχια, χανᾶππιν, πληθ. χανᾶπκχια· ἐν ἄλλαις λέξεσι τὸ δασὺ πνεῦμα τοῦ π μεταβαίνει εἰς τὸ κ. Ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀπλοῦ ἥτοι καθαροῦ π τὸ κ ἔλαβεν εἰς πολλὰ χωρία δασὺ πνεῦμα· τοῦτο πιθανῶς διότι τὸ πκ δὲν ἤχεῖ καλῶς, ὡς σύμπλεγμα δύο ψι-

(1) Περιέργον πάθημα φαίνεται παθὸν τὸ σείομαι. Λεγόμενον ἐνωρὶς σχειοῦμαι μετέτρεψε τὸ χ εἰς κ καὶ σήμερον προφέρεται σείοῦμαι, ὡς νὰ ἦτο δηλ. σκειοῦμαι.

(2) Πρβ. Σακελλ. Κυπρ. Β', μθ'. — Ὁ ἀοιδιμος Κοραῆς, τὸ ξεραχιά, ὅπερ εἶναι βεβαίως κακὴ γραφὴ τοῦ ξερασιᾶ, μετ' ἀγανακτήσεως ἀπεκάλεσεν ἐν τοῖς Ἀτάκτοις «βαρβαρώτατον ὄλων τῶν ἡυδαϊσμών».

λῶν(1)· τὸ πκῆ (πίη) λοιπὸν ἔγινε πκῆῃ, πχῆῃ καὶ τέλος ἐν Πάφῳ πshῆ τὸ πκιάννω, πχιάννω, πshάννω ὡς δῆλα δὴ νὰ ᾔτο τροπὴ τοῦ ψιάννω καθὼς θὰ εἶδομεν κατωτέρω· ἐννοεῖται δ' ὅτι ἐκεῖ καὶ τοῦ τουλοῦπιν ὁ πληθ, τουλούπκχια, σπάργανα, κατήντησε τουλούpsḥa.

5. Καὶ μετὰ τὸ τ τὸ j ἔγινε κλῶμενον κ, ἀλλ' ἀναγκάζει καὶ τὸ τ νὰ μεταβληθῇ, ἂν μὲν εἴν' ἀπλοῦν, εἰς δ, ἂν δὲ διπλοῦν, ἥτοι δασυόμενον, εἰς θ· τὰ ἀμμάδκια, τοῦ σπιδικιοῦ· ὁμοίως ἡ παδικιὰ (τὸ ἔχνος), ἡ σπιριδικιὰ (ἡ ἀμπούστα τῶ σπίριτων, «τὸ κυτίον τῶν πυρείων»), ἀπὸ τὰ δέκατα δεκαδικιὰ (μούντζα) καὶ ὁ κάτοικος π. χ. τοῦ Κτήματος ἡ τῆς Νατᾶς (ἐν Πάφῳ) Χτημαδικιώτης καὶ Ναδικιώτης· τοῦ δὲ προμούττιν (τὸ κατὰ τὴν ἄκραν πρόσθετον μέρος τῶν ὑποδημάτων) ὁ πληθ. εἶναι προμούθκια· ὁμοίως τοῦ ῥουκέττιν (εἶδος χωρικοῦ φουστανιοῦ) ῥουκέθκια· ἐπειδὴ δὲ τὸ τέτοιος λέγεται τέθοικος ἢ τίθοικος δῆλον, ὅτι προὔφερετο τέττοιος. Ἡ τοιαύτη τοῦ τ μεταβολὴ γελωτοποιεῖ πολλάκις τινὰς ἀγωνιζομένους ν' ἀποφεύγωσι τὴν τραχεῖαν τοῦ j ἐκφώνησιν, διότι προφέροντες αὐτὸ μαλακώτερον ὡς οἱ μὴ Κύπριοι, τηροῦσιν ἀναλλοίωτα τὰ ἐκ τοῦ τ προελθόντα δ ἢ θ, λέγοντες τραγελαφικῶς σπιδγία, φωδγιά, τίθχοιος κλ. Τοῦτο διότι ἀδυνατοῦσι νὰ προφέρωσι τj.

6. Τέλος τὰ δύο διπλᾶ ξ καὶ ψ ἡγούμενα τοῦ j πάσχουσι τι παρὰδοξον· χωρίζονται εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθησαν γράμματα κ+σ καὶ π+σ, τὸ δὲ σ ἀμφοτέρων συζευγνύεται κατὰ τοὺς ἰδίους νόμους μετὰ τοῦ j, ἥτοι γίνεται sh· οὕτω κλεpsḥά, κλαpsḥάρις, ὁ ἐπιρρεπὴς εἰς τὸ κλάμαν, ἀμακshά, τὸ φόρτωμα τοῦ ἀμακshoῦ, κshεῖ, δῆλα δὴ ξυεῖ, στακshά, ἡ σταγὼν κλ.

Ἐρχόμεθα νῦν εἰς τὴν θ' ὁμοταξίαν, ἥτοι νὰ ἴδωμεν τί γίνεται, ὁσάκις πρὸ τοῦ j ὑπάρχουσι δύο σύμφωνα, ὧν τὸ δεύτερον εἶν' ἐκ τῶν μὴ συνενουμένων εἰς ἓν σῶμα μετ' αὐτοῦ, καθὼς τάνωτέρω περιγραφέντα τσ, σκ καὶ γκ.

Ἐπειδὴ, μεταβαλλομένου τοῦ j εἰς κ, τάσσονται τρία σύμφωνα κατὰ σειράν, ἐξ ἀνάγκης ἐκκρούεται τὸ ἕτερον τῶν πρὸ αὐτοῦ. Καὶ ἂν μὲν τὸ πρὸ τοῦ j εἶναι ρ, ἐκκρούεται τὸ πρὸ τοῦ ρ τούτου σύμ-

(1) Ἡ τουρκικὴ λέξις lıchapkin προφέρεται κκχαφκίνης, ἥτοι τὸ πκ ἔγινε φκ, ὡς δῆλ. τὸ πτ φτ. Καὶ ἡ πληθυντικὸς τοῦ νησδὶν εἶναι νησεῖα ὡς ἀεκιά.

φωνον Οὕτως ἡ Κυθραία, ἀπὸ τοῦ Κυθρῶ καταντᾷ ~~Κ~~κυρκά, ἡ γραῖα-ῤκά, τὸ χρέος-ῤκός, τὰ ἀλεύρια-ἀλέρκα, τὸ αὔριον-ἄρκοι, ὁ ἄγριος-ἄρκος, τὰ δάκρυα-δάρκα· κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ Βρυώνης, ἡ μᾶλλον τὸ ὑποκοριστικὸν τοῦ Βρυωνίς ἔγεινε Ῥκωνῆς, ὡς καὶ ἡ Ἀγία Βρυώνα τῆς Πάφου Ἀγιά Ῥκώνα. Ἀλλ' ὡς εἰκός, τὸ καταστρεπτικὸν τοῦτο σύστημα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπεκταθῇ πανταχοῦ· πολλὰ λοιπὸν ὑπεχώρησαν, ὡς ὁ κρυὸς καὶ τὸ κριάς· (πρβ. τὸ μιάλος ἀντὶ με(γ)άλος). Ἀλλ' εἰς πολλὰ χωρία τῆς Πάφου καὶ τῆς Μεσαρχᾶς εὐρέθη τις ἄλλος τρόπος πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἐκπτώσεως· μεταξὺ τοῦ ἐκ τοῦ j παραχθέντος κ καὶ τοῦ ρ ἀνεπτύχθη φωνῆεν τι i, καλῶς οἰκονομοῦν τὴν δυσκολίαν τῆς προφορᾶς· ἐκεῖ τὸ κρέας ἔγινε κρικάς, ἡ κρυότη (τούτεστι τὸ κρύος, ὅπως ἄλλως λέγουσιν ἐν Κύπρῳ) κρικότη, τὸ τριῶν τρικῶν καὶ ἡ Ἀντριανοῦ Ἀντρικανοῦ χωρίον τι τῆς Πάφου λεγόμενον ἀλλαχοῦ Χολέτρια, ἐκεῖ ἀκούεται Χολέτρικα· ὁμοίως τὰ Μαντριά Μαντρικιά· καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Ἅγιον Ἀνδρέαν οἱ Καρπασίται μετέβηλον — mirabile dictu — εἰς Ἀϊντρι κάν(1).

Ἐὰν δὲ τὸ πρὸ τοῦ j καὶ κατόπιν συμφώνου (ν, ρ, σ, φ) εἶναι δ, π, τ, φ, (θ δὲν ὑπάρχει, διότι μετὰ ρ, σ καὶ φ τρέπεται, καθὼς εἶδομεν, εἰς τ) ἐκκρούονται αὐτά. Ἡ κεντῶ λοιπὸν ἔγεινε κεγκιά, τὰ δόντjα δόγκια, ἡ ἀφεντῶ ἀφεγκιά (λεγόμενον ἢ ἀφεγκιά σου καθὼς ἀλλαχοῦ ἢ εὐγενία σου) καὶ ἡ *bandiera*, σημαία, παγκέρα· ὁμοίως τὰ κουμπῶ κουμκιά καὶ τὸ ἔμπυσον ἔμκιον. Ἐπίσης ἡ καρδία καρκιά, τὰ χαρτῶ χαρκιά, ἐκ τοῦ κυδέρτιν κυδερκιά, καὶ πορκέρα, ἡ πορτιέρα, τὸ παραπέτασμα τῆς πόρτας καὶ καταχρηστικῶς τοῦ παραθύρου· ὁμοίως ἡ ὁμορφῶ ὁμορκιά, τὰ ἀδέρφjα ἀδέρκια. Ἐπίσης ὁ Χριστιανὸς Χρισκιανός, ἡ ἀρώστjα ἀρώσκια (λεγ. καὶ ἀρωσκιά), ἡ νιστῶ (ἐστία) νισκιά καὶ αἱ πέντε πρῶται ἡμέραι τοῦ Αὐγούστου, (μέχρι τῆς ἑορτῆς τοῦ Σωτῆρος) νομιζόμεναι ἀποφράδες, Κακαουσκές. Ὅμοίως ἡ ψευτῶ ψεφκιά, τὰ φτῶ φκιά, καὶ τὸ θαφτῶν (θάψιμον) θαφκίον(2).

(1) Ὡς πρὸς τὴν συγχοπὴν ἀντὶ Ἀϊναντρικάν πρβ. τοῦντην ἀντὶ τούτην τὴν καὶ τοῦντον ἀντὶ τοῦτον τόν.

(2) Ὅμοιος τῷ τύπῳ τούτῳ εἶν' ὁ τοῦ γλεπκεχόν· προήλθε δὲ βεβαίως ἐκ τῆς

Περιοριζόμενοι μόνον εἰς ταῦτα χάριν συντομίας, ὀφείλομεν ἰδιαίτερως νὰ ἐξάρωμεν τοῦ ἐκ τοῦ j παραχθέντος κ τὴν εὐστάθειαν, ὅτι καίτοι μετὰ τὰς τοιαύτας ἀποβολὰς ἐρχόμενον εἰς συνάφειαν μετὰ σ καὶ ν, δὲν ἀλλάσσει κυπριακῶς τὴν προφορὰν του. Ἐνῶ δὴλα δὴ προφέρεται καθὼς εἶδομεν ὁσκιὰ τὸ ὁσκιὰ, ὅπου τὸ κ εἶναι πρωτότυπον, ἐξ ἄλλου προφέρεται καθαρῶς ἀνοσκιὰ ἢ ἀνοστῖά, ἢ ἀσχημία. Ὁμοίως ἀρκογκιὰ ἢ ἀρχοντῖά, ὁ πλοῦτος, ἐνῶ κοηγιὰ τὰ κογγῖά, τουτέστιν οἱ γογγυσμοί. Εἶναι δὲ τοῦτο τοσούτῳ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον, καθόσον οἱ Κύπριοι, ἐνῶ τὸν εἰπόντα λ. χ. πουργιάζω ἀντὶ πουνηγιιάζω = βάλλω εἰς τὴν πούγγαν (emprocher), ἐκλαμβάνουσι παραχρῆμα ξένον, οἶονεὶ τοῦ γλωσσικοῦ των αἰσθήματος ἐξεγειρομένου κατὰ τοῦ καθαροῦ γγια, προφέρουσιν ἀπαραλλάκτως οἱ ἴδιοι πουργικιάζω τὸ πουνεῖιάζω, τουτέστιν ἀρπάζω πούνταν.

Ἡ διάκρισις αὕτη τῆς ἀντοχῆς εἶδομεν ὅτι τηρεῖται πανταχοῦ· δὴλα δὴ πᾶν ὅπως δῆποτε διαλεκτικῶς παραχθὲν κ, ὅπερ ἄς καλέσωμεν κυπρογενές, ἀντέχει πρὸ ε, ι καὶ ὡς κλόμενον (κῖα)· βασιλεύκει, ἀρκή, χαρκιά. Ἀλλὰ βεβαίως ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ συμβῇ καμμία σύγχυσις· οὕτω προφέρεται εὐτchῆ καὶ ἀρτchῆιδιν, ὡς νὰ μὴ ἦτο παράγωγος τοῦ χ τὸ κ· τὸνναντίον δὲ καὶ φκαιρώννω τὸ φtchαιρώννω· πάλιν ἡ καταντῖά, = ἡ κατάστασις τοῦ καταπεσόντος εὐπόρου, προφέρεται καὶ καταηγιὰ (ἔθ θωρεὶ τὴν κατηγιάν του, μόνον....). Εἰς πολλὰ δὲ χωρία προβαίνει συνεχῶς τὸ κακόν· ἐκτὸς τοῦ πικῆ γενομένου καθὼς εἶδομεν πshῆ λέγεται καὶ ἀρτchῆινῶ ἀντὶ τοῦ συνήθους ἀρκινῶ καὶ οὕτω πάντα τὰ ρκ τάντικαθιστῶντα ρχ. Πρόκειται ἄραγε καὶ τὰ λοιπὰ κυπρογενῆ Κ νὰ λάβωσι τὴν προφορὰν τῶν ἀρχαίων; Τοῦτο θὰ ἐπέφερε γενικὴν τὴν ἀναστάτῳσιν ἐν τῇ διαλέκτῳ.

Περατοῦντες τὰς περὶ τῶν μεταβολῶν τῶν συμφώνων παρατηρήσεις, πρέπει νὰ προσθέσωμεν καὶ τὴν γνωστὴν πρὸ τῶν δασέων ἀφομοιώσιν τοῦ ν, ἣν πιστῶς φυλάττουσιν οἱ Κύπριοι, προφέροντες πλιθθάριν, ἀθθός, πεθθερός, μαθθαίννω, ρουβίθθιν, ἀγκάθθιν,

πλασθείσης γενικῆς τοῦ ὀνοματικοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ βλεπειοῦ· ὁμοίως τοῦ θαπτειοῦ, ἐξ ὀνομαστικῆς τὸ βλέπειν τὸ θάπτειν. Τὸ γλεπικεῖον σημ. ἐπίβλεψις, ἢ ἀμοιβὴ δὲ τοῦ ἐπιβλέποντος λέγεται γλέπιστρον,

σκάθθαρος — ἀφῃάλλιν, νύφῃη, — ἀχχέλλιν, τυχκαίννω, ῥέχχω, ῥοχχαλίζω, ἀσυγχώρητος, λεγόμενον καὶ φιλικώτερον ὡς πονηρίας θαυμαστικόν. Ἄλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι τὸ μόνον ἐν Κύπρῳ πάθημα τοῦ ν. Πολὺ συχνοτέρα εἶν' ἡ γενικὴ αὐτοῦ ἐν τέλει λέξεως ἀφομοιώσις πρὸς τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνον τῆς ἐπιφερομένης, εἰς ἣν ἀμέσως ἐρχόμεθα καίτοι τὸ φαινόμενον τοῦτο διαφέρει οὐσιωδῶς τῶν ἀνωτέρω μεταβολῶν, καθότι αὗται συμβαίνουσιν ἐν ἐκάστη λέξει καθ' ἑαυτήν, ἐνῷ τοῦτο κατ' ἐπίδρασιν τῆς ἐπομένης, τουτέστιν ἐκ τῆς συνεχοῦς ἐκφορᾶς, ἥτοι τοῦ sandhi καθὼς λέγουσιν οἱ γλωσσολόγοι.

Ἐν πρώτοις ὁμῶς πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι οἱ Κύπριοι φυλάττουσιν ἐν τέλει λέξεως πιστῶς πᾶν ἀπὸ πάσης ἐποχῆς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης κληρονομηθὲν ν. Λέγουσι δῆλα δὴ τὸ καλόν (1) τὸ κακόν, ὡς οἱ Ἀττικοί, τὴν αἴγαν, τὸν ἄνδραν ὡς οἱ Ἀλεξανδρίνοι, τὸ κρασίν, τὸ τυρίν, ὡς ὁ Βυζαντιακὸς δῆμος· πρὸς τοῦτοις δὲ τοῦτον, κεῖνον, τᾶλλον, πολὺν (οὐδέτερα), τὸ γάλαν, τὸ δῶμαν, τὸ ζῶμαν, καὶ τὸ ἔναν, νομισθέντος ἐν γένει τοῦ ν ὡς χαρακτηριστικοῦ τοῦ οὐδετέρου, (πρβ. τὸ πρωῒν)· ἐπίσης ἐλούθην, ἐκόπην, ἐξέβην (γ' πρ.) κατὰ τὰ ἐνεργ., ὅπου τηροῦσι καὶ πρὸ συμφώνου τὸ εὐφωνικὸν τῶν ἀρχαίων ν, ὡς εἶδεν τον, ἔγραφέν της, λαλοῦσιν πῶς κλ. Ἄλλὰ καὶ ταῦτα βεβαίως οὔτε σημερινὰ εἶναι, οὔτε ἰδιάζουσιν ἀποκλειστικῶς εἰς μόνους τοὺς Κυπρίους. Ὡς μοναδικὰς ἐξαίρεσεις εὐρίσκει τις τὰ ἐπιρρήματα ποκεῖθθε, ποδῶθθε, πέρα (ἐπῆεν πέρα = ἔξω τῆς Κύπρου).

Ἄν τῶρα προσεκτικώτερον ἐξετάσωμεν τὴν προφορὰν αὐτοῦ, παρατηροῦμεν ὅτι καθ' αὐτὸ τὸ τελικὸν τοῦτο ν δὲν προφέρεται καθὼς τὸ γράφομεν ὡς στοιχεῖον χωριστόν, ἀλλ' εἶν' ὡς ἀπήχησις εἰς τὸ κοῖλον τῆς ῥίνος, τοσούτῳ μᾶλλον αἰσθητῇ, καθόσον ὁ τόνος πίπτει πλησιέστερον τοῦ τέλους. Ὄντως, ἂν αἱ λέξεις ληφθῶσι χωριστά, μόνον τῶν ὀξυτόνων δύναται τις, γράφων τὸ ν, νὰ παραστήσῃ τὴν ἀληθῆ προφορὰν. Τῶν δὲ προπαροξυτόνων ἴσως δικαιοτέρον εἶναι νὰ μὴ γραφῇ τὸ ν, ὅταν, ὡς εἴπομεν, δὲν ἀκολουθῇ λέξις ἄλλη, Καὶ

(1) Τοῦτο λεγόμενον ὡς μόριον ἀποβάλλει τὸ ν. Τὸ τοιοῦτο καλὸ ἔχει κατὰ τοὺς διαφόρους τῆς ἐκφράσεως τρόπους τὰς ἐξῆς σημασίας· 1) = λοιπόν· καλὸ ἐδ' σ' ἀγαπᾷ (ὡς συμπέρασμα), ἐπίσης καὶ καλὸ; καὶ τῶρα; 2) = πῶς γὰρ οὐ, ἀντὶ καλὸ ἐν ἐνι; π. χ. ἐδ' δυνατός; — καλὸ; οὕτω καὶ εἰρωνικῶς· καλὸ! = ναί! βέβαια!

εἶχε πράγματι δίκαιον Κύπριός τις παραπονούμενος ὅτι δὲν προφέρουσιν ἐν Κύπρῳ καθὼς οἱ τῆς «Βαβυλωνίας» ὑποκριταὶ χαλλοῦμιν. Οὗτος εἶν' ὁ λόγος δι' ὃν εἰς τὸ τέλος τῶν δεκαπεντασυλλαβῶν στίχων τῶν χωρίων οἰονδῆποτε ν δὲν σημαίνει τίποτε διὰ τὴν ὁμοιοκαταληξίαν· καὶ εἰς ἐγγραμμάτων δὲ Κυπρίων καθαρεύοντα στιχουργήματα δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ στίχους ὑπάρχοντας ὡς ὁμοιοτελεύτους, ἐνῶ ὁ ἕτερος φέρει τελικὸν ν. (π. χ. καταθλίβη-καλύβην, νόθου-ἐπόθουν). Ἀληθῶς ἡ τοιαύτη ἀναρμοστία προερχομένη ἐκ τῆς ῥινὸς λανθάνει τὸν ἀπαγγέλλοντα νησιώτην.

Τοῦτο λοιπὸν τὸ τελικὸν ν, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχίζει ἀπὸ παντὸς ἀπλοῦ συμφώνου πλὴν τῶν κ, π, τ(1) ἀφομοιοῦται μετ' ἐκείνου. Λαμβάνοντες ὡς παράδειγμα τὸ ἔνι, ὅπερ μόνον ἐν τέλει προτάσεως λέγεται τοιοῦτοτρόπως, ἀλλαχοῦ δὲ συγκόπτεται εἰς ἐν ἄτονον, ἔχομεν τοὺς ἐπομένους τύπους· ἐβ βαρετός, ἐγ γαμπρός, ἐδ δάσκαλος, ἐθ θυμοδικάρης, ἐλ λαωμένος, ἐμ μαστρος, ἐρ ῥάφτης, ἐς σαντανωμένος, ἐφ φευκάτος, ἐχ χαρτωμένος. Οὕτω δὲ μεταβάλλονται καὶ πάντα τὰ λοιπά. Π. χ. «Ἐχτὲς ἐκάμαμεσ σασμὸμ μὲ μιὰλ λεχνὴ στὴ βρύσιν». «Ἀδόνην ἐκελάδασ σου πὰ στὴν πορτοκκαλέασ σου». «Ὅσιν παρνορκὰθ θωρῶ, τόσηχ χαρὰν νὰ πκιοῦσιν». «Καὶ μιὰφ φορὰς σ' ἐβίλησα». «Ἐδῶκαμ μας τὸδ δανεικόν». «Ψῆννε τ' ὀφτὸς σιὸς σιὸν (σιγὸν σιγὸν) κλ. κλ. Μόνον ἡ τοιαύτη γραφή, καίτοι ξενίζουσα τὸν ἀναγνώστην, παριστᾷ τὴν Κυπριακὴν προφορὰν, ὑποδεικνύουσα συγχρόνως καὶ πῶς οἱ μὴ προφέροντες διπλοῦν σύμφωνον Ἑλλήνες ἀπώλεσαν κατ' ὀλίγον πᾶν τελικὸν ν.

Ἐὰν δὲ ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχίζει ἀπὸ δύο συμφώνων, ὧν τὸ πρῶτον δὲν εἶναι κ, π, τ, ἡ τῶν διπλῶν ξ καὶ ψ, ἐπειδὴ ἄλλως θὰ ἐγίνοντο τρία σύμφωνα, τὸ ν πνίγεται· π. χ. στὴ σκάλα βκάλλου ψάριν, ἐ ξερό ψουμιν, καθαρίζουσι χρυσόμυπλα, ἐκόβκα φκιόρα καὶ θέλου σκότωμαν, μὲς στὸ φραμὸ βρομοῦ φτώ-

(1) Καὶ ταῦτα βεβαίως εἶναι διότι κατὰ παράδοσιν πάντων τῶν Ἑλλήνων κατόπιν τοῦ ν προφέρονται g, b, d. Ἄν ὅμως φραγκικὴ τις λέξις εἰσαγομένη προφέρηται ξενικῶς διὰ νκ, νπ, ντ, ὑπὸ τοῦ λαοῦ προφέρεται διὰ δύο κκ, ππ, ττ. Οὕτω τὸ ἐπώνυμον Montcaster λέγεται Μουκκάστερ· κοινὸν δὲ εἶναι τὸ πατταλόνια, διότι βεβαίως οἱ πρῶτοι φορήσαντες αὐτὰ φραγκικῶς ἔλεγον pantaloni ἀντὶ τῆς ἑλληνικῆς προφορᾶς πανταλόνια.

ματα. Ἀλλὰ τοῦτο, φαίνεται, δὲν ἦτο πάντοτε λίαν ἀρεστόν, πρὸς δὲ τούτοις ἐνίοτε συνεπέφερεν ἀσάφειάν τινα. Λ. χ. εἰς τὸ «νά το στείλῃς» τὸ τὸ δὲν θὰ ἦτο φανερόν τίνος γένους εἶναι. Διὸ πρὸ τῶν ἀπὸ δύο συμφώνων ἀρχομένων ῥημάτων μετὰ τὰς ἀντωνυμίας τόν, τὴν καὶ τὰ μόρια μὲν, ἄν, ἔν, προτάσσουν εὐφωνικόν τι φωνῆεν ἰ, ἐν δὲ τῇ Πάφῳ ἐ, σφίζοντες οὕτω τὸ προπετιὲς αὐτῶν ν. Λέγεται λοιπὸν «ἄμα τον ἰστείλῃς, ἔννα τον ἰστρέψω· ἂν ἰθρέξῃ, νὰ μὲν ἰδκῃς ὅξω. Πάντοτε δὲ τοιουτοτρόπως μετὰ τὸ ἔν, ὡς ἔν ἰφταννω, ἔν ἱξιχαννω, ἔν ἰσθηννει, ἔν ἰγτερνεται. Διότι τὸ ἔν, ἂν ἀπέβαλλε καὶ τὸ ν, ὁσάκις δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀφομοιωθῇ μετὰ τοῦ ἐπομένου συμφώνου, θὰ κατήντα ξηρὸν ἔ, ὅπερ θὰ ἦτο βεβαίως ἄχρουν, ἐνῶ, καθὼς θὰ διαλάβωμεν, οἱ Κύπριοι ἀγαπῶσι νὰ τονίζωσι τὴν ἄρνησιν ἐμφαντικῶς. Τὸ ἰ λοιπὸν, δι' οὐ τηρεῖται καθαρὸν τὸ ν, δὲν ἦτο μόνον εἰς τὴν προφορὰν καλόν, ἀλλὰ καὶ χρησιμον εἰς τὴν ἔμφασιν. Τοῦ μεταξὺ τοῦ ν καὶ δύο συμφώνων παρεντιθεμένου τούτου φωνήεντος ἡ χρῆσις ἐπεξετάθη. Ἐπειδὴ δηλ. καὶ τὸ νὰ μέρ ῥιας δὲν ἔχει καλῶς, ἐλέχθη καὶ νὰ μὲν ἱριας· ὁμοίως ἔν ἱλγει ἀντὶ τοῦ κακοφώνου ἔλ λγει (1). Ὡς δὲ πάλιν ἐλέγετο ἔννα τὴν ἰστρέψω, χάριν σαφηνείας ἐλέχθη καὶ ἔννα τῆς ἰστρέψω τὸ κόσκινον λ. χ. Κατὰ τοῦτο δὲ θῶρε πῶς ἰστράφτει. Παραδείγματα τοῦ ἰ τούτου δύναται νὰ σωρεύσῃ τις ἀπὸ παντὸς δημοτικῆς στίχου·

» Πάω στὴ βρύσιν Καὶ θωρῶ τὰ δέντρα πῶς ἰΣΚεῖονται

» Μὲν στὴν καρκιάμ μῶδῃθησαν τρεῖς κόμποι κ' ἔν ἱΛΥόνται (2)

» Γιατ' ἔν ἱξερω, μάνα μου, ἂν ἱξαναβρεθοῦμεν

» Ὅπου Κιᾶν πᾶς Κιᾶν ἱσταθῇς ».

Τὸ εὐφωνικὸν λοιπὸν τοῦτο φωνῆεν καὶ οὐδὲν ἄλλο εἶναι τὸ ἀρκτικὸν τῶν ἐν τοῖς στοιχείοις ἐ ἢ ἰ καταγεγραμμένων ῥημάτων τοῦ λεξιλογίου τοῦ Κ. Σακελλαρίου, πλὴν τῶν ὀλιγίστων, ὅσα ἐκ φύσεως ἀρχίζουσιν ἀπὸ τούτων· διότι παντελῶς εἰν' ἀνυπαρκτα καθ' ἑαυτά.

(1) Τὸ λ+ν καίτοι συνενούμενον κυρίως εἰς ἔν λ διαφόρου προφορᾶς, ὑπὸ τῶν Κυπρίων φαίνεται νοούμενον ὡς δύο σύμφωνα. Πιθανῶς δὲ διὰ τοῦτο τὸ πλεόν ἐγενετο πκλόν, ἐκχρουσθέντος τοῦ λ, καὶ τὸ πλερώνων πκερώνων.

(2) Ποιητικῇ ἀδείᾳ ἐφύλαξε τὸν τόνον τοῦ τὸ ἐλϋόνται.

Ἰστέλλω καὶ ἰχτιζώ χωρὶς νὰ προηγήται τις ἄλλη λέξις, Τοῦρκος μόνον τῆς Κύπρου δυνατὸν εἶναι νὰ προφέρῃ.

Ἡ ἐκ τοῦ ν κακοφωνία κατέστη καὶ ἀλλαχοῦ πλὴν τῶν ῥημάτων αἰσθητή. Εἶδομεν ὅτι τινὰ τῶν ὀνομάτων τῶν ἀπὸ ἀτόνου φωνήεντος καὶ δύο συμφώνων ἀρχομένων ἐτήρησαν τὸ φωνῆεν χάριν εὐφωνίας εἰς τὴν αἰτιατικήν. Ἡ αὐτὴ αἰτία συνδυασθεῖσα μετὰ τῆς παραδόσεως, καταφαίνεται καὶ εἰς ἄλλα. Τὸ ἡμέρα ἔχει τὸ ἦ μετὰ σύμφωνον καὶ τὸ χάνει μετὰ φωνῆεν· οἶον Ἰντα μέραν; μιὰν ἡμέραν καλὴν· ἐπίσης τοῦτες τὲς ἡμέρες. Ὁ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῆς εἰς προθέσεως· ἐνῶ δὴλα δὴ λέγεται πᾶω στήχ Χώραν, ἐξ ἄλλου πᾶσιν εἰς τήχ Χώραν καὶ πάεις εἰς τήχ Χώραν. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ πολλοὶ παραβαίνουν τὴν χρῆσιν ταύτην,

Ἐρχόμενοι νῦν εἰς τοὺς διπλασιασμοὺς τῶν συμφώνων, προτάσσομεν ἀμέσως ὅτι πᾶν ἀνεξαίρετως ἀπλοῦν σύμφωνον δύνανται νὰ προφέρωσιν οἱ Κύπριοι μετὰ περισσοτέρας ἐπιμονῆς, τουτέστιν ὡς διπλοῦν. Οὕτω δὲ πιστῶς ἀπαγγέλλουσι πάντα τάρχαιόθεν κληρονομηθέντα διπλᾶ πλὴν ὀλιγίστων ἐξαίρέσεων, ὅπου τὸ διπλοῦν παρηκλούθει καὶ τρίτον σύμφωνον, ὡς ἐκκλησιᾶ· (πρὸς καὶ ἄθρωπος) (1). Ἐκτὸς ὅμως τούτων καὶ τῶν ἔνεκα τοῦ ν καθὼς ἐξετέθη σχεδὸν ἀνὰ πᾶσαν φράσιν παραγομένων διπλῶν, ἐδιπλασιάσθησαν καὶ ἄλλα πολλῶν λέξεων ἀπλᾶ σύμφωνα. Συμβαίνει δὲ τοῦτο χωρὶς τινος ἐπιδράσεως ἢ καὶ ἀναλογίας, ὡς πείθεται πᾶς ἔχων ἐνώπιόν του τὰ παρατασσόμενα ταῦτα παραδείγματα. Κεῖθθε, ἀνάθθεμαν, κλιθθάριν, οὔλλως, λλῖος, ἀφάλλιν, ψαλλίδιν, σιμιδάλλιν, σήμερα, κρεμμᾶζω, νναί, πίννω, ἔσσω, ποττέ, μούττη, χωραττᾶς, ἔφφορος, σγάφφω, βήχχας κλ. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα δὲν εἶναι ἢ ἀπλᾶ μόνადες παραβαλλόμενα πρὸς ὀλοκλήρους λέξεων ὀρθοῦς. Διότι πᾶσαι αἱ μὲ τὰς ἀκολουθοῦς καταλήξεις λέξεις προφέρονται μετὰ διπλοῦ συμφώνου, π.χ. χάννω, δήννω, φανερώνω, πναίννω, μικρόττερος, ὀμπρόττερος, καὶ κατὰ ταῦτα πάντα τὰ λοιπὰ. Καὶ τούτων ὅμως πολὺ περισσότερον βαρύνει τὸ ἀκμαῖον αἶσθημα τῶν Κυπρίων, τὸ διπλασιάζον εὐθὺς πάσης κοινῆς λέξεως, ὡς καὶ κυρίου ὀνόματος τὸ σύμφωνον, ὅταν μὴ συμφωνῇ

(1) Τὸ κρεβάτιν, ἀραῶνα καὶ Σάδατον δὲν δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν.

πρὸς τοὺς ἐμφύτους γλωσσικοὺς νόμους. Οὕτω πρέπει πάντως νὰ εἴπωσι λ.χ. Κοσσονάκκος, Τρικούππης, Τσαβέλλας, Κωλλέτης, αἰσθάνονται δὲ παραχρῆμα ξένον τὸν ἀπαγγέλλοντα ταῦτα δι' ἐνὸς κ, λ, π, τ. Ὡς εἰκὸς, τοῦ γλωσσικοῦ τούτου φαινομένου τὴν αἰτίαν εὐθὺς ἀποδίδει τις εἰς τὸν τόνον. Ἄλλ' ἂν ἐπιζητήσῃ γενικόν τινα νόμον, ἀμαρτάνει τῆς ἐλπίδος. Ὁ Κύπριος μὴ ἀνεχόμενος δι' ἀπλοῦ συμφώνου τὰ ρηθέντα ὀνόματα, λέγει καθαρῶς ἀπὸ πολλῶν αἰῶνων κουνούπιν, ἔλα, ῥέτι. Εἶναι δὲ ψευδὲς ὅτι προφέρει διὰ δύο μ ψέμμαν, κᾶμμαν, προᾶμμαν, φαρμακευμένος, βρεμμένος(1). Παρὰ δὲ τὰς σημειωθείσας καταλήξεις ὑπάρχουσιν ἄλλαι μεθ' ἐνὸς μόνου συμφώνου, καθὼς αἱ -συνη, -τος, -ένος, -ριν. Ὑπὸ τούτων καὶ μόνων ἀναγκάζεται τις ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ἀρχικὴν περὶ τόνου γνώμην. Ἄλλ' ὥς εἰκὸς δὲν πρέπει νὰ παρίδωμεν τῆς παραδόσεως τὴν ἰσχύν. Ἀλήθως τάσις τις ἔνεκα τοῦ τόνου πρὸς διπλασιασμόν τῶν συμφώνων ἐπικρατεῖ, ἀλλ' οὗτος συνετελέσθη μόνον ὁσάκις ἡ παράδοσις κατὰ τινα τρόπον ἡμαυρώθη ἢ δὲν ὑπῆρχεν, ὡς ἐπὶ τῶν νεωτέρας παραγωγῆς λέξεων, ἢ ἡ ἔμφασις ἀπῆτει φορέα τοῦ τόνου δυνατόν(2).

Ἰσχυρόν δέ, φαίνεται, νομίζει τὸ γλωσσικὸν αἶσθημα τῶν Κυπρίων τὸ τονούμενον φωνῆεν, ὅταν ἡγῆται ἢ ἐπηται δύο συμφώνοις ἢ τύχη πρὸ ἄλλου φωνήεντος· ἀσθενὲς ἄρα, ὅταν εἶναι μεταξὺ δύο συμφώνων ἀπλῶν. Τότε λοιπόν, ὅπου ἐπιμονὴ τις ἐπὶ τοῦ ἐτέρου τούτων δὲν προσέκρουε καταφῶρως πρὸς τὴν παράδοσιν, ἀδιστάκτως ἐτελέσθη. Τὸ ζ, ὅπερ ἐν γένει σήμερον δὲν εἶναι πλέον διπλοῦν σύμφωνον, προφέρεται τοιοῦτοτρόπως ὑπὸ τῶν Κυπρίων, ὥστε σχεδὸν ἀπαιτοῦνται δύο γραπτὰ ζ πρὸς παράστασιν αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους Ἑλληνας· τοῦτο δὲ πρὸ πάντων ὁσάκις τονίζεται. Τὰ νεωτερικὰ ῥήματα

(1) Beaudouin, Etude p. 51. Σακελλάριος ἐν λεξ. Τὸ γ καὶ τὸ ἐκ τούτου υ δ πρὸ τοῦ μ δὲν ἀφωμοιώθησαν, τούναντίον, ἀπεβλήθησαν πανταχοῦ, πρὸ. ζεμένος, βέμμαν, κλάμμαν, ἐξ οὗ κλαμούραν (συνεχὲς κλάμμαν) ἐκ τούτου δὲ κλαμουρίζω, κάμνω παιδὶ νὰ κλάψῃ. Ἐξαιρεῖται τὸ θάμμαν, ὅπου πιθανώτατα συνέβη διπλασιασμός ἐξ ἐμφάσεως.

(2) Ὅτι ἀληθῶς ἡ ἔμφασις φέρει παρὰ Κυπρίοις διπλασιασμόν, γίνεται πρόδηλον ἐνίοτε κατὰ τὴν ἀπαγγελίαν ἐκάστου, ὅταν εἴπῃ λ.χ. μετὰ πείρατος ἐν ἀδδύνατον ἢ παριστῶν μετ' ἀγανακτήσεως πόσον τὸν ἐνοχλεῖ κρότος τις, προφέρῃ μπαίνει μὲς τὰ κέρρατά μου.

εἰς -νω τὰ προκύψαντ' ἀπὸ τοῦ ἀορίστου (1) προφέρονται, καθὼς εἵδομεν, διὰ διπλοῦ ν. Ὅμοίως παρετηρήσαμεν ὅτι τὸ τελικὸν ν, ὅταν ὁ τόνος πίπτῃ ἐπὶ τῆς ληγούσης ἐνισχύεται πολλά· ὄντως τὸ ν τοῦ κρασὶν εἶναι διπλάσιον τοῦ παλαιόκρασον. Ἐλέχθη πρὸς τούτοις ὅτι τοῦ τόνου ἡ ἐγγυτέρα θέσις ἐπάγει δύναμιν εἰς τὸ δασὺ πνεῦμα. Τὰ δὲ *tch* καὶ *sh* ἀντέχουσι καλῶς. Οὕτω πολλοὶ τόνοι ἐστάθησαν ἀσφαλῶς. Εἰς ἄλλας δὲ λέξεις ὅπου ἡ παράδοσις δὲν ἐπέτρεπεν ἐνίσχυσιν τοῦ παρὰ τὸν τόνον συμφώνου, ἡ ἀνάγκη ἐξοικονομεῖται τοιούτοτρόπως, ἂν ἔχῃσι συλλαβὰς περισσοτέρας τῶν δύο. Ὁ τόνος διχάζεται καὶ πίπτει κατὰ τι ποδικὸν μέτρον ἐπὶ συλλαβῆς ἰσχυρᾶς. π.χ. κἀννουρῶ, μάλλαβῶ, βούστουρῶ, πούκουππά. Τοῦτο δὲ πιθανῶς ἐξηγῇ τὴν πρό τινων ῥημάτων πρὸςληψιν τοῦ α' τοιαῦτα, καθὼς εἵδομεν, εἶναι τὰ ἀσκοπῶ, ἀχτυπῶ, ἀππηδῶ, ἀρχόμενα ἀπὸ δύο συμφώνων.

Ἡ τοιαύτη τοῦ τόνου ἀπαίτησις δικαιολογεῖται ὑπὸ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. Ταύτην δὲ δεικνύει τοῦτο πρὸ πάντων, ὅτι δυνατόν ἀπ' αὐτοῦ νὰ ἐξαρτῶνται καὶ τέσσαρες συλλαβαί, μόλις δὲ νὰ φανῇ χρεια δευτέρου κατὰ τὴν πέμπτην. Τοῦτο γίνεται φανερόν εἰς τὸ ἀντίπιθαρκοψες, ἐπίρρημα, σημαίνων τὴν τετάρτην ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμέρας νύκτα (πόψε, ἄρκοψες, πιθάρκοψες, ἀντίπιθαρκοψες), ἐπὶ τῆς ληγούσης αὐτοῦ μόλις ἀκούεται τις ἀμυδρὸς τόνος. Ἐπίσης λέγεται καλῶς ἐδώσαμεν του τα μετ' ἀμφιβόλου τονιδίου ἐπὶ τοῦ τά, κάλλιστα δὲ ἐβάδωσεν την, ἔδερεν την κλ. (2). Τὸ τοιοῦτο τοῦ τόνου προσὸν ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς Κυπρίους νὰ τονίζωσιν ἐκάστης προτάσεως τὴν ἐμφαντικωτέραν λέξιν, ἐγκλείοντες τὴν ἐπομένην, ὡς ἀκολούθως·

1) Τὰ ῥήματα πάντοτε μετὰ τὰ ἐν, μὲν καὶ πρὶν(νὰ), οἶον ἔφθελα, ἔθθεριζω, ἔδδηννεται, ἔμπαρπατει, μέγγελας, μέμπααίννης, μέσσουζεςαι, μέμπαρπατης, πρὶν νὰ δη.

(1) Πόσῃ ἔχει δύναμιν ἐν Κύπρῳ ἡ τοιαύτη παραγωγή γίνεται καταφανὲς ἐκ τῶν προστακτικῶν παρπάτηννε, βούτηννε ἀπὸ τοῦ παρπάτησε, βούττησε, ἀντὶ τῶν κανονικῶν παρπάτε καὶ βούττα.

(2) Αἱ ἀντωνυμίαι πάντοτε ἐπιτάσσονται τοῦ ῥήματος, ὅταν μὴ προηγήται· τὰ ἐν, μὲν, νὰ, ἐννὰ, ἡ ἐπὶ ἐμφάσεως καὶ ἄλλῃ λέξις· λ. χ. σήμερα τονεῖδα, ἔτσι τηςεῖπα. Ἀλλὰ τοῦτο κατὰ τὴν προστακτικὴν ἐπαμφοτερίζει· ἔτσι πέμου καὶ ἔτσι μουπέ,

πρίν να πατε, πρίν να ρτουσιν. Ἐπίσης ὅταν ἐμφαντικῶς προηγηται τὸ ἀντικείμενον ἢ τὸ κατηγορούμενον τοῦ ἐνι, καθὼς ἐν τοῖς στίχοις·

Λαμπρόν τρω, λαμπρόν πινω, λαμπρόμ με καουρτίζει.

Κυρά τοῦ Κύκκου μιά ἐνι καὶ κείνη τοῦ Τροόδου

ὁμοίως

Καλῶς ἦρτεν κι ἀνεφανεν τὸ πρόσωπον π' ἀγάπου

καὶ οὕτω καθεξῆς κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον, ὅστις ἀναμινῆσκει τοὺς ἱαπετικούς τῆς ἐλληνικῆς χρόνους.

2) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ προσηγορικά, μετὰ τὰ κατηγορούμενα, δῆλα δῆ: ἐγ καλός παπας, ἐγ κακός ἄθρωπος, ἐμ παιλλή γεναικα, ἐχ χάφτας μαστρος· ἐπίσης ἐφτάμηνων, τριῶ χρόνων, δκυόλλογιων (1). Ὅμοίως δὲ τὰ κύρια ὀνόματα μετὰ τὰ κλητικά ἐπιφω. Ἔ (εἰς τὰ χωρία γέ) καὶ βρέ βρά π.χ. ἔ Νικολα, βρέ Κωσταντη, βρά **Κ**υρκακοῦ (2).

Ἡ τοιαύτη τοῦ τόνου ἔγκλισις, ἰδίως ἡ τῶν ῥημάτων, ἀνὰ πᾶσαν, ὡς εἰκός, φράσιν γενομένη, προστατεύει καὶ ἄλλα κατὰ παράδοσιν ἀπλᾶ σύμφωνα. Οὕτω τὰ γελῶ, βαρῶ, θωρῶ καὶ πάντα τὰ λοιπὰ μόνον καταφατικῶς λεγόμενα πολεμοῦσι τὴν ὑπόθεσιν ἡμῶν. Πρέπει λοιπὸν νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ συνεχές τοῦ λόγου, ὅπερ πρῶτον μὲν παρέχει διὰ τῶν τελικῶν ν τόσα διπλᾶ σύμφωνα, ἔπειτα δ' ἐπιτρέπει τὴν ἀλλαχού θέσιν τοῦ κυρίου τόνου. Οὕτως αἱ πολλαὶ δεκάδες τῶν ὑπὸ τῆς παραδόσεως φυλαττομένων μεθ' ἀπλοῦ συμφώνου λέξεων οἰκονομοῦνται δι' ἐλαφροτέρου τόνου, ὃν ἀναπληροῖ βαρύτερος ἀλλαχοῦ. Τοιοῦτοτρόπως ἐν τῇ ζώσῃ λαλιᾷ πραγματικῶς ἐλαττοῦνται λίαν αἱ τοῦ τεθέντος κανόνος ἐξαιρέσεις, οὐ τὴν βᾶσιν εἶναι δύσκολον ἐντελῶς τις ν' ἀρνηθῇ.

Οὗτος ἀληθῶς ἐκτὸς τῆς ἐρμηνείας τῶν διπλασιασμῶν τῶν συμφώνων ἀνοίγει καὶ σταδίων εὐρύτερον εἰς τὴν ἐξήγησιν καὶ τινων ἄλ-

(1) Πόσον ἡ ἔγκλισις εἶν' εὐχρηστος, μαρτυρεῖ τρανῶς ὁ διπλασιασμός τοῦ συμφώνου τοῦ ἐφτάμηνων καὶ δκυόλλογιων. Τοῦτο λέγεται καὶ εἰρωνικῶς ἀντὶ τοῦ μὴ πιστεύετε· πρὸς διηγούμενον π.χ. ἐννὰ γοράσω μιᾷφ φορεσιὰν ἢ μᾶλλον ἀλαῖν ἔτσι κ' ἔτσι δκυόλλογιων.

(2) Τοῦτο συμβαίνει καὶ ὁσάκις ὁ καλὸν ὀνομάζει διὰ τῆς συνήθους ἐντάσεως τῆς φωνῆς.

λων φωνητικῶν φαινομένων ἐκτεθέντων ἐν τῷ προκειμένῳ δοκιμίῳ. Ἄν ἀληθεύῃ ὅτι φωνῆεν ἐν Κύπρῳ πλησίον ἄλλου δύναται νὰ φέρῃ καλῶς τὸν τόνον, ἐξηγεῖται τότε πληρέστερον διατί ἀποβάλλονται μεταξὺ δύο φωνηέντων τὰ τρία μέσα καλούμενα σύμφωνα. Ἄν δὲ χρειάζωνται διὰ τὸν τόνον δύο σύμφωνα, καταφανές γίνεται διατί τὸ j ἀπὸ ἡμιφώνου κατήντησε κ κλώμενον καὶ μή. Ἀλλὰ ταῦτα βεβαίως ἐπιδέχονται πολλὰς ἀντιρρήσεις καὶ χρήζουσιν εἰδικωτέρας ἐρεύνης, συνδεομένης πρὸς εὐρυτέραν καὶ πολὺ σπουδαιότεραν μελέτην ἐν γένει περὶ τοῦ τόνου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικῆς.

Ἐν Κύπρῳ, 1893.

ΣΙΜΟΣ ΜΕΝΑΡΔΟΣ

Δ. Φ.

ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ

Εἰς τὰ παραδείγματα τῆς ἀποβολῆς τοῦ β προσθετέα τὰ καρᾶ-λος, κιοῦριν, κουαλῶ, κουάριν, ἄφθοος τοῦ Θεοῦ.

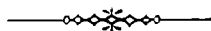
Εἰς τὰ παραδείγματα τῆς ἀποβολῆς τοῦ γ τὰ φιοῦρα καὶ ξερῶ ἐρωτηματικῶς ἀντὶ ζέρω γῶ ;

Εἰς τὰ παστούνιν, πύρα κλ προσθ. τὰ πουργὸν (τὸν ἐν Ἀθήναις κομό, bureau) καὶ παρπούνια (τὰ ἐντελέστερα λέγονται στρίγλες).

Εἰς τὰ τουρκικὰ πάρμου, ὄζα, ἄΚιαπα τὰ κκέσκε (μου) = εἶθ' ὦφελε, ἱσιολα δῆθεν.

Εἰς τὰ ῥεσ/πέρης, πισ/τίν προσθετέα τὰ πεσ/κέχιν (δῶρον) καὶ μους/τερῆς,

Εἰς τὰ Καλακκίδης, Πεζίκκης Μαλικκίδης, Πατίκκης.

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΚ ΧΑΛΚΙΔΟΣ

1.

	Θ Ε Ο Φ Ρ Α Σ Τ Ο Σ
	Τ Ρ Υ Φ Ω Ν
	Α Π Ο Α Λ Ο Φ Α Ν Η Σ
	Μ Ε Λ Ι Τ Ι Ω Ν
5	Α Π Ο Λ Λ Ω Ν Ι Ο Σ
	Π Ο Π Λ Λ Σ
	Τ Ι Μ Ο Κ Ρ Α Τ Η Σ
	Μ Α Ρ Κ Ο Σ
	Α Ν Π Ε Ε Λ Ε Λ Α Ο Σ Σ
	Ν Μ Ψ
10	Τ Ρ Υ Φ Ω Ν
	Φ Ι Λ Ο Σ Τ Ρ Α Τ Ο Σ
	 Σ
	Δ Ι Μ Ε Α Σ
	Α Μ
15	Ε Υ
	Α Λ Ε Ξ Α Ν Δ Ρ Ο Σ
	Μ Ι Κ Υ Θ Ι Ω Ν
	Χ Α Ι Ρ Ε Α Σ
20	Κ Ο Ρ Ρ Α Γ Ο Σ
	Α Γ Α Θ Ο Κ Λ Η Σ
	Μ Ε Ν Ε Σ Τ Ρ Α Τ Ο Σ
	Κ Λ Ω Δ Ι Ο Σ

ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΟΣ

Ἡ ἐφηβικὴ αὕτη ἐπιγραφή κεχαραγμένη ἐπὶ πλακὸς μαρμαρίνης εἰς δύο τεμάχια τεθραυσμένης εὑρέθη ἐν τῷ παρὰ τὴν Ἀρέθουσαν κήπῳ τοῦ Ἀναγνώστου Λιμπερίου, ὅπου καὶ ἡ ἐν σελ. 626η τόμῳ

τετάρτῳ τῆς αὐτῆς νόσον, ἥτοι ἐν τῇ νήσῳ δὲν εἶναι ἐν χρήσει αὐτὸ ζοντίων γραμμάριον, ἀλλὰ χρῶνται καὶ ἄλλοις. Τὸν Ἰκάριον, ὅταν ματα κεχαρα οἱ περιποιούμενοι θὰ τρίψωσιν εἴτε διὰ ῥωμίου, εἴτε δι' λοῦμεν. Τὰ ῥς, ἣ προσφέρουσιν αὐτῷ νὰ πῖν τὰ λεγόμενα βραστικά, ὁρατά, ὡς ἐν ψιθθέν, μελισπακεῖαν καὶ ἄλλα. Ἐπομένως δὲν πρέπει νὰ ἐπληρώσαμεν. μόνιμον ἔθιμον τὸ ἀνωτέρω· διότι ὅστις ἤθελεν ἀναγνώ-
 ἔγραψεν Α ἀνιούτου περιχοπὴν τοῦ κ. Σταματιάδου, κρίνων ὁρθῶς, ἐν τῷ θῷ στίχῳ τὴν χρῆσιν τοῦ ῥωμίου ὡς τὸ μόνον φάρμακον.

ἡδυνήθημεν νὰ ὑμῶνται τις ἄνευ τινὸς ὑπερβολῆς νὰ δυσχυρισθῇ, ὅτι τὰ κεχαραγμένα ἐκ παρὰ τῷ Σταματιάδῃ εἶναι ἐλάχιστα, ὅτι δὲ τὰ πλεί-
 μάτων. Ἐν τῷ γλῶσσικῷ εἶναι ἐσφαλμένως ἐκτεθειμένα ἢ κατὰ τὴν εἶνε ἀπεικονισμὸν τόνον ἢ τὴν σημασίαν κτλ. Ἐπίτηδες δὲ προκειμένου ὁ Κόρραγος ἐνῶν ἀμαρτημάτων τοῦ κ. Σταματιάδου ἐμνήμονεον ἐκά-
 καίπερ μὴ πλγαγματείας τοῦ κ. Χατζιδάκι, ἵνα καὶ αὐτὸς ὁ κ. Στα-
 ἦτο γυμνάσιον· δυνατόν, πεισθῇ, ὅτι αἱ μαρτυρίαι ἐμοῦ εἶναι πολλῶν

αὶ τῶν ἐαυτοῦ. Λυποῦμαι δὲ σφόδρα ὅτι τοιαύτην κατα-
 χῶμην ἀναγκάζομαι νὰ ἐκφέρω κατὰ τοῦ βιβλίου τούτου.
 Φ Ι] Λ Ο Κ Α ῥά ττω πεποιθὼς ὅτι ἐπιτελῶ καθήκον ἐπιβαλλόμενον,
 ἢ δυνάμενον νὰ θεωρηθῇ ὡς πρώτη πηγὴ, ληφθὲν ὡς
 Ἡ ἐπιγραφὴ τῶν ἐρευνῶν περὶ τοῦ ιδιώματος τῆς νήσου ἡμῶν, ἀπο-
 μέλλοντα ν' ἀσχοληθῇ περὶ αὐτό.

τὸν λόγον ἐνταῦθα τῆς βιβλιοκρισίας πέρα τοῦ προσή-
 ρσης· ἐλπίζω δ' ὅμως ὅτι πᾶς οὐκ ἀταλαιπώρως πρὸς
 Καὶ αὕτη εὐχὴ ἔχων ἐπιστήμων θὰ ἐπείσθῃ ἐκ τῶν ἐξελεχθέντων πο-
 τῶν πλευρῶν τῶν ἐρημάτων τοῦ βιβλίου, ὅτι τοῦτο βρῖθον τηλικούτων
 καὶ παντάπασιν ἀνάξιον νὰ λαμβάνηται ὡς πρώτη πηγὴ
 ἡμῶν περὶ τῆς νήσου ἐπίσημον ἔρευναν, καὶ ὅτι εἴπερ
 Α ἀναγνώσιν αὐτοῦ ὁ ἀναγνώστης, ἂν μὴ θέλῃ νὰ ἀπα-
 Ο νὰ ἔχῃ ἀδιαλείπτως πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ τοῦ παλαιοῦ
 νας ἀπιστεῖν».

Ἡ ἐπιγραφὴ αὐτῆς
 τοῦ Εὐρίπου.

Ι. Ν. ΠΟΥΛΙΑΝΟΣ

φοιτητῆς τῆς ἱατρικῆς, Ἰκάριος.

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΚ ΧΑΛΚΙΔΟΣ

1.

Θ Ε Ο Φ Ρ Α Σ Τ Ο Σ
Τ Ρ Υ Φ Ω Ν
Α Π Ο Α Λ Ο Φ Α Ν Η Σ
Μ Ε Λ Ι Τ Ι Ω Ν
5 Α Π Ο Λ Λ Ω Ν Ι Ο Σ
Π Ο Π Λ Λ Σ

Τ Ι Μ Ο Κ Ρ Α Τ Η Σ
Μ Α Ρ Κ Ο Σ
Α Ν Π Ε Ε Λ Ε Λ Α Ο Σ Σ
Ν Μ Ψ

10 Τ Ρ Υ Φ Ω Ν

Φ Ι Λ Ο Σ Τ Ρ Α Τ Ο Σ

. Σ
Δ Ι Ψ Μ Ε Α Σ
Α Μ
15 Ε Υ
.

Α Λ Ε Ξ Α Ν Δ Ρ Ο Σ
Μ Ι Κ Υ Θ Ι Ω Ν
Χ Α Ι Ρ Ε Α Σ

20 Κ Ο Ρ Ρ Α Γ Ο Σ
Α Γ Α Θ Ο Κ Λ Η Σ
Μ Ε Ν Ε Σ Τ Ρ Α Τ Ο
Κ Λ Ω Δ Ι Ο Σ

ει νὰ γραφῇ
ἰζουσι πτω-
, ἂν μὴ εἶναι
πάντας τοὺς
ἀνάγκην τῶν
μικῶν χωρίων
ς, ἀλλὰ καὶ
νήσου ἀπαν-
τῶν Ἰκαρίων.
τινα ἵνα συμ-
ετε» σημαίνει
ιν ἡ ὁσπρίων·
τὰ ἐδέσματα
καὶ ἀνακριβῇ.
ἡ κουμπήσετε»
εἶναι τράπεζα
ες ἐλαίας, τυ-
λα δεκαεπτὰ ἡ
εἶναι τῶν συζύ-
ουτο ἀνάληθες.
νῦν ὑπάρχει.
συγγραφεύς· εἰ-
ὲς εἶναι ὅτι καὶ
τύχει. Ἔτερον
τῇ πρώτῃ τῆς
ἡμέρᾳ σαββάτῳ
τελοῦνται ἀδια-
τε τῆς Κυριακῆς
ιστάσεις.
ς, τὸ φάρμακον,
ἔχον πιπέριον καὶ

Ἡ ἐφηβικὴ αὕτη ἐπιγραφὴ κεχαραγμένη ἐπὶ πθ' ἅπαν τὸ σῶμα
εἰς δύο τεμάχια τεθραυσμένης εὐρέθη ἐν τῷ παραίῳ, διότι καὶ ἂν
κῆψ τοῦ Ἀναγνώστου Λιμπερίου, ὅπου καὶ ἡ ἐνὶ τοιοῦτον γενι-

κῶς εἰς πᾶσαν νόσον, ἥτοι ἐν τῇ νήσῳ δὲν εἶναι ἐν χρήσει αὐτὸ μόνον τὸ φάρμακον, ἀλλὰ χρῶνται καὶ ἄλλοις. Τὸν Ἰκάριον, ὅταν κρουολογήσῃ, οἱ περιποιούμενοι θὰ τρίψωσιν εἴτε διὰ ῥωμίου, εἴτε δι' οἰνοπνεύματος, ἢ προσφέρουσιν αὐτῷ νὰ πῖνῃ τὰ λεγόμενα βραστικά, μολόχχαν, ἀψιθέν, μελισπακεῖαν καὶ ἄλλα. Ἐπομένως δὲν πρέπει νὰ γράφηται ὡς μόνιμον ἔθιμον τὸ ἀνωτέρω· διότι ὅστις ἤθελεν ἀναγνώσει τὴν περὶ τούτου περικοπὴν τοῦ κ. Σταματιάδου, κρίνων ὀρθῶς, θὰ ὑπολάβῃ τὴν χρῆσιν τοῦ ῥωμίου ὡς τὸ μόνον φάρμακον.

Καθόλου δύναται τις ἀνευ τινὸς ὑπερβολῆς νὰ δισχυρισθῇ, ὅτι τὰ ὑγιᾶς ἔχοντα παρὰ τῷ Σταματιάδῃ εἶναι ἐλάχιστα, ὅτι δὲ τὰ πλεῖστα καὶ ἰδίως τὰ γλωσσικὰ εἶναι ἐσφαλμένως ἐκτεθειμένα ἢ κατὰ τὴν γραφὴν ἢ τὸν τόνον ἢ τὴν σημασίαν κτλ. Ἐπίτηδες δὲ προκειμένου περὶ γλωσσικῶν ἀμαρτημάτων τοῦ κ. Σταματιάδου ἐμνήμονευσεν ἐκάστοτε τῆς πραγματείας τοῦ κ. Χατζιδάκι, ἵνα καὶ αὐτὸς ὁ κ. Σταματιάδης, εἰ δυνατόν, πεισθῇ, ὅτι αἱ μαρτυρίαι ἐμοῦ εἶναι πολλῶ ἀξιόπιστότεραι τῶν ἐαυτοῦ. Λυποῦμαι δὲ σφόδρα ὅτι τοιαύτην καταδικαστικὴν γνώμην ἀναγκάζομαι νὰ ἐκφέρω κατὰ τοῦ βιβλίου τούτου· ἀλλὰ τοῦτο πράττω πεποιθὼς ὅτι ἐπιτελῶ καθήκον ἐπιβαλλόμενον, ἵνα μὴ βιβλίον δυνάμενον νὰ θεωρηθῇ ὡς πρώτη πηγὴ, ληφθὲν ὡς ἀξιόπιστος βάσις ἐρευνῶν περὶ τοῦ ἰδιώματος τῆς νήσου ἡμῶν, ἀποπλανήσῃ τὸν μέλλοντα ν' ἀσχοληθῇ περὶ αὐτό.

Καταπαύω τὸν λόγον ἐνταῦθα τῆς βιβλιοκρισίας πέρα τοῦ προσήκοντος ἐκτεθείσης· ἐλπίζω δ' ὅμως ὅτι πᾶς οὐκ ἀταλαιπώρως πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἔχων ἐπιστήμων θὰ ἐπείσθῃ ἐκ τῶν ἐξελεχθέντων πολυειδῶν ἀμαρτημάτων τοῦ βιβλίου, ὅτι τοῦτο βρῖθον τηλικούτων ἀνακριθειῶν εἶναι παντάπασιν ἀνάξιον νὰ λαμβάνηται ὡς πρώτη πηγὴ ὑπ' ὅψιν κατὰ πᾶσαν περὶ τῆς νήσου ἐπίσημον ἐρευναν, καὶ ὅτι εἴπερ ποτὲ κατὰ τὴν ἀναγνώσιν αὐτοῦ ὁ ἀναγνώστης, ἂν μὴ θέλῃ νὰ ἀπατάται, ὀφείλει νὰ ἔχῃ ἀδιαλείπτως πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ τοῦ παλαιοῦ « νᾶφε καὶ μέμνας' ἀπιστεῖν ».

I. N. ΠΟΥΛΙΑΝΟΣ

φοιτητῆς τῆς ἰατρικῆς, Ἰκάριος.

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΝ ΣΕΛ. 145-173 ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΕΙΣΑΝ
ΠΕΡΙ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ ΔΙΑΤΡΙΒΗΝ

Ἐν πρώτοις σημειωτέον ὅτι ὁλόκληρος ἡ ἐν σελ. 156 παράγραφος «Τὸ ἀράωνα καὶ Σάβατον-ἐκαλλιεργήθη» ἀνήκει εἰς τὴν σελ. 169, ὅπου συνέχεται πρὸς τὴν (1) σημ. Ἐντὶ δὲ κέφ γρ. κίεφ. Παρατηρητέον δὲ ὅτι τὸ παπᾶς ἀντὶ πατὴρ πιθανώτατα δὲν ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ ἀρχαῖον πάππα, ἀλλ' εἶναι τὸ τουρκικὸν μπαμπά, κανονικῶς λοιπὸν ὑπὸ τῶν κυπρίων προφέρεται δι' ἐνὸς π. Περὶ τῆς ἀπλοποιήσεως τοῦ διπλοῦ ρ θὰ γείνη πιθανῶς ἄλλοτε λόγος.

Ὅμοιως ἡ ἐν σελ. 148 σημ. (1) «Ὅταν πρὸ τοῦ j εἶναι πλείονα τῶν δύο συμφῶνων» ἀνήκει εἰς τὴν σελ. 161, ὅπου πρόκειται περὶ τοῦ j. Καὶ ἡ ἐν σελ. 152 σημ. «Τὸ ἐκ συνεχοῦς ὅμως ἐκφορᾶς σκ(ι)» ἔπρεπε νὰ ᾔτο εἰς τὸ τέλος τῆς 153. Ἐπίσης δὲν ἀνήκει εἰς τὴν (1) σημ. τῆς 163 σελ. ἡ φρ. «Καὶ ἡ πληθυντικὴ τοῦ νησίν...» ἀλλ' εἰς τὸ τέλος τῆς ἐν σελ. 162 παραγράφου περὶ τοῦ σ+j, ἔχουσα ὡς ἐξῆς· «Τὸ διπλοῦν σσ+j προφέρεται sc(i)· οὕτω νηΣΣιὰ ὡς ἁΣΚιὰ».

Διορθωτέα δὲ ὡς ἀλλοιοῦντα τὴν ἔννοιαν τὰ ἐξῆς· Σ. 155 σημ. (2), ἐν τῇ φρ. «ὁ πρῶν ἰδιοκτῆτης» ἐξάλ. τὸ «πρῶν». Σ. 159 σημ. (1), ἀντὶ «σημαῖνον κοινῶς» γρ. «ἴσως». Αὐτόθι σημ. (2), ἀντὶ «Etude p. 51» γρ. «50», πρὸ δὲ τοῦ ἀππάριν γρ. παπποῦς. Σ. 165, ἀντὶ «κυπρογενῆ Κ» γρ. «κυπρογενῆ κ»· καὶ ἐν τῇ φρ. «γενικὴν τὴν ἀναστάτωσιν» ἐξαλειπτέον τὸ «τὴν». Σ. 167, ἀντὶ «πᾶν τελικὸν ν» γρ. «τὰ τελικὰ ν». Σ. 169, ἀντὶ «πάσης κοινῆς λέξεως» γρ. «πάσης καινῆς λ.», ᾗτοι νεωστὶ εἰσαγομένης. Σ. 170. σημ. (1) ἀντὶ «τὸ ἐκ τούτου υ β» γρ. «τὸ ἐκ τοῦ υ». Σ. 171, ἀντὶ «ἐγκλείοντες τὴν ἐπομένην» (λέξιν) γρ. «ἐγκλίνοντες». Σ. 172, ἀντὶ «ἀνὰ πᾶσαν φράσιν γενομένη» γρ. «γινομένη» καὶ κατωτέρω

ἐν τῇ φρ. «αἱ πολλαὶ δεκάδες» ἐξαλειπτ. τὸ «αἱ» καὶ κατωτέρω ἀντὶ «τοῦ τεθέντος κανόνος» γρ. «τοῦ ὑποτεθέντος». Σ. 173, ἐν ταῖς προσθήκαις, ἀντὶ «ἐντελέστερα» γρ. «εὐτελέστερα».

Κακῶς δ' ἐξετυπώθησαν αἱ ἐπόμεναι κυπριακαὶ λέξεις. Σ. 146, ἀντὶ αἰσχύνομαι γρ. αἰΣΚύνομαι. Αὐτόθι, ἀντὶ ὀσκιὰ γρ. ὀΣΚιὰ. Σ. 148, ἀντὶ μισῇ γρ. μισᾶ. Αὐτόθι, ἐν τῇ σημ. ἀντὶ ἀνθρωπιὰ γρ. ἀθρωπκιά, ὀλόκληρος δὲ ἡ φρ. «ἡ κοκκῶνα Δ. ἔχει πολὺ γεναικᾶτον» γρ. «ἡ κοκόνα Δ. ἔχει πολλὴν γεναικᾶτον». Σ. 149, ἀντὶ σκυλλό-(γ)αμος γρ. ΣΚυλλό(γ)αμος. Αὐτόθι, ἀντὶ βρά ἐραικα γρ. βρά ἐραικα. Σ. 150, ἀντὶ ἐλάριν γρ. ἰλάριν. Αὐτόθι, ἀντὶ δικῶ γρ. δικῶ. Αὐτόθι, ἀντὶ ἀρקיᾶτος γρ. ἀρΚιᾶτος. Αὐτόθι, ἀντὶ κοπελοῦα γρ. κοπελλοῦα. Σ. 151, ἀντὶ ἀθθένα γρ. ἀθθέννα. Σ. 152, ἀντὶ τοῦ ἀνυπάρχτου *σενίΧΧιν* γρ. ἀΧΧέλλιν. Καὶ εὐθὺς κατωτέρω, ἀντὶ ἔρεΧΧεν καὶ βέΧΧει γρ. ἔρεχχεν καὶ βέχχει. Σ. 153 σημ. (2) ἀντὶ τζίφος γρ. ὡς φερόμενον παρὰ Σακελλαρίῳ τίτζυρος. Σ. 154, ἀντὶ κυλιπίριν γρ. κυλιππίριν. Σ. 155, ἀντὶ περονζές γρ. περουζές. Αὐτόθι, ἀντὶ χαπάριν γρ. χαπάριν. Αὐτόθι, ἀντὶ μπακαλιᾶδος γρ. μπακαλιᾶδος, προσθετέον δὲ μπακκάλλης καὶ μπόλια (χειρόμακτρον). Αὐτόθι, ἀντὶ ττενεκές γρ. ττενεκές. Σελ. 157, ἀντὶ βέρκη γρ. βέρκα. Σελ. 158. σημ. (4) ἀντὶ βάρτω γρ. ἐν τῷ ἐπ. στ. μετὰ τὸ κρύφω, βάρφω. Σ. 161, ἀντὶ γαλαταρκὰ γρ. καβαλλαρκά. Σ. 164, ἀντὶ Μαρτρικιὰ γρ. Μαρτρικά. Σ. 166, ἀντὶ πολὺν γρ. πολλύν. Αὐτόθι, ἀντὶ ἔγραφέν της γρ. ἔγραφε της. Σ. 169, μετὰ τῶν διπλασιασάντων τὸ σύμφωνον ἀντὶ ἀγάλιν γρ. ἀφγάλλιν καὶ ἀντὶ πίννω γρ. κῶνρος. Ἐν τῇ αὐτῇ σ. ἀντὶ ὀμπρόττερος γρ. ὀμπρίττερος. Σ. 172, σημ. (1) ἀντὶ φορεΣιὰν γρ. φορηΣίαν. Σ. 160, ἀντὶ βλασκιν γρ. βλαΣΚίν.

Μετὰ τάνωτέρω καλὸν νομίζομεν νὰ προσθέσωμεν παραλειφθέντα τινὰ παραδείγματα μετὰ τινων παρατηρήσεων καὶ σημειώσεων, ἀναφερομένων καθόλου εἰς τὴν λαλιὰν τῶν ἐν λόγῳ νησιωτῶν.

Εἰς τὰ συγκεκομμένα (σ. 147) προσθετέον τὸ τρασινός = τωρινός.

Ἡ μετὰ τὴν συγχοπτομένην ἐξ συλλαβικῆ αὐξησης δὲν τρέπεται εἰς ι (ὡς ξιστρέφω ξιστρώνω κλ., περὶ ὧν γίνεται λόγος ἐν σ. 148) μόνον εἰς τὸ ξεβαίννω, διότι πιθανῶς ἔσωσεν αὐτὸ ἡ ἀναλογία πρὸς τὸ ἀνεβαίννω καὶ κατεβαίννω. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν δημ. ἄσμ. σφίζεται καὶ τοῦ ἐμβαίνω ὁ ἄορ: ἐνέβην (γ' πρ.)· «Ἐνέβην ὁ Χριστὸς

ταταῖς» (ἀνάδοχος) καὶ «ἀντὶν νεβῇ στὴν ἐκληΣιὰν» ἀντὶ δηλ. τοῦ συνήθους «νὰ μπῆ». Ὁ αὐτὸς χρόνος λέγεται καὶ ἐμπέην.

Εἰς τὸ ἐν σ. 148 *πάμεντε* σημειῶ ὅτι τὸ *τε* τοῦτο προσκολλᾶται κυρίως εἰς τὰς αὐθυποτάκτους καλουμένας ὑποτακτικὰς, λ. χ. *παίζομεντε τσοκόν*; (στρεπτίνδα). Ἄλλ' ἡ χρῆσις αὐτοῦ κατήντησεν εὐρυτέρα, καθὼς εἰς τὸ δίστιχον

Εἰς τὸ στενὸν τῆς ἀγαπῶ πάμεν νὰ κάτσωμέντε
Ἄμα νὰ κράξη πετεινός, νὰ τὴν ἀρπάζωμέντε.

ὁ τόνος τίθεται διὰ τὸ μέτρον. Ἡ κατάληξις αὕτη φαίνεται συγκόλλησις τῆς τοῦ β' πληθ. πρ. εἰς τὴν τοῦ α', ἐναργέστερον ἐκφράζουσα τὴν σύμπραξιν ἀμφοτέρων.

Εἰς τὰ περὶ τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου (σ. 149) προσθετέον ὅτι ἀνὰ τὸ Καρπάσιον ὀνομάζεται Ἀϊράκος.

Ἐν σελ. 150 γίνεται λόγος περὶ τῆς ἐν Κύπρῳ συνήθους ὑποκοριστικῆς καταλήξεως οὐ(δ)ιν. Ἐνταῦθα σημειωτέον ὅτι οἱ Καρπασίται μετ' ἄλλων ἰδιωτισμῶν σχηματίζουνσιν ὑποκορ. εἰς οὐριν, ὡς *μαρκούριν*, *μαρτιλούριν*, *Γιαννούριν*, *πικιτούρκα*, *βολικούρκα*, *κατσελλούρκα* (*κατσέλλα* = ἀγελάς). Τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸ παγκύπριον *καλαθούριν*. Ἐκ τούτων σχηματίζονται καὶ θηλ. εἰς οὐρα, ὡς *γεναικούρα*, *λοτιούρα*, *πατιχούρα*, *κουμπούρα*, *πουλλαούρα*.

Εἰς τὰ περὶ τοῦ γυαλλούρης σημειωθέντα (σ. 151) παρατηρητέον ὅτι πράγματι προσοχῆς ἀξία, ἂν ὄντως τὸ ἐπίθ. τοῦτο παράγεται ἐκ τοῦ γυαλλίζω, εἶναι ἡ ὁμοιότης αὐτοῦ πρὸς τὸ ἀρχαῖον *χαροπός*, ὅτι δῆλα δὴ ἀμφοτέρω ἐκ τῆς λάμψεως μετέπεσον εἰς τὴν σημασίαν ὠρισμένου χρώματος τῶν ὀφθαλμῶν. Ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζῶων γενέσεως (Ε' α') λέγει· «Δεῖ δὲ λαβεῖν καθόλου περὶ τῶν διαφορῶν τῶν ὁμμάτων διὰ τίν' αἰτίαν τὰ μὲν γλαυκά, τὰ δὲ χαροπά, τὰ δ' αἰγωπά, τὰ δὲ μελανόματ' ἐστίν». Ὡς αἰτίαν δ' εὕρισκε κατωτέρω τὴν ποσότητα τοῦ ὑγροῦ.

Τὸ χ μεταξὺ δύο φωνηέντων φαίνεται πεσὸν πλὴν τοῦ ὄ (σ. 151) καὶ εἰς τὸ ἐπίρ. *Κεῖμαί*, ἀντὶ *Κεῖ χαμαί*. Ἴσως ὁμως τοῦτο παρήχθη μᾶλλον ἐκ τοῦ ἐκειδά *χαμαί* συγκοπέσεως τῆς συλλαβῆς *χα* μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ δ.

Εἰς τὴν ἐν τῇ αὐτῇ σελ. εἰκασίαν ὅτι τὸ ἀνυπόλητος εἶναι τὸ ἀνυπόδητος, πεσόντος τοῦ δ καὶ ἀναπληρωθέντος διὰ τοῦ λ, παρατηρῶ ὅτι τὸ λ δὲν ἐκπίπτει μεταξὺ δύο φωνηέντων, ὡς ἐνιαχοῦ τῆς Κρήτης (πρβ. πουόος). Λέγεται ὁμως εἰς τὸ Καρπάσιν λαῶ ἀντὶ λαῶ. Παγκύπριον δὲ εἶναι τὸ ἀλώπως ἀντὶ λαλῶ πῶς.

Ἐν σ. 152 ἐσημειώθη ὅτι τινὰ τῶν εἰς σκω σχηματίζουσι διαλεκτικῶς τὸ γ' πρ. εἰς σσει ἀντὶ τοῦ συνήθους σκει· οὕτως εἰς τὸ Καρπάσιν ἤκουσα ἀρέσσει μου. Ἀνὰ τὴν Μεσαρκαν ὁμως κατὰ τὸ γ' πρ. πλυννίσσει ἐσχηματίσθη καὶ τὸ α' πλυννίσσειω. Διατί φυλάττεται τὸ σκ τοῦ δίσκοι, πρόδηλον· δύνανται δὲ νὰ παραβληθῶσι καὶ οἱ εἰς *chi* Ἱταλικοὶ πληθ.

Τὸ ΚΚ(ι) (σ. 154) ὁμοιότερον ἢ πρὸς Ἀγγλικὸν *ch* εἶναι πρὸς διπλοῦν Ἱταλ. *cc*(ι).

Ὅτι τὸ κάφ, ὅπερ ἐσφαλμένως ὠνομάσθη ἔρρινον, μεταβάλλει πρὸ *e* καὶ *i* ὡς Ἑλλ. κ τὴν προφορὰν του, ἀποδεικνύουσι πλὴν τοῦ κορί-
Kiv (σ. 154) καὶ τὰ ἐξῆς· καῖ*Kiv*, καβά*Kiv*, σοκκά*Kiv*, καππά*Kiv*.

Ἐν σελ. 156 ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ κυπριακὴ προφορὰ φεύγει τὰ *μ*, *ν*, *δ*, *γ*. Τοῦτο φανερώουσι καὶ αἱ τουρκικαὶ λέξεις αἱ ἀρχόμεναι ἀπὸ *κίεφ*, ὁμοιάζοντος πρὸς γερμανικὸν *g*· λέγουσι δηλ. οἱ Κύπριοι *κιοῦλιν*, *κιουβέζιν*, *κεντικελένης* (ὁ ἄεργος στενογύρης), *κίρκινος* (*le chameau en rut*), *κιάρω* (ἐν το *κιάρω* = λυποῦμαι το). Παρατηρητέον δὲ ὅτι τὸ κ τοῦτο, ἅτε προελθὸν ἐξ ἄλλου συμφώνου, τ. ἔ. ὄν, ὡς ὠρίσθη, κυπρογενές ἀντέχει πρὸ *e* καὶ *i*. Ὅτι δὲ πράγματι τὸ σημειωθὲν κορηῶ προῆλθεν ἐκ τινος γγογγῶ ἀποδεικνύει καὶ τὸ παραπλήσιον *παμπάKiv*.

Τοῦ ἀορ. *ἄψα* (σ. 158 σημ. 4) ἐσώθη ἐν ἄσμ. καὶ ὁ ἀρχαῖος ἐνεστώς *ἄφτω*· «Κόρη τὸ καθημερινὸν ἄφτε τὴν Παναίαν». Ἐνταῦθα σημειῶ ὅτι ὑπάρχει καὶ ἀορ. *ἔαψα*, προσοχῆς ἴσως ἄξιος, ἐπεὶδὴ παντάπασιν εἶν' ἀσυνήθης ἐν Κύπρῳ τοιοῦτος σχηματισμός, γνωστὸν δὲ ὑπάρχει ὅτι κεῖται δις παρ' Ὁμήρῳ ὁ παθ. *ἑάφθη*.

Ἡ χρῆσις τοῦ γδ' ἐλέγχθη ἐν τῇ (5) σημ. τῆς 158 σελ. ὅτι εἶναι πολὺ περιωρισμένη. Χάριν ἀκριβείας σημειῶ ὅτι κατόπιν ἤκουσα πολ-
λάκις ἀνὰ τὸ Καρπάσιν γδ*ιν*, γδ*έρνω* καὶ ἄλλα.

Ἐνταῦθα καταγράφω καὶ ἄλλους ιδιωματισμοὺς τῶν Καρπασιτῶν, ὅσους ὁ ἴδιος ἤκουσα, διελθὼν ἐσχάτως ὅλον τὸ ἀκρωτήριο. Ἀξίων

δὲ σημειώσεως εἶναι ὅτι πολλάκις παραλλαγή τις περιορίζεται μόνον εἰς ἓν χωρίον, φαίνεται δὲ παράξενος εἰς ἄλλο, μόλις ὥρας τινὰς ἀπέχον. Τοιαύτη τις ἐξέτασις ἀνὰ πάντα τὰ διαμερίσματα τῆς Κύπρου ἡμπορεῖ πιθανῶς νὰ ἐκτείνῃ πολὺ τὴν ἐν σελ. 160 παράγραφον περὶ τῶν ἰδιωματισμῶν τῶν χωρικῶν. Ἐκ τῶν προτέρων ὁμῶς δύναται τις νὰ βεβαιώσῃ ὅτι αἱ τοιαῦται διαφοραὶ οὐδόλως δυσκολεύουσι τὴν μεταξὺ τῶν ὁμιλίαν, ὡς ἔγραψε πρὸ τινων μηνῶν ὁ κ. Γ. Λουκᾶς ἐν τῇ Ν. Ἡμέρᾳ (ἀρ. 1009). Διακρίνουσι πάντως ἐκ τῆς λαλιᾶς ἀλλήλους, ἀλλ' εἰς τοῦτο συντελοῦσιν ἡ ἀπαγγελία καὶ ὁ χρωματισμός, οὕτως εἰπεῖν, τῆς φωνῆς, καὶ ἐν γένει ὅλον τὸ ἦθος τοῦ λαλοῦντος. Αὕτη μοῖ φαίνεται ἡ κυριωτάτη διαλεκτικὴ διαφορὰ μεταξὺ τῶν νησιωτῶν τοῦ Αἰγαίου.

Τὸ ρσ πολλαχὺ προφέρουσι ρτσ, ὡς *μερτσίνιν*, *πέρτσι*, *Ἀρτσος*. Τὸ δρ τρέπουσιν οἱ Καρπασῖται πάντοτε εἰς γρ, ὡς *γρῶννω*, *γρόπις*, *γρέμιν*· καὶ τὸ θρ εἰς χρ, ὡς *ἄχρωπος*, *ἀναχρήκα*. Ἐν γένει δὲ τὸ θ προφέρουσιν ὡς χ· καὶ τὸ ἀρκτικὸν δ ὡς γ· λ. χ. *καλάχιν*, *γέρνω*. Θρυλεῖται δὲ παρὰ τοῖς ἄλλοις Κυπρίοις ὡς *καρπαστίκον* τὸ δίστιχον

Ἀποῦ τὸ ῥιζοκάρπασον νὰ πάω τὴγ Γιαλοῦσαν

Ὅ,τι κοπέλλαν ἔχελα νὰ μοῦ την ἐγιοῦσαν.

Προφανῶς δὲ ἡ τοιαύτη τῶν μέσων συμφώνων ἐναλλαγὴ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῶν λέξεων (σ. 160) γίνεται καθὼς εἰς τὰ *ρώβα*, *καταβωή*, ἔνεκα τοῦ sandhi (Ὁ [Δ]ημήτρις, ἡ [δ]ουλεῖα).

Ὅπου πρὸ τοῦ j ὑπάρχει ρ συμπλεγμένον μετ' ἄλλου συμφώνου ἐλέχθη (σ. 163) ὅτι ἐκκρούεται τὸ πρὸ τοῦ ρ σύμφωνον. Οὗτος εἶν' ὁ γενικὸς κανὼν, τοιουτοτρόπως δὲ εἰς τὸ ῥιζοκάρπασον λέγονται *ταρκὰ* τὰ ταυριά. Εἰς ἄλλην ὁμῶς κόμην τοῦ Καρπασιοῦ, τὴν εἰρημένην ἥδη Γιαλοῦσαν, ἀντὶ τοῦ συνήθους ἄρκον (αὔριον) ἤκουσα *ἄβκον ἄβκοψες*, *πιθαβκοῦ*, *ἀλέβκα*, ἐνταῦθα δηλονότι πίπτει τὸ ρ ἐκ τοῦ συμπλέγματος *brj*. Οὕτως ἐλέχθησαν καὶ Ὀβκοὶ οἱ Ἑβραῖοι πρὸ Λουκᾶ Φιλ. ἐπισχ. σ. 20 καὶ Beaudouin Etude p. 48.

Πρὸς σωτηρίαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων μετὰ τοῦ rj συμπλεγμάτων παρεμβάλλουσιν ἐκεῖ, ὡς ἐν Πάφῳ, i, λέγοντες ἡ *κοπρικὰ*, τὰ *κοπρικὰ*, *δικὸ τρικὰ* κλπ.

Τὸ διπλοῦν θθ, περὶ οὗ ἐλέχθη ἐν σ. 165 ὅτι πιστῶς φυλάττουσιν

οὐ Κύπριοι, οὐ Καρπασῖται προφέρουσιν ὡς διπλοῦν ττ, λέγοντες *συμπέττερος, ποΚεῖτε, ποδάττε καὶ κριττάριν*. Εἶναι δὲ καὶ τῶν ἄλλων συμφώνων ὁ διπλασιασμός συχνότερος εἰς τινα χωρία τῆς ἐπαρχίας· λέγεται λ. χ. *ἀλουμπός, φακκῆ καὶ ἄλλα*.

Ἐν τῇ σημ. τῆς 167 σελ. παρετηρήθη ὅτι τὸ ντ τὸ μὴ προφερόμενον ἑλληνιστὶ νd, ἀποδίδουσιν ἐν Κύπρῳ διὰ δύο ττ. Πράγματι τὸ τουρκικὸν *ένταρί*, ὅπερ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες λέγουσιν *άντερί*, οἱ Κύπριοι προφέρουσιν *άττερίν*. Ἦκουσα δὲ λεγόμενον ὑπὸ χωρικοῦ καὶ *γαλαττόμος*.

Τὸ *πκερώνω*, ἐν τῇ σημ. τῆς 168 σελ. ὑπετίθη προελθὼν ἐκ τινος *πλερώνω*, ἐκκρουσθέντος τοῦ λ, ὡς τὸ *πκιδν* ἐκ τοῦ *πλέον*. Τὸ *πλιερώνω* δὲν εἶν' ἀνήκουστον ἐν Ἑλλάδι, ἴσως ὅμως τὸ κυπριακὸν *π'ε-ρώνω* εἶν' ἀνάλογον πρὸς τὰ Ἱταλικά *pieno, pianta* κλπ.

Ἐν σελ. 170 ἐσημειώθη (σημ. 1) ὅτι ἀνακριβῶς φέρεται παρὰ Σακελλαρίῳ (Β' λθ' καὶ μβ') καὶ Beaudouin (*Etude*, p. 51) ὅτι δῆθεν ἐν Κύπρῳ τὸ ἐκ τοῦ υ β καὶ τὸ γ ἀφομοιοῦνται πρὸ τοῦ μ, ἐνῶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν ἀποβάλλονται. Τῷ ὄντι, ἐν Ἀθήναις μὲν λέγεται *βουλιαγμένη, τράβηγμα* κλπ., ἐν Κύπρῳ δὲ *τύλιμαν, φύλαμαν, ἄλλαμαν, τάραμαν* (τοῦ Χάρου), *χάραμαν* (τοῦ φοῦ), *γραμός, ἀλλαμένος* (ἐορτασίμως ἐνδεδυμένος), *σφαμένος, μπημένος, πιμένος, καὶ φυλάμενος, πετάμενος, συνάμενος* (κατὰ τὸ *κρεμμύμενος*). Ἐνταῦθα πιθανῶς κεῖται ὁ λόγος, δι' ὃν πολλὰ τῶν εἰς -γμένος μετοχαὶ περιέπεσον ἐν Κύπρῳ εἰς ἀχρηστίαν. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ ἐνεστώς τινων ἐκ τῶν τοιούτων ρ., τῶν ἐχόντων ἄορ. εἰς ξα, σχηματίζεται κατὰ μεταπλασμὸν εἰς -σσω, ὡς *ἐπέταξα* (= ἀπέριψα) *πετάσσω*, *ἄρπαξα* *ἀρπάσσω*, *ἔσταξα* *στάσσω*, *ἐπηξα* *πήσσω*, *ἐρεξα* *ρέσσω* καὶ *ἐφάνταξα* *φαντάσσω* (περὶ πράγματος = εἶν' ἐπιδεικτικόν, *frappant*), *ἐλαξα* *λάσσω* (= ὕλακτῶ) κατὰ τὰ κληρονομηθέντα *χαράσσω*, *τάσσω*, *ἀλάσσω*, *φρίσσω* (μένω ἄφωνος), *ταράσσω* (μετβ. καὶ ἀμτβ.). Τὰ πλεῖστα ὅμως σφῆζουσι τὸν ἀρχαῖον ἐνεστ., τὰ δὲ *φυλάω*, *τυλίω* καὶ *βαστῶ* (*ἐβάσταξα*) τὸν πανελλήνιον.

Ἐρχόμενοι τελευταῖον εἰς τὴν ἑγκλισιν τοῦ τόνου, ἀναγράφομεν τὸ περίεργον δίστιχον

Τουρκοκς ἦτουρ, Ῥωμιός ἦτουν, πῶδειξεν τὴν ἀγάπην
Βασταερὴν καρκιὰν εἶχεν ὁ Σκύλλος κ' ἐν ἐσάπην,

ἐνθα μόνον τὸ τελευταῖον ῥ. ἐτήρησε τὸν τόνον χάριν τῆς ὁμοιοκαταληξίας. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὰ ῥ. ἐγκλίνονται καὶ μετὰ τὰ ἐπιρρήματα, τ. ἔ. ὅσάκις ἐκεῖνα ἐμφαντικῶς προηγούνται· λ. χ. *ἐψές ἤρταμεν, σήμερα φεβκω. καλὰ μας ἐκαμεν* κτλ. Τὸ *φορὲς* εἶναι πάντοτε σχεδὸν ἄτονον. Ἐν παρόδῳ δ' ἐνταῦθα προσθετέον εἰς τὰ κλητικά ἐπιφωνήματα, τα ἐγκλίνοντα τὸ ἐπόμενον ὄνομα, καὶ τὸ ἀρχαῖον ὦ, σφζόμενον εἰς τὴν *Πισυλλιὰν* πρὸ τῶν προσηγορικῶν ὦ *θε, ὦ ματα, ὦ μαμμου, ὦ ταΚη* (πατέρα, πιθανῶς ἀφεντάκι), καὶ ὦ *βω, ἀλλ'* ὅμως *ἔ Τιοφη, ἔ Χουλη* (Χριστόδουλε), *ἔ Χαμπη, ἔ Πποιου* (Δεσποينوῦ), *ἔ Τιτου* (Χριστίνα) κλπ. Τὰς γυναῖκας εἰς τὰ *Ῥιζοκάρπασον* προσαγορεύουσι διὰ τοῦ *βρή*, εἰς δὲ τὴν *Γιαλοῦσαν* διὰ τοῦ *μωρή* καὶ *ἀλλαχοῦ* διὰ τοῦ *κόρη*, λέγοντες καὶ *κόρη ματα*. Ταῦτα καὶ περὶ τῶν οὐσιαστικῶν. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπίθετα ἐγκλίνονται μετὰ τὰ ἐπιρρήματα. ὅσάκις ἐπ' ἐκείνων κεῖται ἡ ἔμφασις. Λ. χ. *ἐλ λιολ λοξὸν σημ.* εἶναι πῶς λοξόν, ἐνῶ δὲν ἔπρεπε νὰ ἦτο· *ἐλ λιολ λοξον* σημ. ὅτι ἡ λοξότης εἶν' ὀλιγωτέρα τῆς ἀπαιτουμένης. Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἀρκεῖ νὰ παραστήσῃ πόσον ὁ τόνος ὑπηρετεῖ τὴν ἔμφασιν ἐν Κύπρῳ.

ΣΙΜΟΣ ΜΕΝΑΡΔΟΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ

ΠΕΡΙ

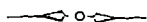
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ,

ΣΥΛΛΕΓΕΙΣΑΙ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΑΙ

Εἶναι γν
οικήσεως
βον, διὸ κ
τρίβη μετ
μικοῦ τῆς

ΥΠΟ

ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ.

Ἄλλ' ὁ

ἀρχὴν τινα

ἀπογράφω

ἀρμόδιον ἄ

num, τ. ἔ.

καὶ τῶν ἀρ

ἐν Ρώμῃ ὅλ

δηλοῦσιν αἰ

sentem trin

σταμένου μέ

πρὸς τὸν θρ

θριάμβου, εἰς

cum imperi

Ταῦτα ἐκτίθε

Σουητωνίῳ ἐν

θῶθη μέχρι τ

Τὸ χωρίον

ΕἰΣ: ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΣΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΚΥΠΡΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ ΤΟΥ Β'.

«Χίστε μεν τὰ παρόντα,
ζητεῖ δὲ τὰ βέλτερα.»
ἸΣΟΚΡ. πρὸς Δημόν.

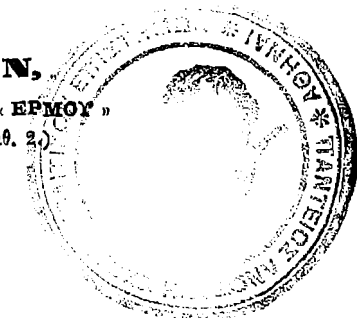
ΑΘΗΝΗΣΙΝ.

Κ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ «ΕΡΜΟΥ»

(Παρὰ τὴν ὁδὸν Μουσῶν ἀριθ. 2.)

1875.

- (1) Πλουτ. Κο
- (2) Sall. Cal.
- (3) Cic. ad I
- haberi suam; se
- (4) Πλουτ. ἐ.
- τῶν παραγγελιῶν
- ἀμβου καὶ παραγγ
- (5) Suel. Caes

ἔνθα μόνον τὸ τελευταῖον ῥ. ἐτήρησε τὸν τόνον χάριν τῆς ὁρᾶς τῶν εἰληξίας. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὰ ῥ. ἐγκλίνονται καὶ μετὰ τέρψήματα, τ. ἔ. ὁσάκις ἐκεῖνα ἐμφαντικῶς προηγοῦνται· λ. χ. *ἡρίον. ταμεν, σήμερα φεθκω. καλὴ μιας ἔκαμεν* κτλ. Τὸ φορὲς εἰς τοτε σχεδὸν ἄτονον. Ἐν παρόδῳ δ' ἐνταῦθα προσθετέον εἰένων πρὸς τικὰ ἐπιφωνήματα, τὰ ἐγκλίνοντα τὸ ἐπόμενον ὄνομα, ὡς εἰς τὸν χαῖον ὦ, σφζόμενον εἰς τὴν *Πιτου.λλιαν* πρὸ τῶν προσηγορικῶν ματικοῖς ὦ *μαρα, ὦ μαμμου, ὦ ταΚη* (πατέρα, πιθανῶς ἀφεντάκι), καὶ ὅποιον ἄλλ' ὅμως ἔ *Τιοφη, ἔ Χουλη* (Χριστόδουλε), ἔ *Χαμπη, εἴφ τεύχει* (Δεσποينوῦ), ἔ *Τιγου* (Χριστίνα) κλπ. Τὰς γυναῖκας εἰς ῥάτεια. κάρπασον προσαγορεύουσι διὰ τοῦ βρή, εἰς δὲ τὴν Γαλοῦσσον^{ΓΗΣ}. μωρή καὶ ἀλλαχοῦ διὰ τοῦ κόρη, λέγοντες καὶ κόρη *μари* καὶ περὶ τῶν οὐσιαστικῶν. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπίθετα ἐγκλίνοντα ἐπιρρήματα. ὁσάκις ἐπ' ἐκείνων κεῖται ἡ ἔμφασις. *Λ. λοξόν* σημ. εἶναι πως λοξόν, ἐνῶ δὲν ἔπρεπε νὰ ᾔτο· *ἐλ*· σημ. ὅτι ἡ λοξότης εἶν' ὀλιγωτέρα τῆς ἀπαιτουμένης. Τὸ γὰρ τοῦτο ἀρκεῖ νὰ παραστήσῃ πόσον ὁ τόνος ὑπηρετεῖ τὴν Κύπρω.

ΣΙΜΟΣ ΜΕΝΑΡΔΟΣ 3 σ. 337
αι. καὶ 2 σ.
αταχρισθέν-

διὸ καὶ Σο-
καὶ Αἰσχύλος
ρου τό.

οἱ μιαινέσθαι,
ροστεθῇ ὁ καί.

ὁρᾶς ἐπανιστά-

βία μικρὰ ὁρᾶς

ΙΑΒΑΣΙΑΔΕΙΟΥ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ,

ΣΥΛΛΕΓΕΙΣΑΙ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΑΙ

ΥΠΟ

ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ.

ΑΔΕΙΑ: ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΚΥΠΡΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ ΤΟΥ Β'.

«Χίτρου μὴ τὰ παρόντα,
ζήτει δὲ τὰ βέλτιστα.»
ἸΣΟΚΡ. πρὸς Δημόν.

ΑΘΗΝΗΣΙΝ.

ΕΞ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ «ΕΡΜΟΥ»

(Παρά τὴν ὁδὸν Μουσῶν ἀριθ. 2.)

1878.

ΤΩΙ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΩΙ ΚΑΙ ΞΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΩΙ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΩΙ ΠΑΞΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΚΥΡΙΩΙ ΞΩΦΡΟΝΙΩΙ

ΚΑΙ ΤΗΙ ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΝ ΤΡΙΑΔΙ ΤΩΝ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΩΝ

ΙΕΡΑΡΧΩΝ

ΠΑΦΟΥ ΝΕΟΦΥΤΩΙ, ΚΙΤΙΟΥ ΚΥΠΡΙΑΝΩΙ

ΚΑΙ ΚΥΡΗΝΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΙΩΙ

ΤΟ ΠΟΝΗΜΑΤΙΟΝ ΤΟΔΕ ΕΥΞΕΒΑΣΤΩΣ

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ.

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ.

Ὁ διάσημος πολιτικὸς φιλόσοφος τῆς Γαλλίας Γκιζώ, φιλοσοφῶν ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῶν ἔθνων, ἀποφαίνεται ὅτι «ὁ λαὸς ὁ μελετῶν καὶ γινώσκων τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ κρίνει σχεδὸν πάντ τε ἀσφαλέστερον καὶ ὀρθότερον περὶ τε τῶν παρόντων αὐτοῦ πραγμάτων, καὶ περὶ τῶν ὄρων τῆς προόδου, καὶ περὶ τῆς μελλούσης αὐτοῦ τύχης.» Τῷ ὄντι· ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ὡς ἐν κατόπτρῳ, κατοπτρίζεται ὅλος ὁ βίος τῶν ἔθνων καὶ τίθεται διὰ μιᾶς ὑπ' ὄψιν τοῦ ἀναγνώστου, ὅστις ἐάν μὲν ἐπιτροχάδην ἀναγινώσκη αὐτήν, πλουτίζει μόνον τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ἐκ παντοίων γνώσεων, καὶ δὲν ξενίζεται ἀκούων περὶ τῶν διαφόρων ἀρχαίων καὶ νεωτέρων ἔθνων, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς διαπρεψάντων ἀνδρῶν, οἵτινες ποικιλοτρόπως ἐπέδρασαν εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος· ἐάν δὲ ἐγκύψῃ βεθύτερον εἰς αὐτήν καὶ ἀνεύρῃ τὴν σχέσιν καὶ ἀλληλουχίαν τῶν αἰτίων καὶ αἰτιατῶν, θέλει ἰδεῖ διὰ τί ἄλλα μὲν τῶν ἔθνων προώδευσαν ὕλικῶς, ἠθικῶς καὶ διανοητικῶς, ἄλλα δὲ ἔμειναν στάσιμα ἢ ὠπισθοδρομήσαν ἐν τῷ σταδίῳ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἀναπτύξεως. Ἐντεῦθεν δύναται ὁ τοιοῦτος παρατηρητὴς νὰ ἀρυσθῇ πολλὰ καὶ σπουδαῖα πρακτικὰ πορίσματα καὶ διδάγματα, ὑφ' ὧν, ὡς ὑπὸ πολυφώτου λυχνίας, φωτιζόμενος, νὰ κρίνῃ ὀρθότερον περὶ τῶν παρόντων πραγμάτων, νὰ εἰκάζῃ τὰ μέλλοντα

κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐπιτυχῶς καὶ νὰ βιδίξῃ ἀσφαλέστερον πρὸς τὴν ἐπὶ γῆς εὐδαιμονίαν αὐτοῦ. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἐπεὶ ὁ ἄνθρωπος φωτίζει τὸν νοῦν αὐτοῦ καὶ μορφώνει τὴν κρίσιν του διὰ τῆς παρατηρήσεως καὶ γνώσεως τῶν καθ' ἑκάστην ἐν τῷ βίῳ συμβαινόντων, καὶ ἐπεὶ ἕνεκα τοῦ πεπερασμένου τόπου καὶ χρόνου καθ' ὃν ζῇ ὀλίγιστα μόνον δύναται διὰ τῆς ἀμέσου παρατηρήσεως νὰ μάθῃ, ἡ ἱστορία, ὥς τι πανόραμα, διὰ μιᾶς ὀψεως παριστᾷ αὐτῷ ἀλληλοδιαδόχως μετὰ τῆς πρὸς ἄλλα σχέσεως καὶ ἀλληλουχίας πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ γεγόμενα κατὰ πάντα τόπον καὶ χρόνον, καὶ οὕτως ἀναπληροῖ ἐν βραχυτάτῳ τὴν ἑλλειψιν τῆς ἀμέσου παρατηρήσεως. Ἐκ τούτου λοιπὸν καταφαίνεται πόσον ἀναγκαία εἶναι ἡ σπουδὴ καὶ μελέτη τῆς ἱστορίας παρὰ πᾶσι τοῖς ἐπιθυμοῦσι τὴν πρόοδον καὶ εὐμερίαν αὐτῶν, εἴτε ἄτομα εἰσὶν οὗτοι, εἴτε κοινωνίαι, εἴτε ἔθνη ὁλόκληρα. Καὶ ταῦτα μὲν γενικώτερον περὶ τῆς ὠφελείας καὶ ἀναγκαιότητος τῆς καθόλου ἱστορίας ἔστωσαν εἰρημένα χάριν τῶν μὴ εἰδόντων αὐτήν.

Μέρος τῆς καθόλου ἱστορίας ἀποτελεῖ καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, διαστέλλεται ὅμως ἐκείνης καὶ ἐκτίθεται κατ' ἰδίαν ἕνεκα τοῦ ὑποκειμένου αὐτῆς, ὅπερ εἶναι διάφορον τοῦ τῆς πολιτικῆς ἱστορίας. Καθὼς δὲ ἡ γενικὴ πολιτικὴ ἱστορία μερικεύεται καθ' ἕκαστον ἔθνος, ἢ πολιτείαν, οὕτω καὶ ἡ γενικὴ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία μερικεύεται καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν μὴ ὁμοδοξοῦσαν μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ ἐπὶ πλέον καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν διοικητικῶς ἀνεξάρτητον. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ τῆς Κύπρου ἐκκλησία ἐξ ἀρχῆς διατελεῖ τοιαύτη, ἔχει ἄρα καὶ αὐτὴ μερικῶς ἰδίαν ἱστορίαν, καὶ αὕτη εἶναι τὸ ὑποκείμενον τῆς πρὸς τὴν πραγματείαν.

Ἰδίως ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τῆς Κύπρου οὐδεὶς ἄχρι τοῦδε ἐπεχείρησε νὰ συντάξῃ· αἷτιον δὲ τούτου, ἂν μὴ ἀπατῶμαι, εἶναι ἡ ἑλλειψις ἱστορικῶν περὶ τοῦ θέματος τούτου εἰδήσεων. Οὐδὲν δὲ παράδοξον ὅτι ἐλλείπουσιν εἰδήσεις περὶ τῆς ἐκκλησίας ταύτης, ἀφ' οὗ καὶ περὶ τῆς καθόλου ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ δεκάτου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος καὶ ἐφεξῆς πολλὰ ὀλίγα ὑπάρχουσιν. Εἰδήσεις δέ τινες περὶ Κύπρου τῇδε κακεῖσε διεσπαρμένως εὐρίσκει τις εἰς διαφόρους ἀρχαίους καὶ νεωτέρους συγγραφεῖς, αἷτινες ὅμως εἶναι ἀνεπαρκεῖς ὥστε συναρμολογούμεναι νὰ ἀποτελέσωσιν ὅλον πλήρες καὶ συνεχές. Ἐντεῦθεν ἄρα καταφαίνεται πῶσον δυσχερὲς ἔργον ἦθελεν ἐπιχειρήσει ὁ θέλων νὰ ἐπιληφθῇ τῆς τοιαύτης συγγραφῆς. Πολλῶ δὲ μᾶλλον δυσχερὲς καὶ ἀδύνατον ἀποβαίνει τοῦτο δι' ἓνα ὅστις οὔτε βιβλιοθήκης παρεχούσης αὐτῷ τὰ ἀναγκαῖα βοηθήματα εὐμοιρεῖ, οὔτε ἐξ ἑτερογλώσσων βιβλίων δύναται εὐχερῶς νὰ βοηθηθῇ, ὅπως συναθροίσῃ τὸνλάχιστον πᾶσαν τὴν ἐν διαφόροις βιβλίοις σποράδην ἐνυπάρχουσαν ὕλην. Αἱ δυσχέρειαι αὗται ὥφειλον βεβαίως νὰ ἀποτρέψωσι καὶ ἐμὲ ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἐπιχειρήσεως· ἄλλως ὅμως ἔδοξεν ἐμοί. Μακρὰν τῆς οἰήσεως ὅτι δύναμει νὰ συντάξω ἔργον τέλειον εἴτε καθ' ὕλην εἴτε κατ' εἶδος, ἐπεχείρησα νὰ συναθροίσω μόνον ἐκ τῶν ἐνόντων ὕλην ἱστορικὴν, ἣτις ἐν τάξει τινὶ καὶ συνεχείᾳ, ὅσον οἷόν τε, ἐκτεθειμένη, νὰ χρησιμεύσῃ ἐν τῷ μέλλοντι εἰς σύνταξιν πλήρους, εἰ δυνατόν, ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τῆς νήσου. Τὴν ὕλην ταύτην ποῦ μὲν ἐδανείσθην κατ' ἐννοιαν, ποῦ δὲ κατὰ λέξιν· δὲν ἔκρινα δὲ ἄσκοπον νὰ δημοσιεύσω αὐτὴν καὶ διὰ τοῦ τύπου, ὅπως καταστήσω πρόχειρον εἰς τὸν μέλλοντα συντάκτην πληρεστέρου καὶ

τελειοτέρου πονήματος, ὅστις εὐχομαι μετ' οὐ πολὺ νὰ παρουσιασθῇ καὶ νὰ συντελέσῃ τὸ ἔργον, ὁπότε καὶ ἐγὼ θὰ ἔχω τὴν ἡθικὴν εὐχαρίστησιν τοῦλάχιστον καθὸ συναθροίσας μέγα μέρος τῆς ὕλης. Ἐντεῦθεν δῆλον ὅτι ἐν τῇ ἐπιχειρήσει τοῦ ἔργου οὐδένα ἄλλον σκοπὸν προθέμην ἢ τὸ νὰ συνδράμω κατὰ δύναμιν εἰς τὴν ἀρχομένην ἤδη πνευματικὴν ἀναγέννησιν τῆς πατρίδος μου.

Εἰς τὸ τέλος τῆς πραγματείας ταύτης συνῆψα κατάλογον τῶν ἀρχιεπισκόπων Κύπρου, ὅσους ἠδυνήθην νὰ εὗρω, καὶ μετάφρασιν τοῦ διδομένου τοῖς ἀρχιεπισκόποις Αὐτοκρατορικοῦ Βερατίου. Αἱ κυριώτεραι δὲ πηγαὶ ἐξ ὧν ἠρύσθην τὴν ὕλην ταύτην εἰσὶν, αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, τὰ πρακτικὰ τῶν ἱερῶν συνόδων, Ἰωσήφ Βρυεννίου τὰ σωζόμενα, Δοσιθεοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων ἡ Δωδεκάβιβλος, Λεκιέν Oriens Christianus, Κυπριανοῦ ἱστορία τῆς Κύπρου καὶ Κ. Σάθα Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη. Ἀλλὰ τινὰ νεώτερα συγγράμματα, ἐξ ὧν ὀλίγον ἐβοηθήθην, βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἐν οἰκείῳ τόπῳ μνημονευόμενα.

Περαίνων τὸν μικρὸν τοῦτον πρόλογον ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω χάριτας τοῖς φιλομούσοις συνδρομηταῖς, ὧν ἄνευ δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ ἐκδώσω διὰ τοῦ τύπου τὸ μικρὸν τοῦτο πονημάτιον.

Ἐγγραφον ἐν Λευκωσίᾳ κατὰ Μάρτιον τοῦ 1875.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ.

ΔΙΩΝ Α'.

*Προοίμιον. — Περὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου
ἐν Κύπρῳ, καὶ περὶ τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα.*

ΑΠΟ ἐξήκοντα περίπου ἐτῶν πρὸ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ Κύπρος διετέλει ὑπὸ τὴν ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν, διοικουμένη ὑπὸ ἀνθυπάτου ἐδρεύοντος ἐν Πάφῳ (α). Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην δύο θρησκεῖαι ἐπεκράτουν παρὰ τοῖς πολυαριθμοῖς κατοικοῖς αὐτῆς, ἡ εἰδωλολατρεία παρὰ τοῖς ἐθνικοῖς Ἑλλησι, τοῖς ἀρχαιοτάτοις κατοικοῖς τῆς νήσου, καὶ ὁ Μωσαϊκὸς νόμος παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις, οἵτινες πρὸ τριακοσίων ἤδη ἐτῶν εἶχον ἐγκατασταθῆ ἐν τῇ νήσῳ, μετοικισθέντες ἐξ Ἱεροσολύμων ὑπὸ τοῦ αἰχμαλωτεύσαντος αὐτοὺς βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Πτολεμαίου τοῦ Λάγου (320 π. Χρ.). Ἐκτοτε οὗτοι πολλαπλασιασθέντες ἐπλήρωσαν τὴν νῆσον ἰουδαϊκῶν συναγωγῶν.

Πρὶν ἢ κηρυχθῇ τὸ Εὐαγγέλιον ἐν τῇ νήσῳ, «Ἰωσῆς ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων (ὃ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον υἱὸς παρακλήσεως) Λευίτης, Κύπριος τῷ γένει», παροι-

(α) Πράξ. τῶν Ἀποστ. ιγ', 6, 7.

κῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐγένετο μαθητῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διέμενον αὐτόθι σὺν τοῖς λοιποῖς μαθηταῖς. ἈΫπάρχοντος δὲ αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκε τὸ χρῆμα, καὶ ἔθηκε παρὰ τοὺς πόδας τῶν Ἀποστόλων» (α). Ὑπῆρχον δὲ καὶ ἄλλοι ἐν Ἱερουσαλὴμ μαθηταὶ τῶν Ἀποστόλων, οἵτινες ἀδιασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ, διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. Ἦσαν δὲ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες εἰσελθόντες εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ ἦν χεὶρ Κυρίου μετ' αὐτῶν· πολὺς τε ἀριθμὸς πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν Κύριον. Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὧτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν διελθεῖν ἕως Ἀντιοχείας· ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ· ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου καὶ πίστεως... Ἐξῆλθε δὲ εἰς Ταρσὸν ὁ Βαρνάβας ἀναζητῆσαι Σαῦλον, καὶ εὗρων αὐτὸν ἤγαγεν εἰς Ἀντιόχειαν.» (*) Ἐνταῦθα δὲ διαμείναντες ὁλόκληρον ἔτος, ἐδίδαξαν πλῆθος ἱκανόν, καὶ ἐνταῦθα πρῶτον ὠνομάσθησαν οἱ μαθηταὶ χριστιανοί. Μετὰ ταῦτα ἐπανῆλθον ἀμφοτέροι εἰς Ἱερουσαλὴμ φέροντες πρὸς τοὺς ἐκεῖ πρεσβυτέρους χρηματικὴν βοήθειαν, τὴν ὁποίαν συλλέξαντες ἀπέστειλαν οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ χριστιανοὶ εἰς ἀνακούφισιν τῆς ἐν Ἱε-

(α) Πρὸς δ', 36, 37.

(*) Ἐν τῇ ὑπὸ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως ἐκδοθείσῃ ἀ. ἐκατομταετηρίδι (§ 185) ἀναγινώσκουμεν τὰ ἐξῆς περὶ Βαρνάβαν καὶ Παύλου· «Ἰσχυρῶς φέρεται μεμαρτυρημένον ὅτι ὁ Βαρνάβας οὗτος εἶς τῶν Μαθητῶν τοῦ Κυρίου, Κύπριος τὴν πατρίδα, λευίτης τὴν φυλὴν, γνώριμος καὶ πρῶτον τοῦ Παύλου, ὡς σὺν αὐτῷ ὑπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Γαλατῆλ μαθητεύσας.» Οἱ δὲ μαρτυροῦντες ταῦτα εἰσὶ, Κλημ. Ἀλεξανδρ. Στρωμ. βιβλ. 6'. Εὐσέβ. Ἐκκληστ. Ἱστορ. βιβλ. 4. κεφ. 16'. Ἐπιφάν. αἵρεσ. Κ'. 23. 4.

ροσολύμοις ἐκκλησίας (α). Πληρώσαντες δὲ τὴν διακονίαν ταύτην ἐπέστρεψαν εἰς Ἀντιόχειαν, συμπαραλαβόντες καὶ Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον, ὅστις ἦν ἀνεψιὸς μὲν καὶ μαθητῆς τοῦ Βαρνάβα, υἱὸς δὲ Μαρίας τινὸς χριστιανῆς γυναικὸς, εἰς ἣν ἀνῆκε καὶ ἡ ἐν Ἱερουσαλὴμ οἰκία, ἐν ᾗ συχνάκις οἱ Ἀπόστολοι συνηθροίζοντο (β).

Τότε δὲ ἀμφοτέροι ἐκλεχθέντες ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος καὶ ὑπὸ τῶν θεοπνευστῶν πρεσβυτέρων τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐκκλησίας χειροτονηθέντες, κατῆλθον εἰς Σελεύκειαν τῆς Συρίας, κακῶς θεν ἐπλευσαν εἰς τὴν Κύπρον, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν Σαλαμίνα ἐκήρυττον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς τὰς συναγωγὰς τῶν Ἰουδαίων· διελθόντες δὲ τὴν νῆσον ἄχρι τῆς Πάφου, προσεκλήθησαν ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ ἀνθυπάτου Σεργίου Παύλου, ὅστις ἐζήτησε νὰ ἀκούσῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἐν ᾧ δὲ ἐδίδασκον αὐτὸν οἱ Ἀπόστολοι, ψευδοπροφῆτης τις Ἰουδαῖος, Βαρῆσοῦς καλούμενος, Ἐλίμας δὲ ἐπιλεγόμενος, παρ' αὐτῷ διατρούων, ἀντίστατο εἰς τὴν τῶν Ἀποστόλων διδασκαλίαν, ζητῶν ἵνα διαστρέψῃ τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως. Σαῦλος δὲ ὁ καὶ Παῦλος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου καὶ ἀτενίσας εἰς αὐτὸν κατήρασθαι καὶ κατεδίκησεν εἰς ὀλοτελῇ τύφλωσιν· ὁ δὲ ἀνθύπατος ἰδὼν τὸ θαῦμα αὐθορμήτως ἐπίστευσεν (γ). Ἐκτοτε ἡ χριστιανικὴ πίστις βαθέως ἐρριζώθη παρὰ τοῖς ἐθνικοῖς κατοικοῖς τῆς νήσου.

Οἱ Ἀπόστολοι ἀμφοτέροι ἐκ τῆς Κύπρου νεύματι τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ἀπῆλθον ἵνα μαθητεύσωσι καὶ ἄλλα ἔθνη· κηρύξαντες δὲ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Ἀσίας ἐπέστρεψαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅπου διέτριψαν ἱκανὸν χρόνον μετὰ τῶν λοιπῶν μαθητῶν· τότε δὲ κατελθόντες τινὲς τῶν ἐκ περιτομῆς ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐδίδασκον τοὺς ἐν Ἀντιοχείᾳ χριστιανούς ὅτι «ἐὰν μὴ περιτέμνωνται τῷ ἔθει Μωσέως οὐ δύνανται σωθῆναι»· γενομένης δὲ πολλῆς συζητήσεως μετὰξὺ

(α) Πράξ. ιζ', 19—30.

(β) Ἀδ. τοι ιβ', 12.

(γ) Πράξ. ιγ', 4—12.

αὐτῶν καὶ τῶν ἀποστόλων Παύλου καὶ Βαρνάβα, καὶ μὴ λυθέντος τοῦ ζήτηματος, ἀπεφασίσθη ἵνα οἱ δύο τελευταῖοι καὶ ἄλλοι τινὲς ἀναβῶσιν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἀναφέρωσι τὸ ζήτημα πρὸς τοὺς ἐκεῖ Ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους (α)* ἀναβάντων δὲ αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα (49 μ. Χρ.), συνήχθησαν οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ συνεκρότησαν τὴν πρώτην ἐκκλησιαστικὴν σύνοδον, ἐν ᾗ συνεζητήθη τὸ ρηθὲν ζήτημα περὶ τῆς περιτομῆς τῶν ἐξ ἐθνῶν πιστευόντων, καὶ ἀπεφασίσθη ὑπὸ πάντων «ἵνα μηδὲν πλέον ἐπιθέτωσιν αὐτοῖς βάρος πλὴν τῶν ἐπ'ἀνάγκης τούτων, ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτοῦ καὶ πορνείας.» Γράψαντες δὲ συνοδικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ Συρίᾳ καὶ Κιλικίᾳ ἀδελφοὺς τοὺς ἐξ ἐθνῶν περιέχουσας καὶ τὴν συνοδικὴν ταύτην ψῆφον, ἀπέστειλαν αὐτὴν εἰς Ἀντιόχειαν διὰ τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Βαρνάβα (β).

Ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας μετὰ τινα διατριβὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν ᾗ ἔμελλον νὰ ἐπισκεφθῶσιν αὐθις τὰς πόλεις ἐν αἷς κατήγγειλαν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, συνέβη μετὰξὺ των παροξυσμὸς περὶ τοῦ προαποστάντος ἀπ' αὐτῶν κατὰ τὴν Παμφυλίαν Ἰωάννου Μάρκου, ὃν ὁ μὲν Βαρνάβας ᾔθελε πάλιν νὰ παραλάβῃ συνοδοιπόρον, ὁ δὲ Παῦλος οὐχί. Τούτου ἕνεκεν ἐχωρίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ὁ μὲν Παῦλος διήρχετο τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας, ὁ δὲ Βαρνάβας ἐξέπλευσε πάλιν εἰς Κύπρον ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου Μάρκου, ὡς ὁ ἱερὸς Λουκᾶς διηγεῖται (γ).

Ἀπὸ τοῦδε αἱ πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἐξακολουθοῦσαι νὰ ἱστορῶσι τὰ κατὰ τὸν ἀπόστολον Παῦλον σιγῶσι περὶ τοῦ Βαρνάβα· ἐκ τῶν πράξεων δὲ αὐτοῦ, αἵτινες φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦ Ἰωάννου Μάρκου ὡς συγγραφέως αὐτῶν, πιθανώτερον ὅμως συνεγράφησαν μεταγενεστέρως ἐξ ὑπομνημάτων τῆς Κυπρίου

(α) Αὐτόθι: εἰ, 4, 2.

(β) Πράξ. εἰ, 6—29.

(γ) Αὐτόθι: εἰ, 37.

ἐκκλησίας ἢ ἐκ προφορικῆς παραδόσεως, μανθάνομεν ὅτι ἐπιστρέφοντες ἐκ Πάφου οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Κρόμμυον εὔρον τὸν Τίμωνα καὶ Ἀρίστων αἰ Ἀριστίωνα, ἄνδρας ἱεροδούλους, οἵτινες κατηχηθέντες τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ἠκολούθησαν αὐτοῖς. Ἐπειτα δὲ ἐν τῷ χωρίῳ Λαμπαδῷ ἢ Λαμπαδοῦ εὔρον τὸν Ἡρακλεῖωνα, τὸν ὁποῖον ὁ Παῦλος μετωνόμασεν Ἡρακλεῖδην, ἀμφότεροι δὲ οἱ Ἀπόστολοι πρῶτον ἐπίσκοπον ἐν τῇ νήσῳ κατέστησαν, καὶ συγχρόνως προσδιώρισαν αὐτῷ τὴν ἐκκλησίαν, ἣτις ἐμελλε νὰ συνέρχηται ἐν τῷ σπηλαίῳ τῷ παρὰ τὴν πόλιν Ταμασόν. Μετὰ δὲ τὴν δευτέραν εἰς Κύπρον ἔλευσιν ὁ Βαρνάβας ἐν ᾧ περιέρχετο τὴν νῆσον μετὰ τοῦ συνεκδήμου Μάρκου, ἐλθὼν εἰς Σαλαμίνα καὶ συναντήσας ἐκεῖ τὸν Ἡρακλεῖδην, προέτρεψεν αὐτὸν ἵνα μετὰ ζήλου κηρύττῃ τὸν Χριστὸν καὶ πολλαχοῦ συστήσῃ ἐκκλησίας καὶ διορίσῃ λειτουργοὺς ἐν αὐταῖς. Τότε τούτους καὶ ἄλλους χειροτονήσας ὁ Ἀπόστολος, ὀλίγον μετὰ ταῦτα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων τῆς Σαλαμίνας συλληφθεὶς ἐμαρτύρησεν ὑποστὰς τὸν διὰ λιθοβολήσεως θάνατον, καθ' ὃ ἀναφέρει Ἀλέξανδρος ὁ μοναχὸς ἐν τῷ εἰς τὸν ἀπόστολον τοῦτον ἐγκωμίῳ αὐτοῦ· τὸ δὲ ἱερὸν αὐτοῦ λείψανον ἔθαψεν ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ καὶ συνέκδημος Μάρκος μετὰ τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου ἐν τινι σπηλαίῳ πλησίον τῆς Σαλαμίνας, ὅπου, κατὰ τὴν μαρτυρίαν Θεοδώρου τοῦ Ἀναγνώστου, μετὰ τετρακόσια ἔτη εὑρέθη ἀκέραιον ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντίας Ἀνθεμίου, ὡς θέλομεν ἰδεῖ ἐν οἰκείῳ τόπῳ (α).

(α) Οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος κηρύξαντες ἐν Κύπρῳ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας συνέστησαν κατὰ τόπους ἐκκλησίας καὶ κατέστησαν ἐν αὐταῖς ἐπίσκοπους τοὺς ἐπ' ἀρετῇ καὶ ζήλῳ ὑπὲρ τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος διαπρέποντας μαθητὰς αὐτῶν, οἵτινες, διαδεχόμενοι τοὺς διδασκάλους αὐτῶν εἰς τὸ ἔργον τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, τὸς μὲν ἤδη συστάσας ἐκκλησίας ἐστήριζον εἰς τὴν πίστιν διὰ τοῦ λόγου καὶ τοῦ εὐαγγελικοῦ αὐτῶν βίου, τοὺς δὲ μήπω πιστεύσαντας προσέλκυον εἰς αὐτὴν διὰ τοῦ θείου κηρύγματος. Τοιοῦτοι ἐπίσκοποι καὶ κήρυκες τοῦ Εὐαγγελίου ὑπῆρξαν κατὰ τὸν πρῶτον αἰῶνα οἱ ἐξῆς·

ΑΙΩΝ Β'.

*Διωγμὸς τῶν χριστιανῶν καὶ σφαγὴ αὐτῶν
ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων.*

Περὶ τῆς τύχης καὶ τῆς καταστάσεως τῶν κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ χριστιανισμοῦ ἰδρυθεισῶν ἐν Κύπρῳ χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν καθὼς καὶ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰς Χριστὸν

Ἑρακλείδης, πρῶτος ἐπίσκοπος Ταμασοῦ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἀποστόλων Παύλου καὶ Βαρνάβα, ἐμαρτύρησεν ἐν Σαλαμῖνι. Ἡ μνήμη αὐτοῦ τελεῖται ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας τῇ 17 Σεπτεμβρίου.

Ἀριστόδουλος, ἀδελφὸς τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα, ἐκ τῶν ἐδδομήκοντα ἀποστόλων. Ἀκολουθήσας τὸν ἀπόστολον Παῦλον ἐχειροτονήθη ὑπ' αὐτοῦ ἐπίσκοπος ἐν Βρεταννίᾳ, ὅπου καὶ ἐτελεύτησεν. Ἡ μνήμη αὐτοῦ τελεῖται τῇ 15 Μαρτίου.

Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ οὗ γράφει ὁ Παῦλος πρὸς Κολοσσαεῖς ἀσπάζεται ὑμᾶς Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα». Οὗτος, ἐφ' ὅσον ἔζη ὁ Βαρνάβας, ἦν πάντοτε μετ' αὐτοῦ συμβοηθὸς καὶ συνεργὸς εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, μετὰ δὲ τὸν μαρτυρικὸν ἐκείνου θάνατον περαιοθεὶς εἰς τὴν Ἀσίαν ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Ἀπολλωνιάδος, ὅπου καὶ ἀπέθανε μαρτυρικῶς. Ἡ μνήμη αὐτοῦ τελεῖται τῇ 30 Ὀκτωβρίου.

Μνάσων, μαθητὴς τοῦ ἀποστόλου Παύλου, τὸν ὅποιον ἐλθόντα ποτὲ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐξένισεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὡς μαρτυροῦσιν αἱ πράξεις τῶν Ἀποστόλων (κἀ. 46.) «ἄγοντες παρ' ᾧ ξενισθῶμεν, Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.» Ἐχρημάτισε μετὰ ταῦτα ἐπίσκοπος ἐν Κύπρῳ, ἔνθα καὶ ἐμαρτύρησεν ὑποστὰς τὸν διὰ ξίφους θάνατον. Ἡ μνήμη αὐτοῦ τῇ 19 Ὀκτωβρίου.

Ἀριστίων καὶ Τίμων, μαθηταὶ τῶν ἀποστόλων Παύλου καὶ Βαρνάβα. Ὁ πρῶτος ἐμαρτύρησεν ἐν Σαλαμῖνι.

Ἐπαφρᾶς, εἰς τῶν Ο μαθητῶν, περὶ οὗ γράφει ὁ Παῦλος πρὸς Κολοσσαεῖς καὶ πρὸς Φιλήμονα. Ἐχρημάτισε πρῶτος ἐπίσκοπος Πάφου χειροτονηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἑρακλείδου κατ' ἐντολὴν τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα, ὡς διαλαμβάνεται ἐν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ κατ' ἄλλους ἐγένετο ἐπίσκοπος Κολοφῶνος· τὸ δὲ Μαρτυρολόγιον τῶν Ρωμαίων (19 Ἰουλίου) λέγει αὐτὸν ἐπίσκοπον Κολοσσῶν.

Τυχικός. Κατὰ τὰς Πράξεις τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα καὶ Αὐξιβίου καὶ οὗτος τῇ διαταγῇ τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος τῆς ἐν Κύπρῳ Νεαπόλεως ὑπὸ τοῦ Ἑρακλείδου.

Φιλάργιος, μαθητὴς τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, ἐγένετο ἐπίσκοπος ἐν

πιστευσάντων ἀσφαλεῖς εἰδήσεις δὲν ἔχομεν· τοῦτο μόνον εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ χριστιανικὴ πίστις δὲν ἀπῆντησε παρὰ τοῖς ἐν-
ταῦθα Ἕλλησι τὴν πεισματικὴν ἐκείνην ἀντίστασιν, τὴν ἀλ-
λαχοῦ κατὰ τοῦ νέου δόγματος ἀναπτυχθεῖσαν. Ἀπ' ἐναντίας,
σφοδρὸν κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ ἐκήρυξαν πόλεμον οἱ ἐν τῇ
νήσῳ οἰκοῦντες πολυάριθμοι Ἰουδαῖοι, τῶν ὁποίων ἡ λύσσα
παρεξετράπη καὶ εἰς τρομεράς σφαγάς. Οὗτοι ἐπὶ τοῦ αὐτο-
κράτορος Τραϊανοῦ (116) ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς Ἀρτεμίωνά τινα
κατέσφαξαν πολλὰς μυριάδας χριστιανῶν καὶ τὴν Σαλαμῖνα
κατέσκαψαν. Ἰωάννης ὁ Ξιφιλῖνος ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῆς Ρωμαϊκῆς
ἱστορίας Δίωνος τοῦ Κασσίου ἀναγράφων τὸ γεγονός τοῦτο,
ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον, ἀναβιβάζει τὸν ἀριθμὸν τῶν σφαγέν-
των εἰς εἰκοσιτέσσαρας μυριάδας. Εὐσέβιος δὲ ὁ Παμφύλου ἀ-
ναφέρων τὸ γεγονός λέγει ἀορίστως ὅτι αὐτοὺς ἐν Σαλαμῖνι τῆς
Κύπρου Ἕλληνας Ἰουδαῖοι ἀνελόντες τὴν πόλιν κατέσκαψαν». Ἀλλ' ὅσον καὶ ἂν ᾔτο τὸ πλῆθος τῶν φονευθέντων, τὸ κα-
κούργημα τοῦτο δὲν παρῆλθεν ἀτιμώρητον· ὁ ὑπὸ τοῦ αὐτο-
κράτορος Τραϊανοῦ σταλεὶς στρατηγὸς Λούσιος κατέσφαξε καὶ
ἐξεδίωξε πανοικί τῆς νήσου τοὺς λυσσώδεις χριστιανομάχους,
εἰς τοὺς ὁποίους ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει δὲν ἐπετράπη εἰς τὸ
ἐξῆς ἢ ἐν Κύπρῳ προσέλευσις· ὥστε καὶ ἐάν τις τοῦ ἀποβλή-
του ἔθρους ἐξ ἀνωτέρας βίαις προσωρμίζετό ποτε εἰς τὴν νῆσον,
ἐφονεύετο (α).

Κύπρῳ, ἔνθα διδάσκων τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν.
Ἡ μνήμη αὐτοῦ τῇ 9 Φεβρουαρίου.

Λάζαρος. Ἀφοῦ ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν ὑπὸ τοῦ Κυρίου, κατὰ τινα ἀρ-
χαίαν παράδοσιν, ᾗθεν εἰς Κύπρον καὶ ἐγένετο ἐπίσκοπος Κιτίου, ὅπου
μέχρι τῆς σήμερον δείκνυται ὁ τάφος αὐτοῦ κενὸς, διότι τὸ λείψανον αὐτοῦ
μετεκομίσθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τῷ 890 ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος
Λέοντος τοῦ σοφοῦ.

(α) Δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστὸν πόσον χρόνον ἴσχυσεν ὁ αὐστηρὸς
οὗτος νόμος, γινώσκομεν ὅμως ὅτι ἀπὸ πολλοῦ ἢ αὐστηρότης αὐτῇ ἐμε-
τριόσθη. Ὅθεν βλέπομεν κατὰ καιροὺς ἐρχομένους εἰς τὴν νῆσον Ἰου-
δαίους τινας οὐχὶ πλείονας τῶν δύο ἢ τριῶν, οἵτινες ἐπὶ ποδὸς πωλοῦν-

ΑΙΩΝ Δ'.

*Ἡ ἁγία Ἐλένη ἐν Κύπρῳ.—Καταστροφή καὶ ἀνέγερσις
τῆς Σαλαμῖνος.—Αἱ αἱρέσεις ἐν Κύπρῳ καὶ ὁ ἅγιος
Ἐπιφάνιος.*

Ἀπὸ τοῦ δευτέρου αἰῶνος μεταβαίνομεν ἀμέσως εἰς τὸν τέταρτον ἀφίνοντες ἐν τῷ μεταξὺ δύο αἰώνων κενόν. Τὸ κενὸν τοῦτο παρατηρεῖται οὐ μόνον ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ τῆς νήσου ἱστορίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πολιτικῇ, ἥτις σχεδὸν οὐδὲν γεγονὸς ἀναγράφει κατὰ τὴν περίοδον ταύτην. Κατ' ἀρχάς δὲ τῆς τετάρτης ἑκατονταετηρίδος μνημονεύεται μεγάλη καὶ διαρκὴς ἀνομβρία ἐπισκλήψασα εἰς τὴν νῆσον, ἥτις ἐπήνεγκε σημαντικὴν μείωσιν εἰς τοὺς πολυαρίθμους κατοίκους αὐτῆς· δὲν παρῆλθεν ὅμως πολὺς καιρὸς ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ἤρξατο πάλιν νὰ αὐξάνῃ ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς. Ὡς ἱστορεῖ ὁ ἀρχαιότερος τῶν χρονολογῶν τῆς Κύπρου Δεόντιος ὁ Μαχαιρᾶς (1410) (α) ἐπανερχομένη τότε (327) ἐξ Ἱεροσολύμων ἡ μακαρία Ἐλένη, ἡ μήτηρ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, προσωρμίσθη ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ τῆς νήσου ὅπου τὸ χωρίον Μάριον (Μαρίν)· συγκινηθεῖσα δὲ ἐπὶ τῇ λιπανδρίᾳ καὶ τῇ παρεπομένη ἐρηνώσει τῆς ἄλλοτε ἀκμαζούσης νήσου, ἔκτισεν ἐκκλησίαν, εἰς ἣς ἐδωρῆσατο τμήματα τοῦ ἀνευρεθέντος τιμίου σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος, καὶ προέβλεψε διὰ τὸν κατοικισμὸν αὐτῆς προσκαλέσασα τοὺς φυγάδας καὶ ἄλλους ἐκ τῶν πέριξ τῆς νήσου, εἰς οὓς ἐξάρισατο γῆν πρὸς καλλιέργειαν καὶ ἀσιδοσίαν. Ἐπανακάμψασα δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν συνέστησεν εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν προστασίαν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς τὴν πολυπαθὴ ταύτην νῆσον. Ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος ἔπεμψε τότε διοικητὴν τῆς Κύπρου τὸν ἀρχικαμηλοκόμον Καλόκαιρον, ὅστις δραστηρίως εἰργάσθη πρὸς εὐημερίαν αὐτῆς.

Ἦδη ἀπὸ πολλοῦ αἱ μεγάλαι πόλεις τῆς νήσου καὶ ἰδίως ἡ

*τες εὐτελεῖς τινες πραγματείας μετὰ ἓνα, τὸ πολὺ, μῆνα πάλιν ἀπέρχον-
ται εἰς τὰ ἴδια.*

(α) Σάθα Μεσαιων. Βιβλιοθ. Τόμ. 6'.

Σαλαμίς, πολλά παθοῦσα ὑπὸ σεισμῶν, εἶχον ἐκπέσει πλέον τῆς ἀρχαίας αὐτῶν ἀκμῆς καὶ λαμπρότητος. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Σαλαμίς κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀνακτισθεῖσα ἀποκατέστη μητρόπολις τῆς νήσου πολιτικὴ ἐνταύτῃ καὶ ἐκκλησιαστικὴ, διὰ τοῦτο οὐχ ἥττον ἀνήκει καὶ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τῆς νήσου νὰ διαλάβῃ περὶ αὐτῆς. Ἀξία δὲ σημειώσεως εἶναι ὅσα ὁ κ. Σάθας (α) ἐξακριβοῖ περὶ τῆς ἀνακτίσεως τῆς πόλεως ταύτης, ἐξ ὧν ἐραυίζομεθα κατ' ἐπιτομὴν τὰ οὐσιωδέστερα.

Ἡ Σαλαμίς, μία τῶν πρώτων τῆς νήσου πόλεων, κτισθεῖσα ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ τῆς νήσου ὑπὸ Τεύκρου τοῦ Τελαμῶνος (β) καὶ κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα π. Χρ. λαμπρυνθεῖσα ὑπὸ τοῦ βασιλέως αὐτῆς Εὐαγόρου (γ), καίτοι πολλὰ ἔπαθεν ὑπὸ σεισμῶν καὶ ὑπὸ τῶν μαιφόνων Ἰουδαίων, ἐσώζετο ἐν τούτοις μέχρι τοῦ τετάρτου αἰῶνος μετὰ Χριστόν. Ἐν ἔτει δὲ 333 κατέπεσε πάλιν ὑπὸ σεισμοῦ μέγα μέρος αὐτῆς καὶ ἱκανὸν πλῆθος διέφθειρε (δ). τῷ δὲ 343 ἐξ ὀλοκλήρου καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ τότε κλονήσαντος τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν δύσιν τρομεροῦ σεισμοῦ, ἀνεκτίσθη ἀμέσως ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Φλαβίου Κωνσταντίνου, τοῦ υἱοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ὅστις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς διανείμας τὸ κράτος μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν αὐτοῦ Κωνσταντίνου καὶ Κώνσταντος, ἐκράτησε δι' ἑαυτὸν τὸ βασίλειον τῆς ἀνατολῆς καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτῶν ἔμεινε μονοκράτωρ (342). Διατρίβων δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν Ἀντιοχείᾳ, τῇ ἑδρᾷ τῆς ἀνατολικῆς διοικήσεως, ἐξαιρετικῶς ἐνταῦθα πολλὰ καὶ σπουδαῖα κοινωφελῆ ἔργα ἐξετέλεσε, καὶ πολλὰς πόλεις ἔκτισεν, εἰς τιμὴν αὐτοῦ Κωνσταντίας μετονομασθείσας. Αὐτὸς δὲ οὗτος ἀνακτίσας καὶ τὴν καταστραφεῖσαν Σαλαμίνα καὶ διὰ πολλῶν καὶ μεγάλων καλ-

(α) Μεσαιων. βιβλιοθ. Τόμ. 6'. Προλογ.

(β) Σχολ. τῶν Αἰσχ. Περσῶν, Στράβων.

(γ) Ἰσοκρ. εἰς Εὐαγόρ.

(δ) Θεοφάνης χρονογρ. καὶ ἄλλοι.

λύνας οἰκοδομῶν ἀνέδειξε μητρόπολιν τῆς νήσου πολιτικὴν ἐν ταύτῃ καὶ ἐκκλησιαστικὴν, καὶ μετωνόμασεν ἔκτοτε Κωνσταντίαν. Ἐν τούτοις ὅμως δὲν ἔπαυσε νὰ ὀνομάζεται καὶ Σαλαμίς παρὰ τισι τῶν χρονολογῶν μέχρι τέλους τοῦ τετάρτου αἰῶνος, ὁπότε ἐξενίκησε πλέον τὸ ὄνομα Κωνσταντία. Πολλοὶ τῶν περὶ Κύπρου γραψάντων ἀρχαῖοί τε καὶ νεώτεροι θεωροῦσι τὴν Κωνσταντίαν ὡς κτίσμα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἢ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Κωνσταντίου τοῦ Χλωροῦ, λαμβάνονται ὅμως καὶ αὐτοὶ καθὼς καὶ ὁ Κυπριανός, ὅστις λέγει ὅτι ἡ Σαλαμίς μετωνομάσθη Κωνσταντία ὑπὸ Κώνσταντος τοῦ πατρὸς τῆς ἁγίας Δίκατερίνης, ὅστις, κατ' αὐτὸν, ἐβασίλευεν ἐν Σαλαμῖνι περὶ τὸ 290 σωτήριον ἔτος.

Ἀπὸ τοῦ πρώτου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος μέχρι τῆς ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίου ἀνακτίσεως τῆς Σαλαμῖνος μητρόπολις τῆς νήσου πιθανώτατα ἦτο ἡ Πάφος ἀνακαινισθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Αὐγούστου, τῷ 14 ἔτει π. Χρ. καὶ Αὐγούστα ὑπ' αὐτοῦ μετονομασθεῖσα, ὡς ἱστορεῖ Δίων ὁ Κάσσιος βιβλ. νδ'. (α). Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων, καὶ θ' ἂς ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας ἐλθόντες εἰς Πάφον προσελήθησαν παρὰ τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ ἐνταῦθα ἐδρεύοντι, καὶ ἐκ τῶν ὑπογραφῶν τῶν πατέρων τῆς πρώτης οἰκουμενικῆς συνόδου, ἐν ἣ παρουσίασαν δώδεκα ἐπίσκοποι ἐκ τῆς Κύπρου, καὶ ὅπου κεῖται πρώτη ἡ ὑπογραφή τοῦ Πάφου Κυρίλλου καὶ κατόπιν ἡ τοῦ Σαλαμῖνος Γελασίου. Ἀφ' ὅτου δὲ ἀνεκτίσθη ἡ Σαλαμίς καὶ ὀνομάσθη Κωνσταντία ἔλαβε τὰ πρωτεῖα τῆς Πάφου πολιτικῶς τε καὶ ἐκκλησιαστικῶς, διότι, ὡς θέλομεν ἰδεῖ μετ' ὀλίγον, ἐν αὐτῇ εἶχε τὴν ἑδρὰν αὐτοῦ ὁ ἐξ Ἀντιοχείας διοριζόμενος διοικητῆς, ἐν δὲ ταῖς ὑπογραφαῖς τῶν πατέρων τῆς τρίτης οἰκουμενικῆς συνόδου (431), ἐν ἣ παρῆσαν Ρηγίνος Κωνσταντίας, Σαπρίμιος Πάφου, Ζήνων Κουρίου καὶ Εὐάγγριος Σόλων, πρῶτος ὑπογράφεται ὁ Κωνσταντίας (οὐχ

(α) «Παφίοις τε σεισμῷ πονήσασιν, ὁ Αὐγούστος χρήματα δέδωκεν ἀνακτίσαι τὴν πόλιν, καὶ Αὐγούστην καλεῖν κατὰ δόγμα ἐπίτρεψε.»

πλέον Σαλαμῖνος) καὶ κατόπιν ὁ Πάφου καὶ ἐφεξῆς οἱ λοιποί.

Μέχρι τῆς τετάρτης ἑκατονταετηρίδος ὁ χριστιανισμὸς εἶχε μὲν ἐξαπλωθῇ καθ' ὅλην τὴν νῆσον, ἐπάλαυν ὅμως ἔτι σφοδρῶς κατὰ τῶν εὐαρίθμων μὲν πλὴν πλουσίων ἐθνικῶν καὶ ἰδίᾳ κατὰ τῶν λυμαινόμενων αὐτὸ τὸ σῶμα αὐτοῦ πολυειδῶν αἱρέσεων. Τὴν παντελῆ δὲ τῆς Κύπρου ἐκχριστιάνισιν συνεπλήρωσε περὶ τὰ τέλη τῆς ἑκατονταετηρίδος ταύτης ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντίας, προσηλυτίζων διὰ τῶν χριστιανικῶν αὐτοῦ ἀρετῶν τοὺς ἐθνικοὺς καὶ διὰ γραφικῶν ἀποδείξεων καταπολεμῶν τὰς σοφιστείας τῶν αἱρετικῶν, τῆς πεισμονῆς τῶν ὁποίων μὴ δυνηθεὶς ἐπὶ τέλους νὰ κατισχύσῃ, ἔπεισε τὸν αὐτοκράτορα Θεοδοσίον τὸν ἁ νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν ὀρθόδοξον νῆσον τῶν ὀχληρῶν τούτων οἰκητόρων. Περὶ τούτων διαλαμβάνει πλατύτερον ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Πολύβιος, ἐπίσκοπος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Ρινοκουρούρων, ἐξ οὗ ἀποσπῶμεν τὴν ἐπομένην περικοπὴν. Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κωνσταντίας ὑπῆρχον πλήθη ἀνθρώπων πρεσβεύοντων τὴν αἵρεσιν τῶν Οὐαλεντινιανῶν, οἵτινες εἶχον καὶ ἐπίσκοπον Ἀέτιον καλούμενον, πρὸς ὃν πολλάκις ὁ Ἐπιφάνιος περὶ πίστεως διελέγετο. . . Ἦσαν δὲ καὶ ἄλλαι αἱρέσεις ἐν τῇ Κυπρίῳ χώρα, αἵτινες εἰσὶν αὗται, Ὁφῖται, Σαβαλλιανοί, Νικολαῖται, Σιμωνιανοί, Βασιλειδιανοί, Καρποκρατιανοί· περὶ τούτων ὁ Ἐπιφάνιος ἔγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν βασιλέα Θεοδοσίον, ἵνα διὰ βασιλικοῦ διατάγματος διώξῃ αὐτοὺς ἐκ τῆς νήσου· διότι μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχον καὶ πολλοὶ πλούσιοι, οἵτινες ἐλάμβανον δημόσια λειτουργήματα καὶ ἐπέεζον τοὺς ὀρθοδόξους. Δεξάμενος οὖν ὁ βασιλεὺς τὰ γράμματα τοῦ Ἐπιφανίου ἐξέδωκεν ἑγγραφον διαταγὴν τοιαύτην· εἴ τις τῷ πατρὶ Ἐπιφάνιῳ, τῷ ἐπισκόπῳ τῆς Κυπρίῳ χώρας, οὐχ ὑπακούει διὰ τῶν θείων λόγων, ἐξερχέσθω τῆς νήσου, καὶ ὅπου θέλει κατοικεῖτω· εἰ δέ τινες, φίλοι ὄντες καὶ τέκνα τῆς μετανοίας, ὁμολογοῦσι τῷ κοινῷ πατρὶ ὅτι πλανηθέντες βουλόμεθα εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας ἐλθεῖν, μεινάτωσαν ἐπὶ τῆς νήσου διδασκόμενοι ὑπὸ τοῦ κοινοῦ πατρός. Τοῦ οὖν προσταγματος παρὰ στρατευομένου ἐλθόντος καὶ ἐμφανισθέντος, πολλοὶ ἐπέει-

σθησαν ἐξ αὐτῶν Ἐπιφανίῳ οἱ δὲ ἤ μὴ πεισθέντες ἐδιώχθησαν ἐκ τῆς νήσου» (α).

Πλήρης ἄκρου ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας ζήλου ὁ Ἐπιφάνιος ἀπῆλθεν ἐπίτηδες τῷ 394 εἰς Ἱεροσόλυμα ἵνα πείσῃ τὸν ἐπισκοπὸν Ἱεροσολύμων Ἰωάννην καὶ τοὺς αὐτοῦ φίλους Ρουφῖνον καὶ Ἰερώνυμον νὰ κατακρίνωσι τὸν Ὠριγένη ὡς αἵρετικόν^(α) καὶ ὁ μὲν Ἰερώνυμος φοβηθεὶς μὴ κατηγορηθῇ καὶ αὐτοῦ ἡ ὀρθοδοξία συνετάχθη τῷ Ἐπιφανίῳ καὶ ἀπεδοκίμασε τὸν Ὠριγένη, οἱ δὺο ἄλλοι ὅμως ἐξηκολούθουν τιμῶντες αὐτόν. Τῷ δὲ 402 ὁ Ἐπιφάνιος κατ' εἰσήγησιν τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας Θεοφίλου συγκαλέσας τοὺς ἐν Κύπρῳ ἐπισκόπους κατέκρινε συνοδικῶς τὸ Ὠριγένη. Μετὰ δὲ ταῦτα μαθὼν παρὰ τοῦ Θεοφίλου ὅτι τὸ κακὸν τῶν ὠριγενιστῶν εἶχε διαδοθῇ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πρωτεύουσάν, ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου αὐτῆς Ἰωάννου προστατευόμενον, ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τῷ 403. Ὁ Χρυσόστομος, καίπερ γινώσκων τὰ διατρέχοντα καὶ ὅτι ὁ Ἐπιφάνιος παρέρρετο ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου, ἐδέχθη αὐτὸν φιλοφρόνως καὶ προσεκάλεσε νὰ οἰκῇ παρ' αὐτῷ, ἀλλ' αὐτὸς ἀπαντήσας ὅτι δὲν δέχεται τὴν πρόσκλησιν, οὐδὲ μέλλει νὰ συμπροσευχηθῇ μετ' αὐτοῦ, ἐὰν μὴ πρότερον κατακρίνῃ τὸν Ὠριγένη, κατοικήσας κατ' ἰδίαν ἀπέφυγε πᾶσαν μετὰ τοῦ Χρυσοστόμου κοινωνίαν. Ἐναντίον δὲ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ ἐπισκόπου τούτου ἐτέλεσε λειτουργίαν καὶ χειροτονίαν διακόνου. Ἰδὼν δὲ ὅτι ὁ Ἰωάννης ἀπέκρουε τὴν περὶ κατακρίσεως τοῦ Ὠριγένους ἀπαίτησίν του, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ αὐτὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ νὰ κατακρίνῃ ἐπισήμως τὰ τοῦ Ὠριγένους συγγράμματα καὶ πάντας τοὺς αὐτῶν φίλους, ἀλλ' ἐκωλύθη ὑπὸ τοῦ Χρυσοστόμου παραστήσαντος αὐτῷ ὅτι ἡ πρᾶξις αὕτη, παρέμβασις ἐν ξένῃ ἐπισκοπῇ οὕσα, θὰ ἦτο καταπάτησις τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν, καθὼς καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ γενομένη χειροτονία. Ἀφοῦ δὲ μετὰ ταῦτα

(α) Πολυβίου ἐπισκόπου Ρινοκουρούρων, βίος τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου παρὰ Σάβα ἐν Μετ. βιβλ.

ἐννόησεν ὁ Ἐπιφάνιος ὅτι ἐν τῇ ἀπλότητι αὐτοῦ εἶχε γίνεαι ὄργανον ἄλλων κατὰ τοῦ Χρυσοστόμου, παραιτηθεὶς τῶν ἀξιώσεων αὐτοῦ καὶ τῷ Χρυσοστόμῳ συνδιαλλαγείς, ἀπῆλθε τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καθ' ὁδὸν δὲ ἀπέθανε πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς Κύπρον (α).

ΑΙΩΝ Ε'.

Ἀπόπειραι τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀντιοχείας πρὸς καθυπόταξιν τῆς ἐκκλησίας τῆς Κύπρου καὶ κατοχύρωσις τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς ὑπὸ τῆς Γ' οἰκουμενικῆς συνόδου.

Ἡ Κύπρος, ὡς φαίνεται ἐν τοῖς ὑπομνήμασι τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους, πρῶτον μὲν ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ, ἔπειτα δὲ ἐπὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἅμα τῇ εἰς Βυζάντιον μεταφορᾷ τῆς ἑδρας αὐτοῦ, γενομένης νέας διαιρέσεως τῶν ἐπαρχιῶν, κατηριθμῆθη ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς ἐπαρχίαις τοῦ κράτους, καὶ ὑπήγετο πολιτικῶς εἰς τὸν στρατηγὸν Ἀντιοχείας, ὅστις διώριζεν ἐν Κύπρῳ διοικητήν. Ἐκκλησιαστικῶς ὁμως ἡ νῆσος ἦν καὶ διέμενεν ἐξ ἀρχῆς ὅλως ἀνεξάρτητος ἀπὸ τοῦ ἐπισκόπου Ἀντιοχείας καὶ αὐτοδιοίκητος. Κατὰ δὲ τὸν πέμπτον αἰῶνα οἱ ἐπίσκοποι τῆς Ἀντιοχείας ἐπιλαβόμενοι τῆς εὐκαιρίας, καθ' ἣν ἡ Κύπρος ὑπήγετο πολιτικῶς εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, ἤξιουν νὰ ὑποτάξωσιν αὐτὴν καὶ ἐκκλησιαστικῶς καὶ νὰ ὑπαγάγωσιν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Θρόνου τῆς Ἀντιοχείας, ἐφ' ᾧ καὶ πολλὰς κατέβαλον προσπάθειας. Καὶ πρῶτον μὲν ὅτε δύο ἐπίσκοποι Κωνσταντίας, Τρώϊλος καὶ Θεόδωρος, ἕνεκά τινων ὑποθέσεων ἀπῆλθον εἰς Ἀντιόχειαν, ὁ κλῆρος τῆς Ἀντιοχείας μετὰ τοῦ ἐπισκόπου αὐτῶν μεταχειρισθέντες πολλὴν βίαν ἠνάγκαζον αὐτοὺς, ἐπὶ ματαίῳ, ἵνα ὁμολογήσωσιν ὑποταγὴν εἰς τὸν Θρόνον αὐτῶν μετὰ δὲ ταῦτα ἀποθανόντος τοῦ ἐπισκόπου τῆς Κωνσταντίας Θεοδώρου, διενήργησαν παρὰ Φλαβίῳ Διονυσίῳ τῷ στρατηγῷ τῆς ἀνατολῆς, ὅστις ἐκυβέρνηα τὰ τῆς Συρίας,

ἵνα ἐνεργήσῃ τὸ καθ' ἑαυτὸν, ὅπως ἡ νῆσος ὑποταχθῇ καὶ ἐκκλησιαστικῶς εἰς τὴν Ἀντιόχειαν. Ὅθεν ὁ Διονύσιος γράψας κατὰ Ἰουνιον τοῦ 431 πρὸς τὸν διοικητὴν τῆς Κύπρου Θεόδωρον διέταττεν ἵνα παντὶ σθένει παρεμποδίσῃ τὴν ἐκλογὴν καὶ ἀποκατάστασιν νέου ἐπισκόπου εἰς τὸν χηρεύοντα Θρόνον τῆς Κωνσταντίας, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι δῆθεν ἡ περὶ χειροτονίας τῶν ἐπισκόπων τῆς Κύπρου ὑπόθεσις θέλει κριθῇ καὶ ἀποφασισθῇ ὑπὸ τῶν πατέρων τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου, ἥτις τότε συνηθροίζετο (431) καλεῦσμά τι τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου τοῦ νεωτέρου· ἐὰν δὲ πρὸ τῆς ἀφίξεως τῶν γραμμάτων αὐτοῦ ἤθελε λάβει χώραν ἡ ἐκλογὴ, διέταττε τὸν διοικητὴν νὰ φροντίσῃ ὅπως ὁ ἐκλεχθεὶς ἐπίσκοπος μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων τῆς νήσου ἀπέλθωσιν εἰς Ἐφεσον καὶ ἀπολογηθῶσιν ἐνώπιον τῆς συνόδου. Ἐν περιπτώσει δὲ ἀπειθείας εἰς τὰς διαταγὰς αὐτοῦ ἠπείλει ἐν τέλει τὸν διοικητὴν καὶ τὸν στρατὸν διὰ προστίμου πέντε λιτρῶν χρυσοῦ· τὰ αὐτὰ δὲ ἐν ἄλλῃ ἐπιστολῇ ἔγραφε συγχρόνως καὶ πρὸς τὸν κληρὸν τῆς μητροπόλεως Κωνσταντίας (α).

(α) Ἀμφότεραι αἱ ἐπιστολαὶ αὗται σώζονται λατινιστὶ ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς ἐν Ἐφέσῳ γ' οἰκουμένης συνόδου Πράξ. Ζ'. πιστὴν δὲ μετὰφρασιν αὐτῶν παραθέτομεν ἐνταῦθα χάριν τῶν ἡμετέρων ἀναγνώστων, ὡς ἔπεται·

α Φιλάκιος Διονύσιος ἐνδοξότατος καὶ μεγαλοπρεπέστατος ἀρχὼν ἀμφοτέρων τῶν στρατῶν, Θεοδώρῳ τῷ ἐπιφανεστάτῳ τῆς Κυπρίων ἐπαρχίας ἡγεμόνι. Ἡ βασιλικὴ θέλησις ἕνεκα πολλῶν καὶ μάλιστα ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων διὰ θείων, ἀνοικτῶν ἐπιστήμων γραμμάτων διέταξε τοὺς εὐσεβεστάτους ἐπισκόπους ἵνα συνέλθωσιν εἰς τὴν Ἐφεσον. Ἐπειδὴ δὲ ἐμπίθετομεν ὅτι ὁ ἐπίσκοπος τῆς πόλεως Κωνσταντίας μετέλλαξε τὸν παρόντα βίον καὶ ἐπλήρωσε τὸν προωρισμένον αὐτῷ χρόνον, ἐκρίναμεν δεῖν νὰ σπῇ διαπέμψωμεν τὸ διάταγμα τοῦτο, ἵνα μηδεὶς παρὰ τὴν ψῆφον καὶ τὴν γραφὴν τῆς εὐσεβεστάτης συνόδου τολμήσῃ εἰς τὸν τόπον τοῦ ἀποθανόντος ἀναδεῖξαι ἄλλον, ἀλλὰ νὰ περιμένωσι τὸν τύπον τὸν ὁποῖον θὰ κανονίσῃ ἡ συμφωνία τειούτων εὐσεβεστάτων ἐπισκόπων· διότι, ὡς εἴπομεν, τούτων ἕνεκα οἱ προειρημένοι εὐσεβεστάται ἄνδρες διετάχθησαν νὰ συνέλθωσιν. Ὅθεν ἂν φιλόνηχοί τινες ἐξεγείρωσι θόρυβον, ἐνθὲν μὲν ἡ σὴ ἐμβροθία, ἔνθεν ἡ ἐπείθεσις τοῦ ἐκείσε στρατοῦ ἢ σπεύσῃ νὰ

Ἐν τῇ συναισθήσει τῶν ἑαυτῶν δικαίων οἱ Κύπριοι μηδὲν ὡς ὑπακούσαντες εἰς τὰς ἀδίκους διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ τῆς Ἀντιοχείας προέβησαν εἰς τὴν ἐκλογὴν καὶ ἀποκατέστησαν ἐπίσκοπον Κωνσταντίαν τὸν Ρηγῖνον, ὅστις, παραλαβὼν καὶ τρεῖς ἄλλους ἐπισκόπους τὸν Πάφου Σαπρίκιον, τὸν Κουρίου Ζήνωναν καὶ τὸν Σόλων Εὐάγριον, σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ Καισάριον Πρωτοπαπᾶν, ἔπλευσεν εἰς Ἑφεσον ἵνα διαμαρτυρηθῇ πρὸς τὴν σύνοδον κατὰ τῶν βιαιοπραγιῶν καὶ τῶν ἀδίκων ἀξιώσεων τοῦ ἐπισκόπου Ἀντιοχείας ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς Κύπρου.

τοὺς ἀποτρέψῃ καὶ ἐκ παντὸς τρόπου νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ, καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ εἰς οὐδένα, ὡς εἶπον, νὰ προχωρήσῃ πρὶν ἢ οἱ εὐσεβέστατοι ἐπίσκοποι ἀπορραίσωσι. Ἐὰν δὲ τὰς ἐπιστολάς ταύτας προλάβῃ κροχηρῆ-εἰς τινος ἀσκήμου ἐπισκόπου, οὗτος κατὰ τὸ θεῖον πρόσταγμα τῶν βασιλέων κέλευσον ἔν' ἀπέλθῃ, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι, εἰς Ἑφεσον· μηδὲ νὰ ἀγνοῇς ὅτι ἂν στέρξῃς ἄλλως γενέσθαι, σὺ μὲν χρυσοῦ λίτρας πέντε, ὁ δὲ στρατὸς ἄλλας τόσας ἀναγκασθήσῃς ἀποτίσαι εἰς τὸ ταμεῖον. Ἰνα δὲ ταῦτα, ἅπερ κατ' αἵτησιν τῶν εὐσεβεστάτων ἐπισκόπων ἀπερασίσθησαν, γραφῶσι καὶ λάβωσι πέρας ἐν τάχει, τὸν Ματούριον καὶ τὸν Ἀδελφιὸν τοὺς ἐκ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τούτῳ πρέσβεις πρὸς ἐκείνους ἀπεστείλαμεν. Ἐξεδόθησαν τῇ 12 τῶν καλανδῶν Ἰουνίου ἐν Ἀντιοχείᾳ.

α Φλάβιος Διονύσιος μεγαλοπρεπέστατος καὶ ἐνδοξότατος ἄρχων καὶ στρατηγὸς ἀμφοτέρων τῶν στρατῶν καὶ ἀνθύπατος, τοῖς εὐσεβεστάτοις κληρικοῖς τοῖς ἐν τῇ μητροπόλει τῆς Κύπρου Κωνσταντίᾳ. Ἐγὼ καὶ ἡ ὑμετέρα εὐσεβεία, ὅτι οἱ σεβαστοὶ καὶ καλλίνικοι τῆς οἰκουμένης δεσπότηαι ἐκέλευσαν τοὺς εὐσεβεστάτους καὶ ἀγιωτάτους ἐπισκόπους νὰ συνέλθωσιν ἐν Ἑφέσῳ καὶ δι' ἄλλας πολλὰς καὶ μάλιστα δι' ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις. Ὅθεν ἐπειδὴ ἐξ αὐτῶν τῶν ἀγιωτάτων ἐπισκόπων τῶν ἐνταῦθα συνελθόντων ἐμάθομεν ὅτι ὁ μακαριώτατος ἐπίσκοπος ὑμῶν κατὰ θεῖαν βούλησιν ἐκοιμήθη, δέον ἐθεώρησα δηλῶσαι τῇ ὑμετέρᾳ εὐσεβείᾳ καὶ ὑπομῆσαι ἵνα προσέζητε μὴ ἐκλεχθῇ τις ἐπίσκοπος ἢ προχειρισθῇ (διότι περὶ τούτου σαφῶς ὀρισθῆσεται τύπος), ἀλλὰ νὰ περιμένητε τὴν ἐκείθεν ἐκδοθησομένην ψῆφον. Ἀξίον οὖν καὶ δίκαιον ἵνα οἱ ἄγιοι πατέρες τηρῶσιν ὅσα οἱ πατέρες διατάττουσιν. Ἐὰν δὲ τυχόν τις πρὸ τῶν ἡμετέρων γραμμῶν συμβῇ ν' ἀποκατασταθῇ εἰς τὸν θρόνον, ὅπερ δὲν πιστεύομεν, τοῦτον νὰ προτρέψῃτε ὅπως ἀπέλθῃ μετὰ τῶν εὐσεβεστάτων ἀνδρῶν εἰς τὴν Ἑφεσον κατὰ τὸ θεῖον πρόσταγμα, οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἔπαινος ἀκολουθήσει τοῖς εὐπειθεῖσι, τοὺς δὲ ἀπειθεῖς καὶ τὸ παρὸν γρόμμα προσηκόντως διορθώσει.»

Ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας ἦτο τότε ὁ Ἰωάννης, ὅστις ὁμῶς χάριν τοῦ Νεστορίου ἀποχωρισθεὶς τῆς συνόδου οὐδόλως παρουσιάσθη ἵνα ὑποστηρίξῃ τὰς ἐπὶ τῆς Κύπρου ἀδίκους αὐτοῦ ἀξιώσεις. Οἱ δὲ ἐπίσκοποι τῆς Κύπρου δὲν ἔκριναν καλὸν νὰ ἀναβάλωσι τὴν δίκην, ἀλλ' ὥς ἐν τῇ ἐβδόμῃ πράξει τῆς αὐτῆς συνόδου φαίνεται, ὁ Κωνσταντίας, ὁ Σόλων καὶ ὁ Κουρίου (ὁ Πάφου Σαπρίκιος πρὶν ἢ λήξῃ ἡ σύνοδος εἶχε τελευτήσῃ) παρουσιασθέντες εἰς τὴν σύνοδον ἔδωκαν λίβελλον, ἐν ᾧ μετὰ βαρυαλογίας καὶ ἀφρηγοῦντο τὰς βιαιοπραγίας καὶ κακώσεις τῶν ἐπισκόπων Ἀντιοχείας, αἱ ἐπὶ τῶν ἐπισκόπων Κωνσταντίας Τρωίλου καὶ Θεοδώρου ἐπὶ τῷ καθυποτάξαι αὐτοὺς καὶ πᾶσαν τὴν ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου, μεθ' ὃν παρουσίασαν καὶ τὰς εἰρημένους ἐπιστολὰς τοῦ στρατηγοῦ Διονυσίου, καὶ διὰ ζώσης φωνῆς διαφωτίσαντες τὴν σύνοδον ἐπὶ τέλους καθικέτευσαν αὐτὴν συμφώνως πρὸς τὰς ἀποστολικὰς διατάξεις καὶ τοὺς κανόνας τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου καθὼς ἐξ ἀρχῆς ἡ τῶν Κυπρίων σύνοδος διέμεινεν ἀνεπιβούλευτος καὶ ἀνωτέρα πάσης καταδυναστείας, οὕτω καὶ νῦν διὰ κανονικῆς ψήφου τῆς ἁγίας συνόδου ν' ἀπονεμηθῇ αὐτῇ δικαιοσύνη. Ἡ δὲ σύνοδος ἀδιστακτως πεισθεῖσα περὶ τῶν δικαίων τῶν Κυπρίων ἐπισκόπων ἐξέδωκε ψῆφον ἀποκλείουσαν μὲν τὸν Ἀντιοχείας ἀπὸ πάσης ἐπεμβάσεως, ἀναγνωρίζουσιν δὲ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον τῆς ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ἰδίως περὶ τὴν ἐκλογὴν καὶ χειροτονίαν τῶν ἐπισκόπων αὐτῆς.

Τὰ περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἐκτίθενται λεπτομερῶς ἐν τῇ ἐβδόμῃ πράξει τῆς εἰρημένης συνόδου, ἅτινα ἐν τῷ ἑλληνικῷ πρωτοτύπῳ, πλὴν τῆς ψήφου, ἀπολεσθέντα διεσωθήσαν λατινιστὶ ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς ἐκδόσεσι τῶν συνοδικῶν πρακτικῶν (α). ὅπως δὲ καταστήσωμεν αὐτὰ καὶ τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις γνωστὰ, μεθερμηνεύσαντες παραθέτομεν ἐνταῦθα ἀπ'.

(α) «Collectio Conciliorum, cura Labbei. Τόμ. III σελ. 787 καὶ ἐξ.» καὶ «Amplissima collectio Conciliorum, Cura Mansi. τόμ. IV σελ. 116 καὶ ἐξ.»

ἀρχῆς ἄχρι τέλους πρὸς λεπτομερῇ γνῶσιν τῶν ἐν αὐτοῖς δια-
λαμβανομένων. Ἰδοὺ αὐτά.

Πρακτικὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ Γ' οἰκουμένης συνόδου.

Π ρ ᾱ ξ ι ς Ζ'.

«Μετὰ τὴν ὑπατεῖαν τῶν δεσποτῶν ἡμῶν Φλαυτοῦ Θεοδο-
σίου τὸ τρισκαίδέκατον καὶ Οὐαλεντινιανοῦ τὸ τρίτον, τῶν
αἰωνίων αὐγούστων, τῇ προτεραίᾳ τῶν καλανδῶν Σεπτεμβρίου,
χάριτι Θεοῦ συνόδου ἐν τῇ Ἐφεσίῳ μητροπόλει συναθροισθεί-
σης, ἐν τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ τῇ καλουμένῃ Μαρία, ἐκ θεοπίσμα-
τος τῶν εὐσεβεστάτων καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέων, Ρηγί-
νος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῆς κατὰ Κωνσταντίαν
τῆς Κύπρου εἶπεν· ἐπειδὴ διαταράττουσι τινες τὰς ἡμετέρας
ἀγιωτάτας ἐκκλησίας, δέομαι ἵνα ὁ λίβελλος ὃν ἔχω μετὰ χει-
ρας γένηται παραδεκτὸς καὶ ἀναγνωσθῇ. Ἡ ἁγία σύνοδος εἶ-
πεν· ὁ προσκομισθεὶς λίβελλος παραδεκτὸς γενέσθω καὶ ἀνα-
γνωσθῇτω.

Τῇ ἀγιωτάτῃ, εὐκλεεῖ καὶ μεγάλῃ Συνόδῳ, τῇ χάριτι Θεοῦ
καὶ νεύματι τῶν εὐσεβεστάτων ἡμῶν βασιλέων εἰς τὴν Ἐφε-
σίῳ θεοφύλακτον μητρόπολιν συναθροισθείσῃ, αἵτησις παρὰ
Ρηγίνου καὶ Ζήνωνος καὶ Εὐαγρίου ἐπισκόπων τῆς Κυπρίων
ἐκκλησίας.

Καὶ πάλαι μὲν ὁ ἅγιος πατὴρ ἡμῶν καὶ ἐπίσκοπος γεγωνὸς
Τρώϊλος μυρία ἔπαθεν ὑπὸ τοῦ Ἀντιοχείων κλήρου, καὶ ὁ εὐ-
σεβέστατος ἐπίσκοπος Θεόδωρος βίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν ὑπέμει-
νε μέχρι καὶ πληγῶν, αἵτινες οὐδὲ μαστιγαῖς δούλοις ἀρμό-
ζουσιν, ἀθεμίτως, ἀτόπως καὶ ἀνόμως. «Ὅτε γὰρ δι' ἄλλην τινα
αἰτίαν ἀπῆλθε καὶ ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ τῆς ἀποδημίας ταύ-
της, καταχρησάμενοι τῇ ἀποδημίᾳ αὐτοῦ, ἠθέλησαν βιάσασθαι
καὶ ὑποτάξαι ἑαυτοῖς τοὺς ἁγίους ἐπισκόπους τῆς νήσου παρὰ
τοὺς ἀποστολικοὺς κανόνας καὶ τὰς διατάξεις τῆς ἐν Νικαίᾳ
ἀγιωτάτης συνόδου. Καὶ νῦν μαθόντες ὅτι ὁ μακάριος (Θεόδω-
ρος) μετέλλαξε τὸν βίον, παρεσκεύασαν τὸν μεγαλοπρεπέστα-
τον στρατηλάτην Διονύσιον γράψαι ἐντάλματα πρὸς τὸν ἡγε-

μόνα τῆς νήσου καὶ πρὸς τὸν κλῆρον τῆς ἀγιοτάτης ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντίας, γράμματα κοινὰ, ἅτινα καὶ μετὰ χειρὰς ἔχομεν, καὶ ἔτοιμοι ἐσμὲν ἐπιδειξάιναι τῇ ὑμῶν ἀγιότητι. Τούτου χάριν δεόμεθα καὶ ἱκετεύομεν μὴ ἐπιτραπῆναι ἀνθρώποις παντόλμοις μηδεμίαν καινοτομίαν εἰσαγαγεῖν, ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς βουλομένοις παρὰ τοὺς ἐκκλησιαστικούς κανόνας καὶ τὰς ὑπὸ τῶν ἀγιοτάτων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συναθροισθέντων ἐκτεθειμένας διατάξεις ἐξαπατῆσαι τὴν μεγάλην καὶ ἁγίαν Σύνοδον δι' ὀρισμῶν εἰς οὐδὲν ὠφελίμων· διότι, ὡς προείπομεν, οὐκ ἂν παρουσιάζετο νῦν ὁ μεγαλοπρεπέστατος στρτηγὸς Διονύσιος περὶ τῆς τεθλιμμένης ἐκκλησίας φροντίζων, οὐδὲ τὰ μὴ προσήκοντα αὐτῷ ἐσφετερίζετο ἂν, οὐδ' ἀνεμίγνυτο ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασιν, εἰ μὴ ὑπὸ τῶν ἀγιοτάτων, τῶν ἐκεῖ συναθροισθέντων, ἐπισκόπων καὶ τοῦ κλήρου αὐτῶν ἀπατηθεὶς, ὑπέλαβε τοῦτο κανονικὸν (ὅπερ καὶ τὰ γράμματα αὐτοῦ μαρτυροῦσι) ὅπερ ἄνευ τῆς εἰσηγήσεως αὐτῶν οὐκ ἂν κατὰ τοῦ ἐπισκόπου Κωνσταντίας τῆς μητροπόλεως Κύπρου ἐποίησε. Δεόμεθα δὲ καὶ ταῦτα τὰ γράμματα τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου στρατηγοῦ ἀναγνωσθῆναι καὶ τὰ ἐντάλματα καὶ πάντα ὁμοῦ τὰ ἐν τῇ τραγωδίᾳ ταύτῃ τολμηθέντα καὶπραχθέντα, ὅπως καὶ ἐξ αὐτῶν γινῶ ἡ ὑμετέρα ἁγία καὶ μεγάλη Σύνοδος τὴν γενομένην ἀφόρητον βίαν· καὶ γὰρ οὐχ ὁ τυχὼν θόρυβος ἠγέρθη καθ' ὅλην τὴν μητρόπολιν. Πρὸς τοῦτοις δηλοποιοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ ἁγίᾳ Συνόδῳ, ὅτι μετὰ τῶν γραμμάτων τοῦ ἐνδοξοτάτου στρατηγοῦ ἀπεστάλη καὶ διάκονος τῆς ἁγίας τῶν Ἀντιοχείων ἐκκλησίας· διὰ τοῦτο καθικετεύομεν καὶ τοῖς ἁγίοις ὑμῶν γόνασι προσπίπτομεν ἵνα κανονικῇ ψήφῳ, καθὼς ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων διὰ τῶν διατάξεων καὶ τῶν κανόνων τῆς ἀγιοτάτης καὶ μεγάλης ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ἀβλαβῆς καὶ ἀνεπιβούλευτος καὶ ἀνωτέρα πάσης καταδυναστείας ἡ ὑμετέρα τῶν Κυπρίων σύνοδος διέμεινεν, οὕτω καὶ νῦν διὰ τῆς ὑμετέρας ἀδεκάστου καὶ δικαιοτάτης ψήφου καὶ τῆς ὑμετέρας διαταγῆς ἐπιθυμοῦμεν ἀπονεμηθῆναι ἡμῖν δικαιοσύνην.

Πρωτῆνος ἐπίσκοπος Κωνσταντίας τῆς Κύπρου ὑπέγραψα

χειρὶ ἐμῇ. Ζήνων ἐπίσκοπος Κυρίου τῆς ἐν Κύπρῳ ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ὑπέγραψα χειρὶ ἐμῇ.

Εὐάγριος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος Σόλων τῆς ἐν Κύπρῳ ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ὑπέγραψα χειρὶ ἐμῇ.

Ρηγῖνος ἐπίσκοπος εἶπεν· ἐπειδὴ φέρομεν καὶ διάταγμα τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου στρατηγοῦ Διονυσίου γεγραμμένον πρὸς τὸν ἐνδοξότατον ἄρχοντα τῆς ἐπαρχίας, παρακαλῶ ἵνα καὶ τοῦτο ἀναγνωσθῇ.

Ἡ ἁγία Σύνοδος εἶπεν· ἀναγνωσθήτω καὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου Διονυσίου τὸ διάταγμα.

(Ἐπεται τὸ διάταγμα ὅπερ παρῆθμεν πρὸ μικροῦ ἐν σημειώσει.)

Ρηγῖνος ἐπίσκοπος εἶπεν· ὑπάρχει καὶ ἄλλη διαταγὴ τοῦ αὐτοῦ μεγαλοπρεπεστάτου Διονυσίου πρὸς τὸν εὐσεβέστατον κλῆρον τῆς μητροπόλεως Κωνσταντίας, ἣν περ καὶ αὐτὴν ἱκετεύω ἀναγνωσθῆναι.

Ἡ ἁγία Σύνοδος εἶπεν· ἀναγνωσθήτω καὶ αὕτη καὶ προσκομισθῇ εἰς τὰς πράξεις τῶν ὑπομνημάτων.

(Ἐπεται καὶ αὕτη ὡς παρῆθαμεν αὐτὴν πρὸ μικροῦ).

Ἡ ἁγία Σύνοδος εἶπεν· ἐπειδὴ δὲ ἡ αἰτία ἡ κινήσασα τὸν μεγαλοπρεπέστατον καὶ ἐνδοξότατον στρατηλάτην Διονύσιον ἵνα γράψῃ ταῦτα εἶναι ἀσαφῆς ἐν τοῖς προτεθείσι, διδαξάτωσαν σαφέστερον οἱ παρόντες εὐσεβέστατοι ἐπίσκοποι τῶν ἐν Κύπρῳ ἁγίων ἐκκλησιῶν τί παρεκίνησε τὸν μεγαλοπρεπέστατον στρατηλάτην ἵνα ταῦτα ἐκπέμψῃ τὰ ἐντάλματα.

Ζήνων ἐπίσκοπος τῆς πόλεως Κυρίου τῆς Κύπρου εἶπεν· ἔτι καὶ ὁ μακαρίας μνήμης Σαπρίκιος, ὅστις μετ' ἐμοῦ ἦλθεν ἐνταῦθα ἐπὶ τούτῳ ἦλθεν. Ἐπειδὴ δὲ ἀπηλλάγη τοῦ παρόντος βίου, ἐξ ἀνάγκης διδάσκομεν ἡμεῖς τὴν ὑμετέραν ἁγίαν καὶ καθολικὴν Σύνοδον, ὅτι κατ' εἰσήγησιν τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ κλήρου Ἀντιοχείας ὁ μεγαλοπρεπέστατος στρατηλάτης ἔγραψε τῷ ἄρχοντι καὶ τῷ κλήρῳ.

Ἡ ἁγία Σύνοδος εἶπε· τί θέλοντος τοῦ Ἀντιοχείας;

Εὐάγριος ἐπίσκοπος Σόλων τῆς Κύπρου ἀπεκρίνατο· ὑποτάξαι τὴν ὑμετέραν νῆσον καὶ τῆς χειροτονίας τὸ δικαίωμα ἀρ-

πάσαι σπουδάζει παρά τοὺς κανόνας καὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς κρατῆσαν ἔθος.

Ἡ ἁγία Σύνοδος εἶπε· μήποτε ὁ Ἀντιοχείας ὠράθη χειροτονῶν ἐν Κωνσταντίᾳ ἐπίσκοπον;

Ζήνων ἐπίσκοπος Κουρίου τῆς Κύπρου εἶπεν· ἀπὸ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων οὐδαμῶς δύνανται ἀποδείξαι ὅτι παρεγένετο ὁ Ἀντιοχείας καὶ ἐχειροτόνησεν ἢ μετέδωκε ποτὲ τῇ νήσῳ τὴν χάριν τῆς χειροτονίας, οὔτε ἄλλος οὐδεὶς.

Ἡ ἁγία Σύνοδος εἶπε· μεμνήσθω ἡ ἁγία Σύνοδος τοῦ κανόνος τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συναθροισθέντων, ὅστις διασώζει ἐκάστη ἐκκλησίᾳ τὸ ἀρχαῖον ἀξίωμα· καὶ ἐνταῦθα μεμνήσθω τῆς Ἀντιοχείας. Διδάξατε λοιπὸν εἰ ὁ Ἀντιοχείας οὐκ ἔχει τὸ δίκαιον τῆς χειροτονίας παρ' ὑμῖν ἐξ ἀρχαίου ἔθους.

Ζήνων ἐπίσκοπος εἶπε· πρότερον ἐβεβαιώσαμεν ὅτι οὐδέποτε οὔτε παρεγένετο, οὔτε ἐχειροτόνησεν οὔτε ἐν τῇ μητροπόλει οὔτε ἐν ἄλλῃ πόλει, ἀλλ' ἡ σύνοδος τῆς ἡμετέρας ἐπαρχίας συγκροτουμένη καθίστα τὸν μητροπολίτην, καὶ ἰκετεύομεν ἵνα ἡ ὑμετέρα ἁγία Σύνοδος κατὰ τὴν ἑαυτῆς γνώμην ὁμογνωμονήσῃ μεθ' ἡμῶν, καὶ ἀσφαλίσῃ τοῦτο κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος, ἵνα ὡς μέχρι τοῦ νῦν ἔσχυσεν, οὕτω καὶ νῦν ἰσχύῃ, καὶ μηδεμίαν καινοτομίαν ἐπιτρέψῃ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπαρχίᾳ γενέσθαι.

Ἡ ἁγία Σύνοδος εἶπε· διδαξάτωσαν καὶ τοῦτο οἱ εὐσεβέστατοι διδάσκαλοι, μήπως ὁ Τρώϊλος ἐκεῖνος ὁ τῆς ἁγίας καὶ μακαρίας μνήμης ἐπίσκοπος, ὅστις ἤδη ἀναπέπαυται, εἴτε ὁ προκατοχὸς αὐτοῦ ὁ τῆς ἁγίας μνήμης Σαβῖνος, εἴτε ὁ πρὸ αὐτῶν σεβαστὸς Ἐπιφάνιος ὑπ' ἄλλῃς τινὸς συνόδου ἐχειροτονήθησαν.

Ζήνων ἐπίσκοπος εἶπε· καὶ οἱ νῦν μνημονευθέντες καὶ οἱ πρὸ αὐτῶν ἁγιώτατοι ἐπίσκοποι καὶ οἱ ἀπὸ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, πάντες ὀρθόδοξοι, ὑπὸ τῶν ἐν Κύπρῳ κατεστάθησαν, καὶ οὐδέποτε ὁ Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος ἢ ἄλλος τις ἔλαβε χώραν χειροτονίας ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπαρχίᾳ.

Ψ ἡ φ ο ς τ ῆ ς ἁ γ ί α ς Σ υ ν ὁ δ ο υ .

Πρῶτον παρὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς καὶ τοὺς κανόνες

νας τῶν ἀγίων Ἀποστόλων καινοτομούμενον, καὶ τῆς πάντων ἐλευθερίας ἀπτόμενον, προσήγγειλεν ὁ θεοφιλέστατος συνεπίσκοπος Ρηγίνος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι τῆς Κυπρίων ἐπαρχίας Ζήνων καὶ Εὐάγριος· ὅθεν ἐπειδὴ τὰ κοινὰ πάθη μείζονος δεῖται τῆς θεραπείας, ὡς καὶ μείζονα τὴν βλάβην φέροντα, καὶ μάλιστα εἰ μὴδὲ ἔθος ἀρχαῖον παρηκολούθησεν, ὥστε τὸν ἐπίσκοπον τῆς Ἀντιοχείων πόλεως τὰς ἐν Κύπρῳ ποιεῖσθαι χειροτονίας, καθὰ διὰ τῶν λιβελλῶν καὶ τῶν οἰκείων φωνῶν ἐδίδαξαν οἱ εὐλαβέστατοι ἄνδρες, οἱ τὴν πρόσσόδον τῇ ἀγίᾳ Συνόδῳ ποιησάμενοι, ἔξουσι τὸ ἀνεπηρέαστον καὶ ἀβίαστον οἱ τῶν ἀγίων ἐκκλησιῶν τῶν κατὰ τὴν Κύπρον προσεστώτες, κατὰ τοὺς κανόνας τῶν ὁσίων Πατέρων, καὶ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, δι' ἑαυτῶν τὰς χειροτονίας τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων ποιούμενοι· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων διοικήσεων καὶ τῶν ἀπανταχοῦ ἐπαρχιῶν παραφυλαχθήσεται· ὥστε μηδένα τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων ἐπαρχίαν ἐτέραν οὐκ οὔσαν ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ, ἥ γοῦν τῶν πρὸ αὐτοῦ, χεῖρα καταλαμβάνειν· ἀλλ' εἴ τις καὶ κατέλαβε καὶ ὑφ' ἑαυτῷ πεποιήται βιασάμενος, ταύτην ἀποδιδόναι, ἵνα μὴ τῶν πατέρων οἱ κανόνες παραβαίνωνται, μὴδὲ ἐν ἱερουργίας προσχῆματι ἐξουσίας τύφος κοσμικῆς παρεισδύηται, μὴδὲ λάθωμεν τὴν ἐλευθερίαν κατὰ μικρὸν ἀπολέσαντες, ἣν ἡμῖν ἐδώρησατο τῷ ἰδίῳ αἵματι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ πάντων ἀνθρώπων ἐλευθερωτής. Ἐδοξε τοίνυν τῇ ἀγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ, σώζεσθαι ἐκάστη ἐπαρχία καθαρὰ καὶ ἀβίαστα τὰ αὐτῇ προσόντα δίκαια ἐξ ἀρχῆς καὶ ἄνωθεν, κατὰ τὸ πάλαι κρατῆσαν ἔθος, ἅδειαν ἔχοντος ἐκάστου μητροπολίτου τὰ ἴσα τῶν πεπραγμένων πρὸς τὸ οἰκεῖον ἀσφαλὲς ἐκλαβεῖν. Εἰ δέ τις μαχόμενον τύπον τοῖς νῦν ὠρισμένοις προσκομίσει, ἄκυρον τοῦτον εἶναι ἔδοξε τῇ ἀγίᾳ πάσῃ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ.»

Διὰ τῆς ψήφου ταύτης ἐτέθη φραγμὸς κατὰ πάσης ἀξιώσεως τοῦ ἐπισκόπου Ἀντιοχείας, καὶ ἀνεγνωρίσθη ἐπισήμως τὸ ἐξ ἀρχαίου ἔθους κανονικὸν δικαίωμα τῆς Κυπριακῆς ἐκκλησίας τοῦ ἐκλέγειν καὶ χειροτονεῖν ἐλευθέρως τοὺς ἐπισκόπους αὐτῆς

ἄνευ ἐπεμβάσεως οὐδενὸς τῶν ἐξωθεν ἐπισκόπων (α). Καὶ ὁμῶς οἱ πατριάρχαι Ἀντιοχείας δὲν ἔπαυσαν οὐδὲ μετὰ ταῦτα ἐπο-

(α) Ὁ κ. Σάθας ἐν τῇ «Μεσαιωνικῇ Βιβλιοθήκῃ» (Τόμ. β'. Προλογ.) δὲν παραδέχεται τελείαν ἀνεξαρτησίαν τῆς ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ἀπὸ τοῦ θρόνου Ἀντιοχείας εἰ μὴ μετὰ τὴν ἐν Τρούλλῳ σύνοδον (690). Παραθέτων δὲ τὴν ἀνωτέρω ψῆφον ἐπιφέρει τάδε· «Διὰ τοῦ κανόνος τούτου, τὸν ὁποῖον ἐπίτηδες ὁλόκληρον παρεθέμεθα, δὲν κηρύσσεται πάντῃ αὐτοκέφαλος ἡ ἐν Κύπρῳ ἐκκλησία, ὥς τινες ὑπέθεσαν, ἀλλὰ μόνον περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν κατὰ καιροὺς ἐπισκόπων ἀναγνωρίζεται αὐτῇ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἐπικρατοῦν ἔθιμον τῆς μὴ παρεμβάσεως τοῦ ἐπισκόπου Ἀντιοχείας, ὅστις οὐχ ἦττον κατὰ τὰ ἄλλα ἐξηκολούθει ἐποπτεύων (;) τὴν ὑποκειμένην (!) αὐτῷ Κύπρον· ἂν ὁ κανὼν οὗτος καθιέρου τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Κυπρίου ἐκκλησίας, ὡς ἡμαρτημένως λέγει ὁ Βαλσαμῶν, ἡδύνατο καὶ οἱ ἄλλοι μητροπολίται νὰ ἀπαιτήσωσι τὰ αὐτὰ δικαιώματα, ἀφ' οὗ μάλιστα αὐτῇ ἡ σύνοδος ρητῶς τοῖς ἐπιτρέπει τοῦτο». Μετὰ τινὰ δὲ παρέκβασιν ἐπανερχόμενος εἰς τὸ αὐτὸ θέμα λέγει· «ὁ ὁγδοὺς κανὼν τῆς ἐν Ἐφέσῳ Α'. (γρ. Γ'.) συνόδου ἀνεγνώρισε μὲν τὸ ἐν τῇ νήσῳ ἐπικρατοῦν παλαιὸν ἔθιμον (ὀρθότερον εἰπεῖν, ἐκ παλαιοῦ ἔθους δικαίωμα) τῷ ἐκλέγειν καθ' ἑαυτὴν τοὺς ἐπισκόπους ἄνευ τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ φυσικῶς ἐποπτεύοντος αὐτὴν ἐπισκόπου Ἀντιοχείας, διὰ τῶν ἐν τέλει ὁμῶς γενικῶν φράσεων, ὅτι καὶ οἷοσδ' ἦποτε ἕτερος ἐπίσκοπος ἡδύνατο, ἐπικαλούμενος τὸν περὶ Κύπρου κανόνα, ν' ἀναχαιτίσῃ πᾶσαν ἄλλοτριαν ἐπέμβασιν ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἐκκλησίᾳ, φαίνεται ὅτι δὲν ἀνεγνώρισεν ἀπολύτως τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Κυπρίου ἐκκλησίας, ὡς λέγει ὁ Βαλσαμῶν. Καὶ αὐτὰ δὲ τὰ γραφόμενα τῶν χρονογράφων ὅτι χάριν τοῦ λειψάνου τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα ὁ αὐτοκράτωρ Ζήνων ἀνεγνώρισε τὸ αὐτοκέφαλον αὐτῆς, ἡ ἀφαιρέσας τῆς ἐποπτείας τοῦ Ἀντιοχείας ὑπήγαγε ταύτην εἰς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀποδεικνύουσιν ὅτι ὁ περὶ Κύπρου κανὼν τῆς ἐφεισινῆς συνόδου διεξεδικεῖτο ἔτι ὑπὸ τοῦ Ἀντιοχείας. Τὸ ζήτημα τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Κυπρίου ἐκκλησίας ὀριστικῶς ἔλυσε ἡ ἐν Τρούλλῳ σύνοδος, ἥτις ἐπεκαλέσθη αὐτὸν τὸν ἐφεισινὸν κανόνα πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς ἐντελοῦς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς, ἔκτοτε πραγματικῶς καὶ χειραφετηθείσης». Ταῦτα ὁ κ. Σάθας.

Καὶ ὅτι μὲν ὁ εἰρημένος κανὼν, ἥτοι ἡ ψῆφος, δὲν φαίνεται ἀναγνωρίζων ρητῶς ἀπόλυτον ἀνεξαρτησίαν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Κύπρου, ἀλλὰ μόνον ἐπικυροῖ αὐτῇ τὸ ἐκ παλαιοῦ ἔθους δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν καὶ χειροτονεῖν καθ' ἑαυτὴν τοὺς ἐπισκόπους ἄνευ τῆς τοῦ Ἀντιοχείας ἐπεμβάσεως, συνομολογοῦμεν· ὅτι δὲ ὁ Ἀντιοχείας «οὐχ ἦττον κατὰ τὰ ἄλλα

φθαλμιῶντες εἰς τὴν καθυπόταξιν αὐτῆς. Μετὰ ἡμίσειαν ἑκατονταετηρίδα, ὅτε ὁ μονοφυσίτης Πέτρος ὁ Κναφεὺς ἐπέβη τὸ

ἐξηκολούθει ἐποπτεύων τὴν ὑποκειμένην αὐτῷ Κύπρον, ἐπέχομεν περὶ τούτου.

Πρῶτον. Εἰ καὶ ὁ κανὼν δὲν φαίνεται ἐκ πρώτης ἐπιβολῆς ἀναγνωρίζων ρητῶς τὴν ἀπόλυτον ἀνεξαρτησίαν τῆς ἐν Κύπρῳ ἐκκλησίας, ἀλλ' ὁμως δὲν δυνάμεθα νὰ δισχυρισθῶμεν καὶ ὅτι ἐκ τῆς ὅλης ἐννοίας τοῦ κανόνος δὲν ἐξάγεται ἐκεῖνο ὅπερ ρητῶς δὲν λέγεται· διότι ἐκ τῶν ἐν τέλει γενικῶν φράσεων τοῦ κανόνος, αἵτινες ἰδίως ἀπαγορεύουσι τοῖς ἐπισκόποις τὸ ὑποτάττειν ἐπαρχίας ἐτέρας, μὴ ὑποκειμένας αὐτοῖς ἐξ ἀρχῆς, τί ἄλλο ἐξάγεται ἢ ὅτι τὴν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν τῶν ἐξ ἀρχῆς ἐλευθέρων ἐκκλησιῶν καθιεροῖ ὁ κανὼν; Ἀλλ' ἐὰν οἱ τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν ἐπίσκοποι διὰ τοὺς ἐφεξῆς ρηθισμένους λόγους δὲν ἠδύναντο, ἐπικαλούμενοι τὸν κανόνα τοῦτον, ν' ἀναχαιτίσωσι πᾶσαν ἄλλοτρίαν ἐπέμβασιν ἐν ταῖς ἑαυτῶν ἐκκλησίαις, δὲν ἔπεται ἐκ τούτου ὅτι ὁ κανὼν δὲν ἀνεγνώρισεν οὐδὲ τῆς Κυπρίου ἐκκλησίας τὸ αὐτοκέφαλον. Ἐκ τοῦ ὅτι δηλαδὴ οἱ τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν ἐπίσκοποι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διεκδικήσωσι τὸ κύρος τοῦ κανόνος ὡς πρὸς τὴν ἀνεξαρτησίαν των, δὲν ἔπεται ὅτι ὁ κανὼν δὲν ἐπεκύρου τὴν ἀνεξαρτησίαν ταύτην εἰς τε τὴν Κυπριακὴν καὶ τὰς ἄλλας ἀνεξαρτήτους ἐκκλησίας.

Δεύτερον. Οὐδαμῶθεν δύναται ἀναντιρρήτως ν' ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ ἐκκλησία τῆς Κύπρου ὑπέκειτό ποτε εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἀντιοχείας· τοῦναντίον, ἔχομεν αὐθεντικὰς ἀποδείξεις ὅτι οὐδέποτε ὑπετάγη εἰς αὐτὸν, οὐχ ἦττον ὁμως ἐβιάζετο ὑπ' αὐτοῦ κατὰ καιροὺς πρὸς ὑποταγὴν. Τοῦτο μαρτυροῦσιν ἀναντιρρήτως τὰ προπαρατεθέντα πρακτικὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ Γ' οἰκουμενικῆς συνόδου ὡς ἔπεται. Εἰπόντος τοῦ Κυπρίου ἐπισκόπου Ζήνωνος αὐτοὶ καθ' ὑποβολὴν τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ κλήρου Ἀντιοχείας ὁ μεγαλοπρεπέστατος στρατηλάτης ἔγραψε τῷ ἄρχοντι καὶ τῷ κλήρῳ τῆς Κωνσταντίας, ἡ σύνοδος ἠρώτησε· «Τί θέλοντος τοῦ Ἀντιοχείας;» ὁ δὲ ἐπίσκοπος Σόλων Εὐάγριος ἀπεκρίνατο· «Ὑποτάξαι τὴν ἡμετέραν νῆσον (subjicere insulam nostram) καὶ τῆς χειροτονίας τὸ δικαίωμα ἀρπάσαι σπουδάζει παρὰ τοὺς κανόνας καὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς κρατῆσαν ἔθος.» Τί ἄλλο ἐντεῦθεν ἀποδεικνύεται ἢ ὅτι ἡ ἐκκλησία τῆς Κύπρου ἦτο ἐξ ἀρχῆς πάντῃ ἀνεξάρτητος; καὶ ἂν ὑπέκειτο εἰς τὸν Ἀντιοχείας, ὡς λέγει ἀναποδείκτως ὁ κ. Σάθας, διατὶ ἐσποῦδαζεν ὁ Ἀντιοχείας νὰ τὴν ὑποτάξῃ;

Δὲν ἠδύναντο δὲ οἱ τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν ἐπίσκοποι ν' ἀναχαιτίσωσι τὰς ἄλλοτρίας ἐπεμβάσεις ἐν ταῖς ἑαυτῶν ἐκκλησίαις, διότι οἱ ἰσχυρο-

δεύτερον εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἀντιοχείας (περὶ τὸ 485), ἀπε-
πειράθη ἐκ νέου νὰ καθυποτάξῃ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου

τεροι τῶν ἐπισκόπων εἰς τὴν ὑποταγὴν τῶν μικροτέρων καὶ ὑποδεστέ-
ρων ἐκκλησιῶν ἐδοθηῶντο πολλάκις καὶ ὑπὸ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, ἥτις
εἴτε χάριν τοῦ ὁμοιόμορφου τῆς πολιτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς διαίρέσεως
τῶν ἐπαρχιῶν καὶ διοικήσεων, εἴτε διὰ λόγους βασιλικῆς φιλοτιμίας
διήρει ἢ συνῆπτεν ἐπαρχίας, ἀσήμεους πόλεις ἐπίμα προβιδάζουσα εἰς
ἐπισκοπὰς ἢ καὶ μητροπόλεις, ἔτι δὲ καὶ πατριαρχεῖα συνίστα, ὡς θέλο-
μεν ἰδεῖ παρακατιόντες, διὰ βασιλικῶν προσταγμάτων. Τὴν παρὰ κα-
νόνας ταύτην ἐπέμβασιν τῆς πολιτείας εἰς τὰ τῆς ἐκκλησίας πράγματα
βλέπουσα καὶ ἡ ἐν Χαλκηδόνι Δ' οἰκουμενικὴ σύνοδος (451) καὶ θέ-
λουσα ἐκ νέου ν' ἀναχαιτίσῃ αὐτὴν ἐξέδωκε τὸν ἰβ' αὐτῆς κανόνα ἔχον-
τα οὕτω· «Ἦλθεν εἰς ἡμᾶς, ὡς τινες παρὰ τοὺς ἐκκλησιαστικούς θε-
σμούς προσδραμόντες θυναστείαις, διὰ πραγματικῶν (τουτέστι γραμ-
μάτων βασιλικῶν) τὴν μίαν ἐπαρχίαν εἰς δύο κατέτεμον, ὡς ἐκ τούτου
δύο μητροπόλεις εἶναι ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ· ὥρισε τοίνυν ἡ ἁγία σύνο-
δος, τοῦ λοιποῦ μηδὲν τοιοῦτον τολμᾶσθαι παρὰ ἐπισκόπου· ἐπεὶ τὸν
τοιοῦτο ἐπιχειροῦντα ἐκπίπτειν τοῦ ἰδίου βαθμοῦ. "Οσαι δὲ ᾗδ' πόλεις
διὰ γραμμάτων βασιλικῶν τῷ τῆς μητροπόλεως ἐτιμήθησαν ὀνόματι,
μόνης ἀπολαύεωσαν τῆς τιμῆς, καὶ ὁ τὴν ἐκκλησίαν αὐτῆς διοικῶν
ἐπίσκοπος, δηλονότι σωζομένων τῇ κατ' ἀλήθειαν μητροπόλει τῶν οἰ-
κείων δικαίων». Ἀλλ' οὐδ' οὗτος ὁ κανὼν ἴσχυσε νὰ ἀναχαιτίσῃ τὰς
καινοτομίας τῶν ἰσχυρῶν· μαρτυρεῖ δὲ τοῦτο ὁ Ζωναρᾶς λέγων ἐν τέλει
τῆς ἐρμηνείας τοῦ κανόνος τούτου· «Καὶ οὗτος δὲ ὁ κανὼν οὐ φυλάσσε-
ται· τινὲς γὰρ ἐπίσκοποι καὶ ἐφ' ἡμῶν διὰ βασιλικῶν προσταγμάτων εἰς
τιμὴν ἀνήχθησαν μητροπολίτου.»

Ὁ ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ὑπέκειτο εἰς τὸν μητροπολίτην
Ἑρακλείας· ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει θ' οἰκουμενικὴ σύνοδος (384) ἀ-
πένειμεν αὐτῷ τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς μετὰ τὸν τῆς παλαιᾶς Ρώμης
ἐπίσκοπον, ἐναντίον δὲ τῶν ἀνωτέρω κανόνων ἡ δ' οἰκουμενικὴ σύνοδος
κατ' ἐξάρεσιν διὰ τοῦ 28 αὐτῆς κανόνος καθυπέταξεν αὐτῷ «τοὺς μη-
τροπολίτας τῆς ποντικῆς καὶ τῆς ἀσιανῆς καὶ τῆς θρακικῆς διοικήσεως.»

Ὁ ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων ὑπέκειτο εἰς τὸν μητροπολίτην Καισαρείας.
Ἡ ἐν Νικαίᾳ α' οἰκουμενικὴ σύνοδος παρεχώρησεν αὐτῷ πρωτεύειν τιμῆς
πλὴν ἄνευ τῆς ἀντιστίχου ἐξουσίας. Ἐπὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου παρέ-
στη ὁ Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιος ἀξιῶν νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς εἰς τὸν μη-
τροπολίτην Καισαρείας ὑποταγῆς καὶ νὰ λάβῃ ἅπασαν τὴν πνευματικὴν
ἐξουσίαν τῆς Παλαιστίνης, τῆς Φοινίκης καὶ τῆς Ἀραβίας, ἀλλ' ὁ Ἀλι-

ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι δῆθεν ὑπὸ τῶν Ἀντιοχείων ἐδιδάχθησαν τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν οἱ Κύπριοι, ἐναντιούμενος αὐθαδῶς καὶ

Ξανδρείας Κύριλλος ἀνέκρουσε τὰς ἀξιώσεις ταύτας· τότε ὁ Ἰουβενάλιος προσέδραμεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα Θεοδόσιον τὸν β', ὅστις δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ἀνύψωσεν αὐτὸν εἰς πατριάρχην ὑποτάξας αὐτῷ τὰς εἰρημένους τρεῖς ἐπαρχίας. Ὁ πατριάρχης Ἀντιοχείας, προσβληθεὶς ἐκ τῆς πράξεως ταύτης, ἠγέρθη κατ' αὐτῆς μέγρις οὐ ἢ ἐν Χαλκηδόνι δ' οἰκουμένην συνόδον τούτῳ μὲν ἀπέδωκε τὴν Φοινίκην καὶ τὴν Ἀραβίαν, τὸν δὲ ἐπίσκοπον τῶν Ἱεροσολύμων ἀναγνωρίσασα ὡς πατριάρχην ἔδωκεν αὐτῷ τὰς τρεῖς ἐπαρχίας τῆς Παλαιστίνης.

Ὁ 38 κανὼν τῆς ἐν Τρούλλῳ συνόδου τιθέμενος ἐν τινι περιστάσει τὴν βασιλικὴν θέλησιν ὑπεράνω τῶν εἰρημένων κανόνων καὶ νομιμοποιῶν, οὕτως εἰπεῖν, αὐτὴν ὀρίζει οὕτω· «Εἴ τις ἐκ βασιλικῆς ἐξουσίας ἐκαινίσθη πόλις, ἢ αὐθὺς καινισθῇ, τοῖς πολιτικοῖς καὶ δημοσίοις τύποις καὶ ἡ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τάξις ἀκολουθεῖτω». Τοῦτον ἐρμηνεύων ὁ Ζωναρᾶς λέγει· «Καινίζουσι πόλεις οἱ βασιλεῖς, ἀντὶ τοῦ νέας ἀνεγείρουσι καὶ διδῶσι ταύταις προνόμιον πολιτικόν, ἢ καὶ τιμῶσιν αὐτὰς εἰς ἐπισκοπὰς ἢ καὶ μητροπόλεις τυχὸν διὰ προσταγμάτων ἐγγράφων, ἃ καὶ δημοσίους τύπους ὠνόμασαν, ἀλλαχού δὲ πραγματικούς αὐτοὺς καλεῖ καὶ βασιλεία γράμματα. Τούτοις οὖν τοῖς πραγματικοῖς ἢ δημοσίοις τύποις, παρακελεύεται ὁ κανὼν, καὶ τὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν τάξιν ἀκολουθεῖν» ὡς εἴτε ἐπισκοπῆς ἔσχε κλήσιν ἢ καινὴ πόλις, εἴτε εἰς μητροπόλεως ἀνήχθη τιμὴν, οὕτω καὶ παρὰ τῇ τάξει τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαίων καταλογίζεσθαι.»

Ἐκ τῶν εἰρημένων ἤδη καὶ ἐκ τῶν αὐτίκα ρητησομένων καταδείκνυται ὅτι ἡ βασιλικὴ ἐξουσία τοῦ νὰ δίδῃ προνόμια εἰς πόλεις καὶ νὰ τιμᾷ αὐτὰς εἰς ἐπισκοπὰς ἢ μητροπόλεις ἢ καὶ πατριαρχεῖα, τουτέστι νὰ υποτάσῃ αὐταῖς ἄλλας πόλεις καὶ ἐπισκοπὰς, ἐκώλυε τὴν γενικὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἡ κανόνος τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου ὡς καὶ τοῦ 16' τῆς ἐν Χαλκηδόνι. Τίς δὲ τῶν ἐπισκόπων ἐτόλμα νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῆς βασιλικῆς ἀποφάσεως; ἀλλὰ καὶ διαμαρτυρόμενος ἠθύνато ἀρὰ γε νὰ ἀναιρέσῃ αὐτήν; πολλοῦ καὶ δεῖ. Ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ ἀνωτέρω παρατεθέντος 38 κανόνος τῆς ἐν Τρούλλῳ συνόδου ἀναφέρει ὁ Βαλσαμών ὅτι «κατὰ τὸν Μάϊον μῆνα τῆς 10 Ἰνδικτιῶνος τοῦ 659 ἔτους γέγονε σημεῖωμα παρὰ τοῦ αἰοῦμένου βασιλέως κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, διαλαμβάνον, ὡς, τῆς μητροπόλεως τοῦ Βασιλαίου, καὶ τῆς μητροπόλεως Μαδύτων χηρευσουσῶν καὶ μελλουσῶν ψηφισθῆναι, διανέστησαν οἱ μητροπολίται ὁ Ἡρακλείας καὶ ὁ Ἀγκύρας, καὶ εἶπον μὴ ὀφείλιν τὰς τοιαύτας ἐκκλη-

τῇ προεκδοθείσῃ περὶ τούτου ψήφῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ οἰκουμενικῆς συνόδου. Ἀλλὰ τὰ σαθρὰ ταῦτα ἐπιχειρήματα τοῦ Κναφῆως

σίας, καὶ ἐπιμήθησαν τῷ τῆς μητροπόλεως ἀξιώματι, παρὰ τοῦ μέρους τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ψηφισθῆναι, ἀλλὰ παρ' αὐτῶν· διὰ τὸ τὴν ἐκκλησίαν τῶν Μαδύτων ἐπισκοπὴν εἶναι τοῦ Ἑρακλείας, τὴν δὲ ἐκκλησίαν τοῦ Βασιλαίου ἐπισκοπὴν εἶναι τοῦ Ἀγκύρας· χρῆσάμενων δὲ τῶν τοιούτων μητροπολιτῶν καὶ τῷ ἰβ' κανόνι τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, τῷ διοριζομένῳ σώζεσθαι τῇ κατ' ἀλήθειαν μητροπόλει τὰ προσόντα αὐτῇ δίκαια, ἐπὶ τῇ τιμηθείσῃ ἐκκλησίᾳ, διάγνωσις γέγονε βασιλική, κατὰ παρουσίαν καὶ τῆς τότε συνδιαγνομονούσης συνόδου, ἀφαιρέμενον εἶναι τῷ βασιλεῖ προεδρείας θρόνον ταῖς ἐκκλησίαις χαρίζεσθαι, καὶ τὰς ἐπισκοπὰς ἢ καὶ τὰς ἀρχιεπισκοπὰς εἰς μητροπόλεις ἀνάγειν, καὶ τὰ περὶ τῶν ψήφων αὐτῶν καὶ τῆς ἄλλης διευθετήσεως ὑποτυποῦν κατὰ τὸ αὐτῷ θελητὸν, μὴ ἐμποδισόμενον πρὸς τοῦτο ἐκ τοῦ κανόνος τοῦ διοριζομένου φυλάττεσθαι τῇ μητροπόλει τὰ κατὰ τῆς τιμηθείσης ἐπισκοπῆς προσόντα αὐτῇ ἀρχῇ θεν δίκαια. »

Ἰδοὺ λοιπὸν διὰ τί δὲν γινώσκοντες ἐπίσκοπος ἐπικαλούμενος τὸν περὶ Κύπρου κανόνα ν' ἀναχαιτίσῃ πᾶσαν ἀλλοτριάν ἐπέμβα-σιν ἐν τῇ αὐτοῦ ἐκκλησίᾳ. Ἀφοῦ λοιπὸν τοῦτο ἀπεδείχθη, πίπτει ἀρ' αὐτοῦ καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ ἐξαγόμενον συμπέρασμα τοῦ κ. Σάθας ὅτι ὁ ἡ κανὼν τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου δὲν ἀνεγνώρισεν ἀπολύτως τὸ αὐτοκεφάλον τῆς ἐν Κύπρῳ ἐκκλησίας, καὶ ὅτι ἐπομένως ὁ Ἀντιοχείας ἐξηκολούθει ἐποπτεύων τὴν ὑποκειμένην αὐτῷ Κύπρον. Πόθεν δὲ ἐξάγει καὶ τὴν ἐποπείαν ταύτην ὁ κ. Σάθας τὸ καθ' ἡμᾶς ἀγνοοῦμεν. Ἐὰν δέ τις τῶν μεταγενεστέρων χρονογράφων ἀναφέροντες τὴν εὕρεσιν τοῦ λειψάνου τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα λέγουσιν ἐν παρόδῳ ὅτι ἐπὶ Ζήνωνος ἀπηλλάγη ἡ νῆσος τοῦ τελεῖν ὑπὸ Ἀντιόχειαν καὶ ὑπετάγη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, οὐδόλως εἰσὶν ἀξιόπιστοι· διότι οὐδεμίαν ἀπόδειξιν ἢ σύγχρονον μαρτυρίαν φέρουσι περὶ τούτου· τινὲς δὲ αὐτῶν καὶ πολὺ μεταγενέστεροί εἰσι καὶ μὴ διαπρέποντες τοσοῦτον ἐπὶ ὀρθῇ κρίσει ὥς καὶ αὐτὸς ὁ Σάθας παρατηρεῖ περὶ Νικηφόρου τοῦ Καλλίστου καὶ τοῦ Κ. Πορφυρογεννήτου. Ποῖον δὲ κῆρος δύνανται νὰ ἔχωσι τοιαῦται μαρτυρίαι ἀπέναντι τῶν ἐπιστήμων Πρακτικῶν τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου ἅτινα μαρτυροῦσιν, ὡς εἴδομεν, πᾶν τοῦ αντίον; Ὅτι δὲ ὁ Ζήνων σὺν τοῖς ἄλλοις προνομίοις ἀπέπειμε τῷ ἀρχιεπισκόπῳ καὶ τὸν τίτλον τοῦ αὐτοκεφάλου (ὡν τῷ ὄντι αὐτὸς ἀπέπειμε αὐτὸν), τοῦτο οὐδόλως κωλύει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ αὐτοκεφάλον πρῶτονται προῦπῆρχε τοῦ τίτλου.

ἀντέκρουσεν ἰσχυρῶς ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντίας Ἀνθέμιος ἐκ τε τῆς ἱερᾶς ἱστορίας (Πράξ. ια'. 19—26) καὶ διὰ τοῦ τότε ἀποκαλυφθέντος αὐτῷ ἱεροῦ λειψάνου τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα, ὅπερ ἀνευρὼν πλησίον τῆς Κωνσταντίας μετὰ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου αὐτογράφου τοῦ Βαρνάβα ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ προσενεγκὼν αὐτὰ (κατ' ἄλλους μόνον τὸ εὐαγγέλιον) πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ζήνωνα προσεκλαύθη αὐτῷ δι' ὅσους πειρασμοὺς ὑποφέρει ἡ ἐκκλησία τῆς Κύπρου ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἀντιοχείας σπουδάζοντος παρὰ τοὺς ἱεροὺς ἀποστολικούς καὶ συνοδικούς κανόνας καὶ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν καθυποτάξαι αὐτὴν τῷ θρόνῳ τῆς Ἀντιοχείας. Μετὰ χαρᾶς δὲ ἀποδεξάμενος ὁ αὐτοκράτωρ τὰ προσενεχθέντα ἀπέθεσε τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὸν ἐν τῷ βασιλικῷ παλατίῳ ναὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ὡς λέγει Θεόδωρος ὁ Ἀναγνώστης ἐν ταῖς ἐκλογαῖς τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτοῦ ἱστορίας βιβλ. β', τὴν δὲ δίκην τοῦ Ἀν-

Ἄν δὲ καὶ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἐφεσινου κανόνος οἱ ἐπίσκοποι Ἀντιοχείας δὲν παρητήθησαν διὰ παντὸς τῶν ἐπὶ τῆς Κύπρου κατακτητικῶν αὐτῶν βουλευμάτων, ἀλλ' ἐπειράθησαν καὶ αὖθις νὰ καθυποτάξωσι τὴν ἐκκλησίαν αὐτῆς, τοῦτο οὐδόλως μαρτυρεῖ ὅτι εἶχον δικαίωμα τι ἐπ' αὐτῆς, μαρτυρεῖ δὲ μᾶλλον καθαρὰν αὐθαιρεσίαν, οὐδαμῶς ἀλλοχού ἔχουσιν τὸν λόγον αὐτῆς ἢ ἐν τῇ φιλαρχίᾳ αὐτῶν δι' ἣν αἰτίαν ἔτι καὶ περὶ τὰ τέλη τῆς ις' ἑκατονταετηρίδος, ὡς θέλομεν ἰδεῖ, ὁ Ἀντιοχείας Ἰωακείμ ἀπεπειράθη ἐκ νέου νὰ ἐπεμβῇ εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα τῆς Κύπρου, δικαιοματικῶς δῆθεν, ἀλλ' ὁ Ἀλεξανδρείας Μελέτιος ὁ Πηγᾶς εὐλόγως ἠλεγξεν αὐτὸν καὶ ἀπέδειξεν ὅτι οὐδὲν δικαίωμα εἶχε νὰ ἐπεμβαίνει εἰς τὰ τῆς Κύπρου.

Ὅτι δὲ ἐπὶ τὸ ζήτημα τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Κυπρίου ἐκκλησίας ὀριστικῶς ἔλυσεν ἡ ἐν Τρούλλῳ σύνοδος ὡς ἀναποδείκτως πάλιν διατείνεται ὁ κ. Σάβας, οὐδὲ τοῦτο ἀληθεύει· διότι τὸ ζήτημα τοῦτο ἤραξ μόνον ἐν τῇ ἐφεσινῇ συνόδῳ ἐτέθη, συνεζητήθη καὶ ἐλύθη διὰ τοῦ εἰρημένου ἡ κανόνος αὐτῆς, ἐπὶ τῇ βᾶσει τοῦ ὁποῦ ἐξεδόθησαν μετὰ ταῦτα ἡ τε ἀπόφασις τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἀκακίου, ἐπὶ Ζήνωνος, καὶ ὁ 39 κανὼν τῆς ἐν Τρούλλῳ συνόδου, ἧτις οὐδὲν ἄλλο ἔπραξεν ἢ μόνον ἐπεκύρωσε καὶ ἐστερέωσε αὐτὰ παρὰ τῶν ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον τῷ θρόνῳ τοῦ τῆς Κυπρίων νήσου πραιδρου παρασχεθέντα (μᾶλλον ἀναγνωρισθέντα) προνόμια, ὡς θέλομεν ἰδεῖ προΐόντος τοῦ λόγου.

θεμίου παρέπεμψεν εἰς τὸ πατριαρχεῖον διατάξας τὸν πατριάρχην Ἀκάκιον νὰ δικάσῃ αὐτὴν συνοδικῶς παρόντων καὶ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ Ἀντιοχείας καὶ νὰ ἀποδώσῃ κατὰ χώραν τὸ δίκαιον· τότε παρουσιασθεὶς εἰς τὴν σύνοδον ὁ Ἀνθέμιος ἀπέδειξεν ἐκ τῆς ἀγίας Γραφῆς ὅτι ἡ Κύπρος παρέλαβε τὴν πίστιν οὐχὶ παρὰ τῶν Ἀντιοχέων, ὡς διετείνετο ὁ Κναφεὺς, ἀλλὰ παρὰ τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα, Κυπρίου τὸ γένος, ὅστις ἐθεμελίωσε τὴν ἐκκλησίαν αὐτῆς καὶ μέχρι τῆς ἐαυτοῦ τελευτῆς ἐκυβέρνησε, διὸ καὶ δικαίως ἡ ἐκκλησία τῆς Κύπρου καλεῖται ἀποστολική. Πρὸς τούτοις δὲ, ὅπως ἀποδείξῃ καὶ διὰ κανόνων τὸ ἐξ ἀρχῆς αὐτοκεφάλον τῆς ἐαυτοῦ ἐκκλησίας, ὁ Ἀνθέμιος ἐπεκαλέσθη τότε καὶ τὴν ψῆφον τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου. Πρὸς ταῦτα δὲ μὴδὲν ἔχοντες ἀντειπεῖν οἱ τοῦ Ἀνθεμίου ἀντίδικοι κατησχύνθησαν. Ὁ δὲ πατριάρχης Ἀκάκιος ἀναγνωρίσας τὰ ἀπαράγραπτα δίκαια τοῦ Ἀνθεμίου ὥρισε διὰ συνοδικοῦ γράμματος ἡ ἐκκλησία τῆς Κύπρου νὰ μένῃ ἀνεπηρέαστος ἀπὸ πάσης ἐπεμβάσεως τῶν πατριαρχῶν τῆς Ἀντιοχείας κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν· συνωδὰ δὲ τῇ συνοδικῇ ταύτῃ ἀποφάσει καὶ ὁ αὐτοκράτωρ καὶ διὰ βασιλικοῦ προστάγματος προσέταξε τῷ Ἀντιοχείας νὰ ἀπέχῃ τοῦ λοιποῦ τοῦ διανοχλεῖν τὴν Κύπρον καὶ τοὺς ἐπισκόπους αὐτῆς, τὴν δὲ μητρόπολιν Κωνσταντίαν κατέστησεν ἀρχιεπισκοπὴν πάσης Κύπρου, καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον αὐτῆς ἐτίμησε διὰ βασιλικῶν προνομίων νὰ φορῇ δηλαδὴ μανδύαν ἐρυθρὸν ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς, νὰ κρατῇ σκῆπτρον ἀντὶ ποιμαντορικῆς ράβδου, νὰ ὑπογράφηται διὰ κινναβάρεως καὶ νὰ σεμνύνηται τῇ κλήσει τοῦ αὐτοκεφάλου (παράβαλε Δοσιθ. δωδεκάβιβλον βιβλ. εἰ, κεφ. κ'. καὶ Κυπριανοῦ ἱστορ. τῆς Κύπρου σελ. 103.)

Ἐκτοτε οἱ τῆς Ἀντιοχείας πατριάρχαι ἡσύχασαν καὶ δὲν ἐτόλμησαν νὰ ἐπεμβώσιν εἰς τὰ τῆς Κύπρου εἰμὴ περὶ τὰ τέλη τῆς 16 ἑκατονταετηρίδος, ὅτε ἐπὶ ματαίῳ ἡξίου νὰ ἐπέμβῃ ὁ τότε Ἀντιοχείας Ἰωακείμ ὡς ἐν οἰκείῳ τόπῳ ρηθῇσεται· ἀντὶ δὲ πάσης ὑποταγῆς, ἣν ἐζήτουν παρὰ τῶν Κυπρίων ἐπισκόπων, ἤρκεσθησαν μόνον εἰς τὸ νὰ πέμπωσιν αὐτοῖς κατὰ καιροὺς τὸ

ἅγιον μῦρον, καὶ τοῦτο οὐχὶ δικαιώματι ἐξουσίας τινὸς, ἀλλὰ τῇ συναινέσει τῶν ἐπισκόπων τῆς νήσου. Τὸ ἔθος τοῦτο ἐπεκράτησε μέχρι τοῦ 1860· ἔκτοτε δὲ διὰ τὴν ἐπισυμβᾶσαν τότε ἐν Δαμασκῷ σφαγὴν καὶ λεηλασίαν τῶν χριστιανῶν ἐκλιπούσης ἐκεῖσε τῆς ἱερᾶς ταύτης ὕλης κατηργήθη· ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Μακάριος πρὸς θεραπείαν τῆς πνευματικῆς ταύτης ἀνάγκης ἀπευθύνθη τῷ 1864 πρὸς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν καὶ ἐπρομηθεύθη ἐκεῖθεν τὸ διὰ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου ἀναγκαιοῦν ἅγιον μῦρον, καὶ ἔκτοτε ἐπικρατεῖ τὸ ἔθος τοῦ λαμβάνειν αὐτὸ ἐκάστοτε παρὰ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ὡς ποιοῦσι καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ αὐτοκέφαλοι τῆς ἀνατολῆς ἐκκλησίαι (α).

ΑΙΩΝ Ζ'.

Ἐπιδρομαὶ τῶν Ἀράβων εἰς Κύπρον. — Καταστροφὴ τῆς Κωνσταντίας καὶ λεηλασία τῆς Πάφου. — Μετοικήσεις Κυπρίων εἰς Ἑλλάσποντον.

Στερούμενοι εἰδήσεων ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς ἑκατονταετηρίδος μέχρι τέλους σχεδὸν τῆς ζ', καταλείπομεν πάλιν μέγα κενὸν ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ, καὶ ἐρχόμεθα νᾶ διαλάβωμεν περὶ τῆς ἐν τέλει τοῦ ζ' αἰῶνος γενομένης μετοικήσεως τῶν Κυπρίων εἰς τὸν Ἑλλάσποντον.

Ἡ πόλις Κωνσταντία ἐσώζετο μέχρι τῆς αὐτόθι ἐπιδρομῆς τῶν Ἀράβων, οἵτινες ἐν ἔτει 647 ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Μοαβίαν ἐπιδραμόντες κατὰ τῆς Κύπρου ἐκυρίευσαν τὴν Κωνσταντίαν, ἐν ἣ ἀπέκτειντο πάντες οἱ τῆς νήσου θησαυροὶ, κατέσφαξαν τοὺς πολυαρίθμους αὐτῆς κατοίκους, καὶ ἐβεβήλωσαν τὸν μεγαλοπρεπῆ μητροπολιτικὸν ναὸν τὸν ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου κτισθέντα καὶ παρέδωκαν τὴν νῆσον εἰς τὸ πῦρ καὶ τὸν σῆδρον. Πληροφορηθέντες δὲ ὅτι ἐπῆρχετο κατ' αὐτῶν ὁ βυζαντινὸς

(α) Ἡ ἱερὰ σύνοδος τῆς Ρωσικῆς ἐκκλησίας γνωστὸν ὅτι καθαρῶς ἐξ ἑαυτῆς ἵδια τὸ διὰ τὴν Ρωσικὴν χρῆσιμον ἅγιον μῦρον.

στόλος ἀπεχώρησαν· ἐπανῆλθον δὲ πάλιν κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ὑπὸ ἄλλον στρατηγὸν καὶ συνεπλήρωσαν τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς λεηλατήσαντες πᾶσαν τὴν νῆσον καὶ ιδίως τὴν Πάφον, τὴν ὁποίαν ἀντιστάσας ἐξεπόρθησαν· παραλαβόντες δὲ καὶ πλουσίαν λείαν πάλιν ἀπεχώρησαν (α). Ἐκτοτε δὲ ἐπανήρχοντο ἐκ διαλειμμάτων καὶ ἐλεηλάτουν τὴν νῆσον, ἕως οὗ ἀποθανόντος τοῦ Μοαβία (684) καὶ τοῦ εὐδοκίμως πρὸς αὐτὸν ἀνταγωνισθέντος αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου (685), οἱ διάδοχοι τῶν θρόνων τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Δαμασκοῦ Ἰουστινιανὸς ὁ Β' καὶ ὁ χαλφης Ἀβδαλμελὴκ ἀνενέωσαν ἐν ἔτει 686 τὴν ὑπὸ τῶν προκατόχων αὐτῶν συνομολογηθεῖσαν εἰρήνην, τῆς ὁποίας εἰς τῶν ὅρων ἦτο καὶ ἡ μεταξὺ Ἀράβων καὶ Ἑλλήνων διανομὴ τῶν εἰσοδημάτων τῆς Κύπρου· ἀνελάμβανε δὲ ὁ Ἀβδαλμελὴκ τὴν ὑποχρέωσιν ἔν ἀποτίῃ καθ' ἐκάστην ἡμέραν χίλια νομίσματα.

Καὶ τέως μὲν τὸ ἀραβικὸν νόμισμα ἦτο ἀπλῆ ἀπομίμησης τοῦ βυζαντινοῦ, φέρον καὶ τὰ τοῦ χριστιανισμοῦ σύμβολα· ἀλλ' ἡδὴ ὁ χαλφης ἐχάραξεν ἴδιον νόμισμα καὶ δι' αὐτοῦ πληρώσας τὸν συμπεφωνημένον φόρον παρεκάλεσε τὸν Ἰουστινιανὸν νὰ δεχθῇ αὐτό, ὡς τῶν Ἀράβων μὴ καταδεχομένων τὰ τῶν ρωμαίων σύμβολα ἐν τοῖς ἰδίοις νομίσμασιν. Ὁ αὐτοκράτωρ ὀργισθεὶς ἐπὶ τῇ καινοτομίᾳ ταύτῃ ἔλυσε τὴν εἰρήνην (688), καὶ τὸ οἰκτρότερον ἔσπευσε νὰ παραλάβῃ καὶ μετοικίσῃ τοὺς κατοίκους τῆς Κύπρου, τοὺς ὁποίους δὲν ἠδύνατο νὰ προστατεύσῃ κατὰ τῶν βιαιοπραγιῶν τῶν Ἀράβων. Καὶ ἔδραμον μὲν τότε πλεῖστοι τῶν Κυπρίων μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντίας Ἰωάννου ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ αὐτοκράτορος, ὅστις ἐγκατέθηκεν αὐτοὺς παρὰ τὸν Ἑλλησποντον καὶ εἰς τινα πόλιν πλησίον τῆς Κυζίκου κτισθεῖσαν καὶ ὀνομασθεῖσαν νέαν Ἰουστινιανούπολιν· ἀλλ' ἡ μετοικεσία αὕτη τῶν Κυπρίων ἀπέβη ὀλεθρία εἰς τε τοὺς μετοικήσαντας καὶ εἰς τὴν πατρίδα

(α) Abulpharagij, *Chronicon Syriacum*. — *Chronique de Michel le Grand*, παρὰ τῷ Σφόθ «Μεσαιων. βιβλιον». Τόμ. 6' σελ. κδ'

αὐτῶν, ἥτις ἔσωζε μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης οὐκ ὀλίγα λείψανα τῆς ἀρχαίας ἀκμῆς καὶ εὐπορίας. Πολλοὶ τῶν μετοικησάντων ἐναυάγησαν καθ' ὁδὸν, ἄλλοι ἀπέθανον ἐν τῇ νέᾳ αὐτῶν ἀποικίᾳ, πάντες δὲ ἐδυστύχησαν ἀποβαλόντες ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πατρίδι κτήματα λαμπρά, τὰ ὅποια δὲν ἀνεπλήρωσαν βεβαίως αἱ παραχωρηθεῖσαι εἰς αὐτοὺς περὶ τὴν Κύζικον γαῖαι.

Τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἰωάννην ἀδήλον ἂν ἠκολούθησαν καὶ ἄλλοι τῆς Κύπρου ἐπίσκοποι, πιθανὸν ὅμως ὅτι οἱ πλεῖστοι ἔμειναν ἐν Κύπρῳ μετὰ τῶν ἐναπολειφθέντων κατοίκων, οὓς ἐκυδέρνων πνευματικῶς μέχρι τῆς τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἐπιστροφῆς. Ἰνα δὲ ὁ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ αὐτοκράτορος καταφυγὼν μετὰ τοῦ οἰκείου λαοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου μὴ ἀπολέσῃ τὰ τοῦ θρόνου αὐτοῦ ἀρχαῖα προνόμια, ὁ Ἰουστινιανὸς ἀνεγνώρισεν αὐτὰ καὶ ἐπὶ τῆς νέας ἐδρας αὐτοῦ, τουτέστι τῆς νέας Ἰουστινιανουπόλεως, τὴν ὁποίαν οὐ μόνον ὠνόμασεν ἀρχιεπισκοπὴν αὐτοκέφαλον, ἀλλὰ καὶ πάσας τὰς ἐκκλησίας τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ αὐτὴν τὴν μητρόπολιν τῆς Κυζίκου ὑπέταξεν ὑπὸ τὴν νέαν αὐτὴν πόλιν, διατάξας ἵνα ὁ Νέας Ἰουστινιανουπόλεως χειροτονῇ πάντας τοὺς ἐπισκόπους αὐτῶν καὶ αὐτὸν τὸν μητροπολίτην Κυζίκου· ταῦτα δὲ μετ' ὀλίγον ἐκύρωσε καὶ ἡ τότε ἐν Τρούλλῳ συγκροτηθεῖσα πενθέκτη οἰκουμένη συνόδος διὰ τοῦ 39 αὐτῆς κανόνος ἔχοντος οὕτως:

«Τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν Ἰωάννου, τοῦ τῆς Κυπρίων νήσου προέδρου, ἅμα τῷ οἰκίῳ λαῷ, ἐπὶ τὴν Ἑλλησπόντιον ἐπαρχίαν, διὰ τε τὰς βαρβαρικὰς ἐφόδους, διὰ τε τὸ τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερωθῆναι δουλείας καὶ καθαρῶς τοῖς σκήπτροις τοῦ χριστιανικωτάτου κράτους ὑποταγῆναι, τῆς εἰρημῆνης μεταναστάντος νήσου, προνοίᾳ τοῦ φιλανθρώπου θεοῦ καὶ μόχθῳ τοῦ φιλοχρίστου καὶ εὐσεβοῦς ἡμῶν βασιλέως, συνορῶμεν, ὥστε ἀκαινοτόμητα διαφυλαχθῆναι τὰ παρὰ τῶν ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον συνελθόντων θεοφόρων πατέρων τῷ θρόνῳ τοῦ προγεγραμμένου ἀνδρὸς παρασχεθέντα προνόμια, ὥστε τὴν νέαν Ἰουστινιανουπόλιν τὸ δίκαιον ἔχειν τῆς Κωνσταντιῶν πόλεως, καὶ τὸν ἐπ' αὐτῇ καθιστάμενον θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον πάν-

των προεδρεύειν τῶν τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας καὶ ὑπὸ τῶν οἰκείων ἐπισκόπων χειριτονεῖσθαι κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν· Τὰ γὰρ ἐν ἐκάστη ἐκκλησίᾳ ἔθη καὶ οἱ θεοφόροι ἡμῶν πατέρες παραφυλάττεσθαι διεγνώκασιν, τοῦ τῆς Κυζικηνῶν πόλεως ἐπισκόπου ὑποκειμένου τῷ προέδρῳ τῆς εἰρημένης Ἰουστινιανου· πὺλως, μιμήσει τῶν λοιπῶν ἀπάντων ἐπισκόπων, τῶν ὑπὸ τὸν λεχθέντα θ. υφ. λέσταντον πρόεδρον Ἰωάννην, ὑφ' οὗ, χρείας καλούσης, καὶ ὁ τῆς αὐτῆς Κυζικηνῶν πόλεως ἐπίσκοπος χειροτονηθίσεται.» (α)

(α) Ὁ κ. Σάθας παρατιθέμενος καὶ τοῦτον τὸν κανόνα ἐν τῷ εἰρημένῳ προλόγῳ αὐτοῦ ἐπιφέρει παρατηρήσεις τινάς, ὅτι ἐσφαλμένως ἐπονομάζουσιν τινες τὴν Κύπρον δευτέραν Ἰουστινιανὴν, καὶ νέαν Ἰουστινιανὴν, διότι δευτέρα Ἰουστινιανὴ εἶναι τὰ (ὕλπανα, πόλις τῆς Μακεδονίας, νέα δὲ Ἰουστινιανὴ ἡ Καρχηδὼν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἡ Κύπρος, τῆς ὁποίας ὁ ἀρχιεπίσκοπος δέον νὰ τιτλοφορῇται νέας Ἰουστινιανουπόλεως. Ορθόταται αἱ παρατηρήσεις αὗται, ἀλλὰ τὸν τίτλον νέας Ἰουστινιανῆς φέρουσι μέχρις ἡμῶν οἱ ἀρχιεπίσκοποι Κύπρου οὐχὶ ἀγνοοῦντες ὅτι ἀκριβῶς νέας Ἰουστινιανουπόλεως πρέπει νὰ τιτλοφορῶνται, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποφύγῃσι πιθανῶς τὸ πολυσύλλαβον τῆς λέξεως Ἰουστινιανουπόλεως. Καὶ χάριν μὲν τῆς ἀκριβείας καὶ πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως καλὸν θὰ ἦτο ἂν διωρθώνετο ὁ τίτλος, ἀλλὰ καὶ ἂν μεῖνῃ ὡς ἔχει νῦν, νομίζομεν ὅτι δὲν ἰσχύει νὰ διαφείρῃ, ὡς λέγει ὁ κ. Σάθας, οὔτε τοὺς συνοδικοὺς κανόνας οὔτε τὰς ἱστορικὰς παραδόσεις, τῶν ὁποίων τὸ κύρος καὶ τὴν ἀκρίβειαν οὐδεὶς ποτε διεφίλονεῖκε. Πλείονος χάριτας θὰ ὠμολογοῦμεν τῷ κ. Σάθᾳ ἂν ἐξηκριβύσῃ ἱστορικῶς ἢ ἄλλως πως τίς εἶναι αὕτη ἡ πόλις, ἣν ἀνομάζει ὁ κανὼν νέαν Ἰουστινιανούπολιν· δὲν κινεῖ ὅμως τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀλλ' ἀκολουθῶν ἀπεριέργως, παρὰ τὴν συνήθειάν του, τοὺς ἐρμηνευτὰς τῶν κανόνων ἐκλαμβάνει καὶ οὗτος ὡς ἀποδιδόμενον τὸ ὄνομα τοῦτο εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου· ἀλλὰ διατὶ ὁ κανὼν ὠνόμασεν οὕτω τὴν Κύπρον εἴτε τὴν ἐκκλησίαν αὐτῆς οὔτε αὐτὸς οὔτε οἱ ἐρμηνευταὶ ἐξηγοῦσιν· ἐν ὑποσημειώσῃ δὲ μόνον ἀρκεῖται νὰ εἴπῃ ὅτι «κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οὕτως ἐπωνομάσθη καὶ ἡ ἐν Ἑλλησπόντῳ πόλις, ἐν ᾗ συνακρίσθησαν οἱ ἐκ Κύπρου μετανάσταται», ὅπερ καὶ μόνον εἶναι τὸ ἀληθές, ὡς αὐτίκα θέλομεν ἰδεῖ. Ὁ δὲ Ἱεροσολύμων Δοσίθεος (Δωδεκαβ. βιβλ. ε' κεφ. τ.) σημειοῖ ὅτι ὁ Βαλασαμὼν ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ 30 κανόνος τῆς ἐν Τρούλῳ συνόδου λέγει ὅτι τὴν Σαλαμίνα εἴτε Κωνσταντίαν (ἣτις νῦν λέγεται Ἀμμόχωστος) Ἰουστινιανὸς ὁ Πινότημης ἀνακαινίσας εἰς κάλλος, ὠνό-

Πότε ἐπανῆλθον εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν οἱ μεταναστεύσαντες Κύπριοι δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστόν. Κατὰ μὲν τὸν Κων-

μασε Νέαν Ἰουστινιανήν. Ἄλλ' ὁ Βαλσαμῶν οὐδὲν τοιοῦτο λέγει οὔτε ἐν τῷ 30 οὔτε ἐν ἄλλῳ κανόνι· ἀλλὰ καὶ ἂν ἔλεγε τοῦτο ὁ Βαλσαμῶν ἄνευ ἀποδείξεως, δὲν ὅα εἶχεν οὐδὲν κῦρος· ἄπορον δὲ πόθεν παρέλαβε τοῦτο ὁ ἀοίδιμος Δοσίθεος. Τὸ κακὸν εἶναι ὅτι παρὰ τοῦ Δοσιθέου παρέλαβον αὐτὸ ἀδασανίστως καὶ οἱ ἐκδότης τοῦ Πηθαλλίου (Νικηδόχμος καὶ....) καὶ ἐσημείωσαν καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ 8 κανόνος τῆς Γ' οἰκουμενικῆς συνόδου, καὶ ἐντεῦθεν ἐγενικευθῆ καὶ ἐπικρατεῖ σήμερον παρὰ πολλοῖς ἡ ἀνυπόστατος αὕτη παράδοσις. Ἐκ τῆς αὐτῆς δὲ πηγῆς, φαίνεται, ἀρυσάμενος καὶ ὁ κ. Α. Σακελλάριος ἔγραψεν ἐν τοῖς Κυπριακοῖς αὐτοῦ ὅτι ἀπὲρ τῶν βυζαντινῶν καὶ μάλιστα Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ρινομητήτου πολὺ ἐλαμπρύνθη (ἡ Ἀμμόχωστος) ἐξ οὗ καὶ νέα Ἰουστινιανὴ ἐκλήθη». Οὐ μόνον δὲ τῶν ἡμετέρων, ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης σοφῶν τινες παρεδέχθησαν τὴν ἀδόξιμον ταύτην παράδοσιν. Ὁ δὲ Κυπριανὸς (Ιστορ. Κυπρ. σελ. 108), ἐπιφυλακτικώτερον ἐκφραζόμενος περὶ τούτου, λέγει ἐὸ Ἰουστινιανὸς, κατὰ τὴν συνθήκην, ἐπειδὴ ὥριζε τὸ ἥμισυ τῶν εἰσοδημάτων τῆς νήσου, συμπεραίνεται νὰ ἔστειλε καὶ νὰ ἀνεκαίνισε τὴν Κωνσταντιᾶν φθαρθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Μωαβία, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὴν νέαν Ἰουστινιανούπολιν εἰς τὸ ὄνομά του.» — Τὸ καὶ ἡμᾶς σφόδρα ἐπέχομεν περὶ τῆς πραγματικότητος τῆς ἀνωτέρω παραδόσεως καὶ τῆς εἰκασίας τοῦ Κυπριανοῦ. Ἐπόμενοι δὲ τῇ γνώμῃ τοῦ σοφοῦ Λεκιέν καὶ τῷ ἡμετέρῳ Κ. Παπαρηγοπούλῳ (Ιστορ. τοῦ ἑλλήν. ἔθνους Τόμ. 3 σελ. 353) παραδεχόμεθα ὅτι νέαν Ἰουστινιανούπολιν ὁ κανὼν οὐδεμίαν ἄλλην ὀνομάζει ἢ τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ κτισθεῖσαν πόλιν, ἐν ᾗ συνωκίσθησαν οἱ ἐκ Κύπρου μετανάστες· οὐδὲ δυνάμεθα ὅλως νὰ παραδεχθῶμεν τὴν ἀπόφασιν τῶν ἐρμηνευτῶν τῶν κανόνων καὶ τῶν ἐπομένων αὐτοῖς, οἵτινες παρενόησαν καὶ παρηρμήνευσαν τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ κανόνος, παρεβίβασαν δὲ καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὀνόματος Ἰουστινιανοῦ ΠΟΛΙΣ. Ὅσον ἡμεῖς γινώσκομεν, οὐδαμοῦ ποτε ἐπαρχία τις ἢ νῆσος, ἢ ἐκκλησία ὀνομάσθη πόλις, ὅσον δὲ δυνάμεθα κρίναι οὐδὲ εἶναι δυνατόν εὐλόγως νὰ ὀνομασθῇ. Διὰ τοῦτο νὰ μὴ παραδεχθῶμεν τὸ φυσικώτερον καὶ τῇ ἱστορίᾳ μᾶλλον συνᾶδον; Καὶ ἂν ἦτο ἡ Κύπρος εἴτε πόλις τις αὐτῆς, διὰ τοῦτο καὶ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐκ τῆς ἑλλησποντιᾶς μετοικεσίας ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου νὰ μὴ τηρήσῃ ἐν τῇ κλήσει καὶ τῇ ὑπογραφῇ αὐτοῦ τὸν τίτλον νέας Ἰουστινιανουπόλεως, ὃν καὶ μόνον εἶχεν ἐφ' ὅσον ἦν μετανάστης; Ὅτι δὲ δὲν ἐτήρησεν αὐτὸν βεβαιεῖται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς ἐν Τρούλλῳ συνόδου καὶ τῆς μετ' αὐ-

σταντίνον Πορφυρογέννητον ἢ ἐπάνοδος ἐγένετο μετὰ ἐπτὰ ἔτη ἀπὸ τῆς ἐκ Κύπρου μεταναστεύσεως ἐπ' αὐτοῦ τοῦ 'Ιουστινιαν-

τὴν Ζ' οἰκουμενικῆς συνόδου. Ἐν μὲν ταῖς ὑπογραφαῖς τῶν πατέρων τῆς ἐν Τρούλλῳ συνόδου (ἐπὶ τῆς μετοικεσίας, ἀναγινώσκομεν «Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος νέας 'Ιουστινιανουπόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα.» (ἐν παρόδῳ δὲ εἰρήσθω ὅτι ἡ ὑπογραφή αὕτη κεῖται ἀμέσως μετὰ τὰς ὑπογραφὰς τῶν πατριαρχῶν). Ἐν δὲ ταῖς ὑπογραφαῖς τῶν πατέρων τῆς Ζ' οἰκουμενικῆς συνόδου (786) ὅτε ὁ Κύπρου οὐκέτι ἦν μετανάστης, ἀλλ' εἶχεν ἐπανελθεῖ εἰς τὴν Κύπρον, ἀναγινώσκομεν «Κωνσταντίνος ἐπίσκοπος Κωνσταντίας τῆς Κυπρίων νήσου. . . ὑπέγραψα χειρὶ ἐμῇ.» καὶ ἐν ἄλλῳ τόπῳ «Κωνσταντίνος ἐλὲν Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κυπρίων νήσου. . . ὁρίσας ὑπέγραψα.» Ἐτηρήθη δὲ μέχρις ἡμῶν ὡς ψιλὸς τίτλος μόνον ἐν τῇ λεγομένῃ φήμῃ τοῦ ἀρχιεπισκόπου, καί τοις ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τίτλοις καὶ προσαγορεύσεσιν εἰς ἀνάμνησιν ὅτι ἦν ποτε, ὅτε ἦν νέας 'Ιουστινιανουπόλεως, ἀπαλλάκτως ὡς ἐτηρήθησαν καὶ πολλοὶ τίτλοι ψιλοὶ ἐν ταῖς φήμαις τῶν πατριαρχῶν 'Αλεξανδρείας, 'Αντιοχείας καὶ 'Ιεροσολύμων.

'Αλλὰ καὶ ἐκ τῆς τήξεως καὶ συνθήκης τῶν ὀνομάτων τοῦ κανόνος συνάγεται ἐναργῶς ὅτι 'Ιουστινιανούπολιν ἔκρινεν ὁ κανὼν μόνην τὴν ἐν 'Ελλησπόντῳ πόλιν. Ἀμέσως ἐν ἀρχῇ ὁ κανὼν πρὶν ἢ ποιήσῃται μνείαν τῆς μεταναστεύσεως τοῦ ἐπισκόπου 'Ιωάννου χρονικῇ ἀκριβεῖα χρώμενος ὀνομάζει αὐτὸν τῆς Κυπρίων νήσου πρόεδρον, οἷος ἦν πράγματι πρὶν ἢ μεταναστεύσῃ· μετὰ δὲ τὴν μνείαν τῆς μεταναστεύσεως καὶ τῆς ἐν 'Ελλησπόντῳ ἀποκαταστάσεως αὐτοῦ, οὐκέτι καλεῖ αὐτὸν πρόεδρον τῆς Κυπρίων νήσου, διότι τότε οὐκ ἦν τοιοῦτος καθὼ ἐκλελοιπώς τὴν νήσον ταύτην· ἀλλ' οὐδὲ νέας 'Ιουστινιανουπόλεως καλεῖ αὐτὸν, διότι δὲν εἶχεν ἔτι κυρωθῇ αὐτῷ ὁ θρόνος τῆς νέας 'Ιουστινιανουπόλεως, κυροῦται δὲ νῦν διὰ τοῦ κανόνος τούτου· διὰ τοῦτο ἡ σύνοδος ἀφαιρουμένη ἀπ' αὐτοῦ τὸν τίτλον τοῦ προέδρου τῆς Κυπρίων νήσου, καὶ μὴ ἔχουσα τί ὀνομάσῃ αὐτὸν, μεταβάλλει ἀπὸ τοῦ προσώπου εἰς τὴν πόλιν ἢ πρῶτον παρῆγει τὸ δίκαιον τῆς Κωνσταντινέων πόλεως, καὶ μετὰ ταῦτα τῷ ἐπ' αὐτῇ καθισταμένῳ δίδωσι τὴν πρεδρείαν πάντων τῶν τῆς 'Ελλησποντίων ἐπαρχίας ἐπισκόπων· λέγει δὲ τὸν ἐπ' αὐτῇ (τῇ νέᾳ 'Ιουστινιανουπόλει) καθεστάμενον οὐχὶ καθιστηκότα, οὔτε καταστάντα ἢ κατασταθέντα, ἀλλὰ νῦν, νῦν ἐκαστάμενον· Θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον, ἀπλῶς ἐπίσκοπον, ἄνευ τίτλου ἐπαρχίας τόγε νυνὶ, δηλονότι πρὶν ἔτι κυρωθῇ αὐτῷ ὁ τῆς 'Ιουστινιανουπόλεως θρόνος· προεδρεύειν δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν ὅτε δίδεται αὐτῷ ὁ θρόνος τῆς 'Ιουστινιανουπόλεως καὶ τὰ δίκαια τῆς Κωνσταντινέων πόλεως· καὶ προεδρεύῃ λοιπὸν οὐχὶ ὁ Κύπρου, ἀλλ' ὁ νέας 'Ιου-

νοῦ, καθ' ἃ δὲ εἰκάζει ὁ Λεκιὲν ἐγένετο βραδύτερον ἐπὶ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου ἢ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου ἐ τοῦ ἐπι-

στινιανουπόλεως, διότι τότε Κύπρου δὲν ὑπῆρχεν οὔτε πράγματι οὔτε ὀνόματι, ἀλλὰ ὑπῆρχε πρῶην μὲν Κύπρου, τότε δὲ πράγματι καὶ ὀνόματι καθίστατο Ἰουστινιανουπόλεως.

Μεταβαίνοντες εἰς ἕτερον ζήτημα παρατηροῦμεν ὅτι τὸ χωρίον τοῦ κανόνος τούτου, ὅπερ ἐν ταῖς πλείσταis ἐκδόσεis ἀναγινώσκεται ἀτὸ δίκαιον ἔχειν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐν τῷ Ἀμερβαχιανῷ χειρογράφῳ κώδικι ἀναγινώσκεται ἀτὸ δίκαιον ἔχειν τῆς Κωνσταντινέων πόλεως, ἣν ἀνάγνωσιν ὡς τὴν ἀληθῆ καὶ γνησίαν (*veram ac genuinam*) παραδέχεται καὶ διὰ μακρῶν ὑποστηρίζει ὁ Βευερέγιος. Ἐκλαμβάνων δὲ τὸ «Κωνσταντινέων πόλις» ταυτὸν τῷ «Κωνσταντία», καὶ ἀποδεικνύων ὅτι οὐδέποτε καλεῖται οὕτως ἡ Κωνσταντινούπολις, λέγει ὅτι ἐκ τῆς ἀναγνώσεως ταύτης ἐξίχεται εὐκόλως λαμπροτέρα ἡ ἔννοια. Ἐρμηνεύων δὲ τὸν κανόνα ἀναπτύσσει τὸ εἰρημένον χωρίον οὕτω: διὰ τοῦτου τοῦ κανόνος ὠρίσθη ἵνα ὁ Ἰωάννης καὶ ἐν Ἑλλησπόντῳ τὰ αὐτὰ κατέχῃ προνομία, ὅτινα ἐν Κύπρῳ πρότερον ἐσχέκει. Τούτῳ ἔπεται καὶ ὁ Βανδούριος, ὅστις παραδεξιόμενος ἀδιστάκτως τὴν Ἀμερβαχιανὴν ἀνάγνωσιν εἰσέγαγεν αὐτὴν εἰς τὸ κείμενον τοῦ κανόνος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ «περὶ διοικήσεως τοῦ κράτους» βιβλίου Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, καὶ μετέφρασε λατινιστὶ «*usque nova justinianopolis jus habeat Constantiensium civitatis*», ἐν δὲ ταῖς εἰς τὸ εἰρημένον βιβλίον σημειώσεis αὐτοῦ διὰ τῶν αὐτῶν λέξεων μεταφράζων τὸ χωρίον, προστίθῃσιν ὡς ἐπεξήγησιν τοῦ *Constantiensium civitatis* τὸ *sive Constantiae* (εἴτε Κωνσταντίας), μεθ' ὃ ἄρχεται τῆς σημειώσεως οὕτω: αὐτίως ἔχει ἐν τῷ χειρογράφῳ κώδικι ἡμαρτημένως δὲ ἐν τοῖς ἐκδεδομένοις ἀτὸ δίκαιον ἔχειν τῆς Κωνσταντινουπόλεως κτλ. Ὁ βουλούμενος ἰδεῖν εἰς πλάτος τοὺς λόγους δι' ὧν ὑποστηρίζει τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην ὅ,τε Βευερέγιος καὶ ὁ Βανδούριος, ἀναγνώτῳ τὴν σημείωσιν τοῦ δευτέρου ἐν ταῖς αὐτοῦ *Animadversiones in librum Constantini Porphyrogenniti de administrando imperio*. Πρὶν ἢ ἐντύχωμεν τῇ εἰρημένῃ σημειώσει τοῦ Βανδουρίου, ἐντυχόντες τῇ «Συλλογῇ πάντων τῶν ἱερῶν καὶ θείων κανόνων» τῇ ὑπὸ Ἀγαπίου ἱερομονάχου τοῦ Πελοποννησίου ἐκδοθείσῃ Ἐνετίῃσι 1787, ἀνέγνωμεν ἐν αὐτῇ τὸ περὶ αὐτοῦ λόγου χωρίον ἔχον οὕτω ἀτὸ δίκαιον ἔχειν τῆς Κωνσταντινέων πόλεως. Ἐν δὲ τῷ ὑπὸ Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ ἐκδοθέντι «Συντάγματι τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων», ἐν τῇ εἰς τὸν κανόνα τοῦτον ἐρμηνείᾳ τοῦ Βαλασμῶνος εἶδομεν ἐν σημειώσει τὴν αὐτὴν γραφὴν οὕτω «τῆς Κωνσταντινέων πόλεως Χ Τρ.» ὃ ἐστὶ χιμρόγρα-

κληθέντος Κοπρωνίου (720—747), ὅτε ἀνακτῆθη ἐν μέρει τοῦλάχιστον ἡ πολυπληθὴς Κύπρος. Ἄλλ' ὁ Σάβας ἀναφέρειν τὰ ὑπὸ τοῦ Πορφυρογεννήτου ἱστορούμενα, τὴν μὲν χρονολογίαν παρδέχεται, ὅτι δὲ τότε ἐβασίλευεν εἰσέτι ὁ Ἰουστινιανὸς ἀποδεικνύει ἱστορικὸν σφάλμα τοῦ Πορφυρογεννήτου, διότι ὁ Ἰουστινιανὸς ἀπὸ τοῦ 695 ἐκπτωτος γενόμενος τοῦ θρόνου, ὅτε καὶ ἐρρινοτομήθη, διετέλει ἐξόριστος εἰς Χερσῶνα μέχρι τοῦ 705, διεδέχθη δὲ αὐτὸν ὁ στρατηγὸς Λεόντιος, καὶ μετ' ὀλίγον ἀνηγορεύθη βασιλεὺς ὁ ναύαρχος τῶν Κιβυρραιωτῶν Ἀψίμαρος, μετονομασθεὶς Τιθέριος Β', ὅστις ἅμα τῇ ἐνθρονίσει αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπεμψε κατὰ τῶν Ἀράβων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἡράκλειον, ὅστις τὸ πῦρ καὶ τὸν σῆμα φέρον εἰσήλασε νικητὴς εἰς Σαμόσατα, ἐρόντισε πολλὰς χιλιάδας ἐχθρῶν καὶ κατετίχθη αὐτοὺς ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ Κιλικίᾳ (700). Κατὰ ταύτην λοιπὸν τὴν ἐποχὴν πιθανῶς, ἢ κατὰ τὸ 747 ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ ἐ ἀνακτιθεῖστος καὶ τῆς Κύπρου ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν ἐπανέλαμψαν καὶ οἱ εἰς Ἑλλησπόντον μεταναστεύσαντες Κύπριοι μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου αὐτῶν, ὅστις ἀποκατασταθεὶς αὐθις εἰς τὸν θρόνον τῆς Κύπρου διστελεῖ ἀσχῶν αὐτοῦ τὰ ἀρχαῖα προνόμια τῆς ἀρχιεπισκοπῆς αὐτοῦ, αἱ δὲ ἐπισκοπαὶ τοῦ Ἑλλησπόντου ἀπεδόθησαν αὐθις εἰς τοὺς ἀρχαίους αὐτῶν θρόνους, καὶ ἐτέλουν ὡς καὶ πρότερον ὑπὸ τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅφ' ὃν τελοῦσι μέχρι τῆς σήμερον.

Καταστραφεῖς, ὡς εἴρηται, τῆς Κωνσταντίας, ὁ ἀρχιεπίσκοπος μετὰ τὴν ἐξ Ἑλλησπόντου ἐπιστροφὴν ἀποκαταστάθη εἰς τὴν πλησίον αὐτῆς καμένην Ἀρσινόην (νῦν Ἀμμόχωστον)

φον Τραπεζούντος. Ἐπὶ τῇ βίβλῃ δὲ τῶν ὅντων τούτων κατέκειτο καὶ ἄλλων ἐσωτικῶν ἀποδείξεων τοῦ κανόως ὑπεστηρικτῶν κατὰ πρῶτον τὴν ἀνέγνωσιν «Κωνσταντινῶν πόλεως» ἐναντίον τῆς ἐν ταῖς ἄλλαις ἐδόσεις: «Κωνσταντινουπόλεως» ἐν τῷ περιθλάφ «Μέντιμ» (Τομ. δ'. σελ. 462) νῦν δὲ ὑπὸ τῆς τοῦ Βανδουρίου σημειώσεως ἔτι μᾶλλον ἐνισχυθέντες ἐν τῇ περὶ τῆς γενεστικῆς τῆς ἀναγκώσεως παύσης ὑδὲρ ἐντολήταται νὰ εἰσὼν γόμεν αὐτὴν καὶ εἰς τὸ καίμενον τοῦ κανόως ἔκταται.

ἀποθέμενος δὲ τὸν τίτλον Ἰουστινιανουπόλεως ἀνέλαβεν αὐθις τὸν ἀρχαῖον τίτλον *Κωνσταντίας* εἴτε *Κύπρου* χρώμενος ἀδιαφόρως ὅτε μὲν τούτῳ ὅτε δὲ ἐκεῖνῳ, ὡς φαίνεται ἐν ταῖς ὑπογραφαῖς τῶν πατέρων τῆς Ζ' οἰκουμενικῆς συνόδου. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἀποθέμενος καὶ τὸν τῆς Κωνσταντίας ἐτήρησε μόνον τὸν τῆς Κύπρου καὶ τούτῳ χρῆται μέχρι τοῦ νῦν ἐν τῇ ὑπογραφῇ αὐτοῦ, σπανιώτατα δὲ καὶ μόνον ἐν ἐπισήμοις ἐγγράφοις ὑπογράφεται ἀρχιεπίσκοπος Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου. Ἐν δὲ τῇ προμετωπίδι τῶν ἐπιστολῶν ἐπιγράφει τὸν ἐξῆς τίτλον «Σωφρόνιος ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου». Διὰ τοῦ αὐτοῦ δὲ τίτλου προσαγορεύουσι τὸν ἀρχιεπίσκοπον ὅ,τε πατριάρχαι ἐν τοῖς πρὸς αὐτὸν γράμμασι, καὶ πάντες οἱ προϊστάμενοι τῶν ἐκκλησιῶν αὐτοκεφάλων καὶ μὴ.

Ἐν Ἀρσινόῃ διετέλει ἐδρεῦν ὁ ἀρχιεπίσκοπος μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΓ' αἰῶνος (1215), ὅτε ὁ θρόνος τῆς ἀρχιεπισκοπῆς μετηνέχθη ὑπὸ τῶν Λατίνων εἰς Λευκωσίαν.

ΑΙΩΝ Η'—ΙΒ'.

Οἱ Κύπριοι κατὰ τῶν εἰκονομάχων.—Καθαίρεισι τοῦ ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος.—Μοραστήρια ὀρθοδόξων ἐν Κύπρῳ.

Ἀπὸ τῆς ἐν Ἀρσινόῃ ἐγκαταστάσεως τοῦ ἀρχιεπισκόπου μέχρι τέλους τοῦ ΙΒ' αἰῶνος στερούμεθα εἰδήσεων περὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς Κύπρου· τὰ μόνα δὲ ἅπερ εὑρομεν ἐν ταῖς ὀλίγοις βοηθήμασιν ἡμῶν εἰσὶ τὰ ἐξῆς. Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Κοπρωνύμου, ὅτε κατεδιώκετο ἡ τῶν ἱερῶν εἰκόνων προσκύνησις, ἐξόχως συνηγόρησεν ὑπὲρ αὐτῶν Γεώργιος ὁ Κύπριος, ὅστις πιθανῶς ἦν καὶ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου· διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκροτηθεῖσα σύνοδος τῶν εἰκονομάχων (754) ἀναθεματίσασα πρῶτον τὸν πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Γερμανὸν προσέθηκε «Γεωργίῳ τῷ ὁμολο-

φρονι αὐτοῦ καὶ φαλσευτῇ τῶν πατρικῶν διδασκαλιῶν ἀνάθε-
μα· ἀπ' ἐναντίας δὲ τῷ αὐτῷ Γεωργίῳ καὶ τῷ ἁγίῳ Ἰωάννῃ
τῷ Δαμασκηνῷ ὑπὸ τῶν πατέρων τῆς Ζ' οἰκουμένης συνόδου
(786) ἐξεφωνήθη α' Ἰωάννου καὶ Γεωργίου αἰώνια ἡ μνήμη(α).
Ἐν τῇ συνόδῳ ταύτῃ παρουσιάσας καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου
Κωνσταντῖνος μετ' ἄλλων πέντε ἐπισκόπων ἐκ Κύπρου εὐ-
γλώττως συνηγόρησε καὶ αὐτὸς ὑπὲρ τῶν ἱερῶν εἰκόνων, ὡς
φαίνεται ἐν ταῖς πράξεσι τῆς αὐτῆς συνόδου.

Παρὰ τοῦ Βαλσαμῶνος (β) μανθάνομεν ὅτι περὶ τὰ μέσα
τοῦ 16' αἰῶνος, ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ,
ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Ἰωάννης μετὰ συνόδου ἑνδεκα ἐπισκό-
πων καθεῖλε τὸν ὁμώνυμον αὐτῷ ἐπίσκοπον Ἀμαθοῦντος, ἀ-
ναγνωσθέντος δὲ τοῦ ἐγγράφου τῆς καθαιρέσεως ἐπὶ τοῦ βασι-
λικοῦ βήματος ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Λουκάς ὁ
Χρυσοβέργης μετὰ τῆς ἱερᾶς συνόδου καὶ τῆς συγκλήτου ἀπε-
φάνετο ἄκυρον τὴν καθάιρσιν, διότι δὲν συνεκλήθη ὅλη ἡ σύ-
νοδος τῆς τῶν Κυπρίων ἐκκλησίας ἢ τοῦλάχιστον οἱ πλείονες
τῶν ἐπισκόπων αὐτῆς, καὶ διότι ὁ ἀρχιεπίσκοπος δὲν ἦτο ἐπέ-
κεινα τῶν δώδεκα ἐπισκόπων, ἀλλὰ συνεπλήρου αὐτὸς τὸν ἀ-
ριθμὸν τῆς δωδεκάδος. Περιττὸν νὰ παρατηρήσωμεν ἐνταῦθα
κατὰ πόσον εἶχε δίκαιον ὁ Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ τῶν εἰ-
ρημένων λόγων βασιζόμενος, νὰ ἀκυρώσῃ τὴν ὑπὸ δώδεκα ἐπι-
σκόπων ἐν οἷς καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος γενομένην καθάιρσιν.

Καθίδρυσις μοναστηρίων ἐν Κύπρῳ.

Ἡ ὑπαρξίς μοναχῶν ἐν Κύπρῳ ἀνάγεται εἰς τοὺς πρώτους
αἰῶνας τοῦ μοναχισμοῦ, ἀλλ' ἡ ἵδρυσις τῶν ἐν αὐτῇ μοναστη-
ρίων εἶναι μεταγενεστέρα. Τὰ μέχρι τῆς σήμερον σωζόμενα μο-
ναστήρια τοῦ Κύκκου, τοῦ Μαχαιρᾶ καὶ τοῦ ἁγίου Νεοφύτου
συνέστησαν κατὰ τὸν 16' αἰῶνα. Τὸ μοναστήριον τοῦ Κύκκου
χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ

(2) Λεκιέν oriens christianus.

(β) Ῥωμαίνα εἰς τὸν 16' κανόνα τῆς ἐν Κερθαγένῃ συνόδου.

(1081—1118). Ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος ἐπιτρέψας τὴν ἰδρύσιν αὐτοῦ τῷ μοναχῷ Ἡσαΐα ἐδώρῃσατο αὐτῷ καὶ τὴν θεομητορικὴν εἰκόνα τὴν μέχρι νῦν ἐν αὐτῷ σωζομένην, καὶ διὰ πολλῶν δωρεῶν καὶ προνομίων ἐλευθερίας καὶ ἀσυδοσίας ἐπροίκισε· πάντα ὅμως τὰ κτιτορικὰ ἔγγραφα καὶ χρυσόβουλλα τοῦ μοναστηρίου ἕνεκα τῶν κατὰ καιροὺς ἐπισυμβάντων ἐμπρησμῶν αὐτοῦ ἀπωλέσθησαν, καὶ μόνον ἡ ἀγία εἰκὼν ἐσώθη χάρις εἰς τὴν ἰδιαιτέραν περὶ αὐτῆς πρόνοιαν τῶν μοναχῶν. Ἡ εἰκὼν αὕτη παριστᾷ τὴν θεοτόκον φέρουσαν τὸν Μονογενῆ αὐτῆς ἐν τῇ δεξιᾷ ἀγκάλῃ, καὶ θεωρεῖται κατὰ παράδοσιν ἔργον τοῦ ἀποστόλου Λουκᾶ. Κατὰ τινὰ παλαιὰν συνήθειαν τὸ ἄνω ἡμισυ τῆς εἰκόνης μένει διὰ παντὸς κεκαλυμμένον διὰ χρυσοῦ φάντου σκέπης καὶ οὐδενὶ ὁρατὸν — Ἡ συνήθεια αὕτη ἔχει βεβαίως τὸν λόγον αὐτῆς εἰς τὴν εὐλάβειαν τῶν χριστιανῶν, ὧν πολλοὶ δὲν κρίνονται ἄξιοι τῆς θεᾶς τῆς σεπτῆς ταύτης εἰκόνης—τὸ δὲ ἕτερον ἡμισυ καλύπτεται ὑπὸ ἀργυροῦ ἐπιχρῦσου ἐλάσματος προσηρμοσμένου τῇ εἰκόνι, ἐν ᾧ παρίσταται ἔκτυπον τὸ ὑπ' αὐτοῦ καλυπτόμενον μέρος τῆς εἰκόνης, ὥστε οὐδὲως φαίνεται ἡ κεχρωματισμένη εἰκὼν. Εἰς τὴν ἱερὰν ταύτην εἰκόνα τρέφουσιν ἀνέκαθεν μέγα σέβας οἱ εὐσεβεῖς, οἵτινες κατὰ τὰς θεομητορικὰς ἑορτὰς συντρέχοντες κατὰ χιλιάδας εἰς προσκύνησιν αὐτῆς ἀφειδῶς προσφέρουσι τὸν ὀβολόν των εἰς τὸ μοναστήριον. Ἐκ τῶν τοιούτων δὲ προσφορῶν καὶ ἀφιερωμάτων καὶ ἐκ τῆς δραστηριότητος τῶν ἐν αὐτῇ μοναζόντων οὐς μετὰ θάνατον κληρονομεῖ τὸ μοναστήριον, κέκτηται ἤδη μεγάλην περιουσίαν συνισταμένην πρὸ πάντων εἰς ἀκίνητα κτήματα ἀποφέροντα εἰς χρόνους εὐτυχεῖς εἰσόδημα οὐχὶ εὐκαταφρόνητον· διοικεῖται ὑπὸ ἐνὸς ἡγουμένου ἰσοβίου, ἐκλεγομένου μὲν ἐλευθέρως ὑπὸ τῆς ὀλομελείας τῶν μοναχῶν προδιβαζομένου δὲ εἰς τὴν ἡγουμενείαν ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου. Σήμερον προίσταται τοῦ Μοναστηρίου ὁ δραστήριος ἡγούμενος Σωφρόνιος, οἱ δὲ μοναχοὶ αὐτοῦ συμποσοῦνται εἰς 42.

Τὸ μοναστήριον τοῦ Μαχαιρᾶ ἐκτίσθη ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ (1144—1180). Δύο μοναχοὶ Ἰγνά-

τιος καὶ Προκόπιος ἀσκητεύοντες ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ Μαχαῖρᾶ, μεταβάντες εἰς Κωνσταντινούπολιν ἔλαβον χρυσόβουλλον γράμμα, δι' οὗ ἐπεχορηγήθησαν αὐτοῖς ἐτησίως πεντήκοντα νομίσματα τρικέφαλα (α) καὶ παντελὴς ἀσυδοσία εἰς τὴν οἰκοδομηθησομένην ἐπὶ τοῦ ὄρους μονήν. Ἐτι ζῶντος τοῦ Ἰγνατίου κατεστάθη ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου ὁ μοναχὸς Νεῖλος, ὅστις κατάρθωσε νὰ ἀναγνωρισθῇ τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Ταμασέων Νικητὰ σταυροπήγιον· μετὰ τοῦτο πέμψας μοναχοὺς εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς τὸν βασιλεύοντα Ἰσαάκιον τὸν Ἀγγελον ἔλαβε δεύτερον χρυσόβουλλον, δι' οὗ καὶ τὸ πρῶτον ἐπεκυρώθη καὶ κήπος ἐδωρήθη εἰς τὸ μοναστήριον ἐκ τῶν ἐν Λευκωσίᾳ λεγομένων βασιλικῶν· καὶ ὁ διαδεχθεὶς δὲ τὸν Ἰσαάκιον Ἀλέξιος Γ' ἐπικυρώσας τὰ προεκδομένα δύο χρυσόβουλλα ἐδωρήσατο αὐτῷ παντελῇ ἀτέλειαν καὶ ἐλευθερίαν μετὰ 24 παροίκων. Τὸ μοναστήριον τοῦτο ὑπέκυψε κατὰ καιροὺς εἰς διαφόρους περιπετείας καὶ σχεδὸν ἡρημώθη, ἀλλὰ πάλιν συνήκισθη καὶ ἤδη εὐημερεῖ ὁπωσοῦν ἔχον ἱκανοὺς ἀγροὺς καὶ ἀμπέλωνας αὐξανομένους ὁσημέραι διὰ τῆς δραστηριότητος τῶν ἐνασκουμένων μοναχῶν καὶ μάλιστα τοῦ ἡγουμένου. Κέκτῃται καὶ τοῦτο παντελῇ ἐλευθερίαν ἐν τῇ ἐσωτερικῇ αὐτοῦ διοικήσει, ἀριθμεῖ νῦν περὶ τοὺς 20 μοναχοὺς, τῶν ὁποίων ἡγουμενεὺς ὁ δραστήριος ἱερομόναχος Χριστοφόρος.

Τὸ μοναστήριον τοῦ ἀγίου Νεοφύτου τοῦ ἐγκλείστου ἐν Πάφῳ ἐκτίσθη ὑπ' αὐτοῦ περὶ τὸ 1160 ἐπὶ Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ ἢ, ὀρθότερον ἴσως, ἐπὶ Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου περὶ τὸ 1185· ἀνεγνωρίσθη καὶ τοῦτο σταυροπήγιον ὑπὸ τῶν ἀρχιεπισκόπων τῆς Κύπρου, ὑφ' ὧν τὴν προστασίαν διατελεῖ μέχρι σήμερον· ἀριθμεῖ περὶ τοὺς 10 μοναχοὺς κυβερνωμένους ὑπὸ ἡγουμένου. Ἀλλὰ μοναστήρια ὑποδεέστερα τῶν ἄνωθι καὶ ὑποτεταγμένα εἰς τὰς κατὰ τόπους μητροπόλεις εἶναι τὸ τῆς Χρυσορρηγατίσσης (μοναχ. 15) καὶ τὸ τῆς Τρωδιτίσσης (μο-

(α) Οὕτω καλοῦνται ἐν τῇ «τυπικῇ διατάξει τοῦ μοναχοῦ Νεΐλου», ἐξ ἧς ἡρῴσθημεν τὸ ἱστορικὸν τοῦ μοναστηρίου.

ναχ. 5) ἀμφοτέρω ὑποκείμενα εἰς τὸν μητροπολίτην Πάφου, τὸ τοῦ ἀγίου Παντελεήμονος τῆς Μύρτου (μοναχ. 8) καὶ τὸ τῆς Ἀχειροποιήτου (μοναχ. 5) ὑποκείμενα εἰς τὸν μητροπολίτην Κυρηνείας. Τὰ μοναστήρια ταῦτα μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς παρούσης ἐκατονταετηρίδος διετηροῦντο ἐν καλῇ καταστάσει, ἀπὸ δὲ τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως (1821) ἤρξατο ἡ παρακμὴ αὐτῶν, καὶ σήμερον ἔνεκεν ἀναργυρίας μάλιστα τὰ δύο πρῶτα τείνουσιν εἰς διάλυσιν καὶ παντελῇ ἐρήμωσιν.

Κατὰ τὸν μεσαιῶνα ὑπῆρχον καὶ ἐν Λευκωσίᾳ μοναστήρια ὀρθοδόξων τέσσαρα· τοῦ Πίπῃ, τοῦ Ἀνδρείου, τὰ Μάγκκανα καὶ τοῦ Σερέη Πλάτρων (α). Ἐν δὲ τῇ πρὸς τοὺς Κυπρίους ἐπιστολῇ τοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ (1223) ἀναφέρεται καὶ μονὴ καλουμένη τῶν Ἀψινθίων. Ὡσαύτως ὑπῆρχον καὶ μοναζουσῶν γυναικῶν μοναστήρια τέσσαρα· ἡ Παλλουριότισσα, τοῦ ἀγίου Μακεδονίου, τῶν ἀγίων Πάντων καὶ ἡ Φανερωμένη. Τὸ μοναστήριον τοῦ Πίπῃ ἐσώζετο μέχρι τοῦ 17 αἰῶνος, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ὁποίου ἐχρημάτισεν ἡγούμενος ἐν αὐτῷ ὁ λόγιος ἱερομόναχος Λεόντιος, βραδύτερον δὲ μετετράπη εἰς κατοικίαν τοῦ ἀρχιεπισκόπου οἷα διατελεῖ μέχρι τοῦ νῦν, ἡ δὲ ἐν αὐτῇ ἐκκλησία ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐκτίσθη ἐπὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Νικηφόρου, ὅστις ἔθηκε καὶ τὸν πρῶτον θεμέλιον λίθον, τῷ 1662, καθ' ἣν φέρει ἐπιγραφὴν ἄνωθεν τῆς δυτικῆς θύρας. Τὰ ἄλλα μοναστήρια διαλυθέντα κατὰ διαφόρους καιροὺς μετετράπησαν εἰς ἐνοριακὰς ἐκκλησίας, οἷα σήμερον ὑπάρχει ἡ Φανερωμένη καὶ ἄλλαι. Περὶ τῶν ἐπὶ τῆς φραγκοκρατίας ἰδρυθέντων λατινικῶν μοναστηρίων λέγομεν προσεχῶς.

(α) Οὕτως ὀνομάζεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Κύπρου ὑπὸ Κυπριανοῦ.

ΑΙΩΝ ΙΓ'.

*Ἡ Κύπρος ὑπὸ τῇ κυριαρχίᾳ τῶν Λουσινιαρῶν.—Ἐγκατάστασις λατίων καὶ ἄλλων ἐθναρίων ἐν Κύπρῳ.—
Θρησκευτικὴ πίσις τῶν ὀρθοδόξων, καὶ ὑποδούλωσις
τοῦ κλήρου ἡμῶν εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν ἐκκλησίαν.*

Μέχρι τέλους σχεδὸν τοῦ β' αἰῶνος ἡ Κύπρος διετέλει ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν βυζαντινῶν, ἡ δὲ ἐκκλησία αὐτῆς διέμενεν ἀνεξάρτητος· ἀλλ' ἡ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην πολιτικὴ ὑποταγὴ τῆς νήσου ὑπὸ τὸ σκῆπτρον βασιλέων ἐτεροδόξων, πρεσβευόντων τὰ δόγματα τῆς λατινικῆς ἐκκλησίας, συνεπήγαγε μετ' ὀλίγον καὶ τὴν ὑποταγὴν τῆς τέως ἀνεξαρτήτου ἐκκλησίας αὐτῆς ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας. Ἐν ἔτει 1191 ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Ριχάρδος ὁ Λεοντόθυμος στρατεύσας μετὰ πολυαριθμοῦ στόλου κατὰ τῶν Ἀράβων, οἵτινες εἶχον κυριεύσει αὖθις τὴν Παλαιστίνην, ὅτε ἔφθασε μεταξὺ Κρήτης καὶ Κύπρου διεσκεδάσθη ὑπὸ τρικυμίας ὁ στόλος αὐτοῦ· καὶ ἐπειδὴ ὁ τῆς Κύπρου δυνάστης Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς προσηνέχθη κακῶς πρὸς τοὺς ναυαγούς, ὁ Ριχάρδος ἀποβὰς εἰς τὴν νῆσον ἐκυρίευσεν αὐτὴν καὶ ἐξώσας τὸν Ἰσαάκιον ἐπώλησεν αὐτὴν εἰς τοὺς ἱππότες τοῦ τάγματος τῶν Ναϊτῶν (templiers), οἵτινες μὴ δυνάμενοι νὰ κατέχωσιν αὐτὴν μετὰ ἓν ἔτος ἀπέδωκαν πάλιν εἰς τὸν Ριχάρδον, οὗτος δὲ ἐπώλησεν αὐτὴν (1193) εἰς τὸν πρῶν βασιλέα τῶν Ἱεροσολύμων Γουτδὸν Λουσινιανὸν (de Lusignan), τοῦ ὁποίου οἱ διάδοχοι ἐκυριάρχησαν αὐτόθι μέχρι τοῦ 1489, ὅτε κληρονομήσαντες αὐτὴν οἱ Ἑνετοὶ κατεῖχον μέχρι τῆς κατακτήσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν (1571).

Ὁ Γουτδὸς μόλις ἓν ἔτος βασιλεύσας ἐν Ἱερουσαλὴμ εἶχεν αἰχμαλωτισθῇ (1187) ὑπὸ τοῦ κυριεύσαντος τὴν Παλαιστίνην σουλτάνου Σαλαχιδῖν, εἷτα δὲ ἐλευθερωθεὶς διέμενεν ἐν Τύρῳ μέχρι τοῦ 1193, ὅτε ἀγοράσας παρὰ τοῦ Ριχάρδου τὴν Κύπρον ἦλθεν εἰς αὐτὴν συνεπαγόμενος τριακοσίους εὐγενεῖς Γάλλους, διακοσίους σωματοφύλακας καὶ ἱκανὸν πλῆθος στρατιω-

των. Μετ' οὐ πολὺ συνέδραμον εἰς τὴν νῆσον καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐκ Παλαιστίνης, Φοινίκης καὶ τῶν ἄλλων περὶ τὴν νῆσον χωρῶν, εἰς διαφόρους φυλάς καὶ θρησκευτικὰς κοινωνίας ἀνήκοντες, ἦτοι Γεωργιανοὶ καὶ Σύροι ὀρθόδοξοι, Λατῖνοι, Ἀρμένιοι, Μαρωῖται, Κόπται καὶ Νεστοριανοί. Εἰς πάντας τούτους ἔδωκεν ὁ Γουίδος τόπους πρὸς κατοίκησιν καὶ συντήρησιν, καὶ ἐλευθερίαν νὰ κτίσωσιν ἐκκλησίας καὶ νὰ ἐνεργῶσι πάντα τὰ τῆς θρησκείας αὐτῶν ἀνεμποδίστως. Ἐκαστον δὲ ἔθνος κατὰ τὸ δόγμα αὐτοῦ εἶχε τὸν ἴδιον αὐτοῦ ἐπίσκοπον χειροτονούμενον καὶ ἀποστελλόμενον ὑπὸ τοῦ ὁμοδόξου αὐτοῦ πατριάρχου ἢ ἀρχιεπισκόπου. Ὑπερδὴ δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην οἱ Λατῖνοι ἔλαβον τὴν ἀνωτάτην ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν ἐν τῇ νήσῳ, πάντα τὰ εἰρημένα μὴ ὀρθόδοξα γένη ἐδικάζοντο ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῶν Λατίνων, εἰς δὲν ὑπέκειντο καὶ οἱ ἐπίσκοποι αὐτῶν μὴ ἔχοντες ἄλλην ἐξουσίαν ἢ τὸ διδάσκειν τὸν λαὸν αὐτῶν καὶ ἐκτελεῖν τὰ καθαρῶς χριστιανικὰ αὐτῶν χρέη.

Οἱ Ἀρμένιοι κατώκουν ἐν Λευκωσίᾳ μετὰ τοῦ ἑαυτῶν ἐπισκόπου, ὅστις ἀπεστέλλετο παρὰ τοῦ ἐν Ἀρμενίᾳ πατριάρχου. Ὑπάρχουσιν ἔτι καὶ νῦν ἐν Λευκωσίᾳ 20 οἰκογένειαι Ἀρμενίων ἔχοντες ἐν μοναστήριον καὶ ἐν αὐτῷ ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ ἐκκλησιαστικὸν προϊστάμενον ἓνα ἀρχιμανδρίτην ἀποστελλόμενον παρὰ τοῦ Ἀρμενίου πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων μεθ' ἐνὸς ἱερέως ἐκτελοῦντος χρεὶ ἐφημερίου· ἔχουσι δὲ καὶ ἄλλο μοναστήριον ἐκτὸς τῆς Λευκωσίας ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Μακαρίου τοῦ Ἀττάλου ἐπιλεγομένου, ὅπου κατοικοῦσι καὶ 6—8 οἰκογένειαι Ἀρμενίων, κατοικοῦσι δὲ καὶ ἐν Σκάλα Λάρνακος οἰκογένειαι 5.

Οἱ Μαρωῖται ἦσαν ἐν Κύπρῳ οἱ πολυπληθέστεροι πάντων τῶν ἄλλων γενῶν ἐκτὸς τῶν ἰθαγενῶν ὀρθοδόξων· κατώκουν δὲ ὀλίγοι μὲν ἐν Λευκωσίᾳ, ἐκτὸς δὲ αὐτῆς περὶ τὰ τριάκοντα χωρία. Ὁ ἐπίσκοπος αὐτῶν ἀπεστέλλετο παρὰ τοῦ ἐν τῷ Λιβάνῳ ἐδρεύοντος ἀρχιεπισκόπου, εἶχε δὲ ὑπ' ἑαυτῶν ἐν χωρίδιον ἰδιαίτερον καὶ τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ Ἀττάλου. Σήμερον οἱ ἐν Κύπρῳ Μαρωῖται συμποσοῦνται περὶ τὰς 160

—170 οἰκογενείας· αἱ 150 κατοικοῦσιν εἰς τέσσαρα χωρία ἔχοντα ἕκαστον μίαν ἐκκλησίαν καὶ ἓνα ἱερέα· ἔχουσι δὲ καὶ ἐν μοναστήριον ἐπ' ὀνόματι τοῦ προφήτου Ἡλία περικλείον τρεῖς μοναχοὺς καὶ ἓνα ἡγούμενον ἀποστελλόμενον κατὰ τριετίαν ἀπὸ τὸ Λιβάνιον ὄρος. Ἐν Λευκωσίᾳ κατοικοῦσι περὶ τὰς 80 ψυχὰς ἐκκλησιαζόμεναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Λατίνων, ὑπάρχουσι καὶ ἐν Λεμησῷ ὀλίγοι· ἐν δὲ τῇ πόλει Λάρνακι κατοικοῦσι καὶ περὶ τὰς 400 ψυχὰς, ἔχοντες ἰδιαίτερον παρεκκλήσιον καὶ ἱερέα. Πάντες οὗτοι ἐκκλησιαστικῶς ἐξαρτῶνται ἀπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τοῦ ἐν τῷ Λιβάνῳ ἐδρεύοντος, ὃν ἐν Κύπρῳ ἐπιτροπεύει ὁ ἐν Λάρνακι διαμένων ἐπίτροπος τοῦ Λατίνου πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων. Πάντες ἀνεξαιρέτως λαλοῦσι τὴν ἐπιχώριον νεοελληνικὴν γλῶσσαν, εἰς δὲ τὰς ἐκκλησιαστικὰς αὐτῶν ἀκολουθίας τηροῦσιν ἀνέκαθεν τὴν χρῆσιν τῆς συριακῆς. Οἱ ἐν τοῖς χωρίοις κατοικοῦντες μέχρι τοῦ 1840 ἔτους ἦσαν ὑποτελεῖς εἰς τὸν μητροπολίτην Κυρηνείας, ἔδιδον αὐτῷ τὰς συνήθεις ζητείας καὶ ἐλάμβανον παρ' αὐτοῦ τὰς ἀδείας τῶν γάμων, ἡμερολόγιον δὲ τῶν ἑορτῶν εἶχον ἐν χρήσει τὸ ἡμέτερον τῶν ὀρθοδόξων καὶ συνεώρταζον τὸ πᾶσχα μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἔκτοτε διὰ τῆς μεσολαβήσεως τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως, ἥτις ἔλαβεν αὐτοὺς ὑπὸ τὴν ἐαυτῆς προστασίαν, ἀπεχωρίσθησαν ἐντελῶς ἀφ' ἡμῶν ἀποδεξάμενοι συγχρόνως καὶ τὸ ἡμερολόγιον τῆς Λατινικῆς ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ δὲ καὶ παρὰ τοῖς Μαρωνίταις ἡ διὰ τοῦ ἁγίου μύρου χρῆσις τῶν πιστῶν εἶναι ἀποκλειστικὸν δικαιώμα τῶν ἐπισκόπων, διὰ τοῦτο καθ' ἐπταστίαν ἔρχεται ἐκ τοῦ Λιβάνου ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ χρίει τοὺς μὴ κεχρισμένους. Οἱ τῶν ἄλλων γενῶν ὀλίγιστοι ὄντες κατῴκουν ἐν Λευκωσίᾳ σήμερον ὅμως οὐδεὶς τοιοῦτος ὑπάρχει.

Μετὰ τοῦ Γουίδου ἡ ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἦλθεν εἰς Κύπρον καὶ ὁ κληρὸς ὁ λατινικὸς, ἦτοι τὸ ἱερατεῖον τῶν Λατίνων· ἐπὶ δὲ τῶν διαδόχων τοῦ Γουίδου (1197—1220) ἦλθον ἐκ Παλαιστίνης καὶ ἐξ Εὐρώπης πλῆθος ταγμάτων μοναχικῶν καὶ ἀποκατεστάθησαν εἰς τὴν νῆσον, ὅπου εὗρον μεγάλην περίθλαψιν παρὰ τῶν ὀρθοδόξων αὐτοῖς βασιλέων. Ἐκ Παλαιστίνης

ἦλθον καὶ ἀποκατεστάθησαν ἐν Λευκωσίᾳ οἱ μοναχοὶ τοῦ ὄρους Καρμῆλου, οἵτινες ἔφερον καὶ τὴν ἐπωνυμίαν τῆς τέρρα σάν-
τας, ἥτοι ἀγίας γῆς. Οἱ Δομινικανοὶ εἶχον ἐν Κύπρῳ τέσσαρα
μοναστήρια, ἐν Ἀμμοχώστῳ, Λευκωσίᾳ, Λεμεσῷ καὶ τῷ χω-
ρίῳ Βάβλα. Οἱ Φραγκισκανοὶ εἶχον ὁμοίως τέσσαρα, οἱ Κάρμι-
νοι τρία, οἱ τοῦ ἀγίου Αὐγουστίνου ὡσαύτως τρία· ὑπῆρχον ἔτι
καὶ τοῦ τάγματος τοῦ ἀγίου Βερνάρδου καὶ τοῦ τάγματος τῶν
σταυροφόρων. Ἐπὶ δὲ τοῦ βασιλέως Οὐγού τοῦ Γ' (1265) ἦλθον
οἱ μοναχοὶ οἱ λεγόμενοι Πριμοστρατένσοι καὶ ἔκτισαν πλησίον
τῆς πόλεως Κυρηνείας τὸ μοναστήριον τὸ ὀνομαζόμενον *Abba-*
dia pianca de Lapasis ἢ *dellapaïs* (σήμερον Παλλαπαῖσι).
Ἀλλὰ τὸ πλῆθος τοῦτο τῶν φρατόρων μοναχῶν ἔφυγεν ἐκ τῆς
νήσου τῷ 1425, ὅτε οἱ Μαμαλοῦκοι τῆς Αἰγύπτου ἐπιδραμόν-
τες κατὰ τῆς Κύπρου τὸν μὲν βασιλέα Γιάννον ἠχμαλώτεу-
σαν, τὴν νῆσον ὅλην ἐλεηλάτησαν, πλείστας ἐκκλησίας κατη-
δάφισαν καὶ τὰ μοναστήρια ἐκτὸς τῶν ἐν Λευκωσίᾳ διήρπασαν
καὶ κατερήμωσαν· ὅσα δὲ λείψανα αὐτῶν ἔμειναν ἐν Λευκωσίᾳ
καὶ ἀλλαχοῦ κατεστράφησαν ὁλοσχερῶς τὰ μὲν ἐπὶ τοῦ βασι-
λέως Ἰακώβου τοῦ νόθου, ὅτε οὗτος ἦλθεν ἐξ Αἰγύπτου μετὰ
στρατοῦ ἵνα ἐξώσῃ τοῦ θρόνου τὴν βασιλεύουσαν ἀδελφὴν αὐ-
τοῦ Καρλότταν (1460), τὰ δὲ ἐπὶ τῶν Ἑνετῶν, καὶ τελευ-
ταῖον ἐπὶ τῆς ὀθωμανικῆς κατακτῆσεως τῆς νήσου.

Μέχρι τοῦ 16' αἰῶνος λήγοντος οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἐπίσκοποι καὶ
ὁ κλῆρος τῶν ὀρθοδόξων κατεῖχον πᾶσαν τὴν ἐκκλησιαστικὴν
ἐξουσίαν οὐδένα ἄλλον ἀναγνωρίζοντες ἀρχηγὸν ἢ μόνον τὸν
ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου, εἰς ὃν ἀνεφέροντο πάντες καθὼ πρόε-
δρον τῆς ἑαυτῶν συνόδου, καὶ μηδενὶ ἄλλῳ ὀφείλοντες διδόναι
λόγον τῶν ἑαυτῶν πράξεων ἢ μόνῳ τῷ ἑαυτῶν ἀρχιεπισκόπῳ
καὶ τῇ συνόδῳ, καθὼ δὲ πάντες ἰθαγενεῖς εἶχον ἐν τῷ τόπῳ
ἀνέκαθεν κτήσεις ἐκκλησιαστικὰς καὶ χωρία ὁλόκληρα, ὧν ἐκαρ-
ποῦντο τὰς προσόδους πρὸς τὴν ἑαυτῶν διατήρησιν. Ὁ δὲ κλῆ-
ρος ὁ λατινικὸς, καθὼ νεωστὶ ἐλθὼν οὐδεμίαν εἰσέτι εἶχεν οὔτε
ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν ὀρθοδόξων οὔτε κτησίν
τιναι καὶ ἀπολαβὴν ἐν τῇ νήσῳ· διότι ὁ Γουίλος ἐπὶ τῆς βρα-

χυχρονίου αὐτοῦ βασιλείας ἀσχολούμενος εἰς τὴν τακτοποίησιν τοῦ ἀρτισυστάτου βασιλείου του καὶ εἰς τὴν παγίωσιν τῆς ἀρχῆς του, δὲν εὗρε καιρὸν νὰ φροντίσῃ καὶ περὶ τοῦ κλήρου τοῦ λατινικοῦ· μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ ὁ διαδεξάμενος αὐτὸν Ἀμαλρίχος προτρεπόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ Πάπα ἐπενέβη βιαίως εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα καὶ πολλαχῶς πείσας τὸν ὀρθόδοξον κλήρον ἐγένετο παραίτιος σφοδρῶν διενέξεων καὶ σκανδάλων μεταξὺ ὀρθοδόξων καὶ λατίνων, ἅτινα μετὰ ἡμισιαν ἑκατονταετηρίδα ἔληξαν εἰς τὴν ἀπογύμνωσιν τοῦ ὀρθοδόξου κλήρου ἀπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτοῦ ἀγαθῶν, εἰς τὴν μείωσιν καὶ μεταρρύθμισιν τῶν ἐπισκοπῶν καὶ εἰς τὴν ἐντελῆ ὑποταγὴν αὐτοῦ ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ ἄκρου τῆς Ρώμης ποντίφικος.

Καθιδρῶσας ὁ Ἀμαλρίχος τέσσαρας λατινικὰς ἐπισκοπὰς ἐν τῇ νήσῳ, διὰ γράμματος τοῦ πάπα Κελεστίνου Γ' ἠξίωσεν ἵνα ὁ ὀρθόδοξος ἀρχιεπίσκοπος ὑποτάσσῃται εἰς τὸν λατίνον μητροπολίτην Λευκωσίας. Ἐνεκα δὲ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ πολέμων, ἐν αἷς τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου διῆγεν, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ διὰ τὴν ἐκ μέρους τῶν ὀρθοδόξων ἀπαντηθεῖσαν ἀντίστασιν μὴ δυνηθεὶς νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὴν ἐπιχείρησιν, ἐκληροδόγησεν αὐτὴν εἰς τοὺς διαδόχους του. Τὸν Ἀμαλρίχον διεδέξατο ὁ υἱὸς αὐτοῦ Οὐγος. Τοῦτου ἀπόντος εἰς τοὺς ἐν Παλαιστίνῃ πολέμους τῶν Σταυροφόρων, ἡ σύζυγος αὐτοῦ Ἀλισία ἐν ἔτει 1215 ἔγραψε πρὸς τὸν πάπαν Ἰννοκέντιον Γ' καὶ προσέκλεσεν ἐξ αὐτοῦ γράμμα ἐπικυρτῶν μὲν καὶ τὸ προεκδοθὲν τοῦ προκατόχου του διάταγμα, ὀρίζον δὲ περιπλέον ἵνα καὶ αἱ τῶν ὀρθοδόξων ἐπισκοπαὶ τέως 14 οὖσαι (α) συγχωνευθῶσι μόνον εἰς 4 ἐχούσας μητροπόλεις,

(α) Κατὰ τὸν ὑπομνηματιστὴν τῶν κανόνων Γουλιέλμον Βευερέγιον (Ἑρμην. τοῦ Η' καν. τῆς Γ' Συνόδου) ἐν τῷ Βοδλειανῷ Κώδικι ὑπάρχει ἡ ἐξῆς σημείωσις τῶν τῆς Κύπρου ἐπισκοπῶν ε... Βίσι δὲ καὶ ἐν αὐτῇ αἱ πόλεις αὗται· Κωνσταντία μητρόπολις, Κίτιον, Ἀμαθοῦς, Κούριον, Πάφος, Ἀρσινόη, Σόλοι, Λάπιθος (ἐν ᾗ ἐγεννήθη Γεώργιος ὁ Κύπριος ὁ γράψας τὴν βίβλον, ἐξ ἧς ταῦτα μετελήφθησαν [περὶ τούτου ἴδε Νικηφ. Γρηγοριᾶν καὶ Φαῶρικίου Βιβλιοθ.]), Κυρηνία, Τάμασος, Κύβρις, Τρεμιοῦς, Καρπύσιον. (Ιστορ. Κυπρ. σελ. 373—74) τὸ ὅλον 13. Ο

τὴν Λευκωσίαν, τὴν Ἀμμοχώστον, τὴν Πάφον καὶ τὴν Λεμεσόν, καὶ εἰς αὐτάς νά χειροτονῶνται τέσσαρες ὀρθόδοξοι καὶ τέσσαρες λατῖνοι ἐπίσκοποι, καὶ εἰς μὲν τοὺς λατίνους νά παραχωρηθῶσι τὰ ἐκκλησιαστικά ἀγαθὰ καὶ ἡ δεκάτη, ἅτινα εἶχον τῶς οἱ ὀρθόδοξοι, οὗτοι δὲ νά ἀρχεσθῶσιν εἰς τὸ παρὰ τῶν ἱερέων καὶ διακόνων διδόμενον κανονικὸν κατὰ τὴν καὶ ἀλλαχοῦ δῆθεν ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν, νά μετατεθῇ δὲ καὶ ὁ θρόνος ὁ ἀρχιεπισκοπικὸς ἀπὸ τῆς Ἀμμοχώστου εἰς Λευκωσίαν καθὼς ἔδραν βασιλικήν, καὶ ἀντὶ τοῦ ὀρθοδόξου ἀρχιεπισκόπου νά ἀναγνωρίζηται τοῦ λοιποῦ τοιοῦτος ὁ τῆς Λευκωσίας λατῖνος μητροπολίτης, εἰς ὃν νά ὑποτάσσεται ὅ,τε ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ὀρθοδόξων ἐπίσκοποι, πρὸς καιρὸν ὅμως ὁ τότε ἀρχιεπίσκοπος τῶν ὀρθοδόξων Συμεὼν, ὅστις διέμενεν εἰσέτι ἐν Ἀμμοχώστῳ, καὶ οἱ ἄλλοι ἐπίσκοποι νά κατέχῃσι τὰς ἐπισκοπὰς τῶν ἐφ' ὅρου ζωῆς, ἀλλὰ μετὰ τὴν τελευταίαν αὐτῶν νά μὴ χειροτονηθῶσιν εἰμὴ τέσσαρες μόνον εἰς τὰς ρηθείσας τέσσαρας μητροπόλεις.

Πρὸς τὴν τοιαύτην διοργάνωσιν τῆς ἐν Κύπρῳ ἐκκλησίας εἰργάσθη τότε καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ πάπα διορισθεὶς ἑξάρχος τοῦ ἀνατολικοῦ κράτους καρδινάλιος Πελάγιος ἐπίσκοπος Ἀλβάνου, ὅστις καὶ πρὸς ἐκλατίνισιν τῶν ὀρθοδόξων πολλὰς κατέβαλε προσπάθειας ὅργανον ἔχων τὸν τότε βασιλεύοντα Ἐρρίκον Δ'.

δὲ χρονογράφος τῆς Κύπρου Λεόντιος Μαχαίρᾶς (1400) ἀριθμεῖ 14 ἐπισκοπὰς τὰς ἐξῆς· Κύπρου, Ταμασίας, Κιτίου, Ἀμμοχούντος, Κυρηνίας, Πάφου, Ἀρσινόης, Σολέας, Λαπίθου, Κυθραίων, Τριμιθούντος, Καρπασιού, Λευκωσίας, Λεμεσοῦ (ἴδε Μετ. Β:βλ. Τομ. 6' σελ. 67). Ἀλλ' ὁ Βαλσαμῶν, ὡς εἶδομεν πρὸ ὀλίγου, μνημονεύων τῆς καθαιρέσεως τοῦ ἐπισκόπου Ἀμμοχούντος (16' αἰῶν) λέγει ὅτι οἱ καθελόντες αὐτὸν ἐπίσκοποι 12 ὄντες δὲν ἦσαν οἱ πλείονες τῶν ἐπισκόπων τῆς Κύπρου· κατ' αὐτὸν ἄρα οἱ πάντες ἦσαν ὑπὲρ τοῦς 25· ἀλλ' ἐξίστω ἐπέχειν περὶ τοῦ τελευταίου τούτου ἀριθμοῦ. Ἐν δὲ τῇ ἱστορίᾳ τῆς Κύπρου (σελ. 394) ὑπάρχει κατὰλογος τῶν ἀρχαίων μητροπόλεων καὶ ἐπισκοπῶν τῆς νήσου, ἐν ᾧ καταλέγονται 6 μὲν μητροπόλεις, 25 δὲ ἐπισκοπαί, ἀλλ' ἡ ὑπερξὺς αὐτῶν φαίνεται ἀμφίβολος ἢ ἀνήκει, πιθανῶς εἰς ἐποχὴν προγενεστέραν τοῦ μεσαιῶνος.

(1268). Δεκατρεῖς ἁθῶοι μοναχοὶ κατ' ἀπαίτησιν τοῦ Πελαγίου βιαίως ἀρπαγέντες ἐκ τοῦ ἐρημικοῦ αὐτῶν ἀσκητηρίου ἐβιάζοντο εἰς ἀπάρνησιν τοῦ πατρίου δόγματος. Εἰπόντες δὲ ὅτι πρέπει πρότερον διὰ προφορικῆς συζητήσεως ἢ καὶ θαύματος τινος νὰ διαλυθῇ ἡ περὶ τῆς ὀρθοδοξίας τυχὸν πλάνη αὐτῶν, ἐρρίφθησαν εἰς τὰς εἰρκτάς, ἐν αἷς ἐπὶ τρία ἔτη ἐστένάζον· ἄκαμπτοι δὲ ἐν τῇ πίστει αὐτῶν ἀπέριψαν τὰς συχνὰς ἐπερωτήσεις τῶν δημίων, ἃν ἐπεθύμουν δηλονότι νὰ ἐξαγοράσωσι διὰ τῆς θρησκευτικῆς προδοσίας τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν. Ἀπελπισθεὶς δ' ἐπὶ τέλους ὁ Πελάγιος διέταξε νὰ ἀναφθῇ πυρὰ καὶ ἐν ἐπισήμῳ πομπῇ προεδρευομένη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἐν τέλει πολιτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἀρχόντων νὰ ριφθῶσιν εἰς τὰς φλόγας οἱ σκληροτράχηλοι σχισματικοί. Τοῦ γεγονότος τούτου (1221) ὑπάρχει ἀρχαία λεπτομερὴς ἀφήγησις ἐκδοθεῖσα ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ κ. Σάθα ἐν τῇ Μεσαιων. αὐτοῦ Βιβλιοθήκῃ, οὐχ ἥττον δὲ λόγον ποιοῦνται καὶ ἄλλοι μὲν, ἰδίᾳ δὲ ὁ παρ' Ἀλλατίῳ βυζαντινὸς ἀνώνυμος γράφων ταῦτα·

α' Ἀπὸ δὲ τῆς βασιλείας κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Πορφυρογεννήτου ἕως τῆς βασιλείας κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Βατάτζη μόνον ἐπέρθουν τὰς πόλεις καὶ τὰς νήσους μανικῶς, καὶ ὅσας ἐδυνήθησαν ἐλεῖν, ἐδίδωκον τοὺς ὀρθοδόξους ἀρχιερεῖς καὶ ἀντ' ἐκείνων ἐποίουν καθ' ὁδὸν οὐκ ὁμόφρονας αὐτῶν, ἤγουν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, εἰς τὴν Κύπρον, εἰς τὴν μεγάλην Ἀντιόχειαν, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς χώρας ἃς εἶχον. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὸν λοιπὸν λαὸν, τοὺς τε ἱερεῖς καὶ μονάζοντας τυρανικῶς ἐξεβιάζον εἰς τὸ ὁμοφρονεῖν καὶ συγκοινωνεῖν αὐτοῖς καὶ μνημονεύειν καὶ ὅσοι μὲν ἐπέιθοντο τοῖς δόγμασιν αὐτῶν, τούτοις φιλονεικῶς (ἴσως φιλικῶς) διετίθεντο, ὅσοι δὲ ἤλεγχον αὐτοὺς, ὡς αἰρετικούς, καὶ τὴν κοινωνίαν αὐτῶν πάντῃ ἀπεστρέφοντο, ἐκόλαζον φανερώς, καὶ μαρτυρίαν ἴστων κατὰ τοὺς πάλαι βασιλεῖς καὶ τυράννους τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν. Καὶ μαρτυρεῖ τῷ λόγῳ οἱ ἐν Κύπρῳ ἀθλήσαντες ἄγιοι μονάζοντες, οὓς τινας διὰ τὸ μὴ καταδέξασθαι συγκοινωνῆσαι τούτοις τριετίαν φυ-

λακίσαντες, καὶ πᾶν εἶδος κολάσεως αὐτοῖς ἐπαγαγόντες, ὕστερον ὡς οὐκ ἔπειθον αὐτοὺς καὶ διὰ στόματος ὁμολογῆσαι, ὅτι καλῶς κρατεῖτε, ἐκμανέντες οὓς μὲν δῆσαντες ἐν ταῖς οὐραῖς τῶν ἑαυτῶν ἵππων ἐν τραχέσι καὶ δυσβάτοις τόποις σύραντες τούτους ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ προκρίτους αὐτῶν πυρκαϊᾶν ἀνάψαντες μεγίστην τούτους κατέκαυσαν· ὁ δὲ καθηγούμενος τούτων ἀββᾶς Ἰωάννης καλούμενος μέχρι πολλοῦ ἐφαίνετο τοῖς πᾶσιν ἐν μέσῳ φλογὸς ἱστάμενος καὶ προσευχόμενος· ἐμμανὴς δὲ γεγόμενος εἰς αὐτῶν τῶν λατίνων καθβαλαρίων ἀκοντίσας κατ' αὐτοῦ ρόπαλόν τι καὶ κρούσας τοῦτον μέσον τῆς φλογὸς ἔρριψε· καὶ οὕτως ὁ ὅσιος τὴν ἀγίαν αὐτοῦ ψυχὴν τῷ Θεῷ παρέδωκε. Κατασβεσθείσης δὲ τῆς πυρκαϊᾶς ἐκείνης, καὶ εὐρόντες τὰ λείψανα σῶα, ὅστέα παντοδαπῶν ζώων καὶ μιαρῶν θηρίων ἐπισυνάξαντες προσέθηκαν ἐπὶ τὰ λείψανα τῶν ἁγίων, καὶ δευτέραν πυρκαϊᾶν πάλιν ἀνάψαντες ἐπὶ τούτοις οὐκ εἶσαν τὸ πῦρ ἕως εἰς τέλος κατετέφρωσαν. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως· ὁ δὲ πάπας καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πληττόμενοι ὑπὸ τῆς συνεδρήσεως διὰ τὸν τέλειον χωρισμὸν ὃν προεγράψαμεν, ὃν ἐποίησαν ἐπὶ τῆς βασιλείας κυροῦ Μανουήλ, ἀπέστειλαν τινὰς ὡς ἐγκαθέτους τῶν λεγομένων Φρεμενουρίων, ἐπὶ τῆς βασιλείας κυρίου Ἰωάννου τοῦ Βατάτζη, ὡς δῆθεν ἀπερχόμενοι εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐντυχόντες τῷ ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ κυρίῳ Γερμανῷ ἐν τῇ πόλει Νικαίᾳ, χαιρετισμὸν ὡς ἀπὸ τοῦ Πάπα ἀπένεμον· εἶτα συνάρας λόγους μετ' αὐτοὺς ὁ πατριάρχης διὰ τὰς καθ' ἑκάστην τυραννίδας, αἱ πάσχουσιν ἐξ αὐτῶν οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοί, ἤγουν ὑπὸ τῶν λατίνων εἰς αἱ χώρας κρατοῦσι, καὶ μάλιστα διὰ τοὺς μνημονευθέντας ἁγίους πατέρας, οἳ ἐμαρτύρησαν ἐν Κύπρῳ, πληγέντες ἐκεῖνοι ὡς δῆθεν τῷ λόγῳ, ἀντέφησαν οὕτως, ὅτι ὁ πάπας καὶ οἱ σὺν αὐτῷ προὔχοντες οὐ μικρὸν εἰς τοῦτο ἀσχάλλονται λέγοντες, ὅτι εἰ ἤθελεν ἡ τῶν Γραικῶν ἐκκλησία, καὶ ἔστειλαν ὧδέ τινὰς πρὸς ἡμᾶς, εἴ τι ἄρα καὶ ᾔτησαντο ἕνεκεν τῆς εἰρήνης καὶ ὁμονοίας, ἀσμένως τοῦτο εἴχομεν ποιῆσαι· οὐ γὰρ ἤθελον ἵνα στείλωσιν ἐκεῖνοι πρὸς ἡμᾶς πρῶτον, ἵνα μὴ φανῶσιν ὅτι ἐν ἀληθείᾳ κατέγνωσαν ἑαυτοὺς καὶ ζητοῦσι

διόρθωσιν, ἀλλὰ μένοντες ἐν τῇ ὑψηλοφροσύνῃ αὐτῶν καὶ ἀπει-
θεῖα πρὸς ἀπάτην ἔστειλαν τοὺς σταλέντας, ὅπως ἀπαιτήσωσι
καὶ στείλωμεν ἡμεῖς πρότερον πρὸς ἐκείνους, καὶ λαβὴν δώσω-
μεν ὥς ὅτι εἰ οὐκ ἐσφάλλομεν ἡμεῖς, οὐκ ἂν πρότερον ἔστειλαμεν
πρὸς αὐτοὺς, καθὼς ἡ ἐπιστολὴ αὐτῶν ὕστερον ἐδίδαξεν. Ὁ δὲ
πατριάρχης κύρις Γερμανὸς ἀσμένως ταῦτα τῷ βασιλεῖ ἀνέφερε,
καὶ γράψαντες ἐπιστολὰς ὅ τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης πεπλη-
ρωμένας πάσης ἀγάπης καὶ ταπεινοφροσύνης καὶ ὁμονοίας ἀπέ-
στειλαν πρὸς τὸν πάπαν (α).» Ὁ Ἀλλάτιος παρατιθέμενος τὴν
περιοκοπὴν ταύτην τοῦ ἀνωρύμου βυζαντινοῦ τὴν μὲν πρᾶξιν τῶν
λατίνων ἀποκαλεῖ θαυμαστὴν καὶ παντὸς ἐπαίνου ἀξίαν (*rem
laudabilem et plane egregiam*), τὸν δὲ ἱστοροῦντα αὐτὴν
λοιδωρεῖ ὡς ἀσεβῶς δῆθεν κατὰ τῆς σπουδῆς τῶν λατίνων κα-
θυλακτοῦντα, καὶ λίαν ἐξογκώσαντα αὐτὴν ἐν τῇ διηγῇσει.

Ἐν τούτοις ἀποθανόντος τοῦ ἀρχιεπισκόπου Συμεῶν ἐξελέ-
χθη διάδοχος αὐτοῦ ὁ Ἡσαΐας. Περὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τούτου
οὐδὲν ἄλλο γνωρίζομεν ἢ μόνον ὅτι βιασθεὶς ὑπὸ τῶν λατίνων
ὡμολόγησε πρὸς καιρὸν ὑποταγὴν εἰς τὸν πάπαν, ὕστερον ὅμως
μεταμεληθεὶς ἀπῆλθεν εἰς Νίκαιαν, ὅπου τότε, κατεχομένης
καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν λατίνων, διέμενον οἱ τε
βασιλεῖς καὶ οἱ πατριάρχαι, καὶ παρουσιασθεὶς ἐνώπιον τοῦ
πατριάρχου Μανουὴλ (1220) καὶ τῆς ἱερᾶς συνόδου ἐξητήσατο
συγγνώμην καὶ ἔτυχε τῆς αἰτήσεως (β). Μετὰ ταῦτα δὲ φαί-
νεται ὅτι δὲν ἐπετράπη αὐτῷ παρὰ τῶν λατίνων νὰ ἐπανέλθῃ
εἰς Κύπρον· ὅθεν βλέπομεν μετ' ὀλίγον ἄλλον ἀρχιεπίσκοπον
Κύπρου Νεόφυτον, ὅστις βιαζόμενος ὑπὸ τῶν λατίνων ἵνα δώ-
σῃ ὄρκον ὑποταγῆς εἰς τὸν πάπαν καὶ μὴ πειθόμενος, ἀπεβλή-
θη τοῦ θρόνου καὶ μετὰ πολλῶν κληρικῶν ἐξωρίσθη τῆς νήσου,
οἵτινες ἀπελθόντες εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς ἀπέστειλαν ἐκεῖ-
θεν εἰς Νίκαιαν (1222) τὸν Σολέας ἐπίσκοπον Ασόντιον καὶ τὸν

(α) Allatii de ecclesiae occidentalis atque orientalis perpetua
consensione. Cap. III.

(β) Δοσιθ. Δωδεκαβ. β. βλ. ἡ, κεφ. ιγ.

ηγούμενον τῆς μονῆς τῶν Ἀψινθίων Λεόντιον καὶ αὐτὸν μετὰ γραμμάτων πρὸς τὸν πατριάρχην Γερμανὸν καὶ τὴν ἱερὰν σύνοδον. Παρουσιασθέντες οὖν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν σύνοδον, ἀνήγγειλαν τὴν βίαν καὶ τὰς κακώσεις ἃς ἐπιφέρουσιν αὐτοῖς οἱ Λατῖνοι πρὸς τὸ ὑποτάξαι αὐτοὺς, καὶ ὅτι μὴ πεισθέντες ἐξώρισαν τῆς νήσου τὸν τε ἀρχιεπίσκοπον καὶ πολλοὺς τῶν δοκίμων κληρικῶν. Ὡς ὅρον δὲ τῆς ἐν τῇ νήσῳ διαμονῆς αὐτῶν καὶ τῆς κατοχῆς τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος ἔλεγον ὅτι ἀπήτουν παρ' αὐτῶν οἱ Λατῖνοι τρία τινά: πρῶτον νὰ δώσωσι διὰ χειραψίας ὑπόσχεσιν περὶ ὑποταγῆς· δεύτερον, ὁ ὑποψήφιος εἴτε εἰς ἐπισκοπὴν εἴτε εἰς ἡγουμενίαν εἴτε εἰς οἰονδήποτε ἄλλο ἐκκλησιαστικὸν ἀξίωμα, νὰ μὴ προδιβάλληται εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο δίχα τῆς τοῦ λατίνου ἐπισκόπου εἰδήσεως· τοῦτο δὲ ἐποιοῦν οἱ Λατῖνοι χάριν μόνης αἰσχροκερδείας, κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν τῶν εἰς τὴν σύνοδον παρουσιασθέντων. Τρίτον ἐπέτρεπον μὲν εἰς τοὺς ὀρθοδόξους νὰ κρίνωνται παρὰ τοῖς οἰκείοις ἐπισκόποις, ἀλλ' ἐὰν ὁ ἕτερος τῶν κρίνομένων ἤθελε νὰ ἐκκαλέσῃ τὴν δίκην πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῶν Λατίνων, εἴτε ἱερωμένος εἴτε λαϊκός, νὰ ἀνακρίνηται παρ' αὐτῷ ἢ ὑπόθεσις(α). Ταῦτα ὑποβαλόντες εἰς τὴν σύνοδον οἱ ἀπεσταλμένοι ἐζήτησαν συνοδικὴν ὁδηγίαν πρὸς συμμόρφωσιν αὐτῶν. Ἡ σύνοδος λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν κρίσιμον θέσιν τῆς ἐν Κύπρῳ ἐκκλησίας, ἐνόμισεν ἀναγκαῖον νὰ οἰκονομήσῃ τὸ πρᾶγμα συμβουλευούσα τοῖς ἐπισκόποις νὰ ἀποδεχθῶσι τὰς λατινικὰς προτάσεις μέχρι τῆς παρελεύσεως τοῦ κινδύνου. Ἐν ᾧ δὲ περὶ τούτου οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τοῦ πατριάρχου ἔτι συνδισκέποντο, ἔφθασαν εἰς Νίκαιαν καὶ ἐξ ἄλλων μὲν πόλεων ἰδίᾳ δὲ ἐκ Βυζαντίου πλείστα ὅσα ἄλλα θύματα τοῦ λατινικοῦ διωγμοῦ κληρικῇ, μοναχῇ καὶ λαϊκῇ, οἵτινες μαθόντες τὰ συζητούμενα συνέρρευσαν εἰς τὰ πατριαρχεῖα καὶ διὰ ζωηροτάτων καὶ φλογερῶν λόγων ἱστορήσαντες ὅσα καὶ αὐτοὶ παρὰ τῶν Λατίνων ἔπαθον, καὶ ὅτι ἀρκούντως

(α) Ἴδε ἐπιτολὴν τοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ πρὸς τοὺς Κυπρίους ἐν Μεσαιων. Βιβλιοθήκῃ Τόμ. 6' σελ. 5.

αὐτοῖς συνεπλάκησαν, πολλὸν ὑπέμειναν κάματον, εἰς φυλακὰς ἐγκλεισθέντες καὶ τῆς πατρίδος ἀπελαθέντες πρὸς τὸ προδοῦναι τὴν πίστιν, ἀλλ' οὐδόλως ἐπτοήθησαν οὔτε τὴν βίαν οὔτε τὴν ῥαδιουργίαν τὴν λατινικὴν· παρεκάλεσαν ἐπὶ τέλους τὴν σύνοδον ἵνα ῥητῶς συμβουλευσῇ τοὺς Κυπρίους νὰ μὴ δώσωσι χειρὰς πρὸς ὑποταγὴν τοῖς λατίνοις. Ἡ ἀπρόοπτος αὕτη ἐπέμβασις καὶ οἱ φλογεροὶ λόγοι τῶν θυμάτων τῆς λατινικῆς βίας ἠνάγκασαν τὴν σύνοδον νὰ μεταβάλῃ γνώμην· τούτου χάριν ἔγραψε πρὸς τοὺς ἐν Κύπρῳ νὰ μείνωσι μέχρι μαρτυρίου πιστοὶ εἰς τὸ πάτριον δόγμα ἀπορρίπτοντες μὲν ἀπροκαλύπτως τὴν ζητουμένην διὰ χειραψίας ὑποταγὴν, ἐν ἀνάγκῃ δ' ἐνδίδοντες μόνον εἰς τὰς ἄλλας δύο λατινικὰς ἀπαιτήσεις ὡς καθαρῶς χρηματολογικὰς. Δι' ἐτέρας δὲ συνοδικῆς ἐγκυκλίου ὁ αὐτὸς πατριάρχης (1229) ἐκτιθέμενος τὰς μεταξὺ τῆς ὀρθοδόξου καὶ τῆς λατινικῆς ἐκκλησίας διαφορὰς ἐξορκίζει τοὺς ἐν Κύπρῳ ὀρθοδόξους, "Ἑλληνας τε καὶ Σύρους, νὰ ἐγκατεστήσωσιν ἀποφεύγοντες καὶ πᾶσαν ἐπιμιξίαν πρὸς τοὺς τυχόν ἢ διὰ φόβον ἢ χρηματισμὸν ἀρνησαμένους τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων ἀδελφούς, ἐκτὸς ἂν οὔτοι ἐγκαρδίως μεταμεληθέντες ὁμολογήσωσιν ἐνώπιον τοῦ λατίνου ἀρχιεπισκόπου τὴν ἀπάτην αὐτῶν· ἐνθαρρύνει αὐτοὺς καὶ παραινεῖ νὰ μὴ φοβῶνται τοὺς ἀφορισμοὺς τῶν κοινωνησάντων τοῖς Λατίνοις ἱερέων· διότι οὔτοι ἐπιστρέφουσιν εἰς τοὺς ἀφορίσαντας καθὼ παραβάτας τῶν ἱερῶν κανόνων, οἵτινες ἀφορίζουσι τοὺς κατεπεμβαίνοντας τῶν ἁλλοτρίων ἐνοριῶν, καὶ καὶ τοὺς καινοτομίαις εἰσάγοντας εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν ἀναθεματίζουσι. Ταῦτα καὶ ἄλλα ἐπὶ τούτοις ἔγραφε συμβουλευὼν καὶ στηρίζων τοὺς Κυπρίους ὁ πατριάρχης Γερμανός.

Ἐν τούτοις ὁ διωγμὸς ἐξηκολούθει, ὁ δὲ πατριάρχης μετὰ θλίψεως πληροφορούμενος τὸν κίνδυνον τοῦ ποιμνίου, ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ ὁποίου οὐδὲν ἡδύνατο, ἐθεώρησε καλὸν νὰ ἀποταθῇ πρὸς αὐτὸν τὸν πάπαν καὶ τοὺς καρδιναλίους (1231) παρακαλῶν μετὰ χριστιανικῆς ταπεινοφροσύνης αὐτοὺς νὰ μετριάσωσι τὴν ἄδικον ὀργὴν αὐτῶν, καὶ ὑποδεικνύων ἐν τέλει ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ ἐκκλησία εἶναι πρόθυμος νὰ συζητήσῃ καὶ πάλιν

τάς δογματικάς διαφοράς. Ὁ τότε πάπας Γρηγόριος ὁ Θ'. ἔστειλε δύο ἀπαντήσεις πρὸς τὸ γράμμα τοῦ Γερμανοῦ, καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ λατινιστὶ γεγραμμένη (1232) σαφῶς ὑπεδείκνυσεν ὅτι αἰτία τοῦ διωγμοῦ τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας εἶναι ὁ ἀπὸ τῆς Ῥώμης χωρισμὸς αὐτῆς· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, συντεταγμένη ἑλληνιστὶ, προσπαθεῖ νὰ δικαιολογήσῃ εὐαγγελικῶς τὰς ὑπ' αὐτοῦ κρατουμένας δύο μαχαίρας, τὴν πνευματικὴν καὶ τὴν κοσμικὴν, καὶ τελευτῶν ἀπαιτεῖ τὴν ὑποταγὴν τῆς σχισματικῆς ἐκκλησίας, πρὸς τὴν ὁποίαν πέμπει τέσσαρας μοναχοὺς, Οὐγὸν καὶ Πέτρον ἐκ τοῦ τάγματος τῶν λεγομένων Κηρύκων, Ἀμμόνιον δὲ καὶ Ῥαδοῦλφον ἐκ τοῦ τάγματος τῶν Μινοριτῶν, ὅπως διαπραγματευθῶσι τὴν ἑνωσιν. Τοῦτων ἐλθόντων εἰς Νίκειαν ἡθροίσθη σύνοδος εἰς τὸ καλούμενον Νύμφαιον καὶ συνδιελέχθησαν περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ περὶ ἀζύμων, οὐδεμία ὅμως συμφωνία ἐπηκολούθησε.

Καὶ πρὸς καιρὸν μὲν διεκόπησαν αἱ κατὰ τῶν Κυπρίων λατινικαὶ ἐνέργειαι, διότι καὶ ὁ Πελάγιος ἐγκατέλιπε τὴν νῆσον, καὶ οἱ κρατοῦντες ἀπησχολημένοι περὶ ἐμφυλίους πολέμους, δὲν εἶχον τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ κλήρου ψηφισμάτων τοῦ Πελαγίου, ἐπανελήφθησαν δὲ πάλιν ἐν ἔτει 1250, ὅτε οἱ Κύπριοι μάτην ζητήσαντες τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ὑπὸ τοῦ Πελαγίου καταργηθεῖσῶν δεκατessάρων αὐτῶν ἐπισκοπῶν, μόλις κατῴρθωσαν νὰ λάβωσι τὴν ἄδειαν πρὸς ἐκλογὴν ἀρχιεπισκόπου· ἀλλὰ καὶ τὸ ψυχίον τοῦτο τῆς παπικῆς γενναιοδωρίας σφοδρῶς ἐπολέμησεν ὁ τότε λατῖνος ἀρχιεπίσκοπος Λευκωσίας Οὐγὸς ὁ Φατζιάνος· μὴ δυνηθεὶς ὅμως νὰ παύσῃ τὸν ἐκλεχθέντα ἀρχιεπίσκοπον Γερμανόν, ἄσπονδον ἐκῆρξε πόλεμον καὶ πρὸς τοῦτον καὶ πρὸς τὸν βασιλεῦντα Ἐρρίκον Α' ὡς μὴ συναινοῦντα εἰς ἐκτέλεσιν τῶν παρὰ λόγων αὐτοῦ ἀπαιτήσεων. Ἀπελπισθεὶς ἐπὶ τέλους νὰ κατορθώσῃ τὴν παῦσιν τοῦ Κυπρίου ἀρχιεπισκόπου, ὁ Φατζιάνος κατέλιπε τὴν νῆσον, κατὰ τῆς ὁποίας ἐξεσφενδόνισεν ἐκκλησιαστικὴν ἀργίαν εἴτε ἀφορισμὸν (interdictum). Ἐπανακάμψας δὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως λυσσώδεις τερὸς ἐπέπεσε κατὰ

τοῦ ἀτυχοῦς Γερμανοῦ, τὸν ὁποῖον καθ' ἐκάστην ἐδίωκε καὶ ἐξηυτέλιζε πολλὰκις προσκαλῶν νὰ ἐμφανισθῇ καὶ εἰς τὸ βῆμα αὐτοῦ πρὸς ἀπολογία.

Ὁ Γερμανὸς, βλέπων ὅτι ἀνυπόφορος καθίστατο ὁ τοιοῦτος βίος, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Ῥώμην καὶ ἐξαίτησεται παρὰ τοῦ πάπα θεραπείαν τοῦ κακοῦ. Ὁ Φατζιάνος μαθὼν τοῦτο ἐξεσφενδόνισεν ἀφορισμὸν κατὰ τοῦ ἑλλήνος ἀρχιεπισκόπου καὶ ἔσπευσε νὰ διαλύσῃ ἐν Ῥώμῃ τὰς κατ' αὐτοῦ κατηγορίας τοῦ Γερμανοῦ. Ἀποστείλας πρέσβεις εἰς Ῥώμην ἵνα ὑπεραπολογηθῶσιν αὐτοῦ, ἐδήλωσεν ὅτι ὑπὸ τοῦ πάπα Κελεστίνου Γ' ἐξεδόθη διάταγμα ἵνα διωχθέντων τῶν Ἑλλήνων ἐπισκόπων ἰδρυθῶσι μόνον τέσσαρες λατινικαὶ ἐπισκοπαί· ἀλλ' ἐφεξῆς ὁ Λεγάτος τοῦ πάπα καρδινάλιος Πελάγιος ὥρισεν ἵνα ἐν τῇ νήσῳ τέσσαρες ἐπίσκοποι Ἕλληνες ὑπάρχωσιν, οἵτινες νὰ ὑποτάσσωνται εἰς τὸν τῆς Λευκωσίας λατῖνον ἀρχιεπίσκοπον· ἐντεῦθεν δὲ ἐξῆγεν ὁ Φατζιάνος ὅτι ἄλλος μητροπολίτης ἐκτὸς τοῦ ἀρχιεπισκόπου Λευκωσίας ἐν τῇ νήσῳ οὔτε ἡδύνατο οὔτε ὤφειλε νὰ χειροτονῇται. Μετὰ πολλὰς δὲ ἐνστάσεις ὁ πάπας Ἀλέξανδρος Δ' ἐξέδωκε τὴν περιώνυμον περὶ τῆς κυπρίου ἐκκλησίας βούλλαν αὐτοῦ (1260), δι' ἧς ἐπικυρώσας τὰ ψηφίσματα τοῦ Πελαγίου ἐντελῶς ὑπεδούλωσε τὴν νήσον εἰς τὸν ἐν Λευκωσίᾳ ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ. Διὰ τῆς παπικῆς βούλλας πάντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀγαθὰ ἀνεγνωρίζοντο ὡς κτῆμα ἀναφαίρετον τοῦ λατινικοῦ κλήρου (α). Τέσσαρες δὲ ὄντες ἐπίσκοποι τῶν λατίνων καὶ τέσσαρες τῶν Ἑλλήνων οἱ μὲν λατῖνοι διέμενον ἐδρεύοντες ἐν ταῖς πόλεσι Λευκωσία, Ἀμμοχώστῳ, Πάφῳ καὶ Λεμε-

(α) Ἐπὶ τῶν Λουσινιανῶν ὑπῆρχον καθ' ὅλην τὴν Κύπρον χωρία ἐν ὅλοις 850· ταῦτα διηροῦντο εἰς τρία μέρη· πλεόν τοῦ ἡμίσεος αὐτῶν ἀνῆκον εἰς τὸν βασιλεῆ καὶ ὠνομάζοντο βασιλικά, ἐν μέρος ἀνῆκον εἰς τὸν κλῆρον καὶ ἐλέγοντο ἐκκλησιαστικά, τὸ τρίτον μέρος ἀνῆκεν εἰς τοὺς ἀρχοντας εἴτε ἱππότεας καὶ ὠνομάζοντο ἱπποτικά. Ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὁ ἀρχιεπίσκοπος εἶχεν ἐν μέρος καὶ ἐλάμβανε τὰς προσόδους των, ὁ Πάφου εἶχε τρία, ὁ Λεμεσοῦ τρία, ὁ Ἀμμοχώστου δύο. Πρὸς τούτοις καὶ οἱ τέσσαρες ἀρχιερεῖς ἐλάμβανον τὴν δεκάτην ἐξ ὅλων τῶν χωρίων βασιλικῶν ὁμοῦ καὶ ἀρχοντικῶν (ἱστορ. Κύπρ. σελ. 51.)

σῶ, ἀφ' ὧν καὶ ἐπωνομάζοντο· οἱ δὲ Ἕλληνες ἐκ τῶν εἰρημέ-
νων πόλεων μετέχθησαν ἤδη εἰς ἀσήμευς τῆς νήσου κώμας, καὶ
ὁ μὲν ἀρχιεπίσκοπος μετεκίσθη εἰς τὴν Σολέαν, ὁ δὲ Πάφου
εἰς Ἀρσινόην τὴν ἐν Πάφῳ (νῦν Πόλιν τῆς χρυσοχοῦ), ὁ Ἀμμο-
χώστου εἰς Ρίζοκάρπασον καὶ ὁ Λεμεσοῦ εἰς τὰ Λευκάρα παρὰ
τὴν Ἀμαθοῦντα. Ὁ Λατίνος ἀρχιεπίσκοπος Λευκωσίας ἀνα-
γνωρίζμενος ὡς μόνος μητροπολίτης τοῦ βασιλείου εἶχεν ὑπο-
τελεῖς καὶ τοὺς τέσσαρας ἑλληνας ἐπισκόπους, ἕκαστος δὲ αὐ-
τῶν ὑπετάσσετο καὶ εἰς τὸν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ ἐδρεύοντα
λατίνον ἐπίσκοπον, οἱ δὲ λατίνοι καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς καθέδραις
τῶν Ἑλλήνων εἶχον τὴν προεδρείαν. Ὁ ἐκλεγόμενος ὑπὸ τοῦ
ἐλληνικοῦ κλήρου ἐπίσκοπος ὤφειλε πρῶτον νὰ ἐπιδοκιμασθῇ
ὑπὸ τοῦ βασιλέως, εἶτα προσήγετο εἰς τὸν λατίνον ἀρχιεπίσκο-
πον, εἰς ὃν ὤφειλεν ἀπαραιτήτως νὰ δώσῃ πρῶτον ἐπισήμως
τὸν ἀπαιτούμενον ὄρκον πίστεως καὶ ὑποταγῆς καὶ μετὰ ταῦτα
νὰ προβιβασθῇ εἰς τὴν ἐπισκοπικὴν ἀξίαν. Ἰδοὺ δὲ κατὰ λέξιν
ὁ ὄρκος ὡς ἔχει παρὰ Ἰωσήφ τῷ Βριεννώφ (α).

α' Εἰγὼ ὁ δεῖνα ἐπίσκοπος τῆςδε τῆς πόλεως ἀπὸ ταύτης
ντῆς ὥρας καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὑποτάσσομαι τῷ θρόνῳ τῆς ἐν Ῥώμῃ
ἐκκλησίας, ὁμολογῶ τὸν πάπαν ἅγιον καὶ ὑποτάσσομαι τῷ
»κυρίῳ μου τῷδε ἀρχιεπισκόπῳ τῆς Λευκωσίας καὶ τοῖς αὐτοῦ
»διαδόχοις τοῖς κανονικῶς εἰσιούσι. Τὸν ἁγιώτατον πάπαν τῆς
»ἐν Ῥώμῃ ἐκκλησίας καὶ τὴν ἐν Λευκωσίᾳ ἀρχιερωσύνην τῶν
»Λατίνων καὶ πάντας τοὺς αὐτῶν κανόνας παντὶ σθένει σπου-
»δάσω δεφενδεύειν καὶ βοηθεῖν *salvo ordine meo*, ἥτοι σωζο-
»μένης τῆς τάξεώς μου· καὶ ὡς ἂν αὐτῷ ἐγὼ βοηθήσω, οὕτως
»ἐμοὶ βοηθήσει ὁ Θεὸς καὶ τὰ ἅγια Εὐαγγέλια». Ἡ ὁμολογία
αὕτη οὕτω ῥητῶς εἶναι ἐγγεγραμμένη εἰς τὴν ῥηθεῖσαν βουλλαν
τοῦ πάπα Ἀλεξάνδρου Δ' καὶ ὁ ὑποψήφιος παρρησίᾳ ἀπήγγελλεν
αὐτὴν καὶ ἰδιοχείρως ὑπέγραφε. Πρὸς τοῦτοις δὲ ἐδίδοντο ὑπὸ
τοῦ ὑποψηφίου πρὸς τὸν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ ἐδρεύοντα λατί-
νον ἐπίσκοπον καὶ ἄλλαι μερικώτεραι ὑποσχέσεις καὶ ὅρκοι ὡς

(α) Μελέτη περὶ τῆς τῶν Κυπρίων ἐγνώσεως.

ἔπεται. Προκαθήμενος συνοδικῶς ὁ τῶν λατίνων ἐπίσκοπος ἤρῳτα τὸν ὑποψήφιον παρεστῶτα· αὐτοῦ ἔφη· «Ὑποτάσσει τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ῥώμης ὁ δεῖνα;» ὁ δὲ παρηγία εὐθὺς ἀπεκρίνετο· ναι, δέσποτά μου ἄγιε· τούτου γὰρ ἔνεκεν πάρεμι. Εἴτα μικρὰς σιγῆς γινομένης, πάλιν ἠρώτα τὸν ὑποψήφιον οὕτω· ὁμολογεῖς τὸν τῆς Ῥώμης πάπαν ἅγιον καὶ τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν τῆς Ῥώμης ὀρθόδοξον καὶ καθολικὴν ἐκκλησίαν; ὁμολογεῖ καὶ ταῦτα ὁ ὑποψήφιος, διὸ καὶ αὐθις ἠρωτᾷτο· ὁμολογεῖς ἀληθείᾳ τοῦ λοιποῦ πιστὸς εἶναι τοῦ τῶν λατίνων ἐπισκόπου τῆς Λευκωσίας ἐν πᾶσι, καὶ ἔχειν αὐτὸν κατὰ πάντα, καὶ τιμᾶν ὡς οἰκεῖον μητροπολίτην, καὶ πρὸς τούτοις ὅταν κληθῇ εἰς σύνοδον ἀπαντᾶν ἀκωλύτως· εἰ δ' οὖν (;) ὑποκεῖσθαι ἐπιτιμίοις; καὶ ὅταν ἔλθῃ ὁ Λεγάτος ἀπὸ τοῦ Πάπα τιμᾶν ἐκεῖνον μετὰ λιτῆς ἐν τῷ εἰσέρχεσθαι αὐτὸν καὶ ἐξέρχεσθαι σύ τε καὶ πάντες οἱ ὑπὸ σέ; συνοδεύειν τε αὐτῷ καὶ συμπράττειν, καθ' ὃ ἂν χωρήσῃ, τὰ δυνατὰ, ὥσπερ ἄρα καὶ οἱ πρὸ σοῦ; συγκατετίθετο ταῦτα πάντα, καὶ στέργειν ἀπαραβάτως ὁμολογεῖ ἐνώπιον πάντων· καὶ εἰς πίστωσιν τῶν λεγομένων τότε καὶ πραττομένων, προκειμένου τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου, ἐξέτεινε τὴν χεῖρα καὶ τιθεὶς ἐπ' αὐτοῦ ὤμνυε καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ζωὴν νὰ φυλάττῃ πάντα αὐτὸς καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν ὅσα ῥητῶς καὶ ἐγγράφως ἐκεῖ παρὼν ἐπηγγέλλετο. Οὕτω λοιπὸν τελεσθέντος τοῦ ὅρκου, ἱερολογίας χρήζων καὶ προβιβάσεως, ὁ μὲν ἀμέσως ἔκλινε τὴν κεφαλὴν εἰς τὰ γόνατα τοῦ λατίνου, ὁ δὲ θέμενος ἐπ' αὐτῆς βίβλον ἀνεγίνωσκε τὴν ἐπὶ τούτῳ εὐχὴν ψάλλοντος τοῦ λατινικοῦ κλήρου τὸ δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ· μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς εὐχῆς προσκυνῶν τὸν ἐπίσκοπον καὶ ἀσπαζόμενος αὐτὸν εἰς τὴν χεῖρα καὶ εἰς τὸ στόμα καὶ εὐλογούμενος παρ' αὐτοῦ, παρελαμβάνετο ὑπὸ δύο ἱερέων λατίνων καὶ ἀπῆρχετο ἵνα λάβῃ τὴν ἐκκλησίαν ἧς ἐγείνετο ὑποψήφιος, οἱ δὲ λατῖνοι οἱ προπορευθέντες καὶ περιμενόντες ἄχρι τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ κλείσαντες τὰς θύρας αὐτῆς καὶ ἰστάμενοι πρὸ τῶν πυλῶν, στρεφόμενοι ἔλεγον πρὸς αὐτὸν· «λάβε τὴν ἐκκλησίαν ταύτην· ἣν ἐγχειρίζεις σοι δι' ἡμῶν ὁ δεῖνα τῶν λατίνων ἐπίσκοπος, ὑποψήφιε.»

Οὕτω προεβιάζοντο πάντες οἱ τῆς ἐν Κύπρῳ ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἐπίσκοποι. Ἐπομένως δὲ συνερχόμενοι ὁ τῶν Ἑλλήνων ἐπίσκοπος καὶ πάντες οἱ ὑπ' αὐτὸν κληρικοὶ κατὰ πᾶσαν ἐπίσημον ἑορτὴν ἐν τῇ μητροπόλει τῶν Λατίνων συνεφόρουν μετ' αὐτῶν καὶ, συλλειτουργούντων ἐκείνων, ἐπὶ μὲν τοῦ ἁμβωνος ὁ πρῶτος τῶν ἱερέων τὸν ἀπόστολον, ἐπὶ δὲ τῆς ἱερᾶς τραπεζῆς τοῦ βήματος τὸ τῆς ἡμέρας Εὐαγγέλιον ὁ ἐπίσκοπος ἀνεγίνωσκε πρότερον πρὸς τὸν Λατῖνον εἰπὼν τὸ καὶ παρ' ἡμῖν σύνθηες «εὐλόγησον, δέσποτα, τὸν δε τὸν εὐαγγελιστὴν» καὶ ἡσπάζετο τὴν δεξιὰν αὐτοῦ. Ὡσαύτως δὲ εἰς ἐκφορὰς νεκρῶν καὶ εἰς μνημόσυνα τῶν Λατίνων ἐκαλοῦντο καὶ οἱ ἐπίσκοποι, καὶ εἰς πᾶσαν μεγάλην παρ' αὐτοῖς ἑορτὴν οἱ τῶν ὀρθοδόξων ἱερεῖς ἐκαλοῦντο καὶ μισθὸν τῆς συνελεύσεως καὶ ἱεροπραξίας αὐτῶν ἐλάμβανον ἐπίσης ὡς οἱ Λατῖνοι. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ταῦτα πάντα ἔπραττον οὐχὶ ἐκόντες ἀλλὰ τῇ βίᾳ ὑπέικοντες.

Κατὰ ταῦτα Λατῖνός τις συγγραφεὺς (α) μετὰ τινος δικαίας ὑπερήφανείας ἱστορεῖ ὅτι ἦτο ἀληθῶς ἀξιοθέατος ἡ λιτὴ ἡ γινομένη κατὰ τὰς μεγάλας ἑορτὰς καὶ ἰδίως τὴν ἑορτὴν τοῦ *corporis Domini*, ἥτοι τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου, καὶ τοῦ ἀγίου Μάρκου τοῦ πολιούχου τῆς Βενετίας. Πρῶτος προεπορεύετο ὁ σταυρὸς τῶν ὀρθοδόξων καὶ ὅλον τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἔπειτα οἱ ἱερεῖς αὐτῶν καὶ κατόπιν ἡ εἰκὼν τῆς Παναγίας καὶ μετ' αὐτὴν ὅλαι αἱ γυναῖκες τῶν ὀρθοδόξων, ἡκολούθουν ἔπειτα οἱ Μενδικάντοι φράτῳρες κατὰ τάξιν. Ἐῖτα οἱ Ἰνδιανοὶ (Ἀβυσσινοί;) ἱερεῖς περιτυλιγμένοι τὰς κεφαλὰς διὰ λευκῶν ὑφασμάτων καὶ ὁ ἐπίσκοπος αὐτῶν φέρων ἐπὶ κεφαλῆς μίτραν· μετὰ τούτους οἱ Νεστοριανοὶ, οἱ Ἰακωβίται, Μαρωνῖται, Κόπται καὶ Ἀρμένιοι κεκοσμημένοι τὰς κεφαλὰς διὰ τινων στρογγύλων φεσίων χρυσοκεντήτων· μετὰ τούτους ἡκολούθουν οἱ τῶν Λατίνων ἱερεῖς μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου αὐτῶν καὶ τελευταῖον ἤρχετο ὁ στρατὸς μετὰ τῶν ἀρχόντων· εἰς τρόπον ὥστε ἡ θεὰ τοσούτων ἐθνῶν

(α) Στέφανος Λουσινιανὸς παρὰ Κυπριανῷ, Ἱστορ. Κύπρ. σελ. 64.

χριστιανικῶν διαφορῶν δογμάτων καὶ ἐθίμων προϋξένοι εἰς τὸν θεατὴν μεγάλην εὐχαρίστησιν.

Οἱ Ἕλληνες ἐπίσκοποι ὑφίσταντο πρὸς τοῦτοις καὶ ἑτέραν ταπεινώσιν, ὡς ὑποχρεούμενοι νὰ μεταβιῶσι μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτοὺς κλήρου εἰς τὴν συγκροτούμενην ὑπὸ τοῦ γείτονος Λατίνου ἐπισκόπου σύνοδον, ἅπαντες δὲ νὰ παρευρίσκωνται ἐν ταῖς ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Λευκωσίας γινομέναις ἐπαρχιακαῖς συνελεύσεσι. Μόνον δὲ δικαίωμα ἀφέθη αὐτοῖς νὰ δικάζωσι τὰς μεταξὺ ὁμογενῶν δίκας, μὴ χαίροντες ὅμως τὸ προνόμιον τοῦτο καὶ ἐπὶ μικτῶν δικῶν. Ἐπὶ τέλους δὲ ἐχορηγήθη καὶ μικρά τι χάρις εἰς τὸν δυστυχεῖ Γερμανὸν, ὅστις ὀνομασθεὶς ἐπίσκοπος Σολέας ἔλαβε τὸ προνόμιον νὰ φέρῃ ἐφ' ὅσον ἔζη τὸν τίτλον ἀρχιεπισκόπου Κύπρου· ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐφθόνησεν ὁ φανατικὸς Φατζιάνος, ὅστις μὴ δυνηθεὶς νὰ τὸ ἀφαιρέσῃ, ἔξαλλος ὑπ' ὀργῆς ἔδωκε τὴν παραίτησιν αὐτοῦ καὶ μεταβὰς εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ Τοσκάνην ἀπέθανεν ἐν τῇ ὑπὸ τούτου κτισθείσῃ μονῇ, ἣν ὠνόμασε Λευκωσίαν.

Διὰ τῆς σκληρᾶς ταύτης βούλλας ἡ τῆς Κύπρου ἐκκλησία, ἡ ἐπὶ δώδεκα ὅλας ἑκατονταετηρίδας διατηρήσασα τὸ αὐτοκέφαλον καὶ ἀνεξάρτητον αὐτῆς, ὑπεδουλοῦτο ἐντελῶς εἰς τὸν ἐπίσκατον λατινικὸν κλῆρον. Ὅθεν εὐλόγως ὁ διάδοχος τοῦ Φατζιάνου ἀρχιεπίσκοπος Λευκωσίας Ραφαήλ μετὰ στόμφου ἀπεκάλει ἐν τῇ προκηρύξει αὐτοῦ τοὺς μὲν λατίνους ἀληθεῖς τῆς νήσου ποιμένας, τοὺς δὲ Ἕλληνας κατ' ἐπιείκειαν ἀνεκτούς. Ἐκτοτε ὅμως διετρανώθη τὸ μῖσος τῶν ἐν τῇ νήσῳ ὀρθοδόξων οὐ μόνον πρὸς τοὺς κρατοῦντας καὶ τοσοῦτον ἀσπλάγχχνως καταχρωμένους τὴν δύναμιν αὐτῶν λατίνους, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἀπαρνηθέντας τὸ ὀρθόδοξον δόγμα ἀδελφοὺς, οὔτινες πολλάκις ἐδοκίμασαν καὶ τὰς παρεκτροπὰς αὐτοῦ. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Λευκωσίας μὴ δυνηθεὶς νὰ προφυλάξῃ τοὺς τελευταίους τούτους ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῶν ἐξηρεθισμένων συμπατριωτῶν αὐτῶν, ἀφοῦ μάλιστα ἐπεκαλέσθη τὴν δύναμιν τοῦ βασιλευόντος Οὐγού Β', μεταβὰς παρὰ τῷ πάπᾳ Οὐρβανῷ Δ' ἐξέθετο αὐτῷ, ὅτι, ἐὰν μὴ ἀναγκασθῇ ὁ βασιλεὺς τῆς Κύπρου νὰ τῷ παράσχῃ

ἐνθερμον συνδρομήν, ἂν ἐπιτελέσῃ ἀδυνατεῖ τὰ συμφέροντα τῇ λατινικῇ ἐκκλησίᾳ· ὁ δὲ πάππας δι' ἐντόνου γράμματος (1263) προσεκάλεσε τὸν Οὐγον νὰ λάβῃ αὐστηρὰ κατὰ τῶν σχισματικῶν αὐτοῦ ὑπηκόων μέτρα, τολμώντων μετὰ τοσαύτης ἀναιδείας νὰ κακοποιῶσι τὰ πιστὰ ταῦτα τέκνα τῆς λατινικῆς ἐκκλησίας, καὶ περιφρονῶσιν ἅμα αὐτήν.

ΔΙΩΝ ΙΔ'.

Ἐξακολούθησις τῆς θρησκευτικῆς πίεσεως τῶν ὀρθοδόξων (πραξικόπημα παπικοῦ λεγάτου).

Ἡ Ρωμαϊκὴ ἐκκλησία μετὰ λύπης βλέπουσα τὴν ὑποκειμένην εἰς τὰ πιστὰ αὐτῆς τέκνα Κύπρον μὴ ἐκλατινιζομένην, ἀφοῦ μάτην κατηνάλωσε τοσοῦτον χάρτην καὶ μέλαν, ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ ἐπικίνδυνον πείραμα τοῦ Πελαγίου. Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ κινδυνώδους ἔργου ἀνετέθη εἰς τὸν γάλλον Καρμηλίτην Πέτρον Θωμᾶν, παπικὸν τότε λεγόμενον τῆς Ἀνατολῆς καὶ καθολικὸν ἱεροεξεταστήν, περὶ τοῦ ζήλου καὶ τῆς τόλμης τοῦ ὁποίου ἡ Ρώμη εἶχε τρανὰς ἀποδείξεις. Ὁ Θωμᾶς οὗτος ἐγένετο γνωστὸς ἐν τῇ Ἀνατολῇ τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1356, ἀποσταλὲς ὑπὸ τοῦ πάπα πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου Ἰωάννην τὸν Παλαιολόγον, ἵνα διαπραγματευθῇ τὴν τότε ἐπιδιωχθεῖσαν ἑνωσιν τῶν δύο ἐκκλησιῶν· μετὰ ταῦτα διορισθεὶς ἐπίσκοπος Κορώνης καὶ πολλὰ ἐνταῦθα κατορθώσας, ὠνομάσθη μετ' ὀλίγον (1359) λεγάτος τῆς ἀποστολικῆς ἑδρας, γενικὸς ἱεροεξεταστὴς μετ' ἀπολύτου ἐξουσίας, καὶ ἐπιτηρητὴς τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ λατινικῶν ἐπισκοπῶν Κύπρου, Κρήτης, Σμύρνης, Ἀθηνῶν, Θηβῶν, Κορίνθου, Νάξου, Κερκύρας, Δυρραχίου, Ναυπάκτου καὶ Νέων Πατρῶν. Καθὰ δημολογοῦσιν οἱ πολλοὶ αὐτοῦ βιογράφοι μετὰ ζήλου ἀνωτέρου παντὸς ἐπαίνου ἐξεπλήρωσε τὰ ὑψηλὰ αὐτοῦ καθήκοντα, ἀδιαλείπτως περιερχόμενος εἰς τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἐξαρτωμένας πόλεις, ἐποικοδομῶν τοὺς πιστοὺς καὶ πρσληλυτίζων τοὺς σχισ-

ματικούς Ἕλληνας, ὅφ' ὧν πολλάκις ἠπειλήθη καὶ ἡ ζωὴ του.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς τῆς Κύπρου Πέτρος ὁ Δ' προσεκάλεσεν εἰς τὴν νῆσον τὸν παπικὸν λεγάτον ἵνα ἰδιοχειρῶς στέψῃ αὐτόν. Μετὰ τὴν τελετὴν συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ βασιλέως ἐσχεδίασε τὸ κατὰ τῶν Ἑλλήνων μεμελετημένον πραξικόπημα. Ἐλθὼν μετὰ πολλῶν ὁπαδῶν εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν τῆς ἁγίας Σοφίας προσεκάλεσεν ὑπό τι πρόσχημα τοὺς Ἕλληνας ἐπισκόπους καὶ ἱερεῖς, οἵτινες μετέβησαν μὴ φανταζόμενοι τὸ πονηρὸν αὐτοῦ διαβούλευμα. Ἀμα οὗτοι εἰσῆλθον, ἐκλείσθησαν αἱ πύλαι τοῦ ναοῦ καὶ ὁ Καρμηλῖτης μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἤρξαντο νὰ ἐκλατινίσωσι τούτους διὰ τῆς βίας. Ὁ λαὸς πληροφορηθεὶς τὸν θόρυβον ἔδραμεν εἰς βοήθειαν τῶν κινδυνευόντων· πλὴν μὴ δυννηθέντες νὰ εἰσέλθωσι προσεπάθησαν νὰ διαρρήξωσι τὰς θύρας, ἄλλοι δὲ τολμηρότεροι ἔβηκαν πῦρ. Ὁ βασιλεὺς μαθὼν τὰ γινόμενα, ἔξελε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μετ' ἄλλων ἀξιωματικῶν, οἵτινες ἀνόντες νὰς πύλας ἠλευθέρωσαν τοὺς Ἕλληνας καὶ παρέδωκαν αὐτοὺς εἰς τοὺς ὁμοθρήσκους (α). Ὁ λεγάτος ἐν τούτοις διε-

(α) Οὕτως ἐκτίθησι τὸ γεγονός ὁ κ. Σάθας κατὰ τὸ χρονικὸν Λεοντίου Μαχαιρᾶ καὶ τοὺς βιογράφους τοῦ λεγάτου. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὅμως τῆς Κύπρου (σελ. 158) ἐκτίθεται τοῦτο πλατύτερον καὶ κατὰ πολλὰ ἄλλοιόν ὡς ἔπεται· «Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς Οὐγού (1359) ὁ βασιλεὺς Πέτρος ἐστέφθη καὶ βασιλεὺς Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἀμμόχωστον (1360). Ἦλθε τότε εἰς Κύπρον κάποιος φράτωρ Τωμάζος λεγόμενος ἐκ τῆς τάξεως τῶν Καρμηλιτῶν, ἀπεσταλμένος, ὡς ἔλεγεν, ἀπὸ τοῦ πάπα, ὁ ὁποῖος διὰ νὰ ἀποκτήσῃ εὐνοίαν καὶ φήμην ἀπὸ τοὺς λατίνους Κυπρίους, καὶ ἄλλους θησαυροὺς, κενόδοξος φρατάτζος εἰς ἄκρον, ἐξεφώνησε πολλὰ κατὰ τῆς πίστεως τῶν Ρωμαίων, καὶ μάλιστα πῶς εἶχεν ἐξουσίαν νὰ ἀφαιρέσῃ παντελῶς τὰς ἐπισκοπὰς ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους καὶ νὰ τὰς καταστήσῃ εἰς τοὺς λατίνους, ὥστε νὰ μὴν ἀκούεται πλέον Ρωμαῖος ἐπίσκοπος εἰς Κύπρον, ἀλλ' ὁ λαὸς αὐτὸς τῶν Ρωμαίων νὰ καθοδηγῆται ἀπὸ τοὺς λατίνους ἐπισκόπους. Αὐτὰ ἀναψαν εἰς ὀργὴν τοὺς Ρωμάιους, ὥστε μίαν τῶν ἡμερῶν ἐσυνάχθη ἕνα ἄμετρον πλῆθος μὲ τὰ ἄρματα εἰς τὰς χεῖρας καὶ ὤρμησεν εἰς τὴν οἰκίαν, ἣν εὗρίσκετο, νὰ τὸν εὐχαριστήσουν εἰς τὴν καλοσύνην, ὅπου

μαρτυρήθη πρὸς τὸν βασιλέα λέγων ὅτι κατεφρονήθη οὐχὶ αὐτὸς, ἀλλ' ἡ καθέδρα τοῦ Πέτρου καὶ ἀπῆται νὰ τιμωρηθῶσιν οἱ ταραξίαι, ὁ δὲ βασιλεὺς διαπαιδαγωγήσας τὸν ἀδυσώπητον λεγάτον ὅτι ἐν καιρῷ θὰ τιμωρήσῃ τοὺς πρωταιτίους τῆς στάσεως ἀπέπεμψεν αὐτὸν ἐκ τῆς νήσου.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ παπικοῦ Λεγάτου ἄρχεται ἡ συμφιλίωσις τῶν δύο ἀντιμαχομένων καὶ τοσοῦτον ἀμοιβαίως μισουμένων φυλῶν. Οἱ τέως δίκην εἰλώτων βιοῦντες Ἕλληνες λαμβάνουσιν ἀξιώματα, οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ ἐπίσκοποι αὐτῶν ἀδελφικῶς συμπράττουσι καὶ συσκέπτονται μετὰ τῶν ἀρχόντων περὶ τῶν σπουδαιοτέρων τοῦ θρόνου συμφερόντων· ἀδιαφόρως οἱ λατῖνοι ἐκκλησιάζονται ἐν τοῖς ἐλληνικοῖς ναοῖς πρὸς μέγιστον σκάνδαλον τοῦ πάπα Οὐρβανοῦ Δ' (1368), ὅστις δὲν ἔπαυεν ἐλέγχων αὐτοὺς ἐπὶ ἀπιστίᾳ. Αἱ μεταξὺ τῶν δύο φυλῶν ἐπιμιξίαι πληθύνονται, καὶ ἡ γαλλικὴ δυναστεία λαμβάνει τοῦ λοιποῦ ἐθνικὸν χαρακτῆρα παρὰ τοῖς κατοικοῖς τῆς νήσου.

ΑΙΩΝ ΙΕ'.

Ἀπόπειρα ἐνώσεως τῆς ἐκκλησίας τῆς Κύπρου μετὰ τοῦ πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως. — Ἡ βασιλεὺς Ἑλένη ἀποδίδωσι τῷ ἐρθροδόξῳ κλήρῳ τὰ ἀρχαῖα αὐτοῦ προνόμια.

Ἀφ' οὗ ἡ ἐκκλησία τῆς Κύπρου διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς Ἀλεξανδρινῆς βούλλας ὑπεδουλώθη ἐντελῶς εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν ἐκ-

ἐβόλλετο νὰ τοὺς κάμη. Αὐτὸς ὁ ἄθλιος, ἀκούσας τὴν ταραχὴν τῶν ἀρματωμένων, ἐτρόμαξε, καὶ δὲν εὔρεν ἄλλον τόπον διὰ καταφύγιόν του, παρὰ εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἔτρεξαν πολλοὶ νὰ τὸν θανατώσωσι, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ τὸν καύσωσιν ὁμοῦ μὲ τὸν ναόν. Λαβὼν εἴδησιν ὁ βασιλεὺς ἔστειλε τὸν ἀδελφόν του, καὶ μετὰ παρακινήσεως καὶ συμβουλῆς πρῶτον, ἔπειτα καὶ ὁ ἴδιος ὁ βασιλεὺς ἡσύχασαν τὸν λαόν, καὶ μετὰ βίας ἡλευθέρωσαν τὸν δυστυχῆ Λεγάτον ἀπὸ τὴν ὀρμὴν των, ὁ ὁποῖος ὑπεσχέθη νὰ μὴν ὁμιλήσῃ εἰς τὸ ἐξῆς περὶ τοιαύτης ὑποθέσεως.» Ἐκ τούτων δῆλον ὅτι ἡ σκηνὴ διεδραματίσθη ἐν Ἀμμοχώστῃ τῷ 1360, ὅτε καὶ ὅπου ὁ Πέτρος ἐστέρθη βασιλεὺς Ἰερουσαλήμ.

κλησίαν, ἔκτοτε ἠναγκάσθη νὰ διακόψῃ πᾶσαν ἐξωτερικὴν συγκοινωνίαν πρὸς τὰς λοιπὰς ὀρθοδόξους ἐκκλησίας καὶ οὐδ' ἐπιστολὰς ἠδύνατο πλέον νὰ ανταλλάξῃ οὐδὲ τὴν συνδρομὴν αὐτῶν νὰ ἐπικαλεσθῇ φανερώς, οὐχ ἥττον ὅμως τὴν ἐσωτερικὴν, τὴν δογματικὴν μετ' αὐτῶν ἔνωσιν, εἰ καὶ πολλάκις ἐβιάζετο πρὸς ἐξόμοσιν, διετήρησε πάντοτε ἀκεραίαν καὶ ἀλώβητον κατ' οὐδὲν παρεκκλίνασα τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων, καὶ οὐδὲ τοῦ πάπα ποτὲ ἐμνημόνευσεν ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς ὡς ἔθος τοῖς ὑποτελέσειν ἐπισκόποις, ἐπεζήτησε δὲ μᾶλλον εὐπρόσδεκτον εὐκαιρίαν, ὅπως, εἰ δυνατόν, ἀποστείῃ τὸν βαρὺν ἐκείνον ζυγόν. Καὶ δὴ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἰε' αἰῶνος εὐροῦσα, φαίνεται, εὐνοϊκὰς ὅπως οὖν τὰς περιστάσεις ἐξητήσατο τὴν συνδρομὴν τοῦ πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὅπως ἐνωθῇ μετ' αὐτοῦ. Ὅθεν ἐν ἔτει 1405 κοινῇ συνοδικῇ ψήφῳ ἐστάλη ὑπὸ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας μετὰ συνοδικῶν γραμμάτων εἰς Κύπρον Ἰωσήφ ὁ Βρυέννιος, μοναχὸς ἐπὶ παιδείᾳ καὶ εὐγλωττία διαπρεπής, ἵνα ἐπισκεψάμενος αὐτοπροσώπως τοὺς αὐτόθι ἐπισκόπους διαπραγματευθῇ, εἰ δυνατόν, τὴν ἀπὸ τοῦ παπικοῦ ζυγοῦ ἀπελευθέρωσιν αὐτῶν καὶ τὴν μετὰ τοῦ πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔνωσιν· ὥριζε δὲ αὐτῷ ἡ σύνοδος ἀπερχομένῳ ἐκεῖ ὅτι αἰὰν ὁμολογῶσι τὸν πᾶπαν τῆς Ῥώμης ἅγιον, καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπους ἑαυτῶν ἐπισκόπους ἡγοῦνται, οὐκ ὀφείλετε τούτοις συγκοινωνῆσαι καὶ ἐὰν συμφοραίνωσι τοῖς τῶν λατίνων ἐπισκόποις (ἐπεὶ δὲ τὸ συμφοραίνειν αὐτοῖς συγκοινωνεῖν ἐστὶ τούτοις, ὁ δὲ ἀκοινωνήτω κοινωνῶν καὶ αὐτὸς ἀκοινωνητός ἐστιν) οὐκ ὀφείλετε τούτοις συγκοινωνῆσαι. » ἐλθὼν δὲ καὶ ἰδὼν τὰ πράγματα ἐκ τοῦ σύγγγυς, οὐ μόνον οὐδὲν ἡδυνήθη νὰ κατορθώσῃ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν περὶ ἐνώσεως ἐλπίδα ἀπέβαλε.

Μετὰ δ' ἑπτὰ ἔτη ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς ταύτης τοῦ Βρυεννίου, Εὐθυμίου τότε πατριάρχουontos, ἐγένετο νέα ἀπόπειρα τῶν Κυπρίων πρὸς ἔνωσιν, καὶ ἔγραψαν αὐθις οἱ τῆς Κύπρου ἐπίσκοποι πρὸς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ὑπισχνούμενοι καὶ ὁμολογοῦντες «πάντα στέργειν καὶ πράττειν ὅσα ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλη-

σία φρονεῖν, καὶ ἐζήτουν τὴν ἑνωσιν. Πρὸς τοῦτο ἡ μὲν ἱερὰ σύνοδος ἐφαινετό πως συνευδοκοῦσα καὶ στέργουσα· ἀλλ' ὁ Βρυένκιος ὅστις ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως ἐγνώριζε τὰ πράγματα ἀκριβέστερον, παρουσιασθεὶς εἰς τὴν σύνοδον συνεδριάζουσιν ἐν τῷ ναῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ἐν τῷ συνοδικῷ, ἀπήγγειλε πρὸς αὐτὴν μελέτην κατὰ τῆς μελετωμένης ἐνώσεως, ἐν ᾗ μετὰ ρητορικῆς δεινότητος ἰσχυρίζεται ὅτι ἀδύνατος καθίσταται ἡ πραγματοποίησις αὐτῆς. Ἐπάγει δὲ πρὸς σύστασιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ αὐτοῦ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰδε· αὐούτων (ὅσα δηλαδὴ ὑπισχυνοῦνται τοῖς λατίνοις οἱ Κύπριοι) ἡ κατὰ νόμιμον ἔγγραφον, ἡ ἀπαραίτητον ἔθος γίνεσθαι πάντας ὀφειλομένων ἐκεῖσε, οὔτε ἀφ' ἑαυτῶν ἐκείνοι ἐξειλῆσαι δύνανται τῆς ἐπαράτου ταύτης δουλείας, καίπερ θέλοντες τοῦτο καὶ παντὶ τρόπῳ σπεύδοντες, ὡς φασίν, οὕθ' ἡμεῖς ταύτης ἐλευθερῶσαι τούτους ἰσχύομεν, ὅπου γε οὐδὲ συνοδικὸν γράμμα τολμήσει τις ἡμῶν ἐκεῖ φανερώς ἀγαγεῖν, οὐδεὶς δὲ αὐτῶν παρεῖναι τολμήσει αὐτοπροσώπως κληθεὶς πρὸς ἡμᾶς ἢ παρρησιάσασθαι τὴν εὐσέβειαν. Μετὰ δὲ ταῦτα συμπεραίνει ὅτι τὸ δέξασθαι τοὺς Κυπρίους εἰς κοινωνίαν, μενόντων ἀπαρატρέπτων τῶν παρ' αὐτοῖς λατινικῶν ἐθῶν, εἶναι τὸ αὐτὸ καὶ κοινωνῆσαι τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν τῇ λατινικῇ, ὅπερ οἱ ἀποστολικοὶ κανόνες ἀπαγορεύουσιν. Οὕτω λοιπὸν καὶ ἡ δευτέρα ἐκείνη περὶ ἐνώσεως ἀπόπειρα ἔμεινεν ὅλως ἀτελεσφόρητος (α).

(α) Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται δῆλον ὅτι ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία τῆς Κύπρου, καίπερ τηροῦσα ἀμετάσπρεπτον τὴν μετὰ τῆς καθόλου ὀρθόδοξου ἐκκλησίας δογματικὴν ἐνότητά, οὐχ ἥττον ὅμως, ἐπειδὴ ὑπέκειτο εἰς τὴν ρωμαϊκὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐξ ἀνάγκης οἱ ἐπίσκοποι αὐτῆς ὡμολόγουν τὸν πᾶπαν ἄγιον, οἱ δὲ ἱερεῖς προσηκούμενοι συνεφόρου καὶ παρίσταντο εἰς κηδεύας, μνημόσυνα καὶ λειτουργίας τῶν λατίνων, διὰ τοῦτο ἀπείργοντο τῆς μετὰ τῶν ἄλλων ὀρθόδοξων ἐκκλησιῶν ἐξωτερικῆς κοινωνίας, διὸ καὶ ἐπεζήτουν τὴν ἑνωσιν. Ἐγραμὶ δὲ ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ συνταχθείσῃ περιγγραφῇ τῆς Ι. Μονῆς τοῦ Κύκκου (σελ. 36) λέγει αὐτολεξεί· ὅτι «συνοδικῶς οἱ ὀρθόδοξοι πατρίρχαι καὶ οἱ λοιποὶ ἀρχιερεῖς ἀπέκοψαν τότε τοὺς Κυπρίους τῆς

Ἡ ἀπὸ τοῦ 14 αἰῶνος ἀρξαμένη συμφιλίωσις τῶν δύο τέως πολεμίων φυλῶν καθιερώθη οὕτως εἰπεῖν πανηγυρικῶς ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Β'. Οὗτος μετὰ τὸν θάνατον τῆς πρώτης αὐτοῦ συζύγου ἐνυμφεύθη ἐν ἔτει 1441 τὴν ἑλληνίδα Ἐλένην Παλαιολόγην, θυγατέρα Θεοδώρου τοῦ δεσπότη τῆς Πελοποννήσου, ἣτις πράγματι ἐβασίλευσεν οὐ μόνον τῆς νήσου, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἀναγκάσασα τοῦτον ἵνα καὶ διὰ τῶν βουλῶν ἀναγνωρίσῃ αὐτὴν κυβερονῆτιν. Ἐπὶ ταύτης ἡ τέως ἀπόβλητος ἑλληνικὴ γλῶσσα παρίσταται ὡς τὸ ἐπίσημον ὄργανον πρὸς διομολόγησιν διεθνῶν συνθηκῶν (α)· τὰ ἀξιώματα τοῦ βασιλείου ἐξ ἴσου διανεμόνται εἰς τε τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς φράγκους, ἡ δὲ ἑλληνικὴ ἐκκλησία, ἀπαλλαγείσα κατὰ μέγα μέρος τοῦ πιέζοντος αὐτὴν ζυγοῦ, νέμεται ἐξ ἴσου τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὅποια ἀκατανόμαστος βία εἶχε σφετερισθῇ. Μὴ ἀρκεσθεῖσα δὲ εἰς τὰς πρὸς τοὺς ὁμοδόξους παραχωρήσεις ταύτης ἡ ἑλληνικὴ βασιλίσσα ἐτόλμησε καὶ κατ' αὐτῶν τῶν τέως μετ' εὐλαβείας τηρουμένων προνομίων τῆς Ῥώμης σπουδαῖον πραξικόπημα· ἅμα δηλαδὴ ἀποθανόντος τοῦ λατίνου ἀρχιεπισκόπου τῆς Κύπρου, ἀντὶ νὰ περιμείνῃ κατὰ τὰ εἰθισμένα τὴν ἐκ Ῥώμης ἀντικατάστασιν αὐτοῦ, ἔστειλε πρὸς τὸν πάπαν πρεσβεῖαν ζητοῦσα ἀπλῶς τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ ὑπ' αὐτῆς προτεινομένου διαδόχου Ἕλληνας ὀρθοδόξου. Ὁ πάπας ἀπορρίψας τὴν τολμηρὰν πρότασιν διώρισεν ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου τὸν Γαλέσιον Μόνσολον περιώνυμον τότε ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ζήλῳ ὀρησκειτικῷ. Ἀλλ' ἡ βασιλίσσα οὐ μόνον ἠρνήθη νὰ δεχθῇ τὸν διορισθέντα, ἀλλὰ συλλαβοῦσα καὶ τὸν παπικὸν πρεσβευτὴν ἐφυλάκισεν. Ὁ πάπας μαθὼν τὰ τολμηθέντα δὲν ἠθέλησεν, ὡς λέγουσιν οἱ λατῖνοι χρονογράφοι, νὰ ἐξερεθίσῃ εἰς ἀποστασίαν τὸ πρὸς τὸ ἑλλη-

ἐκκλησίας· εἰ καὶ ὕστερον προσκλαιομένους καὶ μετανοοῦντας ἀπεδέξαντο, ἀπολογουμένους τοῦτο ποιεῖν ἀκουσίως οἰκονομίας χάριν». Πότε καὶ ποῦ συνῆλθον εἰς σύνοδον οἱ πατριάρχαι καὶ ἀπέκοψαν τοὺς Κυπρίους τῆς ἐκκλησίας, καθὼς καὶ πότε ἀπεδέξαντο αὐτοὺς ἡμεῖς τοῦλάχιστον ἀγνοοῦμεν.

νικόν θρήσκευμα ἀποκλῖνον βασιλείον τῆς Κύπρου, ἀλλ' ἔγραψε πρὸς τὸν ἐν Ρόδῳ μέγαν μάγιστρον τοῦ τάγματος τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τῶν Ἱεροσολύμων νὰ μεταβῇ εἰς τὴν νῆσον καὶ πείσῃ διὰ τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ τὸν βασιλέα Ἰωάννην ὅπως συναινέσῃ εἰς τὴν παπικὴν ἀπόφασιν, ἐν περιπτώσει δὲ ἀπειθείας ἀπειλήσῃ αὐτὸν διὰ τε τῶν πνευματικῶν καὶ τῶν κοσμικῶν ὅπλων τῆς Ρώμης. Ὁ μέγας μάγιστρος εὖρῶν κατάλληλον εὐκαιρίαν τὴν ἐκ Λευκωσίας ἀπουσίαν τῆς Ἑλένης διατριβούσης τότε ἐν τῷ Βασιλοποτάμῳ ἦλθεν εἰς Κύπρον μετὰ τοῦ παπικοῦ ἀπεσταλμένου καὶ αὐτοῦ τοῦ διορισθέντος ἀρχιεπισκόπου, καὶ κατέπεισε τὸν Ἰωάννην νὰ μὴ κηρυχθῇ ἀντάρτης τῆς Ρώμης. Ἡ Ἑλένη μαθοῦσα τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀσθενοῦς τὸν χαρακτῆρα συζύγου τῆς ἦλθεν εἰς Λευκωσίαν, πλὴν μὴ θέλουσα νὰ ἐξερεθίσῃ τὰ πράγματα συνήνεσεν εἰς τὴν ἐνθρόνισιν τοῦ Γαλεσίου.

Ἡ βασιλὶς Ἑλένη πρὸς τοῖς ἄλλοις εὐεργετήμασιν, ἅπερ ἐχορήγησεν εἰς τὸ ὁμόδοξον αὐτῇ στοιχεῖον, ὥκοδόμησε καὶ μοναστήριον ἐν Λευκωσίᾳ, ὅπερ ὠνόμασε Μάγκανα ἀπὸ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁμωνύμου μοναστηρίου. Ἀλλ' ἡ λατινίζουσα μερὶς ἵνα θέσῃ ἀντιστήκωμα εἰς τὴν ὑπὲρ τοῦ ὁμογενοῦς καὶ ὁμοδόξου στοιχείου ρέπουσαν πλάστιγγα τῆς βασιλίσσης ἔπεισε τὸν βασιλέα νὰ νομφεύσῃ τὴν θυγατέρα Καρλότταν μετὰ λατίνου πρίγκηπος, τὸν ὁποῖον παραλαμβάνων καὶ συγκυβερνήτην ἡδύνατο νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς ὀχληρᾶς ἐπεμβάσεως τῆς συζύγου αὐτοῦ. Ὅθεν ἐξελέχθη ὁ πορτογάλλος πρίγκηψ Ἰωάννης Κοέμβ, εἰς ὃν ἐδόθη σύζυγος ἡ μόλις δεκατετραέτις Καρλόττα (1456). Ἀμα δὲ ἀναγορευθεὶς συμβασιλεὺς ὁ Ἰωάννης ἤρξατο νὰ πιεζῇ τὸ ἐλληνικὸν στοιχεῖον, ἔχων συμμάχους καὶ τοὺς ἐν τῇ νήσῳ διαμένοντας ἱππότεας τῆς Ρόδου, ἡ σπουδαιοτέρα δὲ τῶν μεταβολῶν, ἃς ἐπῆνεγκεν εἰς τὰ ὑπὸ τῆς βασιλίσσης διαταχθέντα, εἶναι ἡ ἀπόδοσις πάλιν τῶν πρωτείων εἰς τὸν λατινικὸν κλῆρον, καὶ ἡ ἐκ νέου ἀφαίσεις τῶν ἀγαθῶν τοῦ κλήρου τῶν ὀρθοδόξων. Οὐδὲν ἦττον ἡ σπουδαία κατ' αὐτοῦ ἀντιπολίτευσις τῆς βασιλίσσης κατισχύσασα ἐπὶ τέλους ἠνάγκασε τὸν γαμβρὸν νὰ ἀπομακρυνθῇ μετὰ τῆς συζύγου πρὸς μεγίστην

λύπην τῶν γονέων καὶ νὰ κατοικήσῃ μακρὰν, ὅπου μετ' οὐ πολὺ ἐγένετο θῦμα τῆς τε παρεκτροπῆς τῶν φίλων καὶ τῆς τόλμης τῶν ἀντιπάλων. Πάσχουσα δὲ καὶ ἡ βασίλισσα ὑπὸ χρονίου νοσήματος ἀπέθανε μετ' ὀλίγον (1458), τὰ δὲ ἐκκλησιαστικὰ ἐπανῆλθον πάλιν εἰς τὴν πρῶτην αὐτῶν κατάστασιν.

Αἰὼν ΙΣ'.

Ἀλώσις τῆς Κύπρου ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν—Νέα τάξις τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τῆς νήσου—Ἀνωμαλία τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ παρέμβαισις ἐν αὐτοῖς τῶν πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας καὶ Κωνσταντινουπόλεως.

Ἀπὸ τῆς κυριαρχίας τῶν Λουσινιανῶν βασιλέων μετέβη ἡ Κύπρος (1489) εἰς τὴν δεσποτείαν τῆς ἐνετικῆς δημοκρατίας, ἥτις ἅμα καταλαβοῦσα αὐτὴν ἐθεώρησε φρόνιμον νὰ κλείσῃ τὰ ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια καὶ τοσοῦτον ἐπίεσε τοὺς Κυπρίους, ὥστε πολλοὶ ἐξ αὐτῶν προτιμῶντες τὸν τουρκικὸν ζυγὸν μετηνάστευσαν εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν· μετὰ ὀγδοήκοντα δὲ ἔτη ἔληξε διὰ παντὸς ἡ τε πολιτικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ δεσποτεία τῶν φράγκων ἐπὶ τῆς Κύπρου.

Ἐν ἔτει 1570 ὁ σουλτάνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως Σελῆμ ὁ Β' παρὰ τὰς πρὸς τοὺς ἐνετοὺς εἰρηνικὰς συνθήκας ἀπέστειλεν εἰς Κύπρον στρατὸν ἐξ 120000 ἀνδρῶν καὶ πολιορκήσας πρῶτον τὴν Λευκωσίαν ἐκυρίευσεν αὐτὴν τῇ 9 Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους· ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Ἀμμόχωστον καὶ μετὰ ἐνδεκάμηνον πολιορκίαν ὑπέταξε καὶ αὐτὴν τῇ 1 Αὐγούστου τοῦ ἐπομένου ἔτους καὶ οὕτω συνεπλήρωσε τὴν κατάκτησιν ὅλης τῆς νήσου. Αἱ δύο αὗται πόλεις χρηματίσασαι ἀλληλοδιαδόχως πρωτεύουσαι τῆς νήσου, ἡ μὲν ἐπὶ τῆς βυζαντινῆς, ἡ δὲ ἐπὶ τῆς φραγκικῆς κυριαρχίας, ἐκοσμοῦντο διὰ πολλῶν καὶ λαμπρῶν οἰκοδομημάτων ιδιωτικῶν καὶ δημοσίων, οἷον ἀρχοντικῶν παλατίων, μοναστηρίων καὶ ἐκκλησιῶν, ὧν ὁ ἀριθμὸς, ἐν Λευκωσίᾳ μόνον, ὑπερέβαινε τὰς 250. Πάντα ταῦτα περιῆλθον εἰς τὴν

κατοχὴν τῶν κατακτητῶν, καὶ ὅσαι μὲν τῶν ἐκκλησιῶν διέφυγον τὴν καταστροφὴν τοῦ πολέμου μετεβλήθησαν εἰς ὀθωμανικὰ τεμένη, εἰς ἀποθήκας γεννημάτων καὶ εἰς ἵπποσάσια (α), ὀλίγαι δὲ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπεδόθησαν εἰς τοὺς ὀρθόδοξους.

Πρὶν ἢ παραδοθῇ ἡ Ἀμμόχωστος συνωμολογήθη συνθήκη μεταξὺ τῶν πολιορκούντων καὶ τῶν πολιορκουμένων, δι' ἧς ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀνελάμβανε καὶ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μεταφέρῃ εἰς τὴν νῆσον Κρήτην ἐπὶ πλοίων τουρκι-

(α) Ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν, αἵτινες μετετράπησαν εἰς τζαμιά, σώζονται μέχρι τῆς σήμερον ἐν Λευκωσίᾳ ἡ μεγαλυπρεπὴς ἐκκλησία τῆς ἁγίας Σοφίας, οὕτω μέχρι τῆς σήμερον καλουμένη, ἐν ἣ ἐστέροντο οἱ Λουσινιανοὶ βασιλεῖς τῆς Κύπρου. Ἄλλη ὁμοία αὐτῇ κατὰ πάντα ἀλλὰ μικροτέρα σώζεται ἐν Ἀμμοχώστῃ ἁγία Σοφία καὶ αὕτῃ καλουμένη, ἐν ἣ, μετὰ τὴν ἐν Λευκωσίᾳ στέψιν αὐτῶν, οἱ Λουσινιανοὶ μεταβαίνοντες εἰς Ἀμμόχωστον ἐστέροντο ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι βασιλεῖς τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἀμφοτέρων τῶν ἐκκλησιῶν τούτων οἱ κτίτορες ἀμφιβάλλονται. Ὁ μὲν χρονογράφος τῆς Κύπρου (ιστορ. Κύπρου σελ. 44) λέγει ὅτι ἐκτίσθησαν ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ, οἱ δὲ Λατῖνοι ὅτι ἡ ἐν Λευκωσίᾳ ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν πρώτων Λουσινιανῶν βασιλέων. Στερούμενοι αὐθεντικῶν μαρτυριῶν δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποφανθῶμεν οὔτε ὑπὲρ τῆς μιᾶς ἰδέας οὔτε ὑπὲρ τῆς ἄλλης, λέγομεν μόνον ὅτι τὸ μὲν ὄνομα «Ἁγία Σοφία», ὑπὲρ ἀπ' ἀρχῆς ἕως τοῦ νῦν διατηροῦσιν ἀμφοτέροι οἱ ναοὶ οὗτοι, συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς πρώτης ἰδέας, τὸ δὲ ὄψος τῆς οἰκοδομῆς ἀνῆκον εἰς τὸ γοτθικὸν συνηγορεῖ μᾶλλον ὑπὲρ τῆς δευτέρας. Ὁ Προκόπιος ὁ γράψας ἰδιαιτέρον βιβλίον περὶ τῶν κτισμάτων τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καθ' ἃ σημείοι ὁ Κ. Σάθας, οὐδὲν περὶ τῶν δύο τούτων βασιλικῶν τῶ ὄντι οἰκοδομῶν ἀναφέρει. Ἄλλαι δευτερεύουσαι τῶν ἀνωτέρω κατὰ τε τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος ἐκκλησίαι σώζονται ἐν Λευκωσίᾳ ἡ τοῦ ἁγίου Νικολάου καὶ τῆς κοιμητέως τῆς Παναγίας ἐκ παραλλήλου παρὰ τὴν ἁγίαν Σοφίαν, οὕτω σήμερον ἀποθήκη δημητριακῶν καὶ ἀλεύρων· ἡ οἰκοδομὴ φαίνεται μᾶλλον βυζαντινὴ. Ἡ Σάντα Κατερίνα γοτθικοῦ ὅψους εἶναι κτίσμα τῶν ἱπποτῶν τοῦ ναοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἡ δὲ Ἑμεργιὲ σήμερον καλουμένη ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν εἶναι βυζαντινοῦ ρυθμοῦ. Σώζονται καὶ τινες ἄλλαι μικρότεραι, αἱ δὲ λοιπαὶ πᾶσαι ὥς καὶ τὰ μοναστήρια κατεστράφησαν εἴτε ὑπὸ τοῦ πολέμου εἴτε ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου.

κῶν τοὺς στρατιώτας τῶν χριστιανῶν καὶ ὅσους ἐκ τῶν πολιτῶν ἤθελον νὰ ἐγκαταλείπωσι τὴν πατρίδα των, ὅσοι δὲ ἤθελον μείνει εἰς τὴν Κύπρον ὑπήκοοι τοῦ Σουλτάνου, συνεφωνήθη νὰ ἔχωσι τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν καὶ τὴν περιουσίαν, καὶ νὰ μένωσιν ἀβίαστοι εἰς τὴν πίστιν καὶ εἰς τὰς ἐκκλησίας των. Κατὰ πόσον ἐτήρησε τὰς ὑποσχέσεις αὐτοῦ ὁ Μουσταφᾶς ἐφάνη μετ' ὀλίγον, ὅτε διὰ ποικίλων βασάνων ἐθανάτωσε τοὺς ἄρχοντας τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς πόλεως, τοὺς δὲ θελήσαντας νὰ μετοικήσωσιν εἰς Κρήτην ἀπήγαγεν αἰχμαλώτους εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς Ἀμμοχώστου γενομένης ἀπογραφῆς ὅλων τῶν κατοίκων τῆς νήσου εὐρέθησαν ἄξιοι διὰ φορολογίαν 85,000 ἀνδρῶν ἀπὸ 14—50 ἐτῶν ἡλικίας· εἰς τούτους ἐπετράπη δι' ὀλίγης ἐξαγορᾶς νὰ ἔχωσι γῆν καὶ νὰ καλλιεργῶσιν αὐτὴν ὡς ἴδιον κτῆμα μὴ πληρόνοντες ἄλλο εἰμὴ μόνον τὸ δέκατον τῶν προϊόντων, καὶ τὸ χαράτzion, καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτῶν νὰ τὴν κληρονομῶσι τὰ τέκνα των.

Ἄφ' οὗ ὁ Μουσταφᾶς ἐτακτοποίησεν ἐν τῇ νήσῳ τὰ τῆς διοικήσεως καὶ τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Οἱ δὲ ὀρθόδοξοι κάτοικοι τῆς Ἀμμοχώστου ἐκλέξαντες ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν πολιτῶν ἀπέστειλαν πρὸς τὸν μέγαν βεζύρην ἐξαιτούμενοι ἵνα ἐπικυρώσῃ αὐτοῖς τὰ ὑπὸ τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ συμφωνηθέντα· ἐβεβαίωσε λοιπὸν ὁ βεζύρης εἰς τούτους τὰ ἐπόμενα· νὰ δύναται νὰ ἐκτελῶσι τὰ τῆς θρησκείας αὐτῶν ὡς χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι καὶ νὰ ἔχωσιν ἐκκλησίας, νὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα τοῦ ἐξαγοράζειν τὰ ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν κατεχόμενα μοναστήρια, νὰ ἀγοράζωσιν οἴκους, ἀγροὺς καὶ ἄλλα κτήματα προσοδοφόρα καὶ νὰ ἔχωσιν αὐτὰ διαδοχικῶς ἀναφαίρετα, νὰ υπερέχωσι καὶ νὰ προτιμῶνται πάντων τῶν ἄλλων γενῶν ταῦτα καὶ ἄλλα δικαιώματα ὑπέγραψεν ὁ βεζύρης πρὸς τοὺς κατόικους τῆς Ἀμμοχώστου καὶ δι' αὐτῶν πρὸς πάντας τοὺς ὀρθόδοξους κατοίκους τῆς νήσου· εἰς δὲ τοὺς λατίνους δὲν συνεχωρήθη νὰ ἔχωσιν οὔτε ἐκκλησίαν οὔτε οἰκίαν οὔτε κτήματα, ὅθεν οἱ μείναντες ἐν τῇ νήσῳ λατῖνοι ἠναγκάζοντο νὰ ἐκκλη-

σιάζονται εἰς τὰς ἐκκλησίας τῶν ὀρθοδόξων. Ἡ καθεδρικὴ ἐκκλησία τῶν Λατίνων, τοῦ ἀγίου Νικολάου, μετεβλήθη εἰς τέμενος ὀθωμανικόν, αἱ δὲ ἄλλαι ἐκκλησίαι αὐτῶν ἐγένοντο σταῦλοι καὶ ἀποθῆκαι πραγμάτων.

Οἱ δυστυχεῖς Κύπριοι πολλαχῶς πιεσθέντες ἐπὶ τῆς φραγκικῆς κυριαρχίας ἀπὸ πολλοῦ ἐπεθύμουν νὰ ἀποτινάξωσι τὸν λατινικὸν ζυγόν· ὅθεν μετ' εὐχαριστήσεως μᾶλλον ἢ μετὰ δυσμενείας εἶδον τὴν μεταβολὴν ταύτην τῶν πραγμάτων. Εἶδομεν ἐν τοῖς προεκτεθείσι πόσον ἐπιέζοντο ἐκκλησιαστικῶς καὶ ποσάκις ἐβιάσθησαν διὰ βανάνων καὶ αἰκισμῶν νὰ ἐξομώσωσι τὰ πάτρια δόγματα. Καὶ δὲν ἴσχυσε μὲν ἡ πείσις αὕτη νὰ προσηλυτίσῃ τοὺς Κυπρίους οὔτε θρησκευτικῶς οὔτε φυλετικῶς μᾶλλον δὲ αὐτοὶ οἱ Φράγκοι περὶ τὰ τέλη τῆς τῶν Λουσινιανῶν δυναστείας ἀφωμοιώθησαν ἐθνικῶς πρὸς τοὺς ἰθαγενεῖς Κυπρίους, οὐχ ἥττον ὅμως καὶ αὕτη ἡ διὰ τῆς βίας ἐπιβασσομένη εἰς τὴν ὀρθόδοξον ἱεραρχίαν ὑποταγὴ καὶ ἐξωτερικὴ κοινωνία πρὸς τοὺς λατίνους καθίστα ὅπωςδὴποτε ἀμφίβολον τὴν ὀρθοδοξίαν αὐτῶν, αὐστηρῶς ἐξεταζομένην ἀπέναντι τῶν ἄλλων ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν, αἵτινες δι' αὐτὸ δὴ τοῦτο, ὡς εἶδομεν, ἐθεώρουν τοὺς Κυπρίους μέχρι τοῦδε κεχωρισμένους τῆς ὀρθοδοξίας ὡς λατινόφρονas, καὶ δὲν προσεδέχοντο αὐτοὺς εἰς κοινωνίαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐγένετο δὲ τοῦτο καταφανέστερον κατ' ἔτος, ὅτε πολλοὶ τῶν Κυπρίων, ὡς ἔθος, ἀπήρχοντο εἰς Ἱεροσόλυμα χάριν προσκυνήσεως, ὅποτε ὁ πατριάρχης καὶ οἱ λοιποὶ αὐτόθι χριστιανοὶ ἀπεῖργον αὐτοὺς τῆς μετὰ τῶν ὀρθοδόξων κοινωνίας. Δικαίως ἄρα ἐπόθουν τὴν ὥραν τῆς ἀπαλλαγῆς αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἐπονειδίστου ἐκείνου ζυγοῦ, τὸν ὅποιον τοσοῦτον βαρέως ἔφερον, καὶ τὴν ἀνταλλαγὴν αὐτοῦ διὰ τοῦ ὀθωμανικοῦ, ὃν σχετικῶς ἐθεώρουν ἐλαφρότερον, καθ' ὅσον οὗτος οὔτε θρησκευτικῶς ἐκ συστήματος οὔτε φυλετικῶς ἐπιέζεν αὐτούς.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς νήσου ἂν ἔμειναν λατῖνοι ἱερεῖς καὶ λαῖκοι καὶ πόσοι εἶναι ἄδηλον. Σήμερον ὑπάρχουσιν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ Λευκωσίᾳ περὶ τοὺς 30 καὶ ἐν μοναστήριον τῶν φραγκισκάνων μὲ ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀγίου Σταυροῦ καὶ μὲ

πάντε πατέρας ἐξαρτωμένους ἐκ τοῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ μοναστηρίου τῆς Τέρρα σάντας. Τὸ μοναστήριον τοῦτο κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πατέρων ὑπῆρχεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Λουσινανῶν, καταστραφέν δὲ ἐπὶ τῶν πολέμων ἀνωκοδομήθη τῷ 1514 δι' ἐξόδων τοῦ δουκὸς τῆς Βενετίας Λεονάρδου Λαυρεδανοῦ. Ἐν Λάρνακι Λατῖνοι καὶ Μαρωνῖται ὁμοῦ ἀριθμοῦνται περὶ τοὺς 450· ἔχουσι δύο μοναστήρια τὸ μὲν μοναχῶν φραγκισκανῶν, ἐξαρτῶμενον καὶ τοῦτο ἐκ τῆς Τέρρα σάντας, τὸ δὲ καλογραιῶν Γαλλίδων τοῦ τάγματος τοῦ ἀγίου Ἰωσήφ, ὃπερ ὠκοδομήθη τῷ 1849, καὶ ἐκπαιδεύονται ἐν αὐτῷ δωρεὰν πτωχὰ κοράσια χάριν προσηλυτισμοῦ.

Περὶ τῆς νέας τάξεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τῆς Κύπρου ἀναφέρει ὁ συγγραψας τὴν ἱστορίαν αὐτῆς ἀρχιμανδρίτης Κυπριανὸς τὰ ἐπόμενα.

α Ἐπειδὴ οἱ ἀρχιερεῖς, τόσον Ρωμαῖοι ὅσον καὶ Λατῖνοι, ἡγούμενοι καὶ ἐκκλησιαστικοὶ προεστῶτες, ἄλλοι μὲν καὶ οἱ περισσότεροι ἐθανατώθησαν, καὶ ἄλλοι ἀπέθανον, ἄλλοι δὲ ἐσκλαβώθησαν, ἔξω μόνον ἀπὸ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Λατῖνον, ὅπου τότε ἔτυχε πρὶν νὰ γεννηθῇ ὁ πόλεμος νὰ εὑρεθῇ εἰς Βενετίαν καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ· καὶ τὰ Μοναστήρια κατερτημώθησαν, ἐδιαγουμίσθησαν καὶ ἐσκλαβώθησαν, οἱ δὲ καλόγεροι, ὅσοι ἐδυνήθησαν νὰ φύγουν, ἄλλαξαν σχῆμα καὶ ἔνδυμα, καὶ ἄλλοι εἰς τὰ ὄρη κευκουμενοί· οἱ Ρωμαῖοι οἱ πλέον γέροντες καὶ προεστῶτες εἰς ἐν συναχθέντες ἐπρόσδραμον εἰς τὸν Μεσεμὲτ πασᾶν βεζύρην, καὶ ἐζήτησαν αὐτῷ νὰ διαμοιράσῃ τὰ ἐπισκοπάτα τῆς νήσου εἰς Ρωμαίους καλογέρους ἱερεῖς, καὶ νὰ ἔχουν νὰ λαμβάνουν τὴν χειροτονίαν τῶν ἀπὸ τὸν πατριάρχην τῆς Κωνσταντινουπόλεως (3). Ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ ζητήματος ἰδοὺ ἕνας καλόγερος Ἀραψ τὸ γένος ἀπὸ τὴν Συρίαν εἰς Πόλιν εὐρισκόμενος καὶ μαθὼν τὴν ζήτησιν τῶν ἐκεῖ Κυπρίων, ἔδραμε μὲ μέσα ἰσχυρὰ προσφέρων τῷ Μεσεμὲτ πασᾷ βεζύρῃ τρεῖς χιλιάδας τζεγκίνια βενέτικα, καὶ ὑπερισχύσας μὲ αὐτὴν τὴν δόσιν, ἔλαβεν ἀπὸ τὸν πασᾶν τὸ ἀρχιεπισκοπάτον τῆς Κύπρου. Βιασθεὶς ὁ πατριάρχης ἐχειροτόνησεν αὐτὸν ἀρχιερέα, καὶ αὐτὸς λοιπὸν ἤλ-

θεν εἰς Κύπρον μὲ δύο γιαντιζάρους, ὅπου τοῦ ἔδωκεν ἡ Πόρτα, καὶ μὲ δυνατὰ προστάγματα εἰς τὸν Μουσαφέρ πασᾶν τῆς Λευκωσίας τὸν ἐσύστησεν ἀρχιεπίσκοπον. Ἀρχισε τὸ κνώδαλον νὰ κυβερνᾷ τοὺς ὀλίγους Ρωμαίους ὅπου εὕρισκοντο εἰς τὰ χωρία μάλιστα μὲ πολλὴν τυραννίαν, πάσχων νὰ ἐβγάλῃ ὄχι μόνον τὰς τρεῖς χιλιάδας τζεκκίνια, ἀλλὰ καὶ νὰ κερδίσῃ τὸ διπλάσιον· καὶ ἐπειδὴ ἦτον βάρβαρος τύραννος ἀσυνήθιστος εἰς τοὺς Κυπρίους, μάλιστα ὅπου δὲν ἤξευρε τὴν γλῶσσαν τους μήτε γράμματα ρωμαϊκὰ, οἱ Κύπριοι ὀργισθέντες κατ' αὐτοῦ ἐσυμφώνησαν καὶ ἔκλεξαν ἓνα ἄλλον καλὸν γερὸν ἡγούμενον Κύπριον, καὶ αὐτὸν ἔστειλαν εἰς Κωνσταντινουπόλιν νὰ πασχίσῃ νὰ εὐγάλῃ ἀπὸ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν τὸν εἰρημένον Ἀραβὰ, καὶ νὰ συστηθῇ αὐτός. Ἀλλ' εἰς Πόλιν εὕρισκετο τότε ἓνας Κύπριος μοναχὸς ἀπὸ τὸ σπῆτι τοῦ Ἀκρε εὐγενοῦς ἄρχοντος Κυπρίου, ὅστις ἦτον μέγας φίλος τοῦ πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐζήτηε καὶ αὐτὸς νὰ λάβῃ τὸ ἀρχιεπισκοπάτον. Ὁ ῥηθεὶς λοιπὸν ἡγούμενος ἀκούσας ταῦτα, χωρὶς νὰ παρασταθῇ μήτε εἰς τὸν πατριάρχην, εὐθὺς ἔδραμεν εἰς Ἀδριανούπολιν, ὅπου τότε εὕρισκετο ὅλη ἡ Πόρτα (τὸ ὑπουργεῖον), καὶ δανεισθεὶς πολλὰ τζεκκίνια ὡς σταλμένος ἀπὸ τοὺς Κυπρίους, διὰ τὸ νὰ μὴν ἐφθάναν ὅσα ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ, ἐπάσχισε καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Μεσμετ πασᾶν βεζύρην τὸ ἀρχιεπισκοπάτον. Ἀλλ' ὁ ἄλλος καλὸν γερὸς δ' Ἀκρε (α) ὑπερίσχυσε τόσον μὲ τὸ μέσον τοῦ πατριάρχου, ὅπου ἠνάγκασε τὸν ἡγούμενον νὰ παραιτηθῇ εἰς αὐτὸν, καὶ ἀντὶ διὰ τὸ ἀρχιεπισκοπάτον ἔλαβεν αὐτὸς τὸ ἐπισκοπάτον τῆς Πάφου. Εὕρισκόμενος δὲ εἰς Κωνσταντινουπόλιν, ἐλευθερωμένος ὅμως ἀπὸ τὴν σκλαβίαν, ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου τοῦ Κουτζοβέντη τότε, ἔλαβε τὸ ἐπισκοπάτον

(α) Αὐτὸς συμπεραίνομεν νὰ ὀνομάζετο Τιμόθεος, εὕρισκόμενος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν ἔτει 1575· εἰς ἓν σιγγιλιῶδες τοῦ μοναστηρίου Σινᾶ ὑπέγραψεν εὐθὺς μετὰ τοὺς πατριάρχας, ὡς φαίνεται ἐν τούτῳ· Τιμόθεος ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου ("Ἰδε Κανον. Διχ. τοῦ Π. Θρ. Ἱεροσολύμων ἐπὶ τῆς ἀρχιεπισκ. Σινᾶ σελ. 9.).

τῆς Λεμησοῦ, καὶ ἐκεῖνο τῆς Ἀμμοχούστου τὸ ἔλαβεν ἓνας μοναχὸς Κρητικὸς, ὁποῦ εὐρίσκετο εἰς Ἀμμόχουστον ἐφημέριος εἰς τὸν ἅγιον Συμεών. Αὕτῃ εἶναι ἡ νέα τάξις τῶν ἐπαρχιῶν καὶ ἐπισκόπων τῆς νήσου μετὰ τὴν ἄλωσιν ἔτει 1572, ἣν ἀναφέρει συγκεχυμένως ὁ ρηθεὶς Καλλέπιος (α)δ.

Ταῦτα παρατιθέμενος ὁ Κυπριανὸς παρατηρεῖ ὅτι ἐπισκοπὴ Κυρηνίας δὲν μνημονεύεται ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ Καλλεπίου, καὶ εἰκάζει ὀρθῶς ὅτι τὰ μέρη τῆς Κυρηνίας τότε ἦσαν ἔρημα. Καὶ ὄντως κατὰ τὴν μαρτυρίαν Στεφάνου τοῦ Λουσινιανοῦ ἡ πόλις αὕτη τότε ἦτο κατεστραμμένη καὶ μόνον τὸ φρούριον ἐσώζετο.

Ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἐκθέσεως γίνεται δῆλον ὅτι μετὰ τὴν ἔξωσιν τῶν Λατίνων οἱ τέσσαρες ἀρχιερατικοὶ θρόνοι τῶν ὀρθοδόξων μετηνέχθησαν ἐκ τῶν κωμῶν, ἐν αἷς ὑπῆρχον ἐπὶ φραγκοκρατίας, εἰς τὰς ἀρχαίας αὐτῶν μητροπόλεις τὰς τέως ὑπὸ τῶν Λατίνων κατεχομένας, ἥτοι τῆς μὲν ἀρχιεπισκοπῆς εἰς Λευκωσίαν, τῆς δὲ Πάφου εἰς τὸ Κτῆμα, τῆς Λεμησοῦ εἰς Λεμησὸν καὶ τοῦ Καρπασίου εἰς Ἀμμόχωστον· βραδύτερον δὲ ὁ θρόνος τῆς Ἀμμοχώστου ἔνεκα τῆς βαθμηδὸν ἐρμώσεως τῆς πόλεως ταύτης καταργηθεὶς ἀπετέλεσε μέρος τῆς ἐπαρχίας τοῦ ἀρχιεπισκόπου, ἀντ' αὐτῆς δὲ ἀποκατεστάθη αὖθις ἡ ἀρχαία ἐπισκοπὴ Κυρηνίας. Τὸ ὄνομα ἐπισκόπου εἶτε μητροπολίτου Κυρηνίας μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς νήσου πρώτην φορὰν ἀπαντᾷ ἐν τινὶ ἐπιστολῇ τῶν κυπρίων ἐπισκόπων πρὸς τὸν δοῦκα τῆς Σαβοΐας γεγραμμένην τῷ 1609 (β). Ὁ δὲ μητροπολίτης Κιτίου ἐν ἐπισήμοις γράμμασι τοῦ 17 αἰῶνος μνημονεύεται ἐν ἄλλοις μὲν Κιτίου, ἐν ἄλλοις δὲ Νεμεσοῦ (γ).

(α) «Ἀγγελος Καλεπιανὸς, Κύπριος μοναχὸς (τοῦ τάγματος τῶν Δομινικανῶν), σύγχρονος τῇ ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀλώσει τῆς πατρίδος του, ἔγραψεν ἐλληνιστὶ τὰ κατ' αὐτὴν εἰς δύο ἐκθέσεις. . . » (Νεοελλην. Φιλολ. Κ. Σάθα σελ. 228).

(β) Ἰδε Κ. Σάθα Τουρκοκρ. Ἑλλάς σελ. 192.

(γ) Παράβλ. τὸ ἐν ἔτει 1600 γράμμα τοῦ πατριάρχου Ματθαίου καὶ τὰς ἐν ἔτει 1668 ἀποφάσεις τῆς ἐν Κύπρῳ συνόδου.

Περὶ τῶν ἔτι καὶ νῦν ὑφισταμένων ἐν Κύπρῳ τεσσάρων ἀρχιερατικῶν θρόνων ὄντος τοῦ λόγου, καλὸν νομίζομεν νὰ διαλάβωμεν καὶ περὶ τῶν τίτλων οὓς φέρουσι σήμερον οἱ τέσσαρες ἱεράρχαι τῆς Κύπρου. Καὶ περὶ μὲν τοῦ τίτλου τοῦ ἀρχιεπισκόπου εἵπομεν τὰ δέοντα ἐν ἄλλῳ τόπῳ, τοῦτο μόνον προσθέτομεν ἐνταῦθα ὅτι προσαγορεύεται παρὰ πάντων «Μακαριώτατος» ἐπίσης ὡς καὶ οἱ πατριάρχαι, μεθ' οὓς ἐπέρχεται αὐτὸς πέμπτος τῇ τάξει· περὶ δὲ τῶν λοιπῶν τριῶν ἀρχιερέων λέγομεν τὰ ἐπόμενα. Ἐπειδὴ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου ἰσότημος ὑπάρχει τοῖς πατριάρχεις, ὡς πολλάκις καὶ πρὶν καὶ ἐν τοῖς ἐσχάτοις τούτοις χρόνοις διετρανώθη, οἱ ὑπ' αὐτὸν τελοῦντες τρεῖς ἀρχιερεῖς, ἥτοι ὁ Πάφου, ὁ Κιτίου καὶ ὁ Κυρηνείας, φέρουσι τὸν τίτλον Μητροπολίται. Καὶ πρῶτος μὲν μετὰ τὸν ἀρχιεπίσκοπον τέτακται ὁ Πάφου, δεύτερος ὁ Κιτίου καὶ τρίτος ὁ Κυρηνείας, φημίζονται δὲ, ἥτοι ἐν ταῖς λεγομέναις φήμας αὐτῶν λέγονται ὁ μὲν πρῶτος, πανιερώτατος Μητροπολίτης Πάφου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξάρχος Ἀρσινόης καὶ Ῥωμαίων, ὁ δὲ δεύτερος Π. Μ. Κ. καὶ πρόεδρος Ἀμαθοῦντος, νέας πόλεως Λεμεσοῦ καὶ Κουρίου, ὁ δὲ τρίτος, Π. Μ. Κ. καὶ πρόεδρος Σολαίας. Πάντες οἱ τίτλοι οὗτοι εἶναι ἱστορικοὶ ἀναγόμενοι εἰς τοὺς χρόνους τῆς φραγκοκρατίας, καθ' οὓς, ὡς εἶδομεν, τῶν μητροπολιτικῶν θρόνων κατεχομένων ὑπὸ τῶν Λατίνων ἐπισκόπων, οἱ ὀρθόδοξοι ἐπίσκοποι ἦσαν ἡναγκασμένοι νὰ ἐδρεύωσιν ὁ μὲν Πάφου ἐν Ἀρσινόῃ (πόλει τῆς χρυσοχοῦ), ὁ δὲ Κιτίου ἢ Λεμεσοῦ εἰς τὰ Λευκάρα παρὰ τὴν καταστραφεῖσαν πόλιν Ἀμαθοῦντα, ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος εἰς Σολαίαν, ἥτις περιλαμβάνεται νῦν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κυρηνείας. Ἀφ' οὗ δὲ οἱ Λατῖνοι ἐξώσθησαν ἐκ τῆς νήσου, ἀποκατασταθέντες αὖθις οἱ ὀρθόδοξοι ἀρχιερεῖς εἰς τὰς κυρίας μητροπόλεις προσέθεντο καὶ τὸν τίτλον ὁ μὲν Πάφου «ἑξάρχος», οἱ δὲ λοιποὶ «πρόεδροι» τῶν κωμῶν, ἐν αἷς τέως εἶχον τὰς ἑδρας αὐτῶν. Αἱ δὲ ἄλλαι ἐπισκοπικαὶ ἑδραι, αἵτινες ὑπῆρχον πρὸ τῆς φραγκοκρατίας, καταργηθεῖσαι ἔκτοτε συνεχωνεύθησαν εἰς τὰς τέσσαρας μεγάλας ἐπαρχίας, ἥτοι τὴν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν τριῶν μητροπόλεων, καὶ τοιαῦται διατελοῦσι μέχρι

τοῦ νῦν. Οἱ τέσσαρες οὗτοι ἀρχιερεῖς συνιστῶσιν ἕκτοτε τὴν ἱερὰν σύνοδον τῆς κυπρίου ἐκκλησίας· ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ λαοῦ τῆς ἐπαρχίας τῇ συναίνεσει τῆς ἱερᾶς συνόδου, ἐπικυροῦνται ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως διὰ διπλώματος πεμπομένου αὐτοῖς ἐπὶ τῇ ἐγγράφῳ αἰτήσει τοῦ ἀρχιεπισκόπου, ὅστις καὶ χειροτονεῖ αὐτοὺς ἐν τῇ καθεδρικῇ ἐκκλησίᾳ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς· ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος ἐκλέγεται ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ὅλης τῆς νήσου, ἐπικυροῦται ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως καὶ χειροτονεῖται ὑπὸ τῆς ἱερᾶς συνόδου, τὸ δὲ διπλῶμα πέμπει αὐτῷ ἡ κυβερνήσις ἀμέσως ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῆς ἱερᾶς συνόδου καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος τῆς νήσου· καὶ οὗτος μὲν μνημονεύει «πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων» ὡς πάντες οἱ πρόεδροι τῶν ἀνεξαρτήτων ἐκκλησιῶν, οἱ δὲ μητροπολίται μνημονεύουσι τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀρχιεπισκόπου. Τὰ ἀφορῶντα τὴν θρησκείαν, τὴν ἡθικὴν καὶ τὴν ἀστικὴν κατὰστασιν τῶν χριστιανῶν ἡ ὁθωμανικὴ κυβέρνησις παραχωρεῖ εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν ἀρχιερέων, οἵτινες δικάζουσι τὰς τοιαύτας ὑποθέσεις ἐπιβάλλοντες ποινὰς πρόστιμα καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἐνεργοῦσι δὲ ταῦτα ἐν μὲν ταῖς μητροπόλεσιν αὐτοὶ οἱ ἀρχιερεῖς, ἐν δὲ τῇ ἐπαρχίᾳ ὑπάλληλοι αὐτῶν κληρικοὶ περιοδεύοντες τὴν ἐπαρχίαν, οἵτινες συγχρόνως εἰσπράττουσι καὶ τὰ θρονικὰ λεγόμενα δικαιώματα(α). Ὅταν δὲ πρόκειται περὶ σπουδαίων ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων, ὁ ἀρχιεπίσκοπος προσκαλεῖ τοὺς μητροπολίτας ἅπαξ ἢ δις τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν καὶ συσχεπτόμενοι διευθετοῦσιν αὐτὰς συνοδικῶς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων. Σήμερον προΐστανται τῆς μὲν ἀρχιεπισκοπῆς ὁ μακαριώτατος

(α) Τὰ εἰσοδήματα τῶν ἀρχιερατικῶν θρόνων συνίστανται εἰς ὀρίσμενον ποσὸν χρημάτων καὶ εἰς διάφορα εἶδη προϊόντων τῆς ἐπαρχίας, ἅτινα δίδουσιν οἱ χριστιανοὶ κατ' ἀρχαίαν συνήθειαν, ἔτι δὲ καὶ εἰς προσόδους ἅς ἀποφέρουσιν αἱ ἐν ἐκάστη ἐπαρχίᾳ ὑπάρχουσαι θρονικαὶ γαῖαι· καὶ ὅσον μ. ἐν ἀφορᾷ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν, εἰσέρχονται πάντα εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ θρόνου, ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος λαμβάνει μόνον ὅσα δίδουσιν οἱ χριστιανοὶ κατ' ἐκάστην ἀρχιερατικὴν λειτουργίαν. Οἱ μητροπολίται ὁμῶς δὲν ἔχουσι χωρὶς μέγα τὰ θρονικὰ ἀπὸ τῶν ἀτομικῶν ταμείων

ἀρχιεπίσκοπος Σωφρόνιος ἐκ τοῦ χωρίου Φοινί, τῆς δὲ Πάφου ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Νεόφυτος ἐκ τῆς κώμης Ὁμόδου, τοῦ δὲ Κιτίου ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Κυπριανὸς ἐκ τῆς κώμης Λευκονίκου, τῆς δὲ Κυρηνείας ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Μελέτιος ἐκ τῆς κώμης Λεμίθου, πάντες φρονήσει καὶ πείρᾳ, ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος καὶ ὁ Κιτίου περιπλέον καὶ ἀνωτέρᾳ παιδείᾳ κεκοσμημένοι. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἄλλως.

Κατὰ τὸ 1592 ἀποθανόντος τοῦ ἀρχιεπισκόπου προέκυψαν ἔριδες μεταξὺ τῆς κοινότητος καὶ τῶν ἀρχιερέων τῆς νήσου περὶ τοῦ διαδεξομένου τὸν θρόνον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, ἀξιούντων, ὡς φαίνεται, τινῶν νὰ καταλάβωσιν αὐτὸν ἀναξίως· τότε ἱερομόναχος τις Λεόντιος Εὐστράτιος τὸ ἐπώνυμον (α) γνωστὸς καὶ φίλος τοῦ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Μελετίου τοῦ Πηγᾶ, ἔγραψεν αὐτῷ ἀπὸ μέρους τῆς ἐν Λευκωσίᾳ κοινότητος «ζητῶν παρ' αὐτοῦ πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην γράμματα συνηγοροῦντα τῷ πράγματι». Ἀλλ' ὁ Ἀλεξανδρείας μὴ γινώσκων καλῶς τὰ ἐν Κύπρῳ γενόμενα, διότι αἱ προαποσταλεῖσαι πρὸς αὐτὸν ἐπιστολαὶ τοῦ Λεοντίου δὲν εἶχον φθάσει εἰς χεῖράς του ἀπήντησεν αὐτοῖς συμβουλευτικῶς τὰ ἐπόμενα·

α ὁ Λεόντιος τῷ ὁσιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις τῷ Εὐστρατίῳ, σὺν τοῖς εὐγενεστάτοις ἄρχουσι τοῖς ἐν Λευκωσίᾳ μετὰ πάντων τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν χάριν, ἔλεος, εἰρήνην παρὰ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

» Ἀθυμίαν ἡμῖν οὐ μικρὰν τὰ σὰ γράμματα ἐνεποίησαν, τέ-

(α) «Λεόντιος Εὐστράτιος ἐγεννήθη εἰς Κοιλάνιον τῆς Κύπρου καὶ ἐξεργάσισεν ἄξιος μαθητῆς Μαξίμου τοῦ Μαργουνίου. Διέτριψεν ἐπ' ὀλίγον εἰς Κωνσταντινούπολιν, προσκολληθεὶς εἴτα τῷ μητροπολίτῃ Θεσσαλονίκης Ματθαίῳ. Ἐπεσκέσθη χάριν διδασκαλίας τὴν Κέρκυραν καὶ Ζάκυνθον, ὅθεν ἔγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς Μαργούνιον. Ἱεροδιάκονος ἦδη ἐπανέκαμψεν εἰς τὴν πατρίδα του καὶ ἐδίδαξεν ἐπ' ὀλίγον τὰ ἐλληνικά. Ἀπεβίωσεν ἡγούμενος τῆς ἐν Λευκωσίᾳ μονῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Πίπῃ ἐν ἡλικίᾳ τριάκοντα πέντε ἐτῶν». (Κ. Σάββα Νεοελλην. Φιλολογία σελ. 182).

κνον ἡγαπημένον ἐν Κυρίῳ, οἷς ἐσήμαινες οὐκ οἶδα τίνα Κυπρίων δυστυχίαν· εἰδὼς ἂν εἶγε καὶ τῶν προτέρων οὐκ ἡστοχήσαμεν γραμμάτων· ἥκει γὰρ μόνα τὰ διὰ τοῦ ἐπισκόπου τῶν Ἀρμενίων πεμφθέντα· ζητεῖς δὲ παρ' ἡμῶν πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν γράμματα συνηγοροῦντα τῷ πράγματι, ὡς οἱ εὐγενεῖς τῆς Λευκασίας σοὶ ὑπέθεντο. Γινώσκετε τοίνυν, τέκνα ἀγαπητὰ, ὡς εὐθὺς ἂν ἔγραψα πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν, καθὼς ἀξιοῖτε, εἴπερ τοῦ πράγματος ἀκριβῆ τὴν γνῶσιν εἶχον, ἢ παρ' ἡμῶν ἢ καὶ παρ' ἄλλων πιστῶν ἀνθρώπων καὶ συνετῶν κεκτημένους· ἐν δὲ τοῦτο οὐ παύομαι πρὸς τὸν φιλάνθρωπον Δεσπότην δεόμενος, ἀνεῖναι τῆς ὀργῆς τοὺς δυστυχεῖς καὶ τῶν μακρῶν ἤδη καὶ πολυτρόπων πειρασμῶν διαλύσαι τὴν ἀφθονίαν· φωτίσαι τε τοὺς ὀφείλοντας ἄλλους ὁδηγεῖν (οἶμαι γὰρ τῶν νέων τούτων πειρασμῶν αὐτοὺς ὑμῶν εἶναι παραιτίους ἀκούσας τὸν ἀρχιεπίσκοπον τεθνηκέναι) καὶ φόβον καὶ μνήμην τινὰ τῶν ἐκείσε κριτηρίων ἐγγενῆσαι ταῖς ἐκείνων ψυχαῖς, ὡς μὴ ἐγχειρεῖν ταῖς τοῦ βήματος βαθμίσιν ἐπιβαίνειν τοῦ βήματος (sic) ἀναξίως· κρεῖσσον γὰρ ἐστὶν ἡσυχάζειν ἀκλεῶς ἢ τὰς λαμπρὰς ἀρπάζειν παρανόμως καθέδρας, ἀναπολόγητον προξενοῦντας ἑαυτοῖς πρὸς τῇ τῶν ιδίων καὶ τῇ τῶν ὑφ' ἑαυτῶν ποιμαινομένων ἀτόπως ἀμαρτημάτων τῆς ἀρπασθείσης ἀξίας τὴν κόλασιν (sic). Σὺ δέ μοι, τέκνον, οὕτως ἔχον τῆς ἡσυχίας, ὡς μὴ ἀμελεῖν τῆς τῶν πέλας σωτηρίας· τεκμήριον γὰρ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης τὴν τῶν οἰκείων προβάτων νομὴν ὁ Σωτὴρ εἶναι δεδήλωκεν· οὐ ἡ χάρις καὶ τὸ ἔλεος εἴη πάντοτε μεθ' ὑμῶν.

Ἐγγραψάμεν σου τῇ συνέσει Ἐνετίαζε δυσὶν ἐκεῖθεν ἐντυχόντες σου γράμμασιν.

Ἐν Διγύπτῳ Σκιροφοριῶνος εἰκάδι αὐγ' 16' 9'.

Ἐξ ἄλλης δὲ συγχρόνου σχεδὸν ἐπιστολῆς τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου πρὸς τινὰ ἱερομόναχον Παῖσιον καὶ πρὸς τὴν κοινότητα τῆς Λεμησοῦ ἐξάγεται ὅτι ἕνεκά τινων θρησκευτικῶν ζητημάτων, ἅτινα, ὡς ἔστιν εἰκάσαι ἐκ τῆς ἐπιστολῆς, ἐκινήθησαν ἐν Κύπρῳ ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος ἱερομονάχου Λεοντίου, ἀρτίως ἐπανακάμψαντος ἐξ Εὐρώπης, ἔνθα εἶχε σπουδάζει

περὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν θεολογίαν, ἐγένετο σύγχυσις μεταξὺ τῶν χριστιανῶν. Ὅθεν ἡ κοινότης Λεμησοῦ γράψασα πρὸς τὸν πατριάρχην Μελέτιον ἐζήτει λύσιν τῶν εἰρημένων ζητημάτων, ἣν δὲ ἡ ζήτησις περὶ ἁζύμων καὶ περὶ τῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐκπορεύσεως. Εἰς ἀπάντησιν δὲ ἔγραψεν αὐτοῖς ὁ πατριάρχης τὴν ἐπομένην ἀξιοσημειώμενον ἐπιστολήν·

« Παῖσιω τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐν Ἱερομονάχοις σὺν τοῖς τιμιωτάτοις ἄρχουσι Νεμεσιῶν καὶ τοῖς λοιποῖς ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς, υἱοῖς ἐν Κυρίῳ ἀγαπητοῖς, χάριν, ἔλκος

» Ἀθυμοῦντας ἡμᾶς ἐπὶ ταῖς τῆς ἐκκλησίας σχεδὸν ἀπάσης ἀφορήτοις ταλαιπωρίαις καὶ τοῖς κατ' Αἴγυπτον λιμοῖς τε καὶ λοιμοῖς, κατέλαβε χθὲς τὰ ὑμέτερα γράμματα, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡγαπημένα, οὐ μικρὰν καὶ αὐτὰ συνεισφέροντα τὴν λύπην· δηλοῦντα δηλονότι τὴν σύγχυσιν ἣν αὐτόθι ἐνεποίησαν ὑμῖν πανδημεὶ τὰ καλὰ ἐκεῖνα ζητήματα, περὶ ὧν ἐπιστέλλετε ζητοῦντες παρ' ἡμῶν τὴν τούτων λύσιν καὶ τὴν ἐπακολουθήσουσαν πάντων εἰρήνην. Ἐγὼ μὲν οὖν ἐβουλόμην πρῶτον μὲν οὐδόλως ζητήσεις παρ' ὑμῖν κινεῖσθαι, ἀλλ' ἀκολουθεῖν ὑμᾶς τοῖς πατράσιν ἀβασανίστως καὶ ἀπεριμερίμνως, τοσοῦτον ἐπ' εὐσεβείᾳ καὶ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ διαλάμψασιν. Εἰ δὲ μὴ, ἀλλὰ γοῦν μὴ τὴν πληθὺν παρενοχλεῖσθαι οὐ πρὸ πολλοῦ αἰχμαλωτισθεῖσαν καὶ τὴν τῆς πατρίδος ἀνάστασιν τε (ἵσως ἀναστάτωςιν) καὶ ἀνδραποδισμόν οὐπω φέρειν μετρίως εἰωθυῖαν· διὰ τοι τοῦτο καὶ καθ' ἐκάστην ἀποστασίᾳ κατολισθαίνουσιν, τὴν εὐσέβειαν ἀνθυπαλλαττομένην τῆς ἀσεβείας· ἐφ' ᾧ μοι καὶ θαυμάζειν ἔπεισι τὸν τίμιον ἐν ἱερομονάχοις κύρ. Λεόντιον τὸν Εὐστράτιον, ἀκμήν ἐλθόντα ἀφ' ἐσπερίας καὶ τῆς σπινυδῆς, μὴ συνειθεῖν τὸ τοῦ καιροῦ γε καὶ τὸ τοῦ τόπου εἰκός· ἐκεῖ γὰρ τῶν πραγμάτων ἄδειαν παρεχόντων τοῖς ἐκεῖσε διατρίβουσιν εὖρεῖν ἔξεστι καὶ ζητημάτων καὶ ἀποριῶν ἀφθονίαν, τῇ δὲ Ἀνατολῇ ταῖς τῆς ἀσεβείας τρυκυρίαις κεκμηκυῖα ζητημάτων σχολιαστικῶν σχολαστέον· ἄλλως γε τῆς ἀληθείας τε καὶ εὐσεβείας ἱδρυσιν λαβούσης Θεοῦ χάριτι παρ' ἡμῖν τοῖς τῶν προγόνων ἡμῶν ἰδρῶσι, τοῖς παρὰ τοῦ Πνεύματος πεφωτισμένοις, ἔτι ζητεῖν οὐ προσήκει,

τοῖς δὲ εὐρεθεῖσιν ἤδη καὶ παραδοθεῖσιν ἐμμένειν ἀραρότως μὴ σαλευομένους δίκην καλᾶμου, μὴδὲ παντὶ περιφερομένους ἀνέμῳ. Ὡς ἔγω γε οὐκ ἐν μέρει τίθεται ἀγαθοῦ τὸν παρ' ὑμῖν ζητεῖν ἐπιχειροῦντα περὶ τε ἀζύμων καὶ περὶ τῆς τοῦ θεοῦ Πνεύματος ἐκπορεύσεως· σχολῇ γε δὴ ἀπαλλάξαι με αἰτίας τὸν ἐκφωνοῦντα εἶναι ἀνυπαίτιον τὴν τῶν ἀζύμων χρῆσιν παρὰ χριστιανοῖς, εἰς ταῦτό τε φέρειν τῇ τῶν ἡμετέρων διανοίᾳ τὸ παρὰ Λατίνοις λεγόμενον περὶ τῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐκπορεύσεως· ὅτι δηλονότι ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορεύεται, τοῦναντίον ὄν· πολλὴ γὰρ τοῦ τῶν ὀρθοδόξων φρονήματος τὸ λατινικὸν δίδεσται φρόνημα τὸ ἀμφὶ τὴν ἐκπόρευσιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος». (ἀκολουθεῖ μακρὰ ἀνάπτυξις τῶν ζητημάτων τούτων μέχρι τέλους τῆς ἐπιστολῆς).

Ἐν Αἰγύπτῳ δευτέρᾳ ἱσταμένου Ἑκατομβαιῶνος ἔτει σωτηρίῳ αφ' 76', κοσμογονίας ,ΣΡ'».

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη φαίνεται ὅτι ἐπέφερε σωτήριον ἀποτέλεσμα, διότι οὐ μόνον οὐδεὶς τοῦ λοιποῦ ἐγένετο λόγος περὶ τῶν ρηθέντων ζητημάτων, ἀλλὰ καὶ ὁ πατριάρχης Μελέτιος ἐξηκολούθει καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιστέλλων φιλικῶς πρὸς τὸν κινήσαντα τὰς συζητήσεις ἱερομόναχον Λεόντιον.

Καὶ πρότερον μὲν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὦν, ἀλλὰ καὶ ἀφ' οὗ ἔλαβε τὴν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ἐπιτροπὴν, ὁ πατριάρχης Μελέτιος ἔλαβεν ἐκ Κύπρου κατηγορητήρια γράμματα κατὰ τοῦ τότε ἀρχιεπισκόπου Ἀθανασίου ὅτι διέσρηξε καὶ ἔκαυσε τὰ παλαιὰ ἀντιμνήσια ἵνα κερδοσκοπήσῃ πωλῶν τὰ νέα ἅπερ αὐτὸς ἐποίησεν, ὅτι διέταξε διὰ πελέκους τὸν θρόνον τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Γερμανοῦ καὶ ἔλαβε τὸ ἐν αὐτῷ ἅγιον λείψανον (α) καὶ τελευταῖον ὅτι ἀθεμιτογαμίας ἐποίησε, διὰ τοῦτο ἔγραψε πρὸς αὐτὸν ὁ ῥηθεὶς πατριάρχης νοθετῶν καὶ ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις, καὶ ἐπειδὴ οὐδὲν κατάρθωσε διὰ γραμμάτων, κατ' αἴτησιν πάλιν τῶν Κυπρίων ἀπέστειλε καὶ ἐξάρ-

(α) Ἀπορίας ἄξιον πῶς εὗρεθῇ ἐν Κύπρῳ ὁ θρόνος οὗτος τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων.

χοις ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἔχοντας ἄδειαν νὰ ἐξετάσῃσι μετὰ τῶν αὐτόθι ἀρχιερέων τὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀθανασίου ἐγκλήματα, οἵτινες ἐλθόντες ἐνταῦθα μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν συνοδικῶν γραμμάτων συνεκάλεσαν εἰς σύνοδον τοπικὴν τοὺς αὐτόθι ἐπισκόπους, καὶ ἀπὸ κοινοῦ προσεκάλεσαν τρις τὸν ἀρχιεπίσκοπον ἵνα ἀπολογηθῇ συνοδικῶς, ἀλλ' αὐτὸς οὔτε παρυσιάσθη οὔτε ἀπήντησεν εἰς τὴν σύνοδον· διὰ τοῦτο δικασθεὶς ἐρήμην καθηρέθη τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ ἀξιώματος. Ταῦτα ἐγένοντο ἐν ἔτει 1598. Μετὰ ἐν ἔτος ὁ μὲν πατριάρχης Μελέτιος ἐπανῆλθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, εἰς δὲ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἀνέβη Ματθαῖος ὁ βί', τὰ δὲ ἐκκλησιαστικὰ ἐν Κύπρῳ οὐδὲν ἦττον εὐρίσκοντο εἰς μεγάλην ἀνωμαλίαν ἕνεκα τοῦ Ἀθανασίου, εἰς τρόπον ὥστε ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ ἀναμιχθῇ εἰς αὐτὰ καὶ ὁ Ἀντιοχείας, ὅστις ἠξίου νὰ δικάσῃ αὐτὸς μόνος τὴν ὑπόθεσιν τῶν Κυπρίων. Ἀναφερθέντων δὲ καὶ αὐθις τῶν κατοίκων τῆς Ἀμμοχώστου εἰς τὸν Ἀλεξανδρείας, ἀπήντησεν οὗτος αὐτοῖς συμβουλευὼν νὰ δράμωσι πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν (α), ὃ καὶ ἐποίη-

(α) Ἰδοὺ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας·

«Χριστοφόρῳ τῷ λογιμωτάτῳ Μεγάλῳ Λογοθέτῃ Ἀμμοχώστου τῆς Κυπρίων ἐπαρχίας σὺν τοῖς λοιποῖς θεοδόξοις καὶ εὐλαβέσι χριστιανοῖς τοῖς φοβουμένοις τὸν Κύριον χάριν, ἔλεος καὶ εἰρήνην. . . . Λυπηρῶς ἄγαν τῶν ὑμετέρων κατετραγώγησας συμφορῶν, περὶ ὧν ἡμεῖς κεκοπιάκαμεν περισσᾶ, τὸ μὲν ἵνα μελλούσας ἀνακούψωμεν, τὸ δὲ ὥστε συστειλωμεν παρούσας καὶ ἀπαλλάξωμεν τούτων τὴν τζλαίπωρον ἐπαρχίαν πέρα δεινῶν χειμαζομένην· ἀλλ' ὁ καλὸς Ἀντιοχείας ἀνοήτως πρὸς τὰ καλῶς ὑφ' ἡμῶν ὑποτιθέμενα κωφεύων, ἔτι καὶ προφασίζεται ὅτι δῆθεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὑμῖν ἐδόθη χριτὴς αἰρετός· καὶ δὴ καὶ κομπάζει ὡς διορθωσάμενος ἦν αὐτὸς εὖ οἶδα παρ' αὐτοῦ σχεδὸν μονωτάτου διαστραφεῖσαν ὑπόθεσιν· ζητεῖ δὲ προσέτι καὶ τὴν παρ' ἡμῶν συμμαχίαν εἰς τὰ ἀδίκως παρ' αὐτοῦ μεμηχανημένα. Κλαίω τὴν τῶν καιρῶν ἀνωμαλίαν, εἰς ἀρχιερεῖς ἐμπесоῦσαν μικρόν τι γευσζάμενους τῶν ἀρχιερατικῶν· μόνος δ' ὧν αὐτὸς καὶ τῆς ὑμετέρας ἐνορίας ὑπερόριος, οὐ δύναμαι ταῖς ὑμετέραις συμφοραῖς (καίπερ γλιχόμενος) θεραπεῖαν τινα περιέσθαι. Θεῶ τὰ κατ' ὑμᾶς παρατιθέμεθα τῷ δυναμένῳ καὶ τοῖς ἀπορουμένοις βογηθῆσαι. Δράμετε πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον,

σαν. Ὁ πατριάρχης Ματθαῖος ἐν συνόδῳ λαβὼν ὑπ' ὄψιν πάσας τὰς ἐξ ἀρχῆς ἕως τότε ἀναφορὰς τῶν Κυπρίων καὶ τὰς κατὰ τοῦ τέως ἀρχιεπισκόπου αὐτῶν αἰτιάσεις ἐπεκύρωσε συνδικῶς καὶ ἀνενέωσε τὴν προγενομένην καθαίρεσιν τοῦ Ἀθανασίου, καὶ διὰ πατριαρχικοῦ καὶ συνδικοῦ γράμματος (μηνὶ Ἰουνίῳ 1600) ἐκοινοποίησε τοῦτο πρὸς τοὺς Κυπρίους (α).

ὅφ' ᾧ καὶ (τό γε νῦν ἔχον) ποιμαίνεσθε· ἡ δὲ χάρις τοῦ Κυρίου μεθ' ὑμῶν, Ἐν Αἰγύπτῳ ἅ' ἱσταμένου Μεταγειτνιώνος Ἱερέως». (ἀπὸ Χριστοῦ 1599).

(α) Ὅπως μάθῃ ὁ ἀναγνώστης λεπτομερέστερον τὰ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην παραθέτομεν ἐνταῦθα αὐτὸ τὸ πρὸς τοὺς Κυπρίους γράμμα τοῦ πατριάρχου Ματθαίου.

Περὶ καθαιρέσεως τοῦ Κύπρου Ἀθανασίου.

Ματθαῖος ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι οἱ ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῆς ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς τῆς νέας Ἰουστινιανῆς, ὅ τε Ζαμάθου κύρ Ἰάκωβος, ὁ Πάφου κύρ Φιλθέος, ὁ Σολίας κύρ Βενιαμὴν καὶ ὁ Κιττίου κύρ Ἱερεμίας, ἐντιμότεστοι κληρικοὶ ὁσιώτατοι καθηγούμενοι, ἀρχιμανδρίται καὶ πρωτοσύγγελοι, θεοσεβέστατοι πρωτοῖερες λεγόμενοι καὶ Βικάριοι, χρησιμώτατοι ἄρχοντες καὶ ὁ λοιπὸς χριστῶνυμος τοῦ Κυρίου λαός. Ὅσοι κατὰ πνεῦμα ἀγαπητοὶ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ τὰ ἐξῆς.

Γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν, ὅτι προκαθημένης τῆς ἡμῶν μετριότητος, συνεδριαζόντων αὐτῇ καὶ τῶν παρατυχόντων ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἐκομίσθη καὶ ἀνεγνώσθη καὶ ἡ ἀρτίως ἀποσταλεῖσα καὶ πρὸς ἡμᾶς ἀναφορὰ ὑμῶν, καὶ δι' αὐτῆς ἐγνώμεν καὶ ἐμάθομεν ὅτι ὁ ὁπωσδήποτε χρηματιστὴς Ἀρχιεπίσκοπος ὑμῶν Ἀθανάσιος, καταφρονήσας μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τῆς κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐκφωνηθείσης αὐτῷ νοθεσίας τε καὶ ἀργίας, καὶ ἐνοχῆς καθαιρέσεως παρὰ τοῦ Μακαριωτάτου πάπα καὶ Πατριάρχου κύρ Μελετίου τοῦ ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ τῆς ἡμῶν μετριότητος, προσέθετο καὶ πλεῖον ἄλλα τοῖς προτέροις αὐτοῦ ἀμαρτήμασι τε καὶ ἀτοπήμασι, καὶ κατετόλμησεν ἔργα ἄθεσμα καὶ παράνομα, καὶ τῶν θείων κανόνων ἐκτός· ὅσα δὴ καὶ κατ' εἶδος γράφετε.

Ὁ γὰρ Μακαριώτατος οὗτος Ἀλεξανδρεὺς κύρ Μελέτιος, οὐ μόνον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἔτι ὡν δεξάμενος γράμματα παρὰ τῆς ἐπαρχίας ὑμῶν

Ἐκ τῆς παρατεθείσης ἐπιστολῆς τοῦ Ἀλεξανδρείας Μελετίου πρὸς τοὺς κατοίκους Ἀμμοχώστου καὶ ἐξ ἄλλης τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἀντιοχείας Ἰωακείμ χρονολογουμένης τῇ 5 Σεπτεμβρίου τοῦ 1600 γίνεται φανερόν ὅτι ὁ Ἀντιοχείας οὗτος ἐλαυνόμενος ὑπὸ φιλαρχίας, δραξάμενος τῆς εὐκαιρίας ταύτης τῆς ἀνωμαλίας τῶν ἐν Κύπρῳ ἐκκλησιαστικῶν, ἐμχλανάτο καὶ αὐτὸς ἀδίκως καὶ παραλόγως νὰ διεκδικήσῃ ἐπὶ τῆς Κύπρου ἀνύπαρκτα δικαιώματα, νῦν μὲν λέγων ὅτι ὁ Κωνσταντινουπόλεως κατέστησεν αὐτὸν ἐπίτροπον ἵνα κρίνῃ τὴν ὑπόθεσιν τῆς Κύπρου, νῦν δὲ ἰσχυρίζομενος ὅτι ἡ χειροτονία τῶν τῆς Κύπρου

ταύτης, πάσης κατηγορίας καὶ ψόγου γέμοντα κατὰ τοῦ δηλωθέντος Ἀρχιεπισκόπου αὐτοῦ Ἀθανασίου, ἅμα τῷ λαβεῖν τὴν τοῦ Κωνσταντινουπόλεως θρόνου ἐπιτροπὴν, γράμματα ἔπεμψεν αὐτῷ, ἵνα τὰ κατὰ τοῦ ρηθέντος Ἀθανασίου ἐρευνηθῶσιν, ἅπερ ἦσαν ἡ τε διάρρηξις καὶ σχίσις τῶν ἱερῶν ἀντιμινσίων, μαρτύρων ἁγίων λειψάνοις καθηγιασμένων, καὶ ἡ ἀντὶ τούτων, δῶρων χάριν καὶ ἕνεκα ἀργυρίων δόσις τοῦ ἰδίου εἰλητοῦ, καὶ αἱ τετραγαμίαι καὶ αἱ τῶν διστεφάνων καὶ τριστεφάνων ἱερῶν συγχωρήσεις, τ' ἄλλα τε πολλὰ τῶν ἀτόπων· ἀλλὰ καὶ πάλιν καὶ ἄλλων πολλῶν ἀναφορῶν ἀνελθουσῶν γράμματα ἔπεμψεν ἐπιτίμια, οἷς οὐδόλως ἐπέισθη ὁ ρηθεὶς Ἀθανάσιος, ὅλως τῇ ἐξωτερικῇ στηριζόμενος δυναστείᾳ.

Ὅθεν καὶ ἐπειδὴ ὁ Μακαριώτατος οὗτος Ἀλεξανδρείας, ὡς ἔμαθεν οὐδὲν ἀνῶν, δεχόμενος καὶ πέμπων τὰ γράμματα, αἰτήσῃ πάλιν καὶ ἀξιώσει ὑμῶν, δεῖν ἔγνω καὶ ἐξάρχους αὐτοῦ ἐντεῦθεν πέμψαι, εἰς τὴν κατὰ τόπον θεωρίαν τε καὶ ἐξέτασιν τῶν πολλῶν δι' ἀναφορῶν ὑμῶν ἀνενεχθέντων τηλικούτων ἀτοπημάτων, καὶ δὴ ἀπέστειλεν ἐκείσε τοὺς ὁσιωτάτους πατῆρας Ἱερεμίαν καὶ τὸν ἱεροδιάκονον κύρ' Ἀνθιμον, μετὰ δυνάμειος ἐκκλησιαστικῆς τε καὶ βασιλικῆς, ἔχοντας ἄδειαν αὐτόθι κατὰ τόπον μεθ' ὑμῶν ἐξετάσαι καὶ ἐρευνησαι τὰ τοῦ ἀνωτέρω ρηθέντος Ἀρχιεπισκόπου ἐγκλήματα, οἵτινες κατὰ τόπον παραγενόμενοι, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν συνοδικῶν γραμμάτων, Συνόδου γενομένης τοπικῆς, αὐτοὶ μὲν τρισσῶς διαμνηνυῆναι ἐφρόντισαν τὸν Ἀρχιεπίσκοπον τοῦτον, προσώποις χρησάμενοι ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν, ἱερωμένων καὶ λαϊκῶν, ὡς ἐφάνη καὶ ἀνεγνώσθη καὶ ἐμαρτυρήθη, ὁ δὲ γε Ἀρχιεπίσκοπος οὗτος Ἀθανάσιος, φεύγων καὶ πάλιν συνήθως, ὡς πολλῶν, τὸ ἱερὸν τῆς ἐκκλησίας κριτήριον, καὶ καταφρονῶν τῶν θείων καὶ ἱερῶν νόμων καὶ κανόνων, οὐδόλως ἀπήντησε, καὶ διὰ τοῦτο δέον ἐκρίθη κανονικῶς, καὶ

ἀρχιερέων ἀνήκει αὐτῷ κατὰ τινὰ κανόνα τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ἀνύπαρκτον ὅλως καὶ ἄγνωστον τῇ ἐκκλησίᾳ, πλαστουργηθέντα δὲ μετ' ἄλλων ἐν Ἀντιοχείᾳ πρὸς κραταίωσιν τῶν ἐπὶ τῆς Κύπρου ἀξιώσεων τῶν Ἀντιοχέων· πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἐπεκαλεῖτο ἀφελῶς καὶ τὴν συμμαχίαν τοῦ Ἀλεξανδρείας. Ἀλλ' ὁ Ἀλεξανδρείας, ἱεράρχης πεφωτισμένος, γινώσκων ἄριστα τὴν ἐκυτοῦ ἀποστολὴν καὶ μέχρι τίνος ἡ κανονικὴ δικαιοδοσία ἐκάστου πατριάρχου διήκει, οὐ μόνον δὲν παρσύρθη ὑπὸ τοῦ ἀμαθοῦς Ἀντιοχείας, ἀλλὰ καὶ μετὰ παρρησίας ἐμπρεπούσης τῷ σοφῷ καὶ πολλὰ ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας μοχθή-

ἀπόντος αὐτοῦ γραφῆναι καὶ θεωρηθῆναι τὰ κατ' αὐτοῦ ἐγκλήματα.

Καὶ Α' ἐμαρτυρήθη παρὰ καθηγούμενου Μονῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ χρυσορρήμονος Οὐτζεθεντῆ, καὶ παπᾶ Παρθενίου, ἱεροδιακόνου Παχωμίου, Δημητρίου Ἀθηναίου καὶ ἄλλων ἱερωμένων καὶ λαϊκῶν, ὅτι ἔσχισεν ἀδεῶς τὰ ἱερὰ ἀντιμίνσια, καὶ διὰ γραμματος οἰκιοχείρου, δ καὶ συνοδικῶς ἀνεγνώσθη, προσέτατε τοῖς ἐξάρχουσιν αὐτοῦ διαρρηγνύναι καὶ ἀφανίζειν αὐτὰ καὶ ἀντ' αὐτῶν ἀπεμπωλεῖν ἀντιμίνσια καὶ εἰλητὰ νέα, χρυσίου συναγωγῆς ἕνεκα, ὡς καὶ περὶ τούτου ἐμαρτύρησε παπᾶ Χριστόφορος ὁ χαρτοφύλαξ καὶ ἕτερος παπᾶ Ἰωάννης ἐξ Ἀμμοχώστου πῶς προστάζει τοῦ Ἀρχιεπισκόπου αὐτοῦ Ἀθανασίου ἔκαυσεν ἀντιμίνσια μὲν ἐν χωρίῳ Ἀλικαῖς, ὅπισθεν διαπραξάμενος ταῦτα τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, καὶ περὶ παπᾶ Λεοντίου ἐφημέριου τοῦ ἁγίου Κασσιανοῦ πῶς ἐώρακεν ἀντιμίνσια, ἐν τῷ μαγειρείῳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου αὐτοῦ ἐρριμμένα εἰς χεῖρας τῶν χυτῶν.

Β' ἔτι ἔσχισε πελέκει τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τὸν παλαιὸν Ἱεροσολύμων, τοῦ πατριάρχου ἐκείνου κὺρ Γερμανοῦ μακαρίτου καὶ ἑλαβε τὸ ἐν αὐτῷ μαρτυρικὸν λείψανον, ὡς ἐμαρτυρήθη παρὰ τοῦ παπᾶ Ἰωάννου τῆς Ἀμμοχώστου, Μαρίου τε τοῦ Δημαρίου, καὶ Πέτρου υἱοῦ παπᾶ Λαυρεντίου καὶ ἐτέρων κληρικῶν, καὶ πρὸς τούτοις ἐμαρτυρήθη πῶς συνεχώρησε καὶ τετάρτους γάμους, καὶ πολυγαμίας ἄλλας, ὡς καὶ τινὰς ἀποκαρέντας μὲν πρῶτον μοναχοὺς, ὕστερον δὲ γήμαντας καὶ ἱερωσύνης ἀξιωθέντας παρ' αὐτοῦ, καὶ ἔτι ἱερεῖς διγάμους ὄντας καὶ τριγάμους λειτουργεῖν ἐσυγχώρησεν, ὡς καὶ ἄλλα πολλὰ ἄθεσμα ἀνδρόγυνα, χρημάτων ἕνεκεν, καὶ συνοικεσία παράνομα ἄδειαν ἔδωκε καὶ ἐγένετο, διαzeugνῶν ἀλόγως καὶ συνιστῶν πάλιν παραλόγως αὐτὰ, περὶ ὧν πάντων ἐμαρτύρησαν καὶ ἄλλοι ἱκανοὶ καὶ ἀξιοίτιμοι μάρτυρες, ὡς φέρονται τῇ ἀναφορᾷ ὑμῶν, ἃ δὴ πάντα μαθὼν ὁ Ἀρχιεπίσκο-

σαντι Μελετίῳ ἤλεγξε τὴν ἀμάθειαν καὶ τὴν ἀβελτηρίαν τοῦ Ἀντιοχείας διὰ γλώσσης καταλλήλου καὶ μόνης εὐλήπτου τῷ προσώπῳ πρὸς ὃ ἀπηυθύνετο. Ἰδοὺ ἡ ἀξιωματικὸς αὕτη ἐπιστολή·

πος καὶ τὴν ἐπιχειμένην αὐτῷ καθάρεισιν δειλιάσας, ἐβουλεύσατο ἀνελεῖν τοὺς ἐξάρχους παραδοὺς αὐτοὺς πρὸς τοὺς ἔξω, οἳ καὶ ἐφυλάκισαν καὶ ἀλύσεσιν ἔδησαν, καὶ ἤγαγον εἰς κίνδυνον τοῦ θανάτου, καὶ εἰ μὴ Κύριος ἐβοήθησεν ἀπώλοντο ἂν.

Ἐνθεν τοι, ἐπειδὴ συνοδικῶς ἀναγνωσθεῖσιν τῶν ἀναφορῶν, τῶν περιχευσῶν τὰ ἐξ ἀρχῆς καὶ ἕως τοῦ νῦν, καὶ ποιουσῶν πάντα τὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τολμήματα, καὶ τῶν συνοδικῶν γραμμάτων, τῶν παραινέσεων αὐτῷ, καὶ οὐκ ἐφρόντισεν ἀπολογηθῆναι καὶ προσέτι κατεφρόνησε καὶ τοῦ συνοδικοῦ ἐξαρχικοῦ γράμματος, καὶ ἔτι τῆς πρὸς ἡμᾶς πεμφθείσης ἀναφορᾶς ἀναγνωσθείσης, ἔχουσης καὶ ἄλλα ἐγκλήματα, ἔδεψθησαν οἱ νεωστὶ ἐκεῖθεν ἀνελθόντες, ἵνα, κἄν τῷ παρόντι, γράμμα ἡμέτερον συνοδικὸν ἐκδοθῇ κατὰ τοὺς κανόνας τὴν ἀξίαν αὐτῷ ἐπάγον παιδείαν, τούτου χάριν ἐντολῆς Ἰσῆς ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς, ἵνα, εἴτε πάσχει, εἴτε χαίρει ἐν μέρος συμπάσχωμεν ἢ συγχαίρωμεν ἀλλήλοις, ἄλλως τε καὶ ἄδειαν ἔχοντες καὶ χρέος ἀπαραιτήτον τὸ τοὺς δεομένους ἐπισκεψέως ἐκ τῶν ἐκασταχοῦ ἐκκλησιῶν μὴ ἀποπέμψωμεν, ἀλλ' ἀποδέχεσθαι καὶ χεῖρα βοήθειας ὀρέγειν· διασκηψάμενοι συνοδικῶς, γνώμῃ ἐγγράφῳ καὶ συναινέσει τοῦ Μακαριωτάτου Αὐτοῦ Ἀλεξανδρείας ἀποφαινόμεθα, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι, ἵνα διὰ τὰ ἔθεςμα αὐτοῦ τὰ βηθέντα ὑπέφρχῃ καὶ μένῃ ὁ αὐτὸς Ἀρχιεπίσκοπος καθρημένος καὶ γεγυμνωμένος πάσης ἀρχιερατικῆς ἐνεργείας καὶ τάξεως καὶ ἐστερημένος τῆς τε ἀξίας καὶ τοῦ θρόνου τῆς Κυπρίων Ἀρχιεπισκοπῆς, ἧς ἐπέβη ἀδοκιμάστως, οὐ γὰρ ἡ ἀρχὴ ἀδόκιμος, καὶ τὸ πᾶν ἀπόβλητον, ὡς φησὶν ὁ σοφὸς, ὁφειλόντων πάντων ἱερωμένων καὶ κληρικῶν καὶ πάντων Κυπρίων, μὴ ἔχειν ἔτι αὐτὸν Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου, ἢ τιμᾶν ἢ παρέχειν αὐτὸν, ἢ κατὰ τι βοηθεῖν αὐτῷ φιλοῦντι καταδυναστεύειν καὶ τῶν καλῶν καταφρονεῖν, ὡς καὶ τῶν θείων νόμων καὶ ἱερῶν κανόνων, καὶ γὰρ, ὅστις ἂν εἴῃ ἔτι σὺν αὐτῷ, ἀργὸς ἔστω καὶ καθρημένος ἱερωμένων ὢν, τῶν λαϊκῶν δὲ ἀφωρισμένος καὶ ἀσυγχώρητος ἀπὸ Θεοῦ καὶ μετὰ θάνατον ἀδιάλυτος αἰωνίως, καὶ ἔξω τῆς ἐκκλησίας Χριστοῦ πανοικί· ὡς κακῶν συναίτιος, οὕτω γενέσθω καὶ μὴ ἄλλως, ὅθεν καὶ ἐπεδόθη εἰς ἀσφάλειαν, ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴῃ μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ Ἰνδικτιῶνος ιγ'.

«Παναγιώτατε Ἀντιοχείας ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ, εἰρήνη σοι καὶ ἔλεος παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Ἐγραψές μας ἄλλα δύο γράμματα πολλὰ ἀνάξια καὶ τοῦτα πατριαρχικῆς συνέσεως· γράφεις πάλιν διὰ τὴν ὑπόθεσιν καὶ τοῦ παρανόμου Λαυρεντίου καὶ τοῦ κατακριθέντος Ἀθανασίου· καὶ εἰς μὲν τὸ ἓνα γράμμα λέγεις πῶς σὲ ἔκαμεν ἐπίτροπον ὁ Κωνσταντινουπόλεως νὰ κρίνης τὴν ὑπόθεσιν τῆς Κύπρου, καὶ εἰς τοῦτο δὲν συμφωνεῖς μὲ τὸν ἅγιον τὸν Ἱεροσολύμων ὁποῦ γράφει, καὶ γράφει καλὰ, ὅτι ἡ ὑπόθεσις τῆς Κύπρου νὰ κριθῇ εἰς τὴν Πόλιν ἀπὸ δώδεκα ἀρχιερεῖς· εἰς δὲ τὸ ἕτερον γράμμα μᾶς γράφεις πῶς ἡ χειροτονία τῆς Κύπρου εἶναι ἐσένα κατὰ τὸν κανόνα τὸν μβ' τῆς πρώτης Συνόδου τῶν τιμ' θεοφόρων πατέρων, καὶ εἰς τοῦτο πρῶτον μὲν τίς ἡ ἀνάγκη νὰ γράφης πῶς εἶσαι ἐπίτροπος ἂν κρατιέσαι γνήσιος; καὶ πῶς δὲν εἶναι παράνομος ὁ Ἀθανάσιος ὁποῦ ἐχειροτονήθη ὅχι ἀπὸ ἐσένα ἀλλ' ἀπὸ τὸν Κωνσταντινουπόλεως; δεύτερον θαυμάζω πῶς ἐτόλμησες νὰ ἀναφέρης κανόνα τῆς πρώτης Συνόδου μβ' καὶ δὲν γνωρίζεις πῶς ἡ ἐκκλησία τῶν ὀρθοδόξων δὲν ἔχει παρὰ εἴκοσι κανόνας τῆς πρώτης Συνόδου (α), καὶ διὰ τοῦτο ὀρίζουσα ἡ ἁγία τρίτη Σύνοδος ἡ οἰκουμενικὴ νὰ μὴν ἔχη ὁ Ἀντιοχείας νὰ κάμῃ εἰς τὰς χειροτονίας τῆς Κύπρου, μαρτυρεῖ καὶ λέγει πῶς οὐδὲ μακρὰ

(α) «Οἱ εἰς τὴν ἀραβικὴν γλῶσσαν περισθεθέντες κανόνες τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου (37 καὶ 43) ρητῶς ὀρίζουσι τὴν ἐκ τῆς Ἀντιοχείας ἐξάρτησιν τῆς Κυπρίου ἐκκλησίας· φαίνεται ὅμως ὅτι οἱ κανόνες οὗτοι ἐπλαστουργήθησαν ὕστερον ἐν Ἀντιοχείᾳ πρὸς κραταίωσιν τῶν ἐπὶ τῆς Κύπρου ἀξιώσεων· διότι ἡ ἐν Ἐφέσῳ σύνοδος, κάλλιστα γινώσκουσα τὰ πρὸ ἑκατὸν περίπου ἔτων ἐν Νικαίᾳ θεσπισθέντα, οὐ μόνον δὲν ἀντιλέγει εἰς τὰς ἐνστάσεις τῶν Κυπρίων ἐπιχαλουμένων τὸ κῦρος αὐτῆς τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου πρὸς ὑποστήριξιν τῆς αἰτήσεώς των, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας καὶ αὐτὴ αὐτὴ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν τῶν κανόνων τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ἀναγνωρίζει τὸ αὐτοδιοίκητον τῆς τῶν Κυπρίων ἐκκλησίας. — Ἀπορον δὲ πῶς ὁ πολυμαθὴς Λαβαῖος παρενοήσας τὰ ἐν Ἐφέσῳ θεσπισθέντα, λέγει ὅτι καὶ ἡ Σύνοδος αὕτη ἀνεγνώρισε τὰ ἐπὶ τῆς Κύπρου δικαιώματά τῆς Ἀντιοχείας (Concilia, I. σελ. 302)». (Κ. Σάθκ Μεσ. βιβλ. Β'. σελ. 15').

συνήθεια, οὐδὲ νόμος ἐκκλησιαστικὸς ἔχει ὅτι ὁ Ἀντιοχείας νὰ ἐπιχειρῇ εἰς τὰς χειροτονίας τῆς Κύπρου, βλέπεις πῶς ἡ ἐκκλησία τῶν ὀρθοδόξων δὲν ἔχει παρὰ τοὺς εἴκοσι κανόνας; οἱ δὲ ἄλλοι θέλουσιν εἶσθαι ἀπόκρυφοι, διὰ τοῦτο ἡ ἐκκλησία δὲν τοὺς ἔχει· καὶ ἐσὺ κάθесαι καὶ ἀκούεις ἐκείνων ὅπου δὲν γνωρίζουσι μηδὲ ἀγαποῦσί σε κατὰ Θεόν, καὶ ἐβγαίνεις ἀπὸ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, ἄνθρωπος γέροντας καὶ Πατριάρχης. Ἀλλὰ δὲν ξέρω πῶς ἀναφέρνεις καὶ τοὺς ἐν Σαρδικῇ κανόνας, τῶν ὁποίων ὁ πρῶτος καὶ ὁ δεύτερος σὲ ἐγγίξουσιν ἐσένα ὅπου ἀφῆκες τὴν μητρόπολιν καὶ ἔγινες πατριάρχης· ὅτι μηδὲ εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς ὀρίζουσι νὰ ἀξιωθῇς καὶ λαϊκῆς κοινωνίας. Καὶ δὲν σὲ σώνουσιν, εὐλογημένε, αἱ ὑπόθεσαίς σου, ἀμὴ ἐμπλέκεσαι καὶ εἰς ξέναις καὶ ἀνάποδαις διὰ νὰ σὲ κολάσῃ ἡ θεία Γραφή καὶ ὡς ἄλλοτριεπισκοπον; Τέλος τί μου γράφεις ἐμένα περὶ τῆς Κύπρου; ἐγὼ μηδὲ ἐπιτροπικῶς μηδὲ γνησίως ζητῶ τίποτες, καλὰ καὶ νὰ ἔχῃ ὁ θρόνος οὗτος τὸ κριτάτον τῆς οἰκουμένης. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ Κύπρου, ὁ ὁποῖος ἂν μᾶς ᾔθελεν ἀκούσει ἀπ' ἀρχῆς, δὲν ᾔθελεν εἶστε τόσον κακὸν καὶ θάνατος καὶ ζημίαι καὶ ἐκεῖ (ἔπονται δριμυεῖαι ἐπιπληῆεις διὰ παράνομον χειροτονίαν Λαυρεντίου τινὸς χειροτονηθέντος εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Σιναίου ὑπὸ τοῦ Ἀντιοχείας τούτου).

Ἐν Αἰγύπτῳ Σεπτεμβρίου ε' Ἰρῆ'» (μ. Χ. 1600) (α).

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, ἀπορρέουσα ἐκ τοῦ καλῆμου τοῦ σοφοῦ καὶ περικλεοῦς πατριάρχου Μελετίου τοῦ Πηγᾶ, ἵσως δὲν εἶναι ὑπερβολὴ νὰ εἴπωμεν ὅτι καὶ ἂν μὴ ἐσώζοντο μέχρις ἡμῶν οἱ τὸ αὐτόνομον τῆς Κυπρίου ἐκκλησίας κατακυρώσαντες συνοδικοὶ κανόνες ἦτο ἱκανὴ καὶ μόνη νὰ διασώσῃ τὴν αὐτονομίαν ταύτην ἐν περιπτώσει πάσης κατ' αὐτῆς ἐπιβουλῆς.

Μετὰ τὴν καθαιρέσιν τοῦ Ἀθανασίου ἐψηφίσθη κανονικῶς

(α) Τὰς ἐπιστολάς ταύτας τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας μετεγράψαμεν ἐκ χειρογράφου κώδικος τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις βιβλιοθήκης τοῦ ἁγ. Τάφου· τὸ δὲ γράμμα τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἐκ χειρογράφου τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει βιβλιοθ. τοῦ ἁγιοταφ. Μετοχ.

ὑπὸ τῶν ἐν Κύπρῳ ἐπισκόπων καὶ ἀνεδείχθη ἀρχιεπίσκοπος ὁ Βενιαμὴν, ἀνὴρ λόγιος, ὡς ἐν τοῖς περὶ αὐτοῦ πατριαρχικοῖς καὶ συνοδικοῖς γράμμασι μαρτυρεῖται. Τὴν εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον ἐγκαθίδρυσιν αὐτοῦ ἀνεγνώρισε καὶ ἐπεκύρωσε καὶ ὁ τότε Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ματθαῖος· ὀλίγῳ δὲ ὕστερον, ἐν ἔτει 1602, ἀναβάντος εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Νεοφύτου ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν ὁ Βενιαμὴν αὐτοπροσώπως καὶ ἀνεγνώρισθη καὶ ὑπ' αὐτοῦ ὡς κανονικὸς καὶ γνήσιος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου· ἐπανερχόμενος δὲ εἰς Κύπρον ἐκόμισε καὶ γράμμα Πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν πρὸς τοὺς ἐν Κύπρῳ ἐπικυροῦν ἔνθεν μὲν τὴν προγενομένην καθάίρεσιν τοῦ Ἀθανασίου, ἔνθεν δὲ τὴν εἰς τὸν θρόνον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ἐγκαθίδρυσιν τοῦ Βενιαμίν. Καὶ οὕτως ἔλαβε πέρας ἡ σκανδαλώδης σκηνή, ἐν ᾗ παρέστη, ὡς μὴ ὥφελε, πρωταγωνιστῆς ὁ τότε ἀρχιεπίσκοπος Ἀθανάσιος.

Εἰ καὶ τρέφομεν μέγα σέβας πρὸς τὸν σοφὸν καὶ μέγα ἀξίωμα ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ κεκτημένον πατριάρχην Μελέτιον τὸν Πηγᾶν, οὐχ ἥττον δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ παρατηρήσωμεν ἐναυθῶς ταπεινῶς, ὅτι αἱ τρεῖς κατὰ τοῦ Ἀθανασίου ἔγγραφοι κατηγορίαι δὲν φαίνονται ἡμῖν τοσοῦτον ἰσχυραὶ, ὥστε νὰ ἐπιφέρωσι κανονικῶς τὴν καθάίρεσιν αὐτοῦ. Ὑποθέτομεν λοιπὸν ὅτι μᾶλλον ὁ ἀλαζονικὸς τρόπος καὶ ἡ περιφρόνησις ἣν ἔδειξε πρὸς τοὺς πατριάρχας ἠρέθισεν αὐτοὺς καὶ ἐνίσχυσεν ἔτι μᾶλλον τὰς κατ' αὐτοῦ κατηγορίας, ὥστε νὰ καταδικάσωσιν αὐτὸν οὐ μόνον εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ θρόνου ἔξωσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ ἐπισκοπικοῦ βαθμοῦ καθάίρεσιν.

Αἰὼν ΙΖ'.

Διένεξις μεταξὺ ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀρχιερέων περὶ δικαιοδοσίας.— Ἡ Μεγ. ἐκκλησία δεικνυσιν αὐτοῖς τὰ ἐκάστῳ προσόντα δικαιώματα καὶ καθήκοντα.— Σύνοδος τῶν κυπρίων ἐπισκόπων κατὰ Καλβινιστῶν.— Ἰλαρίων ὁ Κιγίλας.

Μεσοῦντος τοῦ ιζ' αἰῶνος ἄλλη πάλιν διένεξις ἔλαβε χώραν ἐν Κύπρῳ μεταξὺ τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν

ἀρχιερέων (δυστυχῶς οὔτε τοῦ ἀρχιεπισκόπου οὔτε τῶν ἀρχιερέων τούτων περισσώθησαν εἰς ἡμᾶς τὰ ὀνόματα). Ἀναφερθεῖσης δὲ τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸν τότε πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Ἰωαννίκιον, ἐγένετο ἀνάκρισις καὶ κατεκρίθη συνοδικῶς ἡ διαγωγή τῶν ἐπισκόπων· πρὸς παῦσιν δὲ τῆς διενέξεως ἀπευθύνθη πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν γράμμα πρὸς τε τοὺς διαφορομένους καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἐν Κύπρῳ ὀρθοδόξους, ἐπιτιμῶν τοῖς ὑπερβαίνουσι τὰ ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ τοῦ ἀρχαίου ἔθους διαγεγραμμένα ὅρια, νουθετοῦν δὲ καὶ διορίζον αὐτοῖς ἐπιτακτικώτερον τὰ ὅρια τῆς κανονικῆς αὐτῶν δικαιοδοσίας σχετικῶς πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον. Ἐκ τοῦ γράμματος τούτου γίνεται δῆλον ὅτι οἱ ἐν Κύπρῳ ἀρχιερεῖς εἴτε ἐξ ἀμαθείας εἴτε ἐξ ἀκράτου φιλοδοξίας ἡξίουσαν νὰ ἐκτελῶσι καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ὅ,τι ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν, ὡς εἰ ἦσαν ἰσότιμοι αὐτῷ κατὰ πάντα, καὶ ὡς ἐκεῖνος ἐν τοῖς πρὸς αὐτοὺς γράμμασιν, οὕτω καὶ αὐτοὶ ἐν τοῖς πρὸς ἐκεῖνον νὰ προγράφωνται καὶ νὰ ὑπογράφωνται, ὡς σημειοῖ που ὁ μετὰ ἕνα αἰῶνα ἐν Κύπρῳ χρηματίσας ἱεροδιδάσκαλος Ἐφραίμ ὁ Ἀθηναῖος, μὴδ' ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦλάχιστον διακρίνοντες τὴν μετὰ αὐτῶν καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου διαφορὰν.

Τὸ εἰρημένον πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν γράμμα ἐξαχθὲν ἐκ τοῦ ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ κώδικος τῶν ὑπομνημάτων καὶ παρὰβληθὲν πρὸς τὸ πρωτότυπον ἐξεδόθη ἐν ἔτει 1756 ὑπὸ τοῦ εἰρημένου Ἐφραΐμ. Οὐδόλως δὲ νομίζομεν ἄτοπον νὰ παραθέσωμεν αὐτὸ καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα ὡς ἱστορικὸν ἔγγραφον, καὶ τοι δὲν ἐπιδοκιμάζομεν καθ' ὁλοκληρίαν τὸ λίαν δεσποτικὸν αὐτοῦ ὕφος, ὅπερ ἦν σύνθηρος κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους καὶ ἀναγκαῖον ἴσως εἰς τὴν δοθεῖσαν περίστασιν. Ἰδοὺ αὐτό·

αἱ Ἰωαννίκιος ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (α).

(α) Οἱ πατρίεχαι Κωνσταντινουπόλεως συνείθιζον νὰ ἐπιγράφωσι τὸν τίτλον αὐτῶν ἐν τοῖς πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου γράμμασιν,

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε πάσης Κύπρου τῆς νέας Ἰουστινιανῆς (6), ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφε καὶ συλλειτουργῷ, ἐρώτατο Ἀρχιερεῖς, τιμιώτατοι Κληρικοὶ, εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, χρησιμώτατοι ἄρχοντες, καὶ οἱ λοιποὶ θεοσεβεῖς χριστιανοὶ, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Οὐδέν που φιλοδοξίας κάκιον πέφυκεν, οὐδ' ὅσον τε καὶ οἶον κακὸν φάναι δυνατὸν, ἐπειδὴ καὶ κατὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν τῶν ἐχόντων σωτηρίας στρατεύεται ἡγάπησαν γάρ, φησὶν ὁ Κύριος, τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢ περ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Αὕτη θεσμῶν περιφρονεῖ θείων, κανόνας πατεῖ πατέρων, νόμων ἱερῶν ὀλιγωρεῖ, τάξιν ἀνατρέπει, τῶν ὄντων τὸ κάλλιστον· ταύτῃ γάρ τό δε τε καὶ κεῖνο τὸ πᾶν ὁ ξυνιστὰς ξυνέστησεν, ἥ τε παντέφορος αὐτοῦ διακρατεῖ καὶ διακυβεῖν πρόνοια, καὶ τάξεως ἄνευ ὅπως ὑποσταίη οὐδέν, ὅπου γε καὶ λυομένης ἄνω καὶ κάτω πάντα φέροίτο μάλιστα. Ταύτης οὖν δὴ τινες τῶν φιλοδόξων μηδὲνα ἀμπαν λόγον ποιούμενοι, καταπατοῦσι μὲν αὐτὴν ἐν πολλοῖς μὲν καὶ διαφόροις τόποις, μάλιστα δὲ, ὡς ἀνῆλθῃ τῇ ἡμετέρᾳ Μετριοτητὶ ἐπὶ συνόδου, ὑπὸ τῶν ἀπὸ τῆς ὑμετέρας παραγεγονότων ἐπαρχίας, τῆς περιφήμου φημι νήσου τῶν Κυπρίων, ἐν αὐτῇ δὴ καὶ ἐξόχως οἱ προύχοντες τοῦ ἐκείσε ἱερατείου, προφάσει δὴθεν φιλαδελφίας, ὡς κοινὰ τὰ τῶν φίλων, τὸ δ' ἄληθές ἐπ' ὀλιγωρίᾳ τῆς σῆς Μακαριότητος, καὶ ἐν προσχήματι χρηστολογίας, τῇ προβολῇ τῆς φιλαδελφίας τὸ ἀμύχανον διαφθείρουσι κάλλος τῆς πανάγνου ἐκκλησίας, τῆς ἡγαπημένης τοῦ Δεσπότου ἡμῶν Χριστοῦ περιστερᾶς, καὶ πάσας τὰς αὐτῆς θεσμοθεσίας, καὶ οὐδέν ἐστιν, ὃ δύναται τὸ φίλαρχον αὐτῶν ἐπισχεῖν καὶ κρατῆσαι, ἀλλὰ παρὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς καὶ κανό-

ὡς φαίνεται καὶ ἐν τῷ παρόντι. Ἀπὸ τινων ὅμως ἐτῶν, ἐπὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου (1854—63) γενομένης πλαγίως παρατηρήσεως ἔπαυσε τὸ ἔθος τοῦτο εὐλόγως κριθὲν ὡς ἀνάμυστον.

(6) Ὁ Κύπρου τιτλοφορεῖται ἀνέκαθεν «Μακαριώτατος ἀρχιεπίσκοπος Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου», ἐνταῦθα δὲ οὐχὶ ὀρθῶς ἐπιφέρεται τὸ «νέας Ἰουστινιανῆς» ὡς ἐπιξήγησις εἰς τὸ «πάσης Κύπρου», καθ' ἃ ἄλλαχού ἀπεδείξαμεν.

νας τῶν ἁγίων ἡμῶν πατέρων, ταῖς ἄλλων ἐπιβαίνοντες ἐνο-
ρίαις, χωρὶς τῆς τῶν ἐφισταμένων αὐταῖς γνώμης, ἐνεργοῦσιν αὐ-
θαδῶς, ἃ καὶ ταῖς αὐτῶν παροικίαις· καὶ τοὺς μὲν ἀδελφούς
αὐτῶν λυποῦσι, τοὺς δὲ νόμους πατοῦσι, παραβαίνουσι δὲ καὶ
τὰς ἱεράς τῶν ἁγίων πατέρων παραδόσεις, καὶ εἰς οὐδὲν ἐξ ὧν
δρῶσι δεικνύουσιν ἡγεῖσθαι, καὶ τῶν ἐκ τοῦ λαοῦ οὐκ ὀλίγους
σκανδαλίζουσι, παρακούοντες καὶ μὴ φρίττοντες τὴν ἀπειλὴν
τοῦ εἰπόντος, οὐαὶ τῷ σκανδαλίζοντι ἓνα τῶν μικρῶν τούτων,
καὶ μάλιστα οἱ ὀφείλοντες ὑπόδειγμα εἶναι τῶν ἄλλων, καὶ
τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ πατρικῶν νόμων ἀκριβεῖς ὅτι μάλιστα
ὑπάρχειν φύλακες. Διὰ τοι οὖν δὴ τοῦτο ἡ Μετρίότης ἡμῶν,
ὡς φροντίδα ἔχουσα πασῶν τῶν κατὰ μέρος ἐκκλησιῶν τῆς
ἀνατολικῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ ἀγίας ἐκκλησίας, οὐκ ἀνε-
χομένη ἐπὶ πολὺ παρορᾶν ταῦτα, καὶ τὰ ὅρια ἃ ἔθεντο οἱ πα-
τέρες ἡμῶν μεταίρειν καὶ καταπατεῖσθαι, ἐπειδὴ οὐκ αὐτοὶ κα-
ταφρονοῦνται, ἀλλ' ὁ τούτους ἐπὶ τοῦτο κινήσας, ἀό γάρ, φησὶν,
ὑμᾶς ἀθετῶν, ἐμὲ ἀθετεῖ, καὶ οὐχ ὑμεῖς ἐστέ οἱ λαλοῦντες
ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τοῦ Πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἡθέ-
λησε τὰς καταχρήσεις ταύτας καὶ ἀτάκτους παραβάσεις παν-
τελῶς ἐκκόψαι, ὥστε μὴκέτι γίνεσθαι.

Διὸ συνοδικῶς τῆς ἡμῶν Μετρίότητος προκαθημένης συμπα-
ρεδρευνόντων αὐτῇ καὶ τῶν ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ ὑπερ-
τίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν αὐτῆς ἀδελφῶν καὶ
συνλειτουργῶν, ἐντιμοτάτων κληρικῶν, χρησιμωτάτων ἀρχόν-
των καὶ πολλῶν ἄλλων παρευρεθέντων φιλοθέων χριστιανῶν,
τῶν κατὰ πνεῦμα υἱῶν αὐτῆς ἀγαπητῶν, καὶ λόγων οὐκ ὀλί-
γων περὶ τῶν ῥηθειςῶν καταχρήσεων γεγονότων, τέως ἔδοξε
τῇ ἡμῶν Μετρίότητι καὶ κοινῇ ἄπασιν ὀρισθῆναι ταῦτα καὶ
γραφῆναι, τοῦ μὴκέτι γίνεσθαι τὰ τοιαῦτα. Τούτου χάριν ἀσα-
λεύτων μενόντων τῶν προνομίων τῆς ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκο-
πῆς τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος, ἀδελφικῶς βοηθοῦμεν καὶ
συνοδικῶς ἀποφαινόμεθα ἐν ἁγίῳ Πνεύματι, ἵνα μηδεὶς ἀπὸ τοῦ
νῦν, ἀφ' οὗ ἀκούσῃ τῶν παρόντων συνοδικῶν ἐνταλμάτων, τολ-
μήσῃ τι τοιοῦτον διαπράξασθαι, οὔτε τῶν αὐτόθι θεοφιλεστά-

των ἐπισκόπων, οὔτε τῶν εὐλαβεστάτων ἱερέων, ἀλλ' ἐν τῷ τῶν οἰκείων ὄρων ἕκαστον ἵστασθαι. Ἐὰν δέ τις τῶν ἱερέων ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ μεταβαίνει εἰς ἑτέραν, δεῖ ἑαυτὸν ἐπιδεικνῦναι καὶ τὰ συστατικὰ αὐτοῦ τῷ κατὰ τόπον πρωτεύοντι, καὶ οὕτω τὰ ἱερατικά μετὰ θελήσεως αὐτοῦ ἐκτελεῖν, ἵνα μὴ γίνωνται συγχύσεις καὶ ταραχαὶ ἐν τῇ παναμώμῳ τοῦ Χριστοῦ νύμφῃ ἐκκλησίᾳ, ἐν ἣ τὴν ἑαυτοῦ ἀφῆκεν εἰρήνην, ἐπὶ δὲ τούτοις τοὺς ἐν τῇ λαμπρᾷ πόλει τῆς Λευκωσίας τυχόντας ἱερωτάτους Ἀρχιερεῖς, ὅποιοι καὶ ὁποιοῦν ἂν δὴ ποτ' εἴησαν προνομίων, οἱ ἱερεῖς ἐν ταῖς ἑαυτῶν ἐκκλησίαις τιμάτωσαν, ὡς καὶ ταύτῃ τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων ἀγαπᾶ γίνεσθαι, ἥς τὸ ἔθος χρὴ πανταχοῦ κρατεῖν κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικούς θεσμούς, ἥτοι ἀφέτωσαν ἵστασθαι αὐτοὺς ἐν τῷ πρώτῳ τόπῳ μετὰ τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον, θυμιάτωσαν αὐτοὺς τρισὶν ἀπλαῖς εὐθείαις, ἀλλ' οὐ σταυροειδῶς. Ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ εὐαγγελίου μετὰ τὸ τελέσαι τὴν εἰσόδον εὐχὴν ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκκλησίας ἀπίτω εἰς τὸν ἀρχιερέα καὶ διδότη αὐτῷ ἀσπάσασθαι τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ πάλιν ἐν τῷ μέσῳ ἐρχέσθω καὶ ἐκφωνεῖτω τὸ σοφία ὀρθοί. Ἐν δὲ τῇ μεγάλῃ εἰσόδῳ τοσοῦτον διαράτω τὸ στόμα, ὅσον αὐτὸν ἀκούειν, καὶ λεγέτω, μνησθεῖν Κύριος ὁ Θεὸς τῆς ἀρχιερωσύνης σου. Θέλων δὲ τῶν φρικτῶν μεταλαβεῖν μυστηρίων ὁ ἀρχιερεὺς, ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ἔνδον φορεῖτω, καὶ μεταλαμβανέτω πρῶτος, ἀλλ' οὐ μεταδιδότη τῷ ἱερουργοῦντι, τὸ δὲ ἀντίδωρον πεμπέσθω αὐτῷ ἐν ᾧ ἵσταται τόπῳ, καὶ λαμβανέτω, εἴτα πρὸς τὸν ἱερέα ἐπανακαμπτέτω, καὶ ὁ ἱερεὺς τῷ λαῷ διανεμέτω. Ἐν δὲ τῷ ἐξέρχεσθαι προηγείσθω πάντων ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ πλὴν τούτων μηδὲν οἱ ἱερεῖς αὐτοῖς νεμέτωσαν. Εἰ δέ τις εὔρεθῇ πλέον τι τούτων διανέμων, ἀργὸς ἔστω ἐπὶ χρόνοις τρισὶ πάσης ἱεροπραξίας, καταφρονῶν δὲ τῆς ἀργίας, καὶ ἀφωρισμένος, ὡς τελεία καθαιρέσει ὑπόδικος. Τοῖς δὲ τιμιωτάτοις αὐτόθι κληρικοῖς τῆς ὑμετέρας ἀγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς διαταττόμεθα, ὅπου ἂν τύχωσι, μὴ ἔαν τοὺς ἱερωτάτους ἀρχιερεῖς τι πλέον τούτων τῶν ρηθέντων αὐτοῖς ἀπονέμειν, ἀλλὰ συστέλλειν αὐτοὺς τῶν οὐ προσηκόντων.

των πάσῃ δυνάμει· εἰ δὲ ἔκοντι παραχωρήσωσιν αὐτοῖς, καὶ οὐ καλώσωσιν ὅση δύναμις, ἕστωσαν ἑαυτοὺς ἐπιτιμῶ περιπεπτωκότας ἀλύτῳ καὶ τοῦ ἰδίου ἐκπεπτωκότας ἀξιώματος. Πρὸς τούτοις δὲ διοριζόμεθα ἐξ ἀποφάσεως καὶ τοῖς θεοφιλεστάτοις ἀρχιερεῦσι καὶ ἀπαγορεύομεν μὴ πλεόν τῶν διαταχθέντων ζητεῖν, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι οἷς καὶ οἱ ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι ἀρκοῦνται ἀρχιερεῖς, καὶ μῆτε εἰσερχομένοις εἰς τὴν ἐκκλησίαν ζητεῖν ψάλλεσθαι τι, οὔτε ράβδον κατέχειν, ἀλλ' οὐδὲ ἕξω· ἐν γὰρ μόνῃ τῇ αὐτῶν ἐπαρχίᾳ ταῦτ' ἔξεστιν, οὔτε τὸν λαὸν εὐλογεῖν, οὔτε παρ' αὐτοῦ καιρὸν τὸν ἱερέα λαμβάνειν, οὔτε παρ' αὐτῷ εἰσοδεῦειν, οὔτε τὸ εἰρήνῃ πᾶσιν ἐκφωνεῖν, οὔτε σταυροειδῶς θυμιᾶσθαι, οὔτε τὸν θυμιῶντα εὐλογεῖν, οὔτε φανερώς οὔτε κρυφίως, οὔτε τὸ ἀντίδωρον διδόναι, οὔτε τι ὅλως τῶν ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐπαρχίᾳ προσηκόντων αὐτοῖς ὡς ἀρχιερεῦσι. Καὶ ταῦτα μὲν ἀπόντος τοῦ αὐτῶν μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου, παρόντος δὲ πολλῷ μᾶλλον μηδὲν ὅλως τολμάτωσάν τι σφετερίζεσθαι ἀρχιερατικὸν πλὴν τῆς παρ' αὐτῷ στάσεως· θέλοντος δὲ μετ' αὐτῶν ἱερουργῆσαι, παραγγέλλομεν μηδένᾳ παντάπασι τολμᾶν, οἰωδὴ τινα τρόπῳ, τῶν ἀρχιερέων, πλὴν εἰμὴ τυχὸν τύχοι τις τῶν ἁγιωτάτων πατριαρχῶν, μετ' αὐτοῦ καιρὸν λαμβάνειν, καὶ ὁμοῦ τὰς ἁγίας ἀσπάζεσθαι εἰκόνας, ἀλλὰ μόνον τὸν Μακαριώτατον αὐτῶν, οὗ λαμβάνοντος καιρὸν, δεῖ πάντας ἵστασθαι ἕξω τῶν αὐτῶν στασιδίων· μετὰ δὲ τὸ τελέσαι τὸν ἀσπασμὸν, καὶ τὸν λαὸν εὐλογῆσαι, καὶ ἐπὶ τῆς ἐν τῷ μέσῳ καθεσθῆναι καθέδρας, τότε φοιτᾶν τοὺς ἀρχιερεῖς ἀνὰ δύο, καὶ λαμβάνειν καιρὸν παρ' αὐτοῦ, εἰσιόντας εἰς τὸ θυσιαστήριον ἐνδύεσθαι, ἔπειτα τοὺς ἱερεῖς, εἶτα τοὺς διακόνους, καὶ οὐδὲν ὅλως πλεόν τι ἔχειν τῶν ἱερέων τοὺς ἀρχιερεῖς ἐν τοιαύτῃ ἱεροτελεστίᾳ, εἰμὴ τὰ περιβόλαια καὶ τὸ προηγεῖσθαι καὶ αὐτῷ συγκαθεζεσθαι.

Θέλοντι δὲ ἐπισκέψασασθαι ἅπασαν τὴν ἀρχιεπισκοπὴν, πάντα δύνασθαι φαρμὲν ἀνὰ πᾶσαν τὴν νῆσον, ὡς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τῆς Λευκωσίας ἐνεργεῖν, μηδενὸς ἐναντιουμένου τὸ σύ-
 νολον· ᾧ δὲ πάντας πείθεσθαι, καὶ ὡς πατέρα αὐτὸν τιμᾶν,

καὶ ὑπεῖκιν, καὶ αἰδεῖσθαι, καὶ μηδὲν μὴδὲνα πάμπαν ἀντι-
πράττειν, ἢ παρακούειν τῶν νουθετημάτων αὐτοῦ, εἰδότα ἑαυ-
τὸν αἰωνίου τευξόμενον κρίσεως· καὶ τοσοῦτῳ μᾶλλον, ὅσον
καὶ πρὸς τοὺς ἔξω τινὲς καταφεύγοντες ζῆμιουσὶ τὴν αὐτῶν
ἀγίαν μητέρα ἐκκλησίαν, ἀπολακτίζοντες τὰς νουθετίσεις ὡς
ἡμίονοι, ἀγνοοῦσιν ὅτι ὁ ὑψηλότατος ἡμῶν καὶ οἰκουμενικός
Θρόνος φροντίζει καὶ κείνων, καὶ τοὺς ἀπειθεῖς τιμωρήσει, ἵνα
γένωνται εὐπειθεῖς· τὰ γὰρ ἀρχαῖα ἔθνη κρατεῖν ἢ ἐν Νικαίᾳ
ἰερὰ διακελεύεται Σύνοδος. Ἔθος δὲ ἀρχαῖον τὸν ἀρχιεπίσκοπον
ἐπισκόπων εἶναι ἀρχιεπίσκοπον, καὶ μὴ τὰ αὐτὰ ἐκείνῳ αὐτοῦς
δύνασθαι κατὰ πᾶσαν τὴν ἀρχιεπισκοπὴν ἐνεργεῖν, ἀλλ' ἕκα-
στον ἐντὸς τῶν οἰκείων ἵστασθαι ὄρων· ἢ γὰρ ἀρχὴ τινῶν, ὃν
ἔργον, καὶ δύναμις καὶ προνόμιον, οὐ τὰ αὐτὰ τῇ ἀρχῇ· ἐπεὶ
οὐκ ὄνομα μόνον ἐστὶ διάκενον τὸ Ἀρχιεπίσκοπος, ἀλλὰ καὶ
πράγμα, ἵνα μὴ ἀταξία καὶ ἀναρχος πολυαρχία ᾖ ἐν τῇ ἀγίᾳ
ἐκκλησίᾳ· αἰσχρὸν γὰρ ἐν μὲν τοῖς σωματικαῖς μὴ πολλοὺς
ποιεῖν τὰ τοῦ ἀνδρὸς τῇ αὐτῷ συνεζευγμένη, θάνατος γὰρ ἐπα-
πειλεῖται τῷ τολμήσαντι καὶ σωματικός, ἢ ψυχικός· ἐν δὲ
τοῖς πνευματικαῖς τοῦτο μὴ τηρεῖν, καὶ μάλιστα τοὺς ἀρχιε-
ρεῖς; Ὅθεν παραγγέλλομεν αὐτοῖς ἅπασι τῇ ἡμετέρᾳ ταύτῃ
ἐμμένειν συνοδικῇ διαταγῇ, καὶ τὸ σύνολον μὴ παρενοχλεῖν· εἰ
δὲ μὴ ὑπειξῶσιν, ἀλλ' εὐρεθῶσι τινὶ τούτων καταχρώμενοι τῶν
διαταχθέντων, καὶ ὑπ' οὐδενὸς κατασταλῶσι, γνωστὸν ἔστω,
ὅτι τὴν ἡμετέραν, ὡς ἂν μάθωσιν, ὑποστήσονται ἀγανάκτησιν
καὶ ἐκκλησιαστικῶς καὶ ἐξωτερικῶς· ἐπεὶ ὁ Θεὸς ἀνάτιος, αἰτία
δὲ τοῦ ἐλομένου. Καὶ χρὴ τοὺς τῶν πατέρων κανόνας παντα-
χοῦ κρατεῖν, καὶ τὰ ἔθνη τῶν ἐκκλησιῶν πασῶν, καὶ μάλιστα
τῆς καθ' ἡμᾶς μεγάλης ἐκκλησίας. Οὕτω ποιήσων ὑμῖν πᾶσι,
καὶ μὴ ἄλλως, ἐξ ἀποφάσεως· ἢ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις, καὶ ἡ εὐχὴ
τῆς ἡμῶν μετριότητος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. Προσταξάτω ἡ
ἡμετέρα Μακαριότης τοῦ ἀναγνωσθῆναι τὸ παρὸν ἐν πάσῃ τῇ
νῆσῳ. ἀγνά.

Ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ. Ἰνδικτιῶνος δ'.

Ὁ Ἡρακλείας Μελέτιος· ὁ Ἐφέσου Ἰγνατίος· ὁ Κυζίκου Ἀν-

Θιμος· ὁ Νικομηθεύας Κύριλλος· ὁ Νικαίης Πορφύριος· ὁ Ἀδριάνουπόλεως Νεόφυτος· ὁ Εὐρίπου Δανιήλ· ὁ Λαρίσσης Παΐσιος· ὁ Μηδείας Χριστοφόρος· ὁ Διδυμοτολίου Ἰάκωβος.

Διὰ τοῦ γράμματος τούτου οἱ τότε ἐν Κύπρῳ μητροπολιταὶ περιωρίσθησαν εἰς τὰ κανονικὰ αὐτῶν ὅρια, καὶ ἔκτοτε ἡ διατύπωσις αὕτη τηρεῖται ἀκριβῶς μέχρι τῆς σήμερον.

Οὐ μόνον δὲ τότε, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλαις πολλαῖς περιστάσεσιν, ὡς αἰεὶ ἡ ἐκκλησία τῆς Κύπρου ἐπεκαλεῖτο τὴν ἐπικουρίαν αὐτῆς, ἡ μεγάλη ἐκκλησία, ὡς ἀδελφὴ θεῖα προνοία πασῶν τῶν ἄλλων ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν πλείονα ἡθικὴν δύναμιν κεκτημένη, παρεῖχε προθύμως ὡς ἀλλαχοῦ οὕτω καὶ ἐν Κύπρῳ τὴν ἰσχυρὰν αὐτῆς ἀδελφικὴν ἀντίληψιν, ὡς πολλάκις ἐν τοῖς προειρημένοις ἐδείχθη. Οὐ μόνον δὲ προσκαλουμένη, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ αὐθόρμητος ὑπὲρ τῆς εὐσταθείας τῶν ἀγίων τοῦ θεοῦ ἐκκλησιῶν μεριμνῶσα ἐν ἀνάγκῃ προέβαινε καὶ εἰς κανονικὰς καθαιρέσεις ἀρχιεπισκόπων καὶ πατριαρχῶν, ἔχουσα ὅμως πάντοτε συμψήφους καὶ τοὺς λοιποὺς πατριάρχας. Οὕτως ἐν ἔτει 1672, ἐπειδὴ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Νικηφόρος ἀπατηθεὶς συνεκινῶν ἑνὶ Παρθενίῳ ὑπὸ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καθαιρεθέντι καὶ εἰς Κύπρον ἐξορισθέντι, καθρέθη καὶ αὐτός· ἀπελθὼν δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐξητήσατο συγχώρησιν παρὰ τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ συγγνώμης τυχὼν ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐφωδιασμένος διὰ πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος ἀθωωτικοῦ, ἐν ᾧ μετὰ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Διονυσίου συνυπέγραψαν καὶ οἱ πατριάρχαι Ἀντιοχείας Νεόφυτος καὶ Ἱεροσολύμων Δοσίθεος.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Νικηφόρος,* προῖσταμένος ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἀνεξαρτήτου ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν ἡ ὀρθόδοξος καθολικὴ ἐκκλησία λύσασα τὴν σιωπὴν ἥρε φωνὴν κατὰ τῆς νέας διδασκαλίας τῆς μεταρρυθμίσεως, ἀποδοκιμάζουσα αὐτὴν ὡς ἀντιστρατευομένην πρὸς τὰς διδασκαλίας τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, οὐδ' αὐτὸς ἔκρινε καλὸν νὰ σιωπήσῃ, ἀλλ' ἐπόμενος εἰς τὸ παράδειγμα τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις συνόδου (1648), συνεκρό-

τησε καὶ αὐτὸς ἐν Λευκωσίᾳ σύνοδον τῶν Κυπρίων ἐπισκόπων καὶ πολλῶν ἄλλων ἱερέων καὶ κληρικῶν ἐν ἔτει 1668, καὶ κατεδίκασε τὰς πλάνας τῶν καλθινιστῶν. Τὰ πρακτικὰ τῆς συνόδου ταύτης καθὼς καὶ τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς συνέταξεν ὁ ἱερομόναχος Ἰλαρίων ὁ Κιγάλας ἢ Τζιγάλας, ὁ διαδεξάμενος καὶ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν μετὰ τὸν Νικηφόρον, καὶ παρέδωκε τοῖς ἐν Κύπρῳ καπουκίνιοις, οἵτινες ἀπέστειλαν αὐτὰς εἰς τὴν Γαλίαν καὶ ἐτύπωσαν λατινιστὶ, ὡς λέγει ὁ Λεκιέν, ἐν τέλει τοῦ β' βιβλίου τοῦ περὶ διαρκείας τῆς ἐν τῇ εὐχαριστίᾳ πίστεως (De perpetuitate fidei eucharisticae). Συγκεφαλαιοῦνται δὲ αἱ ἀποφάσεις αὗται εἰς ἑπτὰ κεφάλαια τὰ ἐξῆς· α' περὶ τῶν ἀχράντων μυστηρίων, β' περὶ ἀρχιερωσύνης, γ' περὶ τοῦ ἁγίου μύρου, δ' περὶ νηστείας, ε' περὶ τοῦ μοναχικοῦ σχήματος, ς' περὶ τῆς τῶν ἁγίων προσκυνήσεως καὶ πρεσβείας καὶ ζ' περὶ μνημοσύνων τῶν κεκοιμημένων (α).

(α) Τὰς ἀποφάσεις ταύτας ἀπαραλλάκτως ὡς συνετάχθησαν ὑπὸ τοῦ Ἰλαρίωνος εὗρομεν εὐτυχῶς ἐν τινι χειρογράφῳ τῆς βιβλιοθήκης τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, μεταγεγραμμένας ἐν ἔτει 1743 ἐξ ἰδιοχείρου τοῦ Ἰλαρίωνος, καθ' ἣν φέρει σημειῶσιν τὸ εἰρημένον χειρόγραφον· ἐξ οὗ μεταγράψαντες αὐτὰς καὶ ἡμεῖς παραθέτομεν ἐνταῦθα ἀπαραλλάκτως μετὰ τῆς προτεταγμένης ἐκεῖ σημειώσεως τοῦ ἀντιγραφέως, ὅστις κατὰ τὸν Κυπριανὸν (ἱστορ. Κύπρ. σελ. 362) εἶναι Παΐσιος ὁ τότε μὲν ἀρχιμανδρίτης τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, βραδύτερον δὲ γενόμενος ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου.

Ἰδοὺ τὸ ἴσον τοῦ χειρογράφου ὅπερ μέχρι τοῦδε διετέλει ἀνέκδοτον·

α Ταῦτα τὰ καθυπογραφέντα κεφάλαια εὗρον (λέγει ὁ ἀρχιμ. Παΐσιος) ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ τῆς ἀγιωτάτης ταύτης ἀρχιεπισκοπῆς κατὰ τὸ α ψμγ' ἔτος ἐν τινι διεσθαρμένῳ σημειώματι, ἰδιοχείρῳ ὁμοῦ τοῦ αὐτοῦ κὺρ Ἰλαρίωνος, βεβαιοῦντος τοῦτο δι' ἰδίας αὐτοῦ ὑπογραφῆς.»

α Ἰλαρίων θείᾳ καὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου χάριτι ἰσεπίσκοπος, μέγας τῆς αὐτῆς ἀγίας καθέδρας θεολόγος καὶ τῶν ἀπανταχοῦ τῆς ἐκκλησίας διδασκάλων ἑξάρχος. Πᾶσι τοῖς ἐντευξομένοις καὶ ἀναγνῶναι μέλλουσι τὰ παρόντα γράμματα τῆς ἡμῶν ταπεινότητος διαβεβαιούμεθα ὅτι τὰ καθυπογραφέντα κεφάλαια αὐτολεξεῖ ἀπογέγραπται, ἐν τῇ Λευκωσίᾳ τῇ περιφύμῳ τῆς νήσου Κύπρου μητροπόλει, γενο-

Τῷ 1674 ἀποθανόντος τοῦ Νικηφόρου ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν θρόνον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ὁ εἰρημένος ἱερομόναχος Ἰλαρίων, ἀνὴρ τῶν κατ' ἐκείνου τοῦ χρόνου τὰ πρῶτα φερόντων ἐπὶ σοφία τῇ τε θύραθεν καὶ μάλιστα τῇ θεολογικῇ, κατὰ δὲ τὸν Ἱεροσολύμων Δοσίθεον, εἰδήμων σοφίας Λατινίδος καὶ ἰταλικῆς φωνῆς. Ἐγεννήθη ἐν Λευκωσίᾳ, ἐξεπαιδεύθη δὲ εἰς τὸ ἐν Ῥώμῃ Ἑλληνικὸν Φροντιστήριον, ἔνθα ἐδίδαξε τὴν θεολογίαν, ρητορικὴν καὶ ποιη-

μένης συνόδου ὁγδόῃ ἀπριλίου τοῦ ἱσταμένου ἔτους ἐν τῷ τοῦ ἐνδόξου Ἀρχαγγέλου ναῷ, προκαθεζομένου τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου πάσης Κύπρου κυρίου κυρίου Νικηφόρου, συνεδριάζόντων αὐτῷ καὶ τῶν πανιερωτάτων μητροπολιτῶν τοῦ τε Πάφου κυρίου Μακαρίου, τοῦ τε Κυρηνείας κὺρ Νικηφόρου, ἔτι τοῦ Νεμεσοῦ κυρίου Γερασίμου, πρὸς τοῦτοις καὶ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, καὶ τῶν ἐξάρχων Ἀμμοχώστου, Ἀρσινόης, Κουρίων, Σόλων, πολλῶν τε καθηγουμένων καὶ ἀξιωματικῶν καὶ ἱερέων· ἧς αἱ πράξεις παρ' ἡμῖν καὶ σώζονται καὶ φυλάττονται, ἧς περ μόνα τὰ κεφάλαια, ἥτοι τοὺς συνοπτικοὺς ὅρους μετὰ τὴν διεξοδικὴν ἐκείνων ἡμεῖς αὐτοὶ διδασκαλίαν ἀπεγραψάμεθα, ἐκτενῶς ἐπιδεηθέντων καὶ ἐκλιπαρησάντων τοῦ ὁσιωτάτου πατρὸς Φραγκίσκου τοῦ ἀποδρισὰκ χαπουκίνου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ὡς ὑπέστρωται.»

« Ἐκ τῆς τοῦ ἀ κεφ. διδασκαλίας. Περὶ τῶν ἀχράντων Μυστηρίων. »

« Ὡστε εἴ τις εἴποι τὸν ἐξ ἀληθοῦς ἱερέως ἱερουργούμενον ἄρτον καὶ οἶνον μετὰ τὸ ἁγιασθῆναι (ρητοῖς τισιν ὑπὸ Χριστοῦ νενομοθετημένοις λογίοις) μὴ εἶναι αὐτὸ τὸ σῶμα καὶ αἷμα οὐσιωδῶς καὶ πραγματικῶς τοῦ θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ἀλλ' ἢ τύπον καὶ σύμβολον, ἢ σώζεσθαι μετὰ τοῦ μυστηρίου τὴν οὐσίαν τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου, καὶ μὴ μᾶλλον ἐκεῖνα παντελῶς ἀπολείπεσθαι μετὰ τὸν ἁγιασμόν (μόνον ὑπερφυῶς σωζομένων μετὰ τῆς ποσότητος καὶ τῶν λοιπῶν συμβεβηκότων) ὥστε γίνεσθαι ἀληθὴ τινα καὶ ἀκριβῆ μετουσίωσιν, τουτέστι μεταβολὴν πάσης τῆς προὑπαρχούσης οὐσίας τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου εἰς ὅλην τὴν οὐσίαν τοῦ δεσποτικοῦ σώματός τε καὶ αἵματος· ἢ μὴ θυσίαν εἶναι λογικὴν κυρίως καὶ ἀναίμακτον, ἱλαστήριον καθ' ἑαυτὴν τῶν ἁμαρτιῶν ζώντων ἐν μετανοίᾳ καὶ τεθνεώτων· ἢ μὴ δεῖν λατρευτικῶς αὐτὰ τὰ μυστήρια προσκυνεῖσθαι ὡς αὐτὸν τὸν ἐκ δεξίων τοῦ αἰωνίου Πατρὸς καθεζόμενον θεάνθρωπον Κύριον, αἰρετικὸς κρινέσθω καὶ τοῖς τῶν αἰρετικῶν ἐπιτιμίαις ὑποκείσθω.»

« Ἐκ τοῦ β' κεφ. Περὶ Ἀρχιερωσύνης. »

« Ὡστε τοὺς τὴν ἀρχιερωσύνην μὴ παρὰ Χριστοῦ νενομοθετῆσθαι λέγοντας, ὑπὸ τε τῶν παραλαβόντων εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τοὺς ἐξῆς ἐπί-

τικὴν. Ἐστάλη ὕστερον ὑπὸ τῆς προπαγάντας εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἵνα κηρύξῃ τὸν θεῖον λόγον· ἐπισκεψάμενος δὲ πολλοὺς τόπους διέμενε πολλὸν χρόνον ἐν Ἡπείρῳ κηρύττων. Ἐπανακάμφας εἰς Ῥώμην διωρίσθη προεστώς καὶ διδάσκαλος εἰς τὸ ἐν Παταβίῳ Ἑλληνικὸν Φροντιστήριον. Εἴτα ἐλθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐτιμήθη ὑπὸ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τιτλοφορηθεὶς αὐκοιμενικὸς διδάσκαλος, μέγας θεολόγος, θεοφιλέστατος ἱεπί-

σης μὴ διαδεδοσθαι ἢ μὴ διαδίδοσθαι ρητὴ τινι τελεταρχικῇ τάξει, ἢ ἀναγκαίαν μὴ εἶναι τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱεραρχίᾳ, ἢ τὴν ἱερωσύνην χωρὶς ἐπισκόπου χειροτονίας τελεῖσθαι μόνῃ ψήφῳ ἢ ἐκλογῇ λαοῦ καὶ κλήρου, τοὺς τοιούτους αἰρέσεως ὑποδίκους κρίνεσθαι ὡς καὶ τὴν ἀρχαίαν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων παράδοσιν καταλύοντας καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διακόσμησιν ἀνατρέποντας.»

« Ἐκ τοῦ γ'. Περὶ τοῦ ἁγίου Μύρου.»

« Εἴ τις ἄρα τὸ ἱερώτατον χρίσμα μὴ ἐν κυρίως ὁμολογῇ τῶν ἐπτὰ μυστηρίων ἐκ παραδόσεως τῶν Ἀποστόλων ἀπὸ τοῦ παμβασιλείως Χριστοῦ νομοθετηθὲν, χάριν τε προσφάτως καὶ ἀγιασμόν ἴδιον ἐκ τούτου τοῖς χριστένοις προσνέμεσθαι διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὡς χαρακτηρεῖ βασιλικὸν νοητοῦ ἀξιώματος, σφραγίζοντα εἰς κληρονομίαν οὐρανοῦ βασιλείας, ἔτι τε εὐρωστίαν, καὶ ἀνδρείαν κατὰ τῶν ὁρατῶν καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν, καὶ ὁσμὴν εὐωδίας τῷ Θεῷ ἐν τοῖς ἀγαθοῖς ἔργοις, ὁ τοιοῦτος τὴν ὀλοκληρίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακοσμήσεως ἀναιρεῖ, ἣν ἡ σοφία οἰκοδομοῦσα τὸν ἑαυτῆς οἶκον διὰ τῶν ἐπτὰ στυλῶν πρεσβήλωσε, καὶ ὁ πάλαι νόμος διὰ τῆς ἐπταφώτου λυχνίας καὶ ἄλλων τύπων ἐν τῷ ναῷ προεικόνισε.»

« Ἐκ τοῦ δ'. Περὶ νηστείας.»

« Διὸ καὶ ἡμεῖς τοῖς τῆς ἀγίας ἐν Γάγγρα συνόδου νενομισμένοις ὁμοφρονοῦντες συναποφαινόμεθα, εἴ τις διὰ νομιζομένην ἄσκησιν ἐν τῇ Κυριακῇ νηστεύει, ἢ χωρὶς σωματικῆς ἀνάγκης τὰς παραδεδομένας νηστείας εἰς τὸ κοινὸν φυλασσομένας ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας παραλύει, ἀνάθεμα ἔστω.»

« Ἐκ τοῦ ε'. Περὶ τοῦ μοναχικοῦ σχήματος.»

« Εἴ τις οὖν τὸ ἰσάγγελον τῶν μοναχῶν καταγινώσκει πολίτευμα, καὶ τὰς αὐτῶν συνθήκας τε καὶ ἐπαγγελίας ἐφευρέματα βλασφημήσει τοῦ σατανᾶ, εἴτε παρθενίαν καὶ ἀγαμίαν, εἴτε πτωχείαν καὶ ἀκτημοσύνην ἐκούσιον, εἴτε ὑποποιῶν ταπείνωσιν καὶ ὁπακοήν, εἴτε τὴν περὶ τὸ ἔνδυμα καὶ τροφὴν σκληραγωγίαν, ἀγρυπνίας τε καὶ χαμαικοιτίας, καὶ ὅσα τοιαῦτα, αὐτὸς ἑαυτὸν φιληθονίας, τρυφηλῆς τε καὶ ἐμπαθοῦς βιο-

σκοπος, δεσπότης καὶ ἀρχιεπίσκοπος καὶ ἑξάρχος τῶν ἀπανταχοῦ διδασκάλων· ἴσων τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἀπολαύων τιμῶν ἐν τῇ λόγῳ καὶ γραφῇ καὶ καθέδρᾳ, μόνῳ τῷ ὡμοφωρίῳ μὴ δυνάμενος χρῆσθαι, μήτε χειροτονίας εἰς μερίζοντας βαθμοὺς ἐπιτελεῖν, ἅτε ἴδια ταῦτα τῇ ἀρχιερατικῇ σφραγίδι ἐνυπάρχοντα

τεύσεως χαρακτῆρα κεκαυτηριασμένον συνίστησιν· αὐτὸς ἐαυτῷ τε ἐκ παραλλήλου, ἥ καὶ ἐνδικώτερον ἐπισπάσασθαι τὸ ἀνάθεμα, ὅπερ ἡ ἁγία ἐν Γάγγρᾳ σύνοδος τοῖς ἐν παρθενίᾳ καὶ ἐγκρατείᾳ, τοῖς ἐν γάμῳ καὶ βρωμάτων ἐλευθερίᾳ χρωμένοις δι' ὑπερηφανίαν καὶ κεκαυτηριασμένην ὧντως συνείδησιν ἐκφαλίζουσιν ἀπεβρόντησε.»

«Ἐκ τοῦ ς'. Περὶ τῆς τῶν ἁγίων προσκυνήσεως καὶ πρεσβείας.»

«Ὡστε τοὺς τὴν δουλικὴν τῶν ἁγίων προσκυνῆσιν ἀθετοῦντας καὶ τὰς αὐτῶν ὑπὲρ τῶν ἱκετευόντων πρεσβείας διαβάλλοντας, καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων τε καὶ ἱερῶν σκευῶν, οὐδὲν ἤττον καὶ ἡμεῖς ἀθετοῦμεν καὶ ἀποστρεφόμεθα ἢ τοὺς πρῶτον ἁγιομάχους, καὶ ταῖς ἀραῖς τῆς Ζ' συνόδου ὑπευθύνους, καὶ τῶν πατρικῶν παραδόσεων ἀνακηρύττομεν ἅμα ἐχθροὺς, καὶ τῆς τῶν ὀρθοδόξων ὁμηγύρεως ἐκκηρύττομεν.»

«Ἐκ τοῦ Ζ'. Περὶ μνημοσύνων τῶν κεκοιμημένων.»

«Ἐξ ὧν θαρρύνοντως ἀποφαινόμεθα, ὅτι οἱ τὰς ὑπὲρ τῶν ἐν πίστει καὶ μετανοίᾳ κεκοιμημένων γινομένας εὐποιίας τε καὶ προσφορὰς καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις ἀναιροῦντες, καὶ τὰς ἐν στερεΐσει τε καὶ ἀναβολῇ τῆς μακαριότητος ὁδυνηρῶς ἐχούσας ψυχὰς ὠφελεῖν ταῦτα εἰς ἄνεσιν καὶ περικοπὴν τῆς ἀναβολῆς ἀπαρνούμενοι, ἀλλότριοι τυφόντι τῆς τῶν ὀρθοδόξων μερίδος κρινέσθωσαν καὶ τῶν ἀποστολικῶν καὶ πατρικῶν παραδόσεων παραβάται.»

«Ἐπίλογος.»

«Αὕτη ἡ ὀρθόδοξος τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας πίστις, ταύτης ὑπερασπίζουσι καὶ οἱ τετραμερεῖς τῶν παναγιωτάτων τῆς Ἀνατολῆς Πατριαρχῶν προσκυνητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν Θεόνοι· ὁ Κωνσταντινουπόλεως δηλαδὴ, ὁ Ἀλεξανδρείας, ὁ Ἀντιοχείας καὶ ὁ Ἱεροσολύμων. Ταύτην καὶ τὰ λοιπὰ τῆς οἰκουμένης ἔθνη ἡμῖν συγκοινωνοῦντα καθομολογοῦσιν, ἐν πρώτοις ἡ μεγαλοπρεπεστάτη τῶν Μοσχοβιτῶν βασιλεία, τῆς εὐρυχωροτάτης Ῥωσσίας οἱ λαοί· Βουλγαρίας καὶ Σερβίας, τῆς τε ἄνω καὶ κάτω Μοισίας, Ἡπειρώται, Ἀραβες, Αἰγύπτιοι, ἢ ἴνα μὴ τὰ λοιπὰ τῆς Ἀσίας τε καὶ Εὐρώπης οὐκ εὐαρεθμα ἔθνη καταλέγωμεν, συλλήθδην εἰπεῖν πάντες οἱ τὴν Ζ' οἰκουμένην κὴν σύνοδον ἀποδεχόμενοι καὶ σεβόμενοι, ταύτην ἀπαράτρεωτον

καὶ ἀκοινώνητα τῇ ἱερῶσύνῃ πεφυκότα» (α). Διδάξας ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ πολλῆς καρποφορίας ἦλθε μετὰ ταῦτα εἰς τὴν πατρίδα. Τῷ 1668 συγκροτηθείσης ἐν Λευκωσίᾳ τῆς κατὰ καλδινιστῶν συνόδου, μετέσχε καὶ αὐτὸς τῶν συνεδριάσεων καὶ συνέταξεν αὐτῆς τὰ πρακτικὰ καὶ τοὺς ὅρους, ὡς εἴρηται. Τῷ δὲ 1671 αἰερομόναχος ἔτι ὢν καὶ εὐρισκόμενος ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐχρημάτισε συγγράφοντι τῷ (πατριάρχῃ) κυρίῳ Νεκταρίῳ κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα ἐρμηνεύς πολλῶν χρήσεων (χωρῶν) δυτικῶν πατέρων, καὶ τὰ μέγιστα συνηγωνίσαστο αὐτῷ κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα» (β). Ἐπανακάμψας εἰς Κύπρον ἐχειροτονήθη ἀρχιεπίσκοπος τῷ 1674 καὶ οὐχὶ κατὰ τὸ 1660, ὡς ἐσφαλμένως λέγει ὁ Κυπριανὸς (γ) καὶ ὁ τοῦτω ἀκο-

καὶ ἀπαραχάρακτον μέχρι τοῦ νῦν διετήρησε Θεοῦ εὐδοκίᾳ καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς ἀγία τῶν Κυπρίων ἐκκλησία. Αὕτη ἡμῖν καὶ πᾶσιν ἡ ὁμολογία γένοιτο εἰς σωτηρίαν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κρᾶτος αἰώνιον. Ἀμήν. Ἐν τῇ Λευκωσίᾳ· Ὁ μεσοῦντος Νοεμβρίου, ἔτους αχξή: Ἰνδικτιῶνος Ζ'.»

Ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα ὅτι ὁ συγγραφεὺς τῶν ἀποφάσεων τούτων φαίνεται ἡμῖν εἰς δύο μέρη παρεισάγων δοξασίας τῆς λατινικῆς ἐκκλησίας· καὶ πρῶτον ἐν τῷ περὶ τῶν ἀχράντων μυστηρίων κεφαλαίῳ, ἔνθα λέγει «μετὰ τὸ ἁγιασθῆναι τὸν ἄρτον καὶ τὸν οἶνον (ῥητοῖς τισιν ὑπὸ Χριστοῦ νενομοθετημένοις λογίοις),» δι' ὧν λέγει ἐν τῇ παρενθέσει φαίνεται ὅτι ἐννοεῖ τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ: «λάβετε, φάγετε κτλ.» καὶ ὅτι δυνάμει τῶν λογίων τούτων, ἡ ἐν τῷ λέγεσθαι τὰ λόγια ταῦτα ἁγιάζεται, τουτέστι μεταουσιοῦται ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος, ὅπερ εἶναι σφαλερὰ δοξασία τῆς Λατινικῆς ἐκκλησίας. Δεύτερον, ἐν τῷ περὶ μνημοσύνων κεφαλαίῳ, ἔνθα λέγει ὅτι «αἱ εὐποιῖαι κτλ. ὠφελοῦσιν εἰς ἄνεσιν καὶ περικοπὴν τῆς ἀναβολῆς,» φαίνεται ἀποκλίνων εἰς τὴν παραδοχὴν τοῦ παρὰ λατίνοις Πουργατορίου. Ἀλλὰ τὴν περὶ τούτων αὐθεντικὴν ἀπόφασιν ἀφίεμεν εἰς τοὺς θεολογοῦντας· προσθέτομεν δὲ μόνον ὅτι ὁ συντάκτης τῶν ἀποφάσεων ἡδύνατο περιπεσεῖν εἰς τὰς πλάνας ταύτας καθὼς ἐκπαιδευθεὶς εἰς τὸ ἐν Ῥώμῃ φροντιστήριον.

(α) Σιγγιλιῶδες γράμμα, οὗ τμήμα κατέστρωται ἐν τῷ κώδικι τῆς ἀρχιεπισκοπῆς.

(β) Περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις Πατριαρχ. σελ. 1180 καὶ 1217.

(γ) Ἱστορ. Κύπρου σελ. 362.

λουθῶν Κ. Σάθας (α). "Οτι τότε χειροτονήθη ἐκτὸς τοῦ ὅτι συνάγεται ἐκ τοῦ παρατεθέντος χωρίου τοῦ Δοσιθέου, μαρτυρεῖται ἔτι ἀκριβέστερον ὑπὸ τοῦ "Αγγλου "Ριχάλτου (β), ὅστις ἐν τῷ περὶ τῆς παρούσης καταστάσεως τῆς ἐλληνικῆς ἐκκλησίας συγγράμματι αὐτοῦ λέγει ὅτι ατῷ 1678 ἔδρευεν ἐν Λευκωσίᾳ Ἰλαρίων ὁ Τζιγάλας, τέταρτον ἤδη ἔτος εἰληφώς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν. "Ἦδη μένει ἄγνωστον πόσον χρόνον διετέλεσεν ἐν τῷ θρόνῳ ὁ Ἰλαρίων. Καθ' ἃ δὲ σημειοῖ ὁ εἰρημένος ἱστοριογράφος Κυπριανὸς, ἐν παλαιῷ τινι χειρογράφῳ κώδικι τῆς ἀρχιεπισκοπῆς εἶχεν ἀναγνώσας ἐπιτολὴν τοῦ κλήρου τῆς Λευκωσίας ψεκτικὴν κατὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἰλαρίωνος πρὸς τὸν τότε οἰκουμενικὸν πατριάρχην, καὶ τελευταῖον ὅτι ἔφυγεν ἐκ τῆς νήσου ἄνευ εἰδήσεώς τινος καὶ ἐπορεύθη εἰς Κωνσταντινούπολιν, δὲν ἐνθυμεῖται ὅμως (λέγει) διὰ ποίας αἰτίας. Πρὸς τούτοις σημειοῖ ἐσφαλμένως ὅτι ὁ Ἰλαρίων ἀρχιεπισκοπεύων συνεκρότησε σύνοδον ἐν τῷ εἰς Λευκωσίαν τοῦ Ἀρχαγγέλου ναῶ, περὶ θεοῦ βαπτίσματος (;) καὶ περὶ τῆς θείας εὐχαριστίας καὶ περὶ τῶν κεκοιμημένων. Σφάλλει κατὰ τοῦτο, διότι, ὡς εἶδομεν, ἡ σύνοδος αὕτη συνεκροτήθη ἐπὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Νικηφόρου ὅτε ὁ Ἰλαρίων ἐσυνεδρίαζε μὲν, ἦτο ὅμως εἰσέτι ἱερομόναχος· τὸ λάθος τοῦτο τοῦ Κυπριανοῦ ὡς ἀλήθειαν παραδεξάμενος καὶ ὁ Κ. Σάθας ἐπιπροστίθισιν ὅτι τὴν σύνοδον συνεκρότησε συνεννοηθεὶς μετὰ τῶν αὐτόθι δυτικῶν, καὶ ὅτι ἀγνωστῆς γενομένης τῆς παρατόλμου ταύτης πράξεως εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, καθηρέθη τῆς ἀρχιερωσύνης, καὶ μόλις διὰ τῆς φυγῆς ἐσώθη ἀπὸ τῆς δικαίας ὀργῆς τῶν συμπατριωτῶν του». Προφανῶς ἐνταῦθα ὁ Κ. Σάθας περιπίπτει εἰς τὸ λάθος τοῦ νὰ ταυτίζη δύο γεγονότα κατὰ τε οὐσίαν διάφορα καὶ κατὰ χρόνον λίαν ἀλλήλων ἀφεσθηκότα. Ὁ Ἰλαρίων ἀπέθανεν (γ) ἐν Κωνσταντι-

(α) Νεοελλην. Φιλολ. σελ. 300.

(β) Παρὰ τῷ Λεχιέν.

(γ) Ἡ χρονολογία αὕτη εὔρηται σεσημειωμένη ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι, ἐν ᾧ εἰσι γεγραμμένα καὶ αἱ παρατεθεῖσαι ἀποράσεις τῆς συνόδου.

νουπόλει τῷ 1682, καθ' ὃν χρόνον συνέγραφε περὶ τῆς τοῦ πάσχα ἀπλανοῦς ἐορτῆς (α).

Τὸν Ἰλαρίωνα διεδέξατο εἰς τὸν θρόνον ὁ Ἰάκωβος α'. Περὶ τοῦτου οὐδεμίαν ἄλλην εἰδήσιν ἔχομεν ἢ μόνον ὅτι εὑρηται ὑπογραφή αὐτοῦ ἐν δυοῖ τόποις τοῦ κώδικος τῆς ἀρχιεπισκοπῆς μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Νικηφόρου, ἐν ᾧ τοῦ Ἰλαρίωνος δὲν ὑπάρχει. Ὡσαύτως δὲ ἐν τῇ αὐτῇ σειρᾷ εὑρηται καὶ ἡ τοῦ Γερμανοῦ β' μετὰ τὴν τοῦ Ἰακώβου α' ὁ Γερμανὸς οὗτος εἶναι γνωστὸς εἰς ἡμᾶς ὡς ἀρχιεπίσκοπος καὶ ἔκ τινος ἐπιγραφῆς τῆς ἐν Λευκωσίᾳ ἐκκλησίας τοῦ Ἀρχαγγέλου φερούσης τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχιεπισκόπου τούτου καὶ τὸ ἔτος 1690. Ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ κώδικι τῆς ἀρχιεπισκοπῆς εὑρηται ἴσον γράμματος τοῦ ἀρχιεπισκόπου Γερμανοῦ χρονολογουμένου τῷ 1705. Ἐν τῇ εἰρημένῃ σειρᾷ τῶν ὑπογραφῶν τῶν ἀρχιεπισκόπων κεῖται καὶ ἡ ὑπογραφή τοῦ Ἰακώβου β' μετὰ τὴν τοῦ Γερμανοῦ β', ἐξ οὗ γίνεται δῆλον ὅτι μετὰ τὸν Γερμανὸν β' ἀρχιεράτευσεν ὁ Ἰάκωβος β' μετὰ τὴν πρώτην καὶ δευτέραν δεκαετηρίδαν τοῦ 17^{ου} αἰῶνος.

Αἰὼν 17^{ος}.

Οἱ ἀρχιεπίσκοποι Σιλβεστρος καὶ Φιλόθεος.—Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Παῖσιος.—Τραγικαὶ σκηναὶ ἐν τῷ Διοικητηρίῳ τῆς Λευκωσίας.—Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Χρῦσανθος καὶ ὁ διοικητὴς Χατζῆ Μπακῆ-ἀγάς.

Ἐπειδὴ ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Κύπρου ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνον ἀναγνωρίζεται ὡς ἐθνάρχης (ἐπίτροπος καὶ ἐγγυητής) τῶν χριστιανῶν τῆς νήσου παρὰ τῇ ὀθωμανικῇ κυβερνήσει, λαμβάνει ἐνεργὸν μέρος καὶ εἰς τὴν διεξαγωγὴν πολιτικῶν τῆς νήσου ὑποθέσεων, καὶ οὐ μόνον συνεδριάζει ἐν τῷ κεντρικῷ συμβουλίῳ, ὡς καὶ οἱ μητροπολίται ἐν τοῖς κατὰ τόπον συμβουλίοις, ἀλλ' ἔστιν ὅτε ἀναδέχεται καὶ ἐκτάκτους ἀποστολὰς πρὸς τὴν κυβέρνησιν ἀνατιθεμένας αὐτῷ ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῆς νήσου. Οὕτω

(α) Δοσιθ, περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολ. πατριάρχ. ἐνθα ἀνωτέρω.

πολλάκις ψήφῳ κοινῇ τοῦ ποιμνίου αὐτῶν πολλοὶ τῶν ἀρχιεπισκόπων ἀπεδήμησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, παρέστησαν αὐτοπροσώπως εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην, καὶ τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου παραστήσαντες ἐζητήσαντο παρ' αὐτῆς ὅτε μὲν τῶν κακῶς ἐχόντων πολιτικῶν καὶ διοικητικῶν πραγμάτων τὴν διόρθωσιν, ὅτε δὲ τὸ ἔλεος καὶ τὴν ἀρωγὴν αὐτῆς πρὸς ἀνακούφισιν τῶν πτωχῶν πασχόντων συχνάκις ὑπὸ τε τῆς κατ' ἔτος καταβιβρωσκούσης τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν καὶ πάντα χόρτον ἀκρίδος καὶ ὑπὸ τῆς κατὰ καιροὺς ἐπισυμβαινούσης ἐν τῷ τόπῳ ἀνομβρίας, ἔνεκα τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι μὴ δυνάμενοι νὰ ζήσωσιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν μετηνάστευον εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν καὶ οὕτως ἤρημουτο ἡ νῆσος. Περὶ τούτου βεβαιούμεθα ἐκ τῆς ιστορίας τῆς νήσου, ἣτις ἀναγράφει πλῆθος τοιούτων δυστυχιῶν καὶ ἐρημώσεων ἐπισυμβασῶν κατὰ καιροὺς ἐν τῇ νήσῳ. Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἐπ' ἐσχάτων ἐγενόμεθα αὐτόπται καὶ μέτοχοι ὁμοίων παθημάτων ἔνεκα τῆς ἐπὶ τρία ἔτη (1870—73) διαρκείας ἐν τῇ νήσῳ ἀνομβρίας.

Κατὰ τὸν ιστοριογράφον Κυπριανὸν διὰ τοιαύτας αἰτίας ἐπορεύθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ τῆς νήσου ὁ προμνημονευθεὶς ἀρχιεπίσκοπος Νικηφόρος, οἱ δύο Ἰάκωβοι, ὁ Γερμανὸς ὁ β', ὁ Σίλβεστρος, ὁ Φιλόθεος δις, ὁ Παΐσιος, καὶ ὁ Χρῦσανθος, ἀλλὰ καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς ἀρχιερατεύσαντες μέχρι τοῦ νῦν, περὶ ὧν αὐτίκα διὰ βραχέων ἐροῦμεν.

Μετὰ τὸν Ἰάκωβον β' διεδέξατο τὸν θρόνον ὁ Σίλβεστρος (1718—1731). Κατὰ τινὰ ἐπιγραφὴν ἐπὶ μαρμαροῦ κειμένον ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ ἐπὶ τοῦ τοίχου πρὸς ἀριστερὰν τῷ ἀναβάντι τὴν κλίμακα, ὁ Σίλβεστρος ἀνεκαίνισε τὴν ἀρχιεπισκοπὴν ἰδίᾳ δαπάνῃ τῷ 1720. τῷ δὲ 1730 κοινῇ ψήφῳ τοῦ λαοῦ ἔπλευσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἀρχιερέων διὰ πρόσκλησιν πρὸς τὸν βεζύρην περὶ τῶν δυσσπανητῶν χρεῶν τοῦ τόπου. Ἀγνοοῦμεν δὲ τίνος ἔνεκεν ἡ κυβέρνησις τότε δυσμενῶς διατεθεῖσα πρὸς τε τὸν ἀρχιεπίσκοπον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἀρχιερεῖς ἀπέστειλεν αὐτὸν καὶ τὸν Κιτίου Ἰωαννίκιον ὑπερορίους εἰς Ἀδράτ-ότσί· ὁ δὲ Πάφου Ἰωακεῖμ καὶ ὁ Κυ-

ρηνείας Νικηφόρος ἀθωωθέντες ἐπανῆλθον εἰς Κύπρον, ὅπου μετ' ὀλίγον ἐλευθερωθέντες καὶ οἱ ἐξόριστοι ἐπανῆλθον καὶ ἀποκατεστάθησαν εἰς τοὺς θρόνους αὐτῶν. Μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἐξορίας κάθοδον (1731) ὁ Σίλβεστρος ἐπεχείρησε νὰ εἰκονογραφήσῃ ἔσωθεν τὴν ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἀλλὰ μόλις ζωγραφήσας τὸ ἱερὸν βῆμα προσλήφθη ὑπὸ τοῦ θανάτου, ἀφείς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου εἰς τὸν διαδεδεξάμενον αὐτὸν ἀρχιεπίσκοπον Φιλόθεον, ὅστις τῷ ὄντι συνετέλεσε τὸ ἔργον, καθ' ᾧ δηλοῦται ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ τοίχου τῆς ἐκκλησίας, ἐν δεξιᾷ τῷ εἰσελθόντι διὰ τῆς βορείου θύρας, εἰκονογραφίας καὶ τῆς ἐξῆς ἐμμέτρου ἐπιγραφῆς·

Εὐαγγελιστὰ Κυρίου Ἰωάννη

Σεπτοῦ σου οἴκου εὐπρέπειαν προσδέχου

Ἦν ἡγάπησα Κυρίου σκηνώματος,

Δι' ἣν μοι εὐχου τῶν ἀμαρτιῶν λύσιν,

Ὡς ὦν μαθητῆς τοῦ Ἰησοῦ καὶ φίλος

Τοῦ Δεσπότη μου καὶ Θεοῦ τοῦ Σωτῆρος.

Ταῦτα λέγει ὁ ἀρχ. Φιλόθεος ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν ἅγιον Ἰωάννην, οὗτος δὲ ἀπαντᾷ διὰ τῆς ἐξῆς ἱκεσίας πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν·

Χαριζόμενός μοι χάριν τῷ σῷ φίλῳ

Δὸς Χριστέ μου ἄφεσιν ἀμαρτημάτων

Ποιμένι Κύπρου τῷ φίλῳ Φιλοθέῳ

Καλλωπίσαντι τὴν δε τὴν ἐκκλησίαν.

Τὰ κατὰ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Φιλόθεον ἱστορεῖ ἐν συντομίᾳ ὁ πολλάκις μνημονευθεὶς ἱστοριογράφος Κυπριανὸς, ἅτινα μεταγράφομεν καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα ἀπαράλλακτα ὡς ἔπεται. «Ἀναβὰς ἐπὶ τοῦ θρόνου μετὰ τὸν Σίλβεστρον ὁ φιλεπιστήμων διδάσκαλος κύριος Φιλόθεος ἐκ Γαλάτων κώμης, ὡς ἐν Κωνσταντινουπόλει χρόνους ἀρκετοὺς διατελέσας καὶ μαθητὰς ἐκ τῶν ἐπισήμων οἰκων καὶ εὐγενῶν ἐκεῖσε λαβὼν, μάλιστα τὸν Κριτίαν ἐκεῖνον (α) ἔχων ἐν πασὶν ὑπερασπιστὴν, ὡς διδάσκαλος

(α) Νικόλαος Κριτίας ἐγεννήθη ἐν Προύσῃ, ἐτιμήθη ὑπὸ τῆς μεγ·

κατ' ἰδίαν τῶν τέκνων αὐτοῦ χρηματίσας· ἀνὴρ ἐφωδιασμένος διὰ τῆς θεωρίας καὶ πράξεως ἄριστα· ζηλωτῆς παιδείας τῶν νέων ὧν ἐστόλισε τὴν ἀρχιεπισκοπὴν μετὰ σχολῶν ἐλληνικῆς καὶ Μουσικῆς καὶ διδασκάλων, φιλόπτωχος, ἀφιλόαργυρος τὸν τρόπον, γενναῖος τὴν ψυχὴν, ἐσέμνυσε τὴν ἀρχιεπισκοπὴν, καὶ τὸ ἀρχιεπισκοπικὸν ὄνομα ἤγειρεν εἰς οὐ τὴν τυχοῦσαν μεγαλοπρέπειαν, ὥς οὐδεὶς ἄλλος τῶν πρὸ αὐτοῦ, καὶ τῇ εἰδήσει τῶν ἐκκλησιαστικῶν τᾶξεν τὴν ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου καὶ τὸ ἱερατεῖον εὐπρέπisen. Οὗτος πρῶτην φροντίδα ἐπελάβετο νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν πατρίδα τῶν δυσapaπαντήτων δοσιμάτων καὶ τῶν ἀκορέστων ἐξουσιαστῶν νὰ ἀναστείλῃ τὴν ὁρμὴν. Ὅθεν πορευθεὶς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐνήργησε τοσοῦτον, ὥς ἐφθασε νὰ καταπελίσῃ τὸν βεζύρην νὰ κάμῃ ἔλεος εἰς τὸν βασιᾶν, καὶ νὰ κατεβάσῃ ἀπὸ τὰ χαρὰζοχάρτια ἀρετὴν ποσότητα. Ἀλλὰ, φεῦ, ὑπὸ τινων κακοτρόπων ἐχθρῶν Τουρκῶν, καὶ τάχα χριστιανῶν τῷ ὀνόματι, ὑπὸ τινος, λέγω, Κιοσᾶ Μεεμέταγα ἀλαγίμπη τῆς Πάφου, τινὸς κακοκλήρου ἱερέως Παφίου, τινὸς Μαρκέλλου καὶ Μοδίτου καὶ χοιροκοιτώτου, καὶ ἄλλων φθονερῶν διαβαλθεὶς εἰς τὸν βεζύρην ἐστάλη εἰς Κύπρον σιδηροδέσμιος, καὶ εἰς φυλακὴν ἐμβληθεὶς ἀπηρεῖτο πῶς ἔλαβεν ἀπὸ τὸν βασιᾶν ἄνευ φερμανίου τρία καὶ πέντε γρόσια. Ἀλλ' εἰς τὴν ἐξέτασιν ἐδείχθη ἁθῶς τῆς διαβολῆς καὶ κατηγορίας τῶν ῥηθέντων κακοτρόπων. Ἐξώσθη δὲ καὶ τοῦ θρόνου, καὶ τις νεανίας οἰνόφυλξ Νεόφυτος παρὰ τῶν ῥηθέντων Κυπρίων ἐκλεχθεὶς, βιασθέντος τοῦ πατριάρχου ἀπὸ τῆς Πόρτας διὰ τὴν χειροτονίαν του, ἐχειροτονήθη ἀρχιεπίσκοπος τὸ κνώδαλον. Ἀλλ' ἐλθὼν εἰς Κύπρον ὁ γεννάδας, καὶ οὐ μόνον μὴ ὑποδεχθεὶς ἀλλὰ καὶ ἀποστραφεὶς ὑπὸ τῶν χριστιανῶν, ὥς ἐπιβάτης τοῦ θρόνου καὶ ὥς μὴ Κύπριος, ὀρώντων τὸν γνήσιον αὐτῶν ἀρχιερέα εἰς δεσμὰ καὶ φυ-

ἐκκλησίας τῷ ὀρφικίῳ τοῦ μεγάλου ἐκκλησιάρχου, καὶ ἐχημάτισεν εἰς τῶν συντακτῶν τῶν πατριαρχικῶν γραμμάτων. Τῷ 1739 διεδέχθη Ναθαναὴλ τὸν Κλονάρην ἐν τῇ σχολαρχίᾳ τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς διδάξας μετὰ φήμης ἐπὶ δωδεκαετίαν τὰ ἀνώτερα μαθήματα. Ἀπεβίωσε τῷ 1767. (Κ. Σ40z Νεοελλ. Φιλολογ.)

λακὴν ὑπὲρ αὐτῶν πάσχοντα, ἐντὸς ὀλίγου ὑπ' ἀθημονίας, μᾶλλον δὲ ὑπὸ μέθης, ἀπεχρέμψατο τὴν ψυχὴν, καὶ πάλιν τίθεται ἐλευθερωθεὶς ὁ λύχνος ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ὁ ἀθλητὴς Φιλόθεος. Ἀλλ' ὑπὸ φόβου τῆς καταδρομῆς ὁ μακάριος ἀποπληξίᾳ (ὑπὸ ταμλᾷ) κατασχεθεὶς ἐκρατήθη ὅλος τὰ μέλη καὶ τρέμων χεῖρας καὶ πόδας μὸλις ἐκινεῖτο ὑπὸ δύο βασταζόντων ἀνθρώπων μέχρι τέλους τῆς ζωῆς.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τοιαύτην ἀθλίαν κατάστασιν εὕρισκόμενος μήτε ἀπεδειλίασεν ὁ καλὸς ποιμὴν, ἀλλὰ γενναῖος διὰ τὴν τοῦ κοινοῦ ὠφέλειαν προσπαθῶν ἀπῆλθεν εἰς Βηρυτὸν καὶ ἐκεῖθεν ἀπέστειλε τοὺς ἀρχιερεῖς, τὸν Ἰωακεὶμ Πάφου, τὸν Μακάριον Κιτιέων καὶ τὸν Κυρηνεὶας Νικηφόρον εἰς βασιλεύουσαν διὰ πρόσκλαυσιν μετὰ καὶ ἄλλων Κυπρίων καλοθελήτων, ἔνθα πολλὰ οἱ φίλοι αὐτοῦ συμπράξαντες καὶ βοηθήσαντες τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς λοιποῖς κατέπεισαν τὸν βεζύρην ἔλθεῖν εἰς τοιαύτην συγκατάβασιν καὶ συμφωνίαν, ὅτι ὁ τόπος ἀπὸ τοῦ 1754 καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἔχη νὰ πληρώνη διὰ δόσιμον δέκα χιλιάδας χαρτῖα καὶ ἐξηνταεξί, ἀπὸ εἰκοσιένα γρόσι καὶ μισὸν κατ' ἔτος διὰ μαϊχέττινι, διὰ νεζούλο καὶ διὰ χαράτζι· μετὰ τοιαύτην ὅμως ὑπόσχεσιν καὶ τῶν δύο μερῶν, ὅτι ὁ ραγιαῖς καὶ ἂν εἰς τὸ ἔμπροσθεν αὐξήσῃ εἰς ἀριθμὸν, ἢ καὶ ἂν ὀλιγοστεύσῃ, νὰ ἔχη νὰ πληρώνη ἀφεύκτως αὐτῶν τῶν δέκα χιλιάδων καὶ ἐξηνταεξί χαρτίων τὴν ποσότητα ἀπὸ εἰκοσιένα γρόσι καὶ μισόν. Τοιαύταις συμφωνίαις ὁ τόπος ἐδέθη ἔκτοτε μαχτοῦ, ὡς εἰπεῖν διωρισμένως τόσα εἰς τὸ ἐξῆς, μετὰ χάττι χουμαῖ, δηλαδὴ μετὰ θέσπισμα ἰδιοχειρῶς ὑπογεγραμμένον παρὰ τοῦ ἀνακτος. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τούτοις ἔλαβον καὶ οἱ τέσσαρες ἀρχιερεῖς τῆς Κύπρου φερμάνι ὑπὸ τοῦ βεζύρη νὰ ᾔναι καὶ νὰ γνωρίζωνται τοῦ ραγιαῖ τῆς νήσου κοτζαμπασίδες εἴτε ἐπιστάται καὶ ἐπίτροποι, καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ἀναφορῶν νὰ προσβάλλουσιν ἀμέσως εἰς τὴν ὑψηλὴν Πόρταν τὰ ζητήματα καὶ τὰς προσκλαύσεις τοῦ αὐτοῦ ραγιαῖ εἰς κάθε καιρὸν ἄφοβα.

Περὶ δὲ τοὺς 1755 ὁ μακαρίτης κύριος Φιλόθεος ἐπροσπάθησε καὶ ἐβγαλεν ὀρισμὸν ἀπὸ τοῦ βεζύρη, τῶν καλογέρων τῆς

χούς. Ἐπὶ τούτῳ ἐστάλη εἰς Κωνσταντινούπολιν (1760) ὁ μητροπολίτης Κιτίου Μακάριος καὶ ὁ διδάσκαλος Ἐφραίμ· ἀλλὰ πρὶν ἢ ἐνεργήσωσιν ἀγαθόν τι, κακόβουλοι τινες Κύπριοι ἐξαγοράσαντες διὰ χρημάτων ὑπάλληλόν τινα τῆς κυβερνήσεως ἰσχυρὸν πείθουσι δι' αὐτοῦ τὴν κυβέρνησιν νὰ ἐξορίσῃ τὸν ἀρχιεπίσκοπον, ὅπερ μαθὼν ὁ Παῖσιος κατέφυγεν εἰς Βηρυτὸν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ προσεστῶτος τοῦ ὅρους Λιβάνου (α).

Διέτριβε τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει διδάσκων ἐν οἴκοις εὐγενῶν ὁ ἐκ Κύπρου ἱεροδιάκονος Κυπριανός (β)· οὗτος πεισθεὶς ὑπὸ τῶν ἐναντίων, τῇ προτροπῇ καὶ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως βιαζομένου ὑπὸ τῆς Πύλης, ἐδέχθη οἰκονομικῶς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν ἄνευ χειροτονίας. Ἐλθὼν δὲ εἰς Κύπρον ὑπὸ χρεῶν καὶ δανείων βεβαρηνένος, ἠνάγκασεν οὐ μόνον μοναστήρια καὶ ἐκκλησίας πρὸς ἀπόσβεσιν τῶν χρεῶν του, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς τῶν εὐπορούντων ιδιωτῶν καὶ ἐβοηθήθη ἀρκούντως. Ἀλλ' ἔνεκα τῆς παραβιάσεως ταύτης ἐρεθίσας ἔτι μᾶλλον τοὺς διὰ τὴν ἄδικον ἐξορίαν τοῦ Παΐσιου δυσηρεστημένους κατοίκους, ἠναγκάσθη ἐπὶ τέλους νὰ παραιτηθῇ μετὰ ἐννεάμηνον τοῦ θρόνου κυβέρνησιν. Ἐν τούτοις οἱ ἀρχιερεῖς ἀνεφέρθησαν ἐπανειλημμένως προσκλαιόμενοι εἰς τὴν ὑψηλὴν Πύλιν πρὸς ἐλάττωσιν τῶν φόρων τῶν δυστυχῶν κατοίκων, ἀλλὰ δὲν εἰσηκούσθησαν, διότι τότε ἡ κυβέρνησις ἡσχολεῖτο εἰς πολεμικὰς παρασκευὰς διὰ τὸν μελετώμενον κατὰ τῆς Ῥωσσίας πόλεμον, καὶ οὐδὲ καιρὸν εἶχεν οὐδὲ συνέφερεν αὐτῇ νὰ δίδῃ ἀκρόασιν εἰς τοιαύτας αἰτήσεις.

Τῷ 1764 ἐλθὼν εἰς τὴν Κύπρον διοικητὴς Ὀσμάνης τις, βεβουθισμένος εἰς ὑπέρογκα χρέη διὰ τὰς ἀδράς ποσότητας, τὰς ὁποίας προσέφερεν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸς ἀπόκτησιν τῆς θέσεως ταύτης, ἐγένετο παραίτιος τραγικῶν σκηνῶν, τὰς ὁποίας ὁ Κυπριανὸς αὐτόπτης καὶ μέτοχος αὐτῶν περιγράφει οὕτω·

(α) Ἀθανασίου Κ. Ὑψηλάντου ἐκκλησ. καὶ πολιτ. σελ. 385.

(β) Ὁ ἐν ἔτει 1766 ἀναγορευθεὶς Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, περὶ οὗ ἴδε Κ. Σάθα Νεοελλην. Φιλολογ. σελ. 512.

αὐτὸ Τζήλ Ὁσμάνης, ἀφ' οὗ ἀνέγνωσε τὸ ζάπτι φερμάνι τοῦ παρελθουσῶν τινων ἡμερῶν, μετὰ τοὺς χαιρετισμοὺς, ἐπρόβαλε διὰ τοῦ δραγομάνου τότε Χατζή Ἰωσήφ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ καὶ τοῖς λοιποῖς, πῶς ἐπειδὴ ἐπεφορτίσθη μὲ πολλὰ πουγγία τὸ μάνσουπι, ἔκαμνε λογαριασμὸν πῶς ἂν δὲν ἐλάμβανεν ἀπὸ κάθε ραγιάν κατὰ τὴν ποσότητα τῶν ἄνωθεν χαρτίων ἀπὸ 47 γρόσια δὲν ἐδύνατο νὰ ἀπαντήσῃ τὰ χρέη τοῦ. Οἱ ἀρχιερεῖς ἀπόρησαν εἰς τὸ ζήτημα, καὶ ἀπεκρίθησαν ὅτι καθὼς ἐπέρασαν μὲ τοὺς παρελθόντας μουχασίλιδας ἡλπίζον νὰ περάσουν καὶ μὲ αὐτόν, ἀλλὰ τὸ νὰ ζητᾷ τοιαύτην ποσότητα ἀπὸ τὸν ραγιάν, ἀπὸ τὸ πρὸ ὀλίγου θανατικὸν ὀλιγοστεύσαντα καὶ φεύγοντα, ἦτο πρᾶγμα ἀδύνατον. Πολλὰκις ὠμίλησαν περὶ τούτου καὶ ἐδεήθησαν, ἀλλ' αὐτὸς ἄκαμπτος ἔρχισε νὰ φοβερίζῃ πῶς ἔθελεν ἐνοχλήσει μοναστήρια, νὰ πιᾷσιν ἀβανίαις καὶ νὰ παίρῃν τζερεμέδες διὰ πείσμα τῶν. Εἰς αὐτὰ σκοτισθέντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ βλέποντες πῶς μὲ τὰς παρακλήσεις οὐδὲν κατορθώνουσιν, ἔστειλαν κρυφίως εἰς τὴν Πόλιν ἀνθρώπους μὲ ἀναφοράς εἰς τὴν Πόρταν, ζητοῦντες ἔλεος καὶ φανερόνους τὴν ἀμείλικτον ἀπόφασιν τοῦ Τζήλη. Οἱ ἀπεσταλμένοι, ἀγκαλὰ καὶ νὰ ἄργησαν, ἐπροχώρησαν ὅμως διὰ τοῦ σιλικτάραγα εἰς τὸν βεζύρην καὶ ἔλαβον ἰσχυρὸν φερμάνι προσταῖσον τὸν ρηθέντα νὰ μὴν ἤθελε παρέβῃ τὸ διωρισμένον εἰς τὸ μαχτοῦ φερμάνιν τοῦ τόπου, ἄλλως ἔθελε παιδευθῇ. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ, ἐπειδὴ οἱ ἀπεσταλμένοι ἄργησαν, καὶ ὁ Τζήλης δὲν ἡσύχαζε ζητῶν ὑποσχέσεις καὶ ὑπογραφὰς διὰ τὰ ζητούμενα, καὶ νὰ διασκορπισθοῦσιν εἰς τὸν ραγιάν, ὁ κύρ Παῖσιος μετὰ τῶν ἀρχιερέων συμβουλευθέντες ἐπῆραν διὰ νυκτὸς τὸν δρόμον διὰ νὰ φύγουσιν, ἀλλὰ διατὶ ὁ Κιτιέων δὲν ἐφύλαξε μυστικὴν τὴν φυγὴν τῶν, ἐπιάσθησαν τὴν αὐγὴν εἰς τὸ Λιοπέτριν, εἰς τὸν ποταμὸν λεγόμενον, ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τοῦ ἡγεμόνος, καὶ ἐφέρθησαν εἰς Λευκωσίαν, ὅπου εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν ἐπρόσταξεν ὁ Τζήλης νὰ ᾔναι περιωρισμένοι ὅλοι οἱ ἀρχιερεῖς νύκτα καὶ ἡμέραν, φοβούμενος πάνην νὰ μὴν ἤθελαν φύγει τῆς νήσου καὶ νὰ τὸν κατηγορήσουν εἰς τὴν Πόρταν ὡς ἄρπαγα. v

Ὁ Ἐφάνη λοιπὸν περὶ τὸ μέσον τοῦ ὀκτωβρίου τῷ αὐτῷ ἔτει βεζύρ Τζουχατάρης μετὰ τοῦ ἄνω εἰρημένου βασιλικοῦ ὀρισμοῦ, καὶ ὁ Τζήλης ἐφαρμακεύθη ἀπὸ τὴν λύπην του. Ὁδωρίσθη ὅμως ἡ 25 τοῦ ὀκτωβρίου νὰ ἀναγνωσθῇ ὁ ὀρισμός· μὲ ὅλον τοῦτο ὅχι μὲ παρρησίαν ἐπὶ ντιβανίου, ἀλλ' εἰς οἶκον τινὰ τοῦ σαραγίου σκεπτικῶς, παρόντων μόνον τῶν οὐλαμάδων, τῶν ἀγάδων, τῶν ἐπισκόπων καὶ ὀλίγων Ῥωμαίων καὶ Τούρκων, καθ' ἣν ἡμέραν κατὰ τὴν παλαιὰν συνήθειαν τοῦ τόπου γίνεται συνάθροισις ἐκ πάσης τῆς νήσου τοῦ λαοῦ ἔξωθεν τῆς Λευκωσίας, καὶ κοινῶς πανηγύρι τοῦ ἁγίου Δημητρίου λεγόμενον, ὅπου οἱ χωριανοὶ ἀγοράζουσι καὶ πωλοῦσι διὰ τὴν χρεῖαν τῆς γεωργίας καὶ τοῦ χειμῶνος, καὶ συμβιβάζονται μετὰ τῶν χρεωφειλετῶν αὐτῶν, καὶ ἄλλας χρεῖας τῶν βλέπουσι. Συναχθέντων λοιπὸν εἰς ἀκρόασιν τοῦ ὀρισμοῦ τῶν προειρημένων, καὶ ἀναγνωσθέντος, ὁ ἡγεμὼν εἶτα ἤρχισεν ἐλεγκτικῶς νὰ ἐρωτᾷ τὸν ἀρχιεπίσκοπον τί βλάβην ἐπροξένησε τοῦ ραγιά καὶ τὸν ἐγκάλεσαν εἰς τὴν Πόρταν, ὃ δὲ ἀπεκρίθη μὴ γένοιτο! ἡμεῖς ἐπροσκαυθήμεν, εἰπὼν, ζητοῦντες ἔλεος διὰ τὸν πτωχὸν ῥαγιά, ἀλλ' ὅχι πῶς ἐγκαλέσαμεν. Μόλις τοῦτο εἶπε, καὶ ἰδοὺ ἔξαφνα τὸ ἔδαφος ἐφ' ᾧ ἰστάμεθα, κατὰ τὸ μέρος τῶν Ῥωμαίων (ἥμην γὰρ καγὼ παρὼν) ἄρδην ἐγκρεμίσθη, καὶ ὡς εἰς βάραθρον σκοτεινότατον ἐμπεπτώκαμεν, ἀρχιερεῖς καὶ ὑπηρέται καὶ χριστιανοὶ καὶ τοῦρκοι, καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἄλλοι, καὶ τὰ ξύλα τῆς στέγης σωρηδὸν, καὶ ὅχι μετὰ ὀλίγης βλάβης καὶ κινδύνου τῆς ζωῆς ἐρρύσθημεν, κατασκονιασμένοι, καταλερωμένοι, κατὰστικτοὶ, ὡς θεάματα ἐλεεινά. Ἐκείθεν ἐλκισθέντες ἐφέρθημεν εἰς τὴν οἰκίαν. Τίς πονεῖ τὴν πλάτην, τίς τὸν πόδα ἀλγεῖ καὶ τίς ἐξ ἐγκάτων ἀναστενάζει· ἄλλος τεθορυβημένος τοῦ φαίνεται νὰ βλέπῃ ἐπικείμενον τὸν θάνατον. Τὸ ντιβάνι διελύθη, πάντες ἔντρομοι ἔφυγον, καὶ ὁ λαὸς ἀκούσας τὸ συμβάν καὶ τὸν θόρυβον, νομίσας πανουργίαν τοῦ Τζήλη προετοιμασμένην διὰ νὰ θανατώσῃ τοὺς ἀρχιερεῖς, ἀρματώθη μὲ ξύλα, μὲ ἄρματα, ἔδραμε μανιώδης εἰς τὸ σαράγιον, καὶ εὐρὼν τὴν πόρταν κλεισμένην ἔδωκε φωτιά, ἀνάψε τὸ σαράγιον, ἐχύθη, ἐφόνευσε τὸν ταλαί-

πωρον Τζήλην με ἄλλους δεκαοκτὼ ἀνθρώπους του, καὶ ἐδι-
γούμισεν ἀρπάσας πᾶν τὸ εὐρεθὲν εἰς τὸ σαράγι καὶ αὐθεντικὸν
καὶ ἰδικόν του καὶ τῶν ἀνθρώπων του . . . ὃ τραγωδία ἐλεεινὴ
πάντες ἔμειναν νεκροί, ἄφωνοι εἰς τὸ ἄκουσμα, καὶ οὐλαμάδες
καὶ ἀγάδες καὶ ραγιάδες ἐβυθίσθησαν εἰς αθυμίαν καὶ φόβον
τοιούτον, ὥστε μὴδὲν ἄλλο ἐπρόσμενον εἰ μὴ ἄφευκτον τὴν
κραταιὰν μάχαιραν εἰς ὅλους πανδημεὶ διὰ νὰ ἐκδικηθῇ τὸ αἷμα
τῶν φονευθέντων με ἀντάξιον ὠμότητα.»

Ἄνευ ἀναβολῆς οἱ πρόκριτοι τῶν Ὁθωμανῶν καὶ χριστι-
ανῶν συνελθόντες καὶ συσκεψάμενοι ἀπεφάσισαν ἐκ συμφώνου
νὰ γράψωσιν εἰς τὴν κυβέρνησιν δικαιολογοῦντες τὰ γενομένα
καὶ ἐπιρρίπτοντες πᾶσαν τὴν εὐθύνην, ὡς καὶ πράγματι ὑπῆρ-
χεν, ἐπὶ τοῦ φονευθέντος ἡγεμόνος. Τοῦτου γενομένου ἐστάλη
ἐκ Κωνσταντινουπόλεως νέος διοικητὴς καὶ ἐξεταστὰς διὰ νὰ
ἐξετάσῃ καὶ πληροφορήσῃ τὴν κυβέρνησιν ἃν ἦσαν ἀληθῆ
ὅσα ἔγραψαν οἱ κάτοικοι. Μετὰ τὰς γενομένας ἐρεῦνας καὶ ἀνα-
κρίσεις οἱ ἐξεταστὰς ἐβεβαίωσαν τὴν Πύλην ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν
ἐντοπίων γραφέντα ἦσαν ἀληθῆ· οὐχ ἦττον ὁμῶς ἀπεφασίσθη
νὰ πληρωθῇ ἡ τιμὴ τοῦ αἵματος τῶν φονευθέντων, νὰ ἀνοικο-
δομηθῶσι τὰ καέντα μέρη τοῦ σαραγίου καὶ νὰ πληρωθῶσιν
ὑπὸ τῶν κατοίκων Ὁθωμανῶν καὶ Χριστιανῶν τὰ ἐκ τοῦ τα-
μείου ἀρπαγέντα αὐθεντικὰ χρήματα. Τὰ δύο πρῶτα ἐντὸς ὀ-
λίγου ἐξετελέσθησαν, εἰς τὴν ἀπότισιν ὁμῶς τῶν χρημάτων
τοῦ ταμείου πολλοὶ τῶν ἐν τοῖς χωρίοις ὀθωμανῶν ἠναντιώθη-
σαν, ἐστάσιζαν κατὰ τοῦ ἡγεμόνος καὶ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν Χα-
λήλη τινὸς τέως φύλακος τοῦ φρουρίου τῆς Κυρηνείας, ἐπῆρ-
χοντο ἐπανειλημμένως κατὰ τῆς πρωτευούσης καὶ ἀπέκλειον
αὐτὴν ἀπαιτοῦντες νὰ ἐγκαταστήσωσιν ἡγεμόνα τὸν ἀρχηγὸν
αὐτῶν καὶ νὰ ἀναγνωρίσωσιν αὐτὸν ὡς τοιοῦτον καὶ οἱ πολῖται.
Οἱ ἀρχιερεῖς ἐν τούτοις φοβούμενοι τὴν ὀργὴν τῆς κυβερνήσεως,
ὅπως μὴ ἐνοχοποιηθῶσιν ὅπωςδῆποτε εἰς τὴν στάσιν ταύτην,
ἐζήτουν τρόπον νὰ φύγωσιν ἐκ τῆς νήσου. Ὅθεν ὁ ἀρχιεπί-
σκοπος τῇ εἰδήσει καὶ τοῦ ἡγεμόνος ἐξελθὼν ἐκ τῆς πόλεως
ἀγνώριστος καὶ διαφυγὼν τοὺς στασιαστὰς ἀπέπλευσε μετὰ

τῶν μητροπολιτῶν Πάφου καὶ Κυρηνείας εἰς Κωνσταντινούπο-
 λιν καὶ ἐξιστόρησεν εἰς τὴν κυβέρνησιν τὰ κατὰ τὴν ἀποστα-
 σίαν. Βεβαιωθείσα ἡ Πύλη ἀπέστειλεν εἰς Κύπρον τινὰ Ἰθραήμ-
 βέην μετὰ δύο πλοίων διὰ νὰ καταστείλῃ τὴν στάσιν· συγ-
 χρόνως δὲ ἀπέστειλε καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς μετὰ τινος Σουλεϊμάν-
 ἐφένδη, τὸν ὁποῖον διώρισεν ἐξεταστὴν καὶ διάδοχον τοῦ ἡγε-
 μόνος Χαφούζ ἐφένδη. Οἱ ἀρχιερεῖς ἐλθόντες εἰς Κύπρον, ὅπως
 μὴ συλληφθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἀποστάτου ἠπάτησαν αὐτὸν λέγοντες
 ὅτι διὰ τὰς ὑπὲρ τῶν κατοίκων προσπάθειάς αὐτοῦ ἐνῆργησαν
 παρὰ τῷ βεζύρῃ καὶ ἤλθεν ἐξεταστής ἔχων ἐντολὴν νὰ ἐξώσῃ
 τὸν ἡγεμόνα καὶ ἀντ' αὐτοῦ νὰ διορίσῃ αὐτὸν τὸν Χαλήλ. Ἐπί-
 στευσεν ὁ μάταιος Χαλήλ, καὶ λύσας τὸν ἀποκλεισμόν ἀφῆ-
 κεν αὐτοὺς νὰ εἰσέλθωσιν ἀνενόχλητοι εἰς τὴν πόλιν, αὐτὸς δὲ
 μετὰ τῶν ὁπαδῶν του ἐκλείσθη εἰς τὸ φρούριον τῆς Κυρηνείας
 ἕως οὗ ἰδεῖ τὸ ἀποθησόμενον. Ἀλλ' οἱ ἐλθόντες ὅπως κατα-
 στείλωσι τὴν στάσιν, ἰδόντες ὅτι δὲν ἠδύναντο νὰ ἀντιπαρα-
 ταχθῶσι πρὸς τὴν πληθὺν τῶν ἀποστατῶν, ἔγραψαν εἰς τὴν
 κυβέρνησιν νὰ στείλῃ καὶ ἄλλον στρατὸν ἐκ τῆς μικρᾶς Ἀσίας.

Ἐν τούτοις ἐννοήσας ὁ ἀποστάτης ὅτι κατεστρατηγήθη ὑπὸ
 τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἄλλων συμπολιτευομένων ἀπέκλεισε
 πάλιν τὴν Λευκωσίαν. Τότε ὁ νέος ἡγεμὼν φοβηθεὶς τὸν ἀπο-
 στάτην ἠτιᾶτο τοὺς ἀρχιερεῖς ὡς αἰτίους τῆς δεινῆς τῶν πραγ-
 μάτων καταστάσεως, ὑπὸ τῆς ὁποίας ἐφοβεῖτο ὅτι κινδυνεύει
 καὶ ἡ ζωὴ του. Ὅθεν διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον ἐκράτει αὐτοὺς ὁμή-
 ρους εἰς τὸ σαράγιον, ἕως οὗ ἐλθὼν ὁ στρατὸς ἐκ τῆς παρακει-
 μένης Καραμανίας, μηνὶ 76ρίῳ τοῦ 1766 κατέβαλε τὴν στά-
 σιν, τὸν δὲ ἀποστάτην καὶ ὑπὲρ τοὺς 200 ὁπαδοὺς αὐτοῦ ἐφό-
 νευσε, καὶ οὕτως ἀποκατασταθείσης τῆς τάξεως ἀπηλλάγησαν
 πάντες τοῦ ἐπικρεμαμένου κινδύνου. Μετὰ τὴν καταστροφὴν
 τοῦ Χαλήλῃ καὶ τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ ὁ στρατὸς ἀνεχώρησεν ἐκ
 τῆς νήσου. Ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος Παΐσιος ἕνεκα τοῦ φόβου καὶ
 τῶν πολλῶν ταλαιπωριῶν ἀσθενήσας κατὰ νοέμβριον καὶ ἐπὶ
 τὸ χεῖρον κλίνων, κατὰ συμβουλήν τῶν ἱατρῶν μετέβη εἰς Σκά-
 λαν, ὅπου τῇ 1 Ἰανουαρίου τοῦ 1767 παρέδωκε τὸ πνεῦμα ἐν

τῇ οἰκίᾳ τοῦ Καλημέρη παρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ ἐνεταφιάσθη ἀξιοπρεπῶς ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἀγίου Λαζάρου παρὰ τὴν πύλιν. Διέτελεσεν ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ σχεδὸν ἑπτὰ τεσσαράκοντα· πέντε ἐπὶ Σιλβέστρου, εἰκοσιεπτὰ ἐπὶ Φιλοθέου ἀρχιδιάκονος καὶ ἀρχιμανδρίτης καὶ ἑπτὰ ἀρχιερέως. Πατρίδα ἔσχε τὴν κωμόπολιν Κοιλάνιον, ἧς ἡ ἐκκλησία τοῦ Μονογενοῦς ἀνηγέρθη ἀναλώμασιν αὐτοῦ.

Ἀποθανόντος τοῦ Παΐσιου κοινῇ ψήφῳ τῶν ἀρχιερέων καὶ τοῦ κλήρου προσεβιάσθη εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν ὁ μητροπολίτης Πάφου Χρύσανθος. Τὰ ἐπὶ τῆς μακρᾶς αὐτοῦ ἀρχιερατείας ἀξιολογώτερα συμβάντα εἰς τε τὸν θρόνον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς καὶ ἐν γένει εἰς ὅλην τὴν ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου εἰσὶ τὰ ἐπόμενα.

Ὑπῆρχεν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1775 διοικητὴς τῆς Κύπρου ὁ διάβολητος Χατζῆ Μπακῆ ἀγᾶς· οὗτος μετὰ πολλὰς βιαιοπραγίας τὰς ὁποίας διέπραξε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἡγεμονείας αὐτοῦ, ἐπὶ τέλους (1783) ἐζήτησε νὰ ἐπιφορτίσῃ εἰς ἕκαστον τῶν χριστιανῶν ἀνά ὀκτὼ γρόσια ἐν καιρῷ δυστυχίας. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἔνεκα τῆς δυστυχίας τοῦ τόπου δὲν συνήνεσαν εἰς τὴν αὐθαίρεσιν ταύτην, ὀργισθεὶς διέταξε νὰ συναχθῶσι τὰ χρήματα διὰ τῆς βίας. Τοῦτο ἐνέβαλε πάντας εἰς ταραχὴν οὐ μόνον χριστιανούς ἀλλὰ καὶ ὀθωμανούς, οἵτινες ἐπιμόνως ἀπήτησαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων νὰ ἀπέλθωσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ καταγγείλωσιν εἰς τὴν κυβέρνησιν τὰς ἀδικίας καὶ καταπιέσεις τοῦ μουχασίλη. Ἐν ᾧ δὲ κατὰ αὐγουστον ἐξεληθόντες λάθρα ὁ τε ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ τρεῖς μητροπολίται ἔπλεον εἰς Κωνσταντινούπολιν, πληροφορηθεὶς τοῦτο ὁ Μπακῆς ἔγραψεν ἀμέσως πρὸς τὴν κυβέρνησιν κατ' αὐτῶν πρὶν ἢ φθάσωσιν εἰς τὴν Σμύρνην, καὶ ἔπεισε τὸν βεζύρην νὰ συλλάβῃ αὐτοὺς καὶ ἐξορίσῃ εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἀθω. Οἱ ἀρχιερεῖς εἶχον φθάσει ἤδη εἰς Χίον, ὅτε μαθόντες τὴν καταδρομὴν αὐτῶν κατέφυγον εἰς Σμύρνην καὶ ἐκρύβησαν ὁ μὲν ἀρχιεπίσκοπος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ προξένου τῆς Ὁλλανδίας, οἱ δὲ μητροπολίται εἰς ἄλλων φιλοθέων οἰκίας ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν ἕως ἂν παρέλθῃ ἡ ὀργὴ τῆς Πύλης.

Συγχρόνως ὁ Μπακῆς τὸ μὲν διὰ προτροπῶν τὸ δὲ καὶ δι' ἀπειλῶν ἠνάγκασε τοὺς ἐν Λευκωσίᾳ νὰ ἐκλέξωσιν ἄλλους ἀρχιερεῖς, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν ἐβράδυνε νὰ φέρῃ καὶ τὰ βεράτια. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως (Γαβριήλ) προσταχθεὶς ὑπὸ τοῦ βεζύρου ἔγραψε πρὸς τὸν Ἀντιοχείας (Δανιήλ) νὰ πέμψῃ τρεῖς τῶν ὑποκειμένων αὐτῷ ἐπισκόπων εἰς Κύπρον ἵνα χειροτονήσωσι νέον ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῷ τελοῦντας ἀρχιερεῖς ὡς ἦδη προεκλελεγμένους». Ὁ Ἀντιοχείας λαβὼν συγχρόνως καὶ ἐκ Κύπρου ὁμοίαν ἐπιστολὴν ὑπὸ τοῦ Μπακῆ διενεργηθεῖσαν, βλέπων ὅτι ἀμφότεραι ἦσαν προϊόντα βίας, ἀνέβαλλε πάνυ φρονίμως τὴν ἀποστολὴν ἀρχιερέων, ἕως οὗ μετ' οὐ πολὺ ἡ ὀργὴ τῆς κυβερνήσεως κατεπραῦνθη.

Τότε ἀποσταλεῖς ἐκ Σμύρνης εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ Κιτίου Μελέτιος διὰ μέσων ἰσχυρῶν ἐνήργησε τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀρχιερέων, οὔτινες διὰ βασιλικοῦ προστάγματος πορευθέντες εἰς Κωνσταντινούπολιν αἶδωκαν καὶ τῷ ἀνακτὶ καὶ τῷ βεζύρῃ Χαλὴλ πασᾶ λίβελλον κατὰ τοῦ μουχασίλη, διηγούμενοι τὰς ἀδικίας καὶ ἀρπαγὰς του, ὅτι δηλαδὴ διὰ μὲν τὸ παξιμάδι τὸ διορισθὲν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ μετὰ τῶν Μοσχόδων πολέμου καὶ μὴ μεταχειρισθὲν παρὰ τῆς βασιλείας τοὺς εἶχε πάρει γρόσια 30,000, ἀπὸ δὲ τὸ μὲ χάττι χουμαγιὸν διορισθὲν ἐτήσιον μίρι τους, τὰ 412 πουγγία δηλαδὴ, τοὺς ἐπῆρε περισσότερον πουγγία 360, εἶτα τοὺς ἐβίασε νὰ τὸν δανείσουν καὶ πουγγία 180, τὰ ὁποῖα δανεισθέντες μὲ τόκον παρὰ τῶν πραγματευτῶν Φράγκων τοῦ τὰ ἔδωκαν. Ἐζήτουν οὖν νὰ φερθῇ εἰς τὴν Πόλιν καὶ νὰ κριθοῦν μαζί του. Ὁ βεζύρης ἤξευρεν ὅτι ὁ μουχασίλης αὐτὸς διῆγε μὲ τὴν μεγάλην προστασίαν τοῦ Χασὰν πασᾶ καπούτανι-δεργιά, ὅθεν διὰ τὸ πρὸς ἐκεῖνον μῖσος καὶ τὸ ἰτλάκι τῶν ἐξορίστων ἔκαμε, καὶ τανῦν εὐθὺς μανζιλευσας τὸν μουχασίλην διώρισεν ἄλλον ἀντ' ἐκείνου, προστάξας νὰ ἔλθῃ εὐθὺς εἰς τὴν Πόλιν διὰ νὰ κριθῇ μὲ τοὺς ἐνάγοντας αὐτόν. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος οὖν καὶ ὁ Πάφου εὐθὺς μανζιλευθέντος αὐτοῦ ἀνεχώρησαν μὲ νέον μουχασίλην διὰ τὴν Κύπρον· ὁ δὲ Κιτίου, ὁ

Κυρηνείας καὶ ὁ δραγομᾶνος τῆς Κύπρου ἔμειναν εἰς τὴν πόλιν διὰ νὰ κρισολογοῦνται μὲ αὐτόν. Ἐλθὼν οὖν καὶ κριθεὶς μὴν ἠμπορῶντας νὰ τὸν βοηθήσῃ ποσῶς ὁ καπετὰν πασσάς, ἀπέφυγε τὴν κρίσιν ὑποκρινόμενος ἀσθένειαν. Ἀλλὰ τέλος ἀπαχθεὶς εἰς τὸν καζασκέρην τὸν ἐφορτώθησαν μὲ ἱλάμι καὶ τὰ ὅσα ἐπῆρε διὰ τὸ παξιμάδι καὶ τὰ ὅσα ἐπῆρε λόγῳ μιρίου περισσότερα τῶν 412 πουγγίων. Ἐκέρδισαν οὖν οἱ Κύπριοι τὴν κρίσιν, ἀλλὰ τὰ ἄσπρα τὰ ἐπῆρε τὸ μίρι, καὶ αὐτοὶ ἐπλήρωσαν τὸ ἱλάμ-ἀκτζεσί πουγγία 14, διὰ δὲ τὰ δανεισθέντα 180 πουγγία ἀνέβαλλε τὴν ἀπόφασιν ὁ βεζύρης διὰ νὰ παίρῃ ἀπὸ τὸν ἐναγόμενον αὐτόν, καὶ φοβερίζωντάς τον καὶ κεφαλικὴν τιμωρίαν τὸν ἐπῆρεν ὑπὲρ τὰ 900 πουγγία» (α).

Καὶ τοὶ ἐκέρδισαν τὴν δίκην οἱ ἀρχιερεῖς, οὐδὲν ὅμως ἐξ αὐτῆς ὠφελήθησαν ἢ μόνον ὅτι ἀπηλλάγησαν τοῦ ἄρπαγος μουχασίλη παυθέντος ἤδη τῆς ἡγεμονείας· ἄλλως ὅμως ἐπεφορτίσθησαν χρέη ὑπέρογκα (β), μεθ' ὧν ἐπανελθόντες εἰς τὰ ἴδια εὔρον καὶ τὴν πατρίδα ἀπὸ ἐνὸς ἔτους κατατρυχομένην ὑπὸ ἀνομβρίας καὶ λιμοῦ, καὶ οὕτως ἀποκατεστάθησαν αὖθις εἰς τὰς ἐαυτῶν ἐπισκοπάς. Οἱ δὲ ὑπὸ τοῦ Μπακῆ ἐκλεχθόντες (γ), οἵτινες ὑπὸ φιλοδοξίας παρανόμως καὶ ληστρικῶς ὠρέγοντο ἐπὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς καθέδρας νὰ ἐπιβῶσι, πάντες ὑπὸ τῆς μεγ. ἐκκλησίας καθαιρέσει παντελεῖ τῆς ἱερωσύνης καθυπεβλήθησαν μετὰ παρέλευσιν δὲ χρόνου προσπεσόντες καὶ ἐξαιτησάμενοι

(α) Ἀθανασίου Κ. Ὑψηλάντου ἐκκλησ. καὶ πολιτ. σελ. 636.

(β) Κατ' αὐθεντικὰς πληροφορίας τὸ ὅλον τοπικὸν χρέος, ὅπερ ἐπεφορτίσθησαν εἰ τέσσαρες ἀρχιερατικοὶ θρόνοι ἔνεκεν τῆς καταδρομῆς τοῦ Μπακῆ ἀνέβη εἰς 484,836 γρόσια τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐξ ὧν ἡ ἀρχιεπισκοπὴ ἐπεφορτίσθη ἰδίᾳ τὸ ποσὸν 193,934.

(γ) Οὗτοι ἦσαν ὁ τῆς μονῆς Μαχαιρᾶ ἡγούμενος Ἰωαννίκιος ὑποψήφιος διὰ τὸν θρόνον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, ὁ τῆς Παλλουεργιωτίσης Ἰωακείμ διὰ τὸν τῆς Πάφου, ὁ τοῦ ἀγίου Λαζάρου Χρύσανθος διὰ τὸν τοῦ Κιτίου, καὶ ὁ τοῦ ἀγίου Κυρηνείας ἔξαρχος Ἰωαννίκιος διὰ τὸν τῆς Κυρηνείας.

συγγνώμην παρά τε τῶν ἐν Κύπρῳ ἀρχιερέων καὶ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας συνεχωρήθησαν (α).

Ἐν τούτοις ὁ Μπακῆς πνέων ἐκδίκησιν κατὰ τῶν Κυπρίων δὲν ἔπαυε μελετῶν πονηρὰ κατ' αὐτῶν καὶ μάλιστα κατὰ τῶν ἀρχιερέων. Ὅθεν μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ βεζύρου Χαλῆλ πασαῖ πάντα λίθον κινήσας καὶ πολλὰ χρήματα τοῖς ἰσχυροῖς ὑποσχεθεὶς κατῴρθωσεν ἐκ νέου νὰ περιβληθῇ τὸ καθβάδιον τῆς ἡγεμονίας τῆς Κύπρου. Ἀλλ' ὅτε ἔφθασεν ἡ εἰδησις αὕτη εἰς Κύπρον, πλῆθος ὁθωμανῶν καὶ χριστιανῶν ἔδραμον εἰς Κωνσταντινούπολιν καταβοῶντες κατ' αὐτοῦ εἰς τὴν Πύλῃν, διαθυροῦντες τὰς τυραννίας αὐτοῦ καὶ διαβεβαιοῦντες ὅτι οἱ κάτοικοι ἤθελον φύγει ἐκ τῆς νήσου ἔάν ὁ τύραννος οὗτος ἤθελε πατήσῃ ἐκ νέου τὸ ἔδαφος αὐτῆς. Ταῦτα πληροφορηθεὶς ὁ Βεζύρης ἔπαυσεν αὐτὸν τῆς ἡγεμονείας τῆς Κύπρου καὶ διώρισε τελώνην ἐν Ἰόππῃ, ὅπου μετ' ὀλίγον προσβλήθεις ὑπὸ τῆς πανώλους ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν, ἀφῆσας, ὡς λέγει ἐν τέλει τῆς ἱστορίας αὐτοῦ ὁ Κυπριανὸς, πάντας τοὺς συμπατριώτας του νὰ τοῦ σχηματίζουσι σωροὺς ἀπὸ πέτρας εἰς διόδους καὶ τριόδους, εἰς ἐνθύμησιν τῶν κακιῶν του, καὶ νὰ τὸν ἀναθεματίζωσιν οἱ συμπααραπορευόμενοι» (β).

Μετὰ εἰκοσιπενταέτη ἀξιοπρεπῆ τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ θρόνου κυβέρνησιν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Χρύσανθος φθάσας εἰς γῆρας βαθὺ συνοδευόμενον ὑπὸ σωματικῶν ἀσθενειῶν, ἀπεφάσισε νὰ παραδώσῃ τὴν κυβέρνησιν τοῦ θρόνου εἰς χεῖρας στιβαρωτέρας καὶ ἀποχωρήσας κατ' ἰδίαν νὰ διατελέσῃ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀπραγμοσύνῃ. Προσκαλεσάμενος δὲ (1791) τοὺς περὶ αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ κληρικοὺς ἐδήλωσεν αὐτοῖς τὴν ἀπόφασιν ταύτην, μὴ ἐγκριθείσης ὁμῶς, ἀπεφασίσθη κοινῇ ψήφῳ ἵνα πρὸς ἀνακούφισιν αὐτοῦ προχειρισθῇ τις εἰς μίαν τῶν

(α) Κωδ. Ἀρχιεπ.

(β) Περαιτουμένης ἐνταῦθα τῆς ἱστορίας τοῦ Κυπριανοῦ, ἐφεξῆς θείλομεν ἔχει ὁδηγὸν μόνον τὸν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς κώδικα, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ τὴν στοματικὴν παράδοσιν.

τῇ ἀρχιεπισκοπῇ ὑποκειμένων ἐπισκοπῶν, ὅστις περιοδεύων κατ' ἔτος τὴν ἐπαρχίαν τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἐπιτροπικῶς νὰ ἐκτελῇ τὰς νενομισμένας ἱερὰς λειτουργίας εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων τὸν λαὸν καὶ ἐκτελῶν πάντα τὰ ποιμαντορικὰ χρέη. Ἐπὶ τούτῳ λοιπὸν τῇ συναινέσει καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἐψηφίσθη καὶ προσεχειρίσθη εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Ταμασέων εἰς ἱερομόναχος, καὶ οὕτως ἔμεινε πάλιν ὁ Χρῦσανθος προστάτης τοῦ θρόνου τῆς ἀρχιεπισκοπῆς. Μετὰ δέκα ἔτη προβιδασθέντος τοῦ Ταμασέων εἰς τὴν μητρόπολιν Κιτίου, προσκαλεσάμενος αὖθις πάντας τοὺς εἰρημένους προέτεινε καὶ τότε συνοδικῶς νὰ παραιτηθῇ, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀπερρίφθη ἡ πρότασις ἐπὶ τῇ ἐνστάσει τῶν ἀρχιερέων ὅτι τοιοῦτον ἔθος οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Κύπρου, καὶ ἐπὶ πᾶσιν ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ ἀναδεχθῇ ἐν οὕτῳ δειναῖς περιστάσεσι τοιοῦτο φορτίον. Ἀντέκρουον δὲ τὴν παραίτησιν πρὸ πάντων οἱ μητροπολίται Πάφου καὶ Κιτίου, ἀμφοτέρω ἀνεψιοὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου, ὃν πείσαντες πάλιν νὰ μένῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου ἐχειροτόνησαν αὐτῷ βοηθὸν τὸν Τριμιθοῦντος Σπυρίδωνα. Ἀλλ' ἕνεκα τῆς ἐπιμονῆς αὐτῶν τοῦ διατηρῆσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν ἥδη εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ γήρατος φθάσαντα ἀρχιεπίσκοπον ἐφ' ὅρου ζωῆς αὐτοῦ, ἐπὶ τὸ χεῖρον ὁσημέραι βαινούσης τῆς καταστάσεως τῶν τοῦ θρόνου πραγμάτων, δυσηρέστησαν πολλοὺς τῶν στεργόντων τὴν παραίτησιν ἐπ' ἐλπίδι βελτιώσεως τῶν κακῶς ἐχόντων, καὶ παρσκευάσαν οὕτως ἀντιπολίτευσιν, ἥτις ἐνισχυομένη ὁσημέραι διὰ τῆς προσλήψεως νέων ὁπαδῶν ἐπὶ ἐνεργεῖν ἐπὶ τέλους τὴν πτῶσιν τοῦ ἀρχιεπισκόπου.

ΑΙΩΝ ΙΘ'.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανός. — Τραγικαὶ σκηναὶ (μαρτυρικὸν τέλος τῶν ἀρχιερέων καὶ ἄλλων χριστιανῶν) κατὰ τὸ 1821. — Οἱ μετὰ ταῦτα ἀρχιεπίσκοποι μέχρι τοῦ νῦν.

Διέπρεπε τότε μεταξὺ τῶν κληρικῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ὁ οἰκονόμος τοῦ θρόνου ἱερομόναχος Κυπριανός, ὅστις συνενῶν εἰς ἑαυτὸν πολλὴν περὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ πολιτικὰ πράγματα

πεῖραν καὶ σύνεσιν εὐδοκίμησε μάλιστα ἐπὶ τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῆς Λευκωσίας (μουχασερὲ 1804), ὅτε ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν πολιτῶν πρεσβεύων πρὸς τοὺς πολιορκοῦντας τὴν πόλιν πασάδες διεπραγματεύετο περὶ συμβιβασμοῦ, ὃν καὶ ἐπέτυχεν ἐπὶ τέλους τῇ συμπράξει καὶ τινων προξενίων τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων. Ἐκτοτε πάντες ἐνεπιστεύθησαν εἰς αὐτὸν τὰ τε ἐκκλησιαστικά καὶ πολιτικά πράγματα τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, διότι ὁ Χρῦσανθος δὲν ἠδύνατο πλέον ἕνεκα τοῦ γήρατος καὶ τῆς ποδᾶγρας. Τούτων οὕτως ἐχόντων ὁ Κυπριανὸς φαίνεται ὅτι δὲν ἐδίστασε νὰ ἀποβλέψῃ βραδύτερον καὶ εἰς τὸν θρόνον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς. Ἐν ᾧ δὲ ἤδη ὁ ὑπέργηρος Χρῦσανθος ἴστατο ἐπὶ τοῦ χεῖλους τοῦ τάφου, οἱ περὶ τὸν Κυπριανόν, ἀγνοοῦμεν τίνα αἰτίαν εὐρόντες, ἐν ἔτει 1810 προσέκαλεσαν τὴν ἔκδοσιν βασιλικῆς διατάγματος ὀρίζοντος τὴν ἀπὸ τοῦ θρόνου ἔξωσιν τοῦ γηραιοῦ ἀρχιεπισκόπου Χρυσάνθου καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ καὶ ὁμωνύμου αὐτῷ μητροπολίτου Κιτίου, πρὸς οὓς ἐστάλῃ συγχρόνως καὶ βασιλικὴς μουπασίρης καὶ ἀπήγαγεν ὑπερορίους εἰς Εὐβοίαν, ὅπου καὶ ἀπέθανε μετ' ὀλίγον ὁ ἀρχιεπίσκοπος· ἀντ' αὐτῶν δὲ δι' ὑψηλῶν βερατίων ἀντικατέστησαν εἰς μὲν τὴν ἀρχιεπισκοπὴν ὁ οἰκονόμος Κυπριανός, εἰς δὲ τὴν μητροπόλιν Κιτίου ὁ ἀρχιμανδρίτης Μελέτιος.

Ὁ Κυπριανὸς ἦν ἤδη ἐκλελεγμένος παμψηφεῖ, δὲν ἠδύνατο ὅμως κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας νὰ χειροτονηθῇ, διότι ὁ προκατόχος αὐτοῦ δὲν εἶχε δώσει ἔγγραφον τοῦ θρόνου παραίτησιν, οὐδ' ἐλπὶς ὑπῆρχεν ὅτι ἤθελε δώσει. Διὰ τοῦτο οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τοῦ ὑποψηφίου ἔγραψαν τότε πρὸς τὸν παροδικῶς ἐν Λάρνακι διατρέχοντα ἀρχιεπίσκοπον Σιναιίου Κωνσταντίον, προσκαλοῦντες εἰς Λευκωσίαν ἵνα συνδιασκεφθῶσι περὶ τοῦ πρακτέου. Ὁ δὲ ἀπαντήσας συνεβούλευσεν αὐτοῖς νὰ γράψωσι πρὸς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, ἣτις μόνη ἐν τοιαύταις ἀμφιβόλοις περιστάσεσι δύναται γνωμοδοτῆσαι καὶ ἐκδοῦναι τὴν νενομισμένην ἔκδοσιν πρὸς τὸ χειροτονῆσαι τοὺς ὑποψηφίους. Τούτου γενομένου ἐξέδωκεν ἡ μεγάλη Ἐκκλησία τὴν ἐτυμηγορίαν αὐτῆς καὶ ἀπέστειλε τὴν ἔκδοσιν τῆς χειροτονίας ἐν εἰδὲ ἐπιστολῆς

πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Σιναίου, ὅστις λαβὼν αὐτὴν ἤλθεν εἰς Λευκωσίαν καὶ συλλειτουργήσας μετὰ τῶν μητροπολιτῶν Πάφου καὶ Κυρηνείας ἐχειροτόνησε τὸν Κυπριανὸν ἀρχιεπίσκοπον· οὗτος δὲ τὸν Κιτίου, καὶ οὕτως ἔλαβε πέρας ἡ σκηνὴ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανὸς ἅμα τοῦ πνευματικοῦ σκάφους διαδεξάμενος τὰ πηδάλια συνέλαβε τὴν ἰδέαν καὶ ἀπεφάσισε νὰ συστήσῃ ἐλληνικὴν σχολὴν ἐν Κύπρῳ, πασχούσῃ τέως ὑπὸ αὐχμοῦ, ἀπαιδευσίας καὶ ἐλλείψεως ἐλληνικῶν μαθημάτων· παρῶτρυνε δὲ αὐτὸν εἰς τοῦτο, ὡς ὁ ἴδιος ἔλεγε, καὶ τῆς πατρίδος ὁ ζῆλος καὶ τὸ ἀπαραίτητον αὐτοῦ χρέος, ἀλλὰ καὶ αἱ ἐξ ἀμάξης λαλούμεναι κατὰ τῶν Κυπρίων ἀναρίθμητοι ἐκεῖναι κατηγορίαι, ὧν αὐτήκοος πολλάκις ἐγένετο, ὅτι αὐτὰ παραμικρότερα νησίᾳ καὶ αἱ παρεμικρότεραι πολιτεῖαι ἔχουσι κοινὰ σχολεῖα συστημένα, καὶ μία Κύπρος ἐν κοινὸν μουσεῖον καὶ τῶν γραμματικῶν δὲν εἶναι ἄξιοι νὰ συστήσωσι, διὰ νὰ σπουδάζωσι τὰ παιδιὰ τῆς πολιτείας καὶ νὰ ῥυθμίζωσι καὶ τὴν βάρβαρον γλῶσσαν τους· ἀλλὰ πηγαίνεις καὶ βλέπεις μίαν ἀμάθειαν εἰς ὅλους γενικῶς καὶ εἰς ἱερωμένους καὶ εἰς λαϊκοὺς καὶ κάποια ἦθη σχεδὸν ἀνυπόφορα. » (α) Ἐντεῦθεν ὀρμώμενος ἤγειρεν ἐκ θεμελίων παρὰ τῇ ἀρχιεπισκοπῇ τὴν μέχρι τοῦδε ὑφισταμένην ἐλληνικὴν σχολὴν τῆς κοινότητος, ἣν ἐνεκαίνιασε τῇ ᾧ Ἰανουαρίου τοῦ 1812 καὶ διὰ σιγιλλιώδους γράμματος καταστρωθέντος ἐν τῷ μεγάλῳ κώδικι τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ἀφιέρωσε τῇ ἁγίᾳ Τριάδι.

Καὶ ἄλλα ἀξιωμακόμενα ἔργα ἐπὶ τῆς ἐνδεκαετοῦς ἀρχιερατείας αὐτοῦ ἐπραξεν ὁ φιλόπατρις ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανὸς, ἅτινα ὁμως τῇ παρελεύσει τῶν χρόνων μὴ παραδοθέντα γραφῇ παρεδόθησαν εἰς τὴν λήθην· διὸ καὶ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀρχιερατείας αὐτοῦ μεταβαίνομεν ἀμέσως εἰς τὸ τέλος αὐτῆς καὶ τοῦ βίου, ὅπερ ὑπῆρξε μαρτυρικὸν ὡς τὸ τοῦ πατριάρχου Κων-

σταντινουπόλεως Γρηγορίου τοῦ ε' (α). Ὑπερὶ δὲ τοῦτο συνδέεται ἀδιασπᾶστως μετὰ τῶν τότε συμβάντων δεινῶν καθ' ὅ-

(α) Ὑπερὶ δὲ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανὸς ἐκ τε τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ἀξίας καὶ ἐκ τοῦ μαρτυρικοῦ τέλους τοῦ βίου αὐτοῦ ὑπῆρξεν εἰς τῶν μᾶλλον διακεκριμένων ἀρχιεπισκόπων τῆς Κύπρου, διὰ τοῦτο θεωροῦμεν καλὸν νὰ εἴπωμεν ἐνταῦθα καὶ τινὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸν πρὸ τῆς ἀρχιερατείας αὐτοῦ βίον, ἐξ ὧν γίνεται δῆλον πῶς ἀπέκτησεν οὗτος τὴν τοσαύτην ἱκανότητα περὶ τε τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ πολιτικὰ, δι' ἣν προήχθη καὶ εἰς τὴν ἀνωτάτην ἐκκλησιαστικὴν περιωπὴν τῆς πατρίδος του.

Ὁ Κυπριανὸς ἐγεννήθη ἐν τῷ χωρίῳ Στροβίλῳ περὶ τὰ μέσα τοῦ ἡ' αἰῶνος· ἐξελθὼν ἐκ τοῦ χωρίου του παιδιόθεν ἀποκατεστάθη εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον τοῦ Μαχαίρᾶ, ἔνθα ἐδιδάχθη τὰ κοινὰ λεγόμενα γράμματα καὶ ἑλθὼν εἰς ἡλικίαν ἐχειροτονήθη ἐν αὐτῷ ἱεροδίακονος· ἐδιδάχθη ἴσως καὶ ὀλίγα ἑλληνικὰ, διότι κατὰ τὸν συγγραφέα τῶν Κυπριακῶν Α. Σακελλάριον τὸ 1768 ἐδίδασκεν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Μαχαίρᾶ μαθητὴς τις Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρως. Κατὰ τὸ 1777 ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου σεσαθρωμένης οὔσης κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς μονῆς, οἱ ἐνταῦθα συνασκούμενοι πατέρες ἤρχισαν νὰ ἀνοικοδομῶσιν αὐτὴν ἐκ βάθρων διὰ πολλῶν κόπων καὶ ἀναλωμάτων, νὰ εὐτρεπίσωσιν αὐτὴν ὅσον ἡδύναντο καὶ ν' ἀνεγείρῳσι τοιαύτην οἶα ὑπάρχει σήμερον· διὰ τὴν κοινὴν ὅμως ἀπορίαν καὶ τὰς καιρικὰς τῆς νήσου δυστυχίας οὐ μόνον ἐπὶ τέλους τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἑστεροῦντο, ἀλλ' ὑπεβλήθησαν καὶ εἰς ὑπέρογκα χρέη, δι' ἃ καθ' ἑκάστην κατεπείζοντο ὑπὸ τῶν δανειστῶν. Ὅθεν πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν τε καὶ τῆς μονῆς ἐδέησε νὰ καταφύγῳσιν εἰς τὴν φιλελεημοσύνην τῶν εὐσεβίων χριστιανῶν, ἐπικαλούμενοι τὴν συνδρομὴν καὶ βοήθειαν αὐτῶν πρὸς ἀνακούρισιν τῶν δεινῶν τῆς μονῆς. Ἐπὶ τούτῳ τῷ σκοπῷ ἄνδρες ἱκανοί, ἐφωδιασμένοι δι' ἐπιστήμων συστατικῶν, ἀπεστάλησαν εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἀνατολῆς καὶ δὴ καὶ κατὰ τὸ 1783 ὁ ἀρχιμανδρίτης τῆς μονῆς Χαράλαμπος παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν ἱεροδίακονον Κυπριανὸν ὡς συνεργὸν καὶ συνοδοιπόρον, ἀπῆλθον εἰς Βλαχίαν, ἔνθα τῇ αἰτήσει τοῦ τότε ἡγεμόνος Μιχαήλ Σούτσου ὁ ἱεροδίακονος Κυπριανὸς ἐχειροτονήθη ἱερομόναχος, καὶ διετάχθη νὰ λειτουργῇ τὴν παρὰ τῷ ἡγεμόνι ἐκκλησίαν, καὶ νὰ ἀκούῃ εἰς τὴν αὐτόθι σχολὴν καὶ ἀνώτερα μαθήματα. Οὕτω δὲ διεξαγαγόντες ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ μοναστηρίου ἦν ἐπεφορτισθησαν ἀποστολὴν, τῷ 1802 ἐπανῆλθον εἰς τὴν πατρίδα, καὶ διὰ τῆς συνδρομῆς καὶ ἐλεημοσύνης, ἣν οἱ φιλελεήμονες χριστιανοὶ ἐκ προαιρέσεως ἐδώρησαν αὐτοῖς καὶ τοῖς πρὸ αὐτῶν, ἀπήλλαξαν τὸ μοναστήριον ἀπὸ τὰ δυσδάσταντα χρέη καὶ τὴν ἐκκλησίαν δι' ἀξιολόγων κειμηλίων ἐκόσμησαν.

λην τὴν νῆσον, καὶ ἐπειδὴ ταῦτα ἡ ζῶσα ἐνταῦθα παράδοσις δὲν διεμνημόνευσεν ἀκριβῶς μέχρι τῆς σήμερον, ἀναφέρομεν αὐτὰ γενικώτερον, ἐρανιζόμενοι ἐν περιλήψει ἐκ τῆς συγχρόνου ιστορίας τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως.

Ἡ μεγαλόνησος Κύπρος, πάλαι μὲν ἀκμαία καὶ πολυάνθρωπος διὰ τὴν μεγάλην εὐφορίαν καὶ τὰ ἄφθονα μεταλλεῖά της, ἤδη ὅμως πλήρης ἐρειπίων ἔνεκα τῶν διαφόρων καταστροφῶν καὶ ἔρημος σχεδὸν διὰ τὸν ὀλίγιστον πληθυσμὸν τῶν κατοίκων της, ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως οὐδεμίαν ἐδίδεν ὑπόνοιαν ἐπαναστατικὴν· πρῶτον διότι, καίπερ ὑπερδιπλάσιον τοῦ τουρκικοῦ ἔχουσα πληθυσμὸν ἑλληνικόν, ἄοπλον ὅμως, καταβεβλημένον καὶ ὅλως ἄγευστον τῶν ἐπαναστατικῶν ιδεῶν καὶ πραγμάτων, οὔτε πεζομάχους ἀρμοδίους καὶ ἱκανοὺς εἶχε· δεύτερον, διότι ἡ ἐκπληκτικὴ ἀραίωσις τῶν κατοίκων ἐπὶ τόπου, οὗ ἡ περίμετρος λογίζεται εἰς 3,420 στάδια (633 περίπου χιλιόμετρα), παρενεδάλλετο δυσυπέβλητον πάντοτε πρόσκομμα διὰ πᾶσαν κοινὴν συνενόησιν· καὶ τρίτον, διότι ἔκειτο οὐ μακρὰν τῆς Αἰγύπτου καὶ ἀπέναντι τῶν παραλίων τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας, ὅπου ὁ μωαμεθανισμὸς ἔπληθεν. Ἀλλὰ καὶ οὕτως ἐχούσης τῆς νήσου ταύτης, ὁ σουλτάνος οὐ μόνον διέταξε τὴν ἀποστολὴν στρατοῦ πρὸς περιστολὴν τῶν χριστιανῶν τῆς νήσου ἀπὸ παντὸς ἐπαναστατικοῦ κινήματος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν μουσελλίμην αὐτῆς συνεχώρησεν ὅπως σφάξῃ ὅσους ἐξ αὐτῶν ἔκρινε σφαγῆς ἀξίους, ὡς ἀκολούθως δηλοῦται.

Συνεπεία τοῦ γενικοῦ μέτρου περὶ ἀφοπλισμοῦ τῶν ἐλλήνων

Μετὰ τὴν εἰς τὴν πατρίδα ἀφίξιν του ὁ Κυπριανὸς ἀνεδέχθη τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐν Στροβίλῳ μετοχίου τῆς μονῆς· διὰ τὴν εἰσχωρήσῃ δὲ εἰς τὰ πράγματα τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, ἔλαβεν ἐντεῦθεν συγκαταβατικὰ μετὰ τῶν πολιτῶν τῆς Λευκωσίας, οἵτινες ἰδόντες ἐκ τοῦ πλησίον τὴν πραγματικὴν του ἀξίαν, ῥηθελήσαν, τῇ ἐγκρίσει καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Χρυσάνθου, νὰ εἰσάξωσιν αὐτὸν εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν, ἐνθα ἔγεινεν οἰκονόμος, καὶ ἅπαντες ἐνεπιστεύθησαν εἰς αὐτὸν τὰ τε ἐκκλησιαστικὰ καὶ πολιτικὰ πράγματα τῆς ἀρχιεπισκοπῆς. Ἐτελεύτησεν ἄγων τὸ 63 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ.

ραγιαδων, ἐπέμφθη καὶ εἰς τὴν Κύπρον εἰδικὸν τῆς Ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως διάταγμα, ὀρίζον μὲν τὸν ἀφοπλισμὸν τῶν χριστιανῶν αὐτῆς, ἐκφραζόμενον δὲ ἐπὶ τὸ εὐνοϊκώτερον οὕτως· «Εἰ καὶ τοὺς κώδικας ἡμῶν ἐξετάσαντες, οὐδέποτε εὖρομεν, ἀφ' ἧς ἐποχῆς μετέβη εἰς τὴν ἡμετέραν ὑποταγὴν ἡ νῆσος αὕτη, τοὺς χριστιανούς τοῦ τόπου τούτου ἐνοχοποιήσαντας τὸ παραμικρὸν κατὰ τῆς κυβερνήσεως ἡμῶν, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας, ἀποστατήσαντων τῶν τούρκων κατὰ περιστάσεις τινάς, ἠνώθησαν οὗτοι μετὰ τῶν νικηφόρων στρατευμάτων ἡμῶν καὶ συνετέλεσαν προθύμως εἰς τὴν κατατρόπωσιν καὶ τὴν ὑποταγὴν τῶν ἀποστατῶν· πλὴν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς γενικῆς ἡμῶν διαταγῆς περὶ ἀφοπλισμοῦ ὅλων τῶν χριστιανῶν τῆς ἐπικρατείας, διάτатτομεν νὰ ἐκτελεσθῇ οὗτος καὶ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ».

Ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀντιστάσεως ἐνηργήθη ὁ ἀφοπλισμὸς τῶν χριστιανῶν· ὁ δὲ μουσελλίμης τῆς νήσου Κουτζούκ Μεχμέτ (α) ἐθεώρησε τὴν περίστασιν ἀρμοδίαν εἰς πλουτισμὸν, ἀν κατάρθονε νὰ θυσιάσῃ τὰ ἐπιστημότερα τοῦ τόπου πρόσωπα. Ἀναγγεῖλας δὲ εἰς τὴν Πύλῃν τὸν ἐν ἡσυχίᾳ ἀφοπλισμὸν τῶν χριστιανῶν ὑπέβαλε συγχρόνως καὶ κατὰλογον ὀνομαστικὸν ἐκ 486 προσώπων, περιλαμβάνοντα τὸν ἀρχιεπίσκοπον, τοὺς τρεῖς μητροπολίτας, τοὺς ἡγουμένους ὅλων τῶν μονῶν, τοὺς ἐπισήμους τῶν κληρικῶν καὶ ὅλους τοὺς προεστώτας καὶ προκρίτους ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν τῆς νήσου, τοὺς ὁποίους κατηγόρει ὡς δῆθεν συνεννοηθέντας μετὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐπαναστατῶν. Ἐξαπατηθεῖσα ἡ Πύλη διέταξε τὴν σφαγὴν ὅλων γενικῶς καὶ τὴν δήμευσιν ἀπάσης τῆς περιουσίας αὐτῶν.

Διὰ τοιαύτης ἐφοδιασθεὶς ἐξουσίας ὁ Κουτζούκ Μεχμέτ ἐκ συμφώνου μετὰ τῶν ἐντοπίων ἀγάδων, οἵτινες ἐθεώρουν ἐπίσης ἀρμοδίαν τὴν εὐκαιρίαν ἵνα λάβωσι καὶ οὗτοι διὰ μικρῶν τὰς δημοπρατηθησομένας κτήσεις τῶν προγραφέντων, κατὰ Ἰούνιον συνέλαβέ τινας τῶν προκρίτων καὶ ἐκράτει ἐν ταῖς φυλακαῖς,

(α) Ὁ μετὰ ταῦτα ὑπουργὸς τῆς ἀστυνομίας, γνωστὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τὸ ὄνομα Πεπεῆ Μεχμέτ πασσᾶς.

τοὺς δὲ ἀρχιερεῖς προσκαλεσάμενος εἰς Λευκωσίαν ἐζήτησε καὶ ἔλαβε παρ' αὐτῶν ὁμήρους τοὺς πρώτους αὐτῶν ὀφφικιάλους. Κατὰ Ἰούλιον δὲ συγκαλεσθέντων πάντων τῶν ἐν Λευκωσίᾳ ἀγάνων παρὰ τῷ μουσελλίμῃ ἀνεγνώσθη ἡ ἀπόφασις τοῦ σουλτάνου καὶ διετάχθη ἡ ἐκτέλεσις. Τῇ 9 Ἰουλίου ἡμέρᾳ σαββάτῳ αἱ πύλαι τῆς Λευκωσίας ἐκλείσθησαν, ἡ δὲ πλατεῖα τοῦ διοικητηρίου παρίστα θέαμα ἐλεεινὸν καὶ φρικῶδες. Ἐν αὐτῇ ἐκατατομήθησαν πρῶτον οἱ τρεῖς μητροπολίται, Πάφου Χρῦσανθος, Κιτίου Μελέτιος καὶ Κυρηνείας Λαυρέντιος, τὸν δὲ ἀρχιεπίσκοπον ἐβεβαίωσε μεθ' ὅρκου ὁ Κουτζούκ Μεχμετ ὅτι δὲν θὰ τὸν ἀποκεφαλίσῃ, μετ' ὀλίγον ὅμως ἀπήχθη εἰς τὴν ἀγγόνην ἐξαρτηθεὶς ἀπὸ τῆς ἐν τῇ πλατεῖᾳ συκαμινέας· ἀπὸ δὲ τῆς ἀπέναντι κειμένης πλατάνου ἀπηγχονίσθη ὁ ἀρχιδιάκονος καὶ γραμματεὺς αὐτοῦ, αὐθημερὸν δὲ ἐκατατομήθησαν καὶ τρεῖς προεστῶτες τῶν χριστιανῶν, τὴν δ' ἐπιόυσαν ἐσφάγησαν οἱ ἡγούμενοι τῶν μοναστηρίων καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν πολιτῶν· ἡ σφαγὴ δὲ τῶν ἐν ταῖς πόλεσι καὶ ταῖς ἐπαρχίαις εὐκαταστατῶν κατ' ὀλίγους προσαγομένων ἐπικολούθησεν ἀμέσως διαρκέσασα περὶ τὰς δέκα ἡμέρας (α). Μόνοι ἐπέζησαν ἐκ τῶν ὁπωσοῦν διαφερόντων Κυπρίων ὅσοι ἐκρύβησαν καὶ ἐδραπέτευσαν ἐκ τῆς νήσου τῇ συνδρομῇ τῶν προξένων καὶ μάλιστα τοῦ τῆς Γαλλίας καὶ τινῶν εὐρωπαϊκῶν οἰκογενειῶν (β), καὶ ὅσοι δι' ἀδυναμίαν χαρακτηῖρος ἐξώμοσαν, περὶ τοὺς τεσσαράκοντα ἀριθμούμενοι.

Πάντων τῶν φονευθέντων καὶ δραπέτευσάντων ἡ κινητὴ καὶ

(α) Ἐν τῇ ἱστορ. τῆς ἑλλην. ἐπαναστάσεως ὑπὸ Ἰω. Φιλήμονος, ἐξ ἧς ἠρύσθημεν τὰ πλεῖστα τῶν ἐν Κύπρῳ συμβάντων κατὰ τὸ 1821, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς κρατηθέντων καὶ κατατομηθέντων ὀρίζεται εἰς 470, ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς οὗτος, τοῦλάχιστον κατὰ τοὺς ἐπιζῶντας πολίτας τῆς Λευκωσίας, εἶναι ὑπερβολικὸς, προσεγγίζων εἰς τὸ διπλάσιον τοῦ ἀληθοῦς ποσοῦ. Ἐκ δὲ τῶν οἰκογενειῶν τῶν κατατομηθέντων δὲν ἐξηνδραποδίσθησαν εἰμὴ μόνον μία ἢ δύο.

(β) Οἶαι ἡ οἶκ. Καπράρα, Βύζοβ:κ καὶ ἄλλαι. Ἄλλαι δὲ τινες ἐξ ἐναντίας προσηνέχθησαν ἥκιστα τιμίως καὶ φιλανθρωπῶπως.

ἀκίνητος περιουσία, πάντων τῶν μοναστηρίων τὰ ἱερὰ καὶ λοιπὰ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ σκεύη μεγάλης ὄντα ἀξίας ἐδημεύθησαν καὶ ἐδημοπρατήθησαν πρὸς ὄφελος τῆς κυβερνήσεως καὶ πλουτισμὸν τῶν ἐνεργησάντων τὴν ἐκποίησιν, ἰδίως δὲ τὰ ἀκίνητα ἀντὶ εὐτελοῦς τιμῆματος περιῆλθον εἰς χεῖρας τῶν ἐντοπίων ἀγάδων· ἀμέτοχος δὲ μεγάλων ὠφελειῶν δὲν ἔμεινε καὶ ὁ τὰ μέγιστα συντελέσας εἰς τὴν θανάτωσιν τοσοῦτων ἀθῶων Γεώργιος Λαπιέρ, διερμηνεὺς τοῦ γαλλικοῦ προξενείου καὶ φίλος στενὸς τοῦ Κουτζούκ Μεχεμέτ (α). Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὰ ἀρπαγέντα ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ σκεύη τῶν μοναστηρίων καὶ ἐκκλησιῶν, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι μέγα μέρος αὐτῶν πρὶν ἢ πωληθῶσι, κατὰ νεωτέραν διαταγὴν τῆς κυβερνήσεως ἀπεδόθησαν εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν, ὁ δὲ τότε ἀρχιεπίσκοπος Ἰωακεῖμ ἔνα ἐξοικονομῆ τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ καὶ τοῦ θρόνου ἐν ταῖς δειναῖς ἐκείναις περιστάσεσι, λέγεται ὅτι χωνεύων αὐτὰ ἐδωρεῖτο τοῖς φοβεροῖς ἰσχυροῖς τῆς ἡμέρας.

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ διαγωγὴ τῶν ἀγάδων καὶ τοῦ Κουτζούκ Μεχεμέτ ἀπέναντι τῆς ὑποταγῆς καὶ εὐπειθείας τῶν χριστιανῶν τῆς Κύπρου πρὸς τὴν κυβέρνησιν τοῦ σουλτάνου.

Αὐθωρεὶ ἅμα τῇ σφαγῇ τῶν ἀρχιερέων ὁ Κουτζούκ Μεχεμέτ προσκαλεσάμενος τοὺς κρατουμένους ὁμήρους τῶν ἀρχιερέων ἐνέδυσεν αὐτοὺς τὰ νενομισμένα καφτάνια καὶ ἀνέδειξε πολιτικῶς διαδόχους τῶν φονευθέντων· ἐπιβιδάσας δὲ αὐτοὺς ἐπὶ τῶν ἡμιόνων, ἐφ' ὧν ἐπέβησαν τὸ ὕστατον ὅτε ἤρχοντο εἰς τὴν καταδίκην αὐτῶν οἱ ἀρχιερεῖς, ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν συνοδεύσας ὡς ἔθος δι' ἀποσπάσματος τιμητικῆς στρατιωτικῆς φρουρᾶς. Τὴν δ' ἐπιούσαν οἱ χριστιανοὶ λαβόντες τὰ σώματα τῶν ἀρχιερέων καὶ λοιπῶν φονευθέντων καὶ τὰ νενομισμένα τοῖς νεκροῖς ἐπιτελέσαντες ἔθαψαν ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Φανερωμένης ὅπισθεν τοῦ ἀγίου βήματος, ἔνθα ἀνεπαύοντο μέχρι τοῦ 1872, ὅτε καθαιρεθέντος τοῦ ναοῦ καὶ ἐκ βάθρων ἐπιμηκεστέρου ἀνεγερθέντος, οἱ μὲν τάφοι περιελή-

(*) Δοκίμ. ἱστορ. τῆς ἑλλ. ἐπαναστ. ὑπὸ Ἰω. Φιλήμονος.

φθησαν ἐντὸς τοῦ ναοῦ, τὰ δὲ ὅστ'α εὐλαβῶς μετακομισθέντα ἐτάφησαν παρὰ τὴν ἁγίαν τράπεζαν τοῦ δεξιοῦ χώρου τοῦ ἁγίου βήματος, ἔνθα ἐτέθη καὶ ἐπιγραφή ἐπὶ μαρμάρου μνημονεύουσα τὰ ὀνόματα ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἐκεῖ τεθαμμένων εἰς μνημόσυνον τοῦ μαρτυρίου αὐτῶν.

Παρελθούσης τῆς καταιγίδος, ὁ ἀνώτερος κλῆρος τῆς νήσου ἔγραψαν πρὸς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἀφηγούμενοι τὸ τραγικὸν τέλος τῶν ἀρχιερέων τῆς νήσου καὶ παρακαλοῦντες ὅπως εὐδοκήσασα γράψῃ πρὸς τὸν πατριάρχην Ἀντιοχείας ὡς γειτνιάζοντα, ἵνα ἀποστείλῃ εἰς Κύπρον ἐκ τῶν ὑποκειμένων αὐτῷ ἀρχιερέων τρεῖς πρὸς τὸ χειροτονῆσαι ἐπισκόπους τοὺς ἤδη ἀναδειχθέντας διαδόχους τῶν καρατομηθέντων. Ὁ πατριάρχης Εὐγένιος λαβὼν τὴν ἀναφορὰν ταύτην τῶν Κυπρίων ἀπήντησεν αὐτοῖς λέγων ὅτι «ὡς αἰτήσεις αὐτῶν ἦν ἀσύμφορος κατὰ τὸν τότε καιρὸν καὶ τὰς περιστάσεις καὶ πολιτικῷ λόγῳ ἀπηγορευμένη κατὰ τὸν ζητούμενον ἀπαράλλακτον τρόπον, διὰ τῆς μεταβάσεως δηλαδὴ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἐν τοῖς τότε καιροῖς προσώπων ἀρχιερατικῶν» ἐπομένως δὲ συνεβούλευεν αὐτοῖς «ἵνα ἐφησυχάζωσιν ἀμεριμνοῦντες καὶ ἡ ἐκκλησία ἐγκαίρως θέλει εἰδοποιήτῃ αὐτοῖς τὸ πρακτέον». Πρὸς ταῦτα ἀπήντησεν ὁ κλῆρος τῆς νήσου εὐχαριστοῦντες μὲν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ διὰ τὴν πρόνοιαν ἣν λαμβάνει ὑπὲρ τῶν πνευματικῶν αὐτῆς τέκνων, λέγοντες δὲ δικερῆδην ὅτι ἀνέκαθεν καὶ ἀπ' ἀρχῆς ἀποστολικὴ παράδοσις καὶ κανόνες συνοδικοὶ ἐπικρατοῦσι καὶ ἔχουσι τὸ κύρος καὶ τὴν ἰσχὺν, ὅτι οἱ κατὰ τὴν Κύπρον ἀρχιερεῖς νὰ ἀποκαθίστανται καὶ νὰ χειροτονῶνται ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς νήσου καὶ ὅχι εἰς ἄλλο μέρος. Τοῦτο δὲ τὸ νὰ περᾶσωσιν ἐνταῦθα ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Φοινίκης ἀρχιερεῖς δὲν φαίνεται νὰ προξενῇ κανὲν σκάνδαλον, καὶ μάλιστα ὅταν ᾖναι ἐν εἰδήσει τῶν ἐξουσιῶν.

Συνεπεία τῆς δευτέρας ταύτης ἀναφορᾶς τῶν Κυπρίων ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ἀντιοχείας Σεραφεῖμ ἐκδύσειν πρὸς ἀποστολὴν ἀρχιερέων εἰς Κύπρον ἀδιὰ νὰ ἐκτελέσωσιν ἐκεῖσε τὰς χειροτονίας τῶν κατὰ κοινήν (!) ἐπι-

τόπιον ἐκλογὴν προβληθέντων εἰς διαδοχὴν τῆς τε ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν ὑπ' αὐτὴν μητροπόλεων». Συγχρόνως δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ κλήρου τῆς Κύπρου παρακληθεὶς ἐπὶ τούτῳ ὁ πατριάρχης Ἀντιοχείας ἀπέστειλεν εἰς Κύπρον τρεῖς ἀρχιερεῖς, ἦτοι τὸν Ἐπιφανείας Ἰωαννίκιον, ἐκ Κύπρου ὀρμώμενον, τὸν Σελευκείας Γεννάδιον καὶ τὸν Ἐμέσης Μεθόδιον, οἵτινες ἐλθόντες εἰς Λευκωσίαν ἐχειροτόνησαν ἀρχιεπίσκοπον μὲν τὸν ἱερομόναχον Ἰωακεῖμ, τέως οἰκονόμον τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα, Πάφου δὲ τὸν τέως ἀρχιδιάκονον τοῦ κρατομνηθέντος Πάφου Πανάρετον, Κιτίου τὸν τοῦ κρατομνηθέντος Κιτίου ἀρχιμανδρίτην Λεόντιον καὶ Κυρηνείας τὸν ἐξαρχον τοῦ κρατομνηθέντος Κυρηνείας Δαμασκηνόν. Ἐτετέλεσθησαν δὲ καὶ αἱ τέσσαρες χειροτονίαι ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ κατὰ δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1821. Καὶ οἱ μὲν χειροτονηθέντες ἀναγνωρισθέντες καὶ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἔλαβον ἀμέσως ἕκαστος τὴν ἐπιστάσιαν τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ποιμνίου, οἱ δὲ ἀρχιερεῖς τοῦ Ἀντιοχείας κατευοδοθέντες ἐπα- νῆλθον χαίροντες εἰς τὰ ἴδια.

Ἐν ταῖς δειναῖς ἐκείναις περιστάσεσιν οἱ εἰς τοὺς τρεῖς μητροπολιτικούς θρόνους προχειρισθέντες ἐπίσκοποι ἦσαν ἴσως οἱ καταλληλότεροι διὰ τὰς θέσεις ταύτας, ὁ Ἰωακεῖμ ὅμως κατ' οὐδὲν διέφερε τῶν πολλῶν ἐν Κύπρῳ κληρικῶν εἰμὴ καθ' ὅσον ἐγίνωσκε καλῶς νὰ ὀμιλῇ τὴν γλῶσσαν τὴν τουρκικὴν, ὅπερ αἰετοτε θεωρεῖται ὡς ἀναγκαῖον προσὸν τοῦ ἀρχιεπισκόπου διὰ διὰ τὴν στενὴν αὐτοῦ σχέσιν πρὸς τὰς πολιτικὰς τοῦ τόπου ἀρχάς, ἄλλως ἦτο ἥκιστα κατάλληλος διὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ ὑψηλὴν περιωπὴν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς· διὸ μετὰ παρέλευσιν δύο ἔτων καὶ πέντε μηνῶν αἰτήσῃ τῶν κατοίκων ἐπαύθη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, ἔδωκε παραίτησιν τοῦ θρόνου, καὶ προεβιδάσθη ἀντ' αὐτοῦ ὁ Κυρηνεὶας Δαμασκηνός. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς μόλις τριετίαν κυβερνήσας τὸν θρόνον, ἐπεὶ δὴ ὁ ἀκέραιος αὐτοῦ χαρακτὴρ δὲν συνεχῶρει αὐτῷ νὰ συναινῇ καὶ συμπράττῃ μετὰ τοῦ αὐθαρέτου καὶ βιαίου τότε μουχασίλη τῆς Κύπρου Ἀλῆ Ρουχῆ, κατηγορηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν Πύλιν ἐπαύθη τῷ 1827 καὶ ἐξωρίσθη εἰς τὰ Σπάρτα, ἀντ' αὐτοῦ δὲ προήχθη εἰς τὴν ἀρχιε-

πισκοπὴν κοινῇ ψήφῳ ὁ Πάφου Πανάρετος. Μετὰ τινῶν ἐτῶν ὑπερορίαν ὁ Δαμασκηνὸς, ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τότε μητροπολίτου Κιτίου κατεστάθη εἰς τὸν θρόνον τῆς μητροπόλεως ταύτης ὑπὸ τὸν τίτλον πρόεδρος Κιτίου, ὃν καὶ διεύθυνε μέχρι τῆς τελευτῆς αὐτοῦ.

Ὁ Πανάρετος ἐν ἔτει 1830 συγκαλέσας γενικὴν συνέλευσιν ἐκ τῶν προκριτοτέρων κατοίκων τῆς νήσου ἐξελέξατο καὶ ἀπέστειλεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τετραμελῆ ἐπιτροπὴν (α) ἵνα καθυποβάλλῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν ἱκετήριον ἀναφορὰν ἐξαιτουμένη τὸ ἔλκος αὐτῆς πρὸς ἀνακούφισιν τῶν δυστυχούντων πτωχῶν, ἥτις ἐκπληρώσασα αἰσίως τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς ἐπανῆλθε κομισάσα αἰξ βασιλικούς ὀρισμούς πλήρεις ἐλέους ἀνακτορικοῦ διὰ τοὺς πτωχοὺς τῆς νήσου» (β), σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ μίαν ὁμολογίαν τοπικὴν, ἣν κατεῖχεν ὁ πρῶν διοικητὴς τῆς νήσου Ἀλῆ Ρουχὴ ἐκ 326,000 γροσίων, ἅτινα ἐχαρίσθησαν εἰς τὸν τόπον ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου. Ὡσαύτως ἀπῆλλαξε τὸν θρόνον χρέους ἐπέκεινα τῶν 400,000 γροσίων, καὶ ἐξηγόρασε παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν τὴν Αὐγασίδα, ἀξιόλογον κτῆμα τοῦ θρόνου ὅπερ εἶχε δημευθῇ κατὰ τὸ 1821. Ἐν ἔτει δὲ 1837 ψήφῳ κοινῇ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἀρχιερέων ἀπέστειλε πάλιν ἐπιτροπὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν (γ) διὰ τοπικὰς ὑποθέσεις καὶ ἐκόμισε βασιλικὸν ὀρισμὸν, δι' οὗ ὁ ἐτήσιος φόρος τῆς νήσου, συμπεριλαμβανομένων ὅλων τῶν μισθώσεων καὶ τοῦ ἰχτισαπιὲ δασμοῦ ὠρίζετο εἰς γρόσια 3,179,082, ὁ δὲ ἐτήσιος μισθὸς τοῦ διοικητοῦ 480,000 καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ στρατοῦ Ἐτχέμ πασᾶ, πρῶτον ἥδη σταλέντος ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως μετὰ στρατοῦ τακτικοῦ, γρόσια 120,000, ἐκτὸς τῶν κατ' ἔτος τοπικῶν ἐξόδων, τὰ

(α) Οὗτοι ἦσαν οἱ ἐξῆς Χ. Χριστόδουλος Ἀπέγιτος, Χ. Κυργῆς Σαρίπογλους, Χ. Ζαχαρίας Ἀποστολίδης καὶ Χ. Γεώργιος Κωνσταντινίδης.

(β) Ἄγνοεῖται τὸ περιεχόμενον τῶν ὀρισμῶν τούτων.

(γ) Αὕτη συνίστατο ἐκ τοῦ τότε προέδρου Κιτίου Δαμασκηνοῦ, τοῦ μητροπολίτου Κυρηνείας Χαραλάμπους, τοῦ Χ. Κυργῆ Σαρίπογλου καὶ τοῦ Χ. Ἰωάννου Βίκη.

ὅποια ὤφειλε νὰ πληρώνη ἡ νῆσος. Ἐπὶ πᾶσι δὲ ὁ Πανάρτεος καίπερ ἀμέτοχος παιδείας, φιλόμουσος ὅμως καὶ φιλόκαλος ὦν ἀνεζωπύρρησε τὰ φῶτα τῆς παιδείας διοργανώσας τῷ 1830 τὴν ἀπὸ τοῦ 1821 διαλυθεῖσαν ἑλληνικὴν σχολὴν καὶ ἐγκαταστήσας αὐτόθι διδάσκαλον τὸν μακαρίτην Ὀνούφριον Μικελλίδην, παιδεύμα τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχικῆς τοῦ Γένους Σχολῆς, δι' οὗ ἐμορφώθη ὅπως οὖν ὁ κλῆρος τῆς ἀρχιεπισκοπῆς καὶ ἡ νεολαία τῆς Λευκωσίας. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὑπὸ ἀπλότητος ἔσως προσκολληθεὶς εἰς μίαν τῶν τότε ἰσχυροῦσων οἰκογενειῶν τῆς Λευκωσίας, τὴν δραγομανικὴν, ἥτις ἦν καὶ ἡ μᾶλλον φιλοπρόδος, καὶ παραγκωνίσας τὰς ἄλλας, τὰς δημογεροντικὰς ἢ τουρκικώτερον κοτζαपाσικὰς, ἐγένετο θῦμα τῆς ἀντιπολιτευσεως αὐτῶν.

Μεταξὺ τῶν δραπετευσάντων τῷ 1821 ὑπῆρχον καὶ δύο ἐκ τῶν ἀνωτέρων κληρικῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, ὁ ἀρχιμανδρίτης καὶ ὁ ἐξάρχος Ἰωαννίκιος. Τούτων ὁ δεύτερος καταφυγὼν εἰς Παρίσιους ἔτυχεν αὐτόθι παρὰ τῷ μεγαθύμῳ γαλλικῷ ἔθνει φιλοξενίας καὶ περιθάλψεως, καὶ διέτριψεν ἱκανὰ ἔτη λαμβάνων κατὰ μῆνα ἐκ τοῦ ταμείου τῆς κυβερνήσεως 250 φράγκα πρὸς διατροφήν αὐτοῦ καὶ ἐξοικονόμησιν τῶν λοιπῶν ἀναγκῶν του. Ὅτε δὲ ὁ περιφανὴς πολιτικὸς τῆς Τουρκίας Ρεσίδ πασᾶς μετὰ τοῦ Φετιῆ Ἀχμέτ πασᾶ διέτριβον ἐν Παρίσις, γνωρίσαντες τὸν Ἰωαννίκιον παρέλαβον αὐτὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ δι' ὑψηλοῦ μειτοῦπι σμῆ ἐφοδιάσαντες ἀπέστειλαν εἰς Κύπρον (1839) ἵνα διαβιώσῃ αὐτόθι λαμβάνων κατὰ μῆνα χίλια γρόσια ἐκ τοῦ ταμείου τῆς νήσου (α). Ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὴν Κύπρον ἡ ἀντιπολιτευομένη πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον φατρία ἐνήργησε (1840) παρὰ τῇ ὑψηλῇ Πύλῃ ὅπως παύσῃ τὸν Πανάρτεον καὶ ἀντικαταστήσῃ ἀντ' αὐτοῦ τὸν Ἰωαννίκιον. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ οἱ προστάται τοῦ Ἰωαν-

(α) Ἐξ ἐπιστολῆς Λαζάρου Λαχοβέρη ἀντιπροσώπου τῆς Κύπρου ἐν Κωνσταντινουπόλει, πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Πανάρτεον χρονολογουμένης τῇ 7 Νοεμβρίου 1839.

νικίου πασάδες γινώσκοντες ὅτι ὁ εὐνοούμενος αὐτῶν δὲν εἶχε τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα διὰ τὴν θέσιν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ἀπέτρεπον τοὺς ζητοῦντας αὐτόν. Ἐπειδὴ δὲ ἐκείνοι ἐπέμενον διαβεβαιοῦντες καὶ ἐγγυώμενοι ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει αὐτοὶ θέλουσιν ὁδηγεῖ αὐτόν καὶ ἀναδέχεσθαι πᾶσαν εὐθύνην, ἐνέδωκαν ἐπὶ τέλους καὶ οἱ πασάδες μετὰ τῆς παρατηρήσεως ὅτι ἅπαξ γενόμενος ἀρχιεπίσκοπος ὁ Ἰωαννίκιος θὰ διαμείνῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀκράδαντος ἐφ' ὅρου ζωῆς, οὐδὲ θέλουσιν εἰσακουσθῇ οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ἐάν ποτε ἤθελον ἀνενεχθῇ εἰς τὴν κυβέρνησιν ζητοῦντες τὴν παῦσιν του. Μετὰ τὰς ἀμοιβαίας ταύτας συνθήκας καὶ ἐπαγγελίας κατανεύσασα ἡ κυβέρνησις ἐξέδωκε διάταγμα ὀρίζον τὴν παῦσιν τοῦ Παναρέτου καὶ βεράτιον ἐπικυροῦν ἀντ' αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον τὸν Ἰωαννίκιον, διώρισε δὲ καὶ νέον ἡγεμόνα τῆς νήσου.

Ὁ Ἰωαννίκιος μετὰ τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ Χ. Κυργέη, Ἀπερίτου καὶ Α. Τριανταφυλλίδου καὶ τοῦ νέου ἡγεμόνος ἀναχωρήσαντες ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἔφθασαν εἰς Κύπρον ἀρχὰς Ὀκτωβρίου καὶ προσωρμίσθησαν εἰς τὴν Πάφον, ἔνθα ἀποδάντες ἀπέστειλαν ἀμέσως εἰς Λευκωσίαν γράμματα πρὸς τὸν τέως ἡγεμόνα δηλοποιοῦντα τὸν διορισμὸν νέου ἀρχιεπισκόπου καὶ διατάττοντα νὰ κρατηθῇ ὁ Πανάρετος εἰς τὸ διοικητήριον μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ νέου ἡγεμόνος καὶ τοῦ νέου ἀρχιεπισκόπου. Προσκαλέσας ὁ ἡγεμὼν ἀνεκοίνωσε τῷ ἀρχιεπισκόπῳ τὰς νέας διαταγὰς τῆς κυβερνήσεως, καὶ ὅτι ὀφείλει νὰ μένῃ ἐν τῷ διοικητηρίῳ περιωρισμένος μέχρι τῆς ἀφίξεως τῶν εἰρημένων. Κρατήσας λοιπὸν τὸν ἀρχιεπίσκοπον μετὰ τοῦ διακόνου αὐτοῦ Μελετίου εἰς τὸ διοικητήριον, ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν καὶ ἐσφράγισεν ὅλα αὐτῆς τὰ δωμάτια, πλὴν τοῦ συνοδικοῦ, ὅπερ ἀφῆκεν ἐλεύθερον ὅπως μένωσιν ἐν αὐτῷ οἱ διάκονοι καὶ ἡ λοιπὴ συνοδία τοῦ ἀρχιεπισκόπου, συγχρόνως δὲ διέταξε καὶ τρεῖς ζαπτιέδες νὰ φυλάττωσιν ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ, καὶ ἄλλους τόσους νὰ φυλάττωσι τὸν ἀρχιεπίσκοπον. Ὁ Πανάρετος ἔμεινε κρατημένος ἀπὸ τῆς πέμπτης μέχρι τοῦ σαββάτου ἐσπέρας. Τὸ σάββατον ἔφθασεν ὁ νέος ἡγεμὼν μετὰ τοῦ Ἰωαννικίου καὶ

διευθύνθησαν ὁμοῦ εἰς τὸ διοικητήριον· ἐνέδυσσε τὸν Ἰωαννίκιον τὸ καφτάνιον καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν μετὰ μεσημβρίαν εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν ἐπισήμως, ὅπου ἐνεθρονίσθη εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου κατὰ τὸ ἔθος· συγχρόνως δὲ ἐστάλησαν καὶ αἱ κλεῖς καὶ ἀπεσφραγίσθησαν τὰ δωμάτια τῆς ἀρχιεπισκοπῆς. Μετὰ ταῦτα ἦλθε καὶ ὁ Πανάρετος, ἔδωκεν ἑγγράφον παραίτησιν τοῦ θρόνου (13 Ὀκτωβρίου), καὶ διέμεινε τρεῖς μῆνας περίπου ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ ἰδιωτεύων· ἔπειτα ἀπῆλθεν εἰς τὸν ἅγιον Ἡρακλεῖδην, ὅπου διέτριψε σχεδὸν ἐν ἔτος, καὶ ἐκεῖθεν μετέβη εἰς τὸ χωρίον τοῦ Ὁμοδοῦ συνεπαγόμενος πάντοτε καὶ τὸν ἱεροδιάκονον Μελέτιον (α) καὶ κατώκησεν ἐν τῇ αὐτόθι μονῇ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἐνθα μετὰ ἐν ἔτος ἀπεβίωσε πλήρης ἡμερῶν.

Μετὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασιν τοῦ Ἰωαννικίου ἡ μερὶς τοῦ Παναρέτου δις ἐπειράθη νὰ τὸν ἐκθρονίσῃ, ἀλλ' ἕνεκα τῶν πασάδων οἵτινες ὑπεστήριζον αὐτὸν οὐδὲν κατώρθωσεν ἢ τοῦ Παναρέτου μερὶς καὶ ὁ Ἰωαννίκιος διέμεινεν εἰς τὸν θρόνον μέχρι τῆς τελευτῆς αὐτοῦ συμβάσης τῷ 1849.

Ἐν τῷ διαστήματι τῆς δεκαετοῦς περίπου ἀρχιερατείας αὐτοῦ ὁ Ἰωαννίκιος ἀνέδειξε μὲν ἱκανὴν δραστηριότητα καὶ τόλμην ὅσον ἀπέδωκε τὴν ἐνάσκησιν τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων, καὶ ἅπαξ μὲν (τῷ 1842) ἀπέστειλεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀντιπροσώπους ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ τῆς νήσου, ἅπαξ (τῷ 1848) ἀπῆλθεν ὁ ἴδιος· ἀλλ' ἐν ἡμῶν καὶ ἴσης συνέσεως καὶ πολιτικῶν ἀρετῶν, μὴ ἐπηρεάζετο δὲ καὶ ὑπὸ τῆς ἀντιπολιτευομένης μερίδος, διὰ τῆς ἰσχύος, τὴν ὁποίαν ἤρύετο ἐκ τῶν εἰρημένων ἰσχυρῶν αὐτοῦ προστατῶν, ἡδύνατο ἴσως νὰ ὠφελήσῃ πολὺ περισσότερον τὴν πατρίδα. Ἐν τούτοις ὅμως δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν ὅτι ἡ ὀθωμανικὴ κυβέρνησις ἀπὸ τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, καθ' ὅσον ἤρχισεν ἀφ' ἐνὸς νὰ χορηγῇ ἰσοπολιτείαν εἰς τὸ ὑπῆκοόν της, ἀφ' ἑτέρου ἀφήρει βαθμυδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἀπὸ τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ ἀρχηγῶν τὰ τέως κεχορηγημένα αὐτοῖς πολιτικὰ δικαιώματα καὶ προνομία

(α) Τὸν νῦν ἀρχιδιάκονον τῆς αὐτοῦ Μακαριότητος.

καὶ τὴν αὐτοῖς παρομαρτοῦσαν ἐπιρροήν. Οὕτως ἐν ᾧ πρὸ τοῦ 1821 ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐθεωρεῖτο οὐ μόνον ὡς πνευματικὸς ἀλλὰ καὶ ὡς πολιτικὸς τῶν χριστιανῶν ἀρχηγός, ἡ δὲ πολιτικὴ ἐπιρροὴ αὐτοῦ σχεδὸν εἶπεν ἀντεστάθμιζε τὴν τοῦ διοικητοῦ, ἔκτοτε οὐκ ὀλίγον περὶωρίσθη· οὐχ ἥττον ὅμως ἔχνη τινὰ αὐτῆς ἐσώζοντο εἰσέτι καὶ μέχρι τοῦ 1840, ὅτε ἀρχιεράτευσεν ὁ Ἰωαννίκιος (α)· διότι μέχρι αὐτοῦ οἱ ἀρχιεπίσκοποι ἠγγυῶντο εἰς τὴν κυβερνήσιν τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου τῶν χριστιανῶν, ἐποιοῦν τὴν διανομὴν αὐτοῦ εἰς ἕκαστον χωρίον ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῆς περιουσίας τῶν κατοίκων, καὶ εἰσπράττοντες αὐτὸν δι' ἰδίων ὑπαλλήλων φερόντων τὸν τίτλον γραμματικοί, παρέδιδον εἰς τὸ ταμεῖον τῆς κυβερνήσεως. Ἐχόντες δὲ τοῦτο τὸ δικαίωμα οἱ ἀρχιεπίσκοποι πολὺ συνετέλουν εἰς ἀνακούφισιν τῶν πτωχῶν. Ἦρκει νὰ ἀποδείξῃ τις εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον ὅτι ἦτο πτωχὸς καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ πληρῶσῃ τὸν ἐπιβληθέντα αὐτῷ φόρον, καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος δι' ἐνὸς ἐνταλτηρίου γράμματος πρὸς τὸν εἰσπράκτορα γραμματικὸν ἢ ἀπῆλλαττεν αὐτὸν τῆς πληρωμῆς ἢ ἡλάττονε τὸ ποσὸν καὶ οὕτως ἀνεκούφιζε τὸν πτωχόν. Ἀλλ' ἡδὴ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰωαννικίου ἀφῆρθη καὶ τοῦτο τὸ δικαίωμα, καὶ ἔκτοτε οἱ φόροι εἰσπράττονται ἀμέσως ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως μηδὲν ἄναμι· γνυομένου τοῦ ἀρχιεπισκόπου.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰωαννικίου ἐξελέχθη διάδοχος τοῦ θρόνου ὁ τέως ἀρχιμανδρίτης Κύριλλος, συγγενὴς τοῦ ἀπαγχορισθέντος ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ. Εἰκοσιοκτὼ ὅλα ἔτη διατελέσας ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ ἱεροδιάκονος καὶ ἀρχιμανδρίτης τοῦ θρόνου ὁ Κύριλλος διεκρίθη ἐπὶ νοημοσύνῃ καὶ δραστηριότητι ἐν τε τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς καὶ πολιτικοῖς πράγμασι, διὸ καὶ ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς νήσου μετ' ἄλλων δύο εἶχεν ἀποσταλῆ τῷ 1835 εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ τοπικὰς ὑποθέσεις, καὶ μετὰ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ ὡς σύμβουλος καὶ συμ-

(α) Μικρὸν μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Χάττι-σερίφ τοῦ Γκιουλχανέ, ὅπερ ἐπηγγέλλετο τὴν μεταρρύθμισιν τῶν νόμων τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους.

βοηθός εἶχε συναπέλθει τῷ 1848. Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ ὑψηλὰ κα-
ταλαμβάνοντες ἀξιώματα σπανίως συμβαίνει νὰ μὴ ἔχωσι καὶ
τοὺς ἀντιζήλους αὐτῶν, εἶχε καὶ αὐτός ἓνα τῶν κληρικῶν ἀν-
τιπαραγγέλλοντα καὶ μερίδα τινὰ πολιτῶν ἀντιπολιτευομένην,
ἥτις ἅμα τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ἐπειράθη διὰ τοῦ τότε ἡγεμόνος
τῆς νήσου νὰ ματαιώσῃ αὐτὴν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἐτέρου μνη-
στῆρος, καὶ, παραστήσασα εἰς τὴν κυβένησιν ὅτι ὁ Κύριλλος
δὲν ἦτο ὑπὸ τῆς πλειονοψηφίας ἐκλεγεγμένος, κατώρθωσε ν'
ἀναστείλῃ ἐπὶ τρεῖς μῆνας τὴν ἀναγνώρισιν καὶ ἐπικύρωσιν αὐ-
τοῦ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, καὶ προεσχάλεσε διάταγμα διορίζον
ἓνα ἐπαναληφθῆ αὐθις ἡ ἐκλογή. Ταύτης δὲ ἐπαναληφθείσης
ὑπὸ νέων ἀντιπροσώπων ἐξ ὅλης τῆς νήσου, ἐξεδηλώθη αὐθις
ἐνθουσιωδέστερον ἢ ὑπὲρ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Κυρίλλου θέλησις
ὁλοκλήρου τῆς νήσου ἐν μέσῃ τῇ αὐλῇ τοῦ διοικητηρίου, καὶ ταύ-
την ἀμέσως ἐπεκύρωσε καὶ ἡ κυβέρνησις.

Ὅσον γενναῖος καὶ ἂν ἦτο ὁ Κύριλλος, τὸ πρόσκομμα τοῦτο
εὐθύς ἐξ ἀρχῆς παρουσιασθὲν ἐνώπιον αὐτοῦ, ἀφῆρσεν ἀπ' αὐ-
τοῦ ἱκανὴν ποσότητα θάρρους, διὸ καὶ ὁ πρῶν τολμηρὸς ἀρχι-
μανδρίτης ἤδη ἀναδεξάμενος τὸ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ἀξίωμα
μετὰ τῆς παρεπομένης αὐτῷ εὐθύνης ἀπέβη ὅπως οὐν δειλὸς
καὶ ἐπιφυλακτικὸς, καὶ οὕτως ἐπολιτεύετο ἕκτοτε συμμορφού-
μενος ἀείποτε πρὸς τὰς περιστάσεις μέχρι τέλους τοῦ βίου του.
Ἐνεκα δὲ τῆς βραχυχρονίου αὐτοῦ ἀρχιερατείας δὲν ἔφθασε νὰ
καταλίπῃ εἰς ἡμᾶς ἔργα ἄξια τῆς φιλογενείας καὶ εὐγενοῦς ὑπε-
ρηφανείας δι' ἧς ἐχαράκτῃζετο. Ἀπέθανε δὲ ἀσθενήσας ὑπὸ
φόβου, καθ' ἃ λέγεται ὅν ἐδοκίμασεν ἕνεκα τοῦ ἐξῆς σοβαροῦ
ἐπεισοδίου. Ἐν ἔτει 1854, ἀκμαζόντος τοῦ κριμαϊκοῦ πολέ-
μου, ἀνεφάνη ἐκ τῶν ἀθηναϊκῶν τυπογραφείων φυλλάδιόν τι
ἀνώνυμον διεγείρον τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα τῶν χριστιανῶν ὑπη-
κόων τῆς ὑψηλῆς Πύλης καὶ παροτρύνον αὐτοὺς πρὸς ἀπελευ-
θέρωσιν ἀπὸ τῆς καθεστῶσης ἀρχῆς. Συντάκτης τοῦ φυλλα-
δίου ἐκείνου ἐνομίσθη ὑπὸ τινων ὁ τότε διδάσκαλος τῆς ἑλλη-
νικῆς σχολῆς τῆς Λευκωσίας Ἐπαμεινώνδας Φραγκοῦδης, ὅστις
κατ'ὅκει τότε ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ. Τοῦτο καὶ μόνον ἀκουσθὲν

εἰς τὰ ὧτα τοῦ διοικητοῦ διήγειρε τὴν ὑποψίαν αὐτοῦ καὶ πάντων τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν ὀθωμανῶν κατὰ τῶν χριστιανῶν καὶ ἰδίᾳ κατὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ὡς δῆθεν ὑποθάλλοντος τὰς τοιαύτας ἰδέας. Καί τοι δὲ ἐκ τῶν γενομένων ἐρευνῶν δὲν ἀπεδείχθη ὁ συντάκτης τοῦ φυλλαδίου, οὐδὲ οἱ χριστιανοὶ ἐγίνωσκόν τι περὶ αὐτοῦ, οὐχ ἦττον ὅμως διεδόθη ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν ὅτι οἱ χριστιανοὶ τῆς Λευκωσίας μελετῶσιν ἀποστασίαν καὶ ἐπίθεσιν κατὰ τῶν ἐν τῇ πόλει ὀθωμανῶν, διὸ καὶ ἀπήτησαν ἵνα τοῖς ἀφαιρεθῶσι τὰ ὄπλα. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ὁ ἀρχιεπίσκοπος φοβηθεὶς μήποτε ἐκ τοῦ φανατισμοῦ τοῦ ὄχλου συμβῇ τι ἀπευκατῶν μετῆλθεν ἐγκαίρως πάντα τὰ δυνατὰ μέσα παρὰ τῷ διοικητῇ καὶ τῷ καδὲ καὶ δι' αὐτῶν ἐφίμωσε καὶ τοὺς λοιποὺς τοῦ συμβουλίου ὀθωμανοὺς, τοὺς δὲ χριστιανοὺς ἀπήλλαξεν ἀπὸ τοῦ φόβου ἐνδεχομένης ἐκ μέρους τῶν ὀθωμανῶν ἐπιθέσεως. Δὲν ἡδυνήθη ὅμως, φαίνεται, νὰ ἀπαλλάξῃ καὶ ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ φόβου ἐκείνου, ὅφ' οὗ μετ' οὐ πολὺ ἀσθενήσας καὶ ἐπὶ τρεῖς μῆνας κλινήρης διατελέσας ἀπεβίωσε κατὰ ἰούλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Ἡρακλείδους, ἔνθα εἶχε μεταβῇ περὶ τὰς παραμονὰς τοῦ θανάτου αὐτοῦ πρὸς ἀνάρρωσιν.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κύριλλος, καίπερ ὀλίγον χρόνον ἀρχιερατεύσας καὶ ἐν τῷ βραχεῖ τούτῳ διαστήματι πολλὰ προσκόμματα ἐν τῷ σταδίῳ αὐτοῦ ἀπαντήσας, οὐχ ἦττον ὅμως ἐκυβέρνησε τὸν θρόνον ἀξιοπρεπῶς, καὶ προσήνεγκε τῇ πατρίδι ἱκανὰς ὅσον αἱ περιστάσεις τῷ συνεχῶρουν ὑπηρεσίας.

Εὐτυχέστερος τοῦ Κυρίλλου ὑπῆρξεν ὁ διάδοχος αὐτοῦ Μακάριος. Ἀφ' οὗ οὗτος εἰκοσιεπτὰ ὅλα ἔτη ὑπῆρέτησεν εὐδοκίμως ὡς ἱεροδιάκονος ἐν διαφόροις τοῦ θρόνου ὑπηρεσίαις, συνετὸς καὶ περιεσκεμμένος μάλλον ἢ τολμηρὸς, εὐτύχῃ νὰ ἀρχιερατεύσῃ ἐνδεκαετίαν ὅλην ἐν εὐημερίᾳ οὐ μόνον τοῦ θρόνου ἀλλὰ καὶ ὅλης τῆς νήσου. Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, μὴ περισπώμενος δὲ καὶ ὑπὸ πολλῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων καὶ φροντίδων ἔστρεψε τὴν προσοχὴν αὐτοῦ πρὸ πάντων εἰς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ, καὶ διὰ πολλῶν προσπα-

θειῶν αὐξήσας τοὺς πόρους τῶν σχολείων τῆς Λευκωσίας, εἰς μὲν τὸ ἑλληνικὸν ἀντὶ ἐνὸς διδασκάλου διώρισε τρεῖς, ὡσαύτως δὲ καὶ εἰς τὸ ἀλληλοδιδασκτικόν. Ἐν ᾧ δὲ τέως ἡ πόλις αὕτη ἐσπερεῖτο παρθεναγωγείου, διὰ τῆς πρωτοβουλίας αὐτοῦ, συνεργῶντος καὶ τοῦ σιναΐτου πρωτοσυγκέλλου Γρηγορίου τοῦ Κρητὸς, ὅστις καὶ χρηματικῶς συνέδραμε, συνέστη τοιοῦτον πρῶτην ἤδη φορὰν τῷ 1857 (α) διατηρούμενον μέχρι τῆς σήμερον ἐν καλῇ καταστάσει καὶ βελτιούμενον ὁσημέραι μετὰ τῶν ἄλλων ἐκπαιδευτηρίων ὑλικῶς τε καὶ πνευματικῶς διὰ τακτικῶν συνδρομῶν κυρίως μὲν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς — ἥτις ἐκτὸς ὠρισμένου ποσοῦ 10,000 γροσίων, τὰ ὅποια τακτικῶς συνεισφέρει κατ' ἔτος, παρεχώρησε διὰ παντὸς τὸ διὰ τὰς ἀδείας τῶν γάμων τῆς Λευκωσίας δικαίωμα τοῦ θρόνου καὶ τὴν συνδρομὴν τῶν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπερχομένων προσκυνητῶν—κατὰ δεύτερον δὲ λόγον τῶν ἄλλων ἀρχιερατικῶν θρόνων, τῶν μεγάλων μοναστηρίων καὶ τῶν ἐν Λευκωσίᾳ ἐκκλησιῶν. Ἰδίως δὲ δαπάνη τοῦ ταμείου τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ἐξεπαίδευσεν ὁ Μακάριος δύο ἱεροσπουδαστὰς ἐν Ἀθήναις, διορισθέντας ὕστερον διδασκάλους ἐν τῇ σχολῇ τῆς Λευκωσίας, βραδύτερον δὲ ἀρχιερατεύσαντας καὶ μέχρι τοῦδε κοσμοῦντας τὸν θρόνον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τὸν τῆς μητροπόλεως Κιτίου.

Διευθετήσας δὲ κατὰ τὸ δυνατόν καὶ διοργανώσας τὰ ἐν Λευκωσίᾳ ἐκπαιδευτήρια, δι' ἐπανειλημμένων προτροπῶν διήγειρε τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὸν πρὸς τὴν παιδείαν ζῆλον πολλῶν ἐν ταῖς κώμαις καὶ τοῖς χωρίοις, οἵτινες συνέστησαν αὐτόθι πολλὰ ἀλληλοδιδασκτικὰ ἐκτὸς τῶν συσταθέντων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῶν ἄλλων ἀρχιερέων (β). Μετὰ δὲ ταῦτα βλέπων ὅτι πολλὰ

(α) Εἰς τὴν σύστασιν τοῦ παρθεναγωγείου τούτου συνέδραμον χρηματικῶς καὶ δύο μακαρίας μνήμης ἀρχιερεῖς τοῦ πατριαρχείου τῶν Ἱεροσολύμων, ὁ μητροπολίτης Πέτρος Μελέτιος ἐκ Λεμβίου καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Γάζης Φιλίμων ἐξ Ἀθιναίου, πρὸς πατὸς θεοῦ ταῦτα γράφοντες.

(β) Φιλομαθέστεροι παρὰ πάντας τοὺς Κυπρίους φαίνονται οἱ τῆς ἐπαρχίας τοῦ ἁγίου Κυρηνείας, οἵτινες ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῶν

δωμάτια τῆς ἀρχιεπισκοπῆς καὶ μάλιστα τὰ ἐξιδιασμένα τῷ ἀρχιεπισκόπῳ ἦσαν σεσαθρωμένα καὶ ἐτοιμόρροπα, καθαιρέσας αὐτὰ, δαπάνη τοῦ κοινοῦ ταμείου τοῦ θρόνου ἀνήγειρεν ἐκ βάθρων τῷ 1862 — 63 τὸ μέγα συνοδικὸν καὶ τὰ παρακείμενα ἐκατέρωθεν αὐτοῦ εὐρύχωρα δωμάτια πρὸς ὑποδοχὴν ἐν αὐτοῖς τῶν ἀρχιερέων καὶ ἄλλων ἐπισήμων ξένων. Συγχρόνως δὲ καθαιρέσας καὶ τὴν εἴσοδον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, μικράν καὶ στενὴν οὖσαν, ἀνήγειρε νέαν εὐρείαν καὶ μεγαλοπρεπῆ, ὡς νῦν ὁράται, μετὰ τῶν παρακειμένων δωματίων· τὴν δὲ πρὸ τῆς εἰσόδου στενὴν ὁδὸν κατέστησεν εὐρυτάτην ἀπομακρύνας τὸν ἐγγύτατα κείμενον τοῖχον τοῦ ἀπέναντι κήπου εἰς ἱκανῶν βημάτων ἀπόστασιν.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ πολιτικὸν αὐτοῦ στάδιον ὁ Μακάριος διέτελεσε πολιτευόμενος ἀείποτε εἰρηνικῶς καὶ μετὰ πολλῆς περὶ σκεψέως. Διὰ δὲ τῆς συνετῆς αὐτοῦ πολιτείας καὶ τοῦ προσηνοῦς καὶ ἀξιοσεβάστου αὐτοῦ χαρακτῆρος οὐ μόνον ἔπειθεν εὐχερῶς τοὺς διοικητὰς εἰς τὴν παραδοχὴν τῶν λελογισμένων προτάσεων καὶ αἰτήσεών του, ἀλλ' ἐφείλκυεν ἐπιτηδεῖας μετὰ τῆς ἐκτιμήσεως τό τε σέβας καὶ τὴν ἀγάπην αὐτῶν τε καὶ πάντων τῶν πολιτευομένων, ὑπὸ δὲ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ μονονουχὶ ἐλατρεύετο.

Ἐν ᾧ δὲ ἡ πατρις προσεδόκα καὶ ἄλλα ἔτι ἀγαθὰ παρὰ τοῦ καλοῦ ἀγαθοῦ ποιμενάρχου της, αἰφνης ἐν ἔτει 1865 ἡ βροτολοιγὸς χολέρα ἐνσκήψασα μεθ' ὁρμῆς καὶ ἐν Λευκωσίᾳ ἤρπασεν αὐτὸν ἐκ τῶν κόλπων αὐτῆς (4 Αὐγούστου) καὶ ἀπεστέρησεν οὕτω τῶν παρ' αὐτοῦ προσδοκιωμένων ἀγαθῶν. Καὶ περ δὲ δυνάμενος ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ νὰ σωθῇ μεταβαίνων πρὸς καιρὸν εἰς μέρη ὑπὸ τῆς νόσου ἀπρόσιτα, δὲν ἠθέλησεν ὅμως νὰ πράξῃ τοῦτο, ἵνα μὴ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς τοὺς ἱερεῖς

ἔχουσι περισσότερα σχολεῖα (8 ἀλληλοδιδασκτικὰ, παρὰ τὰς ἄλλας ἐπαρχίας, (ἐξαιρουμέναι τὰς τρεῖς πόλεις Λευκωσίαν, Λάρνακα καὶ Λεμεσό), αἵτινες ἔχουσιν ἐλληνικὰ, ἀλληλοδιδασκτικὰ καὶ παρθεναγωγεῖα), ὧν τὰ μὲν διατηροῦσιν οἱ κάτοικοι μόνοι, τὰ δὲ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ μητροπολίτου. Προτρέπομεν καὶ τοὺς λοιποὺς πατριώτας νὰ τοὺς μιμηθῶσι.

τῆς πόλεως νὰ φύγῃσι καὶ ἐγκαταλίπωσι τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς ἀποθνήσκοντας ἄνευ τῆς ἐκτελέσεως τῶν τελευταίων θρησκευτικῶν χρεῶν. Καὶ οὕτω γενόμενος θῦμα τῆς νόσου χάριν τοῦ ἰδίου ποιμνίου ἐξεπλήρωσε τὸ θεῖον τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ρητὸν «ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων», καὶ κατέλιπε τοῖς μετ' αὐτὸν παράδειγμα ἀξιολογήτου καὶ μνήμην ἡγήρω καὶ μακαρίαν.

Ὅτε ἀπέθανεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος πολλοὶ τῶν ἐν ταῖς πόλεσι κατοικούντων διὰ τὸν φόβον τῆς χολέρας εἶχον ἐγκαταλείψει τὰς ἐστίας των καὶ διασκορπισθῇ εἰς τὰ χωρία ἐν τοῖς ὑψηλοτέροις μέρεσι τῆς νήσου. Τούτου ἕνεκεν ἡ ἐκλογὴ τοῦ διαδόχου ἐβράδυνεν ἐπὶ τρεῖς μῆνας, ἕως οὗ ἔλαβεν ἡ νόσος ἱκανὴν ὕφεσιν, καὶ τότε συνελθόντες κατὰ τὰ εἰθισμένα οἱ τρεῖς μητροπολίται μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων ὅλης τῆς νήσου ἐξελέξαντο ἀρχιεπίσκοπον τὸν ἱεροδιάκονον Σωφρόνιον, τέως σχολάρχην τῆς ἐν Λευκωσίᾳ σχολῆς.

Ἀναθὰς ἐπὶ τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον ὁ διδάσκαλος Σωφρόνιος πρῶτιστον μέλημα ἔσχε τὴν κατὰ Χριστὸν ἠθικὴν μόρφωσιν τοῦ ἰδίου ποιμνίου. Καὶ δὴ ἀμέσως ἤρξατο μετὰ ζήλου κηρύττων ἐπ' ἐκκλησίας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν τε ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς χωρίοις τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ, ἔνθα περιώδευε κατ' ἐνιαυτὸν τελῶν τὰς νενομισμένας ἱερουργίας. Προῆγε δὲ συγχρόνως καὶ τὸ ἔργον τοῦ ἀοιδίμου αὐτοῦ προκατόχου προτρέπων τὸν λαὸν εἰς σύστασιν σχολείων πρὸς εὐρυτέραν διάδοσιν τῶν γραμμάτων ἐν τοῖς χωρίοις.

Τὰ δύο ταῦτα πρὸ πάντων ἦσαν τὸ ἀντικείμενον τοῦ πύθου καὶ τῶν φροντίδων αὐτοῦ κατὰ τὰ πρῶτα τῆς ἀρχιερατείας του ἔτη. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐλθόντος εἰς Κύπρον διοικητοῦ τοῦ Σαῖδ πασᾶ καὶ ἐπιλαβομένου δραστηρίως τῆς καταδιώξεως τῆς ἀκρίδος, οὐκ ὀλίγον συνετέλεσε καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος εἰς τὴν καταδίωξιν καὶ ἐξόντως αὐτῆς. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἀπ' ἐνὸς ἐξηλείφετο ἡ ἀκρίς, ἀπ' ἐτέρου ἐνέσκηπτεν εἰς τὴν νῆσον ἄλλη πληγὴ πολλῶν δεινότερα καὶ τῆς ἀκρίδος, ἡ ἀνομβρία τοῦ 1870, ἧς ἕνεκα τῶν σπαρέντων γεννημάτων τὰ μὲν οὐδόλως ἐβλάστησαν, τὰ δὲ

ἅμα τῇ βλαστῆσει ἐξηράνθησαν, καὶ ἐπέκειτο μεγάλη σιτοῦ δεία καὶ πείνα καθ' ὅλην τὴν νῆσον. Ὅθεν μετὰ τὴν ἐντελῆ ἐξόντωσιν τῆς ἀκρίδος, ἥτις ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν ἐθνῶν χριστιανῶν καὶ ὀθωμανῶν ἐωρτάσθη ἐπισήμως καὶ πανηγυρικῶς ἐν Λευκωσίᾳ τῇ 5 ἀπριλίου τοῦ 1870 (Κυριακῇ τῶν βατῶν), ἡ προσοχὴ τοῦ διοικητοῦ καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου μετὰ παντὸς τοῦ συμβουλίου ἐστράφη περὶ δύο τινά, πρῶτον περὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς διοικήσεως τῆς Κύπρου ἀπὸ τῆς νομαρχίας τῶν νήσων εἰς ἣν τέως ὑπῆγετο, καὶ δεύτερον περὶ τὴν προμήθειαν σίτου καὶ κριθῆς δοθησομένης εἰς τοὺς γεωργοὺς ἵνα σπείρωσι τὸ ἐπιὸν ἔτος. Μετὰ πολλὰς δὲ συνδιασκέψεις ἐνεκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη νὰ ἀποσταλῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν πρεσβεία ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ἐθνῶν, ὅπως καθυποβάλῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν τὰς δύο ταύτας αἰτήσεις τῆς νήσου. Ἐπὶ τούτῳ ἐξελέχθη πενταμελὴς ἐπιτροπὴ ἀπαρτιζομένη ἐκ δύο χριστιανῶν, δύο ὀθωμανῶν (α) καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου προεδρεύοντος, ἥτις ἐφοδιασθεῖσα διὰ τῶν ἀναγκαίων ἐπισήμων ἐγγράφων ἀπέπλευσε κατὰ Ἰούνιον εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ παρουσιασθεῖσα εἰς τὸν μέγαν βεζύρη (Ἀλῆ πασᾶ) καθυπέβαλεν αὐτῷ τὰς αἰτήσεις τῆς. Μετὰ παρέλευσιν δ' ἐνὸς καὶ ἡμίσεος μηνὸς, χάρις εἰς τὰς ἀνενδότους προσπάθειάς τοῦ φιλοπάτριδος Κυπρισλῆ Μεχμέτ πασᾶ, ὅστις ἀπ' ἀρχῆς δὲν ἔπαυσεν ἐνεργῶν ὅπου δεῖ καὶ προτρέπων τὴν κυβέρνησιν πρὸς βοήθειαν τῆς δυστυχοῦσης πατρίδος του, ἐπινεύσασα ἡ κυβέρνησις ἐξέδωκε φερμάνιον, δι' οὗ ὠρίζετο ἡ ἀπὸ τῆς νομαρχίας ἀνεξαρτησία τῆς διοικήσεως τῆς Κύπρου καὶ ἡ ἄμεσος αὐτῆς ἀναφορὰ πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ὑποθέσεων αὐτῆς. Περὶ δὲ τοῦ σπόρου ὑπέσχετο ὅτι ὅσον οὕτω διατάξει τὰ δέοντα ὅπως δοθῇ τοῖς γεωργοῖς ἐκ τῆς ἐν τῇ νήσῳ ἀποθήκης τῶν βασιλικῶν δεκάτων.

Οὕτω λοιπὸν περάνασα ἐντὸς δύο μηνῶν τὴν ἐντολὴν αὐτῆς

(α) Ἐκ μὲν τῶν χριστιανῶν ἦσαν οἱ κ. κ. Ἀντώνιος Τριανταφυλλίδης καὶ Χριστοφάκης Γαβριήλ, ἐκ δὲ τῶν ὀθωμανῶν ὁ Περδὲφ ἐφ' ἐνδύσει καὶ ὁ Χ. Ἀλῆ ἐφ' ἐνδύσει.

ἡ ἐπιτροπὴ ἐπανῆλθεν εἰς Κύπρον κατὰ Αὐγούστον. Ἡ δὲ περὶ δόσεως σπόρου διαταγὴ ἐφθάσεν ἐνταῦθα κατὰ Ὀκτώβριον ὀρίζουσα νὰ δοθῇ σῖτος μὲν 50,000 κοιλὰ, κριθὴ δὲ 60,000 καὶ ρόβι 5,000, τιμηθέντος ἐκάστου κοιλοῦ τοῦ μὲν σίτου πρὸς 40 γρόσια, τῆς δὲ κριθῆς πρὸς 20 καὶ τοῦ ὀρόβου πρὸς 38 ἀποδοτέα μετὰ τρία ἔτη.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀνομβρία ἐξηκολούθησε δυστυχῶς, εἰ καὶ μερικώτερον, καὶ μέχρι τοῦ ἐπομένου ἔτους 1871, ἐπῆλθε δὲ αὖθις τῷ 1873, ἡ δὲ σιτοδεία καὶ ὁ λιμὸς ἐν τῇ νήσῳ ἐκορυφώθη ἐπὶ τέλους μέχρι λιμοκτονίας, ὁ ἀξιοσέβαστος ἡμῶν ποιμενάρχης εὐδηλον ὅτι καθ' ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα δὲν ἔπαυσε προσπαλαίων μυριάς δυσχερείαις καὶ μάλιστα οἰκονομικαῖς. Ἀξίον δὲ σημειώσεως εἶναι ὅτι ἐν ταῖς περιστάσεσι ταύταις, ἐν ᾧ τὰ εἰσοδήματα τοῦ θρόνου κατὰ μέγα μέρος καθυστεροῦντο, διὰ φρονίμου οἰκονομικῆς διαχειρίσεως κατῴρθωσε νὰ διατηρήσῃ τὸ κατὰστημα τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ ἀξιοπρεπείᾳ, χωρὶς νὰ ἐλαττώσῃ ποσῶς οὔτε τὸν καθ' ἐκάστην εἰς τοὺς πτωχοὺς χορηγούμενον ἄρτον οὔτε τὴν εἰς ἀπόρους διδομένην χρηματικὴν βοήθειαν.

Τ Ε Λ Ο Σ.

Εἰς ἐπίμετρον τοῦ ἡμετέρου ἔργου ἐπισυνάπτομεν ἐνταῦθα καὶ μετάφρασιν τοῦ διδομένου τοῖς ἀρχιεπισκόποις αὐτοκρατορικοῦ βερατίου, ἐν ᾧ βλέπει ὁ ἀναγνώστης τὰ ὑπὸ τοῦ σουλτάνου κεχορηγημένα τῷ κατὰ καιρὸν ἀρχιεπισκόπῳ τῆς Κύπρου δίκαια καὶ προνόμια.

*Αὐτοκρατορικὸν Βεράτιον, ἐκδοθὲν τῷ νῦν Μακαριωτάτῳ
Ἀρχιεπισκόπῳ Κυρίῳ Σωφρονίῳ μετὰ τὴν
ἀνάρρησιν αὐτοῦ τῷ 1865.*

Ἐπειδὴ καὶ, ὥς ἐκ τῆς εἰδήσεως τοῦ θανάτου τοῦ καλογήρου Μακαρίου ἀρχιεπισκόπου τῆς νήσου Κύπρου καὶ λοιπῶν, ἥτις ἀνηγγέλθη ἐσχάτως, ἐδέξασε νὰ ἐκλεχθῇ εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἄλλος καὶ κατὰ κοινὴν ψῆφον καὶ ἐπιδοκιμασίαν ἐξελέχθη ἀρχιεπίσκοπος ὁ φέρων τὸ παρὸν Βασιλικὸν μας Βεράτιον (ἐνδυναμούσθω ὁ προσεστὼς τοῦ χριστιανικοῦ ἔθνους!) καλόγηρος Σωφρόνιος (παραταθεῖη ὁ βαθμὸς αὐτοῦ!)· περὶ τούτου λαβόντες γινῶσιν διὰ γενικοῦ μαχζαρίου ἀπὸ μέρους τῶν διορισθέντων ἐπὶ τούτῳ ἐφόρων ἐκ τῶν ραγιαδῶν τῆς αὐτῆς νήσου, οἵτινες ἀνήγγειλαν τοῦτο ἱκετικῶς καὶ παρομοίως διὰ μασβατὰ τοῦ κοινοβουλίου τῆς αὐτῆς νήσου εἰδοποιηθέντες, ἅψ' οὗ παρετηρήσαμεν τὰ ἀρχίδια καὶ εὐρέθη πραγματικῶς ἐγγεγραμμένον καὶ καταχωρημένον τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχιεπισκοπῆς τῆς αὐτῆς νήσου καὶ λοιπῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀποδιώσαντος, καὶ λαβόντες τὰς ἀποχρώσας σημειώσεις καὶ εἰδοποιήσεις, ὅτι τὸ εἰθισμένον φιλοδώρημα ἑκατὸν χιλιάδες ἄσπρα ἐμβάσθη εἰς μετρητὰ εἰς τὸ ἀνῆκον μέρος ἐκ συμφώνου καὶ κατὰ τὸ ἀνέκαθεν φερμάνιον μας δίδομεν τὸ παρὸν βασιλικὸν μας βεράτιον καὶ διατάτομεν·

Α'. Ὁ ρηθεὶς καλόγηρος Σωφρόνιος νὰ διέπῃ τὴν ρηθεῖσαν ἀρχιεπισκοπὴν τῆς νήσου Κύπρου καὶ λοιπῶν κατὰ τὴν ἀνέκαθεν συνήθειαν.

Β'. Οἱ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ κατὰ τόπους ὑποτελεῖς μητροπολίται, ἐπίσκοποι, ἡγούμενοι, παπάδες, καλογραῖαι καὶ

λοιποὶ χριστιανοί, κατὰ τὴν ἀνέκαθεν ἐπικρατήσασαν συνήθειαν καὶ τὸ θρησκευτικόν των χρέος νὰ τὸν γνωρίζουν Ἀρχιεπίσκοπον, καὶ νὰ μὴ φαίνωνται ἐπιλήψιμοι εἰς τὰ χρέη τῆς ὑποταγῆς των.

Γ'. Εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχιεπισκοπῆς του ὑπ' ἄλλου οἰοῦ-
δήποτε νὰ μὴ παρεμποδίζεται καὶ κανεὶς νὰ μὴν ἐπεμβαίνει
μήτε νὰ τὸν παρενοχλῇ.

Δ'. Οὐδεὶς, ἄνευ ὑψηλῆς διαταγῆς, τὰς ἐκπαλαὶ εἰς τὴν κα-
τοχὴν αὐτῶν (τῶν ἀρχιεπισκόπων) ἐκκλησίας καὶ μοναστηρί-
ων νὰ μὴ ἀποσπᾷ ἀπὸ τὰς χεῖράς των.

Ε'. Οὐδεὶς νὰ μὴ ἐπεμβαίνει διὰ τὴν ἐπισκοπὴν των, ὅταν
αὗται εἰς τὰ παλαιὰ των ὅρια γίνωνται μετὰ τὴν ἄδειαν τῆς
κρίσεως καὶ μετὰ ὑψηλὸν μου φερμάνιον.

ΣΤ'. Ἄνευ ἐνσφραγίστου ἀναφορᾶς τῶν κατὰ καιροὺς ἀρχιε-
πισκόπων ποτὲ εἰς κανένα νὰ μὴ χορηγῇται θέσις μητροπολί-
του ἢ ἐπισκόπου· μηδὲ νὰ συγχωρῇται ἡ κυριαρχία καὶ ἐξά-
σκησις τῶν δικαιωμάτων του.

Ζ'. Ὅταν εἰς χριστιανὸς θέλῃ νὰ συζευχθῇ ἢ νὰ διαζευχθῇ
κατὰ τοὺς θρησκευτικούς των κανόνας, ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἢ οἱ
ἐπίτροποι του, διωρισμένοι δι' ὑψηλοῦ μου διατάγματος ἢ δι'
ἀπλοῦ γράμματός του, νὰ μεσολαβοῦν, καὶ κανεὶς ἄλλος νὰ μὴ
ἀναμιγνύεται μηδὲ νὰ λαμβάνῃ μέρος.

Η'. Ὅ,τι καὶ ἂν διαθέσῃ τις (ὡς ἀφιέρωμα) ἐκ τῶν καλογή-
ρων καὶ λοιπῶν χριστιανῶν ἀποθνήσκων, κατὰ τὰ θρησκευτικά
των ἔθιμα, εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἐκκλησιῶν, ἢ εἰς τὸν ἀρχιε-
πίσκοπον, νὰ παραδέχεται, εἰσακουομένων χριστιανῶν μαρτύ-
ρων διὰ τῆς κρίσεως, κατὰ τὸ θρησκευτικόν των.

Θ'. Ὅταν ἀναφανῶσιν ἐγκληματῖαι, καὶ ἀντιβαίνοντες εἰς τὰ
θρησκευτικά των οἱ ὑπὸ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν ὑποτελεῖς μητρο-
πολίται, ἐπίσκοποι, ἡγούμενοι, παπᾶδες καὶ λοιποὶ καλόγηροι
καὶ οἱ τοιοῦτοι, νὰ παιδεύωνται κατὰ τὰ θρησκευτικά των
ἔθιμα, χωρὶς νὰ ἐπαυξάνηται (ἢ νὰ μεταβάλλεται) ἡ διὰ τῶν
ποινικῶν κανονισμῶν ὀριζομένη παιδεία, εἰς τρόπον, ὥστε νὰ
μετανοήσωσι καὶ νὰ ὁμολογήσωσιν, ὅτι δὲν θέλουν ἐκτεθῇ

πλέον εἰς τοιοῦτο σφάλμα, κανεῖς ἄλλος νὰ μὴ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὰ τοιαῦτα.

Ι'. Ἄν κανεῖς ἐκ τῶν παπᾶδων, ἢ τῶν ἰδίων ἐπιτρόπων τοῦ ἀρχιεπισκόπου συζεύξῃ παρανόμως ὡς πρὸς τὸ θρησκευτικὸν των, συνοικέσιον, ἄνευ τῆς ἀδείας καὶ συγκαταθέσεώς του, ὁ τοιοῦτος νὰ λαμβάνῃ διὰ τῆς κρίσεως τὴν παιδείαν του.

ΙΑ'. Ὅταν κατὰ τοὺς θρησκευτικούς των κανόνας πρόκηται νὰ ἐξωσθῶσι καὶ ν' ἀντικατασταθῶσιν ἐπαξίως μητροπολίται, ἐπίσκοποι, παπᾶδες, καλόγηροι καὶ ἡγούμενοι, ὁ ρηθεὶς ἀρχιεπίσκοπος θρησκευτικῶς θέλει τοὺς κάμνει ἄζλι· καὶ διὰ νὰ ἀντεσάξῃ εἰς τὰς θέσεις των τοὺς ἀξίους καλογήρους καὶ νὰ ἀποκαταστήσῃ αὐτοὺς μητροπολίτας καὶ ἐπισκόπους, χρεωστεῖ ν' ἀναφέρηται εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς βασιλεύουσαν εἰδοποιῶν μὲ ἀρτίου τοῦτο· καὶ ἀφ' οὗ πληρωθῶσιν εἰς τὸν Χαζινὲ τὰ εἰθισμένα καὶ κανονισμένα φιλοδωρήματα, νὰ παραδίδωνται εἰς χεῖράς των τὰ ἀναγνωριστικὰ Βεράτια διὰ τὴν κατοχὴν τῆς θέσεώς των καὶ τὰ ἀναγκαιῶντα ἱερὰ διατάγματα.

ΙΒ'. Ὁ ρηθεὶς ἀρχιεπίσκοπος ὅθεν ἔχει λαμβάνειν κατὰ τὰ ἔκπαλαι νενομισμένα καὶ δυνάμει τοῦ Βερατίου του ἀπαιτούμενα ἀρχιεπισκοπικὰ εἰσοδήματα ἀπὸ οἰονδήποτε μέρος, μητροπολίτας, ἐπισκόπους, καλογήρους, ἡγουμένους καὶ λοιποὺς χριστιανοὺς, οἱ κατὰ καιροὺς καδῆδες νὰ βοηθοῦν καὶ νὰ κάμνουν νὰ πληρώνωνται εἰς τοὺς ἐπίτηδες διὰ τὴν εὔσπραξιν των στελλομένους ἐπιτρόπους των ἐφωδιασμένους μὲ ἱερὰν μας διαταγὴν ἢ μὲ ἴδιον γράμμα του.

ΙΓ'. Τὰ χρήματα τῆς ἐλεημοσύνης, ὅσα ἐδίδοντο ἀνέκαθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς καὶ τὰ κανονικὰ τῶν ἀγιασμάτων Μοναστηρίων καὶ συζυγιῶν, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ τυχερὰ εἰσοδήματα τῆς ἀρχιεπισκοπῆς κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ Βερατίου του νὰ δίδωνται εἰς τὸν ῥηθέντα ἀρχιεπίσκοπον, χωρὶς νὰ ἐπιφέρωσι δυσκολίας.

ΙΔ'. Ἄν τινες καλόγηροι, φίλοι τῶν βιωτικῶν μεριμνῶν, περιφέρωνται ἐναντίον τῶν θρησκευτικῶν των διατάξεων εἰς μέρη τῆς ἀρεσκείας των, ὑπαγόμενα ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἀρ-

χιεπισκοπικῆς του περιοχῆς, τοὺς τοιούτους ὁ ἀρχιεπίσκοπος νὰ στέλλῃ ὀπίσω εἰς τὰ μοναστήρια ὅπου ἀπ' ἀρχῆς διέμενον.

ΙΕ'. Ὅταν πρόκηται νὰ διέλθωσιν ἀπὸ μέρη ἐπιφροδα ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ κάμωσι τὴν διάβασίν των ἐν εὐκολίᾳ, νὰ μετασχηματίζωνται καὶ ἐν καιρῷ ἀνάγκης πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς των καὶ ἀποφυγὴν κινδύνου ὅταν φέρωσιν ὅπλα, ἀπὸ μέρους τῶν Μιρι-Μιράνιδων καὶ Μιρι-Λιβάδων καὶ λοιπῶν ἀρχῶν οὐδόλως νὰ μὴ παρενοχλῶνται.

ΙΣ'. Κανεῖς δὲν δύναται νὰ κάμῃ Μουσουλμάνον ἓνα χριστιανόν, ὅταν ὁ ἴδιος δὲν θέλῃ.

ΙΖ'. Ὅταν τις τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ κατὰ καιρὸν ἀρχιεπισκόπου τῆς Κύπρου μητροπολιτῶν πρόκηται νὰ μεταβῇ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς βασιλεύουσαν δι' ἐπιθεώρησιν ἰδίων του ὑποθέσεων, τὸ τοιοῦτον νὰ γίνεται διὰ τοῦ ρηθέντος ἀρχιεπισκόπου, καὶ κανεῖς ἄλλος νὰ μὴ τὸν παρεμποδίζῃ.

ΙΗ'. Ὅταν τινὲς ἐκ τῶν μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων χρεωστοῦντες κανονικὰ δικαιώματα δὲν ἔχουν χρήματα νὰ τοὺς πληρώσουν, καὶ ἀντὶ χρημάτων δώσουν ὑφάσματα καὶ ρουχικά, τὰ ὅποια πρόκειται νὰ λογαριασθοῦν ἀντὶ τοῦ κανονικοῦ δικαιώματός του, τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐπιτρόπους του, οἱ ὅποιοι μεταφέρουν αὐτὰ, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ὁδοῦ, οἱ ἐπὶ τῶν διαφόρων σταθμῶν καὶ τῶν τελωνιακῶν ἀποβαθρῶν ἔρρορι καὶ ἐπιστάται, καὶ κανεῖς ὅλλος ἀνεξαιρέτως νὰ μὴ τοὺς παρενοχλῇ διὰ πληρωμὴν οἰκουμένης δικαιώματος ἢ τελωνισμοῦ.

ΙΘ'. Πρὸς διατροφὴν του ὁ ρηθεὶς ἀρχιεπίσκοπος ὅσους καρπούς ἀμπελώνων ἤθελε γεωργήσῃ, καὶ δι' ὅσους δίδουν οἱ χριστιανοὶ ἀνέκαθεν ἐπὶ λόγῳ ἐλεημοσύνης εἰς οἶνον, ἐλαιον, μέλι καὶ λοιπὰ προϊόντα κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, οἱ ἐπὶ τῶν τελωνείων καὶ τῶν πυλῶν ἔφοροι καὶ οἱ ἐπιστατοῦντες ἀνθρωποὶ των καὶ ὅποιοιδήποτε ἄλλοι νὰ μὴ παρενοχλῶν μὲ ἀπαιτήσεις εἰς τὸ παρχμικρὸν τοὺς μεταφέροντας αὐτά.

Κ'. Ὅλα τὰ βακίφια ὑποστατικὰ τῶν ἐκκλησιῶν, ὅσα ὑπάρχονται ὑπὸ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν εἰς ἀμπελώνας, περιβόλια, τζίφλικια, χωράφια, τζαῖρια (νομάς βοσκημάτων), πανηγύρεις,

ἀγιάσματα, μύλους, πρόβατα καὶ λοιπὰ ἐκκλησιαστικά πράγματα, ὅλα ταῦτα ὑπάρχουσιν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν καὶ κυβέρνησιν τοῦ βῆθέντος Ἀρχιεπισκόπου, καὶ κανεὶς ἄλλος νὰ μὴ ἐπεμβαίνει εἰς αὐτά.

ΚΔ'. "Οταν ἀπὸ μέρους τῶν Πασάδων, Καδίδων καὶ Ναίτιδων ζητηθῇ καὶ ἔλθῃ ἀναφορὰ ἐναντίον ἐνὸς μητροπολίτου ἢ ἐπισκόπου μιᾶς ἐπαρχίας, πραγματευομένη περὶ τῆς κακῆς διαγωγῆς καὶ συμπεριφορᾶς του διὰ νὰ ἐξωσθῇ, ἢ νὰ ἐξορισθῇ, αὕτη νὰ μὴ διενεργῇται ἐὰν δὲν γνωσθῇ ἡ αὐτοαλήθεια τοῦ πράγματος, καὶ ἂν μάλιστα ὅπωςδῆποτε φθάσαν ἐξεδότη περὶ τούτου καὶ ὑψηλὸν φερμάνιον, πάλιν μετ' ὅλον τοῦτο νὰ μὴν ἔχῃ ἰσχύν.

ΚΒ'. Καὶ ἂν διὰ τινος ραδιουργίας φθάσασα παρεδόθη περὶ τούτου καὶ ἀπὸ μέρους τῆς βασιλείας μας ἱερὰ διαταγῇ, ἡ τοιαύτη φθάσασα εἰς τὸ μέρος της, διὰ νὰ μὴ λαμβάνῃ τὸ κῦρὸς της, νὰ γράφουν εἰς τὸ βασίλειον κράτος νὰ ἀναγγέλλουν τὴν ὑπόθεσιν, καὶ νὰ ἐμποδίζεται τὸ πρᾶγμα.

ΚΓ'. Ἄν τινες χριστιανοὶ ἐπὶ ζωῆς των ἀφιερῶσωσιν εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον, μητροπολίτας καὶ ἐπισκόπους μικρὰ τινα πράγματα, καθὼς ἀκόμη καὶ κατὰ τὰ θρησκευτικὰ των ἔθιμα ἐπὶ λόγῳ παρηρησίας καὶ προθέσεως, μετὰ θάνατον διὰ τοῦ μέσου τῆς Κρίσεως νὰ λαμβάνωνται ἀπὸ τοὺς κληρονόμους.

ΚΔ'. "Οταν λαμβάνωνται τὰ κανονικὰ καὶ λοιπὰ ἐν γένει εἰθισμένα δικαιώματα, πολλὰ ἢ ὀλίγα, ἀναλόγως τῆς καταστάσεως ἐκάστης ἐκκλησίας, μέσον τῶν μητροπολιτῶν ἢ ἐπισκόπων ἢ τῶν παρ' αὐτῶν διωρισμένων ἐπιτρόπων, ἀπὸ κανένα νὰ μὴν ἐμποδίζονται.

ΚΕ'. "Οταν μεταξὺ δύο χριστιανῶν προκύψῃ διαφορὰ περὶ συζεύξεως ἢ διαζεύξεως συνοικεσίων καὶ ἄλλων ὑποθέσεων, διὰ τῆς συγκαταθέσεως τῶν διαφορομένων μερῶν νὰ τοὺς συμβιβάζῃ.

ΚΣ'. "Οταν κατὰ τὰ θρησκευτικὰ των ἔθιμα δίδουν ὄρκον, ἢ παιδεύουν δι' ἀφορισμοῦ (καθὼς ὀνομάζουσι τὸ ἐπιτίμιον τοῦτο), ἀπὸ μέρους τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν νὰ μὴ τοῖς γίνεταῖ

μήτε επέμβασις, μήτε παρενόχλησις, καθὼς νὰ μὴ τοῖς προξε-
νῇται καὶ κανὲν εἶδος ζημίας ἢ βλάβης.

ΚΖ'. Ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως καὶ ἀδείας τοῦ ἀρχιεπι-
σκόπου καὶ τῶν μητροπολιτῶν οἱ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν
ἐπαρχιῶν των διατελοῦντες παπάδες νὰ μὴ κάμνουν συνοικέσια,
ἀντιβαίνοντα εἰς τὰς θρησκευτικὰς των διατάξεις, ἢ εἰς κανόνα
ὀριστικόν.

ΚΗ'. Ὅταν ἀποθνήσκουν μητροπολίται, ἐπίσκοποι, καλο-
γραφαὶ καὶ λοιποὶ καλόγηροι (ἄνευ κληρονόμων), εἴτε μετρητῆ
εἴτε πράγματα, εἴτε ἵππους καὶ ὅ,τι δῆποτε ἄλλο ἐκκλησια-
στικὸν πρᾶγμα καὶ ἂν ἔχη, λαμβάνει αὐτὰ ὁ ἀρχιεπίσκοπος,
οἱ δὲ ἔφοροι τοῦ Μπέιτ-ουλ-Μάλ, τοῦ Κασσάμ, οἱ Μουτεβελ-
λίδες, οἱ διοικηταὶ καὶ ἀνεξαίρετως κανεῖς νὰ μὴ ἐπεμβαίνῃ.

ΚΘ'. Ἄν τινὲς ἐκ τῶν ἐν ἰσχύϊ ὑπεροχικῶν, ὅποιοιδήποτε,
ἐναντίον τῶν θρησκευτικῶν των διατάξεων ἐπιμένουν ἀπαι-
τοῦντες νὰ δοθῇ ἡ δεῖνα γυνὴ εἰς τὸν δεῖνα ἄνδρα, τοῦτο δυνα-
στικῶς νὰ μὴ γίνεται.

Λ'. Καθὼς ἀκόμη αἱ ἀπαιτήσεις νὰ ἐξωσθῇ ὁ δεῖνα παπᾶς
ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν του θέσιν διὰ νὰ δοθῇ αὐτῇ εἰς τὸν
δεῖνα παπαῖν, τοιαῦται δυσάρεστοι προτάσεις νὰ μὴ διενερ-
γοῦνται.

ΛΑ'. Ὅταν πρὸς παιδείαν καὶ ἐπανόρθωσιν ἐνὸς χριστιανοῦ
στέλλῃ τὸν λεγόμενον ἀφορισμὸν, δηλαδὴ τὸ ἐπιτίμιον ἔγγρα-
φον, νὰ μὴν ἐπεμβαίνῃ κανεῖς.

ΛΒ'. Ὅσους ἐκ τῶν ῥηθέντων συνδέουσι συνοικέσια ἐναντίον
τῶν θρησκευτικῶν των διατάξεων, ἐπειδὴ καὶ θρησκευτικῶς
ἀντιβαίνει νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅταν ἐξ αὐτῶν
ἀποθάνῃ κανεῖς, αἱ δικαστικαὶ καὶ πολιτικαὶ ἀρχαὶ καὶ οἱ ἐν
ἰσχύϊ προέχοντες ὅποιοιδήποτε νὰ μὴ παραβιάζουν τοὺς παπά-
δες μετ' ἐπιμονῆς λέγοντες, σηκώσατε τὸν ἀποθανόντα.

ΛΓ'. Ὅσοι ἐκ τῶν ἐπισκόπων καὶ παπάδων ἐμμένουσι μετὰ
πείσμονῃς νὰ μὴ πληρώσουν τὰ εἰθισμένα κανονικὰ δικαιώματα,
ὁ ρηθεὶς ἀρχιεπίσκοπος θρησκευτικῶς, καθὼς διελάβομεν ἄνω-
τέρω, ὅταν τοὺς παιδεύῃ καὶ ξυρίζῃ τὴν κόμην των καὶ ἐξόνη

αὐτοὺς, καὶ ἀντικαθιστᾷ εἰς τὴν θέσιν τῶν ἄλλους, κανεὶς νὰ μὴ τὸν ἐμποδίζῃ.

ΔΔ'. Ὅταν τινὲς χριστιανοὶ ἀφίνουν διαθήκην τοῦ τρίτου μέρους τῆς περιουσίας των εἰς ἐκκλησίας, μοναστήρια καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον, διὰ τῆς κρίσεως νὰ λαμβάνηται ἀπὸ τοὺς κληρικούς.

ΔΕ'. Ὅταν ἀπεφασισθῇ καὶ θεωρηθῇ ἀναγκαία διὰ τῆς κρίσεως ἡ κράτησις ἐνὸς παπᾶ, καλογήρου, ἢ καλογραίας, ἢ κράτησις αὐτῆς νὰ διενεργῇται διὰ μέσου τοῦ ρηθέντος ἀρχιεπισκόπου.

ΔΣ'. Ὅταν τινὲς ἐκ τοῦ καλογηρικοῦ τάγματος μὴ ἔχοντες θέσιν εἰς καμμίαν ἐκκλησίαν ἢ μοναστήριον, περιφέρονται ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ διαγείρουσι σκάνδαλα, τοὺς τοιοῦτους κατὰ τὸν ἀνωθὶ διαληφθέντα τρόπον, ὁ ρηθεὶς ἀρχιεπίσκοπος νὰ παιδεύῃ καὶ νὰ ἐμποδίζῃ.

ΔΖ'. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐτησίως θεωρῶν τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ἐπιτρόπων τῶν ἐκκλησιῶν καὶ μοναστηρίων κατὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἔτους τῆς ἐπιστασίας των, ἂν καταφανῶσιν ὀφειλέται, μὲ τὸ μέσον τῆς κρίσεως νὰ ὑποχρεώνωνται νὰ πληρώσουν· καὶ ὅταν ἐξῶνῃ τοὺς τοιοῦτους καταχραστὰς, ἀντικαθιστῶν εἰς τὴν θέσιν των κατὰ τὰ θρησκευτικὰ των ἔθιμα τοὺς ἀξιους καὶ ἱκανοὺς, νὰ μὴ ἐμποδίζηται ἀπὸ κανένα.

ΔΗ'. Κανεὶς ἐκ τῶν καλογήρων ὅσοι δι' ὑψηλῶν μας Βερατίων ὑπάρχουν ἤδη κάτοχοι τῶν βαθμῶν καὶ διενεργοῦσι τὰ καθήκοντα μητροπολίτου ἢ ἐπισκόπου νὰ μὴ ζημιῶνται καὶ παρενοχλῶνται ἀπὸ μέρους τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν.

ΛΘ'. Ὅταν κανεὶς ἐκ τούτων ἀποθάνῃ, εἰς τὸν ὑποψήφιον δυνάμει τῶν ἀνέκαθεν ἐν ἐνεργείᾳ βασιλικῶν διατάξεων θέλουν χορηγεῖσθαι τὰ ἀναγκαῖα βασιλικά μας Βεράτια.

Μ'. Οἱ κατὰ καιροὺς ἀρχιεπίσκοποι Κύπρου ἄνευ ἐγκλήματος νὰ μὴ παύωνται διαδεχόμενοι ὑπ' ἄλλων ἕνεκα προστασίας.

ΜΑ'. Τῶν ἀρχιεπισκόπων ἡ ἀναφορὰ θεωρεῖται παραδεκτέα. Περὶ τῶν ἀφορώντων τὰ θρησκευτικὰ των ὁ,τιδήποτε ἤθελον ἀναφέρει καὶ εἰδοποιήσῃ νὰ εἰσακούωνται εὐμενῶς.

ΜΒ'. Ἄν ὑπάρχουν τινὲς ἐπιθυμοῦντες νὰ γίνωσιν ἀρχιεπίσκοποι, εἰς τὸ προσωπικὸν αὐτῶν ὅλως διόλου νὰ μὴ δίδεται ἡ παραμικρὰ ὑπόληψις. Διότι οἱ ἐπίσκοποι πρέπει νὰ ᾔναι εἰδήμονες καὶ ἀφωσιωμένοι εἰς τὰ θρησκευτικὰ των καθήκοντα, πληρεξούσιοι καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν κατὰ ταῦτα, καὶ κατὰ τὴν ἀνέκαθεν θεσπισθεῖσαν ὑψηλὴν βασιλικὴν ἐντολὴν νὰ ᾔναι παρὰ παντὸς ἀνεπηρέαστοι καὶ ἀνενόχλητοι.

ΜΓ'. Κανεῖς ἐκ μέρους τῶν διοικητικῶν καὶ λοιπῶν ἀρχῶν νὰ μὴ ἐμποδίζῃ τὸν ρηθέντα ἀρχιεπίσκοπον ἀπὸ τοῦ νὰ κρατῇ τὴν ράβδον του εἰς τὴν χεῖρα, καθὼς ἔτι καὶ διὰ τὸν ἵππον ἢ ἡμίονον, τὰ ὅποια ἀναβαίνει, νὰ μὴ τοῦ γίνεται καμμία ἐνόχλησις.

ΜΔ'. Ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ ρηθέντος ἀρχιεπισκόπου κανεῖς νὰ μὴ συγχωρῇ νὰ τὸν καταθλίβῃ ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἡμεῖς μετὰ βίας θέλομεν τοῦ χρησιμεύσει ὡς ὑπηρέται.

ΜΕ'. Διὰ τὴν διεύθυνσιν τῶν ὑποθέσεων, ὅσαι ἀφορῶσι τὰ θρησκευτικὰ των, ἔτι δὲ καὶ διὰ τὴν ἄμεσον κατοχὴν καὶ κυβερνήσιν τῶν ὑποστατικῶν των κανεῖς ποτὲ καθ' ὅποιονδῆποτε τρόπον νὰ μὴ τοὺς ἐμποδίζῃ, μήτε νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς ταύτας· ἀλλὰ νὰ μένῃ ἀνενόχλητος καὶ ἀνεπηρέαστος.

Οὕτω γινωσκέτωσαν.

Σεβασθήτωσαν τὸ καθ' ἡμᾶς ἱερὸν Σύμβολον.

Ἐγράφη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς Σεβάλ.

ἐν ἔτει χιλιοστῷ διακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ δευτέρῳ.

*Κατάλογος τῶν ἀρχιεπισκόπων Κύπρου ὅσων τὰ ὀνόματα
μνημονεύονται ἐν διαφόροις συγγράμμασι καὶ ἐν
τοῖς κώδιξι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.*

ἔτη ἀπὸ Χριστοῦ

Βαρνάβας ὁ ἀπόστολος.....	45
Ἡρακλείδης διάδοχος αὐτοῦ	
Γελάσιος παρουσιάσας εἰς τὴν Α'. οἴκου. Σύνοδον	325
Ῥεπιφάνιος Α'. ὁ ἅγιος.....	368—403
Σαβῖνος Α'. διάδοχος αὐτοῦ.....	404
Τρώϊλος διάδοχος αὐτοῦ.....	
Θεόδωρος διάδοχος αὐτοῦ.....	
Ρηγῖνος διάδοχος αὐτοῦ (Γ' οἴκ. Σύνοδος)....	431
Ῥολύμπιος Α'. διάδοχος αὐτοῦ περὶ τὸ.....	450
Σαβῖνος Β'. διάδοχος αὐτοῦ περὶ τὸ.....	458
Ῥανθέμιος διάδοχος αὐτοῦ περὶ τὸ.....	470
Ῥολύμπιος Β'. διάδοχος αὐτοῦ.....	
Δαμιανὸς } Σωφρόνιος } κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα.	
Γρηγόριος } Ῥαρκάδιος Α'. } περὶ τὰ τέλη τοῦ ἕκτου αἰῶνος.	
Σέργιος περὶ τὸ	649
Ῥαρκάδιος Β'. περὶ τὸ.....	670
Ῥεπιφάνιος Β'. περὶ τὸ.....	680
Ῥωάννης Α'. περὶ τὸ.....	690
Γεώργιος περὶ τὸ	750
Κωνσταντῖνος περὶ τὸ.....	783
Ῥεπιφάνιος Γ'. περὶ τὸ.....	870
Νικόλαος Μουζάλων (εἶτα Πατρ. Κ./πόλεως)...	1100
Ῥωάννης Β'. περὶ τὸ.....	1155
Συμεὼν (φραγκοκρατία) περὶ τὸ.....	1218
Ἡσαΐας	1220
Νεόφυτος	1222
Ἰερμκανὸς Α'. Πησίμανδρος.....	1250

Τιμόθεος (Τουρκοκρατία).....	1571
Ἀθανάσιος	1600
Βενιαμίν	1602
Χριστόδουλος	1609—1631
Νικηφόρος.....	1660—1673
Γλαρίων Κιγάλας.....	1674—1678
Ἰάκωβος Α΄.....	1679—1689
Γερμανὸς Β΄, περὶ τὸ	1690—1705
Ἰάκωβος Β΄, »	1710
Σίλβεστρος »	1718—1732
Φιλόθεος »	1734—1759
Παΐσιος »	1759—1766
Χρῦσανθος »	1767—1810
Κυπριανὸς »	1810—1821
Ἰωακεῖμ »	1821—1824
Δαμασκηνὸς »	1824—1827
Πανάρετος »	1827—1840
Ἰωαννίκιος »	1840—1849
Κύριλλος »	1849—1854
Μακάριος »	1854—1865
Σωφρόνιος Β΄, ὁ νῦν	1865

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

ΟΙ ΕΝ ΚΥΠΡΩΙ.

Λευκωσία.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Κύριος Σωφρόνιος	ἀντίτυπα	100
Ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. τοῦ θρόνου Κ. Χρῦσανθος	»	1
Ὁ Πανος. Ἐξάρχος τοῦ θρόνου Κ. Μακάριος Ἀνδρεάδης	»	1
Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος τοῦ θρόνου Κ. Μελέτιος Ἀγαθόδουλος	»	1
Ὁ ταμίας τοῦ θρόνου Φιλόθεος ἱεροδιάκονος . .	»	1
Ἰωσήφ ἱεροδ. ὑπάλληλος Καρπασίου	»	5
Ἰωακεῖμ ἱεροδ. ὑπάλ. Ὁρεινῆς καὶ Κυθραίας . .	»	10
Ὁ Μέγας Οἰκονόμος Λευκωσίας Παπᾶ Πέτρος	»	1
Ὁ Πανοσιώτ. Ἀρχιμ. Τριπιώτου Μητροφάνης	»	1
Χαρίτων ἱερομ. Ἐφημέριος ἁγίου Σάββα.		
Παπᾶ Θωμᾶς Πνευματικὸς ἁγίου Σάββα.		
Παπᾶ Χαράλαμπος Ἐφημέριος ἁγίου Σάββα.		
Παπᾶ Νικόλαος	»	Χρυσολιγιωτίσσης
Παπᾶ Ἀναστάσιος	»	»
Κυπριανὸς ἱερομ.	»	»
Παπᾶ Παῦλος Ἐφημέριος Τριπιώτου.		
Ἰωάσαφ ἱερομ.	»	ἁγίου Ἀντωνίου.
Παΐσιος ἱερομ.	»	»
Εὐπραξία Θ. Παυλίδου.		
Ἀγάθη Ι. Φισεντζίδου.		
Εἰρήνη Ἡλιασίδου.		
Ζωὴ Μιχαηλίδου.		
Ζωὴ Σαριπόλου.		

Ἑλένη Ζαχαριάδου.	Γιαννακὸς Χ. Τζοπάνογλους.
Χαρίλαος Ι. Παυλίδου.	Χ. Σ. Σκυταρίδης.
Ὀνούφριος Ι. Παυλίδου.	Χ. Χριστόδουλος Γ. Μίτζικα.
Κ. Βαλσαμάκης ἱατρός.	Χ. Παῦλος Παπᾶ.
Μιχαήλ Χριστοφίδης.	Χρῆστος Πιερίδης.
Στυλιανὸς Ἑλευθεριάδης λαμ- παδάριος Ἀρχιεπισκοπῆς.	Κ. Χαρίδης.
Τὸ Ἀναγνώστηριον ὁ «Ζήνων» 2	Χ. Κωνστ. Χ. Παρασκευᾶ.
Κλεόβουλος Χ. Γαβριηλίδης	Χ. Κυπριανὸς Κωνσταντίνου.
Σ. Κωνσταντινίδης.	Θεοχάρης Βασιλείου.
Ν. Μ. Τριανταφυλλίδης.	Χ. Ἀθανάσιος Χριστοφίδης.
Κωνσταντῖνος Κουρέας.	Σάββας Μιχαηλίδης.
Χ. Ἰωαννίδης.	Σταῦρος Χ. Μιχαήλ.
Θεόδωρος Κ. Πιερίδης.	Σοφοκλῆς Χ. Γεωργίου.
Πασχάλης Κωνσταντινίδης.	Χ. Παναγιώτης Κυριακίδου.
Κωνσταντῖνος Π. Ζεγκιτζῆς.	Δημήτριος Θεοδοσιάδης.
Μ. Α. Τριανταφυλλίδης.	Γιάγκος Λοϊζίδης.
Θεόδωρος Ν. Θεοφανίδης.	Χ. Στυλιανὸς Σαββίδης.
Κωνσταντῖνος Γ. Νικολαΐδης.	Λοῖζος Χ. Λοῖζου.
Κῦρος Ἰωαννίδης.	Νικόλαος Πατίστας.
Κύριλλος ἱεροδ. ἁγ. Σάββα.	Χ. Πετρῆς Χριστοφίδης.
Γεώργ. Παντελῆδημοδ. Λιμνινῶν.	Χαράλαμπος Ἰω. Βασίλεια.
Ξενοφῶν Ἡλιασίδης.	Ἡ Λέσχη «Ἑλπίς» 2
Νικολάκης Γεωργιάδης.	Κωνσταντῖνος Ἀλτιντζῆς . . 1
Ἰωάννης Χριστοφίδης.	Γεώργιος Παπαδόπουλος.
Χρῆστος Χαράλαμπίδης.	Σ. Ἐνωτιάδης.
Πολύβιος Γ. Μιχαηλίδης.	Κωνστ. Π. Διανέλλου.
Χαράλαμπης Κελλάρης.	Χ. Στυλιανὸς Νάδαρ.
Ἐπαμ. Μοδινός.	Βασίλειος Παπαδόπουλος.
Νικόλαος Δ. Ταλιαδώρου.	Κωνστ. Α. Μιχαηλίδης.
Ἀντώνιος Γ. Μουμτζῆς.	Σ. Νικολαΐδης.
Βασίλειος Χ. Ἰωάννου Στροβιλ.	Ἰωάννης Χ. Μάρκου.
Παναγῆς Χριστοδούλου.	Α. Χ. Μάρκου.
Ἰωάννης Ἀθανασίου.	Ἀναστάσιος Μ. Ἀντωνιάδης.
Μ. Δουκαΐδης.	Κωνσταντῖνος Μελιδόνης.
Χ. Μέλιος.	Παῦλος Γεωργίου.
Ἐφ. Οἰκονομίδης.	Πανάρετος ἱεροδ. ἁγ. Ἀναστασίου.
Κωνστ. Πετρίδης.	Χρῦσανθος Οἶκον. Παλουργιω- τίσσης.
Ἀλκιβιάδης Χ. Σκουρλᾶ.	Χαρίτων Ἱερομόν. »
Σ. Ἰωαννίδης.	Μελέτιος ἱεροδιάκ. »

Χριστοφῆς Μιχαηλίδης. »	Π. Κ. Σαρίπογλους.
Πάφρος.	Ν. Γεωργιάδης.
Ὁ Πανιερώτατος ἅγιος Πάφου	Στίνης Χριστοφίδης.
Κ. Νεόφυτος. 80	Κ. Φυλακτοῦ.
Μελέτιος ἱεροδ. 2	Θ. Χ. Μιτζῆς.
Σωφρόνιος ἱεροδ. 2	Ἀνδρέας Θεμιστοκλῆς.
Νικόδημος ἱεροδ. 2	Ν. Γ. Κάρταλης.
Ἰωακείμ Χ. ἱερομόν. 1	Γ. Ι. Πιερίδης.
Γεδεών Μιχαηλίδης 1	Π. Ν. Βονδιτσιάνος.
Θεόδωρος Μακρίδης δημοδι-	Ἀχιλλεὺς Ρῶσσοις.
δάσκαλος 5	Γ. Κ. Γεωργιάδης.
Ἰωσήφ Παπαδόπουλος.	Σοφοκλῆς Νικολαΐδης.
Γ. Μαυροματῆς.	Ἀλέξανδρος Χριστοδουλίδης.
Ἀριστείδης Μιχαηλίδου.	Ι. Ἀπεγίτου.
Γ. Σαββίδης.	Ἡλίας Βαλσαμάκης.
Κυριακὸς Χ. Νικολαΐδης.	Κωνσταντῖνος Δοῖζου.
Χριστόδουλος Νικολαΐδης.	Ἰάκωβος Τζαπούρας.
Κωνσταντῖνος Ἰωαννίδης.	Ν. Α. Γεωργιάδης.
Ματθαῖος Δημητρίου.	Γεώργιος Βασιλειάδης.
Παράσχος Γαβριηλίδης.	Ἰωαννίκιος Πρωτοσύγκελλος ἁγ.
Σάββας Γ. Ἀργυρίδης.	Λαζάρου.
Μιχαὴλ Ἰωαννίδης.	Γρηγόριος Ι. ἐφημέρ. ἁγ. Λαζάρου.
Κ. Χαραλάμ. Χ. Δημητρίου.	Χρῦσανθος ἱεροδ. Χρυσοπολιτίς.
Δοῖζος Ἀντωνιάδου 2	Λεμησός.
Ἀνδρέας Ἰω. Μαρκίδης 1	Σωκράτης Φραγκοῦδης 1
Κωνσταντῖνος Μιχαηλίδης.	Γ. Λουκάς 2
Ἰάκωβος Γ. Κατζαρίδης.	Γ. Μαλικίδης.
Ἑλένη Σ. Μαρκίδου.	Τὸ Ἀναγνωστήριον ἢ «Ἰσότης».
Ζωηρὼ Σ. Μαρκίδου.	Σοφοκλῆς Παυλίδης.
Δημήτριος Θ. Γεωργιάδης.	Α. Κ. Παλαιολόγος.
Κλεάνθης Θ. Γεωργιάδης.	Ἀχιλλεὺς Ν. Πάφιος δημοδι-
Λάρναξ.	δάσκαλος Βάσας.
Ὁ πανιερώτατος ἅγιος Κιτίου	Ι. Π. Π. Βονιτσιάνος.
κ. Κυπριανὸς 25	Ἰω. Πηλαβάκης.
Χρῦσανθος Ἰωαννίδης 2	Θεόδ. Βέρας.
Α. Π. Π. Βονιτιζιάνος 1	Παῦλος Χριστοδουλίδης.
Ζήνων Δ. Πιερίδης 2	Στέφανος Δ. Λανίτης.
Κ. Α. Λυμπόουσης.	Γεώργιος Π. Δοῖζου.
Διόφαντος Θεμιστοκλῆς.	Στυλιανὸς Παυλίδης.
Θεόδωρος Α. Ζιμπουλάκης.	Δημήτριος Χ. Παύλου.

<i>Ἅγιος Παντελεήμων</i> <i>Μύρτου κλπ.</i>	Ἀρχιμ. Μακάριος.
Ὁ Πανιερώτ. ἅγιος Κυρηναίος	Ἀρχιμ. Ἐπιφάνιος.
Κύριος Μελέτιος. 20	Σκευοφύλαξ Σαμουήλ.
Ἀγάπιος ἱεροδιάκονος.	Διονύσιος Ψάλτης.
Κύριλλος ἱεροδ.	Ἀθανάσιος Ἐφορος.
Μακάριος ἱεροδ.	Ἰερώνυμος Χριστοφορίδης.
Χαρίτων ἱερομόναχος.	Ἰωσήφ ἐφημέριος.
Λαυρέντιος ἱερομόναχος.	Γεράσιμος ἐφημέριος.
Ἰάκωβος Ι. Μυριανθεύς.	Πολύκαρπος ἱεροδιάκ.
Μελέτιος ἱεροδιάκονος	Χρυστόφορος ἱεροδιάκ.
Ἀγαθάγγελος Πρωτοσύγκελλος.	Θεοφιλος ἱεροδιάκ.
Σωφρόνιος ἱερομόναχος.	Σαμουήλ ἱεροδιάκ.
Ὁ οἶκον. Καθάρων Θεοφύλακτος.	Γαβριήλ Παρεκκλησιάρχης.
Θεοφύλακτος ἱερομ. Καθάρων.	Χριστόδουλος Π. Ἰγνατίου.
Γρηγόριος ἱερομ. ἁγ. Παντελεήμ.	<i>Μορὴ Χρυσοστόμου.</i>
Θεοφύλακτος ἱερομ. Ἀχειροποιήτ.	Ὁ Πανος. Ἀρχιμανδ. τοῦ Π.
Ἰωάννης Γεωργιάδης ἐξ Ἀριδιοῦ.	Τάφου Κ. Νάρκισσος 15
Νικόλαος Δοϊζίδης.	Σαμουήλ Πρωτοσύγκελλος
Χ. Σάββας Νικολαΐδης Δελλα- παΐσι.	ἄγιοταφίτης 5
Π. Χαράλαμπος οἶκον. ἁγ. Ἐπι- κτήτου.	<i>Μορὴ Μαχαιρᾶ.</i>
Φραντζέσκος Ἰω. ἀπὸ ἁγ. Ἐπί- κτητον.	Ὁ Πανος. Ἠγούμενος Κ. Χρι- στοφόρος 1
Χαραλάμπης Μιχαηλίδης Θέρμια.	Ἀρχιμ. Σπυρίδων.
Χ. Σάββας Χριστοδουλίδης Δελ- λαπαΐσι.	Ὁ Σκευοφύλαξ Γρηγόριος
Γρηγόριος Δημητριάδης Κερήνεια.	Δοσίθεος πνευματικός.
Χρυσανθος Α. Ποέρος.	Ὁ ἱερολ. Ἰγνάτιος Νικολαΐδης.
Δ. Α. Μιχαηλίδης Λέσβιος (Κερήν.)	Ἀβέρκιος ἱερομόναχος.
Παναγιώτης Κόχκινος. »	Ἀνθέμιος »
Χ. Χαράλαμπος Χ. Μόρφου.	Φιλόθεος »
Πρωτοπαπᾶ Γεώργιος Παυλίδης.	Ἀθανάσιος »
<i>Μορὴ Κύρκου.</i>	Μελέτιος »
Ὁ Πανος. Ἠγούμενος Κ. Σω- φρόνιος. 10	Γεράσιμος »
Ἀρχιμ. Πανάρετος.	Κυπριανός »
Ἀρχιμ. Ἰωαννίκιος.	Γεδεών »
Ἀρχιμ. Ἀγαθάγγελος.	Μακάριος »
	Ἀγάπιος »
	Καλλίνικος ἱεροδιάκονος.
	Ἰεζεκιήλ »
	Αἰζάρος Νικολαΐδης.
	Κωνσταντῖνος Χ. Ἰακώβου.

Ἀνδρέας Χ. Γεωργίου.

Ἀχιλλεύς Παπαδόπουλος

*Οἱ ἐκ τῶν περὶ τὴν Μορὴν
χωρίων.*

Ὁ οἰκονόμος Φαρμακᾶ Π. Κων-
σταντ.

Παπᾶ Μιχαὴλ ἐκ Λαζανιά.

Π. Χαράλαμπος ἐκ Φικάρδου.

Παπᾶ Κυριακὸς ἐκ Γούρη.

Παπᾶ Ἰωάννης » »

Παπᾶ Μιχαὴλ ἐξ Ὀδοῦ.

Παπᾶ Ἀνδρέας ἐξ Ἀναλιόντος.

Χ. Ἰάκωβος Φιλάνι.

Κυπριανὸς Παπᾶ ἐκ Πολιτικοῦ.
Βαρώσια.

Δ. Μυτίδης.

Σ. Μ. Ἐμφιετζίης.

Γ. Λαπιέρ.

Ν. Γ. Παπαδόπουλος.

Κωνστ. Ζυμπουλάκης.

Λουκᾶς Γεωργίου.

Ε. Λοῖζου.

Α. Παῖσιου δημοδιδάσκαλος.

Κ. Χ. Μιννίδης.

Γεώργιος Χ. Δημητρίου.

Παπᾶ Βασίλειος Δερίνια.

Α. Χ. Κωνσταντινίδης.

Κ. Κ. Μαίμαρίδης.

Χ. Πέτρος Παπᾶ Γεωργίου.

Περικλῆς Πατίστας.

Παπᾶ Γεώργιος οἰκονόμος Παρα-
λιμνίου.

Παπᾶ Κωνστ. Παραλιμνίου.

Π. Νικόλαος Δερίνιας.

Ἀναστάσιος Πρωτοπ. Παραλιμν.

Παπᾶ Γεώργιος πρωτοπ. ἐκ τοῦ
αὐτοῦ χωρίου.

Λάπιθος.

Ἐκκλησία ἁγία Παρασκευῆ

Ἀνδρέας Σιγκιδής

Χαρίτων Κυριακίδης.

Χαράλαμπος Δ. Διακούδης.

Χριστοφῆς Θεοφανίδης.

Κυριαλλῆς Μιχαηλίδης.

Χριστόδουλος Παρασκευᾶ.

Δημήτριος Ρωτζίδης.

Δημήτριος Χ. Πέτρου.

Παπᾶ Κυριακὸς Παπᾶ Σάββα.

Γεώργιος Μ. Ποντικίδης.

Χρῦσανθος ἱερομόναχος ἁγ. Πα-
ρασκευῆς.

Νικόλαος Σολομονίδης.

Γεώργιος Δημητριάδης.

Ἰωάννης Παπᾶ Χριστοδούλου.

Παναγιώτης Μιχαήλ.

Ἰρακλῆς Πετρίδης.

Ἰωάννης Χ. Παύλου.

Χ. Φραγκίσκος Χ. Πιερχῆ.

Νικόλαος Χ. Ἀντωνίου.

Ἀνδρέας Κουμίδης.

Βασίλειος Γεωργίου.

Γαβριήλ Φυλακτοῦ.

Κύριλλος ἱερομόναχος Ἀποστό-
λου Λουκᾶ.

Κωνσταντῖνος Παπᾶ Χριστοδούλ.

Προκόπιος Κυρίλλου.

Χριστοφῆς Χ. Χριστοδούλου.

Χ. Χαρίτων Χριστοδούλου.

Χριστόφορος Νικολάου.

Παπᾶ Κυπριανὸς ἐφημέριος ἁγίου
Θεοδώρου.

Χρῆστος Χ. Ἀβραάμ.

Χ. Δημήτριος Σαββίδης.

Παπᾶ Κυριακὸς Χ. Λοῖζου.

Χ. Μιχαήλ Χ. Χριστοφῆ.

Ἦ ἐκκλησί. ἅγιος Θεόδωρος.

Εὐγράφος Α. Εὐστρατίου.

Λευκόνικον.

Γ. Εὐστρατίου δημοδιδάσκ. 1

Π. Κισσονέργης.

Παπᾶ Χαράλαμπος Οἰκονόμου.	᾽Αθανάσιος Χ. Νικολάου.
Παπᾶ Μιχαὴλ Παπᾶ Γεωργίου.	Παῦλος Γεωργιάδης ᾽Αργάκι.
Παπᾶ Χριστόδουλος Δημητρίου.	Χριστόδουλος Παπᾶ Ἰω. »
Σοφοκλῆς Γεωργίου.	Χαράλαμπ. Χριστοδούλου »
᾽Αντώνιος Γεωργίου.	Ἰωάννης Χαράλαμπου. »
Πέτρος Δημητρίου.	Νεόφυτος Γαβριηλίδης.
Γεώργιος Κυριακοῦ.	Νικόλαος Χριστοδούλου.
Χ. Σωφρόνιος Ἰωάννου.	᾽Αθιαλτου.
Μιχαὴλ Χ. Τουμάζου.	Χ. Παπᾶ Ἰω. Πρωτοπαπᾶ 1
Συμεὼν Διάκου.	Γεδεὼν ἱερομόναχ. Μαχαίρᾶ.
Μιχαὴλ Πρωτοπαπᾶ.	Παπᾶ ᾽Αλέξιος Γεωργίου.
Παναγιώτης Παρασκευᾶ.	Βασίλειος Σαββίδης.
Χ. Χαράλαμπος Οἰκονόμου.	Φίλιππος Τουμάζου.
Χ. Συμ. Πρωτοπαπᾶ.	Ν. Χ. Χριστοφῆ.
Παπᾶ Κυριακός.	Ἰωάννης Μιχαήλ.
Παπᾶ Γεώργιος.	Ἰάκωβος ἱεροδίακονος.
Παπᾶ Νικόλαος.	Γεώργιος Βασίλειου.
Χ. Παπᾶ Μιχαὴλ Νικολάου.	Χ. Κ. Γ. Σαχάλλης.
Γεώργιος Χ. Νικολάου.	Κωνσταντῖνος Φλουρεντζῆ.
Χ. Χ. Μάρκου.	Θεοχάρης Χ. Ζαχαρία.
Χ. Γ. Κραμβῆς ἀπὸ ᾽Ακανθοῦ.	Χ. Μιχαὴλ Δ. ᾽Αθανασιάδης.
Ἰωάννης Ψύλλος.	Χ. Παπᾶ ᾽Αναστάσιος Πρωτο- παπᾶς.
Κ. Λουκαΐδης.	Νικολάκης Γιακουμῆ.
Α. Παρασκευᾶ.	Γιάγκος Μ. Ξενίδης.
Κ. ᾽Αποστόλου.	Βραχίμης Δ. Ροκόπος.
<i>Μύρφου.</i>	Χ. Γιάγκος Κ. Νικολαΐδης ἐκ Λευκωσίας.
Χριστόφορος ἱερομόναχος 1	Χ. ᾽Ανδρέας Ταλιαδόρος.
Δαμασκηνός ἱερομ. Οἰκονομίδης.	<i>Κυθραΐα.</i>
᾽Εκτωρ Α. Ἱερίδης διδάσκαλος.	Μ. ᾽Ορφανός 1
Χριστοφῆς Ἰακωβίδης.	Χριστόδουλος Ν. Οἰκονομίδης.
᾽Εκτωρ Γεωργιάδης.	Περικλῆς Ζαχαρία.
Ἰωάννης Κυριακίδης.	Ἰωάννης Φιλίππου.
Χρῆστος Κταριδης.	Νικολάκης Χ. ᾽Αντωνίου.
Δημήτριος Χ. Γεωργίου.	Ἰωάννης Γεωργίου.
Νικόλαος Χ. Χριστοφῆ.	Παπᾶ Ἰωάννης Μάρκου.
Χριστοφῆς Οἰκονομίδης.	Ππ. Χριστόδουλος Ππ. Πύλου.
Χρῆστος Χ. Χριστοδούλου.	Παπᾶ Ζαχαρίας Ἰωάννου.
᾽Αντώνιος Σολωμωνίδης.	Ππ. Γεώργιος Ππ. Γεωργίου.
Νικόλαος Α. Σιδηρουργοῦ.	
Ἰωάννης Χ. Στυλιανοῦ.	

Παπᾶ Ἰάκωβος Πέτρου.
Ππ. Κωνσταντ. Ππ. Πέτρου.
Κωνσταντίνος Ἡλιάδης.
Πιερῆς Μάρκου.
Χ. Ἰωάννης Χ. Σάββα.
Θεμιστοκλῆς Χ. Ἰωάννου.
Χ. Κωνσταντίνος Ἀτταλίδης.
Ἀντώνιος Μιχαηλίδης.
Χ. Σάββας Χ. Ἀντωνίου.
Γιασιμῆς Χ. Ἀντωνίου.
Χ. Χρῆστος Χ. Λοῖζῃ.

Νέον Χωρίον.

Παπᾶ Χαράλαμπος 1
Παπᾶ Χριστόδουλος Ντζορζῆ.
Χ. Κυριακὸς Παπᾶ Λουκᾶ.

Βόγη

Ππ. Χριστόδουλος Βασιλείου 1
Χ. Νικόλαος Χ. Πέτρου.

Ἐξω Μετόχι.

Παπᾶ Ἰωάννης Χ. Παυλῆ 1
Παπᾶ Γεώργιος Παπᾶ Ἰωάννου.
Κυπριανὸς Παυλῆ.

Παλαιακυθρον.

Παπᾶ Βαρνάβας Χ. Ἀναστας.
Τύμβος.

Παπᾶ Φίλιππος 1
Παπᾶ Νικόλαος.
Μιχαὴλ Παπᾶ Νικολάου.

Ἰθάμιον.

Χρῦσανθος Οἰκονόμου 1
Παπᾶ Νικόλαος.
Παπᾶ Λοῖζος.
Παπᾶ Χριστόδουλος.

Ὁλόμπια.

Παπᾶ Γεώργιος Πρωτοπαπᾶς 1
Παπᾶ Λοῖζος.
Παπᾶ Ἰωάννης.
Παπᾶ Γεώργιος.
Παπᾶ Κυριακός.
Δ. Σ. Κραμβῆς.

Ἀνδρέας Παπαδόπουλος.
Σπῦρος Κωνσταντίνου.
Πετρῆς Χ. Κώστα.
Κυριακὸς Παπᾶ Μιχαήλ.
Κωνσταντίνος Μιχαηλίδης.
Γεώργιος Λοῖζου.

Λυθροδόγτας.

Παπᾶ Χριστόδουλος Γεωργίου 1
Συμεὼν Ἀβραάμ.
Παπᾶ Θεόδουλος Παπᾶ Πέτρου.
Παῦλος ἱεροδιάκ. Πρωτοπαπᾶ.
Ἰάκωβος Γεωργίου.
Μιχαὴλ Γ. Καλλονᾶς.

Καραβάς.

Ἀθανάσιος Χριστοδουλίδης.
Παπᾶ Πέτρος Χριστοφίδης.
Ἀνθιμος ἱερομ. Ἀχειροποιήτου.
Π. ἱεροδιάκονος Κυρηνείας.
Πορφύριος Οἰκονομίδης.
Γεώργιος Ἰωαννίδης.
Λάμπρος Βασιλειάδης.
Μ. Συκίδης.

Ἰωάννης Μιχαηλίδης.
Χαράλαμπος Χριστοδουλίδης.
Ἰω. Δημητριάδης.
Νεόφυτος Μαστριδῆς.
Διονύσιος Παπαδόπουλος.
Ἀλέξανδρος Χ. Ἀβραάμ.
Ἀγαθοκλῆς Λοῖζου.

Ἰάκωβος Φιερός.
Χριστόδουλος Σταυρινοῦ.
Ἰω. Γεωργιάδης.
Ι. Π. Μιχαηλίδης Μυριανθεύς.
Εὐρύχους.

Παπᾶ Ἰωάννης Οἰκονόμος.
Παπᾶ Μιχαὴλ Σακελλάριος.
Σοφοκλῆς Παυλίδης.
Χ. Γεωργιάδης.
Ἰωάννης Μ. Γιαννετιδῆς.
Μ. Ἰωαννίδης 2

Κοράκου.
 Παπᾶ Λαΐζος Οἰκονόμος.
Λιουῖ.
 Ι. Χ. Θεοχαρίδης.
 Λαμπριανὸς Φυλακτῆ.
Νεμβριά.
 Παπᾶ Νικόλαος Πρωτοπαπᾶς.
 Χ. Παντελῆς Χ. Ἰωάννου.
Ριζοκάρπασοι.
 Νικόλαος Πρωτοπαπᾶ 1
 Πληστῆς Νικολάου.
 Πέτρος Χ. Ἰωάννου.
 Ἀναστάσιος Δημητρίου.
 Χ. Ἰωάννης Ζαχαρίου.
 Χ. Οἰκονόμος ἁγίου Ἀνδρέου.
 Μ. Μ. Καρύδης.
 Ι. Μ. Σιναιίτης Θηραῖος 2
 Ζαχαρίας Παπᾶ Θεοδώρου.
 Ζ. Ν. Κλωναρίδης.
 Βασίλειος Δημητρίου.
 Χριστόδουλος Ἰωάννου.
 Παπᾶ Νικόλαος Χ. Ἰωάννου.
 Νικόλαος Παπᾶ Ζαχαρίου.
 Ζαχαρίας Ν. Κουντουροῦς.
Γυσριά.
 Πρωτοπαπᾶς Χ. Χριστοφῆ.
Λιοράμισοι.
 Χ. Γρηγόριος Θεοδοσίου.
Κώμα Αἰγιαλοῦ.
 Παπᾶ Ἀντώνιος Παπᾶ.
Αἰγιαλοῦσα.
 Πρωτόπαπας Ζαχαρίου.
 Π. Δημήτριος Ν. Μεγάλος.
 Π. Ἰωάννης Π. Νικολάου.
 Π. Μιχαήλ Χ. Περίβολαρη.

Π. Νικόλας Π. Ζαχαρίου.
 Π. Πέτρος Χ. Π. Χριστοδούλ.
 Π. Κυριάκος Χ. Ἰωάννου.
 Παπᾶ Νικόλας Χ. Λεοντῆ.
 Φίλιππος Χ. Π. Χριστοδούλου.
 Π. Μιχαήλ Χριστοφῆ.
 Μ. ἱεροδιάκονος Ἀντων.
 Παπᾶ Ἰωάννης Λύχνου.
Ἄγιος Θεόδωρος.
 Νικόλαος Παπᾶ.

ΟΙ ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΙ.

Φίλιππος Α. Καρσερᾶς.
 Γεώργιος Π. Γεωργιάδης.
 Χαράλαμπος Α. Καρσερᾶς.
 Χρ. Παπαντωνόπουλος.
 Κ. Σ. Κραμβῆς.
 Συμεὼν Σαββίδης.
 Κυριάκος Φιλιππίδης.
 Χαράλαμπος Θεοδοτῆς.
 Νικόλαος Κ. Μίτζιγκας.
 Μιχαλάκης Φιλιππίδης.
 Κωνσταντῖνος Μιχαηλίδης.
 Ἰωάννης Παπᾶ Ἀντωνίου.
 Χρῆστος Ἰω. Βριωνίδης.
 Χρ. Φ. Λανίτης.
 Νικόλαος Φ. Λανίτης.
 Χρῆστος Βασιλείου.
 Ἀντώνιος Παπᾶ Χριστοδούλου.
 Θεόδωρος καὶ Γεώργιος.
 Γεώργιος Δ. Μαγκανίδης.
 Νεόφυτος Κωνσταντινίδης.
 Σταῦρος Χριστοδούλου.
 Σοφοκλῆς Α. Λύτρας.
 Χ. Χρῆστος Δ. Παπαδόπουλος.

ΟΙ ΕΝ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ.

Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Ἱερόθεος	10
Ὁ » πρῶν » » κ. Προκόπιος	5
Ὁ Πανιερώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Λύδης κ. Νεόφυτος . . .	1
Ὁ » » Σεβαστείας κ. Νικηφόρος.	1
Ὁ » » Θωζωρίτου Ὁρους κ. Γρηγόριος	4
Ὁ Ὑψηλοπανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης τῆς ἐν Ἱε- ρουσαλὴμ Ρωσικῆς ἐκκλησίας κ. Ἀντωνίνος	10
Ὁ Σεβασμ. γέρον σκευοφύλαξ τοῦ Παναγίου Τάφου κ. Σεραφεῖμ	5
Ὁ Σεβασμ. γέρον ταμίης τοῦ κοινοῦ τοῦ Π. Τάφου Ἀρ- χιμανδρίτης κ. Ἀνθιμος	5
Ὁ Σεβασμ. γέρον Δραγομάνος τοῦ κοινοῦ τοῦ Π. Τάφου Ἀρχιμανδρίτης κ. Νικόδημος	5
Ὁ Σεβασμ. γέρον Ἀρχιγγραμματεὺς τοῦ κοινοῦ τοῦ Π. Τάφου Ἀρχιμανδρίτης κ. Γεράσιμος	5
Ὁ Σεβασμ. γέρον Καμαράσης τοῦ κοινοῦ τοῦ Π. Τάφου κ. Πολύκαρπος	3
Ὁ Πανοσιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Δαμιανὸς	1
Ὁ » » κ. Προκόπιος	1
Ὁ » » κ. Μόδεστος	2
Ὁ » » κ. Παρθένιος	3
Ὁ » » κ. Καισάριος	2
Ὁ » » κ. Δανιήλ	2
Ὁ » » κ. Ἀβράμιος Μελιδόνης	1
Ὁ Πανοσιολογ. » κ. Κύριλλος	2
Ὁ Πανοσιώτ. » κ. Σπυρίδων	3
Ὁ » » κ. Ἀβδακὺμ	1
Ὁ » Πρωτοσύγκελλος κ. Δανιήλ	2
Ὁ » Προηγούμενος κ. Εὐγένιος Σπάρταλης . . .	1
Ὁ » ἡγούμενος τοῦ Προδρόμου κ. Εὐγένιος . .	1
Ὁ » ἱερομ. κ. Ἐπιφάνιος Τυπικάρης τοῦ Πατρ.	1
Ὁ » ἡγούμε. τοῦ ἁγ. Δημητρίου κ. Δαμασκηνός	1
Ὁ » » τοῦ ἁγίου Νικολάου κ. Κύριλλος	1

Ὁ ἱερολογ. ἱεροδιάκ. κ. Βαρθολομαῖος	1
Ὁ » » κ. Ἀρσένιος Ἀγγελίδης	1
Ὁ » » κ. Γαβριήλ	1
Ὁ » » κ. Μελέτιος ἐλληνοδιδάσκαλος	1
Ὁ » » κ. Πολύδωρος ὑπογραμματεὺς	1
Ὁ » » κ. Ἰωαννίκιος	1
Ὁ » » κ. Πολύκαρπος	1
Ὁ » » κ. Παῖσιος κηροποιὸς	1
Ὁ » » κ. Φώτιος ὑπογραμματεὺς	1
Ὁ » » κ. Βενιαμὶν	1
Ὁ » » κ. Μακάριος Ρύσιος	1
Ὁ ἐλλόγιμος κ. Ἀθανάσιος Δημητριάδης ὑπογραμματεὺς	1
Ὁ ὁσιώτατος μοναχὸς κ. Μελέτιος Ἀριστόβουλος	10
Ὁ » » κ. Καيسάριος Τζαπῆς	1
Ὁ » » κ. Δαμιανὸς κανδηλάπτης τοῦ ἱεροῦ Κουβουκλίου	1
Ὁ ὁσιώτ. μοναχὸς κ. Μάξιμος πορτάρης τοῦ Πατριαρχείου <i>Θεολογικὴ Σχολή.</i>	1
Ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. καὶ Σχολάρχης κ. Ἐπιφάνιος	2
Λέανδρος Ἀρβανιτάκης καθηγητῆς	1
Περικλῆς Γρηγοριάδης καθηγητῆς	1
Πολύκαρπος ἱεροδιάκονος καθηγητῆς	1
Πανηγιώτης Ζαχαροῦρ διδάσκαλος τῆς Ἀραβικῆς	1
<i>Μαθηταί.</i>	
Διονύσιος Καστρινογιαννάκης ἱεροδιάκονος Κρής	1
Ἀριστοτέλης Καζακίδης Σάμιος	1
Λεωνίδας Μάρκου Κύπριος	1
Δημήτριος Γεωργίου	1
Θεόδωρος Ἰωάννου Κύπριος	1
Νικοκλῆς Μ. Καλλονᾶς Κύπριος	1
Πέτρος Π. Βίμπρος Σπετζιώτης	1

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

	σελίδες
Πρόλογος	ε'.
ΑΙΩΝ Δ'.—Προοίμιον.—Περὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἐν Κύπρῳ, καὶ περὶ τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα	1
ΑΙΩΝ Β'.—Διωγμὸς τῶν χριστιανῶν καὶ σφαγὴ αὐτῶν ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων	6
ΑΙΩΝ Δ'.—Ἡ ἀγία Ἑλένη ἐν Κύπρῳ. — Καταστροφὴ καὶ ἀνέγερσις τῆς Σαλαμῖνος.—Αἱ αἱρέσεις ἐν Κύπρῳ καὶ ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος	8
ΑΙΩΝ Ε'.—Ἀπόπειραι τῶν πατριαρχῶν τῆς Ἀντιοχείας πρὸς καθυπόταξιν τῆς ἐκκλησίας τῆς Κύπρου καὶ κατο- χώσεις τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς ὑπὸ τῆς Γ' οἰκουμενικῆς συνόδου	13
Πρακτικὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ Γ' οἰκουμενικῆς συνόδου ..	17
ΑΙΩΝ Ζ'.—Ἐπιδρομαὶ τῶν Ἀράβων εἰς Κύπρον.—Κατα- στροφὴ τῆς Κωνσταντίας καὶ λεηλασίαι τῆς Πάρου.— Μετοικήσεις Κυπρίων εἰς Ἑλλάσποντον	29
ΑΙΩΝ Η'.—ΙΒ'.—Οἱ Κύπριοι κατὰ τῶν εἰκονομάχων.— Καθαίρεισις τοῦ ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος.—Μοναστήρια ὀρθοδόξων ἐν Κύπρῳ	37
Καθίδρουσις μοναστηρίων ἐν Κύπρῳ	38
ΑΙΩΝ ΙΓ'.—Ἡ Κύπρος ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Λουσι- νιανῶν.—Ἐγκατάστασις Λατίνων καὶ ἄλλων ἐθνα- ρίων ἐν Κύπρῳ. — Θρησκευτικὴ πίεσις τῶν ὀρθοδόξων καὶ ὑποδούλωσις τοῦ κλήρου ἡμῶν εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν ἐκκλησίαν	42
ΑΙΩΝ ΙΔ'.—Ἐξακολούθησις τῆς θρησκευτικῆς πίεσεως τῶν ὀρθοδόξων (πραξικοπὴμα παπικοῦ λεγάτου)....	59

σελίδες

ΑΙΩΝ ΙΕ'.—Ἀπόπειρα ἐνώσεως τῆς ἐκκλησίας τῆς Κύ- πρου μετὰ τοῦ πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως.— Ἡ βασιλὶς Ἑλένη ἀποδίδωσι τῷ ὀρθοδόξῳ κλήρῳ τὰ ἀρχαῖα αὐτοῦ προνόμια	61
ΑΙΩΝ ΙΣ'.—Ἀλωσις τῆς Κύπρου ὑπὸ τῶν Ὁθωμανῶν. —Νέα τάξεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τῆς νή- σου.—Ἀνωμαλίαι τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ παρέμβασις ἐν αὐτοῖς τῶν πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας καὶ Κωνσταν- τινουπόλεως	66
ΑΙΩΝ ΙΖ'.—Διένεξις μεταξὺ ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀρχιερέων περὶ δικαιοδοσίας.—Ἡ Μεγάλη ἐκ- κλησία δέικνυσιν αὐτοῖς τὰ ἐκάστω προσόντα δικαιο- ματα καὶ καθήκοντα.—Σύνοδος τῶν Κυπρίων ἐπισκό- πων κατὰ Καλθινιστῶν.—Ἰλαρίων ὁ Κιγάλας	86
ΑΙΩΝ ΙΗ'.—Οἱ ἀρχιεπίσκοποι Σίλβεστρος καὶ Φιλό- θεος.—Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Παῖσιος.—Τραγικαὶ σκηναὶ ἐν τῷ διοικητηρίῳ τῆς Λευκωσίας.—Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Χρῦσανθος καὶ ὁ διοικητὴς Χατζῆ Μπακῆ-ἀγᾶς	100
ΑΙΩΝ ΙΘ'.—Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανός.—Τραγικαὶ σκηναὶ (μαρτυρικὸν τέλος τῶν ἀρχιερέων καὶ ἄλλων χριστιανῶν) κατὰ τὸ 1821.—Οἱ μετὰ ταῦτα ἀρχιε- πίσκοποι μέχρι τοῦ νῦν	114
Αὐτοκρατορικὸν Βεράτιον, ἐκδοθὲν τῷ νῦν μακαριωτά- τῳ ἀρχιεπισκόπῳ Σωφρονίῳ μετὰ τὴν ἀνάρρησιν αὐτοῦ τῷ 1865	136
Κατάλογος τῶν ἀρχιεπισκόπων Κύπρου ὅσων τὰ ὀνό- ματα μνημονεύονται ἐν διαφόροις συγγράμμασι καὶ ἐν τοῖς κώδιξι τῆς ἀρχιεπισκοπῆς	144
Κατάλογος τῶν κυρίων συνδρομητῶν	146

ΤΥΠΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΙΣ

Ὡς Εὐρίηται τῆς καὶ τῶ Νήσου Κύπρου, Σεβασμίας
καὶ Βασιλικῆς Μοῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου,

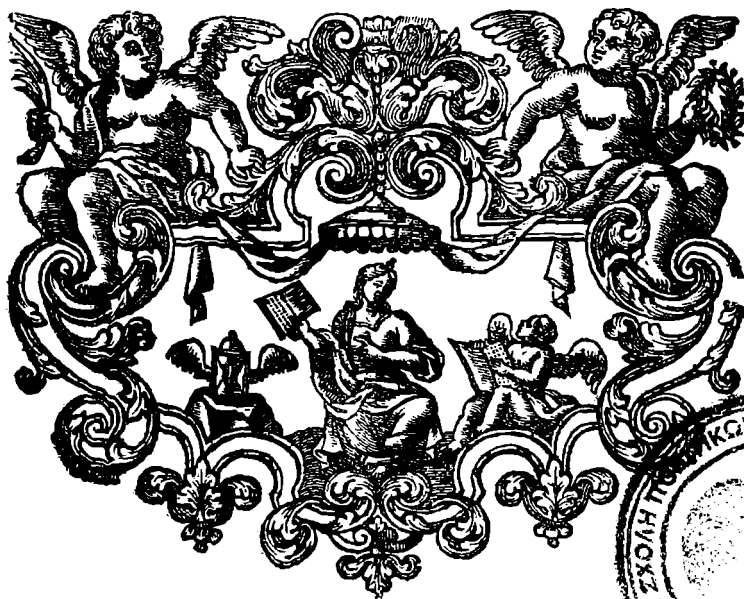
ΜΑΧΑΙΡΑΔΟΣ

Ἐπιλεγομένης, Νῶν Πρώτον Τύποις Ἐκδοθεῖσα πρὸς
ῥέλειαν τῇ ἐν τυγχανόντων.

Δαπαρὴ μὲν καὶ Ἐξόδω τῇ τῆς Γεράς αὐτῆς
Μοῆς Οἰκοδόμῃ κυρ Παρθενίᾳ

Ἐπιμελεία δὲ τοῦ ἐν Γεροδιδασκαλῶν
Κυρίου Εἴφραϊμ.

Ἐπιστολὰ δὲ Κυρίου Σεραφεὶμ Πισιδεῖς τῇ Πρωτογενεῖ
Γεράς, καὶ Βασιλικῆς Μοῆς τῇ Κύκλῳ.

ΕΝΕΤΙΗ, ΣΙΝ, αψις.

Παρά Αἰντομῶ τῷ Βόρτολι. 1756.

CON LICENZA DE' SUPERIORI, E PRIVILEGIO.

ΤΟΙΣ ΕΝΤΥΓΧΑΝΟΥΣΙ ΠΑΣΙ ΤΟ ΧΑΙΡΕΙΝ.

Επειδὴ Θεῶν ἐλέει, τῆς Μονῆς ἡμῶν συστάσης, εὐρηται καὶ ἡ Τυπικὴ Διάταξις τῶ κητόρος ταύτης ὅστις Νεῖλε, καίτοι διεφθαρμένη ἐκ τῆς ἀμελείας καὶ πολυχροϊότητος, ἐφρόντισα, ἵνα ἔλθῃ εἰς φῶς, ὅτε τῶ Ἱεροδιδασκάλῳ Κυρίῳ Εὐφραίμ· ὃν καὶ παρακάλεσα πολλάκις, νὰ διορθώσῃ τὰ ἐλλείποντα καὶ διεφθαρμένα αὐτῆς. καὶ χάριτι τῆς Παρθενομήτορος, ἡ παρεῖδε τὴν δέησιν καμῶν. ἀλλὰ ζήλω Θεῶν κινούμενος, τὰ μὲν ἐλλείποντα μεταξὺ βίβλου καὶ τέτταρα φύλλα, ἀφῆκε παντελῶς, ὅτε νὰ φαίνεται τὸ γνήσιον τοῦ συγγραφέως, τὰ δὲ διεφθαρμένα, ὡς οἶδον αὐτὸς διορθώσασθαι, ὡν τῇ ἀληθείᾳ καὶ φαινομένῳ, ἔργῳ καὶ λόγῳ διδάσκαλος, ὡς καὶ πᾶσι δῆλον. γνωστὸς ὅν ἅπασιν ὁ ἀνὴρ. Ὅθεν δὲ ἔλαθε τὸ παρὸν ἐγνωμένως Πατέρες καὶ Ἀδελφοί μου, καὶ πάντες οἱ Μοναχοί. μάλιστα δὲ οἱ ἐν κοινοβίοις ὁρατοίβοντες. καὶ ἀνάγνωτε προθύμως καὶ ἐπιμελῶς, καὶ θέλετε λάβει ὠφέλειαν μεγάλαν, ἐὰν προσέχετε. ὅτε, ἀνίσως δὲν παραβλέπεσι τινὲς, νὰ ἀναγινώσκουσι, παραμύθια καὶ ἄλλα παρόμοια συγγραμματα, πόσῳ μάλλον ἐσμὲν χρεῶσαι ἡμεῖς νὰ ἀναγινώσκωμεν, ὅσα φυλαφελῇ Βιβλία, εἰς τὰ ὅποια βλέπομεν τὴν θαυμασίον ζώην, τῇ ἀληθινῶν Μοναχῶν. ἀγκαλὰ, ὅτε νὰ ἀκνώμεν ἡμεῖς, τοιαῦτα καὶ δὲν ἀγαπήμεν. πλὴν ἀνδέχεται μὲ τὴν συνεκτὴν ἀκρόασιν, νὰ διεγερθῶμεν ποτὲ καὶ πρὸς ἀρετὴν. καὶ ὅτε τὸ λοιπὸν ἅς μὴ ἀμελήμεν, καὶ ἡ ἀμαρτωλοὶ, ἀπὸ τῆς ἀνάγνωσιν τῶ Ἱερῶν Βιβλίων. Δέξαθε τοιγαροῦν ταύτῃ ἐγνωμένως τὴν Βίβλον, καὶ μάλιστα οἱ τῆς ἡμετέρας Μονῆς Ἀδελφοί, φυλάττοντες τὰ διορθώματα, κατὰ τὸ δωατὸν. καὶ δυχόμενοι καὶ ὑπὲρ ἐμῶν πρὸς Κύριον. παρ' ἐ καὶ εἴητε ἡγουμένους κατ' ἐκάτερον, ὡς ἐπὶ δόχομαι.

Ο Οἰκονόμος τῆς Ἱερᾶς καὶ Βασιλικῆς Μονῆς
Μαχαράδος ὁ Μοναχὸς Παρθένος.

ΜΗΡ

ΘΥ

Η ΕΝ

ΜΑΧΑΡΙΑ

ΓΑΜΒΙΚΟΙ ΣΤΙΧΟΙ

ΕΙΣ ΤΗΝ

ΥΠΕΡΑΓΓΙΑΝ ΘΕΟΤΟΚΟΝ,

ΤΟΥ ΜΑΧΑΙΡΑ.

ΜΗ^ντερ Θεῶ Δέσποινα οἴκτηρον σύμε,
 Η' ἐν Μαχαιρᾷ, ὡς Μάχαιρα δαιμόνων
 Τέμνεσθα κάρας, καὶ δόλως πολυπλόκας,
 Φαίνῃσι Πανταπασα, καὶ κόψον πάθῃ,
 Λύσοντε σερὰς τῶν ἐμῶν ἐγκλημάτων,
 Καὶ Ε'λέησον ἐν θανάτῳ ἡμέρα,
 Καὶ κείσεως φεῦ τῆς δικαίας Κυρίῃ.
 Ἐχεις γὰρ ἰχὺν ὡς Θεὸν τετοκυῖα,
 Τῶν Χριστιανῶν ἔσα ἡ Σωτῆρα,
 Η' ἁμαρτανόντων Θεῖα παρηγορεῖα,
 Ἐλπίστε, πρέσβις ἀκατάχυντος λίαν.

Οἰκφρόσσοι Παρθένε δούλος,
 Ε'φραῖμ ὁ Ἀμαρτωλός.

ΤΟΙΣ ΕΝ ΤΗ ΓΕΡΑ ΜΟΝΗ

ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ,

ΜΑΧΑΙΡΑΔΟΣ

Επιλεγόμενης, Οσιωπάτοις πατράσιν Γερομονάχοις
 καὶ Μοναχοῖς, καὶ πᾶσι τοῖς ἐντυγχάνουσι,
 τῶν ποδθεμένων ἐπίτῳξιν.

Νῦν καλὸν καὶ φιλοφιλὲς ἔργον ἐζητήσατε ἐν Χριστῷ μοι
 Ἀδελφοὶ περιπόθητοι, τῶν διόρθωσιν τῆς διωφθαρμέ-
 νης ἐντισι μέρεσι κητορικῆς τυπικῆς διατάξεως τῆς Μο-
 νῆς ὑμῶν, καὶ τῶν ἐκδοσιν ταύτης εἰς τύπον. τὸ ὁποῖον
 ἰδὼ χάριτι Θεῷ ἐγένετο κατὰ τὸν πόθον σας, ἀρχαλα
 καὶ ἔχει μερικὰς σοληκοισμὰς καὶ τέτταρα φύλλα ἐκλείπει, ἐπεὶ δὲ
 συμποσῶνται ὅτε ἐν χερσὶν, ἔχει τὰ ἀραιὰ τῶν γραφίματος, ἅστων καὶ
 ἀφείδισαν ἔγωγε καὶ τὸ γνήσιον φαίνεται τῶν Βιβλίων, καὶ ἵνα ἡ τὸ
 πλέον τῆς χάριτος εἰς τὸν συγγραφέα, εἴπερ τῆς ἐντελῆς μαθή-
 σιας. τὸτο δὲ αὐτὸ καὶ εἰς τὰ Πατερικὰ φαίνεται, ὅπως καὶ ἀληθέ-
 σατον ἀποδείχθῃ τὸ, ἀρχὴ Σοφίας φόβος Κυρίου. ἄξιον ὅμως θαυ-
 μασμὸν εἶναι, ὁ πόθος τῶν Ἀγίων Πατέρων καὶ ὁσίων ἀνδρῶν, τὸν
 ὁποῖον ἔδειχναν, εἰς τῶν ἀνάγνωσιν τῶν Ἱερῶν Βιβλίων, καὶ ἐρῶ-
 να τῶν Θεῶν γραφῶν, μὲ τοσαύτῳ ἀλογημένῳ ἀπλότῳ, καὶ ὁ-
 χι βαρβαρότῳ καὶ τῆς πωρινῆς φρονηματίας, καὶ τῶν ἀγνωστικῶν ἐ-
 πιγραφόντας, εἰς τὸ ὑποκειρικὸν παπεινὸν χῆμα μόνον, καὶ τῶν συλ-
 λογῶν τῶν χρημάτων ἐκζητίας, καὶ κατακρίνοντας καὶ τὸτο σπασδαίως,
 καὶ τὰς ἀναγνώσεις τὰς Ἐκκλησιαστικὰς. ἐναυτιέμενοι καὶ τῶν, εἰς
 τῶν ἀπόφασιν τῶν Κυρίων ὅπως εἶπε, νὰ δέισκωμεν τῶν ζωῶν μὲ τῶν
 ἐξέτασιν τῶν γραφῶν. ὡς, ἐρῶντες λέγων τὰς γραφὰς, ὅτι ἐν αὐταῖς
 οὐ, δέισσετε τῶν ζωῶν. καὶ ὁ Θεὸς Δαβὶδ Δύχνος τοῖς ποσίμῃς ὁ νό-

,, μος σου, καὶ φῶς τοῖς τεύβοις με. “ ἄλλ’ ἐκεῖνοι μὲν ὡς ἀληθῶς
 Θεοὶ ἄνδρες, ἐζήταν πὰ τῷ Θεῷ ἐν Ἱεροῖς Βίβλοις, οἱ νῦν δὲ ἡμεῖς
 γήϊνοι ὄντες, πὰ γήϊνα ἐρδυνώμεν. καὶ περὶ χρημάτων καὶ κτημάτων
 Λόγος πολὺς, περὶ προσδύχης δὲ καὶ ψυχικῆς ἀφελείας Λόγος ἐ-
 δείξ. πῶ ᾧ ἡ ἀληθινὴ ὑπακοὴ ἐνεργεῖται, ὡς καὶ ἡ παρῆσα Τυπι-
 κὴ δηλοῖ διάταξις; πῶ ἡ κατὰ Θεὸν ἀγάπη; πῶ ἔρως τῆς μοναδι-
 κῆς ζωῆς εἰς τὸ σωθῆναι; εἴπερ ἐν τῇ ὀγδοσάδι τῇ ἡδὴ βεχέσῃ, γί-
 νονται τινὲς Μοναχοὶ ἔξ τὸ ἀναπαυθῆναι; πῶ ἡ καθαρότης ἐκείνη;
 οἴμοι, οἴμοι, ὅτι πολλοῖς μῦθος ταῦτα δοκεῖ. ἔτις ἐματαιώθημεν,
 ἔτις τοῖς γήϊνοις προσηλωθήμεν. ἄλλ’ ἔλθωμεν εἰς αἰθρῶν ἡδὴ καὶ,
 σοχαζόμενοι ὅτι καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν ἄνθρωποι ὄντες, ἐκατόρθωσαν ταῖς
 τοιαύτας ἀρεταῖς, καὶ προσκαίρως λυπηθέντες αἰωνίως ἀγάλλονται.
 Οὔτε καὶ ὑμεῖς οἱ ἐν Μαχαιράδι Ἀδελφοί, πολιτεύετε ἐν πρῶτῳ
 Θεοῦ κατὰ τὴν ὑποτύπωσιν τῆς τῆς Μονῆς κήτορος Ἱεροῦ Νείλε, ἐν
 ἡμέραις τῆς Εὐσεβεῆς Βασιλείας δεισκομένου, Μανθῆλ τῆ Κομνηνοῦ
 μετὰ χίλια ἑκατὸν πενήκοντα ἔτη ἀπὸ Χρυσῆ καὶ ἐπέκεινα, ὡς δη-
 λοῖ καὶ ἡ Τυπικὴ διάταξις, Ἰδιοχείρως ἔσα βεβαιωμένη παρὰ τῆ
 αὐτῆς κήτορος Νείλε, καὶ ὑπὸ τῆ τότε Ἐπισκόπου Ταμασέων, ὡς ἐν
 βεμβραῖαις εἶδη ὄρηται ἡ αὐτὴ, εἰς τὴν ὁποῖαν δὲ φαίνεται τὸ αἰ-
 τιον τῆς ὀνομασίας τῆς ὄρης, εἴτε ἀπὸ τὸν ὀξυσιάσαντα πρῶτος τὸ
 ὄρος ἐκεῖνο Μαχαιρὰν καλέμενον καὶ αὐτὸν, ἐκαλέσθη ἔτις, εἴτε ἔξ
 τὸ ὅξυ τῆς κρύας καὶ ἔξ περαστικόν, εἴτε καὶ ἔξ τὸ ὀρεθῆναι ὡς λέ-
 γεται τὴν Θεομητορικῶν εἰκόνα ἐν ἀθηναίῳ τινὶ, ἔξ τὴν εἰκονομα-
 χεῖαν ἴσως, καὶ Μάχαιραν κεχωσμένου ἔμπροσθεν αὐτῆς, κατὰ καὶ
 νῦν Μάχαιραν ἔχειν οἱ ζητιανοὶ ἐδίξασιν, τὸ βέβαιον ἀγνοεῖται, ἀλη-
 θέτερον ὅμως δοκεῖ, Ἀρχαίαν εἶναι τὴν ὀνομασίαν, καὶ ἀπὸ τὸν πρῶ-
 τον Δεσπότην τῆς ὄρης, ἐπωνομάσθη καὶ ὁ τόπος Μαχαιρᾶς, ὡς οἴο-
 μαι. ἕκαστος δὲ περὶ πότε φρονεῖτω ὡς βούλεται. ἐν ὅμως ὑμεῖς σπε-
 δάζετε, μὲ τὴν Ὀρθόδοξον πίσιν, τὰ ἔχοντε καὶ ἔργα ἐπάξια τοιαύ-
 τῆς πίστεως, καὶ μάστιγα πάντων τῶν Θεῶν ἀγάπῃ καὶ ἀνυπόκριτον
 ταπεινώσιν, ἀλλάβειν εἰς τὰ Μυστήρια, καὶ φροντίδα δίνουσαν τῇ θα-
 νάτῃ. ἡ ἀνάγνωσις τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Βιβλίων, δίδει μεγάλῃ ὠ-
 φείλειαν εἰς ἡμᾶς αὐτὸν προσέχοντες, καὶ μάστιγα τῶν Ἐφραίμ καὶ Ἰωάννου
 τῆς Κλίμακος, τῶν Ἀγίων ὁσῶς Πατέρων, καὶ ἡ παρῆσα ἔτι Τυπικὴ
 διάταξις τῆς Μονῆς Μαχαιράδος, ἡ ὁποία Βασιλικὴ Μονή, εἴτε ἐκ
 πυρπολισμῶ, εἴτε ἀπὸ τὸν πανδαμάτορα χρόνον, εἴτε καὶ ἀπὸ τῆς
 βίας τῶν κρατῶντων, ἀφῆρέθη πάντα καὶ διεφθάρη παντελῶς, καὶ ἡδὴ
 εἰς κάλλος ἦλθεν ἀπὸ τῆς σμικρότητος αὐτῆς ἀκωσμένη πρότερον, παρὰ

τῷ Μοναχῷ Παρθενίῳ, (ἐπὶ Ἀρχιεπισκόπων Σιλβέστρου καὶ κυρῷ Φιλοθέῳ,) ἐν Τριάκοντα σχεδὸν ἔτεσιν Οἰκοιομῆντος αὐτοῦ, καὶ κτίσαντος πολλὰ, καὶ μοχθήσαντος, καὶ ἀδελφότητα καταστήσαντος, ὥστε δοξάζεσθαι καὶ ἐν τῷ τῷ Ἱερῷ Μοναστηρίῳ τὸν Θεὸν ἐν ἐσέῃ, καὶ πρώτῃ, καὶ μεσημβρίᾳ, καὶ τῷ ὑπέρῳ Δέσποιναν μεγαλυνέειν. Κτήματά τε ἐγούοντο τῇ Μονῇ, ὅτε τῷ ἤδη ζῶντος Οἰκονόμου αὐτοῦ ταπεινῷ, Παρθενίῳ, καὶ καλλωπίσματα Ἐκκλησιαστικά, ἱκανά. εἶδὲ ἔπαύονται ἐνόχλουντες οἱ ἔξωθεν, ἀλλὰ πρεσβείᾳ τῆς Θεομήτορος καὶ ὁ ἐλεήμων Θεὸς ἐκ ἐλλείπει διδύς δυνάμιν, ὥστε φέρειν πάντα μακροθύμως. ὁ λογιτὸς οὖν ὁ Θεός, ὃς ἐκ ἐγὼ ἡμᾶς πειραδύναι ὑπὲρ ὃ δυνάμεθα, καὶ τὸν Ἀπόστολον. ἀνδείξετε λοιπὸν ὡς Ἀδελφοὶ καὶ κραταῖτε ἐν Κυρίῳ, ἔχοντες τὸν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς, καὶ δόχμοι καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς Κύριον.

Ο' Ἀμαρτωλὸς Ἐφραίμ.

ΤΥΠΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΙΣ.

ΝΕΙΛΟΥ ΓΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ,

Καὶ Καθηγούμενος, καὶ Κτήτορος τῆς Σεβασμίας Μονῆς
τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Μαχαίρας.
Πάτερ Εὐλόγησον.

Α΄.

Ο΄ ΕΥΤΕΛΗΣ ΝΕΓΛΟΣ,

Καὶ ὁ Ταμασέων Ἐπίσκοπος οἰκείᾳ χειρὶ Προέταξα.

Ο΄ τῆς παρῆσιν ζωῆς ἡμῶν ἐφημέρόν τε καὶ διαρρέον, διδάσκει μὲν ἡμᾶς ἡ Θεία γραφή, αὐτὸς χόρτεται παροδικὰς ἡμῶν ἡμέρας καλῶσα, ὡς ἐν τῇ βίῳ μὲν ὕψαν θέντα, ταχὺ δὲ παρερχόμενα τῇ τῷ θανάτῳ τομῇ. Διδάσκει δὲ μάλλον καὶ αὐτὴ τῶν πραγμάτων ἡ πείρα, δι' ἧς τὸ γένος ἡμῶν κατ' ἐκαστὴν ὡς ἄσυχον περιζόμενον βλέπομεν, καὶ πρὸς ἑτέραν λήξιν μεταπεμπόμενον. Ἔτω τῆς προνοίας οἰκονομήσης, ἵνα τῷ κακῷ διακοπόμενόν ἐντεῦθεν, πρὸς θειότεραν ζωὴν μετασκευάζώμεθα, καὶ θείαν ὄντως ἀλλοιωθῶμεν ἀλλοίωσιν, καὶ ἔτω τύχαι μὲν τῆς κελῆς. καὶ ἄλλο τί θειότερόν τε καὶ ὑψηλότερον, εἰς ἡμετέραν ὠφέλειαν, ποιοῦν διὰ τῶτο; τὸν ἀδελφὸν δηλαδὴ καὶ ἀόριστον ὅρον τῆς ἐκάστης ζωῆς. Ἐν ἔτῳ αἰεὶ ἐμπαρασκόμοι ὧμεν πρὸς τὴν ἐνδοξὴν μετέβασιν, καὶ τὰ κατ' ἑαυτοῦ, καλῶς διαθώμεθα. ὥστε πᾶς ἡμετέρας γνώμας, καὶ μὴ θανά-

Β

τον,

τον, πρὸς τὸ λυσιτελές ἐνεργεῖν, καὶ εὐλας αὐταῖς καθίσαθαι τοῖς μετέπειτα, ὧν ζῶντες ἐβελδυσάμεθα.

Β'.

Τοῦτον οὐδὲν τὸν σκοπὸν καθ' ἑαυτὸν ἀναλίττων κἀγὼ, καὶ τοῖς οἰκείοις λογισμοῖς, πρὸς τὸ ἀπαραίτητον γεγονώς ὄφλημα, πρὸς τὴν παρέσσαν μετὰ τυπικῶν κειώρηκα δεξιὰ ξιν, ζῶν, καὶ τὰς αἰδήσεις ἔχων ἐρρώμενας, καὶ τὸν νοῦν ὑγιαῖ, χάριτι τῷ παντοδυνάμει Θεῷ, δεξιότημι δὲ, ἐχὶ τὰ κατ' ἐμὲ πάντως. τί γὰρ ἐμοὶ ἴδιον, ὅσον ἀπὸ τοῦ νόμου, τῶνδε Θεῶν Κανόνων, καὶ τῆς συνεπαμυνέσης ἐντολῆς, εἰ καὶ δι' ἡμῶν ἢ τῷ Θεῷ ἀφαιτός φιλανθρωπία, τὰ τῆς ἐπ' ἐμὲ Μονῆς, εἰς κρείττονα καὶ ὑψηλοτέραν μετεβίβασεν ἀποδείκνυτε καὶ κατέσασιν. ὡς κατωτέρω βραχύτερον δηλωθήσεται. ἀλλὰ γε τὰ κατὰ τὰς ἄλλας δὲ λαβεσάμεν μετὰ ἀδελφῆς δεξιῶν γεφυρῶν, καὶ ὡς ἐμφύχως εἰκόνας προτίθημι, ἅπερ οἶδα λυσιτελεῖν τοῖς ἐμοῖς λογικοῖς φρέμμασι, σωματικῶς τε ἅμα καὶ ψυχικῶς. ἐπειδὴ καὶ ῥεῖα πολλὴ τῆς ἐκατέρωθεν θεραπείας τοῖς τοιούτοις προβάτοις ἐστίν.

Γ'.

Οὐδὲν οὐδὲν σκοπὸς τῆς παρέσης δεξιᾶς τοῦτο. πρὸς δὲ, καὶ ἑτέρα τις ὁ λόγος πάνυ αἰτία. ἵνα μὴ κατὰ τὴν ἐμὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν, ἀρπαγῆς καὶ ἀναρχίας πάρεργον γένηται ἢ τῷ προσήκομένῃ προχείρησις. ὅπερ εἰώθειν ἀποτίκτειν τὸ φίλαρχον, καὶ ἢ ὠντεῦθεν ὑπανακύπτουσα φιλόνομος ἐκείνησις. ὡς ὁ πονηρὸς, ἀρχὴν λαβὼν ἀφορμῶν, καὶ ὑποδυσμῆτος παύτῃ, τῷ σεμνῷ βίῃ, καὶ τῆς καλλίστης δεξιότης, πολλὰ ἀναξοπῶν ἐπάγει καὶ σύγχυσιν.

Δ'.

Εἴτι γεμῶν, καὶ ἵνα ὁ ἀρχήθεν παρακοληθήσας Τύπος, ἐν τῇ παρασῇ μετὰ δεξιᾶς κατασρωθεῖς, σωτηρῇται ἕως τέλους ἀνθρώπου καὶ ἀνακρωπείαςος πάντη, καθὼς καὶ ἕως τῆς δευροῦ Θεῷ προνοίᾳ πεφύλακται.

Ε'.

Αἱ ἄλλοι μὲν Τύποι τῆς κατ' ἡμᾶς Ἀγίας Μονῆς, καὶ ἡ τῷ μετ' ἡμῶν Ἡγεμονόσαντος προχείρησις, αἵτε αἰτίαι, καὶ οἱ καιροί, κατ' ἧς εἶωθε πλεῖδαι τὰ Τυπικὰ τῷ κατ' ἡμᾶς κοινοβίῳ, γραφήσονται ἐν ἰδίῳις κεφαλαίοις, ἐν τῷ παρόντι ἐγχειρήματι Θεῷ δόξαντος, καὶ τῆς ἀσπύρας αὐτὸν κυρησάτης ἀγνῆς Θεομήτορος.

ς'.

Αἱ Παναγίαι δὲ ἐπιμνησθῆναι ἡμᾶς ἐν σωωπτικῇ κοινῇ διηγήσει, καὶ παρασηῶσαι προτέρῳ, ἀποῖος ὁ τόπος, ἐν οἷς ἡ κατ' ἡμᾶς διαγεγάτη Μονὴ ἀρχῆθεν ὑπῆρχεν, καὶ οἱ ἀναλλοίωσιν ἐπὶ τῷ κρεῖττον Εἰδέξατο, Θεῷ τῷ Παναγίῳ ταῦτα δόξαντος.

ζ'.

Γέρων τις Πνύματοφόρος, πῆνομα Νεόφυτος. πὺν ἀσκητικὸν διαγῶν δίαυλον, ἐν ταῖς ἐρήμοις ταῖς πρὸς τὴν Ἰορδάνην ἀσκήμενος, καὶ ἄκρος γενοὺς ἀσκητῆς καὶ τῷ ἀρετῷ περὶ βόητος, καταλείψας τὸς ἐκεῖσε τόπους ὁ Γέρων εἶχε τῷ ἀδελφῷ Ἀγαρίῳ ἐπιδομῶν, καὶ τῷ Νῆσον καταλαβὼν, καὶ τὸ ὅρος δύρων ἄβατον καὶ ἔαχον, καὶ ἔξω πάσης παραγῆς ἀνθρώπων, καὶ πρὸς ἀσκητικὰς ἀγῶνας ἐπιτίθειον καὶ ἡσύχιον, ἡρεπίστατο κατεκεῖν ἐν αὐτῷ σωεπόμῳ ἔχων καὶ τὸν αὐτὸ φοιτητῶν, τὸν Μοναχὸν δηλαδὴ Κύριον Ἰγνάτιον, καὶ δεῖ καλύβην πηξάμενος, κατώκοιμώς πόλιν τῷ ἐρημον. ὑπότινων δὲ φιλοχρίτων, τῷ ἐφήμερον ἔοφλῷ ἐπορίζοντο, καὶ ἔπως Ἀγγελικῶς βιέντων μετέστη πρὸς Κύριον ὁ τιμιώτατος Γέρων, καταλείψας τῷ καλύβην καὶ τῷ μηλωτῷ τῷ νέῳ Ἐλισαίῳ, ἔπος ποιῶν καὶ πεζόμορος τῇ ἐνδεῖᾳ τὸ καὶ δυνάμιν, τὸ ἔαχον τῷ ἀνώμαλῳ τότε, ἤρξατο φιλοκαλεῖν, καί τινα γηραιὸν ἀσκητῶν προσεδέξατο, πῆνομα Προκόπιον, ἔχων τῶτον μικρὸν παραμύδιον, ἀντι τῷ μετασάτος Πατρὸς, καὶ ἡμῶν προθυμία ἐκείνου πρὸς τῷ φιλοκαλίῳ τῷ τότε, ἡ δὲ χεὶρ ἐνάρκει τῇ ἐνδεῖᾳ πεζομότη.

Η'.

Εἰπείσιν αὐτῷ λογισμὸς, πρὸς τῷ μεγαλόπολιν ἀπελθεῖν, καὶ τῷ δούσει Ἀυτοκράτει δεηθῆναι, καὶ τῷ κατέχουσιν αὐτὸς ἐν-

δειαν ἐπίδαφιλόσαι τῷ ἐνθάδε κράτει αὐτῆς . ὁ δὲ καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν ὑπακέσας, φιλόχειρος τρόντι καὶ χειρομήμιτος, ὁ Αὐτοκράτωρ καὶ Πορφυρογέννητος, Κύριος Μανὴλ ὁ Κομνένος.

Θ'.

Επεχωρήγησεν αὐτοῖς, διὰ Θεῶν καὶ προσκυνητῶ ὀλισμῶ, τῆ ἐπισίως λαμβάνειν νομίσματα τετράκεφαλα πεντήκοντα . ἀλλὰ καὶ τὸ ὄρος, καὶ τὸ πέριξ αὐτῆς, δωρεὰν ἐπεχαλίσσατο . ἀλλὰ καὶ τὴν μελλῶσαν ἀνοικοδομῆσαι Μονὴν, παντὸς προσώπου ἐλπίθεραν πεποίηκε . τότε κατὰ τὴν ἐνορίαν Ἀρχιερεῖα, δεικνύσας δι' ἐτέρω προσάγματος, τοῦ μή τινα ἑξουσίαν ἔχειν κατὰ τῆς Μονῆς, καὶ τῇ ἐν αὐτῇ ἀσκημένων Μοναχῶν, ἀλλὰ μόνον τὴν ἀναφορὰν ἔχειν . καὶ τῇ Θεῷ συνωσιταλαμβανόμεναι αὐτοῖς .

I'.

Ανοικοδόμησαν τὸ ἁγίον, εἰς ὄνομα τῆς ὑπεργίας Θεοτόκου τιμώμενον, καὶ κελλίων ὀλιγοσῶν γέγονε περιποίησις . ὁ δὲ διωθεὶς γηρεός, καὶ αὐτὸς μετέβη πρὸς Κύριον, ἀπολειφθεὶς τοίνυν ὁ Μοναχὸς κύριος Ἰγνάτιος μετὰ τινων Ἀδελφῶν, καὶ πλείους τῇ προύτε ἡ τῇ ἐξ, καὶ τὰ τῷ Θεῷ φίλα ἐργαζόμενος . καὶ ὅς ὁ ἀληθὴς ἀνθρώπος τῇ Θεῷ, καὶ τὸ ἑαυτῆς συμφέρον ἐζητεῖ ἀλλὰ τῇ ὑπὲρ ἐκείνων Ποιμαινομένων ἀνδρῶν, ὅλος ὅς ὢν πνευματικὸς ὁ ἀνὴρ, τὰς ὑπὲρ αὐτὸν πάντοτε ἐσήειζεν, τῇ θηναίως φέρειν, τὰ ἐπίπονα τῆς ἀσκήσεως . ὥτως ἡ φήμη τὸν ἀνδρα διέδεσεν . καὶ ὡς πρὸς ὁσμὴν μύρου τῇ αὐτῆς φημί ἀρετῶν, πάντες ἔθεον πρὸς αὐτόν .

I A'.

Τούτῳ τῷ ἔργῳ κινηθεὶς καὶ γὰρ ὁ ἐλάχιστος ὥφθιμι μὲν τὸ ἐξάκις χίλιον ἐξακοσίον ὀγδοηκοσὶν ἔτος ἀπὸ τῆς τῇ Κόσμου κτίσεως . ἔργως ὅς κατέλαβέ με πολὺς, τῇ τὰς Ἀγίους τόπους ἰδεῖν καὶ προσκυνοῦσαι, καὶ τοῖς ἐκείσε παρ᾽ ἄσιν ἐν ὑποταγῇ διαβιῶσαι . καὶ δεῖ θάττον τὸ βέλημα, ἔργον ἐγγεγόνει· καὶ διαπλούσας τὸν πλοῦν, καὶ τὴν Νῆσον καταλαβὼν, καὶ πρὸς φιλαρέτης ἀνδρας εἰς συντυχίαν ἐλθὼν, τὸ ἀθόρυβον τῆς Νήσου ἐγκωμιάζοντας, καὶ τὸν ἐρημότερον τόπον πρὸς ἀσκησιν εἶναι ἐπιτηδείως τοῖς βελομένοισι, εἰλόμην τοῖς Λόγοις τῇ θαυμασίῳ

ἀνδρῶν . καὶ τέτοις δεηθεῖς , καὶ ἐκλιπαρήσας τῷ ἐπιδείξαι μοι τόπον ἐφή-
 συχον , καὶ εἰξαντες τῇ ὀψελῇ με αἰπίσει , αὐτοί , καὶ τὸν τόπον καὶ τὸν γέ-
 ροντα ὑπέδειξαν . ἐγὼ δὲ τὴν συνήθως Μοναχοῖς βαλὼν μετένοιν , καὶ τα-
 τὰ σκοπεῖ κατὰ δὴλα τέτρω πάντ᾽ ἐπὶ γήϊας , ἐμείνα συν' αὐτῷ , κατεβημηνθεῖς
 τοῖς λογικοῖς προβάτοις αὐτῶ . ἔχου δ' αὐτὸν Πατέρα Πνευματικὸν , καὶ τῷ
 πρακτικῶν Καθηγητῶν , καὶ τῷ καλῶν πάντων Σώτηριον Διδάσκαλον , καὶ
 πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς Μοναδικῆς πολιτείας χειραγωγόν , ἀτλανῇ , καὶ τοῖς
 Θεαρέστοις αὐτῶ ὑπέκων αἰεὶ θελήμασιν . ἀπαρνησάμενος γὰρ πάντα
 πασι τὸ οἰκεῖον θέλημα , εἰς πάντα γέγονα τὸ ἑαυτῷ , χεῖρ , πᾶς ,
 βακχεῖα τῷ γήϊος , συλλαπιλαμβανόμενος , καὶ συμπονῶν αὐτῷ πρὸς
 τὴν τῆς Μονῆς περιποίησίν τε καὶ σύστασιν . ἀλλὰ καὶ τῆς Νήσῃ πιεζομένης
 τῷ λιμῷ καὶ αὐχμῷ , ἔξαπεσάλλω παρ' αὐτῶ εἰς τὰ τῆς Κιλικίας μέρη πρὸς
 δακρυονίαν καὶ ἐπισιτισμὸν τῷ συν' ἐμοὶ ἀττικιστῶν συλλαβελῶν . ἀλλ-
 λά καὶ πᾶσαν διακονίαν τῆς Μονῆς διηκόνησα παρ' ὅλλω τὴν ἐκείνου
 ζώον . καὶ ὅν καὶ γνώμην αὐτῶ καὶ θελήσιν πάντα ἔπραττον . ἐκείνος δὲ
 ὁρῶν με Θεῷ χάριτι πάντα πρὸς θεραπείαν αὐτῶ καὶ φρονέοντα , καὶ
 πράττοντα , τί ποιεῖ ;

ΙΒ'.

Δ Ιάταξιν ἐκθέμενος ἔγγραφον , εἰς προσασίαν με τῷ ἀδελφῶν ἐξε-
 λέξατο . τὸ τῆς προσασίας , καὶ τῆς ἡγεμονίας Λειτουργίαν ἀνα-
 θέμενος . καὶ γὰρ τοίνυν , εἰ καὶ φορτικὸν ἴσως δοξέει τὸ μέλλον ρηθῆσε-
 θαι , καὶ φορτικὸν δὲ πάντως τοῖς εἰδόσι τὰ κατ' ἐμέ .

ΙΓ'.

Τ Ἡν προσασίαν ἀνεβαλόμενος , ὅλος συνδάκρυς γεγονώς , καὶ τῇ γῇ
 προσερρίσας τὸ πρόσωπον , τῆς προσασίας τὸ βάρος ἐζήταν ἀ-
 πορρίψασθαι . ὁ δὲ ἡπίαις τισὶ καὶ μελιρρύτοις διδασκαῖς ἀνεκτίσα-
 το . καὶ δίκαιον ἔφη τέκνον τοῖς τῷ Θεῷ ἀνεφίκετοις κλέμασιν ἀντιτείνειν ,
 ἢ ἀντιλέγειν τὸ συμβολόν . ἀλλ' ὁ Θεὸς βεβέλωται , τίς ἱκανὸς διασκη-
 δάσαι ; ὡς ὅν οἶδεν ἡ ἀφαιτος αὐτῶ δάσκαλῳ , ἔπως περ κατὰ σὲ
 οἰκονομήσει , ὥστε τὸν ἔαχυν καὶ αὐχμηρὸν τέτορον τόπον ὑπὸ σὲ λαμ-
 πρυνθῶναι καὶ φαεινυνθῶναι , καὶ πολλῶν ψυχῶν ῥηθῆσαι πρόξενος Σω-
 πείας , καὶ εἰς πλατισμὸν ἀγάγῃ Θεῷ δόδοκῶντος σοι , καὶ τῆς Ἀγνῆς
 Οἰομήτορος , τὸ ἀφανὲς καὶ μικρὸν τέτο Ποίμνιον , καὶ ὅπως καὶ τύπας ἐν-
 θύσεις αὐτοῖς , εἰς Μοναδικὸν βίον καὶ ἀσφάλειαν ἄγοντας . ἔχεις αἰεὶ συνδύ-

δοκοῦντί σοι , τὴν χάριν τῆς Ἀγίας Πνεύματος , καὶ τὰς δ' χάς καὶ τὴν Ἀγίων Πατέρων ἡμῶν . ἐγὼ δὲ τὴν σωτήριον βαλὼν μετανοίαν , ἤταν συγγνώμην , καὶ τὸ παῦ ἐπὶ τῇ Θεῷ ἀνιδέμῳ , ὁ δὲ πὺς ὀφθαλμοὺς πλήσας δακρύων , καὶ πρὸς τὸν πάντα ἐφορῶντα ἀναβλέψας , καὶ συγγνώμην εὐειμῶν , καὶ ἐπὶ ξάτο τῆς δοθῶναι ἡμῖν δυνάμειν ἐξ ὕψους . ἐγὼ δὲ τῆς ἐκείνου νεθεσίας καὶ γνώμης εἰχόμην . καὶ ἔτε ἐκεῖνος τῷ ἐπ' ἐμὲ ἐλπίδων διήμαρτον , ἔτε μὲν ἔγωγε ἀπέτυχον , ὥς περ ἐπὶ Θεῷ πέποιθα , τῷ ἐκείνου Ἀγίων δ' ἡμῶν . δι' αὖν ἕως τῆς νῦν σωτηρέμεθα . εἰς ἐπίδωσιν μᾶλλον ἔσπασα προελθεῖν , δόδοκίᾳ Θεῷ , τὴν ὑπερμεῖ Σεβασμίαν Μονίαν .

ΙΔ'.

Α' Ἄλ' ἀναγκαῖον δὴ ἐπισυνάψαι τῇ διηγήσει , τὰ μὲν τὴν τῆς Πατρὸς κοίμησην , καὶ ὅπως αὐτῇς ἐν σωτῇ περιέστη τὰ τῆς Μονῆς , καὶ οἶον ἐν τοῖς ἀπόροις , πόρον ὁ Θεὸς ἡμῖν ἐδωρήσατο . αὐτῇ γὰρ ἐστὶν ἡ ἀψάδης ἐκείνη φωνή , ἡ φησὶν , ἐμῆσε ἀνὰ , ἐδ' ἐμῆσε ἐγκαταλείψω . ἥς τῇ ἐλπίδι , μετῆλθωμεν εἰς ἀνάψυχον . ἀπὸ τῆς πολλῆς ὀλιγορείας καὶ καταγίδος , ἡμῖν ἡ τῷ ἡμετέρων ἀμαρτημάτων πληθὺς προεξένησε , ἔχ' τὸ ἀνομβρία καταχευῶναι τὴν Νῆσον ἐπὶ τρισὶ χρόνοις , καὶ πάντας σωξίβωται καὶ ἀφανισθῶναι .

ΙΕ'.

Η' Μὰς δὲ ἡ ἄφατος αὐτῇ φιλανθρωπία , ἀντελάβετο , καὶ δαφιλῶς ἐπεχορήγησεν ἅπαντα ἑόπῳ τοῖσδε . καὶ γὰρ τῷ φιλοχρίστων καὶ πιστῶν ἀνθρώπων τινὲς σωτήρησαν εἰς ἐπικερίαν ἡμᾶς , καὶ προσόδους ἐξ οἰκείων κτημάτων ἀφιέρωσαν τῇ Μονῇ , καὶ αὐτοκινήτων , αἱ καὶ δεσπόζονται παρ' ἡμῶν . τὴν Ἐκκλησίαν τε ἀνεγείραμεν , καὶ φαιδρῶς ταύτῃ κατεκοσμήσαμεν . ἡ καὶ ὁρᾷτε τὴν σήμερον . ὡσαύτως καὶ ἡ νῦν ὁρωμένη ἔαπεξα . χάρακά τε κύκλῳ αὐτῇς πεποιήκαμεν , καὶ κέλλας ἀνοικοδομήσαμεν , εἰς οἷαν νῦν ὁρᾷται κατέσασιν . ὁδύσβατος οὐκ ἐκείρος τόπος καὶ σκολιός , μητμείφθη μὲν πολλὰ κόπος , εἰς ἐμχλότητα . καὶ κοινόν βιον ἀποκαταστήσαμεν , Χειροῦ χάριτι , σωεργίας ἡμῖν ἐφ' ἅπασιν τῆς Ἀγνῆς Θεομότητος , ἐπιχορηγήσει δὲ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς καθῶς καὶ πεποιήκαμεν , καὶ ἐπ' ὅχομαι .

Ι Γ'.

Επεὶ δὲ καὶ κατονικῶς ἀκολουθεῖαν, εἰκὼς ὡς ἡμᾶς ἀναλαβεῖσθαι καὶ σαυροπήγιον ἐπὶ τῇ ἀνέγερσει καὶ καθιερώσει τῷ Θεῷ Ναῶ, τῷ ποδεὶ καὶ πεποιήκαμεν, καὶ σαυροπήγιον ἐλάβομεν, παρὰ τῷ Πανιερωτάτῳ Ἐπισκόπῳ Ταμασσίας κυρῷ Νικήτῃ τῷ ἁγιοσεφανίτῃ. καὶ τὸν Θεῖον καὶ προσκυλητὸν ὄρισμόν, τῷ Εὐσεβῶς Βασιλέως κυρῷ Μανuel τῷ Κομνηνῷ, τῷ ἔχειν τῶν ἀναφορῶν, καὶ μόνῳ.

Ι Ζ'.

Αλλὰ καὶ ὁ Μακαρίτης ἐκεῖνος Πατὴρ ἡμῶν, Μοναχὸς κύρις Ἰγνάτιος, ὅπως διατάξατο, πρὸ τῆς αὐτῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας. ὅτι τὸν καὶ τῶν ἐνορίαν Ἀρχιερέα, ἔχειν τῶν ἀναφορῶν καὶ μόνῳ, καὶ τὸν Θεῖον καὶ προσκυλητὸν ὄρισμόν, καὶ τῶν προχείρησιν τῷ καὶ τῶν ἡμερῶν Ἡγμενδύοντος, ὃν περ πρόπερον οἱ Ἀδελφοὶ ἐκλέγονται καὶ ψηφίσονται, ὡς δοκιμὸν εἶναι τῆς προσασίας, τῶν αὐτοῖς προχειρίσεται. μὴ κατέτινα ἀνακρίνας τὸν ψηφισθέντα.

Ι Η'.

Οπερ καὶ πεποίηκεν ὁ Πανιερωτάτος ἐκεῖνος κύρις Νικήτας ὁ ἁγιοσεφανίτης. αὐτὸς ἡμῖν καὶ τῶν προχείρησιν δέδωκε, καὶ τῶν δεξιῶν τῷ Πατρὶ οἰκείαις χερσὶν ἐπιστάσατο, καὶ τὸς μετ' αὐτῆς, ἐπιτιμίοις φρικωδεστάτοις κατέδωκε.

Ι Θ'.

Εἰδ' ἴσως πειραθῇ τις, ἀπὸ τῆς καὶ καιρὸν τὸς οἵκας τῆς ἀγιοπατίας Ἐπισκοπῆς ἀναδεξαμένην, ἐπιβαλεῖν χεῖρα προφάσει τοῦ σαυροπήγιος, καὶ τῆς ἀναφορᾶς, μὴ εἰσακτέω, ἀλλὰ τὸν καὶ καιρὸν ἐνεργουῦντα ἐκ προσώπου τῷ Ἀγίῳ ἡμῶν Βασιλέως, οἱ Ἀδελφοὶ δεινύονται, καὶ τὸ παρὸν τυπικὸν αὐτῷ ὑποδείξουσι, καὶ τῶν ὁρμῶν ἀνασείλη τῷ πειραζομένῳ, κινεῖν, καὶ ἀκίνητα.

Κ'.

Τοῖς δέγε ἔργασιν, καὶ ἐμμύνησιν, εἰς τὴν ἀνάσσειν παρακολυθῶσαν σὺνῆδειαν, διορίζομαι ἔχειν τὴν ἀναφορὰν, ἐν πάσαις ταῖς ἐσπεριναῖς καὶ ὀρθριναῖς δοξολογίαις τε, καὶ συναῖξεσι, ζῶντας καὶ μετὰ θάνατον.

ΚΑ'.

Εντελλόμεθα δὲ πᾶσιν ἀπὸ Θεῷ Παντοκράτορος, ἐλθούσας τρεῖσθαι καὶ ἀκαταδέλωτον, τὴν παρ' ἡμῶν ἐκβάθρων ἀνεγερθεῖσαν Ἀγίαν ταύτην Μονὴν, αὐτοδέσποτον, καὶ μηδέτισιν ὑποκειμένους δικαίοις τύχων Βασιλικοῖς, ἢ Ἐκκλησιαστικοῖς, ἢ προσωπικοῖς. ἀλλ' ὑπὸ μόνῳ Θεῷ, καὶ τῇ ἀχραντῇ αὐτῇ Μητρὶ, καὶ τῇ κατὰ τὴν ἡμέραν ἡγουμενῶντος, ἀφοραῖσθαι, καὶ κυβερναῖσθαι καὶ διδύμεισθαι. εἰ δὲ καὶ τίς βεληθεῖν ποτὲ κατ' οἶον δὴ τινὰ ἔσπον, ἐν οἷῳ δὴ ποτε χρόνῳ, καταδελώσασθαι ταύτην, ἢ ὑπαγάγεισθαι, ἢ ὑπ' ἑξουσίας τινὸς ποιήσασθαι, οἷος αὖ καὶ ἐστὶ τῶν πάντων ἀνθρώπων, ὁ πῶτο τολμήσας, εὖχος ἔστω τῇ Θεῷ σώματι καὶ αἵματι τῇ Κυρίῃ καὶ Θεῷ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ τῇ Θεῷ σώματι καὶ αἵματι τῇ Κυρίῃ καὶ Θεῷ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν Ἀγνὴν Θεομήτορα ἀντίδικον καὶ πολέμιον ἔξει, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. αὕτη δὲ πάλιν ἐλθούσας πάσης ἑξουσίας ἀνθρώπων ἡμεῖν.

ΚΒ'.

Αναγκαῖον δὲ πρὸς τὸν εἰρμόν καὶ τὴν Ἀκολουθείαν τῆς διηγήσεως, ἐπισυνάφαι τὰ ἐλλείποντα πρὸς τοῖς ἀνωτέρω ρηθεῖσι. καὶ ὅτι ἐξαπεσάλησαν ἀφ' ἡμῶν Ἀδελφοί, πρὸς τὸν Εὐσεβῆ Ἀυτοκράτορα κύριον Ἰσαάκιον τὸν Ἀγγέλλον, καὶ τῇ αὐτῇ Βασιλείᾳ δεησύντες, ἐπεκυρώθησαν τὰ χρυσόβεβλα τὰ αἰοιδήμῃ Βασιλείᾳ, καὶ τῆς Θεῆς αὐτοῦ χειρός. ἐμὴν δὲ ἀλλὰ καὶ κήπον ἀπεχαλίστατο, τῇ ἡμετέρᾳ Μονῇ, ἀπὸ τῆς κατὰ Λαοκρασίας Βασιλικῶν, καὶ ἐκκοπῶν νομισμάτων ὑπερπύρων δώδεκα.

ΙΓ'.

Αλλὰ δὴ καὶ ὁ φιλόχειρος τῶντι καὶ χειρομήτης Ἀυτοκράτωρ, κύριος Ἀλέξιος ὁ Ἀγγελος ἐπόειξε τῇ ἡμῶν Ἀγίᾳ Μονῇ καὶ Θεῷ καὶ

καὶ προσκυνητῇ χρυσοβαλλίᾳ, πάντων τῶν ὅθου δῆποτε προελθόντων τῇ Μονῇ ἀκινήτων πραγμάτων, παντελῇ ἀτέλειαν, καὶ ἐλδοθερίαν ἐδωρήσατο εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα. σωὺ παροίκους εἴκοσι καὶ τέσσαρσι. ἕς καὶ διορίζομαι ἔχειν τὸ μνημόσυνον, καὶ κατὰ τὸ ἐξ ἔθους λεγόμενον, τὸ, ἐ-
τι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν Εὐσεβεσάτων, ἀλλ' ἰδίως ἐν ταῖς ἀπάσαις λι-
ταῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, κατὰ τὸ εἰπεῖν, Σῶσον ὁ Θεὸς τὸν λαόν σου.

Κ Δ'.

Ἐτιδεόμεθα ὑπὲρ τῶν Εὐσεβεσάτων καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν Βασιλέως Ἀ-
λεξίου, Κύριε ἐλέησον αὐτόν. καὶ κατὰ τὸ μεσονυκτικόν, καθὼς κατωτέρω
δηλωθήσεται.

Κ Ε'.

Ἐπεὶ δὲ καὶ παρὰ πιστῶν καὶ φιλοχρίστων ἀνδρῶν, ἕτερα τινὰ ἀ-
κίνητα ἀφιερώθησαν τῇ Μονῇ. ὧν τὸ, κατὰ εἶδος, ἡ ἰδιάζουσα πύ-
λῳ παραστήσει γραφῇ.

Κ ς'.

Πρὸ πάντων φημι τῶν ἄλλων τὸ κάλλιστον καὶ ὑψηλότερον κεφάλαιον,
λέγω δὴ τῆς Ἀγίας Ἐκκλησίας, φωτολαμπρῇ δαδελίᾳ διορι-
σόμεθα. κατώτερον δὲ, ἑνώπιον σαφηνίσωμεν περὶ φαλμαργίας, καὶ
τῆς λοιπῆς καταστάσεως. ἐπὶ ταῖς κατὰ ἐκαστὴν δοξολογίαις, καὶ πύ-
λαις συνάξεσι, τέξασιν λαμπρῶν ὡς συνήθως ἀναγιγνώσκονται, καὶ μὲν
δὲ ἄλλ' ἰσαριθμοὺς καὶ ἀποικητάς, νύκτωρ καὶ μετὰ ἡμέραν καθήκας
ἐφάφονται ἐν ἐκατέρω τοῖς Ἀγίοις Θυσιαστικοῖς, καὶ τοῖς Ἱεροῖς καὶ
Θείοις προσκυνημασι, σωὺ τοῖς τῶν χορῶν δώδεκα, καὶ ταῖς δυοσὶ τῶν
ἐκκλησιαστικῶν αὐτῶν ἐξασιν τὸ ἐπάρδον αὐταῖς ἔλαιον, ἀνυσερήτως ὡς συνήθως.

Κ ζ'.

Τὰς δὲ δόσεις καὶ λαμπράς ἑορτάς, λαμπρῶς ἐορτασέον. κατὰ
ἐξαίρετον δὲ τὴν τῶν Ἀγίων Εἰσοδίων. τῆς ὅθου πύλης ἀνοίγο-
μένης, πάντας τῶν παραβαλόντας μετὰ χαρᾶς δεχθισόμεθα, καὶ φι-
λοφρόνως αὐτοὺς ἀναπαύσωμεν, καὶ δαφιλῶς ἐφρανθήσονται. οὐπο-
γὰρ ποιοῦντες, ἔξετε τὸ Θεῖον, δαφιλῶς ἐπιχορηγὸν ἡμῖν τὴν δό-
λογίαν

λογίαν ἑκατομπαλασίονα, κατὰ τὴν ἀπόδοσιν αὐτῶ καὶ Θεῶν φω-
κλῶ.

Κ Η'.

Τὰς δὲ ἑτέρας καὶ Θεῶν ἑορτὰς τῆς Ἀγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτό-
κου, ἥτοι, τὸ Γενέθλιον, τὴν Σωτήριον, τὴν Ὑπαπαντήν, καὶ
τὴν τὴν τῶ Ευαγγελισμῶ, καθὼς ἀνωτέρω δεδήλωται, οἱ Ἀδελφοὶ
μῶ τῶ προεσῶτος, καὶ ἑορτάσασιν καὶ παρακληθῆσονται οἴκοθεν. ἰχθύας
ᾧ αὐτοῖς φωνεῖσθαι, καὶ διλογία δεδῆσεται οἷνε καὶ τὸ σωήθεις, καὶ
δαφιλῶς ἀφρανθήσονται.

Κ Θ'.

Αλλὰ καὶ τὴν παγκόσμιον ἑορτὴν τῆς Κοιμήσεως, ἑορτασέον λαμπρῶς,
πλὴν ἔχῃ ὡς καὶ Ἀγία ἡδ' Ἀγίων, ἀλλὰ δώδεκα μόνον ἱερεῖς
προσκλητέον, καὶ τὴν ἑξοδὸν τῆς Κυρίας ἡμῶν ἑορτασέον. καὶ τοῖς πρὸς
ἐπιμελητέον τὸ καὶ δυνάμειν, καὶ μὴ εὐδαιμον προβαλεῖτε, καὶ τὴν
ἡδ' εἰσοδῶσι μόνων σπῆν. ἀφρονοτέρως ᾧ τὰς ἐκκλήσεις, πρὸς τὰς
ἀναλογίας ἐξόδας τῇ Μονῇ πεποιήκαμεν, καὶ ἀφιερώματα δεῖ πρεσ-
βειῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. ἐν αὐτῇ τῇ ἑορτῇ ἐν καταλύομεν σαφου-
λῶς, κατὰ καὶ τὸ τῆς Ἐκκλησίας διέξεισι τυπικόν.

Λ'.

Επειδὴ δὲ πῆξιν λαβῶσαν αἰσίαν τὴν Ἀγίαν ταύτην Μονὴν,
ἐχλὺ καὶ τύπον ἔχειν καὶ κανόνα ἡγεγυμένον, τῆς Ἐκκλησια-
στικῆς καταστάσεως, καὶ τῆς ἀλλῆς τῆ κοινοβίᾳ ἡγεγυγῆς, καὶ μὲν τῆς Ἐκ-
κλησιαστικῆς Ἀκολουθίας καὶ τάξεως, ἰδεχόμενος ἀνεξαφάμεθα. ἀναγ-
καῖον δὲ, καὶ ἅσα μὲν ἐκείνῳ παρελείφθη τῷ τόμῳ, ἐκ παραδόσεως δὲ
καὶ εἰς ἡμᾶς μετῴχθη, παραδῆναι γεγραπῇ, τὸ μὲν, ἵν' εἶεν πᾶ-
σιν ὁσυνόπτα, τὸ δὲ, ἵνα μὴ ὑπονοθεύηται παράτινος. προ-
σεκτέον τοιγαροῦν ἀκρεβέστατα τοῖς ρηθισμομένοις, ὧν ἀρξάσθαι βε-
λόμεθα, ὅθεν ἀμεινον, ἀμεινον δὲ ἀπὸ τῆς τὸ φῶς ἡμῖν ἐφαπλῆσης
ῶρας, ἥτις ἡ πρώτη τῆς ἡμέρας ἐστίν. δεῖν δὲ οἶμαι πάντως, τὸς πε-
ρίεργον φωτὸς τὴν ἐξήγησιν ποιοσομένους, ἀπὸ φωτὸς ἀρξάσθαι.

Λ Α'.

Χρὴ τοίνυν μᾶλλον τὴν ὀρθομένην δοξολογίαν, συνημμένως ψάλλεσθαι ἀφ' ἡμῶν τὴν πρώτην ὥρα ὡς σωήθεις, καὶ μᾶλλον τὸ τέλος αὐτῆς, τῷ εὐαθότος τελευτῶν ἐν τῷ νάρθηκι, Τρισαγίῳ, λέγει ὁ Ἱερός, Εὐξάσθαι ὑπὲρ τῶν Ἁγίων Πατρὸς ἡμῶν, καὶ ὑπὲρ τῶν Ἁγίων Πατέρων ἡμῶν καὶ Κληρῶν, καὶ μᾶλλον τὴν συμπλήρωσιν, ἐν ταῖς κελλίοις ἡμῶν ἁπικύειν, πάσης ἀφεμένους συνελδύσεώς τε καὶ ματαίας ἀπαχολίας, ἀργολογίας τε, καὶ γέλωτος ἀτάκτου. ἀφ' ὧν τί συμβαίνει; τὸ καὶ εἰς αἰχρολογίας δηλονότι παρεκπείν, καὶ λοιδορίας, καὶ κατακλίσεις. ὡς ἐντεῦθεν τὸν.

Εἰλείπεται Φύλλον ἐν, ἐνθα τὸ λ β'. καὶ λ γ'.
περιέχεται Κεφάλαιον.

Λ Δ'.

Πρὸς δὲ τὸ δωδεκάμερον τῷ Χριστῷ Γέννων , καὶ τῷ Πεντηκοστῇ ἅπασαν , ἔτιγε μὲν , καὶ πάσας τὰς Δεσποτικὰς ἑορτὰς , καὶ αὐτὰς τῷ δωδεκά Ἀγίων Ἀποστόλων καὶ πάντων Ἀγίων μνήμας Μεγάλων , ἐν αἷς εἰώθαμεν Ἀρεσπνίας ποιεῖν , ὡσαύτως καὶ τὸ ψάλλειν τὰ μεσώρια ἐν τοῖς κελλίοις , ἀλλὰ καθ' ὅλῳ τῷ Ἀγίῳ Πεντηκοστῇ αὐτὰ φυλάξωμεθα καὶ τῷ πρώτῳ Ἑβδομάδα ταύτης , καὶ τῷ ἑκάτῳ , πῶς ἡμεῖς καὶ σὺ φημί , καὶ τῷ τῷ Ἀγίῳ Πνεύματι.

Λ Ε'.

Κραυγὸς τοίνυν τῷ συμβόλῳ καὶ καιρὸν τὸν προσήκοντα , σιωπᾶν δεῖ πάντας ἐν τῷ νάρθηκι , ἀκείσσε ψάλλειν ὅμῃ τῷ ἑκάτῳ ὡραν καὶ τῷ ἑκτῷ μὲν τῷ μισωρίῳ , καὶ μεντοὶ τῷ ἐναρξῇ τῆς ἑκτῆς ὥρας , δεῖ ποιεῖν γονυκλισίαν τῷ προεσῳτι , τόντε Ἱερέα καὶ τὸν Διάκονον , πῶς τῷ ἐφημερίῳ ἔχοντας , καὶ τὸν κληρονομήσαντα σὺ αὐτοῖς . καὶ πῶς μὲν , εἰσέρχεται εἰς τὸ Ἄγιον βῆμα , ποιήσοντας τῷ Θεῷ προσκομιδῇ , τὸν δὲ ἀπέρχεται κρᾶσσοντας τὸν μέγα Σημαντήρα.

Λ ς'.

Αλλὰ πῶς μὲν τελίης καὶ ἑκτῆς ὥρας ἐν ταῖς ἀπολελυμέναις ὥραις τῷ ἐνιαυτῷ , ὡδεπως ἐχέτω . ρητέον δὲ ἄρα καὶ περὶ τῆς Θεῆς Μυσταγωγίας . ἥτις χρεωστικῶς καθ' ἑκάστῳ ὀφείλει τελεῖσθαι . πλὴν , ἀλλ' ἐν αὐτῇ προσεκτέον Ἀδελφοὶ ἀσφαλῶς ἑαυτοῖς . ὅτι τε Θεῶν τὰ ἐν αὐτῇ τελέμεθα καὶ φεικώδη . καὶ ὅτι μᾶλλον τῷ ἄλλων ταύτῃ , τὸ φεικτόν τε καὶ ὑπέρμεγα τῆς Ὁρθοδόξου καὶ Θεῆς ἡμῶν πίστεως τελεσιουργεῖται Μυστήριον , ἡ Θεοπάτη φημί καὶ ὑπέρτιμος Ἱερέργησις , τῷ παναχράντῳ σώματός τε καὶ αἵματος τῷ Κυρίου καὶ Θεῷ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ , ἐν αὐτῇ αὐτῷ ὡς εἶρηται.

Λ ζ'.

Προσεκτέον ἐν ἑαυτοῖς Ἀδελφοὶ ἀκλειβῶς , ὅτι καὶ μάλιστα , καὶ πάντα λογισμὸν ζητανιώδητε καὶ ἀκάρτατον , καὶ πῶς φεικτῆς ἐκείνης Ἱεραργίας ἀνάξιον ἀφ' ὑμῶν ἐπιδιεκτέον . καὶ παντὶ ὅπως ἔσται
πῶς

τῆς καθαρτέον, καὶ ἔτι τὴν Θεῶν ἀγισμάτων μεταληπτέον, πῶς ὅσοις ἄρα καὶ παρὰ τὴν προεσῶτος συγκεχώρηται· ἐδὲ ᾧ ἐξέσαι ὑμῶν τινὲς, ἀδελῶς ἔγω καὶ ἀκριβώς, ἐδὲ καὶ πᾶσαν ἡμέραν μεταλαμβάνειν, ἐβλομέμεθα μὲν ᾧ τὸ αὐτὸ συνεχῶς μετέχειν τῶν Θεῶν ἀγισμάτων, ὡς συνεχῶς ἐτι μετέχειν καὶ τῆς ζωῆς, καθὰ φησὶ καὶ αὐτὸς ὁ Χεῖρός· ὁ φάγων μετὰ τὴν σάρκα, καὶ πίνων μετὰ τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ. καὶ πάλιν ἐὰν μὴ φάγητέ μετὰ τὴν σάρκα, καὶ πίνητέ μετὰ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. καὶ ὁ Θεὸς Ἀπόστολος, ὁ κολλώμενος τῷ Θεῷ οὗ σῶμα ἐστίν. ὡς περὶ καὶ τῶν ἄλλων, εἰ μακρυνοῦντες ἑαυτοὺς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀπολείπεται. Δαβὶδ δὲ ὁ Θεὸς φησὶν· ἐβλομέμεθα μὲν οὖν ὡς εἴρηται τὸ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ὅτι πλὴν αἰσχροπίνῃς ἀποστρέψαντες, καὶ τὸ τῆς πράγματος δυσχερὲς, οὐκ ἐπιβέβηκαμεν. ὁ ᾧ ἀνάξιος ἐδείκνυτο καὶ πίνων τὸ σῶμα καὶ αἷμα τῆς Κυρίας, οὐκ ἔσται, τῷ σώματος αὐτοῦ καὶ τῷ αἵματος, φησὶν ὁ Θεὸς Πνευματορρήτωρ, καὶ πρῶτος τῶν Ἀποστόλων Παῦλος· φοβερὸν Ἀδελφοί μου τὸ ῥήμα, καὶ ἔμενεν τὴν μετέληψιν καὶ τὴν κατ' ἐμὲ ἀμαρτωλῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν λίαν ἑαυτοῖς θαρρύνοντες πείθει· ἐκείνους τοιγαροῦν, ἀπᾶς τῆς ἑβδομάδος μεταληπτέον, ὅσοι περ ἑαυτοὺς ἴσασιν καθαρτέοντας τῶν αἰσχυρῶν λογισμῶν, καὶ τῆς τέτων συγκαταθέσεως, ὁργῆς τε μὴ καὶ γογγυσμοῦ, λύπης τε καὶ καταλαλιάς ψεύδους καὶ γέλωτος ἀτάκτου· ἐπιτε μνησικακίας μάλλον καὶ θυμοῦ, αἰσχρολογίας τε, καὶ τῶν ὁμοίων. τὰς δὲ γε τοῖς εἰρημονοῖς περιπίπτοντας πάθει, δι' ἐξαγορεύσεως καὶ μετаноίας πρὸς τὴν τέτων σπένδοντας ἀποχλινὲς διὰ τῶν μὴ μὴ μὴ μεταληπτέον, ἢ ἐὰν ὅλως, καὶ τὴν τῶν προεσῶτος δηλονότι διακρίσιν. Ἐκείνῳ ᾧ φροντιστέον, περὶ τῶν τοιούτων.

Α Η'.

Ἀκοινώνητον δὲ τινὰ αὐτὸν ἡγεῖσθαι αὐτὸ τῆς ἐκείνου εἰδήσεως, οὐκ ἐπαινετέον. ὁ ᾧ ἔγω ποιῶν, ὡς ἴδιον πληρῶν θέλημα δικαίως κατακριθήσεται.

Λ Θ'.

Τοὺς μὲντοι μεταλαμβάνειν οφείλοντας, ἐνδεχόμενον ἐστὶ τὰς πᾶν τυπωμένων ἐπὶ τῇ μεταλήψει προσεκτικώτερον ἀναγινώσκειν διὰ χάριτος, κοινῇ τε κοινῶς γοητικισίαν ἀλλήλοις ποιῶντας, διδόναι συγχώρησιν. καὶ ἔγω τῶν ζωοποιῶν ὁ χάριτος μεταλαμβάνειν Ἀγισμάτων. ἔγω δὲ ἐν τῇ ταῦτα τέτον ἔχοντα τὸν ἑσπέρου.

ΜΓ.

Τὴν μὲντοι τῷ ἐπαγγέλῳ ὕμνῳ Ἀπολυθίῳ ἔτις ὀφείλει τελεῖσθαι , ἢ τῷ τῆς Ἐκκλησίας Τυπικῇ Διάταξις ἀριθμῶς παρίσθῃσιν , καὶ κατὰ τὸ τέλος μὲν τῷ ἐν τῷ νάρθηκι σωμῆθως Τεισαγίῳ , προσήκει πάλιν γίνεσθαι τῷ προεραφεῖσαν κοινῶ μετανοίαν καὶ συγχώρησιν .

ΜΔ.

Καὶ τὰ Ἀπόδειπνα δὲ μὲν τὸν δεῖπνον ὀφείλουσι φάλλειν , ἐν οἷς καὶ γονυκλιτεῖον , ὅτε μὴ ἐορτασέον . Εὐορτίῳ δὲ λέγουσι , ἐν ᾧ καὶ τὸν ὄρθρον , τὸ , Θεὸς Κύριος φάλλομεν . καὶ τῷ Ἀποδείπνῳ δὲ φάλλομεν , καὶ τῷ προεσῶτῳ τῷ σωμῆθῃ ἐπειπόντως δὴλῶ , ὁρθεύεις ἐσῶ-
τας πάντας τῶς Ἀδελφῆς , καλὸν ὑποκλίνειν αὐτῷ τὸ εἶς , γονυκλιτεῖν-
τι καὶ λέγοντι , συγχωρήσατέ μοι Πατέρες καὶ Ἀδελφοί . ἡμεῖς γὰρ καὶ ἐν ἔργῳ καὶ Λόγῳ καὶ κατὰ διανοίαν , καὶ διδόντες αὐτοῖς τῷ συγχώρησιν λέγειν . ὁ Θεὸς συγχωρήσά σοι τίμιε Πάτερ . εἰδ' ἔτις πίπτειν ἔκα-
σον ἡμῶν ἐπὶ γῆς καὶ πρόσωπον , καὶ κοινῶ ἐκ πάσης τῆς ἀδελφότητος ἐξ αἰτῆν τῷ συγχώρησιν , λέγοντα ἔτις . συγχωρήσατέ μοι Πατέρες καὶ Ἀδελφοί . ἡμεῖς γὰρ ἐν ἔργῳ ἐν Λόγῳ καὶ κατὰ διανοίαν , καὶ πάντας ἐ-
ποδοχομένους τῷ κειμένῳ λέγειν . ὁ Θεὸς σῶσαι καὶ συγχωρήσά σοι . καὶ μὲν τὸ πάντας τῷ τοιαύτῳ συγχώρησιν ἐξαίτησάσαι , καὶ λαβεῖν , λέ-
γειν τὸν Ἐκκλησιάρχῳ εἰκός , εὐξαδαί Πατέρις ὑπὲρ τῶ κραταιῶ καὶ Ἀγίῳ ἡμῶν Βασιλέως , ὑπὲρ τῶ Ἀγίῳ Πατρὶ ἡμῶν , ὑπὲρ τῶ ἐν τε-
λαμνῶν ἡμῶν εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν , ὑπὲρ τῶ ἀπολειπομένων Πατέρων καὶ Ἀδελφῶν ὑμῶν . ὑπὲρ τῶ ἐν θαλάσῃ πλεόντων , ὑπὲρ τῶ ἐν ἀσυνεία κα-
τακειμένων . εὐξαδε , μακαρίσατε τῶς Κήτορας , μακαρίσατε τῶς Πατέρας καὶ Ἀδελφῆς ἡμῶν , μακαρίσατε τῶς γονεῖς ἡμῶν . καὶ πάντας ὅμῃ ἀπο-
κλεινομένους φάσκειν , ὁ Θεὸς συγχωρήσαι καὶ σῶσαι αὐτοῖς . μὲν δὲ ταῦ-
τα γόνυ κλίναντας ἀπαντας ὅμῃ λέγειν τῷ Προεσῶτῳ , δὴλόγησον , εὐ-
ξε καὶ συγχώρησον ἡμῖν Πάτερ Ἀγίε . τῷ δὲ τῷ σωμῆθῃ ταύτῳ δὴ-
λῶ ἐποδοχομένους ἡμῖν , ὁ Θεὸς συγχωρήσει καὶ σῶσει πάντας ἡμᾶς , καὶ τὸν εἶχον δὴθὺς τῷ λέγοντες τὸ , ἀμὲν ἐπειπόντως , πάντας , αἰτίσα-
σαι , σιωπομένους τῷ Πατρὶ ἔως τῶ Ἡγμενῶν , παραίνεσιν λαβόντας , ἐν τοῖς κελίοις ἀπικῖναι , τῷ νυκτερινῷ ἀπολυθίῳ , καὶ τὸ δοθῶν Τύ-
πωμα ἐκτελέσοντας . καὶ ἔτις ὅλως εὐχαρίστως γινομένους μετ' ὁμο-
συνῆς Πνέυματικῆς , ἐφ' ὅπνον ἔεπεσθαι .

ΜΕ΄.

Αῖ Χοις αὖ ὅτε κληρολάπτης, καὶ ὁ ἐπισιμονάρχης, τῷ προσήκοντι ἄρῳ ἐκ τῶ ἐκκλησιάρχου μαθόντες, τῷ προεσῶτι προτελέθουσιν. καὶ τῷ σωτήρι λαβόντες ἐξ ἐκείνου δόχῳ, ὁμοῦ ἀπέλθου κράτων πρὸς βαρέας, ὁ δὲ, πρὸς δόλῳ Πάτερ Ἀγίε, τὸ μεσονυκτικόν, προσκυνεῖ καὶ ὑπὲρ φωνῆς ἐξαιπῶν, παροδύσει τὴν κεφαλὴν ἐν τῷ Ἀδελφῶν, καὶ ἐφ' ἐκείνῳ τὸ δόλῳ Πάτερ, τὸ μεσονυκτικόν, ὡσαύτως λέγων, ἐξ ἐγερτοῦ πρὸς Λειτουργίαν ὑμᾶς, τῆς μεσονυκτικῆς Ἀκολουθίας.

Μ ς΄.

Ηἂν δὴ καὶ αὐτὸς φαλεῖται πάντως. καὶ ὁ κληρολάπτης, ἐν τῷ πρὸς βαρέας κράτει καὶ τὸ σωτήριον. καὶ ἔπειτα τῶ σιδήρει ὁμοσημολογούντι συμβόλῳ, ἀθροίζονται πάντες ἐν τῷ Ναῷ. καὶ δόλῳ Πάτερ, ἡμεῖς ἱερέως, φαλεῖται τὸ μεσονυκτικόν, καὶ καὶ τῷ συμπλήρωσιν τῆς ἐπιφωγῆς ὁ προεσῶς, δόξατε καὶ μακαρίσατε πρὸς Ἀγίους Πατέρας ἡμῶν. δόξατε δὲ καὶ ὑπὲρ ἐμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν, ἵνα ῥυθῶ ἐκ τῶν παθῶν καὶ σκανδάλων τῶν πονηρῶν. καὶ ἡμῶν ἐπὶ γόνυ κλινομένων, ἀποκρινόμεθα, ὁ Θεὸς μακαρίσει μὲν πρὸς Ἀγίους Πατέρας ἡμῶν, συγχωρῆσαι δὲ καὶ σέ. Εὐξαι δὲ καὶ αὐτὸς ὑπὲρ ἡμῶν τίμιε Πάτερ, ἵνα ῥυθῶμεν ἐκ τῶν παθῶν καὶ σκανδάλων τῶν πονηρῶν. καὶ ἀποκρίνεται ὁ Προεσῶς. ὁ Θεὸς συγχωρήσει πάντας ὑμᾶς δι' ὁμολογίας τῶν Ἀγίων Πατέρων ἡμῶν. ἡμῶν δὲ ἀποκρινόμενοι τὸ, ἀμὲν. ἀναστὰς ὁ κληρολάπτης, καὶ βαλὼν μετανοίαν, ἀπέρχεται, καὶ σημαίνει τὸ μέγα σημεῖον.

Μ Ζ΄.

Καὶ ἔπειτα ἀρχόμεθα τῶν Τρισαγίων, τῶν κραταιῶν ἡμῶν Βασιλέων, καὶ τοπαρίων, καὶ ἐκτενῆς παρὰ τῶν ἱερέων. Ἐπὶ δὲ τῶν Εὐσεβεστάτων καὶ Θεοφυλάκτων ἡμῶν Βασιλέων, κράτους νίκης ὁμοθυμῶν, εἰρμῆς, ὑγίαιας καὶ Σωτηρίας αὐτῶν, καὶ τῶν Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν ἐπὶ πλέον σωεργῆσαι καὶ κατέδοξαι αὐτὰς ἐν παντί, καὶ ὑποτάξαι ὑπὸ τὰς πόδας αὐτῶν πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον. Κύριε ἐλέησον, ἱερέων καὶ ἔπειτα τῆς Ἐσθρινῆς δοξολογίας ἀρχόμεθα, ὡς ἔπειτα δέον ποιεῖν.

ΜΗ'.

Μετὰ τὴν τῆς Μεγάλου Σημαντήρος διάκρισιν . διλογεῖται τὸν Θεὸν , παρὰ τῇ τὴν ἐφημερίαν ἔχοντος Γερέως , αὐτίκα τὸν τύπον τῆς τιμῆς Σταυρῆ ἔμπροσθεν τῆς Ἀγίας Ἐκκλησίας ἕως ἐκ φωνῆντος . δόξα τῇ Ἀγίᾳ καὶ ὁμοσύνῃ , ἀδιαίρετῳ , ζωοποιῷ καὶ ἀσυγχύτῳ Τριᾷδι , πάντοτε νυν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τὰς αἰῶνας τῶν αἰώνων , μὴ τῷ θυμιατικῷ ἐπισφραγίζοντος , ἀφ' οὗ τὸ ἀμύλῳ ἐκδεχόμενον τόντε προσώπῳ , ἢ καὶ τὸν ἐκκλησιαρχίῳ , τῷ δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ , καὶ ἀκολούθως τῷ ἑξαφάλλμῳ δι' οὗ ἀπάρχεται , χολείως τε καὶ ἡσύχως , μικρὸν Ἄγαν ὑποφωνῶντας τὰ ρήματα τῶν Φαλμῶν . ἔν' ἐντεῦθεν ἔχοισιν ἅπαντες ἀπροσκόπτως καὶ ἀπλανῶς , αὐτὰ διεξέρχεται , καὶ ἔτω μὴ τὴν τῷ ἑξαφάλλμου συμπλήρωσιν , καθ' ἑξῆς τὴν πᾶσαν ἐκτελεῖται τῷ ὁρθρῷ Ἀκολουθίᾳ , καθὼς τὸ τῆς Ἐκκλησίας διέξεισι Τυπικόν . τὰ τοῦ ποιεῖν , ὅτε τὸ , Θεὸς Κύριος φάλλομεν . τὸ δὲ Ἀλληλῳία τῆς ἡμέρας ἐχέσῃς , ἀπὸ τῆς Τρισαγίας ἀρχόμεθα . ἕως οὗ ἔσαι ἀπαραλλάκτως ἐν παντὶ καιρῷ καὶ χρόνῳ , ἢ περὶ τῆς Ἡμεροσύνης Ἀκολουθίας ἡμῶν ὑποτύπωσις .

ΜΘ'.

Αλλὰ πρὸ πάντων παρακαλῶ ὑμᾶς τὰς Πνευματικὰς μὲ Πατέρας καὶ Ἀδελφούς , ὥς τε μήτινα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκολουθίας ἀπολιμπανέσθαι , ἢ ἐν ταῖς νυκτεριναῖς , καὶ ἡμερναῖς δόξολογίαις , ἢ ἐν ταῖς σινηθῶς τελεμοναῖς ἀρχυρνίαις . ὥς εἰπέρτις καὶ ῥαθυμίαν καὶ ἀμέλειαν ἀπολειφθεῖν καὶ μὴ δι' ἀδυνείαν , ἢ καὶ συγνώμῃ οἶδον ἐφέλκεσθαι , ἔσω ὁ ποιῆτος ὡς εἶγε μὴ πρῶτῳ , καὶ δευτέρῳ καὶ τρίτῳ παραινέσιν ἐπιμεῖναι τῇ ῥαθυμίᾳ αὐτῇ , οὐδὲν ἐντεῦθεν ἔξει τὸ ἐπιτίμιον . τὴν ξηροφάγιαν αὐτῷ καὶ τὸ ὑδροποτεῖν , καθ' ἡμέραν ὑπ' αὐτῇ τὰ τοῦ πλημμελεθῆναι . εἶγε δηλαδὴ οἱ ἔτεροι Ἀδελφοὶ ἐπίστανται ἔλαιον , καὶ πίνουσιν οἶνον . εἰδέγε ἔτοι τῷ τῆς διαίτης σκληρῷ κατ' ἐκείνῳ τὴν ἡμέραν πρόσκεινται , νῆσις ὁ ποιῆτος θαμβεῖ , ἄλλως αὐτὸ ἐσπερινὸς ὕμνος δέξεται πέρας . τῷ καὶ τῷ συγχαρῶν φιλαγάθως τῷ τὸ ξηροφαγεῖν . οἱ μὲντοι διακονίαις ἴσως τισὶν ἀχολέμενοι , ἢ σωματικαῖς ἀρρώστιας ὡς εἶρηται προσπαλαίοντες , ἢ καὶ ὑπὸ κόπῃ καὶ ὀδυπορίας τινὸς ὀκλάσαντες , τῷ τοιαύτῳ δεισμῷ , ἐχ' ὑποβληθῆσθαι . ταῖς δὲ ἀδυνείαις ἢ ἀνθρώπων καὶ τοῖς κόποις συγκαταβαίνειν χρεών .

Λ Εκτόν δὲ ὑμῖν ἄρα καὶ περὶ τῆς σωσιφύχης ἔξαγορεύσεως . δέον τοίνυν τὸν προεσῶτα ἐν ἐκάστῃ ἀρετυνίᾳ , καὶ καθ' ὃν αὐτὸς αἰρεῖται ταύτης καιρὸν εἰσέρχεσθαι εἰς τὸ ἑκτονικόν , καὶ παντὸς ἐ' τινοσὺν ἔργα ἀφεμύνον , καὶ πάσης οἰκονομικῆς ὀχλήσεώς τε καὶ ὑπατέξεως , φροντίδα ποιεῖσθαι ἐπιμελεσάτῳ , τῷ ἀκροᾶσθαι τῷ βελομύνων ἔξομολογεῖσθαι , καὶ ἐκάστῳ ἀρμοδίαν ἐπιτιθεῖσθαι τὴν θεραπείαν . ἐφείδω δὲ τέτω μὴ ἀδειάζοντι ἴσως , ἐπεὶ καὶ ἡ ἀδελφότης πεπλήθυσται , προῆξεν καὶ οἷς αὐτὸ βέλαιοτο τῷ ἱερέων , καὶ καί τισι τῷ δόλαβεσέων μεγαλοχίμων Ἀδελφῶν , τῷ πλειόνων , καὶ ἀρετοκότερων τῆς λογισμῆς δέχεσθαι . λογισμῆς δὲ , τῆς ἐσημέραι καὶ ὥραι παροχληντας ἡμᾶς , εἰς δὲ πάντως τῷ δόχλῳ ὄντας , καὶ μὴ τὴν ὀχλησιν , σερρότερων πιπονημῆς , καὶ ἀφιστάει τέτοις καὶ συγχωρεῖν , τῆς δέγε ἰαφείας τινὸς δεομῆς καὶ ἐπιμελείας , πρὸς τὸν προεσῶτα τῆς δεχομῆς ἀναφέρειν , καὶ κεῖνος κατὰ ἕκαστον τὴν θεραπείαν ποιήσεται . οἱ τοίνυν ἔξομολογήμενοι , ἐδὲν ἀποκρύψουσιν ἐνδοιμάζοντες τέτοις , εἰ τῆς σφῶν λογισμῆς ἐπιμέλειαν δεομῆς ἴδουσιν , ἀλλὰ πάντας καθαρῶς , πρὸς τὸν λαχόντα ἐκκαλύψουσιν .

Ν Α'.

Π Ἰὼν ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὰς ὑμᾶς , τὰ εἰκότα εἰπεῖν καλόν . τοιγαροῦν καὶ ὑμεῖς Ἀδελφοί , τὸν προεσῶτα βλέποντες πρὸς τὸ καλόν τέτο καὶ λίαν ψυχωφελὲς ἑκτονικὸν σπύδοντα , ἔρχοιτε καὶ αὐτοὶ ἔρχοιτε . καὶ τὸν γαλλωτότατον τέτον καὶ ψυχρῶς λιμῶνα , σπυδαίως καταλαμβανόντες , καὶ πᾶν τῷ Νοὸς ὑμῶν κίνημα , καὶ ψυχροβλαβὲς ἐνθύμιον , καθαρῶς καὶ ἀπερεκαλύπτως ἀποκαλύπτοιτε , ὡς εἰς ἐνὶ ὅπῳ Θεῷ , καὶ ἐκ ἀνθρώπων ποιήματα τὴν ἔξομολογήσιν . Θεῷ δὲ πάντως ὁ σπυδαῖος ψύδαται , δίκην ἀπαιτηθῆσεται . ἀπολείς ἡ φησὶν ὁ ψαλμῶδης , πάντας τῆς λαοσύνης τὸ ψεῦδος . ἀδόλως τοίνυν ἔξομολογήμενοι , καὶ πάσης γνωσιμαχίας , πάσης ἀκαθαρσίας , πάσης ταραχῆς καὶ ὀχλήσεως , πρὸς ἑαυτῶν ἑκτονικῆς ἀπαλλάττοντες , χαίροντες εἴητέ μοι καὶ ἀγαλλόμενοι , ὡς τὸ εὐελπι κομιζόμενοι τῷ μὴ ἀσοχῆσαι τῆς Σωτηρίας . ἔξομολογήσασθε δὲ , μὴ ἀλήθως αἰτιώμενοι , παροξυσμῷ τυχόν παρεμπύπτοντος ἢ τινὸς ἐτέρας ἀμφιβολίας , ἑαυτὰς δὲ ἀναιτίως τιθέμενοι , καὶ κρίσεις μάλλον ζητῶντες , ἐκ ἑξαγορεύοντες . μηδὲ περὶ τῆς

συμπιπτεσῶν ὑμῖν χρεῖων λέγοιτε τῆς σωματικῶν . τέτων ἢ ἅπας και-
ρὸς , νυνὶ δὲ πταισμάτων ἐξαγορόσεως καὶ ἰαφείας τῶν ψυχικῶν ἡμῶν
παθῶν . καὶ εἰμὸν περίτινος παροξυσμὸς λέγειν ὀφείλατε πᾶσαν τὴν
μέμφιν καὶ τὴν αἰτίαν τῆς σφάλματος , ὅποιον αὐτὴ καὶ εἴη , ἐαυτοῖς ἐπι-
γράφειν ἀποδίδετε καὶ ἐπιρρίπτειν . εἰδὲ περίτινων ἄλλων παθῶν , καὶ
ταῦτα καθαρῶς ἐκπομπόοιτε , ἵν' ἔχοιτε καρπῶσαι , καὶ τὴν ἐντεῦθεν
διτλήν ὀφείλειαν , τότε πρὸς καθαρὰν τῆς ψυχῆς ἰσχύαν ὑγίαν , καὶ τὸ
τὴν ὑποποιόν ταπεινώσιν περιβάλλεσθε . ὡς ἔχοντες , ὅμοιοι πάντως ἐ-
σώμεθα τῷ Θεῷ , τῷ , μάθετε ἀπ' ἐμῶ ὅτι πρῶτος καὶ ταπεινὸς τῇ καρ-
δίᾳ λέγοντι . τί δ' αὖ ἄλλο εἴη τεκμήριον ἐναργέστερον , τῆς πράξης καὶ
ταπεινῆς τῇ καρδίᾳ ; ἢ δὴλον ἐπὶ τῷ φέρειν πᾶσαν θλίψιν γενναίως ,
καὶ ἐαυτῷ ἐν παντὶ ἐπιμέμφεσθαι . τοσούτων ἄρα καλῶν αἰτίων , ἡ ἀλη-
θείης καθέστηκεν ἐξαγορόσεις . ἥς ἀλλὰ ἐκ οἶμαι τινὰ Σωτηρίας τυχεῖν .

N B.

Τὸν πόινυν ἐκ ἐξαγορόντα , ἀκοινωνήτον εἶναι ἀπὸ Κυρίου Θεοῦ
Παντοκράτορος ἐπελόμεθα , ἕως αὐτὸς ῥησόμενος , καὶ τῷ κρείτ-
τονος , πάντα τὰ σφαλερά τε καὶ βλαβερά ἐξομολογήσοιτο μελετήματα ,
ἔδει μὲν οὐδὲ τῶν καὶ τῆς Μονῆς ἐξωθεῖν , καὶ οἶον τί σεσηπὸς ἀποκό-
πτειν μέρος , καὶ ὡς περ τί ἔρασμα δυσίατον ἢ καὶ παντελῶς αἰάτον ,
ἐξαίρειν τε καὶ ἀπορρίπτειν , ἀλλ' ἢ τῷ μέλλοντος ἀδελφία , καὶ τῷ ἴσως πο-
τὲ ἐπιγινῶναι αὐτὸν προσδοκία , τῷ τοιαύτῃ βελήματι ἡμᾶς ἀνεχέσθαι ,
ὑποκεῖσθαι μύτοι αὐτὸν τῇ τῆς ἀκοινωνήτων ἐπιτιμίᾳ , καὶ λίαν ἐπωφε-
λές , ὡς ἀνυσιμώτατον . ποῖον γὰρ αὐτῷ κέρδος , τῆς ἐνταῦθα δε-
τειβῆς ; τί δὲ τὸ ὄφελος ἐκ τῆς μὴ ἐξαγορόειν ; ἐχὶ μᾶλλον βλάβη
καὶ ὀλεθρος ; καὶ δίκαιος τῷ κακῷ μελέτη ; καὶ παῦ ὅτι ἐν φέρων ἀπώ-
λειαν τῇ ψυχῇ ἐπιγίνεται , ὡς πόινυν ἀρρώσεντα τινὰ , ἢ ἔρασμα ἔ-
χοντα , κρύπτειν τε ταῦτα τὸν ἰαφόν , ἀδυνάτον ἐπαλεθεῖν πρὸς ὑ-
γίαν , ἔγω δὲ μᾶλλον καὶ πολλὰ χαλεπώτερον τὴν τῆς ψυχῆς ὑγίαν
λήψεσθαι ποτε τὸν μὴ ἐξαγορόντα . καὶ τὸ μάρτυς ὁ Θεὸς Βασίλειος ,
ἔγω πως λέγων . „ καὶ τὸν ὑποταπτόμενον εἴγε μέλλοι ἀρμόζουσιν προ-
„ κοπῶν ἐπιδειξάσθαι , καὶ εἰς ἔξιν ῥηθῆναι τῆς κατὰ πρόσαγμα τοῦ
„ Κυρίου ζωῆς , μηδὲν φυλάττειν ἀπόκρυφον κίνημα τῆς ψυχῆς , ἀλλ'
„ λα γυμνά πάντα παρεσθῶν τὰ τῆς καρδίας τῇ προεσῶτι αὐτῷ . οὐ-
„ τω γοῦν ποιῶντες Ἀδελφοί , ἐ' μόριον τῆς οἰκείων σφαλμάτων ἀπολυ-
„ ξόμεθα , ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀσφαλτέρον δευτεροσώμεθα . „ φι-
„ σὶ δὲ ὁ τῆς Κλίμακος , μώλωπες δευτεροβόουμοι , ἐ' προκόψουσιν

», ἐπὶ τὸ χεῖρον. καὶ αὐτοῖς, ψυχὴν ἐξαγορεύσιν ἐννοεμένη, ὡς ὑπὸ
», χαλῶν ὑπ' αὐτῆς κατέχεται μὴ ἐξαμαρτάνειν. ὥτως ἄγαθὸν ὀφέλι-
μος ἢ τῷ ἰδίῳ σφαλμάτων φανέρωσις. λοιπὸν πρόθυμοι, προθύ-
μως ἐπὶ ταύτῃ πάντες ἔρχωμεν. τὴν μὲν οὖν ποιαύτῃ ἐξαγορεύ-
σιν, ὅπως δεχταίτομεθα γίνεσθαι, αὐτῇ τε δηλονότι τῷ προεσῶτι, καὶ
τοῖς ὅσοις αὐτῇ ἐπιτίθειον πρὸς τὸ δεχεσθαι λογισμὸς δόξοιεν.

ΝΓ'.

Τὴν δέγε πρώτῃ καὶ μεγάλῃ ἐξομολόγησιν, ἡ δ' ἄρα τὴν κοσ-
μικὴν ἀποβαλλόμενοι τείχεα, ἐξαγορεύειν ὀφείλομεν, τῷ προε-
σῶτι μόνῳ καὶ μὴ τινὶ ἄλλῳ ἀνάθετον. ἵν' ἔχω πάντας αὐτοῖς εἰδέ-
ναι, καὶ ἀρμοδίως ἐκαστῷ κεραννύειν τὰ φάρμακα. εἰ δέγε βέλοιο ὁ
προεσῶς, καί τισι τῷ δόλαβεσέων ἱερέων, οἱ τὴν κοσμικὴν ἀποτι-
θέμενοι τείχεα, πὺς λογισμὸς αὐτοῖς φανερώσων.

ΝΔ'.

Οὐφείλῃσι ποίνῃ πάντες οἱ τῆς ἡμετέρας ἀδελφότητος, τῷ προε-
σῶτι πὺς οἰκείας ἐξαγγέλλειν ὡς εἴρηται λογισμὸς, καὶ ἐν αὐ-
τῷ τῷ τῆς ἀποταγῆς καιρῷ, καὶ τῷ μὴ τὴν ἀποταγὴν ἀγῶνι καὶ σκάμ-
ματι, καὶ μὴ τινὰς ἑτέρας, ἢ ἡσυχάζοντας ἴσως, ἢ ἐν ἀλλοτριῇς,
ὅπως Μοναστηρίοις, τῷ οἰκείων ἀναδόχῳ κεκτῆσθαι λογισμῶν, ἀλλὰ
πρὸς μόνον τὸν προεσῶτα πάντα τὰ ἑαυτῶν ἀπογυμνῶν, σφάλματα,
παρ' ἧ καὶ τὰ φάρμακα προσήκοντα δεξοῦνται καὶ κατάλληλα, καὶ πρὸς
ἐκείνους δέ, οἷς αὐτὸς ὁ προεσῶς, τὸ πρᾶγμα ἐπιβέβηκεν ὡς
δεδῆλωται. πρὸς ἕτερον δέ, ὃ βελδιούται χάριν ἐξαγορεύσεως, ἐδ'
ἐπισημίσαντι ἑαυτοῖς Πατέρα Πνευματικόν, πάρεξ τῷ προεσῶτος αὐ-
τῶν. τὸ οὖν πανταπασιν ὡς λύμης αἴτιον ἀποβέβηκεν. εἰ δέ τις
ἴσως ὦν ἀκαμπής τε καὶ ἀπειθής, καὶ τῷ ἑαυτῷ ἀνοήτως τοιχῶν θε-
λήματι, μὴ βέλοιο τὴν πρὸς τὸν προεσῶτα ποιεῖσθαι ἐξομολόγη-
σιν, ἀλλ' ἄλλον ἑαυτῷ, καὶ ὃ τὸν ἐπιχεράφοιο Πατέρα Πνευματι-
κόν κἀκεῖνον πὺς οἰκείας, λογισμὸς προανατιθεσθαι δεχταίτοιο. ἔξω
πῶ καὶ μακρὰ τῆς ἡμετέρας Ποίμνης θυμῶν παρδύτης διακόμης. καὶ
μηδὲ φειδῶ λαμβάνειν. μηδὲ ἔλεον. ἀλλ' ὡς ἑαυτὸν ἀλλοτριῶν,
οἷς ἄρτι κακῶς, ὡς Θεῷ βλέποντες ὀφθαλμοί, κακῶς καὶ λίαν ἐπι-
κινδυνῶς βεβέβηκεν ἀποσκορακίζεσθαι τῆς Μονῆς, καὶ ἕκτος τῆς ἡμετέ-
ρας ἢ πῶ μερίδος καὶ συλλυγίας, διαίτης καὶ ὁμιλίας ὡς δεχασσάμεν καὶ
δεχάμεν

ῥαυτάσειας, καὶ πάσης ἄλλης ἀκαταστάσεως καὶ παραχῆς, καὶ βλάβης αἰτίας
καὶ τῆς τυχεύσεως. ἐχέτω μὲν ἔγω καὶ ταῦτα.

NE'.

Ρητόν δὲ λοιπὸν καὶ περὶ προσερχομένων τῇ Μονῇ ἐπὶ τῷ ἀπο-
καρῶναι πλατύπερον. οἷον εἴτινες εἰς περιφανείας, ἢ τῇ ἀνέκα-
δου γνωρίμων ὑμῖν, καὶ σχεδὸν εἰδόντων τὴν τῆς Μονῆς διαγωγὴν καὶ
κατάστασιν, ἀποκειρίθωσαν, καὶ ἔσωσαν τὰ ἐξαμύλωναις καιρῶν, ἀ-
ξιοῦντες καὶ αὐτοὶ τὸ τοῦ Ἰσως, καὶ ἀποδεχόμενοι. εἰδὲ τῇ τυχόντων εἰσὶν.
ἢ ἀγνοῶσι, μετὰ παρέλθουσιν ἐπὶ τὰς ἡμερῶν, τῆς ἐν ταῦτα τοῦτων
ἐφίξεως.

NΣ'.

Ε'κδυέθωσαν τὰ ῥάκη, καὶ τὰς μοναχικὰς περικεφαλαίας περιβεβλή-
θωσαν. ἐπιταττέθωσαν δὲ καὶ τὰς καὶ δυνάμιν καὶ προσηκούσας
ῥακονίας, καὶ ἐπιτηρεῖθωσαν, εἰ μεθ' ὑπομονῆς ἐκτελεῖν ταῦτα καὶ
καταπινώσεως, αὐτὸ μὲν τοῦ ἔργου ἔχοντες ῥακαστεροῦν ἄλλα τῆς συμπλη-
ρώσεως τελῶν ἐνταυτῶν, καὶ τοῖς Ἀδελφοῖς συνεταττέθωσαν ἀποκειρό-
μενοι, καὶ τὸν ἀρ' ῥαββὶν τὰς Θεῶν καὶ Ἀγγέλων χάριτας, ἥτοι τὸν
μυαδύαν λαμβανέτωσαν. εἰδ' ὅτι πάντες τυχόντες φανέσθω γογγύζοντες
καὶ καταραθυμοῦντες, ἀποδυσάθωσαν τὰ μέλανα, καὶ τὰ, κοσμι-
κὰ ἐνδυσάθωσαν, καὶ πρὸς τὸν Κόσμον ὃν ἠγάπησαν ἐπιστρέψωσιν.
οἱ δὲ καὶ Θεὸν ἀποτασσόμενοι παντὶ πᾶσι γίνονται ξένοι τῷ κοσμικῶν
καὶ πᾶν ἰδίῳ ἐπιθυμιῶν.

NZ'.

Τὸς τοίνυν ἀναδεχθῶμαι κειθότας, ἐκ ἀναγκασίᾳ περὶ τίνος
ἀποταγῆς τε καὶ προσενέξεως νόμου, τὴν τῆς Θεῶν χάριν κατη-
λύειν, ἢ χημέσι πιπράσκειν, μήτε τι ἐντεῦθεν αἰσχύνῃ καὶ ὀνειδος
προστειβῇ. τοῖς προῖκα παρ' ἡμῶν ἀποκαρεῖσι, καὶ τὸ κακὸν καὶ ἐ-
πάρατον τὸ τοῦ ῥήματος παρεισαχθῇ, τὸ ἐμὸν δηλονότι καὶ τὸ σὸν, καὶ
τὸ μέζον καὶ ἥττον, καὶ τὸ κρείττονα εἶναι τὸν προσεγκάτω, τὸ μὴ
προσενεγκόντος, μὴ γινώσκοι τὸ τοῦ ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα μὴ γινώσκοιτο. ἢ
ἢ λεγομένη αὕτη ἀπαταγή, ἀναρεῖ τὴν Μακαρίαν ὑποταγῇ.

N H'.

Εἰ δὲ ἴσως αὐτὸς τι ἐκὼν ὁ ἀποκαρυσόμενος τῷ Θεῷ προσκινεῖν αἰρείτω, δεκτέον ἔσθαι τοιόνδε. κινήτῃ μὲν ὄντος τῷ προσφερομένου καὶ ἀφιερωμένου, αὐτὸς ὁμέλων ἀποκαρῶναι, καὶ ἀσκεπὴς εἰς τὸ Ἄγιον θυσιασθεῖον, εἰσερχόμενος, ἐπαύῃ τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς ἑαπέζης, οἰκείαις χερσὶ, τὴν κατὰ θεοῖν τάξιν ποιήσεται. ἀκινήτῃ δὲ τυχόν ἢ αὐτοκινήτῃ, χάρτῳ ἐκθήσει δωρεᾶς καὶ ἀφιερώσεως τῷ Θεῷ ἔξω πρεσβειῶν τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ εἰς τὸ Ἄγιον θυσιασθεῖον ὡς εἴρηται εἰσελθὼν, ἀποθήσει τῆτον ἐν τῇ φεικτῇ καὶ Θείᾳ ἑαπέζῃ. τῆτο ὃν προαιρετικὸν καὶ ἀβίασον, καὶ γνώμης ἔργον Θεοφιλῆς, καὶ ἐλεημοσιυῆς τάξιν ἐπέχον καὶ διποιίας, καὶ ὑπὲρ τῆς Θεόδοις αὐτιμιθίας γινόμενον. εἰς ἐξίλασμα πάντων πεπλημμελημένων αὐτῷ, μᾶλλον δὲ ἵνα τ' ἀληθεὶς εἰπωμὴ, ἀνάθημα προσφέρεται τῷ Θεῷ καὶ τῇ Θεογεννήτριά. ἄλλο μὲν ὃν ἡ λεγομένη ἀποταγή καὶ προσένεξις, καὶ ἔπερον δῶρον, ἢ ἐλεημοσιυῆς ἐπίδοσις, ἢ ἀνάθημα. ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἐντεῦθεν ἔχει τὴν τῆς ἐλπίδος ἀνταμείψιν. καὶ ὡς περ τὴν ὀνητῶν τῷ σώματος προκαταβάλλεται χρεωδῶν ἐπὶ τισὶν ἴσως ρήταις συμφωνίαις καὶ ἀνταλλάξεσι. τὸ δὲ ἐκεῖ μόνον, ταῖς ἑρμηνείαις ἐλπίσι καὶ ἀνταμείψουσιν ἀποκείμενον. τῷτοι ἅπαρ ἔξω μὴδὲ πρόκεισιν τινὰ ἔχειν, ἵδ' τῆτο πάντων λοιπῶν ἐδελφῶν ὁ διδὼς ὑπολαμβάνειν, ἀλλ' ἐπίσης εἶναι τοῖς πᾶσι κατὰ τὴν κρηπίσαντα κόπον τῆς Μονῆς.

N Θ'.

Αν δέ γε ποτὲ πειραθεῖς ἐκδαιμόνων ὁδὸς, οἷα πολλὰ τὰ τῆς οὐδαλείας, ἐκτεῶναι μὲν τῆς Μονῆς βεληθῇ, θελήσει δὲ καὶ τὸ δέδωρημένον, καὶ Θεῷ προσκινεγμένον ἀποκομίσασθαι, ἀλλὰ μὴ δότεον αὐτῷ τῷτο καὶ Κανόνα Τυπικόν. τὸ ὃν ἅπαρ Θεῷ ἀφιερῶσθαι, ἀναφαίρετον, καὶ ὁ ἀφαιρέμενος ἱερόσυλος, ὅποιον δὲ τὰ ἱερόσυλον ἔχει τὸ ἐπιτίμιον πάντες ἴσασι, καὶν ἡμεῖς μὴ λέγειν, ἐδέλωμεν.

Ξ'.

Αλλὰ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἀποκειρομένων ἐν τῇ Μονῇ. φροντισέον δὲ καὶ τῶν ἀπὸ ξένης ἐρχομένων, ἐπὶ τὸ βαλεῖν ἀρχίω. ἐν αὐτῇ ὁ ποίνω εἰσδεχθῶναι τῇ Μονῇ κειθεὶς μονασῆς, μὲν παρέ-

παρέλθουσιν μιλῶν ἔξ , ἐν ταύτῃ ἔξαγέτω πρὸς Θεὸν τῆς αὐτῆς κα-
ταστάσεως , εἰδ' ὅπως ἀναγινωσκέτω ἐνώπιον ἢ παρῶσα διάταξις . καὶ εἴ-
γε δὴ ἀρεθεῖν πᾶσι τοῖς ἐν αὐτῇ γεγραμμένοις . ἀναγινέτω μὲν παρὰ
τῶ Ἱερέως ἔξω ὁ ὀλογοῦντος ὡς ἔφημεν μὲν Τεισαγίς . ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ
δὲ ὑποκλιναμένους αὐτῶ , ἐπιδιδότω τὴν ἰδίαν κεφαλὴν τῷ προεσῶτι ἀ-
περικάληπτον , αὐτὸς δὲ τῷ τιμίῳ ταύτῳ σφραγίζων Σταυρῷ οὕτω
πως ὀλαβῶς λέγει . ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἀδελφῶ , δι'
ὧν τῶ Πατέρων ἡμῶν , δώησοι δυνάμιν καὶ ἰσχύν , καλῶς τετε-
λεσμένοι , καὶ θεαρέτως ὡς ἔλαβες ἀρχὴν , εἰς ἀκοδομὴν καὶ Σωτη-
ρίαν τῆς σῆς ψυχῆς καὶ ὠφέλειαν . ἔπειτα , τὸν ἐν κυρίῳ δότω αὐτῷ
ἀσπασμόν . καὶ καθεξῆς ὁμοίως οἱ Ἀδελφοὶ πάντες . ἕως δὲ ποιείτω
μετανοοῖαν τῇ ἀδελφότητι λέγων . Ὁ Θεὸς ὁμοίως οἱ Ἀδελφοί , ἐμοὶ
δῶσθι ὁ Θεὸς ὑπομονὴν . ἰδοὺ ᾧ ἔβαλον ἀρχὴν ἐν τῇ Ἀρχαίᾳ Μονῇ .
καὶ τῶ Ἀδελφῶν ἀποκενομένων . δώησοι ὁ Θεὸς ὑπομονὴν ἐν
παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ , καὶ ἔτω συγκαταλεγέτω τῇ ἀδελφότητι . εἴτα
δοξάν μὲν τῷ Θεῷ ἀναφερέτω , καὶ ἀπόλυσις γινέτω τῆς συνήθους
λεγομένης ὀχῆς . ἄλλως ᾧ ἐσυναριθμηθῆσεται τις τῶν τῆς καθ' ἡ-
μᾶς Μονῆς Ἀδελφῶν , εἰ μὴ σὺν τῇ ἔξαγορίᾳ , καὶ ἡ παρῶσα Ἀκο-
λαθία ἀπαραλλάκτως προβῇ .

Ξ Α'.

Κ Αἰρὸς δ' αὖ εἴη λοιπὸν καὶ ῥαπέζης ἐπιμνησθῆναι καὶ βράσεως , καὶ
τῶ λοιπῶν , ὅσα περ τῷ σῶματι σωματικῶς πέφυ-
κεν . ὡς περ ᾧ ἡμεῖς ἐκ δύο συγκεῖμεθα ψυχῆς τε λέγων καὶ σώματος ,
ἔτω δὴ καὶ τὰ τῆς Μονῆς . καὶ ψυχὴ μὲν εἰκότως αὐτῆς νομίζοιτο ἢ ἐν
ψαλμοδίας πάσαις θεοπρεπῆς Ἀκολαθίας . σῶμα δὲ αὐτῆς τε ἡ Μονὴ
καὶ ὅσα τοῖς ἡμῶν λυσιτελεῖ σώμασιν . ἐπεὶ τοίνυν ἀρκούτως ἤδη σὺν
Θεῷ περὶ τῆς ψυχῆς εἴπωμεν , πρέπειν ἐστὶ καὶ περὶ τῶ σώματι ταύ-
της ἑξαφερόντων εἰπεῖν , τὴν τε τῶ ῥοφῶν δίδαιται ἑξατυπώσασθαι , καὶ
τὰ ἄλλα , ὅσα τῷ τῆς Μονῆς σῶματι ἑξαρεσέων ἐπιμνησθῶνται , ἀ-
κριβέστερον ἐκθέσθαι ὑμῖν , ὧν ἐκ ἑξαττον φροντίζειν χρεών , τὸ αὐ-
ξανέσθαι θέλοντα καὶ τῶ κοινοβίῳ κατέσασιν . λεγέτω τοίνυν , καὶ τοῖς
ἐμοῖς πατράσι καὶ Ἀδελφοῖς , εἰκότως παραδεδύτω , μὲν τῷ τῆς Ἱερέως
καὶ Θείας Μυσταγωγίας ἀπόλυσιν , πάντων τῶ Νεῦ ὀξερχομένων , καὶ
τῶ νάρθηκι συγκαθημένων , κρέται μὲν τὸ ῥαπεζικὸν ὡς συνήθους
σύμβολον . ὁ δὲ Ἱερεργήσας Ἱερεὺς ἐς ὧς , τῶ .

Λείπει ἐν ταῦθα ἐν Φύλλῳ, ἐνθα τὸ ξβ'. καὶ ξγ'.
 περιέχονται Κεφάλαια.

ΣΥΝΕΠΤΗΜΕΝΟΙΣ τοῖς ῥήμασιν . εἶδε τις εἶη παράττων , καὶ παρατόμμος ,
 θορυβῶντε καὶ θορυβέμμος , τὴν ἀνάγνωσί τε συγγέων , ἐκ τῆς ἀ-
 καίρης καὶ ἀπρεπῆς ὁμιλίας , κατασιγαζέδω παρὰ τῷ ξαπέζαρίῳ . εἶδ' ὅπερ
 ἀπείη , μηδ' αὐτῷ τῷ σιγάζοντος Λόγον ποιεῖται ὁ θορυβέμμος , τῆς
 ξαπέζης καὶ ἀκων ἐξεγερέδω . καὶ τὸ τῆς Ἀβρωσίας ἐπιτιμῖον ὑποβε-
 βλήδω . ἢ ἐτέρως σοφρονίζέδω , καθὼς αὖ ὁ προεσὼς βέλοιο . καθε-
 δήσονται μὲν οὐδ' πάντες ἐν τῇ ξαπέζῃ καὶ τὴν τάξιν , τὴν παρὰ τῷ
 προεσῶτος διορισμένῳ .

Ξ Δ'.

ΚΑΘΕΔΡΑΝ δὲ ὑφιλοτέραν , ἢ τὴν ἐπὶ ταύτῃ προτίμησιν , οἰκοθεῖν
 ἐπιζητήσαι τινὰ , εἰδὲ ἀκῆσαι τὸ σιμόλον ἀνιχόμεθα . πᾶ γὰρ
 αὐτὸ καὶ εἶη τὸ το δεκτόν , αἰθρας καὶ Θεὸν ζῶντας , ὅλως ἐείζειν περὶ κα-
 θέδρας ἐπίσης πῶς καὶ Κόσμαν ; οἱ ἐν πῦθον ἑαυτοὺς τῶν λοιπῶν ὑπε-
 ρέχοντας , ἀποδεικνύουσι σπασάξουσιν , οἷα περὶ τὴν ματαίαν δόξαν , καὶ
 τῷ Θεῷ μεμισημένῳ ἐπιτοημένοι , βδέλυγμα ᾧ παρὰ Κυρίῳ πᾶς ὑ-
 φιλοκάρδιος φησὶν ἡ Θεία γραφή . καὶ Κύριος ὑπερηφανοῖς ἀντιπάσεται ,
 ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν . ἐκ ἔσαι οὐδ' ἐν ἡμῖν τὸ το , ἐκ ἔσαι . εἰ δὲ
 αὐποτε σῶας ἔχων πᾶς φρονίας προκρίνη τὸ το , βδέλυγμα ἔσεσθαι Κυ-
 ρίῳ , τῷ λαβεῖν χάριν παρ' αὐτοῦ , καὶ ἐγγὺς ἡμῶν ἔχειν αὐτὸν , ὡς τῇ
 καρ-

καρδίᾳ σωπεριμμένους, ἢ τ' ἀληθὲς εἰπεῖν οἴκεις αὐτῷ εἶναι καὶ ἐπιρά-
 σης. εἰδὲ καὶ τις ὑμῶν ὀρεθεῖν, τάς χάριν ὑπερπληκτιζόμενος, χρό-
 νος τυχόν, ἢ ἐνέργειαν προβαλλόμενος, καὶ μὴ ἐμμένει τῇ προσάξει
 τῷ προεσῶτος, καὶ τὸν ἀποκληρωθῆναι τὸν αὐτῷ εἶργαι, ὅτε ἔλλο-
 μαί ἐν Κυρίῳ, τὸν ἔχατον αὐτῷ τὸν ἀποκληρωῶν, καὶ διδάσκειται
 τῷ Κόσμῳ τὰ τῷ Κόσμῳ καταλιμπάνειν. εἰδ' ὅπερ ἀπολυταῖον πάντη,
 καὶ ἄσμενον, ἔτι τε διανίσταται καὶ ἀμφιβάλλοι, καὶ μὴ δούτερον καὶ τελίῳ
 παραίνεσιν, ἀδιόρθωτος μένος, ἐκκαθεδεῖται τὸ σωώλον ἀλλ' ἀνισά-
 μμος ὑπερπληκτιζόμενος ἐκπληκτικῶς τινά.

Ξ Ε'.

Α' Ἀλλὰ προκαθεδεῖναι μὲν τῶν πάντων, οἱ πὰς δύο ταύτας μεγά-
 λας ἐγκεχειρισμένοι ὑπερπληκτιζόμενος, ὅτε Οἰκονόμος, καὶ ὁ Ἐκκλησιαστή-
 ρης. μὴ δὲ τῶν οἱ ἱερεῖς καὶ τῶν τῶν προβαθμιότητι. μὴ δὲ
 τῶν πάλιν οἱ διάκονοι, εἴ περ μὴ τινὰς χρόνῳ, ἢ γῆρας προβεβηκό-
 τας, ἀξίως αἰδῶς καὶ τιμῆς, προκαθεδεῖναι τῶν, τῶν Διακόνων δηλα-
 δὴ αἰρεῖτο ὁ Καθηγούμενος. μὴ δὲ τῶν τῶν καθεδρῶν, ἐκ ἑσῶ τῶν
 ἄλλων ἐν ταύτῃ προτίμησις, ἀλλ' ὡς αὐτῶν προεσῶτι δοκεῖ, ἐκάστῳ
 προσηκόντως, ἢ Καθεδρᾷ λοιπὸν ἀποκληρωθήσεται.

Ξ ς'.

Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν τῷ δείπνῳ καιρὸν, εἴ τις βελόμηνος δειπνήσαι
 ὑπερπληκτιζόμενος τῆς ὑπερπληκτιζόμενος, τῶν ὁμοίῳ ὑποπεσεῖται ἐπιτιμῶν.
 καὶ αὐτῶν βρωτέον ὑμᾶς, ἐδῶμα

Λέγεται Ε'ν Φύλλον. Ε'νθα αὐτότε τὸ ξς'. καὶ τὸ ξζ'.
 Περικλήεται, Κεφάλαιον.

δὴ σισαμελαίη μετέχοντα, οἶνον τε ποτεόν μὲν τῷ σωλήθῃς ἑξαγίου διδάμῃον, ἔχ' τὴν Εἰρηνὴν τῷ Ἀγίῳ Μεγαλομάρτυρος Θεοδώρῃ, ἡ δὲ προσεὼς ὁφείλει τελεῖν καὶ παρακαλεῖν ὑμᾶς. ἡ μὲν δὲ πρώτη Εἰσδορὰς τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλῃς Τεσσαρακοστῆς, ἔπος ὑμῖν ἀνείδω.

ΞΗ'.

Τοῖς δὲ Σαββάτοις πᾶσι καὶ Κυριακαῖς, τῆς αὐτῆς Ἀγίας Νηστείας, τρία παρατιθέδωσαν ὑμῖν ἐδόγματα μαγειροῦτα μετέχοντα σισαμελαίῃς. διδόναι δὲ καὶ εἰς πόσιν, οἶνον τὸ σωλήθῃς κρασοβόλιον. καὶ δειπνητέον ἐν ταύταις, ὡς ἔσται ἐς τὴν Μονήν.

ΞΘ'.

ΚΑὶ τῇ τεβάρῃ καὶ πέμπτῃ τῷ Μεγάλῃ Κανόνος, δειπνοῦ χωρὶς. τῇ δὲ παρασκυῇ, παρακλητέον τὸς ψάλλτας ἔχ' τὴν ἀνάστιον. καὶ δὲ ταύταις καὶ πέμπτῃς τῆς Ἀγίας Τεσσαρακοστῆς, ἔσωσαν ἔπος. φάβα τὰ ἐφθὰ, καὶ ἀλμαίαν, καὶ ὀπώρας, καὶ ποτὸν ἔφημα. καὶ ταῦτα μὲν τοῖς ἐρρωμένοις καὶ σώματα, τοῖς δὲ ἐκ ἀσθενεσέροις, γλυκὺ ἐφητὸν μὲν σισαμελαίῃς καὶ ἐλαίου, οἶνον τε φημὶ ἔτι μὲν τῷ σωλήθῃς κρασοβόλις. τεθείωσαν δὲ ἐν τῇ μιᾷ ἑξαπέζῃ. καὶ δὲ δολυτέρας καὶ τεβάρδας καὶ παρασκυὰς, ἔκων ὑμᾶς μαγειροῦτα τισι, ἔπε οἶνον μεταληπτέον, ἀλλ' ἢ μόνον κυάμων καίτινων μικρῶν ὁ παρῶν εἴπερ εἰσὶ, καὶ λαχάνων ὠμῶν, καὶ τῷ κυμιμάτῃ θερμῷ ὕδατος.

Ο'.

ΑΝ δὲ ἔσται μία τύχη τὴν μνήμην συνδραμεῖν τῆς ὁρέσεως τῆς τμηίας κεφαλῆς τῷ Προδρόμῃ, ἢ τῷ Ἀγίῳ Τεσσαράκοντα, καταλυτέον, καὶ τῶν ἐδόγμάτων ἐλαίῃ μετόχῃς ἐπιτέον, καὶ οἶνον μεταληπτέον τῷ σωλήθῃ μετ' ἐκείνης κρασοβόλιον. ἰχθυῶν δὲ ἕ. ἐν μιᾷ δὲ τῷ τῆς πρώτης Εἰσδομάδος ἡμερῶν, μίαν τέτων φθάσασαν δελεδιῶναι ἐορτῶν, τιμητέον, καὶ παρακλητέον ὑμᾶς, καὶ καὶ τὰς προλεχθείσας ἡμέρας, ἀλλ' ἢ μόνον οἶνον τῷ ἔχ' τῷ σωλήθῃς ἑξαγίου καὶ ρεστή. καὶ ἄλλας πόινω πάσας ἡμέρας τῆς Ἀγίας Τεσσαρακοστῆς, καὶ ἔξῃς ὑμῖν ἰχθυοφαγεῖν τὸ σῶλον. εἰμήπερ παράκλησις ἴσως πεμφθεῖ παρὰ τινος, τότε ὅτ' καὶ τὸ καταλυτέον ἔχ' τὴν διάκρισιν. ἵνα μήτε φαι

ῶν μὲν

νόμῳ τοῖς ἀνθρώποις κησάοντες, μήπε ἴσως καὶ αὐτὸν τὸν παρακαλῶ-
σα λυπήσωμεν ἐν ταύτῃ τῇ βαίφορῳ ἡμέρᾳ τυχεύειν.

Ο Α'.

Τῆς λαμπρᾶς δὲ καὶ Ἀγίας Ἑορτῆς ἐκστάσης, ἢ τῆς Ἀγίας, καὶ
Σωτηρῆς Ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, λαμπρῶς ἐορταστέον ἐν ἐκα-
τέρᾳ εἰς διώαμιν, καὶ ἰχθυῶν μεταληπτέον, οἰκοθρονόφανισμῶν.
καὶ ὅντι ποτέον ὅτι τῷ σωτήρι κρυστοβόλῳ, ἰχθυοφαγίστῳ δὲ ἐν τῇ
Ἀγίᾳ ταύτῃ ἑορτῇ Εὐαγγελισμῷ ὡς εἴρηται, αὐτῇ τῇ Ἀγίᾳ καὶ Με-
γάλῃ Ἑβδομάδι σινδράμῃ. τότε γὰρ λαχνοῖς καὶ ὁσπρίοις μαγειρούταις
καὶ μετόχοις ἐλαίῳ μόνῳ χρυσόμεθα ὅτι τῷ ἑορτῇ. ἐπεὶ πᾶς ἑὶς ἡ-
μέρας ταύτης τῆς Ἑβδομάδος, ἡγουσιν δούτερον, καὶ τρίτον, καὶ τετάρ-
τον, ἐπίσης ταῖς τῷ λοιπῶν Ἑβδομαδῶν πεψαδοπαρὰσινδράμῃς ὁσπρι-
όν, ὁσπρίοις καὶ λαχνοῖς ὡμαῖς καὶ ὁπώραις ταῖς παρατυχεύσαις ἀρ-
αμῶν, καὶ τῷ ὅτι μέλιτος ἢ κρινάτω θερμῷ ὕδατος.

Ο Β'.

Εἰ δὲ ἡ προδηλωθεῖσα Ἀγία αὕτη ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ταύταις
σινδράμῃ, καὶ ἐν τῇ Ἀγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Πέμπτῃ, καὶ τῇ Με-
γάλῃ Παρασκυῇ, καὶ ἐν αὐτῷ μόνῳ τῷ Ἀγίῳ καὶ Μεγάλῳ Σαββά-
τῳ, ἐκ ἰχθυῶν, ἀλλ' ὁσπρίων καὶ λαχνοῦν μαγειρούτων ἐλαίῳ μετό-
χων μεταληφόμεθα, καὶ αἶνε πινόμεθα μὲν τῷ σωτήρι κρυστοβόλῳ.
καὶ τὰ εἰκότα τῇ ἑορτῇ πάντα ποιήσωμεν. τῇ τεῖντω Ἀγίᾳ Πέμπτῃ
καὶ πᾶς ἀπολειμμένης ἡμέρας τῆς Τεσσαρακοστῆς, ἢ ἐξέστις ἔσται ὑμῖν,
ὅτε τοῖς ἐδέσμασι καὶ τῷ οἴνῳ. τῇ μύντοι Ἀγίᾳ Παρασκυῇ ἔτε μα-
γειρούτεον, ἔτε ἑσπερίας φροντιστέον, ἔτε βρωτέον τὸ σινδρόν, ἀλλὰ
νῆσεις διάγειν πάντα εἰκός. ἐν δὲ τῷ Ἀγίῳ σαββάτῳ μόνος ὁσ-
πρισμός γινέσθω, μὲν τῷ τῆς Θεῆς Ἱερουργίας ἀπόλυσιν, ἐν τῷ νάρ-
θητι, περὶ τρίτῳ, ἢ περὶ τρίτῳ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ὀφειλῆς τελεῖσθαι.

Ο Γ'.

Η δὲ τῆς Μεγάλῃς καὶ λαμπροφῶς Ἀγίας Κυριακῆς Ἀπολυθῆαι
πᾶσα, καὶ τῷ τῷ Τυτικῷ διάταξιν τελεθῆσεται, τῶν μὲν
δεῖ τὸν ἑόπον, ἢ ἐν τῇ Ἀγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ δίαιτα πᾶν

φορῶν ἐχέτω . τῆς περὶ τῆς ἀθροέντων φροντίδος , τῇ δὲ ἡγερίσει τοῦ προεσώτος ἀνακειμένης .

Ο Δ'.

Κκτὰ δέ γε τὴν τῆς δὲκακωνοσίμης Ἑβδομάδα , τυρὸν καὶ ὠὰ καὶ γὰ-
λα βρωτέον καὶ ἐκάστῳ ἀπαραιτήτως , καὶ οἶνον μεταληπτέον .

Ο Ε'.

Ἀπὸ μόντοι τῆς δολτέρας τῆς Ἀγίας Ἀποστόλου Θωμᾶ ἐν μὲν ταῖς
τετράσι καὶ παρασκυδαῖς , καὶ τρίταις φημι τυρᾶ καὶ ὠῶν , καὶ
γάλακτος ἐπίσης ἀπέχεσθαι χρὴ . ἔλαιον δὲ ἐδίειν , καὶ οἶνον πίνειν ει-
κός . ἀλλὰ μὴ καὶ ἐχθροφαγεῖν . καὶ ὅν δὲ παλαισιμότης παρε-
λάβομεν τύπον μὲν τὴν ἐχάτῳ Ἑβδομάδα πᾶσαν τῆς Πονηκισμῆς ,
ἥτοι τῆς Ἀγίας Πνύματος , καὶ ἐν αὐτῇ τῆς δὲκακωνοσίμης , τυρᾶ καὶ
γάλακτος , καὶ οἶνον μεταλαμβάνειν ἀφείλομεν .

Ο ς'.

Ῥητέον οὖν καὶ περὶ τῆς τῆς Ἀγίων Ἀποστόλων νηστείας , καὶ ἐν
πάσαις ταῖς δολτέραις καὶ τετράσι καὶ παρασκυδαῖς , ὅτι τὸ Θεὸς
Κύριος ἐφείλομεν . δι' ὃ καὶ μὲν τὸ τελεσιῶναι τὴν πᾶσαν τῆς ἡμέ-
ρας Ἀκολουθίαν , τὴν τε τῆς ὥρων καὶ τῆς ἐσπερινῆς , καθὼς καὶ τὸ τῆς Ἐκ-
κλησίας διέξεισι τυπικόν , καλεῖται ὑμᾶς ἡ ἐξάπειρα καὶ τὸν ἀνώτερον
ἡγεταγμένα τύπον , Ἑβδομῆς ὥρας , τῆς ἡμέρας ἐνισταμένης . ἐν ταύ-
ταις ᾗτε μαγευρότων τινὸς , ἢτε ἐλαίου , ἢτε οἶνον μεταληπτέον , ἀλλ'
ἐσπερίων ἐφθῶν , καὶ λαχαίων ὠμῶν , καὶ τῆς καὶ τὴν ἡμέραν ἴσως
ἐπωρῶν , καὶ ὕδατος . ἐν δέ γε ταῖς τρίταις καὶ πέμπταις , δύο ἐδέσμα-
τα σὺν ἐλαίῳ ἐψητῶ ὑμῖν ἐδιέδωσαν , καὶ οἶνον πινέτω ἕκαστος δὲ
τῆς συλήθης κρασοβολίης . ἀλλὰ καὶ δεῖπνος ὁ συλήθης παρατιθέσθαι .
ἄρτε τίς φύφος καὶ ὀλιγοσμί ἐλαῖαι ἢ ὀπῶραι , τῶν καιρῶν προσφοραί .
καὶ οἶνος πινέτω μὲν τῆς ἐλάττονος κρασοβολίου , ὡσαύτως καὶ τοῖς
Σαββάτοις καὶ ταῖς Κυριακαῖς , ἐν αἷς δὲ καὶ τρισὶν ἐδέσμασι μαγευ-
ρόταις καὶ τὸ ἀριστον ἐσιασόμεθα . καὶ ἡ τῆς Ἀγίων δὲ Χριστοῦ ἡ-
γῶν Τεσσαρακοστή , ὁμοίᾳ ἔσαι τῇ τῆς Ἀγίων Ἀποστόλων Νηστεία , ἐν
ταῖς βρώσεσι , καὶ πόσεσι .

Ο Ζ'.

Κ Αἱ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν ταῖς τρισὶ λαμπραῖς καὶ Ἀγίαις Γεσσαρακοσαῖς νησιῶν. περὶ δὲ τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις Ἑβδομάδεσι νησιῶν, τῶν ἀνάπασαν τεβάρδα καὶ Παρασκώλυ ἐντεταλμένων ὑπὸ τῶν Θεῶν κανόνων, ὥπως τῶν νησιῶν οἱ καὶ Παλαισίνω Πατέρες δεόν ποιῆσαι ἔχκεκρίκασιν, τῇ παντελῇ τῷ οἴνῃ καὶ τῷ ἐλαίῳ ἀποχῇ προσώπτες ἴστω γίνεσθαι καὶ τῶν καὶ τῶν δουτέρων νησιῶν. τὸ αὐτὸ καὶ ἡμεῖς σοιχωμῶν, ἐπόμφοι τοῖς Ἀγίοις Πατράσιν ἡμῶν ἔχκετιθέμεθα δὲ, Δεσποτικῆς ἐνισταμένης Ἐορτῆς, ἡ τῶν ιβ'. Ἀποσόλων, ἡ τῶν Μεγάλων Διδασκάλων, ἡ καὶ τῶν Μεγάλων Πατέρων τινός, ἐν αἷς ἀρεσυνίαις γίνονται, ἡ ὁ πολυέλεος ψάλλεται, πᾶσαν νησιῶν λύεσθαι δίκαιον, καθ' ὃν αὐτὴν ἡμέραν τῶν εἰρημένων τριῶν τῆς Ἑβδομάδος ἡμερῶν συμβαίη γίνεσθαι τινός τῶν εἰρημένων τελετῶν. ἐφείδω δὲ ὑμῖν καὶ παρ' ὅλον τὸν τῷ δωδεκαήμερῳ καιρὸν, τυρὸν ἐδίειν καὶ γάλα καὶ ὡά, καὶ οἶνον καθ' ἐκάστῳ μεταλαμβάνειν.

Ο Η'.

Α ἡ δὲ ὅπερ ἡμᾶς μικρὰ δεῖν παρέδραμεν, ἀναγκαῖον ὄν, καὶ τῆς μυσσαρᾶς παραδόσεως τῶν ἀρτζιβερτζίων ἀποδιαουῶν, καὶ τῷ το γεαφῇ δοτέον. ἐν τῇ τῇ πρὸ τῆς ἀποκρέε Ἑβδομάδος τῶν τοις τῶν ἀρτζίων μὴ ἄλλο τι ἐδιόντων, παρὲξ ἄρτε καὶ ὕδατος, ἡμεῖς ἵνα τῆς τέτων αἱρέσεως ἀποδιηρημένοι τυγχανώμεν, καὶ τυρὸν καὶ ὡά δὲ ὅλης ταύτης τῆς Ἑβδομάδος, ἀνισδοιάσας ἐδίομεν. ὡσαύτως καὶ καὶ τῶν Ἑβδομάδα πᾶσαν τῆς Τυρινῆς δι' ἐτέραν αἵρεσιν, καὶ τῷ παρατηρέμενοι.

Ο Θ'.

Χρὴ δὲ συνέρχεσθαι τῇ ἑαπέζῃ, καὶ καθ' ἐκάστῳ ἀνυπερθέτως καὶ τῶν ἀνωτέρων ἐτοιμαζομένων διατάξιν, καὶ τὸς τῶν κήπων καὶ ἀμπελώνων ἐπιμελεμένους Ἀδελφούς ὑμῶν, ὡσαύτως καὶ τῆς λοιπῆς ἀπαντας ἔχκορητᾶς, καὶ κοινῶς ἐπαπολαύειν τῶν τῷ Θεῷ δωρεῶν, καὶ δουχαρῖσθαι τῇ ἀγαθότητι, ἵν' ὥπως, μὴ ἐν ὀνόματι μόνῳ προσηγορία τῆς ἀδελφότητος λέγεται, ἀλλ' ἐργοῖς αὐτοῖς, τὸ ἐνέργον ἀποφείρηται.

Π.

Προσθήκει τωγαρουῦ καὶ Οἰκονόμον προθεῖναι τῇ Μονῇ, εἰς τὸ ἔχειν τῶν ὁ προεσῶς συλλήπτορα ἐν ἅπασιν, καὶ συνωργανεῖν δοκιμάτατον, εἰς τὸν τῷ Ἀδελφῶν ἐπιστηγισμόν, καὶ τῆς Μονῆς ἐπιμέλειαν. προχειρίσασθε δὲ τῶν ἑσώτῳ ποιῶδε. συνωργανεῖται ὁ προεσῶς μὲν τῷ Ἀδελφῶν, ὁποῖον ἔσαι τῷ ἄλλων ὁ κρείττων, αὐτε βίῳ καὶ ἑσώτῳ, καὶ ἡθελ, καὶ Δόγῳ, καὶ τάξει, καὶ εἶναι πιστὸν καὶ φρόνιμον, ὥς περ φησὶ τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, τῷ ἄλλων ὡς ἑφημερὸς ὑπερέχοντα προχειρίσασθε τῶν.

ΠΑ.

Η Δὲ προχείρησις τῆς τῆς τῆς ἑσώτῳ προβήσεται. μὲν τῶν τῶ Ὀρθῶς ἀπόλυσιν, καὶ τῶν συνήθῃ τῶ Ἱερέως δὲχλῶν Τεσσαγίς παρὰ πάντων λεγομένης, ποιήτω ἑξὺς βαθεῖας γονυκλισίας ἔμπροσθεν καὶ πλησίον τῶ Ἀγίῳ βήματος ὁ ἐκλεγεμένος καὶ προκεθεῖς. εἶτα καὶ αὐτὰ τὰ Ἱερά καὶ Θεῖα εἰκονίσματα καὶ σεβάσματα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, δὲ λαβὼς ἀσπάζεσθαι, καὶ μὲν ταῦτα τῶν προσήκασαν ἀπονεμέτω προσκαύησιν τῷ προεσῶτι, εἰδὲ ἕτως, ὑπακλινεῖ τῶν εἰαυτῶ κεφαλῇ ἐπεκκαλύπτει, τῷ δὲ, τιμῶ σφραγίζων ἐκείνος Σταυρῷ ἔτω πῶς δὲ λαβὼς λέγει, ἡ χάρις τῶ Παναγίῳ Πνεύματος Ἀδελφῆ, καὶ τῷ Θερμῶν πρεσβειῶν τῆς Πανάγνης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ διὰ τῶν τῶ Ἀγίων καὶ Θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν, προχειρίζεται σὲ Οἰκονόμον τῆς σεβασμίας Μονῆς ἡμῶν. ἔπειτα τὸν ἐν Κυρίῳ δεῖς αὐτῷ ἀσπασμόν, ἔμπροσθεν τῶν Ἀγίων κυγκλίδων ἵστησι. καὶ ἔτω προσερχέσθωσαν αὐτῷ πᾶσα ἡ Ἀδελφότης, καὶ καθεξῆς αὐτὸν ἀσπάζεσθωσαν ἅπαντες. μὲν δὲ τὸν ἀσπασμόν, δεῖξαι τῷ Θεῷ ἀναφερέσθαι, καὶ ἀπόλυσις ἐπέσθαι μὲν τῶν συνήθῃ τῶ Ἱερέως δὲχλῶν. εἰδὲ καὶ χειροτονίαν Ἱερέως ἔχει ὁ προχειριζόμενος, εἰς τὸ Οἰκονομεῖν μᾶλλον αὐτῷ εἶναι δυνάμεσον.

ΠΒ.

Π Ἄντω ἐν τῶν ἄλλων ἀναγκαίων ἀφεμένος ὁ προεσῶς, εἰς ἐπίσκεψιν ἁγνασθήτω μὲν τῶ προχειριζομένου Οἰκονόμου, ἐπὶ τῶν τῆς Μονῆς

νῆς ἀπάντων μετοχείων, ὡς καὶ ἀκριβέστερον ταῦτα ἐξηρδυνήσασθαι, καὶ καπεμαθεῖν, καὶ προσγραφῇ σημειώσασθαι. ὁ δέ γε προρρήθεις Οἰκονόμος ἐπιτηρεῖν χρεὼν πάντας τὰς ἑξακομητὰς καὶ μιθιύς, καὶ διδόναι ἐκαστῷ τὸ ἀνάλογον σιτηρέσιον.

ΠΓ.

Δ Εὖν ἐν τῷ καιρῷ τῷ θέρους καὶ τῆς τρύγης, σάλιῦναι πρὸς τὰ μετόχεια, καὶ ἐτέρους τῶν Ἀδελφῶν, τὸ ἔχειν πῶτος ὁ Οἰκονόμος συνεργῆς καὶ σωμαντιλαμβανομένουσιν αὐτὸν, καὶ εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῶν εισοδήτων συμπονεῖντας, ἀλλὰ καὶ ἀφιδεύει Μάρτυρας πῶτος ἔχειν, εἰς τὴν τῶν εισοδηθέντων ἀσφάλειαν. προσγραφῶναι τὴν ἐκάστη εἰδὲς δέον ποσότητα. καὶ τῷ προεσῶτι προσκομιδῆναι, καὶ αὐτὸς δὲ ἀσφαλεῖ γραφῇ σημειῶναι, καὶ καιρῷ τῷ προσήκοντι ἐξετάσει καὶ τῶν εισοδηθέντων κατὰ χρεῖσιν.

ΠΔ.

Ο Τὸ ᾧ ἔξει ἐπ' ἀδείας ὁ Οἰκονόμος, τῆς τῷ προεσῶτος εἰδήσεως, γνώμης τε καὶ θελήσεως ποιεῖν τί, ἀλλὰ πᾶσιν ἑξακολουθεῖν αὐτῷ τοῖς ἴχνεσι, καὶ τοῖς θελήμασι καθάπερ φησὶν ὁ Σολομών, ὅτι μὲν βελῆς πάντα ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ φημι τὸ Γέρον Εὐαγγέλιον, ὅτι καταβέβηκα ἐκ τῶ Οὐρανοῦ, καὶ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τῶ πέμψαντός με Πατρός.

ΠΕ.

Ο Τὸ ᾧ ἐμοὶ βελήτων τὰς μετοχαιάς ἔχειν ἐπ' ἐξουσίας, τὰ τῶν προασειῶν εισόδη, ἀλλὰ τὰ γεννητικὰ ἐργαλεῖα, καὶ τὰ ὑλικά φημι ἅπαντα. τὸ δὲ καὶ αὐτῷ σιτηρέσιον, καὶ τῶν γεννηόντων Ἀδελφῶν, δοθήσεται τῷ παρὰ τῷ Οἰκονόμῳ, ἀλλὰ δεῖ καὶ εἰς ἐτέρας δικαίας καὶ δολόγους ἐξόδους ἐπιδώσκειν αὐτῷ τὰ χρεαζόμενα, καὶ γραφῇ σημειώσεται ταῦτα, καὶ ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι ἐπιδώσει κατὰ τὴν τῶν τῶν καταβολῶν. καὶ ᾧ βέλομαι τὰς ἑξακομητὰς ἐξετάζεσθαι, καὶ ἐρδυνᾶσθαι ἐπὶ τῇ καταβολῇ τῶ τυχόντος πράγματος, εἰμὴ ἐνώπιον τῷ προεσῶτος. ἀλλ' ἐδὲ οἱ ποιμένες ἐξεταδιήσονται, παρὰ μόνου τῷ Οἰκονόμῳ καὶ τῷ ἀγγελάρχῳ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἔσονται κατὰ τὸ ἀνώτερον δεδήλωται.

Πς'.

Δ Εὐν ἔτι καὶ ἐν τῇ Μονῇ, ἕτερον εἶναι Οἰκονόμον, καὶ πάντα τὸν τρόπον ἐφάμιλλον τῇ ἀρετῇ τῷ πρώτῳ Οἰκονόμῳ, εἰς ἐπίσκεψιν καὶ ἀκριβῆ διέγερσιν πάντων τῶν ὑπακουουσῶν, ἀλλὰ δεῖ καὶ τὴν ἐπιμέλειαν ἔχειν πάντων τῶν παραβαλλόντων ξένων καὶ Ἀδελφῶν, καὶ τῶν αἰσυνῶν ἐπιμελεῖσθαι, ὡς ἀνωτέρω δεδήλωται. καὶ τὰ ὅθου δὴποτε εἰσοδίζομεθα τῇ αὐτῇ εἰδήσει ἀνακρίνεσθαι καὶ ἐξετάζεσθαι, καὶ παραδιδόναι ἐν ἑκάστῳ τῶν ὑπακουουσῶν τὰ πρὸς τὴν χρείαν τῆς Ἀδελφότητος, ὡς περ φύσιν ὁ συγγραφεὺς τῶν πράξεων, ὅτι διεδίδωτο ἑκάστῳ καὶ καθ' ὅτι αὐτὸς χρείαν εἶχεν, ἀλλὰ καὶ τῇ προεσῶτος ἀπόνοτος, ἢ καὶ τῇ κέλλῃ ἢ συχαζόντος, καὶ αὐτὸς καταρτίσει πᾶσαν τὴν Ἀδελφότητα, τὰς νοθεύς, ἐν ταῖς τῶν ψαλμωδιῶν εἰς τὸν ναὸν εἰσελεύσασιν, τὰς ἀργολογῶντας, ἢ ἀργῶντας, ἢ θ' ἕτερον τί ποιῶντας ἀπρεπές καὶ ἀνόνητον, ἀδελφικῶς καὶ ἐν ἀγάπῃ παραινέσει, καὶ διορθώσεται, πείθων αὐτὸς, ἐν ταῖς αὐτῶν εἰσιεῖναι κέλλαις, καὶ τῇ δούλῃ προσανέχειν καὶ τῷ ἐργοχειρῶ. πρὸς τέτοις μὴδὲ πρὸς ὑβρεῖς ἀλλήλων χωρεῖν ἢ ἄλλῃ πληκτικισμῶς. ὁ γὰρ ποιῶν τὸτο ἀφορισμῶ ὑποπίσσειται. μὴ μετανοῶν δὲ, καὶ τὴν συγχώρησιν ὀχαιτέμενος, ἐν σιωπετεριμμῶν καρδίᾳ αὐστηροτέρως ἐπιτιμῆσθαι. εἰς τὸ μεταμαθεῖν, τὸ ἀλόγησον καὶ συγχώρησον Ἀδελφε.

Πζ'.

Κ Αἱ εἰ ἐπικτήσεις δέτινας κτώμενοι λάθρα τῇ προεσῶτος παρὰ τὸν Κανόνα τῆς Μοναστηρίας ἄχρῃς ὁβελῆς, ἢ ὁπώρας, τῷ ἐπιτιμῶ ὑποπετουῦνται. ὁ δὲ νοσφίζομενος ἀπὸ τῆς Μονῆς ἐξομολογούμενος καὶ διορθούμενος, ἐξάπαντος ἐκδιωχθήσεται. οἰκέτας τὴν ἐκδεχόμενους, ἐκ ἕξουσιν ἡμῖν ἔχειν, ἀλλ' ἕκαστος ἑαυτῷ δευλόσει, ὁ νέος τῷ προβεβηκότι, καὶ τῷ αἰσυνεσέρῳ, ὁ ἰχυρότερος, ὡς αὐτὸς προεσῶς ἐπιτρέψει. ἕπως γὰρ ἡ Δεσποτικὴ ἐντολὴ πληρωθήσεται, καὶ ὁ τῆς ἀγάπης θεσμός, ἀπαράτρωτος τηρηθήσεται. καὶ ταῦτα μὲν πάντα ποιήσει ὁ προορρήθεις Οἰκονόμος, καὶ τὸν οἰσμὸν τῇ προεσῶτος, καὶ ἐ καὶ ἕιν τινα, ἀλλ' ὅλως δὲ ὅλα ὡς ἐστὶ γνώμη καὶ βελὴ τῷ προεσῶτι.

ΠΗ΄.

ΤΑ' δὲ ἐξῆς, ἐκ ἐβελόμην παραδῆναι γραφῇ. ἔ' ἦν ἔδει τὸν ἄπαξ εἰς τῆτο προκεκαρμύνον, τῆς αὐτῆς τάξεώς τε καὶ καταστάσεως με-
 θισαῖν. εἴπερ καὶ αὐτοὶ ἄξιεποιίτε καὶ τὸ παντελὲς ἀναλλοίωτοι πρὸς τὰ
 καλὰ θραμύνωσιν. ἐπεὶ δὲ τῆτο ἐκ ἔστι, βεπόμεθα ἦν πολλάνις καὶ
 ἀλλοιόμεθα, οἷα τὰ ἀνθρώπινα; καὶ τιμῆς ἀξιέμεθοι πρὸς τὴν ἡδὴ
 καλῶν ἐργασίαν μᾶλλον χαυνόμεθα. εἴτε ῥαθυμίᾳ εἰκόντες τὰ πολλὰ,
 ὡς φιλέσης τῆς ἀρχῆς τὴς αὐτῆς ἐπαγγελμένους ὑποχαυνουῖ, ὅτε πλείω
 τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν προσοχὴν μᾶλλον ἀσκεῖν ἔδει. εἴτε καὶ τὴν ἀρετὴν
 ἐν πρώτοις μὲν ὑποκεινόμεθοι, θρα' τὴν ὀρεξίν τῆς ἀρχῆς, καὶ πὴν τῆς
 ἐπιτυχίας ἐλπίδα. τυχόντες δὲ ταύτης, δίδυς δόλυσκόμεθα ἐκείνοι
 ὄντες, ὅπερ ἀληθῶς, καὶ προτὲ ἦμεν. θρα' ταῦτα καὶ γραφῇ δοτέον τὸ
 πρᾶγμα, καὶ κολασέον εἰς δυνάμιν.

ΠΘ΄.

Εἰ μὲν οὖν ἄξιεποι οἱ οἰκονόμοι μόνωσι καὶ ἀναλλοίωτοι, τῆς
 ἀρετῆς ἐπιεικῶς καὶ τῆς ἀγάπης ἡδὴ Ἀδελφῶν αἰτεχόμεθοι, δι-
 ῶ καὶ ταύτης ἡξιώθησαν τάξεως, ἀμειτακίνητοι ἔσωσαν τῇ τοιαύτης
 θρακονίας καὶ ἀδιδάπτωτοι.

ι΄.

Εἰ δὲ ἀδόκιμόν τι καὶ ἀσύμφορον ὁ χρόνος αὐτὴς ἀπελείξει, ὡς
 εἴτε τῆς θρακονίας ἀμελῶς τε καὶ καταφρονητικῶς ἐχόμεθοι, εἴτε τοῖς
 αὐτῶν φίλοις καὶ συγγενέσι χαρίζόμεθοι, εἴτε τὴ τῆς Μονῆς νοσφιζόμεθοι,
 εἴτε παραχῶδιν τινὰ καὶ ὀχλοποιὰ ἀποδεικνύμεθοι, καὶ πρὸς τὰς τῶ Κα-
 θαρσμονίᾳ θρατάξεις ἀπεχθιαζόμεθοι, ἢ τὰ τῆς Μονῆς ὑποτιθέμενοι τι-
 νὶ καὶ προδιδόντες, εἴτε τὴ ἴσως ἡδὴ τῶ τυπικῇ καὶ τῆς θρατάξεως θρα-
 ταγμάτων παραθραύοντες, καὶ τοῖς αὐτῶν σοιχοῦντες θελήμασιν, ἢ
 σωματικοῖς τισι πάθεσι προφανῶς συμφορόμεθοι, ἢ καὶ ἀλόγῳ προσπα-
 θεῖα τινός, παρὰ τὴν λοιπὴν σωδόμεθοι Ἀδελφότητα, καὶ θρα' ταῦτα
 καὶ πρὸς κυβέρνησιν ψυχῶν ἀεπιτήδειοι ἐλεγχόμεθοι, ἐμβαλλόνται, τῆς
 ἀρχῆς, καὶ ἄλλοι, οἱ πᾶσι κομῶντες τοῖς καλοῖς, καὶ τὴν ἀρετὴν ἐκείνων
 κρείττονας καὶ ἀδιδάβλητοι, αὐτοὶ ἐκείνων πάντως προτιμηθήσονται, καὶ
 εἰς τὴν αὐτῶν θρακονίαν προβήσονται. εἰδ' ἄμεμπτοι εἴησαν τὴν αὐτῶν

F

θρακο-

ἡχοκονίαν πελουῦτες , καὶ Θεῶ , καὶ Πατρὶ , καὶ τῇ Ἀδελφότητι δόκιμοι ἀναφαίνονται , ἀκύνονται , εὖ δὲλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ , ἐπὶ ὀλίγα ἡς πιστὸς , ἐπὶ πολλῶνσε καταστήσω , καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν Οἰκονόμων ἀρκούντως ἐκθέμεθα .

υ Α'.

Α Ἰ' προχειρήσεις τῶν ἡχοκονητῶν ἀπάντων , ἦγεν τῷ Ἐκκλησιαρχῇ , τῷ κελλάρει , τῶν δοχιαρείων , τῷ ὀρειαρεί , καὶ τῶν λοιπῶν , καὶ τότε τὸν ἑσπέρου προβήτωσαν , μὴ τὴν Ὀρθρὰ ἀπόλυσιν , καὶ τὴν σιμνήθη τῷ Γερέως δὲχλῷ , Τρισαγίᾳ παρὰ πάντων γνωμένῃ , ποιείτω ἑὴς βαθείας γονυκλήσιᾳς ἔμπροσθεν καὶ πλησίον τῷ μνήματος , ὁ εἰς οἷον δῆτινα ἡχοκονίαν ἐκλεγεμνός . εἶπα καὶ αὐτὰ τὰ θεῖα καὶ ἱερὰ εἰκονίσματα καὶ σεβάσματα τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ , καὶ τῇ Θεομήτορι δὲλαβῶς ἀπαζέδω , καὶ αὐτὸν πάλιν μετανοίαν , ἔμπροσθεν τῶν Ἀγγέλων κυγκλίδων ποιείτω , καὶ εἰς τὸν καθ' οὗτος χορὸν ὡσαύτως . εἰθ' ἔπως λαμβανέτω αὐτοχείρως τὰς κλεῖς ἐκ τῇς ὑπεραγίας Θεοτόκου , καὶ τῷ προεσῶτι τὸν ἴδιον αὐχρὺν ὑποκλινάτω , δὲλογεῖται παρ' αὐτῷ , καὶ τῷ τιμίῳ σφραγιζέτω Σταυρῷ , τὴν δὲχλῷ ἐπιλέγοντος ταύτῃ . ἡ χάρις τῷ Παναγίῳ Πνέματι Ἀδελφῇ , δι' ὧν τῶν Πατέρων ἡμῶν , ἐνιχυσεῖσε καλῶς . καὶ ὡς αὐτῷ φίλον , τὴν ἀναπεθεῖσά σοι , ἐκπληρώσεις ἡχοκονίαν . μὴ ταῦτα , ἔμπροσθεν τῷ βήματος , εἰς , κοινῇ τοῖς Ἀδελφοῖς βαλέτω μετανοίαν . ἔπως ἡπίως ἐπιβοώμενος , δὲξαθέμοι Πατέρες καὶ Ἀδελφοί , καλῶς ἀνύσαι καὶ Θεοφιλῶς , τὴν ἐν ἡ προχειρίδῃ ἡχοκονίαν . καὶ τῶν Ἀδελφῶν πάντων λεγόντων , ὁ Θεὸς ἐνδυναμώσῃ σε Ἀδελφῇ , γινέτω Ἀπόλυσις .

υ Β'.

Τ Αἷς μὲντοι μὴ ἐχέσαις κλειδίᾳ ἡχοκονίαις , ὁ τῶν Θεῶν εἰκόνων ἀσπασμός , καὶ ἡ τῷ ἡγεμνῷ σφραγὶς μὴ Τρισαγίᾳ , ἀρκέσασιν εἰς προχειρήσιν . ἀμέλει τὸς ἐφ' ἐκάστῳ τῶν ἡχοκονιῶν προχειρισμέ-
 νος . προσεκτικῶς μὲν καὶ θεοφύβως αὐτὰς μετιόντας , ἐφ' ἀμετακινήτως δίκαιον , ἄχεις δὲ τοῖς προσήκειν ὁ προεσῶς ἡχοκονίαν . ἀμειλουῦτας δὲ , καὶ καταφρονέοντας , ἴσως δὲ καὶ δολιδομενῶς ἐν αὐταῖς , μεθιστᾷ , καὶ ἐτέρως ἀποκαθιστᾷ . εἴτις δὲ τῶν νοσφιζόμενος , ἄχει τῷ τυχόντος φανῇ , ὑπόδικος ἔστω τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ , καὶ τῇ αὐτῷ ἀχρῶ-
 τῳ

τῷ Μητρὶ , ἀφ' ὧν ἄρα καὶ τὴν διακονίαν παρέλαβον , ὑποχρόμιος ἀ-
δούλως καὶ ὁμόθυμως διακονῆσαι .

ψ Γ'.

Μετὰ τὴν προχείρησιν τῷ Ἐκκλησιάρχῃ , ἅπαντα τὰ τῆς Ἐκκλη-
σίας παραδοθήσονται αὐτῷ ἐγγράφως .

ψ Δ'.

Επειδὴ δὲ καὶ ἱερῶν σκιδῶν , ἀναθημάτων τε Θεῶν , καὶ Βιβλίων ἐδέη-
σε τῇ Μονῇ , εἰς Θεῶν δόξαν , καὶ φωτισμὸν τῷ ἐν αὐτῇ ἀσκου-
μύων , ἀφιερώθησαν ταῦτα ὅσα χειρώδι , χάριτι Χριστοῦ , καὶ διὰ πρεσ-
βειῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου , ὅσα ἐν ἀργυρείοις σκιδέσι , καὶ σεπταῖς
εἰκόσι , καὶ ἐπίπλοις , καὶ Βίβλοι πολλαῖ , καὶ ὅσα τε ἐν χαλκῷ ἐθεωρήθη-
σαν , καὶ τέπων βρέβιον γέγονε παρ' ἡμῶν , ὑπογραφὸν οἰκείᾳ με χειρὶ .
περὶ ὧν διορίζομαι , εἶναι εἰς τὸ παντελὲς ἀνεκποίητα καὶ ἀναφαίρετα . καὶ ὁ
τολήμων ὅς ἐστιν ἀφελῆσθαι τὸ οἶον , ὡς ἱερόσυλος λογιθήσεται , καὶ
σιωτῶν ἰδέσθαι , ἐν κολάσεσιν αἰωνίαις καταταγήσεται . πρὸ ἐκείνων δὲ , καὶ
τῆς ἐκείνου ἀγρόνης κληρονόμος γένοιτο , ἀλλὰ μὴ εἰς τὴν μελετηθεῖν
Χριστὸν ποτὲ τινί , μὴ δουλάσῃ , μὴ ἄρχοντι , μὴ τῷ ἐν τῇ Μονῇ ,
ἢ προεσῶτι , ἢ ὑποπαστομῶν , ἀφελῆσθαι , ἢ ἐκ ποιήσαδαί τι τῷ ἀνα-
θημάτων , ἢ τῷ ἐν αὐτῇ Βιβλίῳ , ἢ μίγᾳ , ἢ μικρὸν , ἢ οἰονδήπο-
τοιού ἕτερον , εἰμὴ καὶ μᾶλλον διὰ σκεδῆς γενέσθαι προστιθεῖναι καὶ πρὸς
ἀφιερῶν εἰς δόξαν Θεοῦ , καὶ αὐτῶν ὠφέλειαν καὶ τὴν τυχεύσαν .

ψ Ε'.

Ομοίως καὶ τὸν Καθηγούμενον , καὶ τὴν ἑβδομάδα τῆς διακαινησί-
μου , εἰς ᾧ δ' αὖ ἐδέλη ἡμέραν , ἐπιτηρεῖν ἅπαντα τῆς Ἐκκλη-
σίας . ἔχειν ἐπὶ χειρας τὸ βρέβιον . καὶ καθὼς ἐπαρεδόθη ἅπαντα πρὸς
τὸν Ἐκκλησιάρχην μήπως ὡς ἀδικονεῖρας ἡμᾶς διελείξει καὶ ἡττηθῇ

Καὶ πάλιν λείπει ἐν Φύλλον ἐν ᾧ περιέχοντα
τὸ υς'. ἢ τὸ υζ'. Κεφάλαιον.

Τὸ πονηροῦ τῇ κακοβελίᾳ. δράμετε ταχὺ πρὸς τὴν ὁμολογή-
σιν, ἢ ἢ καθαρὰ ἐξαγόρευσις, ἀναπληρώσει ἡμῖν τὴν συγχώρη-
σιν. δικαίως ἐπιβραβύεσα παρὰ τῷ προεσῶτος. καὶ μὴ προπαθῶς,
μηδὲ κατὰ τινα ἔκτισιν θλίψεως, ἀποστρέψετε τὸ δίκαιον πῶς τυχῶσιν
Ἀδελφοίς.

υ.Η'.

Ἀλλὰ πάντα δικαίως καὶ τὸν τῷ προεσῶτος ὀρισμὸν, πᾶσαν οὐ-
σιν ἀδελφῶ ἐισπνέγκατε τὸ μηδὲν, μηδὲ ἄλλοι τῷ σμικροπία, ἀλλὰ
εἰδήσεως καὶ γνώμης τῷ προεσῶτος ποιῆν, εἰ ἢ τῶς ὑμῶν τοιῶν τὸ
διαπραξῆται, καὶ διὰ παραινήσεως καὶ νεθεσίας τῷ τοιῶν ἐγχειρήμα-
τος, μὴ αἰσέλληται, τῷ προσήκοντι ἐπιτιμῶ ὑποβληθήσεται.

υ.Θ'.

Ἀλλ' ἐπ' αἰείας ἔχει ὁ κελλαιότης, τοῖς ἐαυτῷ φίλοις, καὶ συγ-
γνήσι, τὰ τῆς Μονῆς κατακονῶν, ἢ νοσφίζόμενος, ἐκ τῶ βλη-
σόντων αὐτῶν, ἄλλοι καὶ οὐδὲ ὀβολῶ. ἀμέτοχος ἢ ἔσαι τῷ Θεῷ σώ-
ματος καὶ αἵματος, ἀλλὰ καὶ τῆς διακονίας ἐκστήσεται, καὶ αὐτὸς αὐτῷ,
ἄλλος τὴν ἀρετὴν αὐτῷ κρείττων προβήσεται, καὶ ταύτῃ τὴν ἀκριβῆ
ἐξέτασιν ἔχειν ὀφείλει ὁ Καθηγούμενος, καὶ ὁ Οἰκονόμος, ὅτε τῇ βρώ-
σει καὶ τῇ πόσει τῶν Ἀδελφῶν, τῷ διακρίνειν ἐκάστῳ κατὰ τὴν ἀνα-
λογουσαν ἀδένειαν.

Ρ'

Δ Εὐνοῦ, δύο δοχειαίς παρὰ τῷ προεσῶτος προχειρίζεται. ὡν ὁ μὲν εἰς τὴν εἰσοδὸν πᾶσαν διακαθέξει τῆς Μονῆς, καὶ ἀπογραφέται ἐν λεπτῷ, τὰ εἰσοδιαζόμενα καὶ ἐξοδιαζόμενα, ἔχ' ἀπλῶς ἕως, ἀλλὰ καὶ τὴν ῥηθισομνίαν ὑποτύπωσιν, ἔσαι γλωσσόκωμον, τῷ δοχείῳ τῆς Μονῆς ἀναποκείμενον, ἐν ᾧ εἰσαχθήσονται πάντα τὰ ὄθον δῆποτε τῇ Μονῇ ἐπερχόμενα, κλεισὶ κατεσφαιλισμένον, καὶ σφραγίσει. ἔσαι δὲ καὶ χαρτίον, πᾶξιν μὲν ἐπέχον παραθέσεως, ἐντὸς δὲ τοιαύτε γλωσσόκωμῳ, καὶ αὐτὸ ἀποκείμενον. τέττα προσγραφήσονται πάντα τὰ εἰρημνία καὶ λεπτὸν. ἀφ' ὧν λήφεται κατ' ἑκάστον Μῦθον ὁδοχειάριος, Δόγῳ τῶν τῆς Μονῆς ἐξόδων τὰ χρειάδη. καὶ κατακινῶσαι κατὰ τὸν τῷ προεσῶτος διορισμόν.

Ρ Α'

Μ Εἰτα μέντοι τὴν τῷ μῦθῳ συμπλήρωσιν, συγκαθεθήσονται ἅμα ἐν τῷ ἄφορισμῳ, ἅτε ὁ προεσῶς, καὶ οἱ πρόκειτοι Ἀδελφοί, καὶ προτεθήσεται μὲν τὸ γλωσσόκωμον ἐπὶ μέσον ἀνοιγήσεται δὲ παρὰ τῷ τῇν κλειδα τῷτε ὄχκατέχοντος. εἰθ' ἕως, ἐκβληθήσεται μὲν ἡ παράθισις πρότερον, καὶ ἀναγνωθεῖσα, γνώριμα θήσεται τὰ προθέντα τῷ δοχειῳ, εἰς ἐξοδὸν. εἰτα παραθήσεται τὴν τέτων ἐξοδὸν, ἕως καθερμῆ καὶ σαφῆ. ἀλλὰ καὶ τὰ ἀπὸ οἶων δῆτινων ὑποθέσεων τῷ αὐτῷ μῦθῳ εἰσοδωθέντα παρ' αὐτῷ, δῆλα πάντως πάντα ποιήσει ὁ δοχειάριος. ἀπογραφεύτε τέτων προκομίσει, δηλῶσαν τὴν καὶ ὄθον παρά τινος, καὶ κατὰ ποῖον εἰσοδικία καίρον. καὶ ἕτω, τότε εἰσοδωθέντα καὶ ἐξοδωθέντα κατὰ τῷ αὐτῶν μῦθῳ σαφῶς διαγνωσκόμενα, προσγραφήσονται τῇ παραθέσει ἀριδιλότερον. καὶ δέγε τὴν προσγραφεύ, αὐτίς, ὁ μὲν χάρτης τῆς παραθέσεως τῷ γλωσσόκωμῳ ἀναποτεθήσεται. ὡσαύτως, καὶ τὰ εἴτε ἀπὸ δόλογιων, εἰθ' ἐτέρωθεν ἐλθόντα πρὸς τὴν Μονίαν, ὁ δέγε δοχειάριος, ῥητὰ πάλιν ἀπὸ τῷ γλωσσόκωμῳ, νομίσματα ἕτερα λήφεται, Δόγῳ τῷ ἐξόδων τῷ εἰσελθόντος μῦθῳ. εἰτα αὐτίς κλειθήσεται τὸ γλωσσόκωμον, καὶ παρὰ τῷ εἰρημνίων Ἀδελφῶν σφραγισθὲν, τῷ συνήθῃ τόπῳ ἀποτεθήσεται. καὶ ἕτω σαφῶς καὶ καθερμῆ πᾶσης εἰσόδου καὶ ἐξόδου ῥηθισμένης καὶ καταφανῆς, ἔχ' ὑπολειφθήσεται τι, τὸ σμῶλον σκανδαλὸν, ἢ καὶ τὴν τοιαύτην ἐμπεπισδύμενη διακονίαν, εἰθ' ἐτέρω τινος. ἐκτὸς τοιχαροῦ τῷ τοιαύτε γλωσσόκωμῳ, ἐν Ἀγίῳ

Πρόματι ἐντελλόμεθα, μήτε τὸν μεθ' ἡμᾶς τὴν Ἡγεμενίαν διαδεξόμενον, μήτε αὐτὸν τὸν τὰ δουτερεῖα ταύτης ἔχοντα, τὸν οἰκονόμον φημι, μήθ' ὃν τινὰ ἕτερον, ἐν ᾧ καὶ μόνον νόμισμα, ἢ πλείονα, ἢ ἐλάττωα παρ' ἑαυτῷ καταχεῖν. διὰ τὸ μέλλειν πάντα ὡς εἴρηται φανερώς εἰσοδικάζεσθαι καὶ ἐξοδικάζεσθαι.

Ρ Β'.

ΤΑ' δέγε ἄμφω πάντα τῆς Α' δολοφότητος, ἱμάτια τυχὸν καὶ μαρτύρας, Α' ποσολικά, καὶ λοιπὰ παρὰ τῆ δοχειαρέως καλῶς τηρηθῇσονται, καὶ τοῖς χρήξιν τῶν Α' δελφῶν, καθ' ὅς αὐτὸ προεσῶς αἰρῆται καιρῶς, δεόντως διαδοθήσεται. ἢ μόντοι τέτων ἐξώνησις παρ' αὐτῶν τέτταρ' εἶναι προβαίνουσα, ἢ ἑτέρω τῶν Α' δελφῶν, τῶ δοκιμαζόντος δηλονότι πείρων κεκτῆσθαι περὶ τὰ τοιαῦτα, ἱκανῶς. ὠνεῖσθαι δὲ τὰ τοιαῦτα καὶ τέτταρ' καιρῶς προσήκοντας ἐπιβέπομεν. περιποιεῖσθαι δὲ καὶ τὰ Παλαιὰ καὶ δύναμιν, καὶ χρᾶσθαι τέτοις βελομέθω μόνῳ ᾧ τὴν ἀναγκαίαν ζημιτέον χρεῖαν, τὸ δὲ περιττὸν, ὡς τῶ ἐναντίῳ μισητέον. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν μανδύων καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιστηθίων, καὶ τῶν ὑποδημάτων καὶ πάντων ἀπλῶς τῶν χρεωδῶν λέγομεν.

Ρ Γ'.

Ο"Ταν οὐδ' χρεῖα εἴη ἀναγκαίως, καινότερόν τι τέτων ἀπολαβεῖν τινὰ, τὸ παλαιὸν κομιστέον ἄρα ἐν τῇ δοχείῳ. δεπτόν δὲ αὐτῷ τῷτο, καὶ ἕτερον ἀποληπτέον, εἰδήσει τῶ προεσῶτος. ἄλλως ᾧ, εἰμὴ τὰ Παλαιὰ κομίζονται, καινὰ διδόναι, ἐκ ἐπιβέπομεν, καὶ ταῦτα μὲν διαπραξέται ὁ δοχειαρέως.

Ρ Δ'.

Ο' Δέγε ἄλλος ἴδιον καὶ αὐτὸς ἔχων καὶ ἀφορισμὸν οἴκημα, δοχεῖον καὶ τῷτο ὀνομαζόμενον, καὶ τέτταρ' τὴν παχυτέραν ὕλῃ ἀπασαν τῆς Μονῆς, ἐναποκειμένῳ τυχεῖν. γενπονικά τυχὸν ἐργαλεῖα, χαλκώματά τε καὶ ἄλλα τῇ Μονῇ χρεῖωδι καὶ ἀναγκαῖα, ἃ διακαθίξει ἐπιμελεστέοντα καὶ ἀσφαλέστερον, μὴ προσγραφῆς ταῦτα παραλαμβάνων, καὶ αὐτοῖς ἀποδιδὼς τοῖς χρεῖαν ἔχουσι τέτων διακονηταῖς, εἰς τε τὰς γενπονικάς καὶ λοιπὰς δελείας τῆς Μονῆς, ὡς αὐτὸ εἰρησιν ἔχει ὁ ποιῶν, ποῖα καὶ πόσα τῶν προσφόρων ἐργαλείων ἐκάσῳ πρόσεισε

σεισι πᾶν διακονητῶν, καὶ αὐτὰ δὲ δοχεῖα ἐργον εἶναι, καὶ τὸ, τὸν χαλκιδυτῶ ἐπιτηρεῖν πῆς Μονῆς.

Ρ Ε'.

Αναγκαῖον μοι καὶ πᾶν ἄλλων ἐπιμνησθῆναι διακονιῶν. οἷον τὸν ὀρεῖ-
 ῶ φημι, καὶ τὸν ἀποθνήσκοντα. ἀλλὰ δὴ καὶ τὴς στρατοκόπης, καὶ
 ἔχειν πρῶτον μὲν τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ. καὶ κατὰ τὸν προεσῶτος ὁρισμὸν
 ἅπαντα ποιεῖν, ὥστε τῇ εἰσόδῳ καὶ ἐξόδῳ. πάντα μέτῳ διδόναι, καὶ
 μέτῳ λαμβάνειν. ὥς πε φησὶ τὸ Ἱερόν Εὐαγγέλιον. ὅτι ἐν ᾧ μέτῳ
 μέτετε, ἀντιμετρεθήσεται ὑμῖν. καὶ κατὰ τὴν συνήθειαν ὑμῶν παραλά-
 βετε παρ' ἐμοῦ, τὴν ἀνάσσειν παρακολυθῆσαν, ἕως ποιεῖτε, καὶ εὖ
 ἔσω ὑμῖν. εἰδ' ἴσως τίς ἐξ ὑμῶν παρὰ γνώμῳ καὶ προεσῶτος ποιήσει,
 καὶ νοσησόμενος γίνεται ἀπὸ πᾶν ἀνατιθέντων αὐτῶν, ὑπόδικος εἶναι
 τῇ ἀγνῇ Θεομήτορι, ἀφ' ἧς ἄρα καὶ τὴν διακονίαν παρέλαβον. ὑπο-
 χόμῳ προθύμως, καὶ ἀδύλως διακονῆσαι. ἀλλὰ καὶ ὁ προεσῶς, τῶτον
 μὲν ἐκβαλεῖ πῆς διακονίας, καὶ ἄλλον αὐτ' ἐκείνῳ πάντως προσβλήσε-
 ται. τῷ δὲ ὑπάλως διακονῶντι, δοθήσεται ἐπιτίμιον, ὅς ἄρτι καὶ ὕ-
 दाτι, καὶ τὴν τῆ σφάλματος, ἀναλόγως ποσότητα.

Ρ Ϛ'.

Επεὶ δὲ τέτοις, καὶ τῷ ὑμῖν διακελεύομαι, τοῖς ἐμοῖς παθῆσαι.
 καὶ Ἀδελφοῖς, ὡς αὐτὴ εἴη πᾶσι, ἡ αὐτὴ ἔσφρηξις καὶ πόσις, μόνως
 ὅς ἐκείνους θεραπεύεον ἐν ἅπασι, καὶ χειραγωγητέον, εἰς δυνάμιν, ὅ-
 σοι δὴ προφανεῖς ἀρρώσεως περιέκονται.

Ρ ϛ'.

Καὶ δέονται τυχὸν διὰ τῆτο βρώσεώς τε καὶ πόσιος, κρείττονος πρὸς
 σύσασιν τοῦ ἀθροῦς αὐτῶν καὶ ταλαιπῶρος σώματος. τῆτο γὰρ
 καὶ διακρίσεως οἶμαι, καὶ τὴν σωμείδῃσιν τῷ λοιπῶν, διατηροῦν, ἀ-
 σκανδαλίστως.

Ρ Η'.

Οἱ Ἀδελφοὶ δὲ ἡμῶν οἱ ἀρρώστοι, μὴ τῆτο τεθαρρήκοτες ἐκλύε-
 σιν ἑαυτοὺς, ζητῶντες περιετρίβειν, καὶ ἅπερ ἴσως ἐδὲ εἰς ἀκούην
 ποτε

ποτὲ εἰδεξάμην, μὴ ὅτι γε εἶδον, ἢ ἔφαγον, ἀλλὰ συσχεύωσαν ἑαυτὰς, καὶ συσπλέωσαν, ἀρκέμενοι ἐκείνοις καὶ μόνοις, αἷς ἄρα ἢ τῷ καιροῦ, καὶ τῆς δύπορίας τῆς Μονῆς περιφορὰ, τῆς δεξιᾶται. εἰ γὰρ καὶ ἐπιμελεῖσθαι αὐτῶν, ἔχει τὴν ἐντολήν, ἐντελλόμεθα, ἀλλ' ἐχὶ καὶ θυφᾶν αὐτὰς παραχωρεῖται. συσσεαλυσῶς δὲ μᾶλλον ζῶν, καὶ ὡς δεῖ τὰς Μοναχάς. ἵνα καὶ αὐτοὶ τὸν τῆς ὑπομονῆς μισθὸν, ὃν ἡσέρησις τῆς ὁρέξεων, καὶ ἡ τῆς ἀρρώστιας δυσχέρεια, προξενεῖν αὐτοῖς μέλλει ἐκ Θεοῦ ἀπολαύσωσιν.

ΡΘ.

Επειδὴ τῇ τῷ Θεῷ προνοίᾳ ἀρρήτῳ, καὶ τῆς ἀσπύρας αὐτὸν τεκνύσης ἀγνῆς Θεομήτορος, καὶ κήσεις τινὲς ἀκίνητοι ἐπεκτίθηνσαν τῇ Μονῇ, ὥς περ αἰῶθεν εἴρηται. καὶ δεῖ τὰ το φροντίζειν τὸν προεσῶτα, καὶ παρατηρεῖν αὐτῷ τὰ εἰς δύσασιν, ὁποίοις εἶναι δεῖ τὰς εἰς τὴν τάπην πρόνοιαν πεμπομένους Ἀδελφάς, ὁλαβεῖς δηλονότι καὶ σώφρονας καὶ γηραιὺς εἰς ἅπαν εἰ δύσασιν, καὶ πρὸς τὰ πάσθι νεκρὰς, ἔχει τὰς τῷ βελίᾳ ἐπιβελάς.

ΡΙ.

Κοσμικὸν δὲ ἔχοντιαν τοιαύτῳ τινὰ τῆς Μονῆς ἐγχειρίζεσθαι, ἐκ ἐπιβέβω, αὐτοῦ τῷ γηρόντων, καὶ τῷ ποιμνόντων τὰ θρέμματα.

ΡΙΑ.

Εἰδ' ἴσως εἴη ἐπὶ κτήσεις μὴ πλησιάζουσα τῇ Μονῇ, ἀλλὰ καὶ ψυχικῶς ἔχουσα βλάβην, τὴν τοιαύτῳ ἐπιβέβω, δοθῶναι ἐπὶ συμφόνῳ, ἢ ἀνταλλάγματι πλησιέστερον, ἔχουσα ἢ Μονὴ τὴν ἀνήκσαν ποσότητι τῆς εἰσόδου, τὰς δὲ τοιαύτας ἐπὶ κτήσεως, καὶ πλησιέστερας, ἀνεκποιήτως εἶναι βελλόμεθα παντάπασι καὶ ἀναφαιρέτως, παρὰ μισθονὸς ἀφαιρεμένης ἢ ἐκποιεμένης ποτὲ τὸ σωώλον, χωρὶς ταῖς ἐχούσαις ψυχῶν βλάβην. εἰ καὶ ταύτας οἱ Φιλόχριστοι καὶ ἡμεῖς ἐξωνησάμεθα, καὶ ἐπὶ κτησάμεθα μετὰ πολλῶν κόπων καὶ ἐξόδων καὶ ἔχει θυφῶν καὶ περιποίησιν τῷ ἀσκεμνῶν συσσεαλφῶν ἡμῶν. καὶ ὁ πύτων τὶ ἀποκτησάμενος, ἢ ἀφορισάμενος ἔχει πρόφασιν οἷανδήτινα, τὸ τῆς ἱεροσυλίας ὑποπτεῖται πάντως ἐγκλήματι. καὶ ταῖς ἐπὶ πύτων νομίμαις δίδωταις ὑπόδικος, χωρὶς ψυχῶν βλάβην.

Λοι-

ΡΙΒ'.

ΛΟιπὸν καὶ πρὸς τὰ ἄλλα τὸν Λόγον, ἰτέον, καὶ λεκτέον, καὶ περὶ ἐκείνων ἐνδεχομένως, περὶ τε ἡμῶν συλλαβῶν ἡμῶν, τῶν ἐν τῇ ἀρπυροπύρῳ κοπιέντων, τῶν ἅπασαν ἀκολυβίαν καὶ αὐτὰς ἐκπληρώσαντες, καὶ μὴ ματαίαις πρὸς ἀχολοιῦντας ταῖς Ὀμιλίαις. εἴωθεν ὅδ' ἔστω ἐν ταῖς συλλογίσασιν γίνεσθαι. δοθῶναι δὲ ἔχοντες εὐλογοῦντες πρὸς τὰς κοπιῶντας Ἀδελφὰς οἶνον εὐλογίαν, τὸ κατὰ συνήθειαν διδόμενον ὁσάκις.

ΡΙΓ'.

Αλλὰ δεῖ ἐπιφανεῖν καὶ τὰς ἐν ἐργοχείρῳ ὄντας, τὸν τε σκυποτόμον, τὰς τέκτονας καὶ χαλκείας, τὰ μὴ συνέρχεσθαι τινὰς ἡμῶν ἀφελεστέραν Ἀδελφῶν, χωρὶς τῆς τῷ προεισῶτος εἰδήσεως, καὶ προσαχολοῦντο εἰς ἀργολογίας, καὶ εἰς ἀχολογίας ἐκφέποντο. ἐκ πολυλογίας ὅδ' ὀφθαλμοὶ ἐκφύζει ἀμαρτίαν. νεθετεῖσθαι δὲ παρὰ τὸ κρεῖττον μὴ παραιτεῖσθαι, ἐπεκρίμεθα ὅδ' αὐτῶν, τὸ ποιεῖν ὅτι ἀγάπης καὶ πόθου, ἡμῶν ψυχοβλαβῶν ἀφαιρέσθαι, ἀπὸ ἡμῶν Θεῶν ῥεσφῶν ἐκλέγεσθαι.

ΡΙΔ'.

Προσῆκει τοιγαροῦν καὶ ἐπισημονάρχῳ προσεῖναι τῇ Μοῇ. ἐπισυνάγονται τὰς Ἀδελφὰς ἐν ταῖς τῶν ψαλμοδῶν εἰς τὸν ναὸν εἰσελθούσας. ἀρχαμένους ἡδη τὸ κινδυνεύει κρῖναι τὰς βαρέας, ἔχοντες, ἀπελθούσας πρὸς τὴν κλίσιν τῶν Καθηγμένων, καὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν Ἀδελφῶν, καὶ ἐπιβοώμενος γιγνώσκον. τὸ εὐλόγητον Πάτερ, διεγείρει πάντας πρὸς τὴν τῆς μετουστικῆς ἀκολυβίαν ἐκπλήρωσιν, τὸ δὲ ὄρθρου ψαλμομένη, δις τὸ ναὸν ἐξελεύσεται, μετὰ τὸν ἐξάψαλλον, καὶ μετὰ τὴν ἐκτίλνωσιν, καὶ παραβαλεῖ τοῖς κελεύουσιν τῶν Ἀδελφῶν, καὶ εἰς αὐτὴν εἰρήσῃ ἐκ ῥαθυμίας ἴσως ὑπνώττοντας, ἢ ἐκ τῆς ἐπιγυνομένης παιδιπρωίας τῶν ἑκατοντῶν, ἀφυπνάσει καὶ πρὸς τὸν Θεὸν εἰσάξει ναόν. τὸ δὲ ἅπασι καὶ τῇ Θεῷ πελέσει Μυσταγωγία, καὶ ἐκ αὐτῶν τῶν ἑσπερινῶν, καὶ τοῖς Ἀποδείπνοις. ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρπυροπύρῳ, αὐτοὺς ὀφείλει πείσσειν τὰς μέλλοντας ἐνάρξεις ποιεῖν καὶ πᾶσαν συνάγειν. ἐπιτηρήσει δὲ συχνότερον καὶ τὰς Ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ὥρᾳ εἰ δυνα-

πὸν, καὶ ἀνδρόλογως ἴσως συγκαθημένους, ἢ ἀργολογῶντας, ἢ ἀργου-
 τας, ἢ θ' ἑτερόντι ποιῶντας ἀπρεπές καὶ ἀνόνητον, Ἀδελφικῶς καὶ ἐν ἀ-
 γάπῃ παραινεῖται, καὶ διορθώσεται πείσειτε ἐν ταῖς αὐτῶν εἰσιόναι κέλ-
 λαις, καὶ τῇ δέχῃ προσανέχειν καὶ τῷ ἐργασχεῖρῳ ἀπελῆξαι. καὶ ταῦτα μὲν
 ἐφ' ὅλῳ ἔχεται τῷ ἐνιαυτῷ. ἐν δὲ ταῖς καὶ τῷ Ἀγίῳ καὶ μεγά-
 λῳ Τεσσαρακοσίων γινομέναις ἀναγνώτετιν, ἐν τῷ ὄρθρῳ καὶ ταῖς ὡ-
 ραῖς, πῶς οἰκείας ἑδρας ἀνίσταμνος, ἑῖς ποιεῖν ὀφείλει γοιυκλίσιας,
 τῷ Ἀγίῳ βήματος ἔμπροσθεν ἀσκεπῆς, διέρχεται τε καθ' οὗα πρὸς Ἀ-
 δελφούς, καὶ ἐν αὐτῷ ἐφύροι τυχόν ὑπνώττοντα, καὶ μὴ ρηγορῶντα πρὸς
 τὴν πῶς ἀναγνώσεως ἀκρόασιν, ἀφυπνίζειν, ἀναπείθειντε τὸν διϋπνι-
 θέντα ἀνίστασθαι, καὶ ποιεῖν ἐν τῷ μέσῳ τῷ Θεῷ ναὶ μετανοίας ἑῖς,
 καὶ πῶς δυσὶ χοροῖς ἀνὰ μίαν, καὶ ἕκαστος καθεδόντα, προσέχειν τῇ ἀνα-
 γνώσει. ἐπιμελέσθων.

ΡΙΕ΄.

Γενεξὶ δὲ, ἄβατος ἔσαι παντάπασιν ἡ Μονή. καὶ ἐὰν δὲ προσκυνη-
 σεως χάριν εἰσιπτεῖα ὅλως αὐταῖς εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα.
 ἀλλ' ἐὰν κρέας πύτης ἐντὸς βρωθήσεται πῶποτε. ἀλλ' ἐὰν παῖδας
 λαϊκούς εἰς μάθωσιν τῶν ἱερῶν ραυμάτων, ἀλλὰ πάντα ρημάτας, εἰ
 καὶ πρὸς τὸν ἕλῳ, ἴσως ἐπανθῶντας, κεκμημένους ταῖς παρειαῖς, πρὸς δὲ
 μονάσαι θέλοντας παῖδας, καὶ τὸ πῶς Ἐκκλησίας καταλαβεῖν τὴν ἀ-
 κολασίαν, δοθήτωσαν ἐν ἰδιότητι κελλίῳ πῶς Μονῆς, καὶ τὸ ἱερὸν Ψαλ-
 πτεῖον διδασκώτωσαν, καὶ τὴν ἄλλῳ ἅπασαν Ἀκολασίαν, καὶ ἕκαστος εἰσι-
 πτεῖον αὐτὸς καὶ δεκτεῖον. χάριν δὲ ὑδροφορίας, ἢ ἐτέρας ἔχοντίας, ἕτε
 εἰσαχθεῖσονται, ἕτε δαλίσσονται.

ΡΙΖ΄.

Ἐπειδὴ πύλλῳ ἀρετῆς βασιλικωτάτῳ, τὴν φιλοξενίαν γινώσκο-
 μῳ, ἥτις ἐξ ἀγάπης εἶωθεν ἀποτίμπεται, πῶς πρώτης τῶν ἀ-
 ρετῶν, βελομένηα καθὼς καὶ ἕως τῶ νῦν ἐπελεῖτο, καὶ πάλιν γίνεσθαι
 ἐπὶ τοῖς ἑξαπλοῦς Μοναχοῖς, ἐν τῇ Ἀγίᾳ Μονῇ, ὅπου ἐν αὐτῇ
 καὶ εἶον, δέχεσθαι μὲν πάντας, καὶ ἀπονέμειν αὐτοῖς τὴν ἀναλογῶσαν
 ἑοφίῳ πῶς ἡμέρας, ἐξ ὧν ἐδίδασιν οἱ Ἀδελφοί. εἰδέ τις ἐξ αὐτῶν, τῶν
 ἀξιολόγων εἴη, καὶ τῷ ζωοδόχῳ τάφῳ προσκυλήσεως χάριν ἢ ἐνδημία,
 ἐν σερνίζεσθαι τῶτον, καὶ δέχεσθαι ἐπὶ τῇ κοινῇ ἑαπέξῃ, καὶ ἐπίσης τοῖς
 Ἀδελφοῖς ἔχεται εἶσθαι ἐφ' ὅλαις τρεῖσιν ἡμέραις ἐπιξενέμῳ.

Ἀλλὰ

ΡΙΖ΄.

Αλλὰ καὶ τῶν ἀπὸ τῆς χώρας ἀρχόντων παραβαλλόντων, τῶν Ἀδελφῶν πνικαῦτα ξηροφαγουμένων, τὸν μὲν τῷ κοινοβίῳ τόπον, φυλάττειν καὶ τὸν δὲ παραβαλλόντα ὑποδέχεσθαι ἄλλως, καὶ συγκαθεδήτω τῷ προεσῶτι, καὶ ἀπατακείτως συνιδιάτω, καὶ τῆς ἀναλογέσης τιμῆς ἀξιώσῃτω.

ΡΙΗ΄.

Οἱ δὲ προσερχόμενοι τῷ πυλῶνι συχνοτέρως ποίνητες καὶ συνηδύοι ἡμῶν, ἐπεὶ πάντας ὄσον εἰσάγεσθαι τῷ Μοναστηρίῳ ἀδύνατον, ἀλλὰ ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τῷ ἔξωθεν τῆς Μονῆς, καὶ ὁ ξενοδόχος ἐπιχορηγήσει ἐκάστῳ ἄρτον, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἑαπίσης παραμυθείσεται. ἐδὲ δὲ ὑποσφύρειν τινὰ τῷ πυλῶνι αἰρέμεθα νήσιν. ἀλλὰ πρὸς τὴν δευτερωθεῖσαν ἀνωθεν συνηθείαν καὶ πάντας ἀνακτᾶσθαι τροφῆς καὶ ὑποτίνας τὸ καὶ δυνάμιν.

ΡΙΘ΄.

Εἰμήτις ἴσως εἴη γινώσκων, ταύταις δὲ ἐ μεταδοτέον. ἔ μισοῦντες τὸ συγγένες, ἀπαγε, ἀλλὰ τὴν ἐκείθεν βλάβην ἀφορώμενοι, ὡς μὴ συνηθείας κρατήσης, πυκνότερον τῷ πυλῶνι παραβάλλειν αὐταῖς, καὶ κακῶν αἰτίας μάλλον ἢ ἀγαθῶν, τοῖς Ἀδελφοῖς δόξαισθαι. καὶ τὸν φυλάττειν τὸν ὅρον ὁ πρῶτος καὶ ὁ Οἰκονόμος, καὶ ὁ ξενοδόχος, ἀρχὴ πάντος ἐντελλόμεθα ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι. καὶ τὰ μὲν τῆς φιλοξενίας καὶ ἐλεημοσιύης, ὥπως αἰεὶ τηρηθήσονται. ἐπὶ δὲ τὰ συμφέροντα τοῖς Ἀδελφοῖς τὸν Λόγον αὐτοῖς ἔρεπτον.

ΡΙΗ΄.

Εφείδω τοίνυν τῷ προεσῶτι καὶ ἑς αὐτὸς αἰρείτω καιρὸς, εἰς τὰ τῶν Ἀδελφῶν κελεύει εἰσέρχεσθαι καὶ ἀναψιλαφᾶν, μήτε τις ἐργόχειρον κατασκόβουσι, τῆς αὐτῆς βελῆς καὶ γνώμης ἐκτός. εἴτε τὰ λεγόμενα κατὰ κοινοβίαν μαργάρια, εἴτε τινὰ κησὶν ἐτέρων καὶ τῶν ἀτελετέρων ἀναθωρεῖσθαι, καὶ εἰ δόξαισθαι, ἀφαιρείτω καὶ τὰ, καὶ ἢ περὶ καίειν, ἢ τοῖς πτωχοῖς δυνέμειν. αὐτὸν δὲ τὸν

κτισάμενον, τὰ δέοντα παραινέει, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀνατέλλειν ἔκτοτε ἐγχειρήματος, ὡς ἐναντία ὁρατατόμενον τῷ πῆς Μονῆς Κανόνι. ὅπερ ὁ μέγας ἔφη Βασίλειος. „περιέχων ῥητὴς ἐπὶ, εἴτις κέκπηται ἐν „ τῷ Μοναστείῳ τὶ, εἴτε ἐκτὸς τῷ Μοναστείῳ, ἔσω ἀκοινώνητος.

Ρ Κ Α'.

Αλλ' ἀναγκαῖον μοι καὶ ἄλλων ἐπιμνησθῆναι Κανόνων αὐτῶν, τῷ Μεγάλῳ Πατρὶ ἡμῶν Βασιλείῳ. ἐπὶ τοῖς τὸν μοναδικὸν ἐπα- νηρημένοις βίον ἐκτεθημένοις.

Ρ Κ Β'.

Οὕτως ἐγνωκὼς Ἀδελφόν, τὴν ἐκ τῷ Μοναστείῳ ἔξοδον, καὶ ἢ συνομιλήσας, ἢ συνοδοκῆσας, καὶ μὴ προσαγγείλας, ἀφο- ρεῖς ἐξω πῆς Ἐκκλησίας, Ἐβδομάδα μίαν ἄρτα καὶ ὕδατος.

Ρ Κ Γ'.

Εἴτις ὀξέλθῃ πῆς Μονῆς χωρὶς παραθέσεως πῶ προεσῶτος, ποιεί- τω Μετανοίας ἑκατὸν, καὶ ξηροφαγίαν ἡμέρας ἑπτὰ.

Ρ Κ Δ'.

Εἴτις ἐν τῇ ῥαπέξῃ ἐθίων φλυαρεῖ, ἢ ἐξ ἀπροσεξίας ποιήσῃ τὶ μὴ ἀρέσκον, ἐγειρέτω καὶ ψαλλέτω κατὰ τὸ συνήθες, Ἐλέη- σάν με ὁ Θεός, καὶ αἰτεῖτω συγχώρησιν.

Ρ Κ Ε'.

Εἴτις μῆλαβὼν δόλογίαν ἐδίη, ποιείτω μετανοίας πενήντα.

Ρ Κ ς'.

Εἴτις ἀπολιμπαίνεται πῆς πρώτης ῥαπέξης, μὴ εἰρηκὼς τὴν αἰ- τίαν, μὴδέτω ἄσιτος ἕως ἑσπέρης.

Ρ Κ Ζ'.

Εἴ τις ἐφθάσει τὴν δὲ χλὴν τῶν ἀποδείπνων, βάλλων τὴν σὺνήθως μετανοίαν, φάλλέτω τὴν ἀπάσαν Ἀπολυθίασ, καὶ ποιέτω μετανοίας ν'.

Ρ Κ Η'.

Εἴ τις τῶν Ἀδελφῶν ἀκαίρως εἰσέρχεται εἰς τὸ ἐπιτήριον φλυαρῶν καὶ ἡχαττόμυρος, χωρὶς τῶν ἡχοκονητῶν, καὶ τῶν Οἰκονόμων, ποιέτω μετανοίας λ'.

Ρ Κ Θ'.

Εἴ τις μετὰ τὴν μετανοίαν ὀρεθῇ ὁμιλῶν, ἢ ἰδιάζων μετὰ τινος, ποιέτω μετανοίας ν'.

Ρ Λ'.

Εἴ τις χωρὶς ἐπιτοπῆς, ἢ χρείας ἀναγκαίας, εἰσέλθῃ εἰς κελίον ἄλλου, ἢ κοιμηθῇ, ἢ πιάσῃ ἐρχόμενον, ἀφορίζεσθαι ἡμέρας ἑπτὰ, ἕξω τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῆς Ἐπαρχίας, καὶ ξηροφαγῶν.

Ρ Λ Α'.

Εἴ τις ὀρεθῇ γράφων τινὶ, ἢ δεχόμενος γράμμα, χωρὶς τῶν Ἀββᾶ, ξηροφαγείτω ἡμέρας ἑπτὰ, ὡσαύτως καὶ ὁ λαμβάνων καὶ ὁ δίδων, χωρὶς τῶν Οἰκονόμων, ἀφορίζεσθαι.

Ρ Λ Β'.

Εἴ τις τῶν γενηόντων, ἢ τῶν κηπευτῶν, ἢ ἀμπελικῶν, ἢ ποιμενῶν, χωρὶς τῶν ὀλογοηθῶναι τὰς οἰασαυῶν ὁπώρας καὶ καταλύσει, ποιέτω μετανοίας πενήντα, καὶ ξηροφαγείτω ἡμέρας ε'.

Ρ Λ Γ'.

Εἴτις χωεῖς ἐπιτροπῆς καὶ δ' ἑκὼς τῷ Α' ββᾶ , τεμεῖ φλέβαν , ἢ κηροκομεῖ , ἢ ἰμάτιον , ἢ ὑπόδημα φορέσει , ποιείτω μετανοίας . γ'.

Ρ Λ Δ'.

Εἴτις ἄρη καρπὸν ἀπὸ δένδρου , χωεῖς τῷ φυλάττοντος , ἢ τῷ κηπευῶν , ποιείτω μετανοίας κέ'.

Ρ Λ Ε'.

Οφείλεις δὲ καὶ οἱ δὲκονηταί . καὶ οἱ φροντισταί τῶν λοιπῶν ἀπασῶν χειρῶν , ἐπιμελῶς περὶ πάντων φροντίζειν , ἵνα μὴ τῷ κρίματι τῆς ἀμελείας ὑποπέσωσι .

Ρ Λ ς'.

Δεῦν τὰς παραγρομμένας συγγενεῖς τῶν κατὰ τὴν μονὴν Α' δελφῶν καὶ δὲ τῷ ἐπὶ τῆς πύλης ἐπιστατῆντος , τῷ Ἡγεμονίῳ καταμινύησαι , καὶ πρῶτον μὲν τῆς τέτῃ καταξιῶνται Θεῶς , εἰθ' ἔπειτα δι' ἐπιτροπῆς αὐτῆς καὶ τῶν κατὰ συγγενείαν ὁπτανέσθαι , ὡς αὐτὴ καὶ ἡ τῷ Καθηγουμένῳ βεβλή παρασκιάσει , καὶ ἡ τῷ παραβαλόντος ὀξέπαιτις ἐμφανήσεται . ὁ δὲ τῷ ἔρω τέτῳ μὴ ἐμμένων , καὶ αὐτὸς χωρὶς εἰδήσεως προέλθῃ τῷ ἀγγεῖν , ἀφορξέσθω ἄρτι καὶ ὕδατος ἡμέρας ἑξῆς . ὅπως μὴ φρονῇ ὑπὲρ ὃ δεῖ φρονεῖν .

Ρ Λ ζ'.

Ταῦτα τοῖνυν δίδόντες ἡμεῖς καὶ σιωπεῖν ἐγνωκότες εἰς ἀφέλειαν τῆς Α' δελφότητος , ἐκ τῶν Κανόνων τῷ Μεγάλῳ Βασιλεῖ συλλέγξαντες ὡς προεῖρηται , ἐνέγραπτα σὺν τοῖς ἄλλοις ἐποισάμεθα .

Ρ Λ Η'.

Οἱ μὲν οὖν παραδοθέντες ὑμῖν τύποιτε καὶ Κανόνες παρὰ τοῦ Πα-
τέρων ἡμῶν, ἐν ταῖς συμπεπεραμένοις, καὶ εἰ τὸ ἐμὸν λογι-
κὸν ποίμνιον τέως φυλάξοιεν, πρῶτον πάντως τέπων ῥαγήσεται τὸ
φῶς, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, ἐξ ὕψους ἀνατελεῖ. εἰδ' ἴσως τὸ ναυτίου
ἐκβα πείη, καὶ πατρικῆς ἀδεπείας ἐντολῆς, ἀδεπθῇσεται πάντως αὐ-
τῷ, καὶ τῆς παρακοῆς κομίσεται τὰ πῖ χεῖρα. ἀλλὰ μὴ Κύριε ὁ Θεός μας,
μὴ ἔπως γινῆται ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς Ἀδελφοῖς, μηδὲ ὁ δεινὸς θῆρ, τέως
ῥα παραράξειεν. ἀλλ' ὥς περ' ἕως τῶ νῦν, τετήρηκας, ἐν τῷ σῶ Ἀγίῳ ὀνόματι,
ἔγω καὶ ἕως τέλους σωτηρήσον, ἵνα τὸ σὸν ποιῶσι θέλημα, θέλημα
δὲ πάντως σὸν, τὸ κατ' ἴχθυος βαίνειν τέως τοῦ Ἀγίων σου ἐντολῶν.

Ρ Λ Θ'.

Αἴτια δὲ τὰ ταῦτα πάντα ποιῆσαι ἡμᾶς ἀνάγκηται, ἐν τῇ παρῶ-
σῃ Τυπικῇ ῥατάξει, καὶ ἅλλα μὲν ἐκ ὀλίγα, ἄτινα μηδὲ ἀ-
γνοεῖν τὸς ἐμὲς ἐν Χριστῷ Πατέρας καὶ Ἀδελφούς οἶομαι. ἔτι γε μὴ καὶ αὐ-
τὸς ὁ ἀπὸ τῆς σιωπῆς ἐπηρτισμένος μοι κίνδυνος, καθὼς αἰθεῖται με-
ρεσφαί διδάσκουσιν. καὶ γὰρ φησὶν ὁ ποτίζων τὸν πλησίον αὐτῷ ἀνάξο-
πλῶ θολερανῶ. καὶ εἰ σκοπὸς παρὰ τῷ Ἰεζεκιήλ, καὶ τῇ ἀληθείᾳ, ὁ
προεσῶς τοῦ ψυχῶν, καὶ ἔστι καὶ ὀνομάζεται, πῶς αὐτῷ ἡπειλημένῳ
δι' ἐκείνην ῥομφαίαν ἐξέφυγον, καὶ τῷ ἐκτίσιν τῷ αἵματος τῷ ποιμνί, εἶγε
μὴ πάντα προεδέμην εἰς μέσον. οὐδὲ γὰρ φησὶν ἀνθρώπου, σκο-
πὸν τέθεικάσθαι τῷ λαῷ μας. εἰ μὲν ἴδης τῷ ῥομφαίαν ἐρχομένῳ καὶ
ῥα μαρτύρει αὐτοῖς, ἀθῶος εἶ. εἰδ' οὖν, τὸ αἶμα αὐτῶν ἐκ τοῦ χει-
ρῶν σου ἐκζητηθήσεται. ταῦτα δὲ πάντα, τῷ Τυπικῷ τῆς ῥατάξεως
ἐκθεσὶν ἀναγκαίαν μοι πέποιήκασιν. ἵν' ὥς περ' ἐν πρωτοτύπῳ Κανώ-
νι καθ' ἐκάστω ταύτῃ ἐνασπάζοντες, οἱ ἐμοὶ Πατέρες καὶ Ἀδελφοί,
ἐκ ταύτης τυπῶσι τὸν βίον αὐτῶν. καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἀναζωρεφῶσι τὰ
θέσμια τῆς παρεσχῆς ἡμῶν ἐντολῆς, καὶ ἔγω ῥα φυλάττοισιν ἀπαράβω-
ται, καὶ τὸ σωειδὸς καθαρὸν παραστήσαιεν ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ κριτῇ, ῥα
τοῦ θερμῶν, πρεσβεῶν τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ δι'
δύχων τοῦ Μακαρίων γερόντων καὶ Πατέρων ἡμῶν. ὑμεῖς δὲ σώζοιθε, καὶ
μεγαλυνοίθε καὶ εἰρυνεύοιτε, καὶ ζηλωταὶ παρὰ πᾶσιν ἐπὶ τῇ ἀγαθῇ
ὁμῶν καὶ σεμνῇ πολιτείᾳ γινώσθε, πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ὑμῶν.

P M'.

Ιδὲ ὃ δὴ καὶ Ἡγέμερον, προνοία Θεῶ ὑμῖν τῷ ἐμῷ ποιμνίῳ, κατα-
 λιμπάινω, τὸν Ἱερομόναχον καὶ ἐμὸν μαθητὴν, κύριον Ἰωακείμ,
 οφείλοισιν μὴ τὴν ἐμὴν ἀποβίωσιν τὴν προσασίαν πᾶσαν τῆς Μονῆς ἀνα-
 δεῖξασθαι, ἀνδρα ἐπ' ἀρετῇ καὶ δὺλαβείᾳ μεμαρτηρυμένον, σωείσετε καὶ
 λογιόσιντι καὶ Πνευματικῇ καταστάσει κοσμέμενον, καὶ τοῖς λοιποῖς ἀγα-
 θοῖς προτερήμασι. καὶ πολλάμοι ὡς καὶ ὑμεῖς ἴτε συγκωπιάσασθε, ἐ-
 πί τῇ τῆς Μονῆς καταστάσει, καὶ πάντων τῶν ὑπ' αὐτῇ. ἀλλ' οὕτως
 μὲν τὴν τῆς Ἡγμερίας σφραγίδα παρὰ τῷ καὶ τὴν ἡμέραν ἀγιοπάτε
 Ἐπισκόπῳ Ταμασίας, καὶ πρωτοθρόνῳ δεξιάνθρωπος, διακυβερνήσειεν
 τὴν Μονὴν, καὶ ἀναπαύσειε τὸ ποιμνιον, ἐν τῷ ἁγίῳ καὶ ἀνα-
 ψύξεως.

P M A'.

Υμῖν δὲ πᾶσιν ἀπλῶς ὑποτίθημι Ἀδελφοί. μετὰ τὴν ἐμὴν τῶν
 αὐτῶ μετᾶσασιν, ἀσώδειν τὰ τῶν ψυχῶν ὑμῶν αὐτῷ ἀνατιθεῖναι
 κινήματα πάντα, καὶ τὰς λογισμὰς τὰς ψυχοβλαβεῖς ἐξομολογεῖσθαι.
 ἴν' ἐντιῶσθαι αὐτίκα ἢ πρὸς αὐτὸν χέσεις τε ὑμῶν καὶ διάθεσις ὁ ποῖα
 εἴη χαρακτηρίζοιτο. λογισμὸς δὲ, ὃς τὰς προεξαγορεύσας ὑμῖν
 φαρμὰς, εἰμήτε τις τῶτο ἴσως ἐκὼν αἰρετήσοιτο. ἀλλὰ τὰς ὁσημέραι
 καὶ ὥραι παρενοχλῶντας ὑμῖν. ὃ δὲ εἶναι ἐκ ἑστίν ἀνθρώπους ὄντας, μὴ
 καὶ λογιζομένους ποτὲ πονηρὸν, καὶ μὴ ἀναβολῇ τὸ καλὸν ἢ τε διδόν-
 τες, ὅπερ ἐδεῖ. ἀλλὰ σὺν προθυμίᾳ πάσῃ καὶ σπουδῇ πρὸ τῶτο τρέ-
 χεται, ὡς αὐτὸ ἐν ἡμετέροις, τὸ αὐτὸ φρονουῦντες, τὸ αὐτὸ λογιζόμε-
 νοι, ὅφ' ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ποιμνίῳ, ποιμνιόμυροι τε. καθάπερ εἴ τις
 χρυστῇ σειρά, ἀλλήλοις σιωδόμενοι, ἀλλήλων τε περιέχεσθαι, καὶ εἰς
 εὐσυναρμολογεῖσθαι σῶμα, ὑπὸ μιᾷ κεφαλῇ καὶ τὸν Θεῖον Ἀποστό-
 λον, τῇ ἀρχιτεκτονίᾳ τῷ Πνεύματος.

P M B'.

ΚΑὶ εἰπότε μοι τέκνα, πᾶσαν τιμὴν, πᾶσαν δόνοιαν, πᾶσαν δὺ-
 λάθειαν, πᾶσαν ὑποταγὴν ἀδιάκλειτον, πᾶσαν διπείθειαν τῷ
 Ἡγμεσίῳ ὑμῶν ἀποσώζοντες. καθάπερ τινι τῶν Πατέρων εἴρηται. φη-
 ,, σὶ εἰ ὃ, ὑπὲρ ἡμῶν οἱ ἡμῶν ἐπιμελέμενοι, Λόγον ἀποδεῖναι μέλ-
 ,, λουσι,

», λησι, πῶς ἐχὶ καὶ πάντα τέτοις ὑποταγησόμεθα. καὶ ὡς κεφαλὴ ,
», τὰ λοιπὰ μέρη τῶ σώματος ὑπακώσωμεν τε καὶ ἐξηγηρησώμεθα. καὶ
ὁ Θεὸς καὶ μέγας Ἀπόστολος Παῦλος , ὅπως ἐν τῇ πρὸς Ρωμαίους αὐ-
τῷ Ἐπιστολῇ φάσκει . πείθετε τοῖς ἡγεμενοῖς ὑμῶν καὶ ὑπέκτετε , αὐτοὶ
ὧν ἀρευνῶσιν ὑπὲρ τοῦ ψυχῶν ἡμῶν , ὡς Λόγον ἀποδώσαντες .

Ρ Μ Γ'.

Α Ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπῃ , εἰρῇ , ὁμόνοια , φυλάττοι-
τες εἴητέ μοι , ἀλλήλων ὑπερκαύομενοι ἐκ φιλοσόργου γνώμης , ἀλλή-
λους ἐπιστηρίζοντες , ὑποστηρίζοντες , νεφετεύοντες , παρακαλουῦντες , ἀνι-
χώμενοι , καταινοῶντες ἀλλήλους , εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης , καὶ καλῶν
ἔργων . καὶ ἀπλῶς εἰπὲν , εἴτι χριστὸν , εἴτι σωτήριον , εἴτι ἀρετὴν , καὶ
εἴτις ἔπαινος , σπύργοντες κατορθοῦν εἰς δυνάμιν . φησὶ γὰρ ὁ Κύριος ἡ-
μῶν Ἰησοῦς Χριστός . ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν , ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους ,
καθὼς ἐγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς . καὶ ἀλλήλους , ἐν τῷ ᾧ γνωρίζονται πάν-
τες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστέ , ἐὰν ἀγάπῃ ἔχητε ἀλλήλοις . ὁρᾶτε τίνας
ἐσόμεθα μαθηταὶ ταῦτα φυλάττοντες ; ὁρᾶτε οἷας δόξης καὶ μακαριότη-
τος , καὶ ἀγαλλιάσεως τυχεῖν μέλλομεν ; τῷ φιλεωθράτῳ Δεσπότη μαθη-
τολόμοι ; τοιγαροῦν πάσῃ σκεδῇ , πάσῃ δυνάμει , πάσῃ προθυμίᾳ
τοῦ ἐντολῶν αὐτῷ παρεχόμεθα .

Ρ Μ Ε'.

Κ Αἱ σὺ δὲ ὦ Πάτερ Πνευματικὴ , τῆς Γερασ ταύτης ποίμνης καὶ
ὁδηγὴ , μέτερος ἐσο τοῖς Ἀδελφοῖς , ἐπιεικὴς , κηδεμονικὸς , καὶ
τὸ ὅλον πατερικῶς αὐτοῖς ἀποσωζων τῷ ὄντοισιν . ναὶ παρακαλῶ πάν-
των κήδεα , πάντων φροντίδας , ἀνέχεαι πάντων , ἀντέχεαι , νεφετεύων , παραι-
νῶν , διδάσκων , παρακαλῶν , νοσηντας ὑγιαίνων , ἀδελφοντες ὑποστη-
ρίζων , ὀλιγοψυχουῦντας παραμυθούμενος , ἀμαρτανόοντας ἐπιτρέφων ,
ἐβδωμνηκοντάκεις ἐπὶ ταῖς συγχωρῶν καὶ τῷ τῷ Κυρίῳ φωνῶν . συμφέρει γὰρ
ὑμῖν αὐτὸν μιμημένους τὸν Κύριον , ὡς συγκαταβατικῶς κειθῶναι καὶ
τι τοῦ θεόντων παραλιμπανόντας , ἢ , τῷ ἄκρῳ φυλάττοντας δικαιο-
σύνην , ὡς ἀσυμπαθεῖς καὶ μισαδελφῶς κατακειθῶναι . καὶ ἵνα τ' ἄλλα
παρῶ , φησὶν ὁ μέγας Βασίλειος . », καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Καθηγούμενος , ὡς
», Πατὴρ παίδων γνησίων ἐπιμελούμενος , ἐπισκέπτεται τῷ καθ' ἑαυτοῦ
», ἐκάστην χρείαν , καὶ τῷ ἀρμόζοντι καὶ τὸ δυνάτον εἰσάξει θεραπείαν
», καὶ ἐπιμέλειαν , καὶ τὸ κατὰ ἀλήθειαν ἀδελφικὸν μέλος , εἴτε ψυ-

», χικῶς , εἴτε σωματικῶς , μετὰ ἀγάπης τῆς πατρικῆς οὐνοῖας ἔχ-
», βασιάσει.

Ρ Μ Ϛ.

Ο ὣτως ἐν ἔχοντα τὸν Καθηγέμενον, ὑμῶν Ἀδελφοί, καὶ πατρικῶς
περὶ ἡμᾶς ἔχκείμενον, καὶ Φιλοθέως, καὶ ἀσεβῶς ποιμαίνοντα
τὸ τῷ Χριστῷ, ποιῦνιον ὑμᾶς, ἐκ ἀντίειπντε αὐτῷ, ἢ παρακῆσντε,
ἢ χωρεῖς τῆς αὐτῷ γνώμης ποιήσντε τι. ὁ ὃν τῷ ποιῶν, ἐνόχως ἔσω τῇ
Ἀγνῇ Θεομήτρει. καὶ ὑφέξει Λόγον πρὸς αὐτῷ, εἰ μὴ μετανοήσν.

Ρ Μ Ζ.

Α Ἄλ' ἔδε αὐτὸς ὁ Καθηγέμενος, τοῖς συγγενέσι, καὶ φίλοις αὐ-
τῷ χαρίζόμενος, τὰ τῆς Μονῆς ἀναλώσειν. ἔσεται ὃ ἔπω ποιῶν,
τῷ Θεῷ Μυστηρίων ἀμέτοχος ἐν Ἀγίῳ Πνύματι. διὸ καὶ προσεκτέον
αὐτῷ μὴ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεῷ ζῶντος, καὶ ὃ ἡμεῖς ἐχ' ἱκανῶμε-
ῶς ἐσφόροποι αὐτῷ, ἐπιτιθεῖναι τὸ ἐπιτίμιον, τῆς ἀνδολόγῃ καὶ μὴ
δέξσης ἐξόδε καὶ καινοτομίας τῷ τῆς Μονῆς πραγμάτων τε καὶ χρημάτων,
ἀλλὰ τῷ τῷ Θεῷ φρικτῷ ἐκ ἐκφύλλεται κείσιν, ὡς ἐπιφνιζόμενοι,
τῷ ταῦτα ῥάφομεν.

Ρ Μ Η.

Ε Ἰ δὲ ποῦτον ἀπλῶς ὀφθεῖν καὶ ἀναιδέσματος, ὡς μνδὲ τὸ τῷ Θεῷ
δεδιόναι κείμα, ἀλλ' ἀπρεπῶς πάντα τῇ Μονῇ ἀναλίσν, τότε
λοιπὸν ὑπὸ τῷ προκρεϊτόνων τῆς Ἀδελφότητος, ἀνακρινέδω, καὶ εἰ μὲν
διορθωθῇ, ἔσω συμπαθημένος, εἰ δὲ πάλιν τοῖς αὐτοῖς ἐπιμνεί,
ἀναφερέδω τῷ ἐφόρῳ, καὶ δικαίως τὸ δίκαιον ποιήσν, καὶ τὸ ἄδικον διορ-
θώσν. πρὸς ὃν σύσασιν τῆς Μονῆς, καὶ ὑποτύπωσιν τῷ Ἀδελφῶν,
καὶ ὀφθαλμὸν αὐτὸν εἶναι πᾶσι καὶ ὑπόδειγμα, ἐχ' δὲ ὕπελον καὶ ἐ-
ρόσυλον. ὅπνρ μὴ γνέοιτο Χρῖστὸς Βασιλεὺς τοῖσιν ποτὲ παραχωρῇ-
σαι, τῷ ποιμαῖναι τὸ σὸν ποιῦνιον, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκπληρωτῷ τῷ σῶν
Θεῷ ἐντολῶν, καὶ ἀκριβῇ φύλακα τῆς Τυπικῆς ἔχταξίως, καθῶς ἀ-
νωθεν παρέλαβν, ἢ κρατῆσα σωήθεια, τῷ σοιχεῖν καὶ αὐτῷ τῆς
πατρικῆς ὑποτυπώσεως εἶνα ὅπως πάντες ἐν ἔσμν ἐν Κυρίῳ.

Ρ Μ Θ'.

Α Φ' ἐτέρω μὲν τοι Μοναστηρίῳ τῆς νήσου, καὶ ῥωτίνα ἂν αἰτίαν, Ἡ γ' ἐμὸς ἔ' προχειρῶν ἴσεται, ἀλλὰ τὸν, καὶ θρέμμα, καὶ παῖδ' ἔμα καὶ κεραὺ ταύτης τυγχάνοντα, καὶ τὰς τύπας αὐτῆς εἶδ' ὅτα, καὶ πᾶ ἦθι τῷ Ἀδελφῶν ἀκρίβ' ἴσεται. πάντας ὅδ' τὰς ἀποκειρομένους τῇ καὶ ἡμᾶς Ἀγία Μονῇ, εἴτε Ἀποσολικῆς, εἴτε μεγαλοκήμης, ἀξίους ὄντας τῆς Ἡγεμυρίας, βεβόμεθα προχειρίζεσθαι. μόνους ὅδ' ἐκείνους τῆς προσασίας ἀπεύρομεν, τὰς μήτε ἀρχῶν, ἢ μετανοίαν ποιήσαντας τῆς Ἀδελφότητος, ἢ καὶ πολλοῖς ἔτεσι δ' ἔχ' ἔλφοντα εἶεν τῇ Μονῇ. εἰδ' ἴσως ἔκ' ὀρεθῆσεται ἄξιός τῆς Ἡγεμυρίας, ὁ ἔχων προχειρήσιν καὶ ἀξίαν ἱερέως ὅπερ ἀπύχομαι, τότε Ἡγεμυρίδωσιν οἱ ἀνῶθεν δηλωθέντες. ἐδὲ ὅδ' βέλομαι, Ἱερέα μὲν ὄντα, ἔκ' ἄξιον δὲ τῆς ποιμαντικῆς προσασίας καὶ ἀνῶφελῇ πρὸς τὸ ποιμαίνει ψυχὰς. ἀλλ' ἐδὲ ὅδ' ἐπιτιδῆσαι τίς προπετῶς καὶ οἰκειογνώμῳ χθόνος τυχόν προβαλλόμενος, ἢ γινώσκιν, ἢ ἐνέργειαν, ἢ δ' ἰσχύειαν, ἢ ἀξίωμα, ἢ προσαγωγὴν χρημάτων, ἢ κτημάτων, ἀλλ' ἐκεῖνος ἔσται προτιμητέος, ὃν ὁ Καθηγέμενος ἴδει ἔχοντα τὰς πρακτικὰς ἀρετὰς, καὶ οἱ καὶ Θεὸν Ἀδελφοί, αὐτὸς ἔχειν καὶ τῷ ἀξίαν τῆς προχειρήσεως.

Ρ Ν'.

Ε Πειθὴ ἔγγισα τῆς Μονῆς, πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον οἶκον ἱερὸν ἀνέγειρα μὲν, εἰς ὄνομα τιμώμενον τῷ Βαπτιστῇ Ἰωάννῃ, καὶ τῷ ἐκείνῳ κελίῳ, ὀλιγοσῶν δ' ὀνδρῶν, σὺν τῷ βραχεῖ ὕδατι, ὅπερ ὁ πολὺς ἔρωσ τῆς οὐδονμε καταφλεγέσσης ἡσυχίας, ἔκ' ἑαμε, καὶ τῆς τῷ ἐμῶν σὺν ἀδελφῶν ἡ ἀρετὸς ἀγάπη, ἐπαπολαῦσαι τῷ ἔφετε. ἀλλὰ καὶ θείαν μουσαγωγίαν ἐκτελεῖσθαι τετύπωμα, ἀφ' ἡ ἡμέρας, ἐγκαινίσθαι καὶ καθιεράσθαι. καὶ τὰς δύο ἑορτὰς δὲ λαμπρῶς σὺν ὑμῖν ἑορτάζωσι, τὸ γινώσκον φημι, καὶ τῷ ἀποτομῇ, ἀλλὰ καὶ τῷ σὺν ἑαξιν καὶ τὸ σὺν φειδ' ἔκ' καὶ ταῦτα μὲν, τελεσθήσονται, εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα.

Ρ Ν Α'.

Ε Πειθὴ δὲ καὶ Ἀγίας εἰκόνας, καὶ Ἱερέας Βίβλους ἀφιέρωσα εἰς δόξαν Θεῷ καὶ τῷ Ἀγίῳ, ἃ κατ' εἶδος ἐν ἰδιότητι ἐγγράφῳ προσγραφεύονται, καὶ διατεθήσονται, ἀλλὰ καὶ τῷ ἔχειν τῷ δηλωθέντων τῷ

Η 2

ἐπιμέ-

ἑπιμέλειαν, καὶ ψάλλειν, καὶ ἡμῶν ὑπερδύχεσθαι, τύπῳ λαμβάνειν ἀνυσερήτως, ἀ ἐν τῷ ἐγγράφῳ τετύπωκα. ὅπερ καὶ αὐτὸ ἔχει τὴν ἐμὴν σημείωσιν οἰκειόχειρον.

P N B'.

Εἴτερον δὲ κελλίον κτιθῆναι ἀπὸ τῶ νυν ἔγγιστα τῆς Μονῆς, παρὲξ τῶ δηλωθέντος, ἀπείργομαι παντελῶς.

P N F'.

Οἱ δὲ γε ὑσυχάζειν προαιρμενοί, τῇ εἰδήσει τῶ προεσῶτος, οἱ κοδομήσασσι κέλλας, ἐν ἡσυχαστέροις τόποις ἔχοντες τῆτον τὴν Κανόνα, μὴ πολλῆς δηλονότι δοκιμῆς. καὶ Κυριακῶ ὁψέ, λαμβανέτωσαν τὸν ἐπισιτισμὸν, τῷ πρὶντε δηλονότι ἡμερῶν, ἄρτις καὶ ὁπώρας, ἢ ὅσπερ βραχνύτα ἐν ὕδατι, καὶ πλοκίλῃ, εἰς ἀκιδίαις ἀντίκτισιν. καὶ τῷ Σαββάτῳ τὴν κέλλαν καταλιμπανόντες, εἰς τὴν Μονὴν εἰσιέτωσαν, καὶ τὰ παρατιθέντα ἐδιείπωσαν ἐπίσης τῆς Ἀδελφότητος. τὸ ἐργόχειρον δὲ κομιζέσθωσαν τῷ Οἰκονόμῳ τῆς Μονῆς, καὶ τὸν ἐπισιτισμὸν λαμβανέτωσαν, ὡς ὅξ ἔθες, καὶ πρὸς τὴν κέλλαν ἐϋδωρομήτωσαν. ἔτος ᾧ ὁ βίος τῶ ἀληθινῷ ἡσυχαστῇ, καθὼς καὶ ἐκ τῶ Πατέρων ἡμῶν παρελάβομεν. ἀλλοῦ ὅπως ᾧ παντάπασιν ἡσυχαστῇ εἰ προσδέχομαι.

P N Δ'.

Εἰς Ν. Ἀγίῳ Πνεύματι ἐντελλόμεθα, παύσαις τὰς μεθ' ἡμῶν, τῶ φυλάξασθαι τὰς ὁρὰς τέτης, ἀλλὰ μηδενὶ ἐτέρῳ πιπράσκειν σιπρέσιον, καὶ κοσμικὸς τυγχάνῃ, καὶ Μοναχὸς, καὶ πολλῶν καὶ μεγάλῳ ὠφέλειαν ὑπειχνύται τῇ Μονῇ, καὶ χρήματα πᾶμπροθα δίδωσιν εἰς προσνέξιν, καὶ ἐν τῇ Μονῇ, ἐκοπίασε συχνά. εἴτα πρὸς ἑτέρῳ Μονῇ ἀπειῶν, ἀπ' αὐτῆς δὲ Μονῆς ἡμῶν λαμβάνειν ὅσα τε σιπρέσιον, τῆτο ᾧ ἀπαγορεύομεν, παντελῶς καὶ ἀφορίζομεν.

P N E'.

Περὶ δὲ τῶ Κεκοιμένων Πατέρων καὶ Ἀδελφῶν ἡμῶν, βραχεῖά ἔα ληφόμεθα. δέον τοίνυν τὴν δεκάτην τρίτην τῶ Δικεμβερίου Μῶος εορτάζειν ἡμᾶς τὰς μηνίμας τῶ Ἀγίῳ Πατέρων ἡμῶν, κε-
φύμας,

φύτε, Ἰγνατίε, καὶ Προκοπίε τῷ Μοναχῶν, καὶ ὁσιωπέτων. ναὶ μὲν, ἀλλὰ καὶ ἐκάστῳ μὲν εἰς τὴν δεκάτῃ τρίτῃ τελεῖσθαι, τῷ αὐτῷ Ἀγίων Πατέρων ἡμῶν, παννυχίς, καὶ Θεία φημι ἱερουργία. καὶ τοῖς Ἀδελφοῖς ἐν τῇ ἑαπέξῃ, αἶνον ὀλογίαν τὸ σωμῆθως διδόμενον.

Ρ Ν Ζ'.

Α Ἀλλὰ καὶ ὅσοι τὴν μνήμης ἄξιον τῇ Μονῇ περιεποιήσαντο, ἐπισίως καὶ μνημόσυλα τάπων γίνεσθαι.

Ρ Ν Ζ'.

Ο Μοίως καὶ τῷ Ἀδελφῶν δὲ πάντων τῆς Μονῆς. ὧν καὶ ὀνόματα ἐν τοῖς διπτύχοις ἐνεγραφήσαντε καὶ ρεαφήσονται. ἀλλὰ καὶ τὴν νεώσι τελεσθῆσαντος Ἀδελφῶν, καθ' ἐκάστῳ ἀνὰ πᾶσαν σιυάξιν, ὁρῶντε φημι, καὶ Λειτουργίας, καὶ ἑσπερινῶν, ἐν ταῖς ἐκτενέσι διήσεις, ἄλλοι τῷ Τεσσαρακοσῶν αὐτῶν, μία προσφορά ὑπὲρ αὐτῶν, προσκομιθίσεται διορίζομαι. πρὸς ταῖς δὲ, καὶ τὰ ὀνόματα ἐκάστῳ τῷ θνησκόντων σημειωτέον τὸν ἐκκλησιάρχῃ ἐν τῇ εἰρημῶν Μυωλογίᾳ. ἐντε δόμειθα δὲ, καὶ τοῖς τῆς Μονῆς ἱερεῦσι καὶ πᾶσαν Θεῶν ἱερουργίαν ἐπιστάει τὰ διπτύχα, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ τὸ κρέμα βασιάσωσι, τῆς ἐκείνων ἀμνησίας, καὶ ὑπερήσεως.

Ρ Ν Η'.

Α Μὲν οὐδὲ τὴν σύσασιν τῆς παρέσης ἡμῶν ὁρατῆς, ἀναγκαίαν ἡμῶν ὁχειράσαστο, τὰ προαναπεφωνημένα παρέσησιν ἀειδήλως. τύπος ᾧ καὶ κατὰσσις, ἀληθῆς, ἀληθῆ κοινόβιον, καὶ εἴη ἡ Τετάρτη, ἄλλοι τῆς τῶ παρόντος αἰῶνος σιωπείας, ἀπαραρχεῖται πάντα τὰ ὁρατωθέντα φυλάττωσα. ἵν' ὅπως καὶ φῶ, Εὐαγγελικῶς, τὸ τοῦ Χριστοῦ ὀνομάζεται ποιμνιον, καὶ πρὸς οἰκοδομῇ μαῶν, δι' αὐτῶν ἐμεχθεῖν καὶ ἑτεροὶ. καὶ εἴη ποιμνιον τῶ Χριστοῦ ἀληθῶς, ἐκλεκτὸν, καὶ πολλὰς ὡθρῶπων ψυχὰς τοῖς παρ' αὐτῶν ὑποδείγμασι, καταρτίζειν διωάμνον. ὥς περ εἰς ἀρχέτυπον θαυμαστὸν, τὴν ἀκριβῆ τέτε πολυτελείαν βλέποντας.

Ρ Ν Θ'.

Επεὶ δὲ τῷ κοινῷ νομίμῳ, ἀκόλουθον ἴδιον, καὶ ἐπιβόπως τῆς παρῆ-
σης ἡμῶν διατάξεως ἀποφέρειται. ἤδη καὶ τὰς ἐνίστημι, τὰ δύο
ταῦτα μέγιστά τε, καὶ ψυχώτατα. Θεὸν πρῶτον, καὶ τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν
μητέρα, ὧς δ' καὶ δι' ἧς, ἐκ τῆς μητρὸς εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς παρήγαγεν.

Ρ Ξ'.

Ενίστημι δὲ ἐπιβόπως, τὸ ὧς αὐτῶν, καὶ δι' αὐτῶν ἀληθῶς βασι-
λεύοντα, μέγιστον ἡμῶν Βασιλέα καὶ αὐτοκράτορα. σὺν αὐτῶν δὲ,
καὶ τὰς μετ' αὐτὸν ἐκ Θεοῦ δικαιοδυστομονίας, τὰ Ρωμαϊκὰ σκῆπτρα
ὅπως τῷ ἐμῶν ἀντιλαμβανόντων, Πατέρων καὶ Ἀδελφῶν. καὶ περιέπε-
σε τὴν μονίαν, ὧς ψυχικὸν αὐτῶν ἔλεος καὶ μισθόν.

Ρ Ξ Α'.

Αλλὰ καὶ τὰς καὶ τὴν ἡμέραν, ταῖς τῆς νήσεως ταύτης ἀρχαῖς διαλάμ-
ποντας, ἐνορκῶ εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ εἰς
τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν μητέρα, ἵνα εἴπω οἱ Μοναχοὶ προέλθοιεν τέτοις,
καὶ τὴν παρῶσαν τυπικὴν διάταξιν, ἐμφανίζουσιν, καὶ λέγουσιν ἀδικεῖν
παράτινων, ἐπεξέρχονται τῷ ἀδικεῖν καὶ ἀνείλεσι, τὴν τῶν ὁρμῶν.
καὶ ἐκ χειρὸς στερεώματα, τὸ τῶν Χριστῶν ῥύανται ποίμνιον. καὶ μὴ παραβλέ-
πονται τὸτο, ἀλλ' ἀντέχονται καὶ ὑπερασπίζουσιν αὐτῶν, καὶ τὸν ἐννομον
Λόγον καὶ δίκαιον. ἵνα ἔπω μισθὸν ἑαυτοῖς προξενήσωσι, καὶ τὴν Θεῶν
δουλοῦσαν ἔξωσιν, αὐτῶν δὲ ὡς τὰς Μοναχὰς, τῆς ὑπεραγίας Θεοτό-
του, τῶν ὁρμῶν τῶν Μαχαίρᾶ ὑπεδέξαντο. καὶ χειραγωγίας τῆς προσήκουσας
ἐξήλωσαν. τὰς ὡς οὐκ ἐκ, καὶ μνημονεύεται, τὰς τετύπωται.

Ρ Ξ Β'.

Οδέ γε πρὸς ἀθέτησιν, τῆς παρῆσης τυπικῆς ἡμῶν διατάξεως,
χωρήσας πειρασμῶν, πρὸς τὸ μὴ εἰσακκεῖσθαι, ἀλλ' ὅπως ἐ-
σω τῆς τῶν Χριστιανῶν ἐλπίδος, τῶν ἀρχαίων φημι σώματος καὶ αἵματος,
αὐτῶν δὲ, τὴν ἀπράγμονα ταύτην, καὶ καλοφειλὴν διάταξιν, καὶ εἰς ἀφέ-
λειαν τῶν ἐμῶν Πατέρων Ἀδελφῶν κατεστηκίαν, καταστέλλεται, καὶ δια-
σῆσαι βεβήλονται.

ΡΞΓ.

Οὕτω καὶ ὑμῖν βεληνὰ, καὶ τῷ Θεῷ ἀποδόκετα, καὶ τῇ Θεῳ μὴ ἀντιλήπτω, καὶ προσάτιδι, τῇ ἀγνῇ Θεομήτορι, εἰς τὴν ὠφέλειαν, ἐκ ὀλίγα σωτήντοκα, εἴρηται ἱκανῶς. ὑμῖν δὲ, τὸ ἐξῆς μελήσει, φυλάξαι ταῦτα ἀπαράφραυσα καὶ ἀπαραιοίητα, ἄχει παντός. λέγω δὴ, τὸ ἀπαραιοίητως τὴν παραδοθεῖσαν ὑμῖν δακονίαν ἐκτελεῖν ἐν πάσαις ταῖς συνάξεσι, τὸ φυλάττειν πίσει, καὶ τιμῶν πρὸς τὰς προεσώτας ὑμῶν, τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους, καὶ ἀσπάζειν ἑκαστον, ἐκάστου προέχειν, ἐν μετεοφορσῳῃ, συμπονεῖντε ἀλλήλοις ἐν πάντι, ὡς οἶός σώματος, καὶ τὰ ἀλλήλων ἀναπληρῶν ὑπερήματα, καὶ μὴ πρὸς ἑρεῖς ὁρᾶν, μὴ πρὸς φιλείας ἀπρεπεῖς, ἢ παραιοσυνάξεις, καὶ χίςματα ἀπέχεσθαι παραιοκαθεδερείας, καὶ τῶν κοσμητικῶν προτιμήσεων. πρὸς εὐδὲ μόνον ὁρᾶν, τῷ ἐν ἀρετῇ ζῆν δηλονότι, καὶ πολιτεύεσθαι καὶ μηδὲν ἄλλον, εἰ δυνατὸν ἀναπνεῖν, ἢ λόγον Σωτήριον, καὶ παντὶ τὸ εἰς οἰκοδομὴν ψυχῆς τυχεῖον καὶ ὠφέλειαν. μηδαμῶς ἐν τέκνῳ καὶ Ἀδελφοῖ, τὰ βλάπτοντα προτιμήσωμεν, τὰ σώζοντα παραιοδράσωμεν. ἐπεὶ ἡ ἀνέσσεως εὐεκα καὶ εὐφῆς τὸν Κόσμον κατελείπομεν, ἀλλὰ ἀσπείρας καὶ ἀγῶνος τὸ καὶ δυναμῖν, πρὸς τὸ τυχεῖν τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν. οἱ δὲ βιασαὶ ἀρπάζουσιν αὐτῶν.

ΡΞΔ.

Πρὸς σέμα πάλιν ὁ Λόγος, Πάτερ Πνευματικὴ καὶ Ἀδελφε. τὸ πρῶτον, σοιχεῖν σε τοῖς γεγραμμένοις. καὶ ἀπαραιοποδίσως φυλάττειν, τὰ δικαίως καὶ ἐννόμως παραιοηθέντα. καὶ τὸν ἀρεθμὸν τὸν τυπωθέντα μὴ παραιοτερον. ἕως ἃ ὁ Κύριος καλέσει ἀπὸ ἡμῶν τῶν Ἀδελφῶν, εἰς ἐκεῖνῳ τὴν μακαρίαν ζωὴν. καὶ ἕως παραιοτερον καὶ τὸν κληρον τὸ ἀπαραιοθέντος, ἢ Ἐκκλησιαστικόν, ἢ ἄλλον.

ΡΞΕ.

Εκκλησιαστικὰς τετύπωκα φημι, ἀλλ' ἐν ἑξ αὐτῶν ἐπισήσεις εἰς τὰς τῶν πρώτων δακονιῶν χρήσεις, εἴπερ εἰς τὴν τῶν τοιαύτων δακονιῶν χρήσιμοι. μήπως ἑξ ἀμελείας, ἢ τινὸς ἐτέρας παραιοράσεως, εἰάν τι, τῆς Μονῆς παραιοάλεσθαι. καὶ τῆς Ἰσῆς ἐνοχῆς εἴη τῆς Ἱεροσολίας πᾶς τις, ὁ μὴ σοιχεῖν τέτῳ τῷ ὄρῳ καὶ Κανόνι, πᾶν πρὸς Σωτηρίαν

εἰαν ὁδηγοῦντι ἐκδιωκτέος, μήπως, ἡ μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. ἀλλὰ καὶ τὰς μετὰ σὲ τῶν προσασίαν ἁπαλῶν ταῦτα ἐν τέλλομαι.

ΡΞΖ΄.

Τοῖνυν παρακαλῶ πάντας ὑμᾶς, ἐγὼ ὁ Ἀμαρτωλὸς Νεῖλος, ἀ-
ξίως πορεύσθε τῆς κλήσεως ὑμῶν, παραστήσετε τὰ σώματα ὑ-
μῶν, Ἀγία τῷ Κυρίῳ. ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καλῶς ῥέχετε τὸν προκεί-
μνον ὑμῖν ἄγωνα. ὅσα καλὰ, ὅσα θεοφιλῆ, ταῦτα λογίζεσθε, ἃ ἡ-
κίσατε καὶ ἐμάθετε παρ' ἐμοῦ τῆ ἀνάξια, ταῦτα ποιεῖν, μὴ ἀπόχοι-
σθε Ἀδελφοί μου καὶ τέκνα ἡγαπημένα μνημονόετε πᾶν ψυχῶν ὑμῶν,
καὶ τῆς ἐμοῦ δόξης, μὴ ἐπιλανθάνεσθε, ἐν ταῖς προσόχαῖς ἡμῶν.
μὴ λήθῃ καλύψει τῶν ἐμῶν μνήμην, ὅς ἐν Πνύματι ὤδωκα. ἐν ᾧ
ᾧ μεῖζον μεῖρετε, ἀντιμετρήσεται ὑμῖν.

ΡΞΖ΄.

Τοῖ γοῦν παρὸν τυπικόν, ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἀναγινώσκειν ῥεῖς
τὴν ἐνταῦθα, καὶ τὰς καιρὰς τῆς ἐσιέσεως ὑμῶν. εἰς τε ἀνάμνησιν
πᾶν ἐντεταλμένων ὑμῖν, καὶ ὠφέλειαν πᾶν ψυχῶν ὑμῶν. οὕτω ᾧ ἔσε-
σθε ὑμεῖς μὲν ἐπὶ τῇ Σωτηρίᾳ ἡμῶν, πεπληροφορημένοι. ὡς καλῶς
φυλάξαντες ἃ παρελάβετε παρὰ πᾶν Πατέρων ὑμῶν, καὶ ἐμοὶ δὲ τὰ
ῥοφεία τῆς Πνύματικῆς ἀγωγῆς ταύτης καὶ παιδούσεως, ἐν Κυρίῳ ἀ-
ποτινύετε.

ΡΞΗ΄.

Οὐ Δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ καλέσας ἡμᾶς εἰς τῶν αἰώνιον αὐτῶν
δόξαν, ὁ τῶν πολλῶν αὐτῶν, καὶ ἄφατον ἀγαθότητα, κα-
ταρτίσαι ὑμᾶς, καὶ σφριᾶσαι, εἰς τὸ Ἄγιον αὐτῶν θέλημα. ὁ τῶν μο-
νογενὲς αὐτῶν Υἱὸς, τῷ Κυρίῳ Θεῷ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, καὶ
τῷ Παναγίῳ καὶ ζωοποιῷ Πνύματος. ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα τιμὴ καὶ
προσκύνησις, καὶ μεγαλοπρέπεια, νυν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τὰς αἰῶνας
πᾶν αἰῶνα Ἀμήν.

ΡΞΘ'.

Επεὶ δὲ Θεῷ δόδοικα, καὶ τῆς ἀσπόρου αὐτὸν πενήτης ἡμεῖς, τῆς ἐφ' ἅπασι σωτηρίας ὑμῖν, εἰς τὰ κρείττονα καὶ Σωτήρια. ἀνεγείραμεν ἔξ αὐτῶν τῆς κρηπιδῶν, Ἱερὸν φροντιστήριον γυναικεῖον ἐν παμασίᾳ, καὶ ἀπαρτίδην ἐφ' ἅπασιν, οὗτε Ἀγίαις καὶ προσκυνηταῖς εἰκόσι, καὶ Ἱεροῖς καὶ ψυχωφελέσι Βίβλοις, καὶ ἑτέροις Θείοις ἀναθήμασιν. Κανόνα τε ἡκελευσμένον Μοναχοῖς πρὸς ἀσκήσιν ἐγγράφως ἐκθέμεθα, καὶ τὸν τιμιώτατον Καθηγούμενον τὸν μετ' ἐμὲ, ὡς ἐπιστάμενον ἐπίβορον, σὺν τῷ δὺλαβεστάτῳ Ἱερομονάχῳ, Κυρίῳ Νεοφύτῳ, ἐπιτηρεῖν καὶ δι' ἑαυτῶν, καὶ σιωπῶν καὶ ἐφ' ἅπασιν, τὰ τῷ Θεῷ ποίμνιον, καθῶς ἐγγράφως ἐδιορισάμεν.

ΡΟ'.

Τῷ δὲ ἐπιστάτῳ, λαμβάνειν τὴν ποιούτων Ἀγίαν Μονὴν, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ ἀσκημένους ἀδελφάς, ἀπὸ τῆς ἐλθούσης ἡμῶν εἰσόδου, τῆς ὅλων δηλονότι τῆς ἐκατοστῆς τοῦ ὅγδου. τὰ δὲ ἑτέρα δύο εἰσὶ, χάριν τῆς τῷ Ἱερῷ κόσμον ἀθλοῦντων, καὶ τῆς λοιπῶν πενήτων.

Εξ αὐτῶν δὲ τῶ ὀγδοῦ, ὀφείλωσι λαμβάνειν ἐπιστάτῳ οἱ Ἱερεῖς τῆς βλαχερινήσας, νομίσματα ἑκοσι καὶ πέντε. ἔχειν δὲ καὶ αὐτοὶ ἐπιφώνησιν ἀπὸ τῆς προεσῶτος. καὶ τὰ μὲν ζῶα τὰ ἀρρέσνικα, ὀφείλωσιν ἀποδεκατῆθαι, τὰ δὲ θηλυκὰ ἔ. ἔξ τὸ ἔρειον καὶ τὸν τυρόν. καὶ ταύτῃ μὲν τὴν μικρὰν δόλογίαν, ὀφείλει ὁ καὶ τὴν ἡμέραν προεσῶς, ἀπροφασίσως, ἀγογγύσως ἐπιδαφιλῆσαι, καθῶς ἐδιορίσαμεν, μηδωπασουῖ προβαλλόμενος εὐδαιον. ἐκνοῦς ᾗ προσέδους καὶ ἐπικτήσεις, ἀφιερῶσαμεν τῇ Μονῇ, πρὸς τὰς ἀναλογίσας Εἰσόδους, καὶ ἑοφλῶ τῆς πάντων.

ΚΑὶ οὕτω μὲν ποιούτες, ἑστέθε ἐπ' ἐλπίδι, θαρρόμεντες, ὅτι τῷ Χριστῷ ταῦτα δαρίζετε. ὑφ' οὗ καὶ τὴν ἀνταμοιβὴν ἔξετε ἐκατονταπλασίονα. εἰδέτις πειραθῇ, καθ' οἷον δὴ ἔσπον, ἀφαιρεῖν

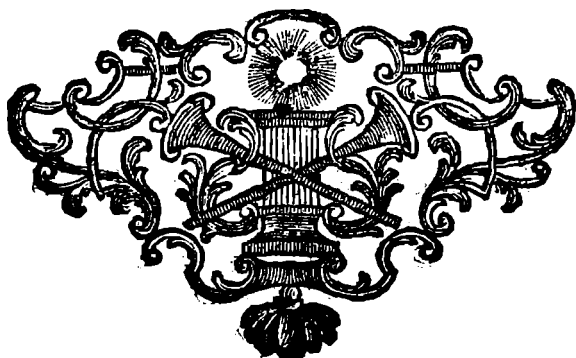
φαιρῆν ἐκ τῆς αἰαθήματος, ἔξει πὸ Θεὸν ἀντιμαχόμενον ὡς Ἱερόσυ-
λος, καὶ τῇ Θεῶν εἶσαι Μυστηρίων ἀμέτοχος.

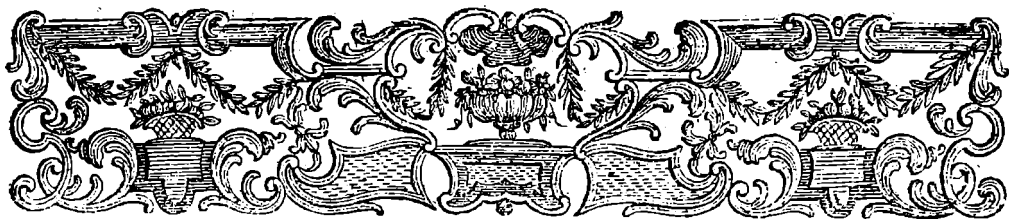
Εἰς ἔτη. ς, ψ, ι, η. ἐν Αὐγύστῳ.

Οἱ Ταπεινοὶ Νεῖλος καὶ κτήτωρ τῆς Μονῆς
Μαχαράδος.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΤΑΜΑΣΕΩΝ

Προτάξας ὑπέταξα.

Κ Α Ν Ω Ν ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΟΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑΓΓΙΑΝ ΘΕΟΤΟΚΟΝ,

Ψαλλόμενος ἐν τῇ κτὶ Κύπρου Μορῇ τῆς Μαχαίρας.
Ὁ ὁ ποιητής, κἀταί ἐν τῇ ἀκροστιχίδι.

Εὐφραῖμ προσάγει Παρθένε σοι τὸν ὕμνον.

Ω, δὴ ἀ. ἦχος, πλ. δ'. Ὑμεῶν διοδύσας ἀσεί.

Μπαθὴς ὑπὸρχων ὁ δυσυχὴς, πῶς σε αὐμνήσαι, νυνὶ
τολμήσαιμε τὴν ἀγνίω, ἀλλ' ὡς μήτηρ ἔσα τῷ Θεῷ με,
ρίμπωμένον με Δέποινα κἀθάρον.

Φείσαι Παρθενὲ κόρη σεμνή, καὶ τὸν Ἰησοῦν με τὸν Σω-
τῆρα με καὶ Θεόν, ἱλιάν μοι ποίητον λιταῖς σου, καὶ γὰρ
ἰσχύεις ἀγνὴ ὅσα βέλεισαι.

Ρῦσαι σωτηρίας με πονηρᾶς, ρῦσαι ἀμαρτίας, ρῦσαι πανάνθε εἴ
ἐχθρόν, κόσμητε, σαρκὸς, καὶ ὁσβόλης καὶ λογισμῶν ῥυπαρῶν με κα-
θάρισον.

Ἄντες μοι Παρθενὲ τὴν ὀφειλὴν, τῇδ' ἀμαρτημάτων τῇ πρεσβείᾳ σε
τῇ θερμῇ, ἄφες μοι τὸ χρέος Θεοτόκε, τὸ πρὸς Χρυστόν τὸν Υἱόν σου
πανταῶν αἰώνων.

Ω, δὴ, γ'. Οὐρανίας ἀψίδος.

Κιττύωσε κόρη τὰ ψυχικὰ πάθημα, καὶ σωματικὰ σὴ πρεσβεία
Θεῖα θεράπευσον, καὶ ὃ πανάμωμε, Θεὸν Σωτῆρα τεύσσα, δύ-
νασαι κυεῖναι πάντα ὡς εὐσπλαγχνος.

Μάχαира Θεοτόκε κατὰ ἐχθρῶν φαίνεθι, τῇδ' ἐπεμβυμνόντων ὁρατῶν
ἐπ' ἐμοὶ ἀοράτων τε, καὶ μηχανουργίας, ἐπιβελας καὶ δόλης τέτων, σὴ
ἀμάχω δυνάμει διάλυτον.

Προσάσ' ἰαν Παρθένε ἔχ' τῆς εἰκόνοσ σου ἀπειροδυάμε, τῆς ἐν Μαχαίρᾳ τῇ Μοῇ σου πανταῖα δώρησαι, πᾶσι τοῖς αἰτέσιν, ἔλεος χάριν θεραπείαν, νοσημάτων ψυχῆς καὶ τῷ σώματι.

Ρ' ἄδιον Παναγία, ἀπέδειχθῇ Δέσποινα τῇ δουρατείᾳ σου, Μοῦν' ἀνεγείραι, Μαχαίρᾳ ἐν τῷ ὄρει Θαυμάσιον, ἣν λιταῖς σαῖς ἴπρει, ἐν ἀρεταῖς δέδωκεμένῳ, καὶ ἐκ βλάβης παντοίας ἐλδύθερον.

Ω, δὴ, δ'. Εἰσακήκοα Κύριε.

Ο ἰ' ἐλπίδα σεῖ' χοντες, κόρη ἀπειρόγαμε μητρὸς ἀρθεῖν, ἐκλυθῆναι τῇ σῇ χάριτι, πάσης ἐναντίας περιστάσεως.

Σὺ ὡς Μαχαίρα φαίνῃ, φάλαγγας δαιμόνων κόρη συγχόπτουσα, καὶ ἀνθρώπους ἁσώζουσα, τὴς ὁμολογουῦτας Θεοτόκον σε.

Ἄνεις Πανάγνε πταίσματα τῶν προσκαλημένων σε εἰς βοήθειαν, δεχομένη τὴν μεταόλαιαν, καὶ πληρῶσα τῶν τὰ αἰτήματα.

Γένος ἅπαν ἀνθρώπινον, ὅρει Σωτηρίαν ἔχ' τὸ τόκος σε ὅθεν πάντες ἀνυμνεύομεν, ὡς Θεῶν μητέρα ἀειπάθει.

Ω, δὴ, ε'. Φώτισον ἡμᾶς.

Εμπλησον φωτὸς Θεῖα κόρη τὴν καρδίαν μου, τὸ φῶς τῷ Κόσμῳ ἡ κυήσασα, Χειρὸν Δεσπότην καὶ Σωτῆρα ἡμῶν Κύριον.

Γ' ἄσαι ἀγνὴ, τῆς ψυχῆς μου τὴν ἀμέλειαν, καὶ τὴν ἀδούλειαν τῷ σώματι, τὸν ἰατρὸν νοσημάτων, τὸν Χειρὸν ἡ τέξασα.

Πάριδε σεμνή, Χειριανῶν σὺ ἅπαν ἔγκλημα, καὶ φόβον θεῖον νῦν ἐμφύτουσον, εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν τῶν ὑμνουμένων σε.

Ἀγίον Θεόν, ὡς Ἀγία σὺ ᾤκησασα, καὶ Μήτηρ πάντα χριματίσασα, αἰτῆσαι τὸν οἰκτειρῆσαι τὰς αὐτῶν πιστόντας.

Ω, δὴ, ς'. Ἰλασθῆναι μοι Σωτήρ.

Ρ' ἔδωκαί μοι ἡμᾶς ἀγνὴ, τῆς αἰωνίᾳ κολάσεως. δέηθῃ ἐκτενῶς, τῷ Υἱῷ σου Πανάγνε πρὸς σὲ ᾧ προσφύγομεν, τὴν Θεῶν Μητέρα, καὶ ἡμῶν πάντων Βασίλισσαν.

Θεοῦ ἄνθρωποι Ἰησοῦ, τῷ Κόσμῳ, ἀποκυήσασα, θεόνυμφε Μαριάμ, κρατεῖν πάντων δυνάσαι, ὅθεν σοι προσρέχομεν καὶ σὲ δυσωπεύομεν, λυθώμεθαί μοι πάσης θλίψεως.

Ἐν ὄρει τῇ Μαχαίρᾳ, Θαυμάσια σὺ ἐπέλεις, Παρθένε ἔχ' τῆς σῆς Ἀγίας εἰκόνοσ σε, πρὸς ᾧ τὸ πρωτότυπον, ἡ Σωώδοσ ἐφη, τῇ εἰκόνων τιμὴ φέρεται.

Νεῦσον Ἀγία σεμνή, καὶ πλήρωσον τὰ αἰτήματα, τῶν μὲν πόθου πιστῶς ἐπικαλημένων σε, ἔχεις ᾧ τὸ δυνάσασαι πάντα ὅσα θέλεις, Θεῶν Μήτηρ χριματίσασα.

Ω, δὴ, ζ'. Παῖδες Εἰσβαίον .

Εἴρωτα φύτλυσόν μοι Θεῶν , καὶ ἐκείζωσον ἔρωτα πᾶν Ματαίων ,
Παναγία σεμνή , διὸ σὲ ἱκετεύω , ὁ ρύπαρός τινὲ ἀχραντον , τὴν
ἀγνὴν ὁ βορβορώδης .

Σκέπη γάρ μοι Θεοτόκε , καὶ ὡς Μάχαιρα σύγκοψον τὰς ἀλύσεις , συ-
νηθείας κακῆς , ἀπάσης ἀμαρτίας , πρὸς σὲ καὶ ᾧ κατέφυγον , σῶσον
Θείω σου ἐλέει .

Ὅρεξον χεῖρα βοηθείας , καὶ ὀξέγειρον ἐκ λάπης ἀμαρτίας ὑποκρί-
σεως φεῦ , καὶ τῆς κενοδοξίας , πονηρᾶς ἀπογνωσεως καὶ τῆς ὑπερηφανίας .

Ἰλάθε ἰλάθε Χειρέ μου , ἐλεήμων Θεέ , πλάσα , δημιουργέ μου , ἄ-
φες μοι τὰ δεινὰ ἐγκλήματα πρεσβείας , τῆς σὲ τεκνῆς Κύρει , ὡς φι-
λαυθρῶπος Δεσπότης .

Ω, δὴ, η'. Τὸν Βασιλέα τῷ Οὐρανῶν .

Τὸν Βασιλέα ὡς τῷ παντὸς πεποκῆα , οἵκτειρόν με ἡ Θερμή μου προ-
στάτις , καὶ ἐλέησόν με , ὡς τῷ ἐλέος Μήτηρ .

Ὁ ἐλεήμων οἵκτειρόν με Δεσπότης , τῇ πρεσβείᾳ τῆς ἀχραντῆς μητρὸς
σου , καὶ συγχώρησόν μοι τὰ τῷ πταισμάτων πλήθη .

Νίκῃ δίδου μοι καὶ τῷ ἀοράτῳ , ὁρατῶντε ἐχθρῶν παρθνομῆτορ ,
ἵνα μεγαλιύω ἀγνήσει εἰς αἰῶνας .

Ὑμνον δέξαι σὺ ρυπαρῶν ἐκχειλέων , καὶ καρδίας ἀγνή μεμολυσμέ-
νης , καὶ καθάρισόν με δωρεὰ Θεοτόκε .

Ω, δὴ, θ'. Κυρίως Θεοτόκον .

Μαρία Θεοτόκε , σῶσον σὴ πρεσβεία , πρὸς σὲ Μητέρα Θεῶν καταγ-
γέλλοντας , καὶ ἀνυμνουῦντας ἐκ πόθου τὰ μεγαλεῖά σου .

Ναὸς Θεῶν Κυρίως , κόρη ἀπεδείχθης , ὡς τὸν Χριστὸν πεποκῆα Θεο-
νυμφί . διὸ ναῶ σου τὰς ὄντας Θεῶν ἐλέησον .

Ὁ μόνος ἐλεήμων , οἵκτειρον πρεσβείας , τῆς Θεοτόκε Χειρὲ πρὸς ὑ-
μνήντάς σε , δυνάσαι ᾧ ὅσα θέλεις ὡς παντοδύναμος .

Νοὸς δέξαι τὸν νόον , τὸν δὲ Θεοτόκε , καὶ αἶψα ἄφες μοι κόρη πᾶ
πταίσματα . ἰχύεις ᾧ ἅπερ θέλεις Θεῶν γρηθήτεια .

Τέλος , καὶ τῷ Θεῷ Δόξα .

Π Ι Ν Α Ξ

Τυπικὴ, τῆς Μοῆς Μαχαιράδος.

Π Εὐὲ τῷ Προσιμίῳ τῇ δατάξῃ.	Κεφ. α΄.	Φύλλ. 9
περὶ ἑαυτῶ καὶ τῷ κατὰ νομῷ βεβλήματος.	β΄.	10
Εἴ τι ἀσαφὲς περὶ δατάξῃ.	γ΄.	10
περὶ τῷ αἰῶτι Κανονικῷ Τύπῳ.	δ΄.	10
περὶ τῷ μελλόντων γραφῶν Κανόνων.	ε΄.	11
περὶ ὅπως γέγοιεν ἡ ἀρχὴ τῷ τόπῳ.	ς΄.	11
περὶ ἀρχῆς Κυρίῳ Νεοφύτῳ καὶ τῷ Μοναχῷ κυρῷ Ἰγνατίῳ.	ζ΄.	11
περὶ ἀρχῆς προκοπῆς καὶ τῷ σκοπῷ.	η΄.	11
περὶ τῆς δωρεᾶς τῷ ὁσιεβῶς Βασιλέως.	θ΄.	12
περὶ τῆς οἰκοδομῆς τῷ δόκτωρ.	ι΄.	12
περὶ ἑαυτῶ καὶ τῆς εἰς τὴν Μονὴν ἐλθούσης.	ια΄.	12
περὶ τῆς δατάξῃ τῷ γέροντος.	ιβ΄.	13
περὶ ἑμαυτῶ καὶ τῆς ἀρχῆς.	ιγ΄.	13
περὶ τῆς κοιμῆσεως τῷ γέροντος.	ιδ΄.	14
περὶ τὴν τῷ Θεῷ ἀφαιρὸν ὁσπταχρῆσιν καὶ τὴν οἰκοδομίῳ.	ιε΄.	14
περὶ τῷ Σταυροπηγίῳ καὶ Μόνῃ τῆς ἀναφορᾶς.	ισ΄.	15
περὶ τῆς ἐγγραφῆς τῷ γέροντος ἐντολῆς.	ις΄.	15
περὶ τῷ πανιερωτάτῳ Επισκόπῳ, καὶ τῆς προχειρήσεως.	ιη΄.	15
περὶ τῷ περαθισμοσύνῳ ἀφαιρῶν τῷ ἀφύσῳ.	ιθ΄.	15
περὶ τῷ σερρόνῳ ἔχειν τὸ μνημόσυλον.	κ΄.	16
Αἱρεὶ φρενῶν τῷ περαθισμοσύνῳ.	κα΄.	16
περὶ τῷ Εὐσεβῶς Βασιλέως, κυρῷ Ἰσαακίῳ τῷ Ἀγγέλῳ.	κβ΄.	16
περὶ τῷ Εὐσεβῶς Βασιλέως κυρῷ Ἀλεξίῳ Ἀγγέλῳ, καὶ τῷ αὐτοῦ δωρεῶν.	κγ΄.	16
περὶ τῷ Τεσσαγίῳ τῷ Βασιλέως.	κδ΄.	17
περὶ τῶν Φιλοχρίστων καὶ τῶν ἀκινήτων πραγμάτων.	κε΄.	17
περὶ τῆς φωταυγίας τῆς Ἐκκλησίας.	κς΄.	17
περὶ τῆς Ἐρπῆς τὰ Ἄγια τῶν Ἀγίων.	κζ΄.	17
περὶ τῶν λοιπῶν Ἐορτῶν.	κη΄.	18
περὶ τῆς Κοιμῆσεως τῆς Ἀγίας Θεοτόκου.	κθ΄.	18
περὶ τύπῳ καὶ Κανόνος ἀπειβῶς τῆς Ἐκκλησίας.	λ΄.	18
περὶ τῆς πρώτης ὥρας,	λα΄.	19
	περὶ	

Περὶ Δωδεκαημέρων, καὶ τῆς Πεντηκοστῆς.	λδ'. 20
περὶ τῆς ἑβδόμης ὥρας.	λέ. 20
περὶ τῆς Θείας Ἱεραρχίας.	λς'. 20
περὶ τῆς Ἀγίας μεταλήψεως.	λζ'. 20
περὶ τῶν ἀκοινωνήτων.	λή. 21
περὶ τῶν δύχων τῆς Ἀγίας μεταλήψεως.	λθ'. 21
περὶ τῶν προσφύων, καὶ τῆς νάματος.	μ'. 22
περὶ ἐντολῆς, μετ' ἐπιφωνήσεως.	μά. 22
περὶ τῆς ἐσπερινῆς.	μγ'. 23
περὶ τῶν ἀποδείπνων καὶ τῆς συγχωρήσεως.	μδ'. 23
περὶ τῶν βαρέων τῆς μεσονυκτικῆς.	μέ. 24
περὶ τῆς μεσονυκτικῆς, πῶς ὀφείλη φάλλεσθαι.	μς'. 24
περὶ τῆς Μεγάλου σιμαωνῆρος, καὶ δύχης, ὑπὲρ τῆς Βασιλείας.	μζ'. 24
περὶ τῆς ἐναρξέως τῆς ἑξαφάλης.	μή. 25
περὶ παραινέσεως πρὸς τὰς Ἀδελφές, διὰ τὴν Ἀκολουθίαν.	μθ'. 25
περὶ τῆς ψυχασώσεως ἑξαγορεύσεως.	ν'. 26
περὶ τῆς σωθῆναι τὰς Ἀδελφάς, εἰς τὴν ὁμομολόγησιν.	νά. 26
ἐπιτίμιον τοῖς μὴ ὁμομολογημένοις.	νβ'. 27
περὶ τοῖς πρώτοις, ὁμομολόγησις.	νγ'. 28
περὶ τῆς πρώτης ὁμομολογηθῆναι.	νδ'. 28
περὶ τῶν προσερχομένων ἀποκαρῆσθαι.	νε'. 29
περὶ τῆς μεταχηματισμῆς τῶν ἀρχαρίων, καὶ τῶν αὐτῶν ἐν δυάμων.	νς'. 29
περὶ τῆς μήζητείν προσσεύξαι τοῖς ἀποταξομένοις.	νζ'. 29
περὶ τῆς ἐκστῆς προσσεύξεως.	νη. 30
περὶ τῆς πραΰτισσιν ζητεῖν τὸ αἰάθημα.	θδ'. 30
περὶ τῆς Μοναχῶν τῆς ἀπὸ ἑκτῆς Μονῆς προσερχομένων.	ξ'. 30
περὶ τῆς ἑαπέζης, καὶ βρώσεως.	ξα'. 31
περὶ τῆς ζητήτων πρωτοκαθεδρίας.	ξβ'. 32
περὶ τῆς ὀφειλόντων προκαθεζέσθαι.	ξγ'. 33
περὶ τῆς δειπνῆς, καὶ τῆς σερίσεως τῆς δύχης.	ξδ'. 33
περὶ τῆς Σαββάτων. καὶ Κυριακῶν τῆς Ἀγίας, μ'. καὶ ἑοφῆς.	ξε'. 34
περὶ τῆς Τετάρτης τῆς Μεγάλου Κανόνος.	ξς'. 34
περὶ τῆς Προδρόμου, καὶ τῆς Ἀγίων, μ'. Μαρτύρ.	ο'. 34
περὶ τῶν Βαίων, καὶ τῆς Εὐαγγελισμῆς.	οα'. 35
περὶ τῆς Εὐαγγελισμῆς, εἰ γινῆται τῷ Μεγάλῃ Εἰβδομάδι.	οβ'. 35
περὶ τῆς Μεγάλου Κυριακῆς.	ογ'. 35
περὶ τῆς Διακαινησίμου Εἰβδομάδος.	οδ'. 36

Περὶ τῆς Ἑβδομάδος τῆς Ἀγίας Θωμᾶ.	οἷ. 36
περὶ τῶν Νηστειῶν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, καὶ τῶν Χειροῦ γυνόνων.	οἷ. 36
περὶ τῶν ἑξῶν Νηστειῶν τῆς Ἑβδομάδος ἡμερῶν, καὶ τῆς τῶν λύσεως.	οἷ. 37
περὶ τῆς ἀρτζιβυρίας, καὶ τῆς Τυρινῆς.	οἷ. 37
περὶ τῆς πάντας εἰσέρχεσθαι εἰς τὴν ἑξαπέζαν.	οἷ. 37
περὶ τῆς Οἰκονομίας καὶ τῆς ἐκλογῆς	π'. 38
περὶ τῆς προχειρήσεως τῆς Οἰκονομίας.	π'. 38
περὶ τῆς Προεξώτος, καὶ τῆς Οἰκονομίας.	πβ'. 38
περὶ τῆς Θέρους, καὶ τῶν σαλόντων Ἀδελφῶν.	πγ'. 39
περὶ τῆς Οἰκονομίας, μὴ ποιεῖν τί χωρὶς εἰδήσεως τῆς Προεξώτος,	πδ'. 39
περὶ τῶν μετοχιαρίων.	πέ. 39
περὶ τῆς Οἰκονομίας, τῆς ὄντος ἐν τῇ Μονῇ.	πς'. 40
περὶ τῶν ἐχόντων τινὰς ἐπικτησεις ἐν τῇ Μονῇ.	πζ'. 40
περὶ τῶν δύο Οἰκονόμων, καὶ εἰ μεταπεθεῖν τῆς προθέσεως.	πή. 41
περὶ τῶν Οἰκονόμων καὶ τῆς αὐτῶν σωδῆς.	πθ'. 41
περὶ τῶν ὑπέλως Οἰκονομούντων.	υ'. 41
περὶ τῶν προχειρήσεων τῶν ἁκουσίων.	υα'. 42
περὶ τῶν μὴ ἐχόντων κλειδας ἁκουσίων.	υβ'. 42
περὶ τῆς προχειρήσεως τῆς Ἐκκλησιαρχίας.	υγ'. 43
περὶ τῶν ἱερῶν ἀναθημάτων, καὶ τῶν Θεῶν σκιδῶν.	υδ'. 43
περὶ τῆς Καθηγεμενίας, ἀναθεωρεῖν τὰ τῆς Ἐκκλησίας τὸν καιρὸν τῆς Ἀκολουθίας.	υέ. 43
περὶ τῆς μὴ χωρὶς εἰδήσεως τῆς προεξώτος, ὁ κελλάρης ποιεῖν τί.	υή. 44
περὶ τῆς δολίως τὸν κελλᾶρον καὶ ὑπέλως ἐνεργῆντος.	υθ'. 44
περὶ τῆς δοχειαρίας, καὶ τῶν ἐν τῇ δοχείῳ.	ρ'. 45
περὶ τῆς ποιεῖν λογαριασμὸν μὲτ' παρέλδουσιν δύο μῆλων.	ρα'. 45
περὶ τῶν ἱματίων, καὶ πάσης δοσοληψίας τῶν Μοναχῶν.	ρβ'. 46
περὶ τῆς διδόναι τὰ Παλαιὰ, καὶ καινὰ λαμβανέειν,	ργ'. 46
περὶ τῆς ἄλλης δοχειαρίας.	ρδ'. 46
περὶ τῆς ὀρειρίας, καὶ τῆς ἀποθηκάτορος, καὶ τῶν στρατοκόπων.	ρέ. 47
περὶ τῆς ἑοφῆς τῆς μιᾶς ἔσης.	ρς'. 47
περὶ ἀρρώστων, καὶ τῆς αὐτῶν διαίτης.	ρζ'. 47
περὶ τῆς μὴ γογγύζειν πρὸς ἀδελφεοὺς, ἔξ' ὑπέρογκον βρῶμα.	ρῆ. 47
περὶ τῶν ὀφειλόντων εἶναι μετοχιαριοί.	ρθ'. 48
περὶ τῆς μὴ ποιεῖν κοσμικὸν μετοχίτιον.	ρί. 48
περὶ τῶν προαλείων τῶν ἐχόντων ψυχῆς βλάβην.	ρια'. 48

Περὶ τῆ ἀρεκάπης, καὶ τῶν Ἀδελφῶν.	ριβ'. 49
Περὶ τῆ σκυτοπόμου, τῆ τέκτονος, καὶ τῶν λοιπῶν ἐργοχει- ριαρίων.	ριγ'. 49
Περὶ τῆ ἐπισημονάρχου.	ριδ'. 49
Περὶ τῆ εἶναι ἄβατον τὴν Μονὴν παντάπασιν γυναιξί.	ριέ. 50
Περὶ τῆς πύλης, καὶ τῆ θυρωρῆς.	ρις'. 50
Περὶ τῶν παραβαλλόντων ἀρχόντων.	ριζ'. 51
Περὶ τῶν παραβαλλόντων πτωχῶν.	ριή. 51
Περὶ τῆ μὴ δίδοναι δύλογιαν, ταῖς παραβαλλέσαις γυναιξί.	ριθ'. 51
Πρὸς τὸν προεσῶτα, ἐπιφώνησις.	ρί. 51
Κανόνες τῆ Μεγάλου Βασιλείας. ρα'. ριβ'. ριγ. ριδ'. ριέ. ρις'. ριζ'. ριή. ριθ'. ρι. 52	ρκε'. 52
Οὗτοι οἱ Κανόνες εἰσὶ τῆ Μεγάλου Βασιλείας. ρλζ'. ρκή. ρκθ'. ρλ'. ρλα' ρλβ'.	53
Οὗτοι οἱ Κανόνες εἰσὶ τῆ Μεγάλου Βασιλείας. ρλγ. ρλδ'.	54
Περὶ πάντων τῶν ὁρακονητῶν.	ρλέ. 54
Περὶ τῶν παραβαλλόντων συγγρημῶν τῶν Ἀδελφῶν.	ρλς'. 54
Περὶ τῶν Κανόνων τῆ Ἀγίας Βασιλείας.	ρλζ'. 54
Περὶ τῶν αὐθιχῶν Κανόνων καὶ Τύπων.	ρλή. 55
Περὶ δι' ἣν αἰτίαν ταῦτα ἐξελέγησαν.	ρλθ'. 55
Περὶ τῆ δεχομένης τὴν προσασίαν.	ρμ. 56
Περὶ τῶν Ἀδελφῶν, τῶν ὁμοιολογεῖσθαι εἰς τὸν Ἡγούμενον.	ρμκ. 56
Περὶ τῆ ἔχειν οἱ Ἀδελφοὶ πᾶσαν διάθεσιν, καὶ τιμὴν εἰς τὸν προεσῶτα.	ρμβ'. 56
Περὶ τῆ ἔχειν ἀγάπην ἀλλήλους καὶ ὁμόνοίαν.	ρμγ'. 57
Πρὸς τὰς Ἀδελφὰς παραίνεσις.	ρμέ. 57
Ἐπιτίμησις φοβερά πρὸς τὸν Ἡγούμενον.	ρμς'. 58
Πρὸς τὸν Καθηγούμενον τὸν παριδόντα, πρὸς ἐπιτίμια.	ρμζ'. 58
Περὶ ξυνοικίαν εἰς δεῖ λαβεῖν ἀρχίω.	ρμή. 58
Περὶ τῆ Προδρόμου, καὶ τῶν αὐτῶν Ἑορτῶν.	ρμθ'. 58
Καὶ τῶν Ἀγίων αὐτῶν εἰκόνων.	ρν'. 58
Περὶ τῆ μὴ οἰκοδομῆν ἕτερον κελίον.	ρνα. 58
Περὶ ἡσυχαστῶν καὶ τῆς αὐτῶν δικίτης, ἐντολὴ φεικώδους.	ρνβ'. 60
Περὶ τὰς μνήμας τῶν Ἀγίων Πατέρων ἡμῶν.	ρνδ'. 60
Περὶ τῶν ἀφιερωσάντων ἐπικτήσεις, εἰς τὴν Μονὴν.	ρνε. 60
Περὶ τὰς μνήμας πάντων τῶν συναδελφῶν.	ρμζ'. 61
Περὶ τῆς αὐτῶν γνώμης, καὶ τῆς ὁρατάξεως.	ρμή. 61
Περὶ τὸν νόμιμον κοινὸν ἐκλέγεσθαι ἐπίσκοπον.	ρμθ'. 62
Περὶ τῶν ἐπιξάπων, Θεός, καὶ ἡ αὐτὴν Τεκοῦσα, καὶ Βασιλέως.	ρζ'. 62

Παράκλησις εὐορκος, πρὸς τὰς μὲν τὴν ἡμέραν ἄρχον-
τας τῆς νήσεως.

ρξδ. 62

Ἀλλὰ φεικιδέσεται, καὶ τῷ περαθισομένῳ χωρή-
σαι, πρὸς ἀδελφούς.

ρξβ'. 62

Κατήχησις πρὸς τὰς ἀδελφούς.

ρξγ'. 63

Πρὸς τὸν Καθηγέμενον κατήχησις, καὶ ὅρος τῶν Ἀ-
δελφῶν.

ρξδ'. 63

περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὅρος.

ρξε'. 63

Δείσις Ἀμαρτωλοῦ Νείλου, καὶ πρὸς πάντας παρά-
κλησις.

ρξς'. 64

περὶ τῷ ῥεῖ τῷ εὐαγγελίῳ, ἀναγινώσκειν τὰ παρὰ τὸν Τυ-
πικόν.

ρξζ'. 64

Εὐχή σωτήριος καὶ ἀποτελέτιος.

ρξη'. 64

περὶ τῷ γυναικεῖν Μονασιεῖν.

ρξθ'. 65

Καὶ τὸ δεῖ λαμβάνειν αὐτὰς.

ρσ'. 65

Κωνσταντίνου Παρακλητικὸς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον.

67

Τέλος τοῦ Πίνακος.

NOI REFFORMATORI

Dello Studio di Padova.

A Vendo veduto per la Fede di Revisione , ed Approbazione del P. Gio: Paolo Zapparella Inquisitor Generale del Santo Ufficio di Venezia , nel Libro intitolato: *Tipici della Venerabile Regia Mansione della Santissima Vergine nell' Isola di Cipro ec. Manoscritto* ; non v' esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica , e parimente per Attestato del Segretario nostro ; niente contro Principi , e buoni costumi , concediamo Licenza ad *Antonio Bortoli Stampator di Venezia* , che possi esser stampato , osservando gli ordini in materia di Stampe , e presentando le solite Copie alle Pubbliche Librerie di Venezia , e di Padova.

Dat. li 16. Febbraro 1755. M. V.

(*Z. Alvise Mocenigo 2. Ref.*

(*Barbon Morosini Kav. Proc. Ref.*

Registrato in Libro a Carte 30. al Num. 238.

Giacomo Zuccato Segr.

Adi 20. Febbraro 1755. M. V.

Registr. al Mag. Eccel. degli Effecutori contro la Bestemmia.

Francesco Bianchi Segr.

